

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 02451

DI ETIK

Benedictus de Spinoza

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER

AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

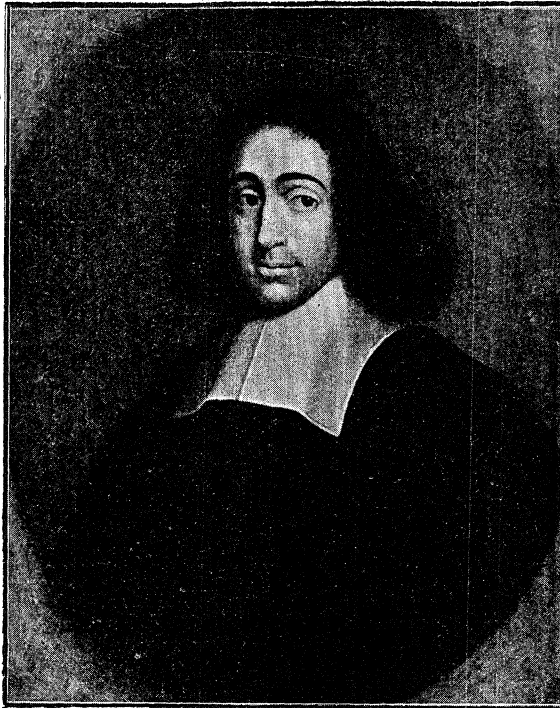

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

ב ר ן ן ש ם י ג ן ז א

ברוך שפינאזא

ד י ע מ י ק

(דערוויזן אויף א געאמעטרישן אופן)

אין פינף טיילן

יידיש

נ. נ. א. א. א. א. א.

פארלאג „קולטור-ליגע“ ווארשע

Poland 10

לויטן אַפּמאָך פֿון פֿאַרלאַג מיטן איבער-
זעצער איז דאָס קוויפֿן און פֿאַרקויפֿן פֿון
בוך אין אמעריקע שטרענג פֿאַרבוטן.

דער פֿאַרטערט אויף זייט 2 און דאָס באַקאַנטע
האַלפֿענביטלער בילד פֿון ב. שפּינאָזא
דער זיגל אויף זייט 3 איז שפּינאָזאס אייגנ-
האַנטיקע אַרבעט

געדרוקט אין 1500 עקזעמפּלאַרן האַרשע 1923
זעצערײַ „קאַרפֿאַן אַ קאַרימעליצקע 5a.
דריקערײַ „דײַ וועלט“ גאַהאַלפּיע 7.

COPYRIGHT BY W. NATANSON
New-York 1923

B. SPINOZA — E T I K
Wyd. „Kultur-Liga“ Warszawa
Druk. „Di Welt“ Nowolipie 7.

ד י ע ט י ק

ערשטער טייל

וועגן גאט

דעפיניציעס, אקסיאמען, גרונדזאצן און שלוסזאצן

דעפיניציעס.

- I. אונטער אורזאך פון זיך גופא פארשטיי איך דאס, וואָס זיין תמצית שליטט אין זיך איין עקזיסטענץ, אָדער דאָס, וואָס זיין נאַטור קאָן נאָר אַלט עקזיסטירנד באַגריפן ווערן.
- II. אַ זאך הייסט ענדלעך נאָך איר מין נאָך, ווען זי קאָן באַגרע-נעצט ווערן דורך אַן אַנדער זאך פון דער זעלבער נאַטור. אַ קערפער, למשל, הייסט ענדלעך, מחמת מיר קאָנען אַלע מאָל באַגרייפן אַן אַנדער גרעסערן קערפער. אַזוי ווערט אויך דאָס דענקען דורך אַן אַנדער דענקען באַגרענעצט, אַ קערפער, אָבער, ווערט נישט דורך דעם דענקען באַגרענעצט, און נישט דאָס דענקען דורך אַ קערפער.
- III. אונטער סובסטאַנץ פארשטיי איך דאָס, וואָס איז אין זיך גופא, און ווערט באַגריפן דורך זיך גופא, דאָס הייסט דאָס, וואָס וועגן דעם קאָן אַ באַגריף געשאַפן ווערן אומאָפהענגיג פון וואָסערן עס איז אַנדערן באַגריף.
- IV. אונטער אַטריבוט פארשטיי איך דאָס, וואָס דער פארשטאַנד באַגרייפט אַלס אַזעלכעס, וועלכעס בילדעט דעם תמצית פון דער סובסטאַנץ.
- V. אונטער מאָדוס פארשטיי איך די פארענדערונגען פון דער סוב-סטאַנץ, אָדער דאָס וואָס עקזיסטירט אין עפעס אַנדערש, און איז באַגריפן דורך דעם און נישט דורך זיך גופא.
- VI. אונטער גאָט פארשטיי איך אַן אַבסאָלוט אומענדלעכן יש, דאָס הייסט, אַ סובסטאַנץ, וועלכע באַשטייט פון אומענדלעכע אַטריבוטן, וואָס יעדער איינער פון זיי דריקט-אויס אַן אייביגע און אומענדלעכע מהות.
- VII. פריי הייסט יענע זאך, וועלכע עקזיסטירט בלויז על פי הכרח פון איר אייגענער נאַטור, און וואָס איר האַנדלונג ווערט באַשטימט דורך איר אַליין;

נױטווענדיג אָבער, אָדער נאָך מער, געצוואונגען איז די יעניגע זאך, וועלכע ווערט פון אַן אַנדער זאך דעטערמינירט צו עקזיסטירן און צו ווירקן אויף אַ געוויסן און באַשטימטן אָפן.

VIII אונטער אײביגקײט פאַרשטיי איך די עקזיסטענץ גופא, אויף ווי ווייט זי ווערט באַגריפן אויף אַ נױטווענדיגן אָפן אַלס אַ פּועל יוצא פון דער דעפּיניציע פון דעם, וואָס איז אײביג.

אַקסיאָמען.

I אַלץ וואָס עקזיסטירט, עקזיסטירט אַנטוועדער אין זיך, אָדער אין אַן אַנדערן.

II דאָס, וואָס קאָן נישט באַגריפן ווערן דורך אַנדערס, מוז דורך זיך באַגריפן ווערן.

III פון אַ געגעבענער באַשטימטער אורזאך פאַלגט אויף אַ נױטווענדיגן אָפן אַ ווירקונג, און, אומגעקערט, ווען עס ווערט נישט געגעבן קיין אורזאך, קאָן בשום אָפן קיין ווירקונג נישט פאַלגן.

IV די דערקענטעניש פון דער ווירקונג הענגט אָפּ פון דער דערקענע-טעניש פון דער אורזאך און שליסט זי אײן אין זיך.

V זאכן, וואָס האָבן נישט עפּעס געמיינזאַם, קאָנען נישט פאַרשטאַנען ווערן אײנע דורך דער אַנדערער. דער באַגריף פון אײנער שליסט אײן דעם באַגריף פון דער אַנדערער.

VI אַן אמתע אידעע מוז צונויפשטימען מיט איר אויסבײלד אָדער געגנשטאַנד.

VII אויב אַ זאך קאָן באַגריפן ווערן אַלס נישט עקזיסטירנד, שליסט איר תּמצית נישט אײן קיין עקזיסטענץ.

גרונדזאַצן און שלוסזאַצן.

I זאך I. סובסטאַנץ איז לױט איר נאַטור קודם פאַר אירע פאַרענדערונגען.

II זאך II. צוויי סובסטאַנצן, וואָס האָבן פאַרשידענע אַטריבוטן, האָבן קיין זאך נישט געמיינזאַם.

III זאך III. פון זאכן, וואָס האָבן נישט קיין זאך געמיינזאַם, קאָן נישט אײנע זײן די אורזאך פון דער אַנדערער.

IV זאך IV. צוויי אָדער מער פאַרשידענע זאכן אונטערשיידן זיך אײנע פון דער אַנדערער, אַנטוועדער דורך דער פאַרשידנהייט פון זײערע אַטריבוטן, אָדער דורך דער פאַרשידנהייט פון זײערע פאַרענדערונגען.

V זאך V. עס קאָנען נישט עקזיסטירן אין דער נאַטור צוויי אָדער מער

סובסטאַנץ, וואָס זאָלן האָבן די זעלבע אייגנשאַפט אָדער דעם זעלבן אַטריבוט.
זאָץ VI. איין סובסטאַנץ קאָן נישט אַרויסגעבראַכט ווערן פון אַן
אַנדער סובסטאַנץ.

שלוס זאָץ. דערפון פאָלגט, אַז די סובסטאַנץ קאָן נישט אַרויסגעבראַכט
ווערן פון אַן אַנדער סובסטאַנץ.

זאָץ VII. עקזיסטענץ געהערט צו דער נאַטור פון דער סובסטאַנץ.

זאָץ VIII. יעדע סובסטאַנץ איז אויף אַ נויטווענדיגן אופן אומענדלעך.

זאָץ IX. וואָס מער רעאַליטעט אָדער זיין אַ זאָך האָט, אַלץ גרע-

סער איז די צאָל פון אירע אַטריבוטן.

זאָץ X. יעדער באַזונדערער אַטריבוט פון דער איינער סובסטאַנץ

מוז דורך זיך גופא באַגריפן ווערן.

זאָץ IX. גאָט, אָדער די, פון אומענדלעכע אַטריבוטן באַשטייענדע,

סובסטאַנץ, וואָס איטליכער פון זיי דריקט אויס אַן אייביגע און אומענדלעכע

וועזנטלעכקייט, עקזיסטירט אויף אַ נויטווענדיגן אופן.

זאָץ XII. עס קאָן נישט באַגריפן ווערן קיין אַטריבוט פון סובסטאַנץ.

וואָס פון אים זאָל אויסקומען, אַז סובסטאַנץ קאָן ווערן געטיילט.

זאָץ XIII. די אבסאָלוט אומענדלעכע סובסטאַנץ איז אומטיילבאַר.

זאָץ XIV. אַ חוץ גאָט קאָן קיין סובסטאַנץ נישט זיין און נישט באַגריפן

ווערן.

זאָץ XV. אַלץ וואָס איז, איז אין גאָט, און אַן גאָט קאָן קיין זאָך

נישט זיין אָדער באַגריפן ווערן.

זאָץ XVI. פון דער נויטווענדיגקייט פון דער געטלעכער נאַטור, מוז

פאָלגן אַן אומענדלעכע צאָל זאַכן, אויף אַן אַ שיעור אופנים, דאָס הייסט,

עס מוז פאָלגן אַלץ, וואָס דער אומענדלעכער פאַרשטאַנד קאָן תופס זיין.

שלוס זאָץ 1. דערפון פאָלגט, אַז גאָט איז די ווירקנדע סיבה פון אַלץ,

וואָס דער אומענדלעכער פאַרשטאַנד קאָן אומפאַסן.

שלוס זאָץ 2. צווייטנס פאָלגט דערפון, אַז גאָט איז אַ סיבה אין זיך

גופא, און נישט דורך אַ צופאַל פון זיין נאַטור.

שלוס זאָץ 3. דריטנס פאָלגט דערפון, אַז גאָט איז אַבסאָלוט די

ערשטע סיבה.

זאָץ XVII. גאָט האַנדלט בלויז לפי די געזעצן פון זיין אייגענער

נאַטור, און ער איז פון קיינעם נישט געצוואונגען.

שלוס זאָץ 1. דערפון פאָלגט, ערשטנס, אַז עס איז נישט פאַראַן קיין

ארוואַך אַחוץ דער פולקאָמענהייט פון זיין אייגענער נאַטור, וואָס זאָל אויף

אַן אויסנווייניגסטן אָדער אינווייניגסטן אופן באַוועגן גאָט צו האַנדלען.

שלוס זאָץ 2. עס פאָלגט צווייטנס, אַז גאָט אַליין איז אַ פרייע ארוואַך,

מתמת גאָט אליין עקזיסטירט פלויז דורך דער נויטווענדיגקייט פון זיין נאָטור
(זאָץ XI און שלוש-זאָץ 1. צו זאָץ XIV) און האַנדלט פלויז דורך דער נויט-
ווענדיגקייט פון זיין נאָטור, דעריבער איז גאָט (לויט דעפּיניציע VII) אליין
די פרייע אורזאָך.

זאָץ XVIII. גאָט איז אַן אינווייניג וואוינענדע און ניט קיין פאַראי-
בערגיענדע אויסנווייניגסטע אורזאָך פון אַלע זאַכן.

זאָץ XIX. גאָט און אַלע אַטריבוטן פון גאָט זענען אייביג.

זאָץ XX. די עקזיסטענץ פון גאָט און זיין תּמצית זענען איינס און
דאָס זעלבע.

שלוש זאָץ 1. דערפון פאָלגט, ערשטנס, אַז גאָט עקזיסטענץ, אַזוי גוט
ווי זיין תּמצית, איז אַן אייביגער אמת.

שלוש זאָץ 2. עס פאָלגט צווייטנס, אַז גאָט און אַלע זיינע אַטריבוטן
זענען אומפאַרענדערלעך.

זאָץ XXI. אַלץ, וואָס פאָלגט פון דער אַבסאָלוטער נאָטור פון גאָט אַן
אַטריבוט, מוז תּמיד עקזיסטירן און אומענדלעך זיין, אָדער, מיט אַנדערע ווער-
טער, עס מוז זיין אייביג און אומענדלעך דורך דעם דאָזיגן אַטריבוט.

זאָץ XXII. אַלץ, וואָס פאָלגט פון וועלכן עס איז אַטריבוט פון גאָט,
אויף ווי ווייט עס איז מאָדיפּיצירט דורך אַ פאַרענדערונג, וועלכע עקזיסטירט,
אויף אַ נויטווענדיגן אופן און אַלס אומענדלעך דורך דעם דערמאָנטן אַטריבוט,
מוז אויך עקזיסטירן אויף אַ נויטווענדיגן אופן און אַלס אומענדלעך.

זאָץ XXIII. איטלעכער מאָדוס, וואָס עקזיסטירט אי אויף אַ נויטווענדיגן
אופן אי אַלס אומענדלעך, מוז אויף אַ נויטווענדיגן אופן פאָלגן אַנטווענדער
פון דער אַבסאָלוטער נאָטור פון וואָסערן עס איז געטלעכן אַטריבוט, אָדער
פון אַן אַטריבוט, וואָס איז מאָדיפּיצירט דורך אַ פאַרענדערונג, וועלכע עקזיס-
טירט אויף אַ נויטווענדיגן אופן און אַלס אומענדלעך.

זאָץ XXIV. די תּמצית פון זאַכן, וועלכע ווערן פון גאָט אַרויסגע-
בראַכט, שליסט נישט איין אין זיך קיין עקזיסטענץ.

שלוש זאָץ. עס קומט אויס דעריבער, אַז גאָט איז נישט נאָר די אור-
זאָך פון דער אַנטשטיאונג פון זאַכן, נאָר אויך פון דעם עקזיסטענץ-אַנהאַלט פון
זאַכן, דאָס הייסט, אויף דעם לשון פון דער סכָּל־אַסטיק, אַז גאָט איז די סיבה
פון דער מהות פון זאַכן.

זאָץ XXV. גאָט איז די ווירקנדע אורזאָך נישט נאָר פון דעה עקזיס-
טענץ פון זאַכן, נאָר אויך פון זייער תּמצית.

שלוש זאָץ. איינצעלנע זאַכן זענען נישט מער ווי פאַרענדערונגען פון
די אַטריבוטן פון גאָט, אָדער מאָדוסן פון דער עקזיסטענץ, וואָס דורך זיי דריקן
זיך אויס די אַטריבוטן פון גאָט אויף אַ געוויסן און באַשטימטן אופן.

זאץ XXVI. א זאך, וועלכע איז באשטימט עטוואָס צו ווירקן, ווערט על פי הכרח אזוי באשטימט פון גאָט, און דאָס וואָס איז פון גאָט נישט באשטימט, קאָן זיך אליין צום ווירקן נישט באשטימען.

זאץ XXVI. א זאך, וועלכע איז פון גאָט באשטימט געוואָרן עפּעס צו ווירקן קאָן זיך זעלבסט נישט מאַכן אומבאשטימט.

זאץ XXVIII. יעדע איינצלנע זאך, אָדער יעדע זאך, וועלכע איז ענ-דלעך און האָט אַ באשטימטע עקזיסטענץ, קאָן נישט עקזיסטירן אָדער באשטימט ווערן צו ווירקן, סיידין זי ווערט באשטימט צו עקזיסטענץ און צום ווירקן פון אַן אַנדער ווי זי אליין אורזאך, וועלכע אורזאך איז אויך ענדלעך און האָט אַ באשטימטע עקזיסטענץ. די דאָזיגע אורזאך, ווידער, קאָן אויך נישט עקזיסטירן אָדער באשטימט ווערן צו ווירקן, סיידין זי ווערט באשטימט צו עקזיסטענץ און צום ווירקן פון אַן אַנדער אורזאך, וועלכע איז אויך ענדלעך און האָט אַ באשטימטע עקזיסטענץ, און אזוי עד לאין סוף.

זאץ XXIX. קיין זאך אין דער נאַטור איז נישט צופעליג. אַלץ איז באשטימט אויף אַ געוויסן אופן צו עקזיסטירן און צו ווירקן פון דער נויטווענ-דיגקייט פון דער געטלעכער נאַטור.

זאץ XXX. דער פאַרשטאַנד אין ווירקונג, סיי דער ענדלעכער, סיי דער אומענדלעכער, מוז פאַסן די אַטריבוטן פון גאָט און די פאַרענדערונגען פון גאָט און קיין אַנדער זאך נישט.

זאץ XXXI. דער פאַרשטאַנד אין ווירקונג, מעג ער זיין ענדלעך אָדער אומענדלעך, ווי אויך דער ווילן, דער באַגער, די ליבע און אזוי ווייטער, מוזן צוגערעכנט ווערן צו דער פאַסיווער און נישט צו דער ווירקנדער נאַטור.

זאץ XXXII. דער ווילן קאָן נישט הייסן קיין פרייע אורזאך, נאָר אַ נויטווענדיגע אורזאך.

שלוס זאץ 1. אויס דעם דאָזיקן גרונד פאַלגט, ערשטנס, אַז גאָט האַנדלט נישט לפי דער פרייהייט פון ווילן.

שלוס זאץ 2. צווייטנס, אַז דער ווילן און דער פאַרשטאַנד שטייען אין דער זעלבער שייכות צו דער נאַטור פון גאָט ווי באַוועגונג, רוח, און, אי-בערהויפט, ווי אַלע נאַטור דערשיינונגען, וועלכע מוזן (לויט XXIX) מיט זייער עקזיסטענץ און האַנדלונג זיין אויף אַ באשטימטן אופן אָפהענגיג פון גאָט.

זאץ XXXIII. זאכן וואָלטן נישט געקאָנט פון גאָט געבראַכט ווערן צו זייער עקזיסטענץ אויף אַן אַנדער אופן, אָדער אין אַן אַנדער סדר, איידער די, אין וועלכע זיי זענען, אין דער ווירקלעכקייט, געבראַכט געוואָרן.

זאָן XXXIV. גאַטס מאַכט איז אידענטיש מיט זיין תמצית.

זאָן XXXV. אַלץ, וואָס מיר באַגרייפן אַלס עפעס אַזעלכעס, וואָס איז אין דער מאַכט פֿון גאַט, עקזיסטירט על פּי הכרח.

זאָן XXXVI. עס איז נישט פאַראַן אַזא אורזאָך, וואָס פֿון איר גאַטור זאָל אַ וועלכע עס איז ווירקונג נישט פאַלגן.

צווייטער טייל

וועגן דער נאטור און דעם אורשפרונג פון דעם גייסט

דעפיניציעס, אקסיאמען, גרונדזאצן און שלוסזאצן

דעפיניציעס.

I. אונטער קערפער פארשטיי איך א מאָדוס פון עקזיסטענץ, וואָס דריקט-אויס אויף אַ געוויסן און באַשטימטן אופן די תמצית פון גאָט, אויף ווי ווייט ער ווערט באַטראַכט אַלס אַ זאַך, וועלכע איז אויסגעשפּרייט אין רוים (טייל I, שלוסזאָץ צו זאַץ XXV).

II. צו דער תמצית פון אַ זאַך, זאָג איך, געהערט דאָס, וואָס ווען דאָס ווערט געגעבן, מוז שוין אויף אַ נויטווענדיגן אופן אויך די זאַך געגעבן ווערן, און ווען דאָס ווערט אַוועקגענומען, ווערט ער פּי הכרח אויך די זאַך אַוועקגענומען. מיט אַנדערע ווערטער, דאָס, וואָס די זאַך אָן דעם, און דאָס אַליין אָן דער זאַך קאָן נישט זיין און נישט באַגריפן ווערן.

III. אונטער אידעע פארשטיי איך דעם באַגריף פון דעם גייסט, וואָס דער גייסט בילדעט, דערפאַר וואָס ער איז אַ דענקענדע זאַך.

IV. אונטער אַדעקוואַטער אידעע פארשטיי איך די אידעע, וועלכע, ווי ווייט זי ווערט באַטראַכט אין זיך גופא, אָן אַ שייכות צו אַביעקט, האָט אַלע אייגנשאַפטן, אָדער אַמווייניגסטן אַלע סימנים פון אַן אמתער אידעע.

V. דויער איז אַן אומבאַשטימטע פאַרטזעצונג פון דער עקזיסטענץ.

VI. אונטער רעאליטעט און פולקאָמענהייט פארשטיי איך איינס און דאָס זעלבע.

VII. אונטער איינצלנע זאַכן פארשטיי איך זאַכן, וואָס זענען ענ-לעך און האָבן אַ באַשטימטע עקזיסטענץ. ווען אָבער עטלעכע איינצעלנע זאַכן טרעפן זיך אַזוי צונויף אינאיינעם אין איין האַנדלונג, אָז זיי אַלע זענען גלייכצייטיג די ווירקונג פון איין אורזאַך, באַטראַכט איך זיי אַלע, אויף אַזוי ווייט, אַלס איין איינצלנע זאַך.

אקסיאמען.

I. די תמצית פון מענטשן שליסט נישט איין אין זיך נויטווענדיגע פק-
זיסטענץ, דאָס הייסט על פי דעם סדר הטבע קאָן עס גראָד אַזוי גוט געמאַלט
זיין, אַז דער אָדער יענער מענטש עקזיסטירט, ווי — אַז ער עקזיסטירט נישט.
II. דער מענטש דענקט.

III. די מאָדוסן פון דענקען, ווי די ליבע, באַגער, אָדער וועלכער עס
איז אַנדערער, וואָס ווערט באַצייכנט מיט דעם נאָמען נשמה-באוועגונג, קומען פאַר
נאָר דעמאָלט, ווען עס איז פאַראַן אין דעם זעלבן אינדיוויד אַן אידעע פון
דעם געליבטן אָדער באַגערטן געגנשטאנד. זי אידעע, אָבער, קאָן אויך פק-
זיסטירן, ווען עס איז נישט פאַראַן קיין אַנדער מאָדוס פון דענקען.

IV. מיר עמפינדן, ווען אַ געוויסער קערפער ווערט אויף פילערליי
אופנים באַוירקט.

V. מיר עמפינדן נישט און פילן נישט קיין שום אַנדערע איינצלע
זאָכן אַחוץ קערפער און מאָדוסן פון דענקען.

גרונדזאצן.

I. זאָן I. דאָס דענקען איז אַן אַטריבוט פון גאָט, אָדער גאָט איז אַ דע-
קענדע זאָך.

II. זאָן II. די אויסגעשפרייטקייט איז אַן אַטריבוט פון גאָט, אָדער גאָט
איז אַן אויסגעשפרייטע זאָך.

III. זאָן III. אין גאָט איז פאַראַן אויף אַ נויטווענדיגן אופן די אידעע נישט
נאָר פון זיין תמצית, נאָר אויך פון אַלע זאָכן, וואָס פאַלגן אויף אַ נויטווענדיגן
אופן פון זיין תמצית.

IV. זאָן IV. די אידעע פון גאָט, וואָס פון איר פאַלגט אַן אומענדלעכע
צאָל זאָכן אויף אַן אַ שיעור אופנים, קאָן זיין נאָר איינע.

V. זאָן V. דאָס אַקטועלע זיין פון אידעען אַנערקענט נאָר גאָט אַלס
זיין אורזאָך, אויף ווי ווייט ער ווערט באַטראַכט אַלס אַ דעקענדע זאָך, און
נישט אויף ווי ווייט ער ווערט דורך אַן אַנדער אַטריבוט דערקלערט. דאָס
הייסט, די אידעען פון גאָט אַטריבוטן, אַזוי גוט ווי פון איינצלע זאָכן,
אַנערקענען נישט די געגנשטאַנדן גופא, אָדער די געוואָרענע זאָכן, אַלס
זייער ווירקנדע אורזאָך, נאָר גאָט אַליין אויף ווי ווייט ער איז אַ דעקענ-
דע זאָך.

VI. זאָן VI. די מאָדוסן פון יעדן אַטריבוט האָבן גאָט אַלס אורזאָך, אויף
אזוי ווייט נאָר, ווי ער ווערט באַטראַכט דורך דעם דאָזיקן אַטריבוט, וואָס פון

אים זענען זיי מאָדוסן, און נישט אויף ווי ווייט ער ווערט באַטראַכט דורך וועלכן עס איז אַנדערן אַטריבוט.

שלוס זאָך. דערפאַר איז דאָס אַקטועלע זיין פון זאָכן, וועלכע זענען נישט קיין מאָדוסן פון דענקען, אַ פּוּעל-יוצא פון דער געטלעכער נאַטור, נישט דערפאַר וואָס די דאָזיגע נאַטור האָט פּריהער דערקענט די זאָכן. זאָכן, וואָס זענען אין די אידעען פאַרגעשטעלט, פאַלגן פון זייער אַטריבוט, און ווערן פון אים אַרויסגעדרונגען אויף דעם זעלבן אופן און מיט דערוועלבער נויט-ווענדיגקייט, וואָס די אידעען פאַלגן פון דעם אַטריבוט פון דענקען.

זאָך VII. דער סדר און די שייכות פון אידעען איז דער זעלבער ווי דער סדר און די שייכות פון זאָכן.

שלוס זאָך. דעריבער איז די השפעה פון גאָטס דענקען גלייך צו דער פאַרווירקלעכטער השפעה פון זיין האַנדלונג — דאָס הייסט, אַלץ וואָס פאַלגט פון דער אומענדלעכער נאַטור פון גאָט פאַרמאָל (אין דער וועלט פון רוימלע-כער אויסגעשפּרייטקייט) פאַלגט אָן אויסנאָם אין דעם זעלבן סדר און אין דער זעלבער שייכות פון דער אידעע פון גאָט אַפּייעקטיוו (אין דער וועלט פון דענקען).

זאָך VIII. די אידעען פון איינצעלנע זאָכן, אָדער פון מאָדוסן, וואָס עקזיסטירן נישט, מוזן זיין אַנטהאַלטן אין דער אומענדלעכער אידעע פון גאָט, אויף דעם זעלבן אופן, ווי די ווירקלעכע מהותן פון איינצעלנע זאָכן זענען אַנטהאַלטן אין די אַטריבוטן פון גאָט.

זאָך IX. די אידעע פון איין איינצלנער אין דער ווירקלעכקייט עקזיסט-טירנדער זאָך האָט גאָט אַלס איר אורזאָך, נישט אויף אַזוי ווייט ווי ער איז אומענדלעך, נאָר אויף אַזוי ווייט ווי ער ווערט באַטראַכט אַלס באַווירקט פון אַן אַנדער אידעע פון אַ זאָך, וועלכע עקזיסטירט אין דער ווירקלעכקייט, און וואָס פון איר איז ער די אורזאָך, אויף ווי ווייט ער איז באַווירקט פון אַ דרי-טער אידעע, און אַזוי ווייטער ביז דער אומענדלעכקייט.

שלוס זאָך. פון אַלץ וואָס געזעהט אין דעם איינצעלנעם געגנשטאַנד פון יעדער אידעע איז פאַראַן דערפון אַ דערקענטעניש אין גאָט, אויף ווי ווייט ער האט די אידעע פון דעם דאָזיגן געגנשטאַנד.

זאָך X. דאָס זיין פון דער סובסטאַנץ געהערט נישט צו דער תּמציית פון דעם מענטשן. מיט אַנדערע ווערטער: די סובסטאַנץ שטעלט נישט צונויף דעם ווירקלעכן יש פון דעם מענטשן.

שלוס זאָך. די תּמציית פון דעם מענטשן באַשטייט פון געוויסע פאַרענ-דערונגען פון די אַטריבוטן פון גאָט... די דאָזיגע תּמציית, דעריבער, איז עט-וואָס וואָס איז אין גאָט, און וואָס אָן גאָט קאָן זי נישט זיין און נישט באַ-

נרינדעט ווערן, אָדער זי איז אַ פאַרענדערונג, אָדער אַ מאָדוס, וואָס דריקט אויס גאָטס נאַטור אויף אַ געוויסן און באַשטימטן אופן.

זאָך XI. דער ערשטער עלעמענט, וואָס פון אים באַשטייט דאָס ווירק-לעכע זיין פון דעם מענטשלעכן גייסט, איז די אידעע פון אַן איינצלנער ווירקלעך עקזיסטירנדער זאָך.

שלוס זאָך. ... דער מענטשלעכער גייסט איז אַ טייל פון דעם אומענד-לעכן פאַרשטאַנד פון גאָט. ... דער מענטשלעכער גייסט פאַסט אויף אַ זאָך טיילווייז אָדער אומאַדעקוואַט.

זאָך XII. אַלץ, וואָס געשעהט אין דעם אָביעקט פון דער אידעע, וואָס פון איר באַשטייט דער מענטשלעכער גייסט, מוז אויפגעפאַסט ווערן פון דעם מענטשלעכן גייסט, אָדער: עס וועט אויף אַ נויטווענדיגן אופן זיין אין דעם מענטשלעכן גייסט אַן אידעע דערפון, וואָס קומט פאַר אין דעם אָביעקט, דאָס הייסט: ווען דער אָביעקט פון דער אידעע, וואָס מאַכט אויס דעם מענטשלעכן גייסט איז אַ קערפער, קאָן קיין זאָך נישט געשעהן אין קערפער, וואָס זאָל נישט אויפגעפאַסט ווערן פון גייסט.

זאָך XIII. דער געגנשטאַנד פון דער אידעע, וועלכער מאַכט אויס דעם מענטשלעכן גייסט, איז דער קערפער, אָדער אַ געוויסער מאָדוס פון אויסגע-שפרייטקייט, וועלכער עקזיסטירט ווירקלעך, און נישט קיין אַנדער זאָך. שלוס זאָך. ... דער מענטש באַשטייט פון גייסט און קערפער. ... דער מענטשלעכער קערפער עקזיסטירט אַזוי ווי מיר ווערן אים געוואָר מיט אונזערע חושים.

אַקסיאָמע I. אַלע קערפער געפינען זיך אין אַ צושטאַנד אַנטוועדער פון באַוועגונג אָדער פון רוה.

אַקסיאָמע II. יעדער קערפער באַוועגט זיך אַמאָל פאַמעלעכער אַמאָל גיכער.

הילף זאָך I. קערפער אונטערשיידן זיך בנוגע באַוועגונג און רוה, גיכקייט און פאַמעלעכקייט, און נישט בנוגע דער סובסטאַנץ. הילף זאָך II. אַלע קערפער שטימען צונויף איינער מיט דעם אַנדערן אין געוויסע פּרטים.

הילף זאָך III. אַ באַוועגטער אָדער רוהענדער קערפער מוז צו באַוועגונג אָדער צו רוה באַשטימט ווערן פון אַן אַנדער קערפער, וועלכער איז באַשטימט געוואָרן צו באַוועגונג אָדער צו רוה פון אַן אַנדער קערפער, און דער דאָזי-גער קערפער ווידער פון נאָך אַן אַנדערן, און אַזוי ווייטער ביז צו דער אומענדלעכקייט.

שלוס-זאָך. אַ קערפער וואָס באַוועגט זיך, האַלט זיך אין באַוועגן ביז וואַנען ער ווערט באַשטימט צו אַ רוה-צושטאַנד פון אַן אַנדער קערפער. און

א קערפער וואָס רוהט, האַלט אין רוהען ביז ער ווערט באַשטימט פון אַן אַנ-
דער קערפער צו אַ באַוועגונגס-צושטאַנד.

אָקסיאַמע I. אַלע מאָדוסן, וואָס אין זיי ווערט איין קערפער באַרירט פון
אַן אַנדער קערפער, פּאָלגן גלייכצייטיג פון דער נאַטור פון דעם קערפער, וואָס
ווערט באַרירט, און פון דעם קערפער וואָס באַרירט. אַזוי, אַז איינער און דער
זעלבער קערפער קאָן באַוועגט ווערן אויף פאַרשיידענע אופנים לפי דעם אונ-
טערשייד פון דער נאַטור פון די קערפער, וואָס באַוועגן אים. פון דער אַנ-
דערער זייט, קאָנען פאַרשיידענע קערפער באַוועגט ווערן אויף פאַרשיידענע
אופנים דורך איינעם און דעם זעלבן קערפער.

אָקסיאַמע II. ווען אַ קערפער, וואָס איז אין באַוועגונג, שטויסט זיך אָן
אין אַ קערפער, וואָס רוהט, וועלכן ער איז נישט ביכולת צו באַוועגן, שפּרינגט
ער אָפּ צוריק, פּדי פאַרטצוועצן די באַוועגונג, און דער ווינקל, וואָס ווערט
געמאַכט פון דער באַוועגונגס-ליניע אין דער ריקווערטס-שפּרונג, מיט דער
פּלאַך פון דעם רוהענזן קערפער, וואָס אין אים האָט זיך אָנגעשטויסן דער
באַוועגנדער קערפער, וועט זיין גלייך צום ווינקל, וואָס איז געמאַכט געוואָרן
פון דער באַוועגונגס-ליניע מיט דער זעלבער פּלאַך, וואָס מיט אים פּאָרט זי
צונויף.

דעפיניציע. ווען עטלעכע קערפער פון גלייכע אָדער פאַרשיידענער
גרייס ווערן פון אַנדערע קערפער אַזוי צוזאַמענגעדערנגט, אַז זיי ליגן איינע
אויף די אַנדערע, אָדער אַזוי, אַז ווען זיי באַגעגענען זיך מיט דעם זעלבן
אָדער פאַרשיידענעם גראַד פון שנעלקייט, טיילן זיי מיט איינע די אַנדערע
זייערע באַוועגונגען אויף אַ געוויסן און באַשטימטן אָפּן, זאָגן מיר, אַז אַזעלכע
קערפער זענען פאַרבונדן איינע מיט די אַנדערע און אַלע אינאיינעם בילדן
אין קערפער, אָדער אין אינדיוויד, וועלכער אונטערשיידט זיך פון די אַנ-
דערע דורך דער דאָזיגער פאַראייניגונג פון קערפער.

אָקסיאַמע III. לפי ערך צו דעם ווי די טיילען פון אַן אינדיוויד, אָדער
אַ צונויפגעזעצטן קערפער, ליגן איינע אויף די אַנדערע מיט גרעסערע אָדער
קלענערע אויבערפלאַכן, קאָנען זיי מיט מער אָדער ווייניגער שווערקייט גע-
צוואונגען ווערן צו ענדערן זייער פּאָזיציע, און ממייל, קאָן מיט מער אָדער
ווייניגער שווערקייט באַוויקט ווערן, אַז דער אינדיוויד גופא זאָל אַן אַנדער
געשטאַלט אָננעמען. די קערפער, וואָס זייערע טיילן ליגן איינע אויף די אַנ-
דערע מיט גרויסע אויבערפלאַכן, רופן זיך האַרטע, די וואָס זייערע טיילן
ליגן איינע אויף די אַנדערע מיט קליינע אויבערפלאַכן רופן זיך ווייכע.
די קערפער, וואָס זייערע טיילן באַוועגן זיך איינע צווישן די אַנדערע, רופן
זיך פּליסיגע.

הילפס זאַץ IV. אויב פון אַ קערפער, אָדער פון אַן אינדיוויד, וואָס

איז צונויפגעזעצט פון עטליכע קערפער, טיילן זיך אָפּ אייניגע קערפער, און אויב אין דער אייגענער צייט פאַרנעמט זייער אָרט אַ גלייכע צאָל אַנדערע קערפער פון דער זעלבער נאַטור, וועט דער אינדיוויד פאַרבאַהאַלטן זיין נאַ-
זוה ווי פריהער אָן אַ וואָסער איז פאַרענדערונג פון זיין פּאָרם.

ה'ל פּוּאָך V. ווען די טיילן, וואָס בילדן אַן אינדיוויד, ווערן קלע-
נער אָדער גרעסער, אָבער אין אַזאַ שייכות, אַז זיי האַלטן אַלע אָן דיזעלבע
אַרט פון באַוועגונג און רוה ווי פריהער, וועט דער אינדיוויד אַלץ אָנהאַלטן
זיין אָריגינעלע נאַטור, אָן אַ וואָסער עס איז פאַרענדערונג פון זיין פּאָרם.

ה'ל פּוּאָך VI. ווען געוויסע קערפער, וואָס שטעלן צונויף אַן אינדי-
וויד, ווערן באַצוואונגען צו בייטען די באַוועגונג, וואָס זיי האָבן אין איין
איינ ריכטונג, פאַר אַ באַוועגונג אין אַן אַנדער ריכטונג, אָבער אויף אַזאַ
אופן, אַז זיי זאָלען זיין ביכולת פאַרטצוועצן זייערע באַוועגונגען און זייער
געגנזייטיגע מיטטיילונג אין די זעלבע שייכותן ווי פריהער, וועט דער אינ-
דיוויד פאַרבאַהאַלטן זיין אייגענע נאַטור אָן וועלכער עס איז פאַרענדערונג
פון דער פּאָרם.

ה'ל פּוּאָך VII. מעג דער צונויפגעזעצטער אינדיוויד אלס גאַנצעס
זיך באַוועגן אָדער רוהען, מעג ער זיך אין דער אָדער יענער ריכטונג באַוועגן,
פאַרבאַהאַלט ער זיין נאַטור אַזוי לאַנג, ווי יענער טייל האַלט אָן זיין באַווע-
גונג און טיילט מיט ווי פריהער די דאָזיגע באַוועגונג צו די איבריגע טיילן.

פּאָס טוּר אַ טן .

I. דער מענטשלעכער קערפער באַשטייט פון פילע איינצעלנע טיילן, פון
פאַרשידנאַרטטיגער נאַטור, וואָס יעדער איינער פון זיי איז זיך גופא זייער
קאָמפּליצירט.

II. פון די איינצעלנע טיילן, וואָס שטעלן צונויף דעם מענטשלעכען
קערפער, זענען אייניגע פליסיג, אייניגע ווייך, אייניגע האַרט.

III. די איינצעלנע טיילן, וואָס שטעלן צונויף דעם מענטשלעכען קערפער,
און ממילא, דער מענטשלעכער קערפער גופא, ווערט באַווירקט פון אויסנווייניגסטע
קערפער אויף פאַרשידענע אופנים.

IV. דער מענטשלעכער קערפער נייטיגט זיך פאַר זיין דערהאַלטונג אין
פאַרשידענע אַנדערע קערפער, וואָס דורך זיי ווערט ער, אַזוי צו זאָגן, תמיד
רעגצערירט.

V. ווען דער פליסיגער טייל פון אַ מענטשלעכען קערפער ווערט באַשטימט
פון אַן אויסנווייניגסטען קערפער, זיך אָפט אַנצושטויסן אויף אַן אַנדער ווייכן
טייל, בייט ער די פלאַך פון דעם דאָזיגן לעצטען טייל און לאָזט אויף אים
שפורן פון דעם אויסנווייניגסטען אינווירקנדן קערפער.

VI. דער מענטשלעכער קערפער קאָן אויף פאַרשיידענע אופנים באוועגן אויסנווייניגסטע קערפער און איינאַרדענען זיי אויף פאַרשיידענע אופנים.

זאָן XIV. דער מענטשלעכער גייסט איז ביכולת אויפצופאַסן אַ גרויסע צאָל זאַכן לפי ערך צו דעם, אויף וויפיל זיין קערפער איז ביכולת אויפצונע-מען אַ גרויסע צאָל איינדרוקען.

זאָן XV. די אידעע, וועלכע מאַכט-אויס דאָס פאַרמאָלע זיין כּוּן מענטשלעכען גייסט, איז נישט איינפאַך, נאָר זי איז צונויפגעזעצט פון אַ גרוי-סער צאָל אידעען.

זאָן XVI. די אידעע פון יעדן מאָדוס, וואָס דורך אים ווערט דער מענטשלעכער קערפער באַווירקט פון אויסנווייניגסטע קערפער, מוז אין זיך איינשליסן די נאָטור פון דעם מענטשלעכען קערפער און אויך די נאָטור פון דעם אויסנווייניגסטען קערפער.

שלוס זאָן I. דער מענטשלעכער גייסט פאַסט אויף די נאָטור פון פיל קערפער צוגלייך מיט דער נאָטור פון זיין אייגענעם קערפער.

שלוס זאָן II. די אידעען, וואָס מיר האָבן פון אויסנווייניגסטע קער-פער, צייגן אָן מער דעם צושטאַנד פון אונזער אייגענעם קערפער, איידער די נאָטור פון אויסנווייניגסטע קערפער, וואָס איך האָב דורך פיל ביישפילן דער-קלערט אין דער הוספה צום ערשטן טייל.

זאָן XVII. ווען דער מענטשלעכער קערפער ווערט באַווירקט דורך אַ מאָדוס, וואָס שליסט-אין אין זיך די נאָטור פון אַן אויסנווייניגסטען קערפער, וועט דער מענטשלעכער גייסט באַטראַכטן דעם דאָזיגן אויסנווייניגסטען קערפער אַלס ווירקלעך עקזיסטירנד, אָדער אַלס געגנוואַרטיג צו זיך גופא, ביז דער קערפער ווערט באַווירקט אויף אַן אופן, וואָס זאָל אויסשליסן די עקזיסטענץ און די געגנוואַרטיגקייט פון דעם דאָזיגן קערפער.

שלוס זאָן. דער גייסט איז ביכולת צו באַטראַכטן אַלס געגנוואַרטיג אויסנווייניגסטע קערפער, וואָס דורך זיי איז דער מענטשלעכער קערפער איין מאָל באַווירקט געוואָרן, הגם זיי עקזיסטירן שוין נישט מער און זענען נישט געגנוואַרטיג.

זאָן XVIII. ווען דער מענטשלעכער קערפער איז איין מאָל באַווירקט געוואָרן פון צוויי אָדער מערערע קערפער אין דער זעלבער צייט, וועט דער גייסט נאָכדעם ווי ער וועט זיך פאַרשטעלן איינעם פון זיי, תיכף זיך דערמאָ-נען אויך אין די אַנדערע.

זאָן XIX. דער מענטשלעכער גייסט דערקענט דעם מענטשלעכען קערפער און ווייסט זיין עקזיסטענץ, נאָר דורך די אידעען פון די פאַרענ-דערונגען, וואָסדורך זיי ווערט דער קערפער באַווירקט.

זאָץ XX. אין גאָט איז אויך פאַראַן די אידעע, אָדער די דערקענ-
טעניש פון דעם מענטשלעכן גייסט, וועלכע פאַלגט אין גאָט אויף דעם זעלבן
אופן, און פאַציהט זיך אויף גאָט אין דעם זעלבן אופן, ווי די אידעע,
אָדער די דערקענטעניש פון מענטשלעכן קערפער.

זאָץ XXI. די דאָזיגע אידעע פון דעם גייסט איז פאַראייניגט מיט
דעם גייסט אויף דעם זעלבן אופן ווי דער גייסט גופא איז פאַרייניגט מיט
דעם קערפער.

זאָץ XXII. דער מענטשלעכער גייסט פאַסט אויף ניט נאָר די פּאָדע-
רונגען פון דעם קערפער, נאָר אויך די אידעען פון די דאָזיגע פאַרענדערונגען.

זאָץ XXIII. דער גייסט דערקענט זיך זעלבסט נאָר אויף אַזוי ווייט,
ווי ער פאַסט אויף די אידעען פון דעם מענטשלעכן קערפער.

זאָץ XXIV. דער מענטשלעכער גייסט שליסט נישט איין אין זיך קיין
אָדעקוואַטע דערקענטעניש פון טיילן, וואָס פון זיי באַשטייט דער מענטש-
לעכער קערפער.

זאָץ XXV. די אידעע פון יעדער פאַרענדערונג פון דעם מענטשלעכן
קערפער שליסט ניט איין אין זיך קיין אָדעקוואַטע דערקענטעניש פון דעם
אויסנווייניגסטן קערפער.

זאָץ XXV. דער מענטשלעכער גייסט פאַסט אויף אַן אויסנווייניגסטן
קערפער אַס ווירקלעך עקזיסטירענד, בלויז דורך די אידעען פון די פאַר-
ענדערונגען פון זיין אייגענעם קערפער.

שלוס זאָץ. אויף ווי ווייט דער מענטשלעכער גייסט שטעלט זיך
פאַר אַן אויסנווייניגסטן קערפער, אויף אַזוי ווייט האָט ער נישט פון אים קיין
אָדעקוואַטע דעקענטעניש.

זאָץ XXVII. די אידעע פון יעדער פאַרענדערונג פון דעם מענטש-
לעכן קערפער שליסט נישט איין קיין אָדעקוואַטע דערקענטעניש פון דעם
מענטשלעכן קערפער גופא.

זאָץ XXVIII. די אידעען פון די פאַרענדערונגען פון דעם מענטש-
לעכן קערפער אויף ווי ווייט זיי האָבן אַ שייכות בלויז צו דעם מענטשלעכן
גייסט, זענען נישט קלאָר און באַשטימט, נאָר מובלבל'דיג.

זאָץ XXIX. די אידעע פון דער אידעע פון יעדער פאַרענדערונג
פון דעם מענטשלעכן קערפער שליסט ניט איין אין זיך קיין אָדעקוואַטע דער-
קענטעניש פון דעם מענטשלעכן גייסט.

שלוס זאָץ. ווען דער מענטשלעכער גייסט פאַסט אויף זאָכן לויט
דעם געוויינטלעכן סדר פון דער נאַטור, האָט ער נישט פון זיין אייגענעם קער-
פער, און נישט פון אויסנווייניגסטע קערפער קיין אָדעקוואַטע דערקענטעניש,
נאָר אַ צעמישטע און אַ צעפיצלטע.

זאץ XXX. מיר קאָנען האָבן בלויז אַ זייער אומאָדעקוואַטע דער-
 קענטעניש פון דער דויער פון אונזער קערפער.
 זאץ XXXI. מיר קאָנען האָבן בלויז אַ זייער אומאָדעקוואַטע דער-
 קענטעניש פון דער דויער פון איינצעלנע זאָכן, וועלכע זענען אויסנווייניג
 פון אונז.
 זאץ XXXII. אַלע אידעען, אויף ווי ווייט זיי באַציהען זיך אויף
 גאָט, זענען אמת.
 זאץ XXXIII. עס איז נישט פאראן קיין פאָזיטיווס אין די אידעען,
 וואָס צוליב דעם זאָלן זיי קאָנען אָנגערופן ווערן פאַלש.
 זאץ XXXIV. יעדע אידעע, וועלכע איז אין אונז אַבסאָלוט, אָדער
 אדעקוואַט און פולשטענדיג, איז אמת.
 זאץ XXXV. די פאַלשקייט באַשטייט אין דעם מאַנגל פון דער
 דערקענטעניש, וואָס אים שליסן אין זיך איין די אומאָדעקוואַטע, אָדער די
 צעפּיצטע און פאַרפּלאַנטערטע אידעען.
 זאץ XXXVI. אומאָדעקוואַטע און פאַרפּלאַנטערטע אידעען פאַלגן
 מיט דערזעלבער נויטווענדיגקייט ווי אָדעקוואַטע, אָדער קלאָרע און דייטלעכע
 אידעען.
 זאץ XXXVII. דאָס וואָס וואָס איז געמיינזאַם צו אַלע זאָכן טייל
 II, הילפּזאָץ II. און דאָס וואָס געפינט זיך אויף אַ גלייכן אופן אין דעם
 טייל פון אַ זאָך און אין דער גאַנצער זאָך, שטעלט נישט צונויף די עסענץ
 פון וועלכער עס איז איינצלנער זאָך.
 זאץ XXXVIII. דאָס וואָס איז געמיינזאַם צו אַלע זאָכן און וואָס
 געפינט זיך אויף אַ גלייכן אופן אין דעם טייל פון דער זאָך און אין דער
 גאַנצער זאָך, קאָן נישט אַנדערש ווי אָדעקוואַט באַגריפּן ווערן.
 שְׁלוֹס זאָץ. עס זענען פאַראַן געוויסע אידעען אָדער באַגריפּן, וואָס
 זענען געמיינזאַם צו אַלע מענטשן.
 זאץ XXXIX. דאָס וואָס איז געמיינזאַם און אייגנטימלעך צו דעם
 מענטשלעכן קערפער און אייניגע אַנדערע קערפער, וואָס פון זיי פלעגט דער
 מענטשלעכער קערפער באַווירקט ווערן, און דאָס וואָס איז פאַראַן אין דעם
 טייל פון יעדן איינעם פון זיי אַזוי גוט ווי אין דעם גאַנצן, וועט דורך אַן
 אָדעקוואַטאָר אידעע זיין רעפרעזענטירט אין דעם גייסט.
 שְׁלוֹס זאָץ. דער גייסט איז פעהיג אויפצופאַסן מערערע זאָכן, לפי
 ערך צו דעם מער געמיינזאַמס, וואָס זיין קערפער האָט מיט אַנדערע קערפער.
 זאץ XL. אַלע די אידעען אין דעם גייסט, וועלכע פאַלגן פון די
 אָדעקוואַטע אידעען אין אים, זענען אויך אָדעקוואַט.
 זאץ XLI. די דערקענטעניש פון ערשטו מין איז דער איינציגער

מקור פון פאַלשקייט, די דערקענטעניש אָבער פון צווייטן און דריטן מין איז פולשטענדיג אמת.

זאָך XLII. די דערקענטעניש פון צווייטן און דריטן מין, און נישט די דערקענטעניש פון דעם ערשטן מין לערנט אונז צו אונטערשיידן דאָס אמתע פון דעם פאַלשן.

זאָך XLIII. ווער עס האָט אַן אמתע אידעע, ווייס אין דער אייגענער נער צייט, אַז ער האָט אַן אמתע אידעע, און ער קאָן נישט צווייפלען אין דער זאך, וועלכע ער ווערט געוואָר.

זאָך XLIV. עס לייגט אין דער נאַטור פון דער פאַרנופּט צו באַטראַכטן זאכן נישט אַלס צופעליגע, נאָר אַלס נויטווענדיגע.

זאָך XLV. יעדע אידעע פון יעדן קערפער, אָדער פון יעדער איינער נער ווירקליך עקזיסטירנדער זאך שליסט איין אויף אַ נויטווענדיגן אופן די אייביגע און אומענדלעכע תמצית פון גאָט.

זאָך XLVI. די דערקענטעניש פון דער אייביגער און אומענדלעכער תמצית פון גאָט, וואָס זי שליסט יעדע אידעע אין זיך איין, איז אַדעקוואַט און פאַלקאָמען.

זאָך XLVII. דער מענטשלעכער גייסט האָט אַן אַדעקוואַטע דערקענטעניש פון דער אייביגער און אומענדלעכער תמצית פון גאָט.

זאָך XLVIII. עס איז נישט פאַראַן אין דעם גייסט קיין אַבסאָלוטער אָדער פרייער ווילן, נאָר דער גייסט איז באַשטימט צו וועלן אַזאַ אָדער אַן אַנדער זאך, פון אַן אורזאך, וועלכע ווערט אויך באַשטימט פון אַן אַנדער אורזאך, און די דאָזיגע אורזאך, ווידער, ווערט באַשטימט פון אַן אַנדער אורזאך און אַזוי ביז דער אומענדליכקייט.

זאָך XLIX. עס איז ניט פאַראַן אין דעם גייסט קיין וועלן, אָדער אַ באַיאָהונג און אַ פאַרניינונג, אַחוץ דעם וואָס די אידעע, אויף וויפיל זי איז אַן אידעע, שליסט אין זיך איין.

שלוס זאָך. ווילן און פאַרשטאַנד זענען איינס און דאָס זעלבע.

דריטער טייל

וועגן רעם אורשפרונג און דער נאטור פון די

עמאציעס

דעפיניציעס, פאסטולאטן, גרונדזאצן און שלוסזאצן

דעפיניציעס.

דעפיניציע 1: אונטער אדעקוואטער אורזאך פארשטיי איך אן אורזאך, וואָס דורך איר קאָן איר ווירקונג קלאָר און באַשטימט אויפגעפאָסט ווערן. אונטער אן אומאדעקוואטער אָדער טיילווייזער אורזאך פארשטיי איך אן אורזאך, וואָס דורך איר אַליין קאָן איר ווירקונג נישט פארשטאַנען ווערן. דעפ. 2: איך זאָג, אַז מיר זענען יעמאָלט טעטיג, ווען עס גע-שעהט עטוואָס אינווייניג אין אונז, אָדער אויסנווייניג פון אונז, פון וואָס מיר זענען די אדעקוואטע אורזאך. דאָס הייסט, (לפי דער פאָריגער דעפיניציע), ווען דורך אונזער נאָטור געשעהט עטוואָס אינווייניג אין אונז, אָדער אויס-נווייניג פון אונז, וואָס קאָן דורך אונזער נאָטור אַליין קלאָר און באַשטימט פארשטאַנען ווערן. דערגעגן, זאָג איך, אַז מיר זענען פאַסיג, ווען עס געשעהט עטוואָס איבעוועניג אין אונז, אָדער אויסנווייניג פון אונז פאָלגט עטוואָס פון אונזער נאָטור, פון וואָס מיר זענען נאָר אַ טיילווייזע אורזאך. דעפ. 3: אונטער עמאָציע פארשטיי איך די פארענדערונג פון דעם קערפער, וואָס דורך איר ווערט די ווירקונגס-קראַפט פון קערפער פאַר-מערט אָדער פאַרמינערט, אויסגעברייטערט אָדער איינגעשרענקט, און אויך די אידעען פון אַזעלכע פארענדערונגען.

פאסטולאטן.

פאסטולאט 1: דער מענטשלעכער קערפער קאָן באַווירקט ווערן אויף פילערליי אופנים, וואָס דורך זיי ווערט זיי ווירקונגס-קראַפט פאַרמערט

אָדער פאַרמינערט, און אויף אַנדערע אופנים, וואָס מאַכן זיין ווירקונגס-קראַפט נישט גרעסער און נישט קלענער.

ד.פ. 2: דער מענטשלעכער קערפער קאָן דורכמאַכן פיל פאַרענדע-רונגען און דאָך פאַרביהאַלטן די איינדרוקן אָדער שפורן פון אַביעקטן (טייל פאַסטולאָט 5) און, ממילא, דיזעלבע פאַרשטעלונגען פון זאַכן.

ג. רונדזאַצן און שלוסזאַצן.

זאָץ 1. אונזער גייסט איז אין געוויסע פאַלן אַקטיוו, און אין גע-וויסע פאַלן פאַסיוו. אויף ווי ווייט ער האָט אַדעקוואַטע אידעען, איז ער אַ נויטווענדיגן אופן אַקטיוו, און אויף ווי ווייט ער האָט אומאַדעקוואַטע אי-דעען, איז ער אויף אַ נויטווענדיגן אופן פאַסיוו.

שלוסזאַץ. דער גייסט איז אַלץ מער מסוגל צו ליידן פון יענעם אַקטיוויטעט, וואָס מער אומאַדעקוואַטע אידעען ער האָט, און, להיפוך, ער איז מער אַקטיוו אַליין, וואָס מער אַדעקוואַטע אידעען ער האָט.

זאָץ 2. דער קערפער קאָן נישט באַשטימען דעם גייסט צו דענקען, און דער גייסט קאָן נישט באַשטימען דעם קערפער צו באַוועגונג אָדער צו רוה, אָדער צו עטוואָס אַנדערש, אויב עס זאָל זיין אַזעלכעס.

זאָץ 3. די טעטיגקייטן פון גייסט אַנטשטייען בלויז פון די אַדע-קוואַטע אידעען, די פאַסיווע צושטאַנדן, דערגעגען, פון גייסט הענגען אָפּ בלויז פון אומאַדעקוואַטע אידעען.

זאָץ 4. יעדע זאַך קאָן נאָר פון אַן אויסנוועיגסטער אורזאַך צע-שטערט ווערן.

זאָץ 5. זאַכן זענען אויף אַזוי ווייט פון אַ געגנזעצלעכער נאַטור, דאָס הייסט, זיי קאָנען אויף אַזוי ווייט נישט זיין אין דעם זעלבן סוביעקט, אויף ווי ווייט איינע קאָן די אַנדערע צעשטערן.

זאָץ 6. יעדע זאַך, ווי ווייט זי איז אין זיך גופא, שטרעבט אָנצו-האַלטן איר אייגענע עקזיסטענץ.

זאָץ 7. דער באַשטרעב, וואָס מיט אים שטרעבט יעדע זאַך אָנצו-האַלטן איר אייגענע עקזיסטענץ, איז קיין אַנדער זאַך נישט ווי די ווירקלעכע תמצית פון דער זאַך גופא.

זאָץ 8. דער באַשטרעב, מיט וועלכן אַ זאַך שטרעבט אָנצוהאַלטן איר אייגענע עקזיסטענץ, שליסט נישט איין קיין ענדלעכע צייט, נאָר אַן אומ-באַשטימטע צייט.

זאָץ 9. דער גייסט, סיי אויף ווי ווייט ער האָט קלאַרע און דייט-לעכע אידעען, און סיי אויך אויף ווי ווייט ער האָט צומישטע אידעען, בא-

שטרעבט אָנצוהאַלטן זיין עקזיסטענץ פאַר אַן אומבאַשטימטן דויער, און ער
איז באַוואוסטזיניג אויף דעם דאָזיגן באַשטרעב.

זאָץ 10. עס קאָן נישט געבן אין אונזער גייסט קיין אידעע, וועלכע
זאָל אויסשליסן די עקזיסטענץ פון אונזער קערפער, נאָכמער, אַזאַ אידעע איז
אין געגנזאץ צום גייסט.

זאָץ 11. די אידעע פון אַלץ, וואָס פאַרמערט אָדער פאַרמינערט,
העלפט אָדער שטערט דער ווירקונגס-קראַפט פון אונזער קערפער, פאַרמערט
אָדער פאַרמינערט, העלפט אָדער שטערט דער דענק-קראַפט פון אונזער גייסט.

זאָץ 12. דער גייסט זוכט, ווי ווייט ער קאָן, זיך פאַרצושטעלן דאָס,
וואָס פאַרמערט אָדער העלפט דער ווירקונגס-קראַפט פון קערפער.

זאָץ 13. ווען דער גייסט שטעלט זיך פאַר זאָכן, וואָס פאַרמינערן
און באַשרענקען די ווירקונגס-קראַפט פון קערפער, זוכט ער ווי ווייט מעגלעך,
צו דערמאָנען זיך אָן זאָכן, וואָס שליסן אויס די עקזיסטענץ פון די ערשטע
זאָכן.

שלוס זאָץ. דער גייסט האָט קיין חשק נישט זיך פאַרצושטעלן זאָכן,
וואָס פאַרמינערן אָדער באַשרענקען זיין אייגענע קראַפט און די קראַפט פון
זיין קערפער.

זאָץ 14. ווען דער גייסט איז איינמאָל אויפגערעגט געוואָרן פון
צוויי עמאָציעס גלייכצייטיג. וועט ער דערנאָכדעם, ווען ער וועט אויפגערעגט
ווערן פון איינער פון זיי, אויך אויפגערעגט ווערן פון דער אַנדערער.

זאָץ 15. יעדע זאָך קאָן דורך צופאַל זיין די אורזאַך פון לוסט,
אומלוסט אָדער באַגער.

שלוס זאָץ. מיר קאָנען ליבן אָדער האַסן אַ זאָך שוין נאָר דער-
פאַר, וואָס מיר באַטראַכטן זי מיט דער עמאָציע פון לוסט און אומלוסט, הגם
די זאָך איז נישט די ווירקענדע אורזאַך פון דער עמאָציע.

זאָץ 16. מיר ליבן און האַסן אַ זאָך שוין נאָר דערפאַר, וואָס מיר
שטעלן זיך פאַר, אַז זי האָט אַ וועלכע עס איז ענלעכקייט צו אַ געגנשטאַנד,
וואָס פלעגט אָנפירן אונזער גייסט מיט לוסט אָדער אומלוסט, אפילו ווען
דאָס, מיט וואָס די זאָך איז ענלעך צו דעם געגנשטאַנד, איז נישט די ווירקנדע
אורזאַך פון דער דאָזיגער עמאָציע.

זאָץ 17. שטעלן מיר זיך פאַר, אַז אַ זאָך, וועלכע פלעגט אונז
אויפרעגן מיט דער עמאָציע פון אומלוסט, האָט אַ וועלכע עס איז ענלעכקייט
מיט אַן אַנדער זאָך, וועלכע פלעגט אונז אויפרעגן מיט אַ גלייך שטאַרקער
עמאָציע פון לוסט, וועלן מיר די דאָזיגע ערשטע דערמאָנטע זאָך צוגלייך
האַסן און ליבן.

זאץ 18. דער מענטש ווערט אזוי פיל אויפגערעגט צו לוסט אָדער אומלוסט דורך אַ פאַרשטעלונגס-בילד פון אַ פאַרגאַנגענער אָדער צוקונפטיגער זאַך, ווי פון דעם פאַרשטעלונגס-בילד פון אַ געגנוואַרטיגער זאַך.

זאץ 19. ווער עס שטעלט זיך פאַר, אַז דאָס וואָס ער האָט ליב, ווערט פאַרניכטעט, ווערט מיט אַן אומלוסט דורכגענומען, דערגעגען, שטעלט ער זיך פאַר, אַז דאָס, וואָס ער האָט ליב, ווערט דערהאַלטן, ווערט ער לוסטיג.

זאץ 20. ווער עס שטעלט זיך פאַר, אַז דאָס וואָס ער האָסט ווערט פאַרניכטעט, דער וועט לוסט דערשפירן.

זאץ 21. ווער עס שטעלט זיך פאַר, אַז דאָס וואָס ער ליבט איז פון לוסט אָדער אומלוסט באַווירקט, וועט אויך פון לוסט אָדער אומלוסט באַווירקט ווערן, און יעדע פון די דאָזיגע ביידע עמאַציעס וועט זיין שוואַכער אָדער שטאַרקער אין דעם ליבהאַבער לפי ערך צו דעם, אויף ווי שטאַרק אָדער שוואַך די אָדער יענע עמאַציע וועט זיין אין דער געליבטער זאַך.

זאץ 22. ווען מיר שטעלן זיך פאַר, אַז עמיצער רעגט אויף מיט לוסט דאָס, וואָס מיר האָבן ליב, וועלן מיר אויפגערעגט ווערן מיט ליבע צו אים. אומגעקערט, ווען מיר שטעלן זיך פאַר, אַז ער רעגט אויף דאָס, וואָס מיר האָבן ליב מיט אומלוסט, וועלן מיר אויפגערעגט ווערן מיט האָס צו אים.

זאץ 23. ווער עס שטעלט זיך פאַר, אַז דאָס וואָס ער האָסט, איז פון אומלוסט אויפגערעגט, וועט שפירן לוסט. ווען ער, דערגעגן, שטעלט זיך פאַר, אַז עס איז פון לוסט אויפגערעגט, וועט ער דערשפירן אומלוסט. יעדע איינע פון די דאָזיגע עמאַציעס וועט זיין שוואַכער אָדער שטאַרקער לפי ערך צו דעם אויף וויפיל איר היפוך וועט זיין שוואַכער אָדער שטאַרקער אין דעם, וואָס ער האָסט.

זאץ 24. ווען מיר שטעלן זיך פאַר, אַז עמיצער רעגט אויף מיט לוסט דאָס, וואָס מיר האָסן, וועלן מיר אויך גענן אים אויפגערעגט ווערן מיט האָס. דערגעגן, שטעלן מיר זיך פאַר, אַז ער רעגט אויף מיט אומלוסט דעם זעלבן געגנשטאַנד, וועלן מיר אויפגערעגט ווערן מיט ליבע צו אים.

זאץ 25. מיר באַשטרעבן צו באַיאָהען וועגן אונז און וועגן דעם, וואָס מיר ליבן, אַלץ וואָס מיר שטעלן זיך פאַר, אַז עס רעגט אויף מיט לוסט אונז, אָדער דאָס וואָס מיר ליבן, און, אומגעקערט, מיר באַשטרעבן צו פאַר-נייגען אַלץ דאָס, וואָס מיר שטעלן זיך פאַר, אַז עס רעגט אויף מיט אומלוסט אונז, אָדער דעם געליבטן געגנשטאַנד.

זאץ 26. מיר באַשטרעבן צו באַיאָהען, וועגן דעם, וואָס מיר האָסן, אַלץ וואָס מיר שטעלן זיך פאַר, אַז עס רעגט עס אויף מיט אומלוסט. און,

אומגעקערט, מיר באַשטרעבן צו פאַרניינן וועגן דעם אַלץ, וואָס מיר שטעלן זיך פאַר, אַז עס רעגט עס אויף מיט לױסט.

זאָץ 27. ווען מיר שטעלן זיך פאַר, אַז אַ זאך, וועלכע איז צו אונז געגליכן, און פאַר וועלכער מיר האָבן נישט קיין עמאַציע, איז אויפגערגעגט פון אַ וועלכער עס איז עמאַציע, וועלן מיר אַליין דורך דעם גופא אויפגע- רעגט ווערן פון דער זעלבער עמאַציע.

זאָץ 28. מיר שטרעבן צו פאַרווירקלעכן אַלץ, וואָס מיר שטעלן זיך פאַר, אַז עס פירט צו לױסט. אַלץ, אָבער, וואָס מיר שטעלן זיך פאַר, אַז עס שטרייט געגן איר, און אַז עס פירט צו אומלױסט, שטרעבן מיר אָפצושאַפן אָדער צו צעשטערן.

זאָץ 29. מיר וועלן אויך שטרעבן צו טאָן אַלץ, וואָס מיר שטעלן זיך פאַר, אַז מענטשן באַטראַכטן עס מיט לױסט, און דערגעגען, מיר וועלן אויסמיידן צו טאָן דאָס, וואָס מיר שטעלן זיך פאַר, אַז מענטשן מיידן עס אויס.

זאָץ 30. ווען עמיצער האָט געטאָן עטוואָס, וועגן וואָס ער שטעלט זיך פאַר, אַז עס וועט דעם אנדערן מיט לױסט אויפּרעגן, וועט ער אויפגע- רעגט ווערן מיט לױסט באַגלייט מיט דער אידעע פון זיך זעלבסט אַלס די אורזאַך. מיט אַנדערע ווערטער, ער וועט זיך גופא מיט לױסט באַטראַכטן. פון דער אַנדערער זייט, ווען ער האָט געטאָן עטוואָס, וואָס ער שטעלט זיך פאַר, אַז עס וועט אויפּרעגן אַנדערע מיט אומלױסט, וועט ער זיך זעלבסט מיט אומלױסט באַטראַכטן.

זאָץ 31. ווען מיר שטעלן זיך פאַר, אַז עמיצער ליבט, באַגערט אָדער האָסט עטוואָס, וואָס מיר אַליין ליבן, באַגערן אָדער האָסן, וועלן מיר צוליב דעם גופא דאָס זעלבסט מער דויערהאַפטיג ליבן, א. א. וו. שטעלן מיר זיך, דערגעגן, פאַר, אַז עמיצער קאָן נישט טובל זיין דאָס וואָס מיר ליבן, וועלן מיה דורכמאַכן אַ וואַקלונג פון געמיט.

ש לױס זאָץ. יעדער איינער שטרעבט, וויפיל ער קאָן, דערצו, אַז אַלע זאָלן ליבן דאָס, וואָס ער אַליין ליבט, און אַלע זאָלן האָסן דאָס, וואָס ער אַליין האָסט: ווי דער דיכטער זאָגט:

„האָפּן און גלייכזייטיג זיך שרעקען מוז יעדער וואָס ליבט. פון אייזן איז דער, וועלכער ליבט דאָס האַרץ, וואָס אַן אנדערער פאַרלאָזט.“

זאָץ 32. ווען מיר שטעלן זיך פאַר, אַז עמיצער פרייט זיך מיט אַ זאך, וועלכע נאָר ער אַליין קאָן באַזיצען, וועלן מיר זוכן צו באַווירקן, אַז ער זאָל די זאך נישט באַזיצן.

זאָץ 33. ווען מיר ליבן עפעס פון אונזער גלייכן, זוכן מיר, וויפיל מיר קאָנען, צו באַווירקן, אַז עס זאָל אונז צוריק ליבן.

זאץ 34. וואָס שטאַרקער די עמאַציע, וואָס מיר שטעלן זיך פאַר, אַ
 געליבטע זאָך האָט פאַר אונז, אַלץ גרעסער וועט זיין אונזער שטאַץ.
 זאץ 35. ווען עמיצער שטעלט זיך פאַר, אַז די זאָך, וואָס ער ליבט
 פאַרבינדט זיך צו אַן אַנדערן מיט אַ גלייכן אָדער ערגערן באַנד פון פריינט-
 שאַפט, איידער דער וואָס ער האָט דערגרייכט, וועט ער דעם געליבטן געגן-
 שטאַנד האַסן און זיין ריוואָל וועט ער מקנא זיין.
 זאץ 36. ווער עס דערמאָנט זיך אָן אַ זאָך, וואָס ער האָט זיך מיט
 איר אַמאָל געפרייט, באַגערט ער צו באַזיצן זי אונטער די זעלבע אומשטענדן,
 וואָס זענען געווען, ווען ער האָט זיך מיט איר געפרייט.
 שלום זאָץ. אַ געליבטער וועט, דעריבער, זיין באַטריבט, אויב
 איינער פון די דערמאָנטע אומשטענדן וועט פעלן.
 זאץ 37. דער באַגער, וואָס אַנטשטייט פון אומלוסט אָדער לוסט,
 האָט אָדער ליבט, איז שטאַרקער, וואָס שטאַרקער די דאָזיגע עמאַציע איז.
 זאץ 38. ווען אַ מענטש האָט אָנגעהויבן צו האַסן אַ געליבטע זאָך
 אַזוי, אַז די ליבט איז פולשטענדיג פאַרטייליגט געוואָרן, וועט ער אויב די
 אורזאַכן וועלן זיין גלייכע, פאַרפאַלגן זי מיט אַ גרעסערן האַס, איידער ווען
 ער וואָלט זיי קיינמאָל ניט ליב געהאַט, און זיין האַס וועט זיין גרעסער,
 וואָס גרעסער זיין פריערדיגע ליבט איז געווען.
 זאץ 39. ווער עס האַסט עמיצן, וועט זיך באַמיהען צו טאָן אים
 שאַדן, סיידן ער וועט מורא האָבן, אַז אים אַליין וועט דערפון אַ גרעסערער
 שאַדן אַרויסקומען; אומגעקערט, ווער עס האָט ליב עמיצן, וועט, לפי דעם
 זעלבן געזעץ, זוכן אים וואויל צו טאָן.
 זאץ 40. ווער עס שטעלט זיך פאַר, אַז עמיצער האַסט אים, און
 דערביי גלייבט ער, אַז ער האָט אים נישט געגעבן קיין גרונד פאַר דעם, וועט
 ער אים צוריק האַסן.
 זאץ 41. ווען איינער שטעלט זיך פאַר, אַז ער ווערט געליבט פון
 עמיצן, און ער גלייבט, אַז ער האָט אים קיין גרונד ניט געגעבן פאַר אַזאַ
 ליבט, וועט ער אים צוריק ליבן.
 זאץ 42. ווער עס האָט אויס ליבט אָדער אין דער האַפּענונג אויף
 כבוד, דערווייז עמיצן אַ וואוילטאָט, וועט אומלוסט דערשפירן, ווען ער זעהט,
 אַז די וואוילטאָט איז אָן דאַנקבאַרקייט אָנגענומען געוואָרן.
 זאץ 43. האַס ווערט פאַרשטאַרקט דורך געגן-האַס, און ער קאָן
 דערגעגן פאַרטייליגט ווערן דורך ליבט.
 זאץ 44. האַס, וואָס ווערט לגמרי באַזיגט פון ליבט, גייט אַריבער
 אין ליבט, און די ליבט איז יעמאָלט שטאַרקער, ווי ווען עס וואָלט קיין האַס
 נישט געווען פון פריהער.

זאץ 45. ווען א מענטש שטעלט זיך פאר, אן אן אנדערער פון זיין גלייכן האט עפעס אויך פון זיין גלייכן, און וואס ער ליבט, וועט ער האס דעם דאָזיגן אנדערן.

זאץ 46. ווען א מענטש איז אויפגעררגט געוואָרן מיט לוסט אָדער אומלוסט פון עמיצן, וואָס געהערט נישט צו זיין קלאַס אָדער נאַציע, און אויב די דאָזיגע לוסט אָדער אומלוסט איז באַגלייט געוואָרן פון דער אידעע פון דעם עמיצן אַלס אורזאַך, אונטער דער אַלגעמיינער קאַטעגאָריע פון קלאַס אָדער נאַציע, וועט דער מענטש פילן ליבע אָדער האַס, נישט נאָר צו דעם אינדיוידועלן עמיצן, נאָר אויך צו דעם גאַנצן קלאַס אָדער נאַציע, צו וועמען דער עמיצער געהערט.

זאץ 47. די פרייד, וועלכע נעמט זיך דערפון, וואָס מיר שטעלן זיך פאר, אַז עטוואָס, וואָס מיר האָסן איז פאַרניכטעט געוואָרן אָדער געניזוקט געוואָרן, איז קיין מאָל ניט אומבאַגלייט פון אַ געוויסן שמערץ אין אונז.

זאץ 48. ליבע אָדער האַס, צום ביישפּיל געגן פעטערן, ווערט אויסגעראַטן, אויב די לוסט, וועלכע איז איינגעשלאָסן אין דער ליבע, אָדער די אומלוסט, וועלכע איז איינגעשלאָסן אין דעם האַס, ווערט פאַרקניפט מיט דער אידעע פון אַן אנדער אורזאַך, און ביידע עמאַציעס וועלן אויף אַזוי ווייט פאַרמינערט ווערן, אויף ווי ווייט מיר שטעלן זיך פאר, אַז פעטער איז נישט געווען די איינציגע סיבה פון איינער אָדער פון דער אנדערער עמאַציע.

זאץ 49. ליבע אָדער האַס צו אַ זאַך, וועלכע מיר שטעלן זיך פאר, אַז זי איז פריי, מוזן זיין, אויב אַלע אנדערע באַדינגונגען זענען גלייך, שטאַרקער איידער די ליבע אָדער האַס, וואָס מיר וואָלטן געפילט צו אַ זאַך, וועלכע האַנדלט עץ פי הכרח.

זאץ 50. יעדע איינציגע זאַך קאָן זיין, דורך אַ צופאַל, אַן אורזאַך פון האַפענונג און שרעק.

זאץ 51. פאַרשיידענע מענטשן קאָנען פון איינעם און דעם זעלבן געגנשטאַנד אויף פאַרשיידענע אופנים אויפגערעגט ווערן, און איין און דער זעלבער מענטש קאָן פון איינעם און דעם זעלבן געגנשטאַנד צו פאַרשיידענע צייטן, אויף פאַרשיידענע אופנים, אויפגערעגט ווערן.

זאץ 52. אַ געגנשטאַנד, וואָס מיר האָבן פרייהער געזעהן אין פאַרבינדונג מיט אַנדערע, און וועלכער, ווי מיר שטעלן זיך פאר, האָט ניט קיין אייגנשאַפט, וואָס איז ניט געמיינזאַם צו פילע אנדערע געגנשטאַנדן, וועט אַזוי לאַנג פון אינו נישט באַטראַכט ווערן ווי אַ געגנשטאַנד, וואָס זאָל לויט אונזער פאַרשטעלונג, האָבן אַן אייגנטימלעכע אייגנשאַפט.

זאץ 53. ווען דער גייסט באַטראַכט זיך גופא און זיין אייגענע וויר-

קונגס-קראפט, דערשפירט ער לוסט, און אלץ מער לוסט, וואָס דייטלעכער ער שטעלט זיך פאַר זיך גופא און זיין ווירקונגס-קראפט.

שלוס זאָך. די דאָזיגע לוסט געפינט מער און מער נערונג, וואָס מער דער מענטש שטעלט זיך-פאַר, אַז ער ווערט געלויבט פון אַנדערע.

זאָך 54. דער גייסט שטרעבט זיך פאַרצושטעלן נאָר אַזעלכע זאַכן, וואָס דורך זיי ווערט זיין ווירקונגס-קראפט פעסטגעשטעלט.

זאָך 55. ווען דער גייסט באַטראַכט זיין אייגענע אָנמאַכט, האָט ער דורך דעם גופא אומלוסט.

שלוס זאָך. די דאָזיגע אומלוסט געפינט מער און מער נערונג, ווען אַ מענטש שטעלט זיך פאַר, אַז ער ווערט פון אַנדערע געטאָדלט.

זאָך 56. עס זענען פאַראַן אַזוי פיל מינים פון לוסט, אומלוסט, באַ- גער, און פאַלגלעך, אויך פון די עמאָציעס, וועלכע זענען פון זיי צונויפגע- זעצט, ווי די וואַקלונגען פון דעם געמיט, אָדער ווי עמאָציעס, וועלכע שטאַ- מען אָפּ פון די דאָזיגע וואַקלונגען, ווי ליבע, האַס, האַפּענונג, שרעק א.א.וו.,

וויפיל עס זענען פאַראַן מינים פון געגנשטאַנדן, וואָס פון זיי ווערן מיר באַווירקט.

זאָך 57. יעדע עמאָציע פון איין אינדיוויד איז פאַרשיידן פון דער עמאָציע פון אַן אַנדער אינדיוויד, נאָר אויף אַזוי פיל, אויף וויפיל די תמצית פון איין אינדיוויד אונטערשיידט זיך פון דער תמצית פון אַן אַנדערן.

זאָך 58. אַחוץ דער לוסט און דעם באַגער, וועלכע זענען פאַסיווי- טעטן אָדער ליידינשאַפטן, זענען פאַראַן אַנדערע עמאָציעס, וואָס שטאַמען אָפּ פון לוסט און באַגער, און וואָס באַציהען זיך אויף אונז אויף ווי ווייט מיר זענען פאַסיוו.

זאָך 59. אונטער אַלע עמאָציעס, וואָס בעציהען זיך אויף דעם גייסט, אויף ווי ווייט ער איז אַקטיוו, איז נישט פאַראַן קיין איינע, וואָס זאָל נישט קאָנען זיך באַציהען אויף לוסט אָדער באַגער.

פערטער טייל

וועגן דער מענטשלעכער קערפערשאפט

דעפיניציעס, אקסיאמען, זאצן, גרונדזאצן און שלוסזאצן

דעפיניציעס.

ד ע פ . 1. אונטער גוט פארשטיי איך דאָס, וואָס מיר ווייסן זיכער, אז עס איז נוצלעך פאַר אונז.

ד ע פ . 2. אונטער שלעכט (אָדער בייז) פארשטיי איך דאָס, וואָס מיר ווייסן זיכער, אז עס הינדערט אונז אין דער דערגרייכונג פון אַ וואָסער עס איז גוטס.

ד ע פ . 3. איינציגע זאכן רוף איך צופעליג, אויף אזוי ווייט ווי מיר, ביי דער פאַטראַכטונג פון זייער תמצית בלויז, געפינען אין איר קיין זאך נישט, וואָס זאָל, אויף אַ נויטווענדיגן אופן, פעסטשטעלן זייער עקזיסטענץ, אָדער, אויף אַ נויטווענדיגן אופן זי אויסשליסן.

ד ע פ . 4. די זעלבע איינצלינע זאכן רוף איך מעגלעך אויף ווי זוייט מיר, באַטראַכטנדיג די אורזאָכן, וואָס דורך זיי מוזן זיי אַרויסגעבראַכט ווערן, ווייסן נישט צי זענען אַזעלכע אורזאָכן ווירקלעך באַשטימט אויף אַרויס-ברענגען זיי.

ד ע פ . 5. אונטער אַנטקעגנזעצטע עמאַציעס פארשטיי איך אַזעלכע, וואָס ציהען דעם מענטשן אין פאַרשיידענע ריכטונגען, הגם זיי זענען פון דער זעלבער גאַטונג, דהיינו, ווי לוקסוס און זשענדעקייט, וועלכע זענען ביידע מינים פון ליבע, און זענען געגנזאָצן נישט פון דער נאַטור, נאָר דורך אַ צופאַל.

ד ע פ . 6. וואָס איך פארשטיי אונטער עמאַציע געגן אַ צוקונפטיגער, געגנוואַרטיגער און פאַרגאַנגענער זאך, האָב איך דערקלערט אין טייל III אַז-מערקונגען 1 און 2 צו זאָן 18.

ד ע פ . 7. אונטער צוועק, וואָס צו ליב אים טוען מיר עטוואָס, פאַרשטיי איך אַ באַגער נאָך עטוואָס.

ד ע פ . 8. אונטער טוגנט און קראַפט פאַרשטיי איך איינס און דאָס זעלבע. דאָס הייסט, טוגנט אויף ווי ווייט זי באַציהט זיך אויף דעם מענטשן, איז די עסענץ פון דעם מענטשן אָדער זיין נאַטור גופא, אויף ווי ווייט ער האָט די מאַכט צו באַווירקן עטוואָס, וואָס קאָן פאַרשטאַנען ווערן בלויז דורך די געזעצן פון זיין אייגענער נאַטור.

א ק ס י אַ מ ע .

עס איז נישט פאַראַן קיין איינצילנע זאָך אין דער נאַטור, וועלכע זאָל ניט איבערטראַפֿן ווערן פון אַן אַנדערער מעכטיגערער און שטאַרקערער זאָך וואָס פאַר אַ זאָך עס זאָל נישט געגעבן ווערן, איז תמיד פאַראַן אַ שטאַרקערע זאָך, וואָס דורך איר קאָן זי צעשטערט ווערן.

ג ר ו נ ד ז א צ ין .

ז אַץ 1. פון דעם פּאָזיטיוון, וואָס אַ פאַלשע אידעע אַנטהאַלט, ווערט קיין זאָך ניט אַוועקגעשאַפט דורך דער געגנוואַרט פון דאָס אמת, אויף אַזוי ווייט ווי עס איז אמת.

ז אַץ 2. מיר זענען פאַסיוו נאָר אויף ווי ווייט מיר זענען אַ טייל פון דער נאַטור, וואָס קאָן נישט באַגריפֿן ווערן דורך זיך גופא אָן אַנדערע טיילן.

ז אַץ 3. די קראַפט, וואָס מיט איר דערהאַלט זיך אַ מענטש עקשנות-דיג אין זיין עקזיסטענץ, ווערט אומענדלעך איבערטראַפֿן פון דער קראַפט פון אויסנווייניגסטע אורזאָך.

ז אַץ 4. עס איז אוממעגלעך, אַז דער מענטש זאָל נישט זיין קיין טייל פון דער נאַטור, און אַז ער זאָל זיין ביכולת דורכצומאַכן נאָר אַזעלכע פאַר-ענדערונגען, וועלכע קאָנען פאַרשטאַנען ווערן נאָר דורך זיין נאַטור אַליין, און וואָס פון זיי איז ער די אַדעקוואַטע אורזאָך.

ש ל ו ס ז אַץ . דער מענטש איז, אויף אַ נויטווענדיגן אופן, אונטער-געוואָרפֿן צו זיינע ליידנשאַפטן, און ער פּאָלגט און געהאַרט דעם אַלגעמיי-נעם סדר פון דער נאַטור, און פאַסט זיך צו צו אים, ווי ווייט די נאַטור פון זאָכן פּאָדערט עס.

ז אַץ 5. די קראַפט און דער וואַקס פון יעדער ליידנשאַפט, און דער עקשנות-דיגער אָנהאַלט אירער אין דער עקזיסטענץ, ווערן נישט דערקלערט דורך דער קראַפט, מיט וועלכער מיר אַליין שטרעבן האַרטנעקיג זיך אָנצו-

האַלטן אָן דער עקזיסטענץ, נאָר דורך דער קראַפט פון אַן אויסנווייניגסטער אורזאָך אין פאַרגלייך מיט אונזער אייגענער קראַפט.

זאָץ 6. די קראַפט פון וועלכער עס איז ליידנשאַפט אָדער עמאָציע, קאָן אַזוי איבערשטייגן די איבריגע האַנדלונגען פון דעם מענטשן אָדער זיין קראַפט, אַז די עמאָציע זאָל זיך עקשנותדיג אָנהאַלטן אָן דעם מענטשן.

זאָץ 7. אַן עמאָציע קאָן קאָנטראָלירט אָדער אַוועקגעשאַפט ווערן נאָר דורך אַן אַנדער עמאָציע, וועלכע איז דער היפוך פון און שטאַרקער פאַר דער עמאָציע, וועלכע באַדאַרף קאָנטראָלירט ווערן.

שלוס זאָץ. אַן עמאָציע, אויף ווי ווייט זי באַציהט זיך אויף דעם גייסט, קאָן קאָנטראָלירט ווערן אָדער אַוועקגעשאַפט ווערן נאָר דורך אַן אידעע פון אַן אַנטקעגנזעצטער קערפער-פאַרענדערונג, וועלכע איז שטאַר-קער פאַר דער פאַרענדערונג, וועלכע מיר שטייען איצט אויס.

זאָץ 8. די דערקענטעניש פון גוטס און שלעכטס איז קיין אַנדער זאָך נישט ווי די עמאָציעס פון לוסט אָדער אומלוסט, אויף ווי ווייט מיר זענען אויף זיי באַוואוסטזיניג.

זאָץ 9. אַן עמאָציע איז שטאַרקער, ווען מיר שטעלן זיך פאַר, אַז איר אורזאָך געפינט זיך געגנוואַרטיג פאַר אונז, איידער ווען מיר שטעלן זיך פאַר, אַז איר אורזאָך געפינט זיך נישט געגנוואַרטיג פאַר אונז.

שלוס זאָץ. דאָס פאַרשטעלונגס-בילד פון אַ קינפטיגער אָדער פאַר-גאַנגענער זאָך, דאָס הייסט, פון אַ זאָך וואָס מיר באַטראַכטן אין שייכות צו דער צוקונפטיגער אָדער פאַרגאַנגענער צייט, מיט דעם אויסשלוס פון דער געגנוואַרטיגער צייט, איז, ווען אַנדערע אומשענדן זענען גלייך, שוואכער איי-דער דאָס פאַרשטעלונגס-בילד פון אַ געגנוואַרטיגער זאָך. מילא, איז די עמאָציע צו אַ פאַרגאַנגענער אָדער צוקונפטיגער זאָך ווייניגער אינטענסיוו, ווען אַנדערע אומשענדן זענען גלייך, איידער אַן עמאָציע צו אַ געגנוואַר-טיגער זאָך.

זאָץ 10. גענו אַ צוקונפטיגער זאָך, וואָס מיר שטעלן זיך זי פאַר אלס גאַנץ נאָנט צו אונז אין צייט, ווערן מיר מער אינטענסיוו אויפגערעגט, ווי ווען מיר שטעלן זיך פאַר, אַז די צייט פון איר דאָזיין איז אָפגעטיילט פון דער געגנוואַרט דורך אַ לאַנגן בין-הומנים. אַזוי אויך, ווען מיר דערמאָ-נען זיך אַן אַ זאָך, וועלכע מיר שטעלן זיך פאַר אלס נאָך נישט לאַנג פאַרגאַנ-גען, ווערן מיר מער אינטענסיוו אויפגערעגט, ווי ווען מיר שטעלן זיך זי פאַר אלס לאַנג פאַרגאַנגען.

זאָץ 11. אַן עמאָציע גענו אַ זאָך, וועלכע מיר שטעלן זיך פאַר אלס נייטווענדיג, איז, ווען אַנדערע אומשענדן זענען גלייך, מער אינטענסיוו איי-

דער אן עמאָציע געגן אַ זאָך, וועלכע איז מעגלעך אָדער צופעליג, דאָס הייסט, נישט נויטווענדיג.

זאָץ 12. אן עמאָציע געגן אַ זאָך, וואָס מיר ווייסן, אַז זי עקזיסטירט נישט אין דער געגנוואָרט, און וואָס מיר שטעלן זיך, אָבער, זי פאָר אַלס מעג-לעך, איז מער אינטענסיוו, ווען אַנדערע אומשטענדן זענען גלייך, איידער אן עמאָציע געגן אַ צופעליגער זאָך.

שלוס זאָץ. אן עמאָציע געגן אַ זאָך, וואָס מיר ווייסן, אַז זי עקזיסטירט נישט אין דער געגנוואָרט, און וואָס מיר שטעלן זיך זי פאָר אַלס צופעליג, איז אַ סך שוואַכער, ווי ווען מיר שטעלן זיך פאָר, אַז די זאָך איז געגנוואָרטיג איצט מיט אונז.

זאָץ 13. אן עמאָציע געגן אַ צופעליגער זאָך, וואָס מיר ווייסן, אַז זי עקזיסטירט נישט אין דער געגנוואָרט, איז, ווען אַנדערע אומשטענדן זענען גלייך, שוואַכער איידער אן עמאָציע געגן אַ פאָרגאַנגענער זאָך.

זאָץ 14. די אמתע דערקענטעניש פון גוטס און שלעכטס קאָן נישט אָפּהאַלטן קיין עמאָציע, אויף ווי ווייט זי איז אמת, נאָר אויף אַזוי ווייט בלויז ווי זי, די דערקענטעניש גופא, ווערט באַטראַכט אַלס אן עמאָציע.

זאָץ 15. אַ באַגער, וואָס אַנטשטייט פון דער אמתער דערקענטעניש פון גוטס און שלעכטס, קאָן אונטערדריקט און געשטערט ווערן פון די אַנ-דערע באַגערן, וואָס אַנטשטייען פון די עמאָציעס, וואָס פון זיי ווערן מיר אַנגעגריפן.

זאָץ 16. אַ באַגער, וואָס אַנטשטייט פון דער דערקענטעניש פון גוטס און שלעכטס, קאָן, אויף ווי ווייט אַזאָ דערקענטעניש באַציהט זיך אויף דער צוקונפט, גרינגער אונטערדריקט און קאָנטראָלירט ווערן, איידער דער באַגער נאָך זאָכן, וועלכע זענען אנגענעם אין דער געגנוואָרט.

זאָץ 17. אַ באַגער, וואָס אַנטשטייט פון דער אמתער דערקענטעניש פון גוטס און שלעכטס, קאָן, אויף ווי ווייט אַזאָ דערקענטעניש באַציהט זיך אויף צופעליגע זאָכן, נאָך אַ סך גרינגער קאָנטראָלירט ווערן איידער אַ באַגער נאָך זאָכן, וואָס זענען געגנוואָרטיג.

זאָץ 18. אַ באַגער, וואָס אַנטשטייט פון לוסט, איז, ווען אַנדערע אומשטענדן זענען גלייך, שטאַרקער איידער דער באַגער, וואָס אַנטשטייט פון אומלוסט.

זאָץ 19. יעדער מענטש באַגערט אָדער ווייזט צוריק, על פי די גע-זעצן פון זיין נאָטור, דאָס, וואָס ער באַטראַכט פאָר גוט אָדער שלעכט.

זאָץ 20. וואָס מער יעדער מענטש שטרעבט און איז ביכולת צו זוכן דאָס, וואָס איז ניצלעך פאָר אים, מיט אַנדערע ווערטער, צו דערהאַלטן זיין אייגענעם זיין, אַרץ מער איז ער מיט טונגט באַגאַבט. דערגעגן, אויף ווי

ווייט אַ מענטש פאַרנאַכלעסיגט צו זוכן, וואָס איז נוצלעך פאַר אים, דאָס הייסט צו דערהאַלטן זיין אייגענעם זיין, אויף אַזוי ווייט איז ער אָנמעכטיג. זאָך 21. קיינער קאָן נישט באַגערן גליקלעך צו זיין, גוט צו האַנדלען און גוט צו לעבן, ווער עס באַגערט נישט צוגלייך איבערהויפט צו זיין, צו האַנדלען און צו לעבן, מיט אַנדערע ווערטער, אַקטועל צו עקזיסטירן.

זאָך 22. קיין טוגנט קאָן נישט באַגריפן ווערן פריער פאַר דער דאָזי-גער — נעמלעך, פאַר דעם באַשטרעב צו זעלבסט-דערהאַלטונג. שלוס זאָך. דאָס שטרעבן צו זעלבסט-דערהאַלטונג איז די ערשטע און איינציגע גרונדלעגע פון טוגנט.

זאָך 23. אויף אַזוי ווייט ווי דער מענטש איז באַשטימט עטוואָס צו טאָן דורך דעם, וואָס ער האָט אַדעקוואַטע אידעען, קאָן מען נישט אַבסאָלוט זאָגן, אַז ער האַנדלט טוגנדהאַפט. אַזעלכעס זאָגן וועגן אים קאָן מען נאָר אויף אַזוי ווייט ווי ער ווערט באַשטימט צו אַקציע דורך דעם, וואָס ער דערקענט.

זאָך 24. צו האַנדלען אַבסאָלוט טוגנדהאַפט איז קיין אַנדער זאָך נישט אין אונז ווי צו האַנדלען, צו לעבן, אָדער צו דערהאַלטן דעם אייגענעם זיין (די דאָזיגע דריי אויסדריקען זענען אידענטיש אין באַטייט) אין איינקלאַנג מיט די געבאָטן פון דער פאַרנופּט, אויף דעם גרונד פון דעם זוכן, וואָס נוצלעך איז פאַר זיך זעלבסט.

זאָך 25. קיינער שטרעבט נישט צו דערהאַלטן זיין יש צוליב וועלכער עס איז אַנדער זאָך.

זאָך 26. אַלץ, וואָס מיר שטרעבן אין געהאָרכזאַמקייט צו דער פאַר-נופּט, איז קיין אַנדער זאָך נישט ווי דאָס דערקענען. און דעה גייסט, אויף אַזוי ווייט ווי ער ווענדט אָן די פאַרנופּט, האַלט פאַר נוצלעך נאָר אַזעלכע זאַכן, וואָס פירן צו דעם דערקענען.

זאָך 27. נאָר וועגן אַזעלכע זאַכן ווייסן מיר אויף געוויס, אַז זיי זענען גוט אָדער שלעכט, וועלכע פירן אונז, באַמת, צו דער דערקענטעניש, אָדער וועלכע קאָנען אונז שטערן אין דער דערקענטעניש.

זאָך 28. דאָס העכסטע גוטס פון גייסט איז די דערקענטעניש פון גאָט, און די העכסטע טוגנט פון דעם גייסט איז גאָט צו דערקענען.

זאָך 29. אַן איינצליגע זאָך, וואָס איר נאָטור איז לגמרי פאַרשיידן פון אונזערער, קאָן ניט העלפן און ניט שטערן אונזער ווירקונגס-קראַפט, און בכלל קאָן קיין זאָך ניט זיין גוט אָדער שלעכט פאַר אונז, ווען זי האָט נישט עפעס געמיינזאַם מיט אונזער נאָטור.

זאָך 30. קיין זאָך קאָן נישט זיין שלעכט דורך דעם, וואָס זי האָט

עפעס געמיינזאם מיט אונזער נאָטור. נאָר אויף ווי ווייט זי איז פאַר אונז
שלעכט, אויף אַזוי ווייט איז זי להיפּוך צו אונזער נאָטור.

זאָץ 31. אויף אַזוי ווייט ווי אַ זאָך שטימט צונויף מיט אונזער נאָ-
טור, איז זי, אויף אַ נויטווענדיגן אופן, גוט.

שלוס זאָץ. וואָס מער אַ זאָך שטימט מיט אונזער נאָטור, אַלץ
נוצלעכער און בעסער איז זי פאַר אונז, און, להיפּוך, וואָס נוצלעכער אַ זאָך
איז פאַר אונז, אַלץ מער שטימט זי צונויף מיט אונזער נאָטור.

זאָץ 32. אויף ווי ווייט מענטשן זענען אונטערנוואָרפן דער ליידיג-
שאַפט, אויף אַזוי ווייט קאָן מען נישט זאָגן, אַז זיי זענען פון נאָטור
האַרמאָניש.

זאָץ 33. מענטשן קאָנען זיין פאַרשיידן אין נאָטור אויף אַזוי ווייט
ווי זיי ווערן אָנגעגריפן פון די עמאָציעס, וועלכע זענען ליידיגשאַפטן אָדער
פּאָסייע צושטאַנדן. און אויף אַזוי ווייט איז אפילו איינער און דערוועלבער
מענטש פאַרענדערלעך און אומבאַשטענדיג.

זאָץ 34. אויף אַזוי ווייט ווי מענטשן זענען אָנגעגריפן פון עמאָציעס,
וועלכע זענען ליידיגשאַפטן, קאָנען זיי זיין אַנטקעגנזעצטע איינער צו דעם
אַנדערן.

זאָץ 35. אויף אַזוי ווייט ווי מענטשן לעבן לויט דער לייטונג פון
דער פאַרנופּט, און נאָר אויף אַזוי ווייט, שטימען זיי תמיד צונויף אין דער
נאָטור נאָך, אויף אַ נויטווענדיגן אופן.

שלוס זאָץ 1. עס איז נישט פאַראַן אין דער נאָטור פון זאָכן קיין
איינציגע זאָך, וואָס זאָל זיין נוצלעכער פאַר דעם מענטשן איידער אַ מענטש,
וואָס לעבט לפי דעה לייטונג פון דער פאַרנופּט.

שלוס זאָץ 2. אַזוי ווי דער מענטש זוכט על פי רוב דאָס, וואָס
איז נוצלעך פאַר אים, זענען דעריבער מענטשן איינער צו דעם אַנדערן אַמ-
נוצלעכסטן.

זאָץ 36. דאָס העכסטע גוטס פון די יעניגע, וועלכע פאָלגן נאָך דער
טונגט, איז געמיינזאם פאַר אַלע, און דערפאַר קאָנען אַלע אויף אַ גלייכן אופן
זיך פרייען דערמיט.

זאָץ 37. דאָס גוטס, וואָס יעדער מענטש, וועלכער פאָלגט נאָך דער
טונגט, באַגערט פאַר זיך, וועט ער אויך באַגערן פאַר אַנדערע מענטשן, און
אַלץ מער, וואָס גרעסער עס איז די דערקענטעניש, וואָס ער האָט וועגן גאָט.

זאָץ 38. אַלץ וואָס באַאיינפלוסט דעם מענטשלעכן קערפער אַזוי, אַז
ער זאָל קאָנען אויף פילערליי אופנים אויפגעריעגט ווערן, אָבער וואָס מאַכט
אים פעהיג אויף פילערליי אופנים אויפצורעגן אויסנאָיינגסטע קערפער, איז
ניצלעך פאַר דעם מענטשן. און אַלץ ניצלעכער, וואָס פעהיגער דער קערפער

ווערט דורך דעם געמאכט אויף פילערליי אופנים אויפגעערעגט צו ווערן אין
אנדערע קערפער אויפצורעגן, אומגעקערט, אַלץ, וואָס מאַכט דעם קערפער
ווייניגער פּעהיג אין דעם פרט, איז שווערער פאַר דעם מענטשן.

זאָץ 39. אַלץ וואָס פירט דערצו, אָז עס זאָל דערהאַלטן בלייבן די
שייכות צווישן באַוועגונג און רוה, וואָס טיילן פון דעם מענטשליעכן קערפער
נעמען געגנזייטיג אָן, איז גוט. אומגעקערט, אַלץ וואָס פאַראורזאַכט אַ פאַר-
ענדערונג אין אַזאַ שייכות, איז שלעכט.

זאָץ 40. אַלץ, וואָס פירט צו אַ שטאַטליעכער געמיינשאַפט פון דעם
מענטשן, אָדער וואָס באווירקט, אָז מענטשן זאָלן לעבן אינאיינעם האַרמאָניש,
איז נוצליעך; דערגעגן, אַלץ, וואָס ברענגט אַריין אַ דיסהאַרמאָניע אין דעם
שטאַט, איז שלעכט.

זאָץ 41. לוסט אָן און פאַר זיך איז נישט שלעכט אָדער גוט. אומ-
לוסט, דערגעגן, איז אָן און פאַר זיך שלעכט

זאָץ 42. פרייליכקייט קאָן נישט האָבן קיין איבערמאַס, נאָר איז תמיד
גוט. מעלאַנכאָליע, דערגעגן, איז תמיד שלעכט.

זאָץ 43. סטימולאַציע קאָן האָבן אָן איבערמאַס און זיין שלעכט,
שמארן אָבער קאָן זיין גוט אויף אַזוי ווייט ווי סטימולאַציע אָדער לוסט איז
שלעכט.

זאָץ 44. ליבע און באַגער קאָנען האָבן אָן איבערמאַס.

זאָץ 45. האַס קאָן קיינמאָל נישט זיין גוט.

שלוס זאָץ 1. קינאה, שפּאַט, פאַראַכטונג, כּעס, נקמה, און אַנדערע
עמאָציעס, וואָס געהערן צו דעם האַס, אָדער אַנטשטייען פון אים, זענען
שלעכט.

שלוס זאָץ — זאָץ 2. אַלץ, וואָס מיר באַגערן דערפאַר, ווייל מיר
זענען באַהערשט פון דער עמאָציע פון האַס, איז נידעריג, און אין אַ שטאַט
איז דאָס אומגעווענליך.

זאָץ 46. ווער עס לעבט לויט דער לייטונג פון דער פאַרנופּט,
שטרעבט, ווי ווייט מעגליעך, צו ענטפערן מיט ליבע, אָדער פריינדליעכקייט
אויף דעם אַנדערנס האַס, צאָרן, פאַראַכטונג א. א. וו. געגן אים.

זאָץ 47. עמאָציעס פון האַסענונג און שרעק קאָנען נישט אין זיך גופא
גוט זיין.

זאָץ 48. די עמאָציעס פון איבערשאַצונג און אונטערשאַצונג זענען
תמיד שלעכט.

זאָץ 49. די איבערשאַצונג מאַכט דעם מענטשן, וואָס אים איבער-
שאַצט מען, לייכט שטאָליץ.

- זאָך 50. רחמנות אין אַ מענטשן וואָס לעבט לויט דער לייטונג פון דער פאַרנופּט איז אַן און פאַר זיך שלעכט און אומנוצלעך.
- זאָך 51. די גונסט ווידערשטרייט נישט דער פאַרנופּט, נאָר זי קאָן מיט איר צונויפּשטימען און פון איר אַנטשטיין.
- זאָך 52. זעלבסט-צופרידנהייט קאָן אַנטשטיין פון דער פאַרנופּט, און בלויז די זעלבסט-צופרידנהייט, וועלכע אַנטשטייט פון דער פאַרנופּט, איז די העכסטע, וואָס ס'קאָן געבן.
- זאָך 53. גידערגעשלאַנגקייט איז ניט קיין טוגנט, דאָס הייסט זי אַנטשטייט ניט פון דער פאַרנופּט.
- זאָך 54. חרטה איז ניט קיין טוגנט, דאָס הייסט, זי אַנטשטייט נישט פון דער פאַרנופּט, נאָר דער וואָס האָט חרטה אויף אַ טאַט איז טאַפּלט עלנט און אומטיכטיג.
- זאָך 55. די גרעסטע גאוה ווי די גרעסטע גידערגעשלאַנגקייט איז די גרעסטע אומדערקענטעניש פון זיך זעלבסט.
- זאָך 56. די גרעסטע גאוה און די גרעסטע גידערגעשלאַנגקייט זענען טימינים פון דער גרעסטער אַנמאַכט פון דער נשמה.
- שלוס זאָך. די שטאַלצע און די גידערגעשלאַנגענע ווערן על פי רוב אונטערוואָרפן די עמאַציעס.
- זאָך 57. דער בעל-גאוה ליבט די חברה הניפה'ניקעס און פאַרזויטן, און האַסט די געזעלשאַפט פון אויפריכטיגע.
- זאָך 58. כבוד ווידערשטרייט נישט דער פאַרנופּט, נאָר קאָן פון איר אַנטשטיין.
- זאָך 59. צו אַלע טאַטן, וואָס צו זיי זענען מיר באַשטימט דורך אַן עמאַציע, וואָס אין איר איז דער גייסט פאַסיוו, קאָנען מיר באַשטימט ווערן אויך אַן אַן עמאַציע דורך דער פאַרנופּט.
- זאָך 60. אַ באַגער, וואָס אַנטשטייט פון לוסט אָדער אַן אומלוסט, וועלכע גייט אַן איינעם אָדער אייניגע, אָבער ניט אַלע טיילן פון קערפער, האָט קיין שייכות ניט צו דעם נוץ פון דעם מענטשן אַלס גאַנצן.
- זאָך 61. אַ באַגער, וואָס אַנטשטייט פון פאַרנופּט, קאָן נישט האָבן קיין איבערמאַס.
- זאָך 62. אויף אַזוי ווייט ווי דער גייסט באַגרייפט אַ זאָך לויט דער אָנווייזונג פון דער פאַרנופּט, ווערט ער אויף אַ גלייכן אופן אַנגערעגט, מעג די אידעע זיין פון אַ צוקונפטיגער, אָדער פון אַ פאַרגאַנגענער, אָדער פון אַ גענוגוואַרטיגער זאָך.
- זאָך 63. ווער עס ווערט פון שרעק געלייטעט און טוט גוטס, בכדי ניצול צו ווערן פון שלעכטס, דער ווערט ניט פון דער פאַרנופּט געלייטעט.

שלוס זאָץ. אויף דעם גרונד פון דעם באַגער, וואָס אַנטשטייט פון דער פאַרנופּט, פאַרפאַלגן מיר דאָס גוטע אוממיטעלבאַר, און פליהען פון דעם שלעכטן מיטלבאַר.

זאָץ 64. די דערקענטעניש פון שלעכטס איז אַן אומאָדעקוואַטע דערקענטעניש.

זאָץ 65. לויט דער לייטונג פון דער פאַרנופּט וועלן מיר פון צוויי גוטסן אויסקלייבן דאָס גרעסערע און פון צוויי שלעכטסן דאָס קלענערע.

שלוס זאָץ. מיר וועלן לויט דער לייטונג פון דער פאַרנופּט פאַר-פאַלגן אַ קלענער שלעכטס צוליב אַ גרעסער גוטס, און מיר קאַנען צוריקווייזן אַ קלענער גוטס, וועלכעס איז די אורזאַך פון אַ גרעסער שלעכטס.

זאָץ 66. לויט דער לייטונג פון דעה פאַרנופּט וועלן מיר זוכן אַ גרעסער גוטס אין דער צוקונפּט אין פאַרצוג צו אַ קלענערן אין דער געגנ-וואַרט, און מיר וועלן זוכן אַ קלענער שלעכטס אין דער געגנוואַרט אין פאַרצוג צו אַ גרעסערס אין דער צוקונפּט.

שלוס זאָץ. מיר וועלן אונטער דער לייטונג פון דער פאַרנופּט, זוכן אַ קלענער שלעכטס אין דער געגנוואַרט, מחמת, עס איז די אורזאַך פון אַ גרעסער גוטס אין דער צוקונפּט, און מיר וועלן צוריקווייזן אַ קלענער גוטס אין דער געגנוואַרט, מחמת, עס איז די אורזאַך פון אַ גרעסער שלעכטס אין דער צוקונפּט.

זאָץ 67. אַ פרייער מענטש דענקט ווייניגער פאַר אַלץ וועגן טויט, און זיין חכמה איז דאָס נאָכדענקען נישט וועגן טויט נאָר וועגן דעם לעבן.

זאָץ 68. ווען מענטשן זאָלן געבוירן ווערן פריי, וואָלטן זיי, אַזוי לאַנג ווי זיי וואָלטן געפליבן פריי, קיין באַגריף נישט געבילדעט וועגן גוטס און שלעכטס.

זאָץ 69. די טונט פון אַ פרייען מענטשן צייגט זיך גלייך אַרויס אין דעם פאַרמיידן ווי אין אַנטקעגנשטעלן זיך געפאַרן.

שלוס זאָץ. ביי אַ פרייען מענטשן איז דאָס אַפטרעטן צוריק אין דער ריכטיגער צייט אַזאָ צייכן פון ווילנס-קראַפט ווי דער קאַמף, אָדער: דער פרייער מענטש קלייבט אויס מיט דער זעלבער ווילנס-קראַפט אָדער נשמה-שטאַנדאָפטיגקייט ווי דעם קאַמף אַזוי אויך דעם צוריקטרעט.

זאָץ 70. דער פרייער מענטש, וואָס לעבט צווישן אומוויסנדע, באַ-מיהט זיך אויסצוווייכן, ווי ווייט ער קאָן, זייערע חסדים.

זאָן 71. נאָר פרייע מענטשן זענען העכסט דאָנקבאַר איינער צו דעם אַנדערן.

זאָן 72. דער פרייער מענטש האַנדלט קיין מאָל נישט אויף אַ באַטריי- גערישן אופן, נאָר אַלע מאָל מיט אויפריכטיגקייט.

זאָן 73. דער פון דער פאַרנופּט געלייטעטער מענטש איז פרייער אין אַ שטאַט, וואו ער לעבט אין אַן אַלגעמיינעם סיסטעם פון געזעצן, איידער אין איינזאַמקייט, וואו ער איז אומאָפהענגיג.

פֿינפֿטער טײל

וועגן דער מענטשלעכער פֿרייהייט

אקסיאָמען, גרונדזאַצן און שלוסזאַצן

אקסיאָמען.

אָקס. 1. ווען אין דעם זעלבן סוביעקט ווערן אָנגערעגט צוויי אַנט-קעגנגעזעצטע האַנדלונגען, מוז אַנטוועדער אין ביידע פון זיי אָדער אין איי-נער פון זיי אַ פֿאַרענדערונג אויף אַ נויטווענדיגן אופן געשעהן, און אָנהאַלטן ביז זיי הערן אויף צו זיין אַנטקעגנגעזעצט.

אָקס. 2. די קראַפט פון אַ ווירקונג ווערט באַשטימט דורך דער קראַפט פון איר אורזאַך, אויף אַזוי ווייט ווי איר תּמצית ווערט דערקלערט אָדער באַשטימט דורך דער תּמצית פון איר אורזאַך.

גרונדזאַצן און שלוסזאַצן.

זאָץ 1. גראַד אַזוי ווי די געדאַנקען און די אידעען פון זאַכן זענען איינגעאָרדנט און פֿאַרקייטלט אינווייניג אין דעם גייסט, אַזוי זענען אויף אַ פינקטלעכן שטייגער איינגעאָרדנט און פֿאַרקייטלט די פֿאַרענדערונגען פון קערפּער און די פֿאַרשטעלונגס-בילדער פון זאַכן אינווייניג אין דעם קערפּער.

זאָץ 2. ווען מיר לאָזן לויז אַ געמיטס-באַוועגונג אָדער אַן עמאָציע פון דעם געדאַנק פון אַן אויסנווייניגסטער אורזאַך, און מיר פֿאַרקניפּן זי מיט אַנדערע געדאַנקען, וועט יעמאָלט די ליבע אָדער דער האַס געגן דער אויסע-רער אורזאַך, ווי אויך דאָס שוואַנקען פון דער נשמה, וואָס איז אַנטשטאַמען פון די דאָזיגע עמאָציעס, פֿאַרניכטעט ווערן.

זאָץ 3. אַן עמאָציע, וואָס איז אַ ליידנשאַפט, הערט אויף צו זיין אַ ליידנשאַפט, אַזוי שנעל ווי מיר בילדן אַ קלאַרע און באַשטימטע אידעע פון איר.

שלוס זאָן. אַן עמאַציע שטייט דערום אַלץ מער אונטער אונזער קאַנטראָל, און דער גייסט איז אַלץ ווייניגער פאַסיוו בנוגע צו איר, וואָס מער מיר האָבן זי דערקענט.

זאָן 4. עס איז נישט פאַראַן קיין פאַרענדערונג פון קערפער, וואָס וועגן איר זאָלן מיר נישט קאָנען בילדן אַ וואָסער עס איז קלאָרן און באַשטימטן באַגריף.

זאָן 5. אַן עמאַציע געבן אַ זאָך, וועלכע מיר שטעלן זיך פאַר איינ-פאַך, און נישט אַלס נויטווענדיג, אָדער אַלס צופעליג, אָדער אַלס מעגלעך, איז, אונטער אַלע אַנדערע גלייכע אומשטענדן, שטאַרקער איידער וועלכע עס איז אַנדער עמאַציע.

זאָן 6. אויף ווי ווייט דער גייסט דערקענט אַלע זאַכן אַלס נויט-ווענדיג, אויף אַזוי ווייט האָט דער גייסט אַ גרעסערע מאַכט איבער די עמאַ-ציעס, און איז ווייניגער אונטערוואָרפן צו זיי.

זאָן 7. די עמאַציעס, וואָס אַנטשטייען אָדער ווערן געוועקט פון דער פאַרנופנט, אויב מיר לאָזן נישט אַרויס פון אויג די צייט, זענען שטאַר-קער איידער די וואָס באַציהען זיך אויף איינצלנע זאַכן, וואָס זיי באַטראַכטן מיר אַלס אַפּוועזנדע.

זאָן 8. וואָס מער פון אינאיינעם ווירקנדע אורזאַכן אַן עמאַציע זוערט אַרויסגערופן, אַלץ שטאַרקער איז זי.

זאָן 9. אַן עמאַציע, וואָס באַציהט זיך אויף אַ סך און פאַרשיידענע אורזאַכן, וואָס זיי באַטראַכט דער גייסט מיט דער עמאַציע צוגלייך, איז וויי-ניגער שעדלעך און מיר זענען ווייניגער אונטערוואָרפן צו איר, און מיר ווערן ווייניגער אויפגערעגט געבן יעדער איינצלנער פון אירע אורזאַכן, איידער ווען עס וואָלט געווען אַן אַנדערע גלייך שטאַרקע עמאַציע, וואָס וואָלט זיך באַ-צויגן אויף ווייניגער אורזאַכן, אָדער אויף איין און איינציגער אורזאַך.

זאָן 10. אַזוי לאַנג ווי מיר ווערן נישט אָנגעגריפן פון עמאַציעס, וואָס זענען אַנטקעגנזעצט צו אונזער נאַטור, האָבן מיר די מאַכט איינצו-אַרדענען און צו פאַרקניפן די פאַרענדערונגען פון אונזער קערפער, לפי דער אַרדענונג וואָס אַנטשפּרעכט אונזער דערקענטעניש.

זאָן 11. אויף וואָס מער זאַכן אַ פאַרשטעלונגס-בילד באַציהט זיך, אַלץ אָפּטער חזרט זיך די פאַרשטעלונג איבער אים, אָדער אַלץ אָפּטער לעבט עס אויף און באַשעפטיגט דעם גייסט.

זאָן 12. די פאַרשטעלונגס-בילדער פון זאַכן ווערן לייכטער פאַר-בונדן מיט בילדער, וואָס באַציהען זיך אויף זאַכן, וואָס מיר דערקענען קלאָר און דייטלעך, איידער מיט אַנדערע.

- זאץ 13. מיט וואָס מער פּאַרשטעלונגס-בילדער אַ פּאַרשטעלונגס-בילד איז פּאַרקניפט אַלץ אָפּטער לעבט עס אויף.
- זאץ 14. דער גייסט קאָן באַווירקן, אַז אַלע פּאַרענדערונגען פון קערפּער, אָדער בילדער פון זאַכן, זאָלן זיך באַציהען אויף דער אידעע פון גאָט.
- זאץ 15. ווער עס דערקענט זיך גופא און זיינע עמאָציעס, ליבט גאָט, און אַלץ מער, וואָס מער ער דערקענט זיך גופא אין זיינע עמאָציעס.
- זאץ 16. די דאָזיגע ליבע צו גאָט מוז פּאַרנעמען דעם אויבן אָן אין דעם גייסט.
- זאץ 17. גאָט איז פריי פון אַלע ליידנשאַפטן, און ער ווערט נישט באַוועגט פון קיין שום עמאָציעס פון לוסט אָדער אומלוסט.
- שלוס זאץ. גאָט ליבט און האַסט קיינעם נישט.
- זאץ 18. קיינער קאָן גאָט נישט האַסן.
- שלוס זאץ. די ליבע צו גאָט קאָן זיך נישט פּאַרוואַנדלען אין האַס.
- זאץ 19. ווער עס ליבט גאָט, דער קאָן נישט שטרעבן, אַז גאָט זאָל אים צוריק ליבן.
- זאץ 20. די דאָזיגע ליבע צו גאָט קאָן נישט באַפּלעקט ווערן פון דער עמאָציע פון קינאה אָדער אייפּערזוכט, נאָר זי ווערט נאָך מער דערנערט, וואָס מער מענטשן מיר שטעלן זיך פאַר מיט גאָט פּאַרייניגט דורך דעם זעלבן בונד פון ליבן.
- זאץ 21. דער גייסט קאָן נאָר, אַזוי לאַנג ווי דער קערפּער דויערט, זיך עטוואָס פּאַרשטעלען, אָדער זיך אָן פּאַרגאַנגענע זאַכן דערמאָנען.
- זאץ 22. אין גאָט אָבער איז אויף אַ נויטווענדיגן אופן פּאַראַן אַן אידעע, וואָס דריקט אויס די עסענץ פון דעם אָדער יענעם מענטשלעכן קערפּער אונטער דער פּאַרם פון אייביגקייט.
- זאץ 23. דער מענטשלעכער גייסט קאָן נישט אַבסאָלוט פּאַרניכטעט ווערן מיט דעם קערפּער, נאָר עס בלייבט עפעס פון אים, וואָס איז אייביג.
- זאץ 24. וואָס מער מיר דערקענען איינצלנע זאַכן, אַלץ מער דער-קענען מיר גאָט.
- זאץ 25. דער העכסטער באַשטרעב פון דעם גייסט, און די העכסטע טונגט איז צו דערקענען זאַכן לויט דער דריטער אַרט פון דערקענטעניש.
- זאץ 26. וואָס מער דער גייסט איז ביכולת צו דערקענען זאַכן לויט דער דריטער אַרט פון דערקענטעניש, אַלץ מער באַגערט ער צו דערקענען זאַכן לויט דער דאָזיגער אַרט.
- זאץ 27. פון דער דאָזיגער דריטער אַרט פון דערקענטעניש אַנטשטייט די העכסטע גייסטיגע רוה, וואָס ס'קאָן נאָר געבן.

זאץ 28. דער באַשטרעב אָדער באַגער צו דערקענען זאָכן לויט דער דריטער אַרט פון דערקענטעניש קאָן נישט אַנטשטיין פון דער ערשטער, נאָר פון דער צווייטער אַרט פון דערקענטעניש.

זאץ 29. אַלץ וואָס דער גייסט דערקענט אונטער דער פאָרם פון אייביגקייט, דערקענט ער עס נישט אויף דעם גרונד דערפון, וואָס ער באַ- גרייפט די געגנוואַרטגע אַקטועלע עקזיסטענץ פון דעם קערפער, נאָר אויף דעם גרונד דערפון, וואָס ער פאַסט אויף די תמצית פון דעם קערפער אונטער דער פאָרם פון אייביגקייט.

זאץ 30. אויף ווי ווייט אונזער גייסט דערקענט זיך גופא און דעם קערפער אונטער דער פאָרם פון אייביגקייט, אויף אַזוי ווייט האָט ער אַ דער- קענטעניש פון גאָט, און ווייט, אַז ער איז אין גאָט און ווערט באַגריפן דורך גאָט.

זאץ 31. די דריטע אַרט פון דערקענטעניש הענגט אָפּ פון גייסט, אַלס איר ווירקלעכער אורזאָך, אויף אַזוי ווייט ווי דער גייסט גופא איז אייביג. זאץ 32. מיט אַלץ וואָס מיר דערקענען לויט דער דריטער אַרט פון דערקענטעניש פרייען מיר זיך, און אונזער פרייד איז באַגלייט פון דער אידעע פון גאָט אַלס אורזאָך.

שלוס זאץ. פון דער דריטער אַרט פון דערקענטעניש אַנטשטייט, אויף אַ נויטווענדיגן אופן, די אינטעלעקטועלע ליבע צו גאָט. פון דער דאָזי- גער אַרט פון דערקענטעניש אַנטשטייט די לוסט באַגלייט פון דער אידעע פון גאָט אַלס אורזאָך, דאָס הייסט די ליבע צו גאָט, נישט אויף אַזוי ווייט ווי מיר שטעלן זיך אים פאָר אַלס געגנוואַרטגע, נאָר אויף אַזוי ווייט ווי מיר דערקענען אים אַלס אייביג זייענדיק, און דאָס איז וואָס איך רוף די אינטע- לעקטועלע ליבע צו גאָט.

זאץ 33. די אינטעלעקטועלע ליבע צו גאָט, וועלכע אַנטשטייט פון דער דריטער אַרט פון דערקענטעניש, איז אייביג.

זאץ 34. דער גייסט איז אונטערגעוואָרפן צו די עמאָציעס, וועלכע געהערן צו די ליידיגשאַפטן, נאָר אַזוי לאַנג ווי דער קערפער דויערט.

שלוס זאץ. דערפון פאָלגט, אַז קיין אַנדער ליבע איז אייביג, אַחוץ דער אינטעלעקטועלער ליבע.

זאץ 35. גאָט ליבט זיך גופא מיט אַן אומענדלעכער אינטעלעקט- עלער ליבע.

זאץ 36. די אינטעלעקטועלע ליבע פון דעם גייסט צו גאָט איז גאָט ליבע זעלבסט, וואָס מיט איר ליבט גאָט זיך גופא, נישט אויף אַזוי ווייט ווי ער איז אומענדלעך, נאָר אויף אַזוי ווייט ווי ער קאָן דערקלערט ווערן דורך דער תמצית פון דעם מענטשלעכן גייסט, וואָס ווערט באַטראַכט אונטער דער

פאָרם פון אייביגקייט; מיט אַנדערע ווערטער, די אינטעלעקטועלע ליבע פון דעם גייסט צו גאָט איז אַ טייל פון דער אומענדלעכער ליבע, וואָס מיט איר ליבט גאָט זיך גופא.

ש'ר'ס זאָץ. גאָט, אויף ווי ווייט ער ליבט זיך גופא, ליבט די מענטשן, און פאָלגלעך, איז די ליבע פון גאָט צו מענטשן און די אינטע-לעקטועלע ליבע פון דעם גייסט צו גאָט איינע און די זעלבע.

זאָץ 37. עס איז נישט פאָראַן קיין זאך אין דער נאַטור, וואָס איז אַנטקעגנגעזעצט צו דער דאָזיגער אינטעלעקטועלער ליבע, אָדער וואָס זאָל זי קאָנען אוועקנעמען.

זאָץ 38. וואָס מער זאָכן דער גייסט דערקענט לויט דער צווייטער און דריטער אַרט פון דערקענטעניש, אַלץ ווייניגער ליידיט ער פון די עמאָ-ציעס, וועלכע זענען שלעכט, און אַלץ ווייניגער האָט ער אויך מורא פאָר דעם טויט.

זאָץ 39. ווער עס האָט אַ קערפער, וואָס איז פעהיג אויף אַ זייער גרויסער צאָל אַקטיוויטעטן, דער האָט אַ גייסט, וואָס דער גרעסטער טייל זיינער איז אייביג.

זאָץ 40. וואָס מער פולקאָמענהייט אַ זאך האָט, אַלץ מער אַקטיוו איז זי, און אַלץ ווייניגער פאַסיוו, און להיפוך, וואָס מער אַקטיוו אַ זאך איז, אַלץ פולקאָמענער איז זי.

זאָץ 41. אפילו ווען מיר וואָלטן נישט געוואוסט, אַז אונזער גייסט איז אייביג, וואָלטן מיר אַלץ פאָר דער העכסטער וויכטיגקייט געהאַלטן פרומ-קייט און רעליגיע, און איבערהויפט אַלע זאָכן, וועלכע, ווי האָבן מיר גע-צייגט אין טייל IV, געהערן צו ווילנסטשאַרקייט און דערהאַבנדיקייט.

זאָץ 42. די גליקזעליקייט איז נישט דער שחר פון טוגנט, נאָר די טוגנט גופא. און מיר פרייען זיך מיט איר נישט דערפאָר וואָס מיר קאָנטראַך-לירן אונזערע תאוות, נאָר פאַרקערט, ווייל מיר פרייען זיך מיט איר, זענען מיר ביכולת צו קאָנטראַלירן אונזערע תאוות.

ערשטער טייל

ערשטער טייל

וועגז גאָט

דעפיניציעס.

I. אונטער אורזאך פון זיך גופא פארשטיי איך דאָס, וואָס זיין תמצית שליסט אין זיך איין עקזיסטענץ, אָדער דאָס, וואָס זיין נאטור קאָן נאָר אַלס עקזיסטירנד באַגריפן ווערן.

II. אַ זאך הייסט ענדלעך נאָך איר מין נאָך, ווען זי קאָן באַגרע-נעצט ווערן דורך אַן אַנדער זאך פון דער זעלבער נאטור. אַ קערפער, למשל, הייסט ענדלעך, מחמת מיר קאָנען אַלע מאָל באַגרייפן אַן אַנדער גרעסערן קערפער. אזוי ווערט אויך דאָס דענקען דורך אַן אַנדער דענקען באַגרענעצט, אַ קערפער, אָבער, ווערט נישט דורך דעם דענקען באַגרענעצט, און נישט דאָס דענקען דורך אַ קערפער.

III. אונטער סובסטאַנץ פארשטיי איך דאָס, וואָס איז אין זיך גופא, און ווערט באַגריפן דורך זיך גופא, דאָס הייסט, דאָס, וואָס וועגן דעם קאָן אַ באַגריף געשאַפן ווערן אומאָפהענגיג פון וואָסערן עס איז אַנדערן באַגריף.

IV. אונטער אַטריבוט פארשטיי איך דאָס, וואָס דער פארשטאַנד באַגרייפט אַלס אַזעלכעס, וועלכעס בילדעט דעם תמצית פון דער סובסטאַנץ.

V. אונטער מאָדוס פארשטיי איך די פארענדערונגען פון דער סוב-סטאַנץ, אָדער דאָס וואָס עקזיסטירט אין עפעס אַנדערש, און איז באַגריפן דורך דעם און נישט דורך זיך גופא.

VI. אונטער גאָט פארשטיי איך אַן אַבסאָלוט אומענדלעכן יש, דאָס הייסט, אַ סובסטאַנץ, וועלכע באַשטייט פון אומענדלעכע אַטריבוטן, וואָס יעדער איינער פון זיי דריקט-אויס אַן אייביגע און אומענדלעכע מהות.

דערקלערונג. איך זאָג אַבסאָלוט אומענדלעך, און נישט אומענדלעך נאָך זיין מין נאָך; דען אומענדלעכע אַטריבוטן פון אַ זאך, וועלכע איז אומ-ענדלעך נאָך איר מין נאָך, קאָן מען אַפלייקענען; דאָס, אָבער, וואָס איז אַב-

סאַלט אומענדלעך, אַנטהאַלט אין זיין עסענץ אַלץ, וואָס דריקט אויס רעאַ-
ליטעט, און שליסט נישט איין אין זיך קיין פאַראייניגונג.

VII פריי הייסט יענע זאַך, וועלכע עקזיסטירט בלויז על פי הכרח פון
איר אייגענער נאַטור, און וואָס איר האַנדלונג ווערט באַשטימט דורך איר אַליין;
נויטווענדיג אָבער, אָדער נאָך מער, געצוואונגען איז די יעניגע
זאַך, וועלכע ווערט פון אַן אַנדער זאַך דעטערמינירט צו עקזיסטירן און צו
וירקן אויף אַ געוויסן און באַשטימטן אופן.

VIII אונטער אייביגקייט פאַרשטיי איך די עקזיסטענץ גופא, אויף
ווי ווייט זי ווערט באַגריפן אויף אַ נויטווענדיגן אופן אַלס אַ פּועל יוצא פון דער
דעפיניציע פון דעם, וואָס איז אייביג.

דער קלערונג. אַזא עקזיסטענץ ווערט, ווי די תמצית פון אַ זאַך,
באַגריפן אַלס אַן אייביגער אמת, און קאָן, דעריבער, נישט דערקלערט ווערן
דורך דויער אָדער צייט, הגם דויער קאָן באַגריפן ווערן אַן אָנהייב און אַן
אַ סוף.

אַ ק ס י אַ מ ע ן .

I אַלץ וואָס עקזיסטירט, עקזיסטירט אַנטוועדער אין זיך, אָדער אין אַן
אַנדערן.

II דאָס, וואָס קאָן נישט באַגריפן ווערן דורך אַנדערס, מוז דורך זיך
באַגריפן ווערן.

III פון אַ געגעבענער באַשטימטער אורזאַך פּאָלגט אויף אַ נויטווענדיגן
אופן אַ ווירקונג, און, אומגעקערט, ווען עס ווערט נישט געגעבן קיין אורזאַך,
קאָן בשום אופן קיין ווירקונג נישט פּאָלגן.

IV די דערקענטעניש פון דער ווירקונג הענגט אָפּ פון דער דערקענ-
טעניש פון דער אורזאַך און שליסט זי איין אין זיך.

V זאָכן, וואָס האָבן נישט עפעס געמיינזאַם, קאָנען נישט פאַרשטאַנען
ווערן איינע דורך דער אַנדערער. דער באַגריף פון איינער שליסט נישט איין
דעם באַגריף פון דער אַנדערער.

VI אַן אמתע אידעע מוז צונויפשטימען מיט איר אויסבילד אָדער
געגנשטאַנד.

VII אויב אַ זאַך קאָן באַגריפן ווערן אַלס נישט עקזיסטירנד, שליסט
איר תמצית נישט איין קיין עקזיסטענץ.

ג ר ו נ ד ז א צ י .

I זאַץ I. סובסטאַנץ איז לויט איר נאַטור קודם פאַר אירע פאַרענדערונגען.
באַ ווייז. דאָס איז קלאַר פון די דעפיניציעס III און V.

זאָך II. צוויי סובסטאַנצן, וואָס האָבן פאַרשיידענע אַטריבוטן, האָבן קיין זאַך נישט געמיינזאַם.

באַווייז. דאָס איז אויך קלאָר פון דעפיניציע III, דען איטלעכע סובסטאַנץ מוז אין זיך און דורך זיך באַגריפן ווערן; דאָס הייסט, דער באַ-גריף פון איינער שליסט נישט איין אין זיך דעם באַגריף פון דער אַנדערער. זאָך III. פון זאַכן, וואָס האָבן נישט קיין זאַך געמיינזאַם, קאָן נישט איינע זיין די אורזאַך פון דער אַנדערער.

באַווייז. ווען זיי האָבן נישט קיין זאַך געמיינזאַם, קאָנען זיי נישט פאַר-שטאַנען ווערן איינע דורך דער אַנדערער (אַקסיאָמע V) און, דעריבער, קאָן איינע נישט זיין די אורזאַך פון דער אַנדערער (אַקס. dV). וואָס ס'איז געווען צו באַווייזן.

זאָך IV. צוויי אָדער מער פאַרשיידענע זאַכן אונטערשיידן זיך איינע פון דער אַנדערער, אַנטוועדער דורך דער פאַרשיידנהייט פון זייערע אַטריבוטן, אָדער דורך דער פאַרשיידנהייט פון זייערע פאַרענדערונגען.

באַווייז. אַלץ וואָס עקזיסטירט, עקזיסטירט אַנטוועדער אין זיך, אָדער אין אַן אַנדערן (אַקס. I), דאָס הייסט (לויט די דעפיניציעס III און V), אַז אַ חוץ דעם פאַרשטאַנד, עקזיסטירט נישט קיין זאַך מער ווי סובסטאַנץ און אירע פאַרענדערונגען. עס איז דעריבער נישט פאַראַן קיין זאַך אַ חוץ דעם פאַרשטאַנד, דורך וואָס מערערע זאַכן זאָלן זיך קאָנען אונטערשיידן איי-נע פון דער אַנדערער, סיידן די סובסטאַנצן, אָדער, וואָס דאָס איז דאָס זעלבע, זייערע אַטריבוטן און פאַרענדערונגען. וואָס איז געווען צו באַווייזן.

זאָך V. עס קאָנען נישט עקזיסטירן אין דער נאַטור צוויי אָדער מער סובסטאַנצן, וואָס זאָלן האָבן די זעלבע אייגנשאַפט אָדער דעם זעלפן אַטריבוט. באַווייז. אויב מען זאָל אָננעמען, אַז עס זענען פאַראַן מערערע פאַרשיידענע סובסטאַנצן, מוזן זיי זיך אונטערשיידן איינע פון דער אַנדערער דורך דער פאַרשיידנהייט פון זייערע אַטריבוטן, אָדער דורך דער פאַרשיידנהייט פון זייערע פאַרענדערונגען (זאָך dV). אונטערשיידן זיי זיך בלויז דורך דער פאַרשיידנהייט פון זייערע אַטריבוטן, ווערט דערמיט צוגעגעבן, אַז עס קאָן זיין נאָר איין סובסטאַנץ פון דעם זעלפן אַטריבוט. אונטערשיידן זיי זיך, אָבער, דורך דער פאַרשיידנהייט פון זייערע פאַרענדערונגען, קומט אויס, אַז היות ווי די סובסטאַנץ איז לויט איר נאַטור קודם פאַר אירע פאַרענדערונגען (זאָך I), איז, ווען די פאַרענדערונגען ווערן דעריבער אין אַ זייט אַוועקגעשטעלט, און די סובסטאַנץ ווערט באַטראַכט אין זיך גופא, דאָס הייסט, ווען זי ווערט, ווי עס באַדאַרף צו זיין, אין דער אמתן באַטראַכט (דעם. III און VI), קאָן יעמאַלט נישט באַגריפן ווערן איין סובסטאַנץ פאַרשיידן פון אַן אַנדערער.

דאָס הייסט (נאָך זאָץ IV), עס קאָנען נישט געגעבן ווערן מער סובסטאַנצן, ווי בלויז איין סובסטאַנץ, וו. א. ג. צ. ב.

זאָץ VI. איין סובסטאַנץ קאָנען נישט אַרויסגעבראַכט ווערן פון אַן אַנדער סובסטאַנץ.

באָווייז. עס איז אוממעגלעך, אַז עס זאָלן זיין אין דער נאַטור צוויי סובסטאַנצן פון איינעם און דעם זעלבן אַטריבוט, דאָס הייסט, וואָס זאָלן האָבן עפעס געמיינזאַם איינער מיט דער אַנדערער (זאָץ II), און דעריבער (זאָץ III), קאָן איינע נישט זיין די אורזאַך פון דער אַנדערער, און איינע קאָן נישט פון דער אַנדערער אַרויסגעבראַכט ווערן. וו. א. ג. צ. ב.

שלוס זאָץ. דערפון פאַלגט, אַז די סובסטאַנץ קאָן נישט אַרויסגעבראַכט ווערן פון עטוואָס, וואָס איז אויסנווייניג פון איר גופא. דען אין דעם אונז-ווערט איז נישט פאַראַן קיין זאָך אַ חוץ סובסטאַנצן און זייערע פאַרענדע-רונגען, (ווי מען זעהט עס פון אַקס. I און דעפ. III און V). היות אָבער, (לויט דעם לעצטן זאָץ נאָך) קאָן נישט איין סובסטאַנץ אַרויסגעבראַכט ווערן פון אַן אַנדער סובסטאַנץ, לִכּן קאָן איבערהויפט סובסטאַנץ נישט אַרויסגעבראַכט ווערן פון עטוואָס, וואָס איז אויסנווייניג פון איר גופא. ווי א. ג. צ. ב. דאָס ווערט נאָך קלאָרער באַוויזן אויס דעם אומזין פון דער היפּוּ'דיגער סברא. מחמת וואָלט די סובסטאַנץ געקאָנט אַרויסגעבראַכט ווערן פון אַן אויסנווייניגסטער אורזאַך, וואָלט איר דערקענטעניש געמוזט זיין אָפהענגיג פון איר אורזאַך (אַקסיאָמע V), און זי וואָלט יעמאַלט (לייט דעפ. III) קיין סובסטאַנץ נישט געווען.

זאָץ VII. עקזיסטענץ געהערט צו דער נאַטור פון דער סובסטאַנץ. באָווייז. סובסטאַנץ קאָן נישט אַרויסגעבראַכט ווערן פון עטוואָס, וואָס איז אויסנווייניג פון איר (שלוסזאָץ 13; זאָץ VI). זי מוז דעריבער זיין די אורזאַך פון זיך גופא, דאָס הייסט, איר תּמצית שליסט-איין אין זיך אויף אַ נויטווענדיגן אופן עקזיסטענץ; אַדער עקזיסטענץ געהערט צו איר נאַטור. ווי א. ג. צ. ב.

זאָץ VIII. יעדע סובסטאַנץ איז אויף אַ נויטווענדיגן אופן אומענדלעך. באָווייז. עס איז פאַראַן נאָר איין סובסטאַנץ פון דעם זעלבן אַטרי-בוט (זאָץ V), און צו איר נאַטור געהערט די עקזיסטענץ (זאָץ VII); זי מוז, אַלזאָ, לויט איר נאַטור, עקזיסטירן אַנטוועדער אַלס ענדלעכע אָדער אַלס אומ-ענדלעכע. זי עקזיסטירט נישט אַלס ענדלעכע. דען (לויט דעפ. II) וואָלט זי געמאַלט געווען באַגרענעצט פון עפעס אַנדערש פון דעם זעלבן מין, וואָס וואָלט אויך אויף אַ נויטווענדיגן אופן עקזיסטירט (זאָץ VII), און עס וואָלט געווען צוויי סובסטאַנצן פון דעם זעלבן אַטריבוט, וואָס איז, אומזיניג (נאָך זאָץ V). פאַלגלעך, עקזיסטירט זי אַלס אומענדלעכע. ווי א. ג. צ. ב.

אָנמערקונג I. היות ווי אן ענדלעך זיין באדייט אין דער אמתן א טיילווייזע פארניינונג, און אן אומענדלעך זיין אן אַפּסאָלוטע באַיאָהונג פון דער עקזיסטענץ פון א געגעבענער נאטור, לכן פאָלגט, שוין בלויז פון דעם זאך VII, אז יעדע סובסטאַנץ מוז זיין אומענדלעך.

אָנמערקונג II. פאַר די וואָס טראַכטן נישט גרינדלעך וועגן זאַכן, און וואָס זענען נישט צוגעוואוינט צו דערקענען זאַכן נאָך זייערע אורשפרינג-לעכע סיבות, וועט בלי ספק זיין שווער צו באַגרייפן דעם באַווייז פון זאך IV; מחמת אַזעלכע מענטשן אונטערשיידן נישט צווישן די פאַרענדערונגען פון די סובסטאַנצן און די סובסטאַנצן גופא, און זיי ווייסן נישט ווי אַזוי זאַכן ווערן אַרויסגעבראַכט. דעריבער שרייבן זיי צו צו דער סובסטאַנץ אן אָנהייב, וועלכן זיי מערקן ביי נאַטירלעכע זאַכן. די וואָס זענען אומוויסנד אין די אמתע אורזאַכן פון זאַכן, פאַלן אַריין אין אַ פּלאַנטער, און זענען זיך משער אָן סתירות אין זייער גייסט, אַז ביימער וואָלטן ווי מענטשן געקאַנט רעדן, אַז מענטשן וואָלטן פון שטיינער געקאַנט פאַרמירט ווערן אַזוי גוט ווי פון זוימען, און אַז אַלע פאַרמען וואָלטן געקאַנט מגולגל ווערן אין אַנדערע פאַרמען. אַזוי די אויך, וואָס מישן צענויף די צוויי נאַטורן: די געטלעכע און די מענטשלעכע, שרייבן לייכט צו דעם רבובו של עולם מענטשלעכע ליידנשאַפטן, איבערהויפט אַזוי לאַנג ווי זיי ווייסן נישט ווי אַזוי ליידנשאַפטן אַנטשטייען אין דעם גייסט. ווען מענטשן אָבער זאָלן נעמען אין איינבאַ-טראַכט די נאַטור פון דער סובסטאַנץ, וואָלטן זיי נישט געצווייפלט אין דעם אמת פון זאך XII. דער דאָזיגער זאך וואָלט אין דער ווירקלעכקייט געוואָרן אַן אוניווערסאַלע אַקסיאָמע, און וואָלט פאַררעכנט געוואָרן פאַר אן אומ-צווייפּלהאַפטן אמת. דען אונטער סובסטאַנץ וואָלט פאַרשטאַנען געוואָרן דאָס וואָס איז אין זיך גופא און וואָס ווערט דורך זיך גופא באַגריפן, דאָס הייסט, עטוואָס וואָס זיין דערקענטעניש נייטיגט זיך נישט אין דער דערקענטעניש פון עטוואָס אַנדערש; די פאַרענדערונגען אָבער פון דער סובסטאַנץ עקזיסטירן אין עפעס, וואָס איז אויסנווייניג פון זיי גופא, און אַ באַגריף וועגן זיי ביל-דעט זיך אויס דורך אַ באַגריף וועגן דער זאך, וואָס אין איר עקזיסטירן זיי. דערפאַר קאַנען מיר האָבן אמתע אידעען אויך פון נישט עקזיסטירנדע פאַר-ענדערונגען; דען, הגם זיי האָבן נישט קיין אַקטועלע עקזיסטענץ אָפּגע-זונדערט פון דעם באַגרייפנדיגן פאַרשטאַנד, דאָך איז זייער תמצית אַזוי אייני-געוויקלט אין עפעס אַנדערש, וואָס איז אויסנווייניג פון זיי, אַז זיי קאַנען דורך דעם דאָזיגן עפעס אַנדערש באַגריפן ווערן. די איינציגע וואָרהייט, אָבער, וואָס די סובסטאַנצן קאַנען האָבן אויסנווייניג פון דעם אינטעלעקט. איז אין ערגעץ נישט פאַראַן ווי בלויז אין זיי גופא, מחמת זיי ווערן דורך זיך אַליין באַגריפן. ווען אַזאָ איינער זאָגט, אַז ער האָט אַ קלאַרע און בא-

שטימטע, דאָס הייסט, אַן אמתע אידעע פון סובסטאַנץ, און פונדעסטוועגן איז ער נישט זיכער אויב אַזאַ סובסטאַנץ עקזיסטירט, איז דאָס, דאָס זעלבע ווי ער זאָל זאָגן, אַז ער האָט אַן אמתע אידעע, נאָר ער איז נישט זיכער אויב זי איז נישט פאַלש. (ווי דאָס וועט קלאָר זיין פאַר דעם, וואָס וועט שענקען די נייטיגע אויפמערקזאַמקייט). אָדער ווען איינער זאָל באַהויפטן, אַז סובסטאַנץ ווערט געשאַפן, איז עס דאָס זעלבע ווי ער זאָל זאָגן, אַז אַ פאַלשע אידעע איז אמת. קיין גרעסערער אומזין קאָן שוין נישט געדאַכט ווערן. מען מוז דעריבער אויף אַ נויטווענדיגן אופן צוגעבן, אַז די עקזיסטענץ פון דער סוב-סטאַנץ, ווי איר תמצית, איז אַן אייביגער אמת. און דערפון קאָנען מיר דורך אַן אַנדער גאַנג פון דענקען שליסען, אַז עס איז פאַראַן נאָר איין סובסטאַנץ פון דער זעלבער מהות. דאָס קאָן אויף אַ נוצלעכן אופן גלייך געטאָן ווערן. כדי אָבער אָנצוגיין מעטאָדיש מיט דעם באַווייזן, מוזן מיר אויפשטעלן פאַל-גנדע פרעמיסן:

1. די ריכטיגע דעפיניציע פון אַ זאַך שליסט נישט איין אין זיך, און דריקט נישט אויס קיין זאַך אַ חוץ דער נאַטור פון דער דעפינירטער זאַך דערפון פאַלגט אַז:

2. קיין דעפיניציע שליסט נישט איין אין זיך און דריקט נישט אויס קיין געוויסע צאָל פון אינדיווידן, דען זי דריקט נישט אויס קיין זאַך אַחוץ דער נאַטור פון דער דעפינירטער זאַך. די דעפיניציע, למשל, פון אַ דריי-עק דריקט נישט אויס קיין זאַך אַ חוץ דער איינפאַכער אייגנשאַפט פון אַ דריי-עק נישט, אָבער, פון אַ פאַשטימטער צאָל דריי-עקן.

3. עס איז פאַראַן אויף אַ נויטווענדיגן אופן פאַר יעדער אינדיווידו-עלער עקזיסטירנדער זאַך אַן אורזאַך פאַר וואָס זי עקזיסטירט.

4. די דאָזיגע אורזאַך פון עקזיסטענץ מוז אַנטוועדער זיין אַנטהאַלטן אין דער נאַטור און אין דער דעפיניציע פון דער דעפינירטער זאַך, אָדער זי מוז ליגן אויטווייניג פון דער זאַך.

פון די דאָזיגע פרעמיסן פאַלגט, אַז ווען עס עקזיסטירט אין דער נאַ-טור אַ פאַשטימטע צאָל אינדיווידן, מוז זיין אַן אורזאַך פאַר וואָס גראָד אַזאַ צאָל נישט מער און נישט ווייניגער. למשל: אויב עס זענען פאַראַן צוואַנציג מענטשן אין דער וועלט, און איך נעם אָן, כדי צו מאַכן די זאַך איינפאַך, אַז זיי עקזיסטירן אין איינער און דער זעלבער צייט, און האָבן נישט געהאַט קיין פאַרגעגנער, וועט דערמיט, וואָס מיר וועלן אָנגעבן אַן אורזאַך פון דער מענטשלעכער עקזיסטענץ אין אַלגעמיין, נאָך נישט דערקלערט ווערן די עקזיסטענץ פון די דאָזיגע צוואַנציג מענטשן. מיר מוזן אויך באַווייזן פאַר וואָס עס זענען פאַראַן אַקוראַט צוואַנציג, נישט מער און נישט ווייניגער; מחמת עס מוז אָנגעגעבן ווערן אַן אורזאַך פאַר דער עקזיסטענץ פון יעדן אינדיוויד. די

דאָזיגע אורזאך קאָן אָבער נישט זיין אַנטהאַלטן אין דער מענטשלעכער נאַטור גופא, דען די אמתע דעפּיניציע פון מענטש שליסט נישט איין אין זיך קיין באַטראַכטונג וועגן דער צאָל צוואַנציג. פּאַלגלעך, מוז אויף אַ נויטווענדיגן אופן די אורזאך פון דער עקזיסטענץ פון די דאָזיגע צוואַנציג מענטשן, און דערבער אויך פון יעדן איינציגן פון זיי, געזוכט ווערן אויסנווייניג פון יעדן אינדיוויד. אויס דעם דאָזיגן גרונד קאָנען מיר פעסטשטעלן אַן אַבסאָלוטן כּלל, אַז אַלץ, וואָס באַשטייט פון מערערע אינדיווידן, מוז האָבן אַן אויסנ- ווייניגסטע אורזאך. און היות, ווי עס איז שוין באַוויזן געוואָרן, אַז די עקזי- סטענץ געהערט צו דער נאַטור פון דער סובסטאַנץ, מוז אויף אַ נויטווענדיגן אופן די עקזיסטענץ זיין איינגעשלאָסן אין איר דעפּיניציע, און פון איר דעפי- ניציע אַליין מוז די עקזיסטענץ אויסגעדרונגען ווערן. פון איר דעפּיניציע קאָנען מיר אָבער נישט (ווי מיר האָבן שוין אָנגעצייגט אין אָנמערקונגען II און III) אַרויסדרינגען די עקזיסטענץ פון מערערע סובסטאַנצן; לכן, קומט אויס, אַז עס איז פאַראַן נאָר איין סובסטאַנץ פון דער זעלבער מהות. ווי א. ג. צ. ב.

זאָך IX. וואָס מער רעאַליטעט אָדער זיין אַ זאך האָט, אַלץ גרע- סער איז די צאָל פון אירע אַטריבוטן. (דעפ. IV).

זאָך X. יעדער באַזונדערער אַטריבוט פון דער איינער סובסטאַנץ מוז דורך זיך גופא באַגריפן ווערן.

באַווייז. אַן אַטריבוט איז דאָס, וואָס דער פאַרשטאַנד פאַסט אויף אַלס עפעס אַזעלכעס, וואָס שטעלט צונויף די תּמצית פון דער סובסטאַנץ (דעפ. IV) און דערבער מוז ער באַגריפן ווערן דורך זיך גופא. (דעפ. III). ווי א. ג. צ. ב.

אָנמערקונג. דערפון איז, אַלזאָ, קלאַר, אַז הגם צוויי אַטריבוטן ווערן פאַקטיש באַגריפן אַלס באַזונדערע, דאָס הייסט, איינער אָן דער הילף פון דעם אַנדערן, דאָך קאָנען מיר נישט דערפון שליסן, אַז זיי בילדן צוויי מהותן, אָדער צוויי באַזונדערע סובסטאַנצן. מחמת עס איז אין דער נאַטור פון דער סובסטאַנץ, אַז איטליכער פון אירע אַטריבוטן ווערט באַגריפן דורך זיך גופא, אויף אַזוי ווייט ווי אַלע אַטריבוטן, וואָס זי האָט, האָבן תּמיד עקזיסטירט אין איר גלייכצייטיג און איינער האָט נישט געקאָנט אַרויסגעבראַכט ווערן דורך אַ באַזונדערן. איטלעכער אַטריבוט, אָבער, דריקט אויס די רעאַ- ליטעט אָדער דאָס זיין פון דער סובסטאַנץ. עס איז דאָן ווייט פון אַן אומזין צוצושרייבן עטלעכע אַטריבוטן צו איין סובסטאַנץ, מחמת קיין זאך אין דער נאַטור איז נישט קלאַרער איידער דאָס, אַז יעדע איינציגע מהות מוז באַגריפן ווערן דורך אַ וואַסערן עס איז אַטריבוט, און אַז וואָס מער רעאַליטעט אָדער זיין די מהות פאַרמאָגט, אַלץ גרעסער איז די צאָל פון אירע אַטריבוטן, וואָס

דריקן - אויס נויטווענדיגקייט אָדער אייביגקייט און אומענדלעכקייט. פּאָלגלעך, איז דאָס איבערגענוג קלאָר, אַז אַן אַבסאָלוט אומענדלעך וועזן מוז אויף אַ נויטווענדיגן אופן דעפּינירט ווערן, אַלס אַ וועזן, וואָס באַשטייט פון אומ-ענדלעכע אַטריבוטן, וואָס יעדער איינער פון זיי דריקט-אויס אַ געוויסע איי-ביגע און אומענדלעכע תּמצית.

אויב ווער עס איז זאָל איצט פרעגן, דורך וואָס פאַר צייכן וועט ער זיין אימשטאַנד צו אונטערשיידן די פאַרשידנהייט פון די סובסטאַנצן, זאָל ער לייענען די פּאָלגנדע זאַצן, וואָס ווייזן, אַז עס איז פאַראַן נאָר איין סובסטאַנץ אין דער גאַנצער וועלט, און אַז זי איז אויך אַבסאָלוט אומענדלעך, און דעריבער וואָלט אַזאַ צייכן אומזיסט געזוכט געוואָרן:

זאָץ XI. גאָט, אָדער די, פון אומענדלעכע אַטריבוטן באַשטייענדע, סובסטאַנץ, וואָס איטלעכער פון זיי דריקט-אויס אַן אייביגע און אומענדלעכע וועזנטלעכקייט, עקזיסטירט אויף אַ נויטווענדיגן אופן.

באַווייז. אויב דאָס זאָל אַטגעלייכנט ווערן, דאַן באַגרייף, אויב מעג-לעך, אַז גאָט עקזיסטירט נישט: זיין וועזן, אַלזאָ, שליסט נישט איין קיין עקזיסטענץ. אָבער דאָס איז (נאָך זאָץ VII) אומזיניג. פּאָלגלעך, עקזיסטירט גאָט אויף אַ נויטווענדיגן אופן.

אַן אַנדער באַווייז. פאַר דעם זיין אָדער נישט-זיין פון אַ וואָ-סערער עס איז זאָך מוז אָנגעגעבן ווערן אַ סיבה אָדער אַ טעם. למשל, ווען אַ דריי-עק עקזיסטירט, מוז אַ גרונד אָדער אַן אורזאַך צוגעגעבן ווערן פאַר זיין עקזיסטענץ. ווען ער עקזיסטירט נישט, מוז אויך אַן אורזאַך צוגעגעבן ווערן, וואָס דערלעזט אים נישט צו עקזיסטירן, אָדער וואָס איז מבטל זיין עקזיסטענץ. דער דאָזיגער גרונד אָדער די דאָזיגע אורזאַך מוז אַנטוועדער זיין איינגעשלאַסן אין דער נאַטור סוף דער זאָך, וועגן וועלכער מיר רעדן, אָדער ליגן אויסנווייניג פון איר. דער גרונד, למשל, פאַר דעם נישט-זיין פון אַ פיר-עקיגן קרייז, איז אָנגעדרייטעט אין זיין נאַטור. דער גרונד איז געמלעך דער, וואָס אַזאַ קרייז וואָלט אַנטהאַלטן אין זיך אַ ווידערשפּרוך. פון דער אַנדערער זייט פּאָלגט די עקזיסטענץ פון סובסטאַנץ אויך בלויז פון איר נאַטור, אויף ווי ווייט איר נאַטור טליפט איין אין זיך עקזיסטענץ. (זעה זאָץ VII).

דער גרונד אָבער פאַר דער עקזיסטענץ פון אַ דריי-עק אָדער אַ קרייז פּאָלגט נישט פון דער נאַטור פון די וואָזיגע פיגורן, נאָר פון דער אַרדענונג פון דער גאַנצער קערפּער-וועלט. פון איר מוז עס פּאָלגן, אַז אַנטוועדער אַ דריי-עק עקזיסטירט אויף אַ נויטווענדיגן אופן, אָדער אַז עס איז אוממעגלעך, אַז ער זאָל עקזיסטירן. אַזוי פיל איז קלאָר פון זיך אַליין. דערפון איז גע-דרונגען, אַז אַ זאָך עקזיסטירט אויף אַ נויטווענדיגן אופן, ווען עס קאָן נישט

אַנגעגעבן ווערן קיין סיבה אָדער טעם, וואָס זאָל נישט דערלאָזן איר
עקזיסטענץ.

אויב עס קאָן, אַלזאָ, נישט געגעבן ווערן קיין סיבה אָדער טעם, וואָס
דערלאָזט נישט די עקזיסטענץ פון גאָט, אָדער וואָס צעשטערט זיין עקזי-
סטענץ, מוזן מיר זיכער קומען צום שלום, אַז ער עקזיסטירט אודאי אויף אַ
ניטווענדיגן אופן. ווען אַזאָ סיבה אָדער טעם זאָל געגעבן ווערן, מוזן אַנט-
וועדער פון דער עצם נאַטור פון גאָט גענומען ווערן, אָדער זיין אויסנווייניג
פון אים, דאָס הייסט, זיי מוזן גענומען ווערן פון אַן אַנדער סובסטאַנץ, פון אַן
אַנדער נאַטור. מהמת ווען זיי זאָלן גענומען ווערן פון דער זעלבער נאַטור,
וואָלט דאָך שוין דורך דעם פאקט אַליין צוגעגעבן געוואָרן, אַז גאָט עקזיסטירט.
סובסטאַנץ אָבער פון אַן אַנדער נאַטור קאָן נישט האָבן קיין זאָך געמיינזאַם מיט
גאָט (זאָץ II), און דעריבער וואָלט זי נישט געווען ביכולת סיי גורם צו זיין
סיי מבטל צו מאַכן זיין עקזיסטענץ.

היות, אַלזאָ, ווי אַ סיבה אָדער טעם, וואָס וואָלט מבטל געמאַכט די
געטלעכע עקזיסטענץ, קאָן נישט גענומען ווערן פון קיין זאָך, וואָס איז אויסנ-
ווייניג פון דער געטלעכער נאַטור, מוז אַזאָ סיבה, ווען גאָט זאָל ווירקלעך
נישט עקזיסטירן, ע"פּ פי הכרח, גענומען ווערן פון גאָטס אייגענער נאַטור,
וואָס וואָלט אַנטהאַלטן אַ ווידערשפּרוך. צו מאַכן אַזאָ באַהויפטונג וועגן אַ
וועזן, וואָס איז אַבסאָלוט אומענדלעך און אין העכסטן גראַד פּולקאָם, איז אַן
אומזין. לכן קאָן נישט אַנגעוויזן ווערן, סיי אין דער נאַטור פון גאָט, סיי
אויסנווייניג פון זיין נאַטור, קיין סיבה אָדער טעם. וואָס וואָלט מבטל געמאַכט
זיין עקזיסטענץ, ממילא, עקזיסטירט גאָט אויף אַ ניטווענדיגן אופן. וו.
א. ג. צ. ב.

אַן אַנדער באַווייזן. נישט צו זיין בפּוח צו עקזיסטירן איז אַן-
מאַכט, דערגעגן יאָ צו זיין בפּח צו עקזיסטירן, איז מאַכט, ווי דאָס איז קלאָר
ממילא. ווען, אַלזאָ, דאָס וואָס עקזיסטירט אויף אַ ניטווענדיגן אופן, איז קיין
זאָך נישט ווי בלוין ענדלעכע וועזנס, הייסט עס, אַז ענדלעכע וועזנס זענען
מעכטיגער פאַר אַבסאָלוט אומענדלעכע וועזנס. אָבער דאָס איז זעלבסט פאַר-
שטענדלעך אַן אומזין. לכן, איז איינס פון די ביידע: אַנטוועדער עס עקזי-
סטירט קיין זאָך נישט, אָדער עס עקזיסטירט אויך, אויף אַ ניטווענדיגן אופן,
אַ וועזן, וואָס איז אַבסאָלוט אומענדלעך. מיר אָבער עקזיסטירן אַנטוועדער
אין אונז אַליין, אָדער אין עפעס אַנדערש, וואָס עקזיסטירט אויף אַ ניטווענ-
דיגן אופן (זעה אַקס. I און זאָץ VII). קומט אויס, דעריבער, אַז אַן אַבסאָלוט
אומענדלעך וועזן, דאָס הייסט, גאָט (דעפ. VI) עקזיסטירט אויף אַ ניטווענדיגן
אופן. ווי א. ג. צ. ב.

אָנמער קונג. אין דעם דאָזיגן לעצטן באַווייז האָב איך בפרט באַ-
וויזן גאַסע עקזיסטענץ אַ פּאַסטעריאָרי, אַזוי אַז דער באַווייז זאָל קאָ-
נען לייכטער אויפגעפאַסט ווערן, אָבער נישט דערפאַר, וואָס פון דער זעלבער
גרונדלאַגע באַלעגט נישט גאַסע עקזיסטענץ אַ פּריאָרי. דען, היות ווי צו
זיין פּכות צו עקזיסטירן מיינט צו באַזיצן אַ קראַפט, קומט אויס, אַז וואָס מער
רעאַליטעט עס ווערט צוגעגעבן צו דער נאַטור פון אַ זאַך, אַלץ מער קראַפט
האַט זי צו עקזיסטירן. אַ וועזן, ווי אַ גאַס, וואָס איז אַבסאָלוט אומענדלעך,
האַט דעריבער פון זיך אַליין אַן אַבסאָלוט אומענדלעכע קראַפט צו עקזיסטירן,
און דערפאַר עקזיסטירט ער אַבסאָלוט. אַ סך וועלן אַפּשר נישט זיין ביכולת
איינצוזעהן די קלאַרקייט פון דעם דאָזיגן באַווייז, מהמת זיי זענען צוגעוואוינט
צו נעמען אין איינבאַטראַכט נאָר די זאַכן, וועלכע אַנטשטייען פון אויסנוויי-
גיגסטע אורזאַכן. וועגן אַזעלכע זאַכן זעהען זיי, אַז די וואָס אַנטשטייען שנעל,
דאָס הייסט, די וואָס קומען שנעל צו דער עקזיסטענץ, גייען אויך שנעל אַוי-
טער; בעת די זאַכן, וועלכע זיי האַלטן פאַר מער קאַמפּליצירט, נעמען זיי אַן,
אַז זיי קאָנען נאָר מיט גרויס שווערקיט פאַרווירקלעכט ווערן, דאָס הייסט,
זיי קאָנען נישט אַזוי לייכט צו דער עקזיסטענץ געבראַכט ווערן.

ס'די אָבער אַן עק צו מאַכן מיט דער דאָזיגער מיספּאַרשטענדעניש, איז
נישט נייטיג פאַר מיר צו ווייזן וואָס פאַר אַ מאָס אמת עס איז פאַראַן אין
דעם שפּריכוואָרט: „וואָס שנעל אַנטשטייט, שנעל פאַרגייט“, אָדער צו דיסקו-
טירן, אויב פון דעם שטאַנדפונקט פון דער נאַטור אַלס גאַנצעס, זענען אַלע
זאַכן גלייך אָדער נישט. גענוג וועט בלייז זיין צו באַמערקן, אַז איך רעד
דאָ נישט וועגן זאַכן, וואָס אַנטשטייען פון אויסנווייגיגסטע אורזאַכן, נאָר וועגן
סופּסטאַנצן, וועלכע (נאָך זאָץ VI) קאָנען נישט אַרויסגעבראַכט ווערן דורך
וועלכער עס איז אויסנווייגיגסטער אורזאַך. זאַכן, וועלכע אַנטשטייען דורך
אויסנווייגיגסטע אורזאַכן, מעגן זיי באַשטיין פון אַ סך אָדער ווייניג טיילן,
האַבן צו פאַרדאַנקען פאַר אַלץ, וואָס זיי האָבן פון פּולקאַמענהייט אָדער רעאַ-
ליטעט, דער קראַפט פון אויסנווייגיגסטע אורזאַכן. זייער עקזיסטענץ נעמט
זיך, דעריבער, בלייז פון דער פּולקאַמענהייט פון זייערע אויסנווייגיגסטע סיבות,
און נישט פון זייערע אייגענע. אדרבא, וואָס פאַר אַ פּולקאַמענהייט די סוב-
סטאַנץ באַזיצט, איז דאָס נישט אַ דאַנק קיין אויסנווייגיגסטער אורזאַך; דערי-
בער מוז די עקזיסטענץ פון סופּסטאַנץ זיין אַ פּוּל-יוצא בלייז פון איר איי-
גענער נאַטור, וועלכע איז נישט קיין אַנדער זאַך ווי איר מהות. די פּולקאַ-
מענהייט פון אַ זאַך, אַלזאָ, איז נישט מבטל איר עקזיסטענץ, נאָר, אדרבא,
שטעלט זי פּעסטער אַוועק. אומפּולקאַמענהייט, פון דער אַנדערער זייט, איז
יאַ מבטל די עקזיסטענץ פון דער זאַך: דערבאַר קאָנען מיר ווילן דער עקזי-
סטענץ פון קיין זאַך נישט זיין מער זיכער איידער ווילן דער עקזיסטענץ פון

א וועזן, וואָס איז אַבסאָלוט אומענדלעך אָדער פּולקאָמען, דאָס הייסט, פּון גאָט. מַחמת, אַזוי ווייט ווי זיין עקזיסטענץ שליסט-אויס יעדע אומפּולקאָמען-הייט און שליסט-איינ אַבסאָלוטע פּולקאָמענהייט, פאַרשווינדט יעדע אורזאַך פּון ספּק וועגן זיין עקזיסטענץ, און די דאָזיגע פּראָגע ווערט פאַרענטפּערט מיט אַ געוויסהייט פּון העכסטן גראַד. דאָס, גלויב איך, וועט זיין קלאַר צו יעדן מיטלמעטיג אויפּמערקזאַמען לעזער.

זאָך XII. עס קאָן נישט באַגריפּן ווערן קיין אַטריבוט פּון סובסטאַנץ, וואָס פּון אים זאָל אויסקומען, אַז סובסטאַנץ קאָן ווערן געטיילט.

באָווייז. די טיילן, וואָס אין זיי וועט די אַזוי געדאַכטע סובסטאַנץ געטיילט ווערן, וועלן אַנטוועדער פאַרבאַהאַלטן אין זיך די נאַטור פּון דער סובסטאַנץ, אָדער ניין. אויב יאָ, מוז דאָן (לויט זאָך VIII) יעדער טייל זיין אומענדלעך, לויט זאָך VI מוז ער זיין די אורזאַך פּון זיך אַליין, און לויט זאָך V מוז ער באַשטיין פּון אַ פאַרשיידענעם אַטריבוט, אַזוי אַז אין אַזאַ פאַל וואָלטן פּון איין סובסטאַנץ זיך געקאַנט בילדן מערערע סובסטאַנצן, וואָס דאָס איז (לויט זאָך VI) אַן אומזין. דערצו נאָך וועלן די טיילן (לויט זאָך II) נישט האָבן קיין זאַך געמיינזאַם מיט זייער גאַנצן, און דאָס גאַנצע (לויט דעם IV און זאָך X) וואָלט געקאַנט אָן זיינע טיילן עקזיסטירן און באַגריפּן ווערן. יעדער איינער וועט צוגעבן, אַז דאָס איז אַן אומזין. נעמען מיר אָבער אָן די צווייטע אַלטערנאַטיווע, נעמלעך, אַז די טיילן פאַרבאַהאַלטן נישט די נאַטור פּון דער סובסטאַנץ, וועט אויסקומען, אַז ווען די גאַנצע סובסטאַנץ וואָלט אין גלייכע טיילן געטיילט געוואָרן, וואָלט זי פאַרלאָרן די נאַטור פּון סובסטאַנץ און וואָלט אויפּגעהערט צו עקזיסטירן, וואָס איז (לויט זאָך DIV) אַן אומזין.

זאָך XIII. די אַבסאָלוט אומענדלעכע סובסטאַנץ איז אומטיילבאַר. באָווייז. וואָלט זי געקאַנט געטיילט ווערן, וואָלטן די טיילן, וואָס אין זיי וואָלט זי געטיילט געוואָרן, אַנטוועדער פאַרבאַהאַלטן די נאַטור פּון דער אַבסאָלוט אומענדלעכער סובסטאַנץ, אָדער ניין. אויב יאָ, וואָלטן מיר געהאַט עטלעכע סובסטאַנצן פּון דער זעלבער נאַטור, וואָס איז (לויט זאָך V) אומזיניג. אויב עס זאָל אָנגענומען ווערן אַז ניין, וואָלט יעמאַלט (נאָך זאָך VII) אויסקומען, אַז אַבסאָלוט אומענדלעכע סובסטאַנץ וואָלט געקאַנט אויפ-הערן צו עקזיסטירן, וואָס איז (נאָך זאָך XI) אויך אומזיניג.

שלוס זאָך. דערפּון פּאָלגט, אַז קיין סובסטאַנץ, און ממילא קיין קערפּערלעכע סובסטאַנץ, אויף ווי ווייט זי איז סובסטאַנץ, איז טיילבאַר.

אַנמערקונג. די אומטיילבאַרקייט פּון דער סובסטאַנץ קאָן אַ סך לייכטער פאַרשטאַנען ווערן אויף פּאָלגנדן אופּן: די נאַטור פּון סובסטאַנץ קאָן נאָר אַלס אומענדלעכע באַגריפּז ווערן, און אונטער אַ טייל פּון סובסטאַנץ,

קאָן קיין אנדער זאך נישט פאַרשטאַנען ווערן ווי נאָר ענדלעכע סובסטאַנץ, וואָס (לויט זאץ VIII) האָט עס אין זיך אַ אויגנשיינלעכן ווידערשפרוך. זאץ XIV. אַחוץ גאָט קאָן קיין סובסטאַנץ נישט זיין און נישט באַגריפן ווערן.

באָווייז. היות ווי גאָט איז אַן אַבסאָלוט אומענדלעך וועזן, וואָס פון אים קאָן מען נישט פאַרניינען קיין אַטריבוט, וואָס דריקט אויס די המצית פון דער סובסטאַנץ (דעפ. VI) און ער עקזיסטירט אויף אַ נויטווענדיגן אופן (זאץ XI). לכן ווען עס וואָלט געווען אַ סובסטאַנץ אַחוץ גאָט, וואָלט זי גע-מוזט דורך אַן אַטריבוט פון גאָט דערקלערט ווערן, און אויף אַזאַ אופן וואָלטן עקזיסטירט צוויי סובסטאַנצן פון דעם זעלבן אַטריבוט, וואָס איז (לויט זאץ V) אומזיניג. דערפאַר קאָן אַ חוץ גאָט קיין סובסטאַנץ נישט זיין, און, פאַלגלעך, אויך נישט באַגריפן ווערן. דען, וואָלט זי געקאָנט באַגריפן ווערן, וואָלט זי אויף אַ נויטווענדיגן אופן געמוזט באַגריפן ווערן אַלס עקזיסטירנדע; דאָס איז אָבער (לויט דעם ערשטן טייל פון דעם דאָזיגן באַווייז) אומזיניג, אַלזאַ, קאָן אַ חוץ גאָט קיין סובסטאַנץ נישט זיין און נישט באַגריפן ווערן. ווי א. ג. ז. ב.

ש'לוס זאץ I. גאַנץ קלאָר איז דערפון, ערשטנס: אַז גאָט איז איינ-ציג, דאָס הייסט (נאָך דעפ. VI), אַז עס איז פאַראַן נאָר איין סובסטאַנץ אין דער נאַטור, און אַז די דאָזיגע סובסטאַנץ איז אַבסאָלוט אומענדלעך, ווי מיר האָבן עס שוין אָנגעדעייט אין דער אָנמערקונג צו זאץ X.

ש'לוס זאץ II. געדערונגען דערפון איז צווייטנס: אַז אַן אויסגעדענטע זאך און אַ דענקדע זאך זענען אַנטוועדער אַטריבוטן פון גאָט, אָדער (נאָך אַקס. I) פאַרענדערונגען פון די אַטריבוטן פון גאָט.

זאץ XV. אַלץ וואָס איז, איז אין גאָט, און אָן גאָט קאָן קיין זאך נישט זיין אָדער באַגריפן ווערן.

באָווייז. אַ חוץ גאָט איז נישט פאַראַן קיין סובסטאַנץ און אַזעלכע (לויט זאץ XIV) קאָן נישט באַגריפן ווערן, דאָס הייסט (לויט דעפ. III) אַז קיין זאך, וואָס איז אין זיך גופא און ווערט דורך זיך גופא, קאָן נישט באַ-גריפן. די מאָדוסן, אָבער, (לויט דעפ. V) קאָנען נישט זיין און קאָנען נישט באַגריפן ווערן אָן סובסטאַנץ; זיי קאָנען, דעריבער, זיין בלויז אין דער געט-לעכער נאַטור, און נאָר דורך איר קאָנען זיי באַגריפן ווערן. היות, אָבער, ווי סובסטאַנצן און מאָדוסן שטעלן צונויף דעם סך-הכל פון דער עקזיסטענץ (לויט אַקסיאָמע I), לכן, קאָן אָן גאָט קיין זאך נישט זיין און נישט באַגריפן ווערן. ווי א. ג. ז. ב.

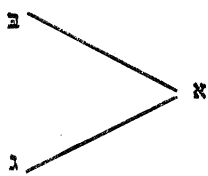
אָנמערקונג. אייניגע שטעלן זיך פאַר גאָט ווי אַ מענטשן, וואָס באַשטייט פון קערפער און גייסט, און איז אונטערוואָרפן צו ליידנשאַפטן. ווי

ווייט אַזעלכע זענען אַוועק פון דער אמתער דערקענטעניש פון גאַט, איז גע-
 נוג קלאָר פון דעם, וואָס איז געזאָגט געוואָרן. אָבער די דאָזיגע גיי איך
 פאַרביי. מוזת, אַלע, וואָס האָבן אויף וואָסער עס איז אופן נאָכגעדענקט
 וועגן דער געטלעכער נאַטור, לייקענען, אַז גאַט איז קערפערלעך. זיי געפינען
 פאַר דעם אַן אויסגעצייכנטן באַווייז אין דעם פאַקט, וואָס אונטער קערפער
 פאַרשטייען מיר אַ באַשטימטע קוואַנטיטעט, אַזוי לאַנג, אַזוי ברייט, אַזוי טיף,
 דורך אַ געוויסער געשטאַלט געבונדן, און עס איז דער העכסטער גראַד פון
 אומזין, אַזעלכע איינגשאַפן צוצושרייבן צו גאַט, צו אַ וועזן, וואָס איז אַבסאָ-
 לוט אומענדלעך. אין דער אייגענער צייט אָבער זעהט מען דייטלעך פון די
 אַנדערע טעמים, וואָס זיי געבן אַן אַלס אַ פאַרווך צו באַווייזן זייער שטאַנד-
 פונקט, אַז זיי באַטראַכטן די קערפערלעכע אָדער אויסגעדענטע סובסטאַנץ
 לגמרי אָפגעזונדערט פון דער געטלעכער נאַטור. און זיי נעמען אָן, אַז זי איז
 פון גאַט באַשאַפן געוואָרן. דאָס ווייזט דייטלעך, אַז זיי פאַרשטייען נישט
 וואָס זיי אַליין זאָגן. איך האָב באַווייזן גענוג דייטלעך, אַז זיי פאַרשטייען נישט
 איך, (שלוס זאָץ צו זאָץ VI און אַנמערקונג II צו זאָץ VIII), אַז קיין סוב-
 סטאַנץ קאָן נישט אַרויסגעבראַכט ווערן, אָדער באַשאַפן ווערן פון אַן אַנדע-
 רער. ווידער האָב איך געווייזן (אין זאָץ XIV), אַז אַזוי גאַט קאָן קיין סוב-
 סטאַנץ נישט זיין און נישט באַגריפן ווערן, און דערפון האָבן מיר געצויגן
 דעם שלום, אַז אויסגעדענטע סובסטאַנץ איז איינער פון די אומענדלעכע אַטרי-
 בותן פון גאַט. פונדעסטוועגן, פדי דאָס צו דערקלערן מער פולשטענדיג,
 וועל איך צוריקווייזן די אַרגומענטן פון מיינע גענגער, וועלכע הייבן אַלע אָן
 פון די פאַלגנדע פונקטן:

קערפערלעכע סובסטאַנץ, אויף ווי ווייט ווי זי איז סובסטאַנץ, באַשטייט,
 ווי זיי דענקען, פון טיילן, דעריבער לייקענען זיי, אַז זי קאָן זיין אומענד-
 לעך, און ממילא, אַז זי קאָן געהערן צו גאַט. דאָס אילוסטרירן זיי מיט פיר
 ביישפילן, וואָס פון זיי וועל איך נעמען איינעם אָדער צוויי. אויב קערפער-
 לעכע סובסטאַנץ זאָגן זיי, איז אומענדלעך, לאַמיר אָננעמען, אַז זי איז גע-
 טיילט אין צוויי טיילן. יעדער טייל וועט יעמאָלט זיין אַנטוועדער ענדלעך
 אָדער אומענדלעך: אין דעם ערשטן פאַל וועט אומענדלעכע סובסטאַנץ זיין
 צונויפגעזעצט פון צוויי ענדלעכע טיילן, וואָס איז אומזיניג, אין דעם צווייטן
 פאַל וועט איין אומענדלעכע זיין צוויי מאָל אַזוי גרויס ווי אַ צווייט אומ-
 ענדלעכע, וואָס איז אויך אומזיניג.

ווידער, ווען אַן אומענדלעכע ליניע זאָל אויסגעמאַסטן ווערן אין פוס-
 לענגן, וועט זי באַשטיין פון אַן אומענדלעכער צאָל פון אַזעלכע טיילן. זי
 וועט צוגלייך באַשטיין פון אַן אומענדלעכער צאָל טיילן, ווען איטלעכער טייל

זאָל זיין בלויז איין צאָל די לענג: איין אומענדלעכס וואָלט דעריבער גע-
ווען צוועלף מאָל אזוי גרויס איידער דאָס אַנדערע.

ענדלעך ווען מיר זאָלן זיך פאַרשטעלען צוויי
ליניען א—ב און א—ג, געצויגן פון איין און איינציגן
פונקט, און אין צוויי פאַרשיידענע ריכטונגען זיך
פונאַנדערגייענדע, וואָס לכּתחילה זענען זיי אויף אַ
באַשטימטן שטח דערווייטערט איינע פון דער אַנ-
דערער און נאָכדעם ציהען זיי זיך ביז דער אומ-

ענדלעכקייט, איז דאָך זיכער, אַז דער שטח צווישן די צוויי ליניען א—ב און
א—ג וועט זיך מאַרגרעסערן אָן אַן אויפהער, אזוי אַז ענדלעך וועט ער זיך
בייטן פון באַשטימטס צו אומבאַשטימטס. היות ווי די דאָזיגע אומזינגיקייטן
פאָלגן, זאָגט מען, דערפון וואָס מיר באַטראַכטן קוואַנטעט אָס אומענדלעך,
בזן ציהט מען דעם שלום, אַז קערפערלעכע סובסטאַנץ מוז אויף אַ נויטווענ-
דיגן אופן זיין ענדלעך, און, ממילא, קאָן זי נישט געהערן צו דער נאַטור
פון גאָט. דעם צווייטן באַווייז ציהען זיי אויך פון גאָטס העכסטער פולקאָ-
מענהייט. גאָט, זאָגן זיי, אויף ווי ווייט ער איז דאָס העכסטע פולקאָמענער
ווען, קאָן נישט זיין פאַסיוו; קערפערלעכע סובסטאַנץ, אָבער, אויף ווי ווייט זי
איז טיילבאַר, איז פאַסיוו. פאָלגלעך, קאָן נישט קערפערלעכע סובסטאַנץ גע-
הערן צו דער מהות פון גאָט.

דאָס זענען עס די אַרגומענטן, וואָס איך געפין ביי שריפטשטעלער,
וואָס דורך זיי פרובירן זיי צו באַווייזן, אַז קערפערלעכע סובסטאַנץ איז אומ-
וירדיג פאַר דער געטלעכער נאַטור און קאָן בשום אופן נישט צו איר גע-
הערן. פונדעסטוועגן דענק איך, אַז אַן אויפמערקזאַמער לעזער וועט זעהן,
אַז איך האָב שוין געענטפערט זייערע באַהויפטונגען; מחמת אַלע זייערע אַרגו-
מענטן זענען געגרינדעט אויף דער השערה, אַז קערפערלעכע סובסטאַנץ איז
אַ היבור פון טיילן, און איך האָב שוין געוויזן (זאָך XII און שלוסזאָך צו
זאָך XIII), אַז אַזאַ השערה איז אומזינגיק. נאָך מער, יעדער איינער, וואָס
וועט זיך אַריינטראַכטן אין דעם ענין וועט זעהן, אַז די דאָזיגע אַלע אומזי-
גיגיקייטן (אויב זיי זאָלן זיין אומזינגיקייטן, וואָס דאָס דיסקוטירן איך איצט
נישט), וואָס פון זיי פרובירט מען צו דרינגען, אַז קערפערלעכע סובסטאַנץ
איז ענדלעך, נעמען זיך לחלוטין נישט דערפון, וואָס מען באַטראַכט קוואַנטי-
טעט פאַר אומענדלעך. נאָר בלויז דערפון, וואָס מען נעמט אָן, אַז אומענד-
לעכע קוואַנטעט קאָן געמאָסטן ווערן און אַז זי איז צענויפגעזעצט פון
ענדלעכע טיילן; דעם איינציגן ריכטיגן שלום, וואָס מיר קאָנען, דעריבער,
ציהען, איז, אַז אומענדלעכע קוואַנטעט קאָן נישט געמאָסטן ווערן, און קאָן
נישט צענויפגעזעצט ווערן פון ענדלעכע טיילן. דאָס איז גענוי וואָס מיר

האָבן שוין באַוויזן (אין זאָץ XII). די פּלי-זיין, אַלזאָ, וואָס זיי האָבן געבן אונז געריכטעט, טרעפן, אייגנטלעך, זיי אַליין. ווען זיי וועלן אָבער דאָך פון דער דאָזיגער אומזיניגקייט זייערער ציהען דורכאויס דעם שוים, אָז קערפּער-לעכע סובסטאַנץ מוז זיין ענדלעך, וועלן זיי אין גוטן מוט האַנדלען ווי איי-נער, וואָס זאָל באַהויפטן, אָז אַ קרייז האָט די זעלבע אייגנשאַפט וואָס אַ פּיר-עק, און דערוועהנדיג, אָז אַזאַ באַהויפטונג פּירט צו אומזיניגקייט, הייבט ער אָן צו לייקענען, אָז אַ קרייז האָט אַ מיטל-פונקט, וואָס די ליניען, וועלכע ווערן געצויגן פון אים צו דעם אומקרייז, זענען גלייך. דען פּדי צו באַווייזן, אָז קערפּערלעכע סובסטאַנץ, וועלכע קאָן נאָר אַלס אומענדלעך, נאָר אַלס איי-ניג און נאָר אַלס אומטיילבאַר באַגריפן ווערן (זאָצן V, VIII און XII), שטעלן זיי זיך פאַר, אָז זי איז צונויפגעזעצט פון ענדלעכע טיילן, און אָז זי איז פּילפאַך און טיילבאַר.

אַזוי קאָנען אויך אַנדערע, נאָך דעם ווי זיי ביידן זיך איין, אָז אַ ליניע איז צונויפגעזעצט פון פונקטן, ברענגען אַ סך אַהגומענטן אויף צו באַווייזן, אָז אַ ליניע קאָן נישט אומענדלעך געטיילט ווערן. און עס איז זיכער נישט ווייניגער אומזיניג צו באַהויפטן, אָז קערפּערלעכע סובסטאַנץ איז אַ חיבור פון קערפּער אָדער טיילן, איידער צו באַהויפטן, אָז אַ קערפּער איז אַ חיבור פון פּלאַכן, פּלאַכן פון ליניען און ליניען פון פונקטן, דאָס מוז צוגעגעבן ווערן פון אַלע, וואָס ווייסן, אָז ריינע פאַרנופּט איז פריי פון טעותן, און מער פון אַלץ פון די, וואָס לייקענען, אָז עס איז פאַראַן אַזאַ זאָך ווי ליידיגער רויים. מחמת, אויב קערפּערלעכע סובסטאַנץ זאָל קאָנען זיין אַזוי געטיילט, אָז אירע טיילן זאָלן ווירקלעך זיין באַזונדער, פאַרוואָס זאָל איין טייל נישט קאָ-נען פאַרניכטעט ווערן, בעת די אַנדערע זאָלן בלייבן אינאיינעם געבונדן ווי פריהער? און פאַרוואָס זאָלן אַלע נישט זיין אַזוי צוזאַמענגעפאַסט, אָז עס זאָל נישט בלייבן קיין ליידיגער רויים? וועגן זאַכן, וועלכע זענען ווירקלעך פאַר-שיידן איינע פון דער אַנדערער, איז דאָך אָפּגערעדט, אָז איינע קאָן עקזיסטירן אָן דער אַנדערער און קאָן בלייבן אין איר אַריגענעלן צושטאַנד. היות, אַלזאָ, ווי עס עקזיסטירט נישט קיין חלל אין דער נאַטור (וועגן דעם אויף אַן אַנדער שטעל), נאָר אַלע טיילן מוזן זיך אַזוי פאַרבונדן, אָז עס זאָל נישט זיין קיין ליידיגער רויים, לכן פאַלגט דערפון, אָז די טיילן קאָנען זיך נישט אין דער ווירקלעכקייט אונטערשיידן איינער פון דעם אַנדערן, און קערפּערלעכע סוב-סטאַנץ, אויף ווי ווייט זי איז סובסטאַנץ, קאָן נישט געטיילט ווערן.

ווען אָבער עמיצער פרעגט, פאַרוואָס מיר זענען פון דער נאַטור געצינגט די קוואַנטיטעט צו טיילן, ענטפער איך אים, אָז קוואַנטיטעט ווערט פון אונז אויף צווייערליי אופנים באַגריפן; נעמלעך: אַלס אַ אַבסטראַקציע און אויף אַן אויבערפלעכן אופן, ווי למשל, ווען מיר שטעלן זיך זי פאַר, מיט אונזער

איינבילדונג-קראפט, אָדער אַלס סובסטאַנץ, ווען מיר באַגרייפן זי בלויז דורך דעם פאַרשטאַנד. אַלזאָ, ווען מיר באַטראַכטן קוואַנטיטעט ווי זי איז אין אונזער פאַרשטעלונג, וואָס מיר טון אָפט און לייכט, געפינען מיר, אַז זי איז ענדלעך, טיילבאַר, און פון טיילן צונויפגעזעצט. ווען מיר באַטראַכטן זי, אָבער ווי זי איז אין אונזער פאַרשטאַנד, און באַגרייפן זי אַלס סובסטאַנץ, וואָס איז זייער שווער צו טון, יעמאַל געפינען מיר, ווי איך האָב עס שוין אויף אַ גענוגנדן אופן באַוווּן, אַז זי איז אומענדלעך, אייניג און אומטייל-באַר. דאָס וועט זיין גענוג דייטלעך צו די, וואָס ווייסן די נפּקא-מינה צווישן פאַרשטאַנד און פאַרשטעלונג, דער עיקר ווען מען וועט האַלטן אין זכרון, אַז מאַטעריע איז איבעראַל די זעלבע, און אַז אירע טיילן אונטערשיידן זיך נאָר אויף אַזוי ווייט, ווי מיר שטעלן זיך פאַר די מאַטעריע אויף פאַרשידענע וועגן מאָדיפּיצירט, דערפאַר אונטערשיידן זיך אירע טיילן בלויז לויט די מאָ-דוסן פון איר עקזיסטענץ, אָבער נישט אין דער ווירקלעכקייט. מיר באַגרייפן, למשל, אַז וואַסער, ווי ווייט עס איז וואַסער, קאָן געטיילט ווערן, און זיינע טיילן זענען אָפגעזונדערט איינער פון דעם אַנדערן, אָבער נישט ווי ווייט עס איז קערפערלעכע סובסטאַנץ, מחמת, אַלס אַזעלכע איז זי נישט טיילבאַר און נישט אָפגעזונדערט. וואַסער אַלס וואַסער ווידער ווערט פראָדוצירט און צע-שטערט, אָבער אַלס סובסטאַנץ ווערט עס נישט פראָדוצירט און נישט צעשטערט.

איך גלייב, אַז איך האָב דערמיט אויך אויף דעם צווייטן אַרגומענט געענטפערט, מחמת דער דאָזיגער אַרגומענט באַגרינדעט זיך אויף דער זעלבער באַהיפטונג, וואָס דער ערשטער, נעמלעך, אַז מאַטעריע, אַלס סובסטאַנץ איז טיילבאַר און פון טיילן צונויפגעזעצט. אפילו ווען עס וואָלט אַזוי געווען, זעה איך נישט פאַרוואָס זי וואָלט אומווירדיג געווען פאַר דער געטלעכער נאַטור, דען אַ חוץ גאָט (לויט זאָך XIV) איז דאָך נישט פאַראַן קיין סוב-סטאַנץ, פון וועלכער עס זאָלן זיך קאָנען נעמען אירע פאַרענדערונגען. אַלץ זאָג איך, איז אין גאָט, און אַלץ וואָס ווערט, ווערט און איז נאָר דורך די געזעצן פון דער אומענדלעכער נאַטור פון גאָט, און פאָלגט פון דער נויט-ווענדיגקייט פון זיין מהות (ווי איך וועל באַלד באַוווּן). עס קאָן, דעריבער, אויף קיין פאַל נישט געזאָגט ווערן, אַז גאָט איז פאַסיוו בנוגע וואָס עס איז אַנדערש ווי צו זיך גופא, אָדער אַז קערפערלעכע סובסטאַנץ איז אומווירדיג פאַר דער געטלעכער נאַטור, אפילו ווען מען זאָל אָננעמען, אַז זי איז טייל-באַר, אַזוי לאַנג ווי מען גיט נאָר צו, אַז זי איז אומענדלעך און אייביג. אָבער לעת עתה גענוג וועגן דעם.

זאָך XVI. פון דער נויטווענדיגקייט פון דער געטלעכער נאַטור, מוז

פאָלגן אָן אומענדלעכע צאָל זאָכן, אויף אַן אַ שיעור אופנים, דאָס הייסט, עס מוז פאָלגן אַלץ, וואָס דער אומענדלעכער פאַרשטאַנד קאָן תּוֹפֵס זײַן. באַ ווייז. דער דאָזיגער זאַץ וועט זײַן קלאָר צו יעדן איינעם, וואָס נעמט אין איינבאַטראַכט, אַז פון אַ געגעבענער דעפיניציע פון אַ וועלכער עס איז זאָך דרינגט אונזער פאַרשטאַנד אַרויס מערערע אייגנשאַפטן, וואָס פאָלגן ווירקלעך פון איר, אויף אַ נויטווענדיגן אופן, (דאָס הייסט, פון דעם עצם תּמציית פון דער דעפינירטער זאָך); און די צאָל אייגנשאַפטן, וואָס דער פאַר-שטאַנד דרינגט אַרויס, איז לפי ערך צו דער רעאַליטעט, וואָס די דעפיניציע פון דער זאָך דריקט אַרויס, דאָס הייסט, לפי ערך צו דער רעאַליטעט, וואָס איז איינגעשלאָסן אין דער תּמציית פון דער דעפינירטער זאָך. היות, אָבער, ווי די געטלעכע נאַטור האָט אַבסאָלוט אומענדלעכע אַטריבוטן (דעפ. VI), וואָס יעדער איינער פון זיי דריקט אַרויס אָן אומענדלעכע, לפי איר מין נאָך, תּמציית, לכן קומט אַרויס, אַז פון דער נויטווענדיגקייט פון זײַן נאַטור מוז אויף אַ נויטווענדיגן אופן פאָלגן אָן אומענדלעכע צאָל זאָכן, דאָס הייסט אַלץ, וואָס דער אומענדלעכער פאַרשטאַנד קאָן תּוֹפֵס זײַן. ווי א. ג. צ. ב. ש לױס זאָץ I. דערפון פאָלגט, אַז גאָט איז די ווירקנדע סיבה פון אַלץ, וואָס דער אומענדלעכער פאַרשטאַנד קאָן אומפאַסן. ש לױס זאָץ II. צווייטנס פאָלגט דערפון, אַז גאָט איז אַ סיבה אין זיך גופא, און נישט דורך אַ צופאַל פון זײַן נאַטור. ש לױס זאָץ III. דריטנס פאָלגט דערפון, אַז גאָט איז אַבסאָלוט די ערשטע סיבה.

זאָץ XVII. גאָט האַנדלט בלויז לפי די געזעצן פון זײַן אייגענער נאַטור, און ער איז פון קיינעם נישט געצוואונגען. באַ ווייז. מיר האָבן נאָר וואָס דערווײַן (אין זאָץ XVI), אַז בלויז פון דער נויטווענדיגקייט פון דער געטלעכער נאַטור, אָדער (וואָס דאָס איז איינס און דאָס זעלבע) בלויז פון די געזעצן פון זײַן נאַטור, קומט אַרויס אַבסאָלוט, אויף אַן אַ שיעור אופנים, אָן אומענדלעכע צאָל זאָכן, און מיר האָבן דערווײַן (זאָץ XV), אַז אָן גאָט קאָן קײן זאָך נישט זײַן אָדער באַ-גריפן ווערן, נאָר אַז אַלץ איז אין גאָט, דעריבער קאָן קײן זאָך נישט עקזײ-סטירן אויסנווייניג פון אים, וואָס דורך איר זאָל ער געצוואונגען ווערן אָדער באַשטימט ווערן צו האַנדלען, און ממילא האַנדלט גאָט בלויז דורך די געזעצן פון זײַן אייגענער נאַטור, און ער איז נישט געצוואונגען פון קיינעם. וו. א. ג. צ. ב.

ש לױס זאָץ I. דערפון פאָלגט, ערשטנס, אַז עס איז נישט פאַראַן קײן אורזאָך אַחוץ דער פּולקאָמענהייט פון זײַן אייגענער נאַטור, וואָס זאָל אויף אַן אויסנווייניגסטן אָדער אינווייניגסטן אופן באַוועגן גאָט צו האַנדלען.

ש לױס זאָק II. עס פּאָלגט צווייטנס, אַז גאָט אַליין איז אַ פּרייע אורזאָך.
מחמת גאָט אַליין עקזיסטירט בלויז דורך דער נויטווענדיגקייט פון זיין נאַטור
(זאָק XI און שלוסזאָק I צו זאָק XIV) און האַנדלט בלויז דורך דער נויט-
ווענדיגקייט פון זיין נאַטור, דעריבער איז גאָט (לויט דעם VII) אַליין די
פּרייע אורזאָך. וו. א. ג. צ. ב.

אַנמערקונג. אַנדערע מיינען, אַז גאָט איז אַ פּרייע אורזאָך דער-
פאַר, וואָס ער קאָן, ווי זיי דענקען, גורם זיין, אַז דאָס וואָס פּאָלגט, ווי מיר
האַבן אָנגעגעבן, פון זיין נאַטור, דאָס הייסט, אַז דאָס וואָס ליגט אין זיין
מאַכט, זאָל נישט געשעהן, אָדער זאָל פון אים נישט אַרויסגעבראַכט ווערן.
דאָס איז אַקוראַט ווי זיי וואָלטן געזאָגט, אַז גאָט קאָן גורם זיין, אַז פון דער
טבע פון אַ דרייעק זאָל נישט פּאָלגן, אַז זיינע דריי ווינקלען זאָלן זיין גלייך
צו צוויי רעכטע ווינקלען, אָדער, אַז פון אַ געגעבענער אורזאָך זאָל נישט
פּאָלגן קיין ווירקונג, וואָס דאָס איז אומזיניג.

נאָכמער, איך וועל צייגן אונטן, אַן דער הילף פון דעם דאָזיגן זאָך,
אַז נישט פאַרשטאַנד און נישט ווילן געהערן צו דער נאַטור פון גאָט. איך
ווייס, אַז עס זענען פאַראַן אַ סך, וואָס מיינען, אַז זיי קאָנען באַוווּיזן אַז צו
גאָטס נאַטור געהערן דער העכסטער פאַרשטאַנד און דער פּרייער ווילן. דען
זיי ווייסן נישט, זאָגן זיי, קיין מער פּולקאָמענערס, וואָס זיי וואָלטן געקאָנט
צושרייבן צו גאָט, איידער דאָס וואָס איז די העכסטע פּולקאָמענהייט אין אונז
גופא. ווייטער, הגם זיי אומפאַסן גאָט אַלס איינעם וואָס באַזיצט אַ העכסט
אינדרינגענדיגע דערקענטעניש, דאָר גלויבן זיי נישט, אַז ער קאָן אַרויסברענג-
גען צו עקזיסטענץ אַלץ וואָס ער ווירקלעך דערקענט, מחמת זיי וואָלטן אויף
אַז אופן צעשטערט גאָטס מאַכט. זייער טענה איז, אַז ווען גאָט זאָל האַבן
באַשאַפן אַלץ וואָס איז אין זיין פאַרשטאַנד, וואָלט ער נישט געווען ביכולת
צו שאַפן עפעס מער, און דאָס וואָלט געווען אַ סתירה צו זיין אַלמאַכט, דע-
רום נעמען זיי ליבערשט אָן, אַז גאָט איז גלייכגילטיג צו אַלץ, און ער שאַפט
קיין זאך נישט אחוץ דאָס, וואָס ער האָט דורך אַן אַבסאָלוטע אָנווענדונג
פון ווילן באַשלאָסן צו באַשאַפן. איך גלויב אָבער, אַז איך האָב דייטלעך
גענוג דערווייזן (זעה זאָק XVI), אַז פון גאָטס העכסטער מאַכט, אָדער אומ-
ענדלעכער נאַטור זענען אַרויסגעפלאָסן אָן אַ שיעור זאַכן, דאָס הייסט, אַלע
זאַכן אויף אָן אַ שיעור אופנים, אָדער, אַז זיי קומען פסדר אַרויס פון דער
זעלבער נויטווענדיגקייט, אויף דעם זעלבן שטייגער, ווי פון דער נאַטור פון
אַ דרייעק פּאָלגט, מעולם ועד עולם, אַז זיינע דריי ווינקלען זענען גלייך
צו צוויי רעכטע ווינקלען. דערפאַר האָט זיך די אַלמאַכט פון גאָט אַרויסגע-
וויזן פון אייביג אָן און וועט אויף אייביג פאַרברייבן אויף דער זעלבער
מדרגה פון אַקטיוויטעט. אויף אַזאַ אַרט ווערט גאָטס אַלמאַכט, ווייניגסטנס,

נאך מיין מיינונג, א סך פולקאמענער אוועקגעשטעלט. מחמת, ווען נישט, זענען מיר געצוואונגען זיך מודה צו זיין, אז גאט פארשטייט אן אומענדלעכע צאל פון זאכן, וואָס קענען באשאפן ווערן, וואָס ער וועט דאָך קיינמאל נישט זיין ביכולת זיי צו באשאפן, וואָרום ווען ער זאל באשאפן אלץ, וואָס ער פארשטייט, וואָלט ער נאָך זייער מיינונג נאָך אויסגעשעפט זיין אלמאכט און זיך אליין אומפולקאמען געמאכט. כדי, אלזאָ, פעסטצושטעלן, אז גאט איז פולקאמען, קומען זיי דערצו, אז זיי מוזן אין דער אייגענער צייט אָנ-נעמען, אז ער קאָן נישט באַווירקן אלץ, איבער וואָס זיין מאַכט איז אויסגע-שטרעקט; עפעס וואָס זאָל זיין מער אומזיניג, אָדער מער אין ווידערשפרוך צו דער אלמאכט פון גאט, איז זיך שווער פאַרצושטעלן.

און נאָך עטוואָס וועגן פאַרשטאַנד און ווילן וואָס מיר שרייבן צו צו גאָט; אויב זיי, דאָס הייסט, פאַרשטאַנד און ווילן, געהערן צו דער אייביגער תמצית פון גאָט, מוז אונטער ביידע איינגשאפטן עפעס אַנדערש פאַרשטאַנען ווערן איידער דאָס וואָס מען פאַרשטייט אונטער זיי געוויינטלעך. מחמת, פאַרשטאַנד און ווילן, וואָס זאָלן צונויפשטעלן די תמצית פון גאָט, מוזן זיין הימלווייט פאַרשיידן פון אונזער פאַרשטאַנד און אונזער ווילן. זיי קאָ-גען נאָר אין נאָמען זיין גלייך. צווישן די צוויי קאָן נישט זיין מער גלייכ-קייט ווי צווישן דעם הונט, דעם הימלשן שטערנבילד, און דעם הונט, דער חיה וואָס בלייבט. דאָס וועל איך אויף אַזאָ אופן דערווייזן; אויב דער פאַר-שטאַנד געהערט צו געטלעכער נאַטור, קאָן ער נישט, ווי מען דענקט, לויט זיין נאַטור נאָך, זיין ווי אונזער פאַרשטאַנד איז; נעמלעך, ער קאָן נישט זיין שפעטער אָדער צו גלייכער צייט מיט די זאכן, וואָס ווערן פון פאַרשטאַנד באַגריפן, מחמת גאָט, איבער דעם טעם פון זיין קאָואליטעט, איז פריהער פאַר אלע זאכן (שלוסזאָך I צו זאָך XVI). אין געגנטליך, די אמת, און די פאַרמאלע תמצית פון זאכן, איז, ווי זי איז, דערפאַר, וואָס זי עקזיסטירט אלס אַזעלכע אַביעקטיוו אין דעם פאַשטאַנד פון גאָט. דערפאַר איז דער פאַרשטאַנד פון גאָט, ווי ווייט עס ווערט באַגריפן, אז ער שטעלט צונויף די תמצית פון גאָט, אין דער ווירקלעכקייט, די סיבה פון זאכן, הן פון זייער תמצית, הן פון זייער עקזיסטענץ. משמעות, אז דאָס האָבן אָנערקענט די, וואָס האָבן באַהויפטעט, אז גאָט פאַרשטאַנד, גאָט ווילן און גאָטס מאַכט זענען איינס און דאָס זעלבע. גאָטס פאַרשטאַנד, אלזאָ, איז די איינציגע סיבה פון זאכן; נעמלעך, (ווי מיר האָבן דערווייזן) פון זייער תמצית, אזוי גוט ווי פון זייער עקזיסטענץ, און דערפאַר מוז ער זיך אונטערשיידן פון זיי, סיי בנוגע זייער תמצית, סיי בנוגע זייער עקזיסטענץ. דען אַ סיבה אונטערשיידט זיך גענוי פון דער זאך וואָס זי איז גורם, אין דער קאָואליטעט, וואָס די זאך האָט פון איר באַקומען.

למשל, א מענטש איז די סיבה פון אן אנדער מענטשנס עקזיסטענץ, אָבער נישט פון זיין תמצית, דען דער לעצטער איז אן אייביגער אמת, און דעריבער קאנען די דאָזיגע צוויי מענטשן זיין לגמרי גלייך איינער צו דעם אנדערן אין תמצית, זיי מוזן אָבער זיין פאַרשיידן אין עקזיסטענץ. און דער-פאַר ווען די עקזיסטענץ פון איינעם פון זיי הערט אויף, מוז נישט אויף אַ נויטווענדיגן אופן אויפהערן די עקזיסטענץ פון דעם אנדערן, ווען אָבער די תמצית פון איינעם וואָלט געקאָנט הרוב ווערן און צונישט געמאַכט ווערן, וואָלט די תמצית פון דעם אנדערן אויך הרוב געוואָרן. ובכן, מוז אַ זאָך, וועלכע איז די סיבה פון ביידע, אי פון דער תמצית אי פון דער עקזיסטענץ פון אַ געגעבענער ווירקונג, זיין פאַרשיידן פון אַזאַ ווירקונג, הן בנוגע איר תמצית, הן בנוגע איר עקזיסטענץ. דער פאַרשטאַנד פון גאָט, ווידער, איז די סיבה פון ביידע, אי פון דער תמצית אי פון דער עקזיסטענץ פון אונזער פאַר-שטאַנד. אויף ווי ווייט עס ווערט, אַלדאָ, אַנערקענט, אַז גאָטס פאַרשטאַנד בילדעט די געלעכע תמצית, אונטערשיידט זיך זיין פאַרשטאַנד פון אונזערן, הן בנוגע זיין תמצית, הן בנוגע זיין עקזיסטענץ, און אַחוץ אין נאָמען, קאָן ער אין קיין זאָך נישט זיין גלייך צו אים, אזוי ווי מיר האָבן פריהער גע-זאָגט. די אַרגומענטאַציע וועט זיין איינע און די זעלבע בנוגע דעם ווילן, ווי יעדער איינער קאָן עס לייכט איינזעהן.

זאָך XVIII. גאָט איז אן אינווייניג וואוינענדע און נישט קיין פאַר-איבערגיינענדע אויסנווייניגסטע אורזאָך פון אַלע זאַכן. באַ ווייז. אַלץ וואָס איז, אין גאָט און מוז דורך גאָט באַגריפן ווערן (זאָך XV), און פאָלגלעך, איז גאָט (שלוס-זאָך I זוזאָך XVI) די אור-זאָך פון די זאַכן, וואָס זענען אין אים. דאָס איז אונזער ערשטער פונקט. ווידער, אַחוץ גאָט קאָן קיין סובסטאַנץ נישט זיין (זאָך XIV), דאָס הייסט, קיין זאָך וואָס איז אין זיך אַליין אויסערהאַלב גאָט, דאָס איז אונזער צוויי-טער פונקט. גאָט איז, דעריבער, די אינווייניג וואוינענדע און פון אויסנווייניג באַרירנדע אורזאָך פון אַלע זאַכן. ווי א. ג. צ. ב.

זאָך XIX. גאָט און אַלע אַטריבוטן פון גאָט זענען אייביג. באַ ווייז. גאָט (לויט דעם VI) איז סובסטאַנץ, וועלכע (לויט זאָך XI) עקזיסטירט אויף אַ נויטווענדיגן אופן; דאָס הייסט (נאָך זאָך VIII), אַז עקזיסטענץ געהערט צו איר נאַטור, אָדער (וואָס דאָס איז דאָס זעלבע) פאָלגט פון איר דעפיניציע, דעריבער איז גאָט (לויט דעם VIII) אייביג. ווידער, אונטער די אַטריבוטן פון גאָט מוזן מיר פאַרשטיין דאָס, וואָס (לויט דעם IV) דריקט אויס די תמצית פון דער געטלעכער סובסטאַנץ, דאָס הייסט, דאָס וואָס געהערט צו דער סובסטאַנץ. דאָס זאָל, אייגנטלעך, זאָג איך, זיין אייגענשאַפֿטן אין די אַטריבוטן פון סובסטאַנץ. די אייביגקייט, אַלדאָ, געהערט

צו דער נאטור פון דער סובסטאנץ (ווי איך האָב עס באַוויון אויף דעם גרונד (פון זאַץ VII), ממילא, מוז די אייביגקייט געהערן צו איטלעכן פון די אַטרי-
בוטן, און אַלע אַטריבוטן זענען דעריבער אייביג. ווי א. ג. צ. ב.

אַנמערקונג. דער דאָזיגער זאַץ איז אויך קלאָר פון דעם אופן ווי
איך האָב באַוויון (אין זאַץ XI) די עקזיסטענץ פון גאָט. איך חזר איבער,
אז פון דעם דאָזיגן באַוויון איז קלאָר, אז די עקזיסטענץ פון גאָט, ווי זיין
תמצית, איז אַן אייביגער אמת. ווידער האָב איך גאָך אויף אַן אַנדער אופן
באַוויון די אייביגקייט פון גאָט (אין זאַץ XIX פון מיינע פרינציפן פון דער
קאָרטעזיאַנישער פילאָסאָפיע) און איך באַדאַרף עס דאָ נישט איבערהוזן.

זאַץ XX. די עקזיסטענץ פון גאָט און תמצית זענען איינס און
דאָס זעלבע.

באַוויון. גאָט און אַלע זיינע אַטריבוטן זענען (לויט דעם לעצטן
זאַץ) אייביג, דאָס הייסט, (לויט דעם VIII) יעדער איינער פון זיינע אַטרי-
בוטן דריקט אויס עקזיסטענץ. די זעלבע אַטריבוטן, פון גאָט, אַזאָך, וועלכע
דערקלערן זיין אייביגע תמצית, דערקלערן אין דער אייגענער צייט זיין איי-
ביגע עקזיסטענץ, מיט אַנדערע ווערטער: דאָס וואָס מאַכט אויס גאָטס תמצית,
מאַכט אויס אין דער אייגענער צייט גאָטס עקזיסטענץ, און דעריבער איז
גאָטס עקזיסטענץ און גאָטס תמצית איינס און דאָס זעלבע. ווי א. ג. צ. ב.
שלוס זאַץ I. דערפון פאָלגט, ערשטנס, אז גאָטס עקזיסטענץ אזוי
גוט ווי זיין תמצית איז אַן אייביגע.

שלוס זאַץ II. עס פאָלגט צווייטנס, אז גאָט און אַלע זיינע אַטריבוטן
זענען אומפאַרענדערלעך, דען ווען זיי זאָלן זיך קאָנען פאַרענדערן אין זייער
עקזיסטענץ, וואָלטן זיי אויך געזוכט צו זיין אימשטאַנד זיך צו פאַרענדערן אין
תמצית, דאָס הייסט, אויגנשיינלעך, צו ווערן פון אמת פאלש, וואָס איז
אומזיניג.

זאַץ XXI. אַלץ, וואָס פאָלגט פון דער אַבסאָלוטער נאָטור פון גאָטס
אַן אַטריבוט, מוז תמיד עקזיסטירן און אומענדלעך זיין, אָדער, מיט אַנדערע
ווערטער, עס מוז זיין אייביג און אומענדלעך דורך דעם דאָזיגן אַטריבוט.

באַוויון. לאָמיר אָננעמען, אויב מעגלעך, (פאַרשטעלנדיג זיך, אז
דער דאָזיגער זאַץ ווערט אָפגעלייקנט), אז פון דער אַבסאָלוטער נאָטור פון
אַ געטלעכן אַטריבוט פאָלגט עפעס, וואָס איז ענדלעך, און וואָס האָט אַ בא-
גרענצטע עקזיסטענץ אָדער דויער; צום ביישפּיל, די אידעע פון גאָט אויסגע-
דריקט אין דעם אַטריבוט פון דענקען. נו, איז אָבער דענקען, אויף ווי ווייט
עס ווערט אָנגענומען צו זיין אַן אַטריבוט פון גאָט, אויף אַ נויטווענדדיגן
אופן, לויט זיין נאָטור גאָך, אומענדלעך (זאַץ XI). אויף ווי ווייט עס באַזיצט
אָבער די אידעע פון גאָט ווערט עס אָנגענומען צו זיין ענדלעך. אַלס ענד-

לעך קאָן עס, אָבער, נישט באַגריפן ווערן (לױט דעפ. II), סײַדן עס איז באַ-
גרענעצט דורך דענקען. עס איז אָבער נישט באַגרענעצט דורך דענקען אַליין,
אויף ווי ווייט עס שטעלט צונויף די אידעע פון גאָט (דען אַזוי ווייט ווערט
עס אָנגענומען צו זײַן ענדלעך) עס איז, דעריבער, באַגרענעצט דורך דענקען
אויף ווי ווייט עס האָט נישט צונויפגעשטעלט די אידעע פון גאָט, וועלכע
מוז דאָך (לױט זאָך XI) אויף אַ נויטווענדיגן אופן, עקזיסטירן.

מיר האָבן איצט, אַלזאָ, צוגעגעבן, אַז עס עקזיסטירט אַ דענקען, וואָס
שטעלט נישט צונויף די אידעען פון גאָט, און דערום פאָלגט נישט די אידעע
פון גאָט, אויף אַ נויטווענדיגן אופן, פון דער נאַטור פון דענקען, אויף ווי
ווייט עס איז אַבסאָלוט דענקען (מחמת, מיר האָבן אָנגענומען דאָס דענקען
אַלס עפעס וואָס שטעלט יאָ צונויף און וואָס שטעלט נישט צונויף די אידעע
פון גאָט), וואָס עס איז לײַפּוך צו אונזער היפּאָטעזע. ווען אַלזאָ די אידעע
פון גאָט, אויסגעדריקט אין דעם אַטריבוט דענקען, אָדער, איבערהויפט, אַ
וואָסער נישט איז אַנדערער זאָך, וועלכע איז אויסגעדריקט אין אַ וועלכע עס
איז אַטריבוט פון גאָט. (וואָרום מיר קאָנען דאָך נעמען וואָסערן עס איז בײַ-
שפּיל, דען דער באַווייז איז דאָך פון אַ אוניווערסאַלער אָנווענדונג). פאָלגט
פון דעם הכרח פון דער אַבסאָלוטער נאַטור פון דעם געגעבענעם אַטריבוט
זעלבסט, אַז די דאָזיגע זאָך מוז אויף אַ נויטווענדיגן אופן זײַן אומענדלעך.
דאָס איז געווען אונזער ערשטער פונקט.

נאָך מער, אַ זאָך, וואָס פאָלגט אויף אַזאַ אופן פון דעם הכרח פון וואָ-
סער עס איז אַטריבוט, קאָן נישט האָבן קײַן באַגרענעצטע דויער. לײַקענען
מיר עס, טאָ לאָמיר אָננעמען, אַז אַ זאָך וואָס פאָלגט פון דעם הכרח פון
דער נאַטור פון אַ געוויסן אַטריבוט, עקזיסטירט אין אַ געוויסן אַטריבוט פון
גאָט, צום בײַשפּיל, די אידעע פון גאָט אויסגעדריקט אין דעם אַטריבוט דענ-
קען, און לאָמיר זיך משער זײַן, אַז צו אַ געוויסער צײַט האָט זי נישט עק-
זיסטירט אָדער וועט נישט עקזיסטירן.

הײַנט אָבער, ווי דענקען, זײַענדיג אַן אַטריבוט פון גאָט, מוז עקזיסטירן
אויף אַ נויטווענדיגן אופן און אומפאַרענדערלעך (זאָך XI און שלױסזאָך II צו
זאָך XX), לײַכן, וואָלט דענקען געמוזט עקזיסטירן אָן דער אידעע פון גאָט
און איבער די גרענעצן פון דער דויער פון דער אידעע פון גאָט (אָננעמען-
דיג אַז די לעצטע האָט אַמאָל נישט עקזיסטירט, אָדער וועט אַמאָל נישט עקזי-
סטירן). דאָס איז אין געגענזאָך צו אונזער השערה, מחמת, מיר האָבן אָנגע-
נומען, אַז די אידעע פון גאָט פאָלגט אויף אַ נויטווענדיגן אופן פון דעם גע-
געבענעם דענקען. עס קומט, דעריבער, אויס, אַז די אידעע פון גאָט אויסגע-
דריקט אין דענקען, אָדער וועלכע עס איז זאָך, וואָס פאָלגט אויף אַ נויטווענ-
דיגן אופן פון דער אַבסאָלוטער נאַטור פון אַ געוויסן אַטריבוט פון גאָט, קאָן

נישט האָבן קיין באַגרענעצטע דויער, נאָר זי איז, דורך דעם דערמאָנטן אַטריבוט, אייביג. דאָס איז אונזער צווייטער פונקט. עס מוז געהאָלטן ווערן אין זיכרון, אַז דאָס זעלבע קאָן באַהויפטעט ווערן וועגן יעדער זאַך, וועלכע אין גאָטס אָן אַטריבוט, פּאָלגט ע"ל פי הכרח פון גאָטס אַבסאָלוטער נאַטור.

זאָך XXII. אַלץ, וואָס פּאָלגט פון וועלכע עס איז אַטריבוט פון גאָט. אויף ווי ווייט עס איז מאָדיפֿיצירט דורך אַ פּאַרענדערונג, וועלכע עקזיסטירט, אויף אַ נויטווענדיגן אופן און אַלס אומענדלעך דורך דעם דערמאָנטן אַטרי-
בוט, מוז אויך עקזיסטירן אויף אַ נויטווענדיגן אופן און אַלס אומענדלעך.

באַ ווייז. דער באַווייז פון דעם דאָזיגן זאָך איז ענדלעך צו דעם באַ-
ווייז פון דעם פּאָריגן זאָך.

זאָך XXIII. איטלעכער מאָדוס, וואָס עקזיסטירט אי אויף אַ נויטווענ-
דיגן אופן, אי אַלס אומענדלעך, מוז אויף אַ נויטווענדיגן אופן פּאָלגן אַנטווע-
דער פון דער אַבסאָלוטער נאַטור פון אַ וואָסערן עס איז געטלעכן אַטריבוט, אָדער פון אָן אַטריבוט, וואָס איז מאָדיפֿיצירט דורך אַ פּאַרענדערונג, וועלכע עקזיסטירט אויף אַ נויטווענדיגן אופן און אַלס אומענדלעך.

באַ ווייז. אַ מאָדוס עקזיסטירט אין אַן אַנדער זאַך, וואָס דורך איר ווערט ער באַגריפֿן (דעפ. V), דאָס הייסט (זאָך XV), ער עקזיסטירט אין גאָט אַליין, און דורך גאָט אַליין קאָן ער באַגריפֿן ווערן. ווען אַלזאָ, אַ מאָ-
דוס ווערט באַגריפֿן אַלס אויף אַ נויטווענדיגן אופן עקזיסטירנדער און אַלס אומענדלעך, מוז ער ע"ל פי הכרח אַרויסגעדרונגען און אויפגענומען ווערן פון גאָטס אָן אַטריבוט, אויף ווי ווייט אַזאַ אַטריבוט ווערט באַגריפֿן אַלס עפעס אַזעלכעס, וואָס דריקט אויס די אומענדלעכקייט און די נויטווענדיגקייט פון עקזיסטענץ, אָדער (וואָס לויט דעפ. VIII איז עס דאָס זעלבע) פון אייביג-
קייט; דאָס הייסט, אויף ווי ווייט ער ווערט באַטראַכט אַבסאָלוט. אַ מאָדוס, אַלזאָ, וואָס עקזיסטירט אויף אַ נויטווענדיגן אופן אַלס אומענדלעך מוז פּאָלגן פון דער אַבסאָלוטער נאַטור פון אַ געטלעכן אַטריבוט, אַנטוועדער אוממיטל-
באַר, (זאָך XXI) אָדער דורך דער פאַרמיטלונג פון אַ פּאַרענדערונג, וואָס פּאָלגט פון דער אַבסאָלוטער נאַטור פון דעם דערמאָנטן אַטריבוט; דאָס הייסט (לויט זאָך XXII), וועלכע עקזיסטירט אויף אַ נויטווענדיגן אופן און אַלס אומענדלעך.

זאָך XXIV. די תמצית פון זאַכן, וועלכע ווערן פון גאָט אַרויסגע-
בראַכט, שליסט נישט איין אין זיך קיין עקזיסטענץ. —

באַ ווייז. דער דאָזיגער זאָך איז קלאָר פון דעפיניציע I, מחמת דאָס וואָס זיין נאַטור (ווען זי ווערט אָן און פאַר זיך באַטראַכט) שליסט אין זיך איין עקזיסטענץ, איז די אורזאַך פון זיך גופא. און עקזיסטירט ע"ל פי דעם הכרח פון זיין אייגענער נאַטור.

שלוס זאָן. עס קומט אויס, דעריבער, אַז גאָט איז נישט נאָר די אורזאך פון דער אַנטשטייאונג פון זאכן, נאָר אויך פון דעם עקזיסטענץ-אַנ-האַלט פון זאכן, דאָס הייסט, אויף דעם לשון פון דער סכאַלאַסטיק, אַז גאָט איז די סיבה פון דער מהות פון זאכן, מחמת, מעגן די זאכן יאָ עקזיסטירן אָדער נישט, געפֿינען מיר, ווען מיר טראַכטן וועגן זיין תּמצית, אַז זי שליסט נישט איין אין זיך נישט עקזיסטענץ און נישט דויער. די תּמצית קאָן, דערי-בער, נישט זיין די אורזאך נישט פון דער עקזיסטענץ און נישט פון דער דויער. גאָט מוז זיין די אורזאך, דען בלויז צו זיין נאָטור געהערט עקזיסטענץ (שלוס זאָן I זאָן XIV) ווי א. ג. צ. ב.

זאָן XXV. גאָט איז די ווירקנדע אורזאך נישט נאָר פון דער עקזיסטענץ פון זאכן, נאָר אויך פון זיין תּמצית.

באָווייז. לייקנט מען דאָס אָפּ, יעמאַלט איז גאָט נישט די אורזאך פון דער תּמצית פון זאכן; און די תּמצית פון זאכן קאָן, אַלזאָ, (לויט אַקס. IV) באַגריפֿן ווערן אָן גאָט. דאָס איז אָבער (לויט זאָן XV) אומזיניג, פּאָלגלעך, איז גאָט די אורזאך פון דער תּמצית פון זאכן.

אַנמערקונג. דער דאָזיגער זאָן איז אַ דייטלעכער פּוּעלי-יוצא פון דעם זאָן XVI, מחמת, פון דעם דאָזיגן זאָן איז קלאָר, אַז פון דער גענע-בער געטלעכער נאָטור מוז אַרויסגעדונגען ווערן די תּמצית פון זאכן, אַזוי גוט ווי די עקזיסטענץ, — מיט איין וואָרט, גאָט מוז הייסן די אורזאך פון אַלע זאכן אין דעם זעלבן זין ווי ער הייסט די אורזאך פון זיך גופא. דאָס וועט נאָך קלאָרער געמאַכט ווערן פון דעם פּאָלגנדן שלוס זאָן.

שלוס זאָן. איינצלנע זאכן זענען נישט מער ווי פּאַרענדערונגען פון די אַטריבוטן פון גאָט, אָדער מאָדוסן פון דער עקזיסטענץ, וואָס דורך זי דריקן זיך אויס די אַטריבוטן פון גאָט אויף אַ געוויסן און באַשטימטן אופן. דער באַווייז שיינט אַרויס פון זאָן XV און דעפ. V.

זאָן XXVI. אַ זאך, וועלכע איז באַשטימט עטוואָס צו ווירקן, ווערט על פי הכרח אַזוי באַשטימט פון גאָט; און דאָס וואָס איז פון גאָט נישט באַשטימט, קאָן זיך אַליין צום ווירקן נישט באַשטימען.

באָווייז. דאָס צוליב, וואָס עס ווערט געזאָגט וועגן זאכן, אַז זיי זענען באַשטימט עטוואָס צו ווירקן, איז אויף אַ נויטווענדיגן אופן עפעס פּאָזיטיווס (דאָס איז אויגנשיינדלעך). גאָט, אַלזאָ, איז, על פי דער נויטווענ-דיגקייט פון זיין נאָטור, די ווירקנדע אורזאך פון דער תּמצית ווי אויך פון דער עקזיסטענץ פון דעם דאָזיגן עפעס, וואָס איז פּאָזיטיווס (זאָן XXV און XVI). דאָס איז אונזער ערשטער פונקט. און פון אים ווערט זייער דייטלעך אַרויסגעדונגען אונזער צווייטער פונקט. דען, ווען אַ זאך, וועלכע איז נישט באַשטימט געוואָרן פון גאָט, זאָל זיך קאָנען אַליין באַשטימען.

וואָלט דער ערשטער טייל פון אונזער באַווייז, געווען פאַלש, וואָס דאָס איז, ווי מיר האָבן געצייגט, אומזיניג.

זאָץ XXVII. אַ זאָך, וועלכע איז פון גאָט באַשטימט געוואָרן עפעס צו ווירקן, קאָן זיך זעלבסט נישט מאַכן אומבאַשטימט.

באַווייז. דער דאָזיגער זאָץ איז קלאָר פון דער דריטער אַקסיאָמע, זאָץ XXVIII. יעדע איינצלנע זאָך, אָדער יעדע זאָך, וועלכע איז

ענדלעך און האָט אַ באַשטימטע עקזיסטענץ, קאָן נישט עקזיסטירן אָדער באַשטימט ווערן צו ווירקן, סיידן זי ווערט באַשטימט צו עקזיסטענץ און צום

ווירקן פון אַן אַנדערער ווי זי אַליין אורזאָך, וועלכע אורזאָך איז אויך ענדלעך און האָט אַ באַשטימטע עקזיסטענץ. די דאָזיגע אורזאָך, ווידער, קאָן

אויך נישט עקזיסטירן אָדער באַשטימט ווערן צו ווירקן, סיידן זי ווערט באַשטימט צו עקזיסטענץ און צום ווירקן פון אַן אַנדערער אורזאָך, וועלכע איז

אויך ענדלעך און האָט אַ באַשטימטע עקזיסטענץ, און אַזוי עד לאַין סוף באַווייז. וואָס נאָר עס איז צו עקזיסטירן און צו ווירקן באַשטימט,

איז אַזוי פון גאָט באַשטימט געוואָרן (לויט זאָץ XXVI און שלוסזאָץ צו זאָץ XXIV).

דאָס, אָבער, וואָס איז ענדלעך און האָט אַ באַשטימטע עקזיסטענץ, קאָן נישט אַרויסגעבראַכט ווערן דורך דער אַבסאָלוטער נאַטור פון אַ געטלעכן

אַטריבוט, וואָרום אַלץ וואָס פּאָלגט פון דער אַבסאָלוטער נאַטור פון אַ געטלעכן אַטריבוט, איז אומענדלעך און אייביג (לויט זאָץ XXI) עס מוז, דערי-

בער, זיין אַ פּועליצא פון גאָט און זיינעם אַן אַטריבוט, אויף ווי ווייט דער דאָזיגער אַטריבוט ווערט באַטראַכט אַלס מאָדיפּיצירט אויף אַ וואָסערן עס איז

אופן; דען, אחוץ סובסטאַנץ און מאָדוסן פון עקזיסטענץ איז דאָך קיין זאָך נישט פאַראַן (אַקסיאָמע I און דעפּיניציעס III און V) און די מאָדוסן פון

עקזיסטענץ זענען בלויז פאַרענדערונגען פון די אַטריבוטן פון גאָט. פון גאָט אָבער, אָדער פון וועלכן עס איז אַטריבוט זיינעם, אויף ווי ווייט דער לעצט-

טער איז באַשטימט דורך אַ פאַרענדערונג, וועלכע איז אייביג און אומענדלעך, קאָן נישט פּאָלגן קיין זאָך, וועלכע האָט אַ באַשטימטע עקזיסטענץ. אַזאָ זאָך

מוז, דעריבער, פּאָלגן פון אָדער באַשטימט זיין צו עקזיסטענץ און צום ווירקן דורך גאָט אָדער דורך איינעם פון זיינעם אַטריבוטן, אויף ווי ווייט דער

לעצטער ווערט מאָדיפּיצירט דורך אַ פאַרענדערונג, וועלכע איז ענדלעך און האָט אַ באַשטימטע עקזיסטענץ. דאָס איז אונזער ערשטער פּונקט. ווייטער,

די דאָזיגע אורזאָך, אָדער די דאָזיגע מאָדיפּיקאַציע (צוליב דעם זעלבן גרונד, וועלכער האָט געשטיצט דעם באַווייז פון דעם ערשטן טייל פון אונזער זאָץ)

מוז פון אַן אַנדערער אורזאָך באַשטימט ווערן, וועלכע איז אויך ענדלעך און האָט אַ באַשטימטע עקזיסטענץ, און די לעצטע אורזאָך (צוליב דעם זעלבן

טעם) פון אן אנדערער אורזאך ווידער, און אזוי ווייטער (צוליב דעם זעלבן טעם) ביז אין דער אומענדלעכקייט. וו. א. ג. צ. ב.

אָנמערקונג. היות, ווי געוויסע זאכן מוזן אוממיטלפאר ארויסגע-
בראכט ווערן פון גאָט, נעמלעך, די דאָזיגע זאכן, וועלכע פאָלגן על פי הכרח
פון זיין אַבסאָלוטער נאַטור, דורך דער פאַרמיטלונג פון די דאָזיגע אור-
שפּרינגלעכע אַטריבוטן, וועלכע קאָנען דאָך נישט עקזיסטירן און נישט פאַ-
גריפן ווערן אָן גאָט; לכן, פאָלגט: 1) אַז גאָט איז אַבסאָלוט די נעקסטע
אורזאך פון די דאָזיגע זאכן, וועלכע ווערן אוממיטלפאר פון אים אַרויסגע-
בראַכט. איך זאָג אַבסאָלוט, און נישט לויט זיין מין, ווי מען זאָגט עס גע-
וויינטלעך, דען די ווירקונגען פון גאָט קאָנען נישט עקזיסטירן און נישט פאַ-
גריפן ווערן אָן אן אורזאך (זאָג XV און שלוסזאָג צו זאָג XXIV). 2) אַז
גאָט קאָן איינגטלעך נישט אָנגערופן ווערן די דערווייטערטע אורזאך פון
איינציגע זאכן, סיידן צוליב דעם בלוז, אַז מען זאָל אונטערשיידן די דאָזיגע
זאכן פון די יעניגע, וועלכע ער ברענגט אַרויס אוממיטלפאר, אָדער ליבערשט
פון די, וואָס פאָלגן פון זיין אַבסאָלוטער נאַטור. מחמת, אונטער אַ דערוויי-
טערטער אורזאך פאַרשטייען מיר אן אורזאך, וועלכע איז אויף קיין אופן נישט
פאַרבונדן מיט דער ווירקונג. אַלע זאכן אָבער וועלכע זענען, זענען אין גאָט
און הענגען אזוי אָפּ פון אים, אַז אָן אים קאָנען זיי נישט עקזיסטירן און
גישט באַגריפן ווערן.

זאָג XXIX. קיין זאך אין דער נאַטור איז נישט צופעליג. אַלץ
איז באַשטימט אויף אַ געוויסן אופן צו עקזיסטירן און צו ווירקן פון דער
ניטווענדיגקייט פון דער גענעלעכער נאַטור.

פאַוויז. אַלץ וואָס איז, איז אין גאָט (זאָג XV). גאָט קאָן אָבער
נישט אָנגערופן ווערן אַ צופעליגע זאך, מחמת, ער עקזיסטירט (לויט זאָג XI)
אויף אַ נויטווענדיגן, און נישט אויף קיין צופעליגן אופן. ווייטער, די עקזי-
סטענץ-מאָדוסן פון דער געטלעכער נאַטור פאָלגן פון איר אויף אַ נויטווענדיגן,
און נישט אויף קיין צופעליגן אופן (זאָג XVI), און זיי פאָלגן אויף אזא אופן
הן ווען מיר באַטראַכטן די געטלעכע נאַטור אַבסאָלוט, הן ווען מיר באַטראַכטן
זי אַלס באַשטימט צו טעטיגקייט אויף אַ געוויסן אופן (זאָג XXVII). וויי-
טער, גאָט איז די אורזאך פון די דאָזיגע עקזיסטענץ-מאָדוסן נישט נאָר אויף
ווי ווייט זיי עקזיסטירן פשוט (נאָך שלוסזאָג צו זאָג XXIV), נאָר אויך אויף
ווי ווייט זיי ווערן באַטראַכט אַלס אַזעלכע, וואָס זענען באַשטימט צו ווירקן
אויף אַ געוויסן אופן (זאָג XXVI). ווען זיי זאָלן נישט זיין באַשטימט פון
גאָט (זאָג XXVI) איז דאָס אוממעגלעך, אָבער עס איז נישט צופעליג, אַז
זיי זאָלן זיך זעלבסט באַשטימען, און, געגנטייל, אויב זיי זאָלן יאָ זיין נאָ-
שטימט פון גאָט, איז דאָס אוממעגלעך, אָבער עס איז נישט צופעליג, אַז זיי

זאלן זיך זעלבסט אומבאשטימט מאכן, אלץ איז, דעריבער, באשטימט פון דער נויטווענדיגקייט פון דער געטלעכער נאטור נישט נאָר צו עקזיסטירן, נאָר אויך צו עקזיסטירן און אויף אַ געוויסן אופן צו ווירקן, און קיין זאך איז נישט צופעליג. וו. ג. צ. ב.

אַנמערקונג. איידער איך גיי ווייטער, וועל איך דאָ דערקלערן, אָדער, בעסער געזאָגט, ציהען די אויפמערקזאמקייט צו דעם, וואָס מיר דארפן פאַרשטיין אונטער ווירקנדער נאטור (נאטורא נאַטוראַנס) און אונ-טער פאַסיווער נאטור (נאטורא נאַטוראַטאַ), מחמת, איך גלייב, אַז פון דעם וואָס איז שוין געזאָגט געוואָרן, איז גענוג קלאָר, אַז אונטער ווירקנדער נאטור דארפן מיר פאַרשטיין דאָס וואָס איז אין זיך און וואָס ווערט פון זיך באַגריפן, אָדער די אַטריבוטן פון דער סובסטאַנץ, וועלכע דריקן אויס אַן אייביגע און אומענדלעכע תמצית, מיט אַנדערע ווערטער (שלוסזאץ I צו זאץ XIV), און שלוסזאץ II צו זאץ XVII, גאָט, אויף ווי ווייט ער ווערט באַ-טראַכט אַלס אַ פרייע ארזאָך. אונטער פאַסיווער נאטור פאַרשטיי איך אַלץ, וואָס פאַלגט פון דער נויטווענדיגקייט פון דער געטלעכער נאטור אָדער פון יעדן געטלעכן אַטריבוט, דאָס הייסט, אַלע מאָדוסן פון די אַטריבוטן פון גאָט, אויף ווי ווייט זיי ווערן באַטראַכט אַלס זאָכן, וועלכע זענען אין גאָט און וועלכע אָן גאָט קאָנען זיי נישט עקזיסטירן אָדער באַגריפן ווערן.

זאץ XXX. דער פאַרשטאַנד אין ווירקונג סיי דער ענדלעכער, סיי דער אומענדלעכער, מוז פאַסן די אַטריבוטן פון גאָט און די פאַרענדערונגען פון גאָט און קיין אַנדער זאך נישט.

באַווייז. אַן אמתע אידעע מוז צונויפשימען מיט איר געגנשטאַנד (אקט. VI), מיט אַנדערע ווערטער (ווי עס איז פון זיך קלאָר), דאָס וואָס איז אָביעקטיוו אַנטהאַלטן אין פאַרשטאַנד, מוז אויף נויטווענדיגן אופן געגעבן ווערן אין דער נאטור. אין דער נאטור אָבער (לויט שלוסזאץ I צו זאץ XIV) איז נישט פאַרזאָן קיין סובסטאַנץ אויסער גאָט און קיינע פאַרענדערונגען אַ-חוץ די, וועלכע זענען אין גאָט, און וואָס אָן גאָט קאָנען זיי נישט זיין און נישט באַגריפן ווערן (זאץ XV). אַלזאָ, מוז דער ווירקלעך ענדלעכער פאַר-שטאַנד, אָדער ווירקלעך אומענדלעכער פאַרשטאַנד באַגרייפן די אַטריבוטן פון גאָט און די פאַרענדערונגען פון גאָט און קיין אַנדער זאך נישט. וו. א. ג. צ. ב. זאץ XXXI. דער פאַרשטאַנד אין ווירקונג, מעג ער זיין ענדלעך אָדער אומענדלעך, ווי אויך דער ווילן, דער באַגער, די ליבז, און אַזוי וויי-טער, מוזן צוגערעכנט ווערן צו דער פאַסיווער און נישט צו דער ווירקנ-דער נאטור.

באַווייז. אונטער פאַרשטאַנד (ווי דאָס איז פון זיך קלאָר) מיינען מיר נישט דאָס אַבסאָלוטע דענקען, נאָר אַ געוויסן מאָדוס פון דענקען, וועלכער

אונטערשיידט זיך פון אנדערע מאָדוסן פון דענקען, ווי לייבע, באַגער און
 זױ ווייטער, און ער מוז דעריבער (לויט דעפ. V) באַגריפן ווערן פון דעם
 אַבסאָלוטן דענקען. ער מוז (לויט זאָך XV און דעפ. VI) אַזוי באַגריפן ווערן
 דורך אַן אַטריבוט פון גאָט, וועלכער דריקט אויס די אייביגע און אומענד-
 לעכע תּמצית פון דענקען, אַז ער זאָל אָן אַזאַ אַטריבוט נישט קאָנען זיין
 אָדער באַגריפן ווערן. ער מוז, דעריבער, צוגערעכנט ווערן צו דער פּאַסיװער
 נאַטור לייבערשט איידער צו דער ווירקנדער נאַטור, ווי עס מוזן אַלע אנדערע
 מאָדוסן פון דענקען. וו. א. ג. צ. ב.

אַנמערקונג. איך רעד דאָ וועגן פּאַרשטאַנד און ווירקונג, נישט
 דערפאַר וואָס איך גיב צו, אַז עס איז פאַראַן אַ פּאַרשטאַנד אין דער מעג-
 לעכקייט, נאָר דערפאַר וואָס איך וויל אויסמיידן אַלע מיספּאַרשטענדענישן,
 און, מהאי טעמא, האָב איך חשק צו רעדן וועגן אַ זאָך, וואָס מיר באַגרייפן
 גאַנץ דייטלעך; נעמלעך, וועגן דעם אַקט פון פּאַרשטיין גופּא. אַ מער דייט-
 לעכערע זאָך קאָנען מיר נישט באַגרייפן, מחמת, מיר קאָנען דאָך קיין זאָך
 נישט פּאַרשטיין, וואָס דורך דעם זאָלן מיר נישט געפירט ווערן צו אַ פּול-
 קאָמענער דערקענטעניש פון דעם פּאַרשטיין.

זאָך XXXII. דער ווילן קאָן נישט הייסן קיין פרייע אורזאָך, נאָר
 אַ נויטווענדיגע אורזאָך.

באַווייז. דער ווילן איז, ווי דער אינטעלעקט, בלוז אַ באַזונדערער
 מאָדוס פון דענקען. דעריבער (לויט XXVIII) קאָן קיין ווילן נישט עקזיסטירן,
 אָדער געשטעלט ווערן אונטער באַדינגונגען, וואָס זאָלן מעגלעך מאַכן זיין
 טעטיגקייט, סיידן די באַדינגונגען זאָלן געמאַכט ווערן פון אַן אורזאָך, וועלכע
 איז אנדערש איידער דאָס וועלן גופּא. די דאָזיגע אורזאָך ווידער הענגט-אָפּ
 פון באַדינגונגען, וואָס ווערן געשאַפן פון אַ דריטער אורזאָך און אַזוי ווייטער
 ביז דער אומענדלעכקייט. ווען אָבער מיר זאָלן אָננעמען, אַז דער ווילן איז
 אומענדלעך, מוז ער אויך האָבן גאָט אַלס באַדינג פאַר זיין עקזיסטענץ און
 טעטיגקייט, נישט דערפאַר וואָס גאָט איז אַן אַבסאָלוטע אומענדלעכע סוב-
 סטאַנץ, נאָר דערפאַר, וואָס גאָט באַזיצט אַן אַטריבוט, וועלכער דריקט אויס
 די אומענדלעכע און אייביגע תּמצית פון דענקען (זאָך XXIII). ובכן " ווי
 דער ווילן זאָל נישט באַגריפן ווערן, צי אַלס ענדלעך, צי אַלס אומענדלעך.
 באַגרייגט ער זיך אין אַן אורזאָך, וועלכע זאָל דינען אַלס תּנאי פאַר זיין
 זיין און פאַר זיין האַנדלען. ער קאָן, דעריבער, נישט זיין (לויט דעפ. VII)
 קיין פרייע אורזאָך, נאָר אַ נויטווענדיגע און געצוואונגענע אורזאָך. וו.א.ג.ב.ב.
 שְׁלוֹס זאָך I. אויס דעם דאָזיגן גרונד פּאָלגט, ערשטנס, אַז גאָט
 האַנדלט נישט לְפִי דער פרייהייט פון ווילן.

שְׁלוֹס זאָך II. צווייטנס, אַז דער ווילן און דער פּאַרשטאַנד שטייען

אין דער זעלבער שייכות צו דער נאטור פון גאָט ווי באַוועגונג, רוה און איבערהויפט, ווי אַלע נאטור ערשיינונגען, וועלכע מוזן (לויט זאך XXIX) מיט זייער עקזיסטענץ און האַנדלונג זיין אויף אַ באַשטימטן אופן אָפהענגיג פון גאָט, מחמת דער ווילן, ווי אַלעס איבריגע, באַנייטיגט זיך אין אַן איר-זאך, וועלכע איז דער תנאי פאַר זיין עקזיסטירן און האַנדלען אויף אַ באַ-שטימטן אופן. און הגם, ווען ווילן און פאַרשטאַנד ווערן צוגעגעבן, קאָן פון זיי פאָלגן אַן אומענדלעכע צאָל רעזולטאַטן, דאָך קאָן נישט אויף דעם גרונד געזאָגט ווערן, אַז גאָט האַנדלט לפי דער פרייהייט פון ווילן, אַקוראַט ווי די אומענדלעכע צאָל רעזולטאַטן פון באַוועגונג און רוה באַרעכטיגן אונז נישט צו זאָגן, אַז באַוועגונג און רוה האַנדלען לפי דעם פרייען ווילן. דער ווילן, דעריבער, געהערט נישט צו דער נאטור פון גאָט מער איידער עפעס אַנדערש אין דער נאטור, נאָר ער שטייט אין דער זעלבער שייכות צו איר ווי באַוועגונג, רוה און דאָס גלייכן, וועלכע, ווי מיר האָבן באַוווּזן, פאָלגן פון דער נויטוענדיגקייט פון דער געטלעכער נאטור און זענען פון איר באַ-דינגט צו זיין און צו ווירקן אויף אַ באַשטימטן אופן.

זאך XXXIII. זאכן וואָלטן נישט געקאָנט פון גאָט געבראַכט ווערן צו זייער עקזיסטענץ אויף אַן אַנדער אופן, אָדער אין אַן אַנדער סדר איידער די, אין וועלכע זיי זענען, אין דער ווירקלעכקייט, געבראַכט געוואָרן. באַוווּיזן. אַלע זאכן פאָלגן אויף אַ נויטוענדיגן אופן פון דער נאטור פון גאָט (זאך XVI), און פון דער נאטור פון גאָט זענען זיי באַדינגט צו זיין און צו ווירקן אויף אַ באַשטימטן אופן (זאך XXIX). ווען זאכן, אַלזאָ, וואָלטן געקאָנט זיין פון אַן אַנדער נאטור אָדער וואָלטן געווען באַדינגט צו ווירקן אויף אַן אַנדער אופן, אַזוי אַז דער סדר פון דער נאטור וואָלט געקאָנט זיין אַן אַנדערער, וואָלט גאָטס נאטור אויך געווען אין שטאַנד צו זיין אַנדערש איידער זי איז איצט, און (לויט זאך XI) וואָלט די דאָזיגע אַנ-דערע נאטור אויך עקזיסטירט על פי הכרח, און ממילא וואָלט מעגלעך געווען, אַז עס זאָלן זיין צוויי אָדער מער געטער. דאָס איז (לויט זאך XIV) אומ-זיניג. זאכן, דעריבער, וואָלטן נישט געקאָנט פון גאָט געבראַכט ווערן צו עקזיסטענץ אויף אַן אַנדער אופן אָדער אין אַן אַנדער סדר איידער די, אין וועלכע זיי זענען ווירקלעך געבראַכט געוואָרן. וו. א. ג. ז. ב.

אָנמערקונג I. היות, ווי איך האָב אויף זאָ אופן באַוווּזן קלאָר ווי די זון, אַז עס איז נישט פאַראַן קיין זאך, וועלכע זאָל אונז באַרעכטיגן אָנצורופן זאכן צופעליג, וועל איך אין קורצן דערקלערן וואָס פאַר באַדייט מיר זאָלן צוגעבן צום וואָרט צופעליג, פריהער אָבער וועל איך דערקלערן די ווערטער נייטיג און אוממעגלעך. אַ זאך ווערט אָנגערופן נייטיג, אַנטוועדער בנוגע איר תמצית, אָדער

בנוגע איר סיבה, מחמת, דאָס זיין פון אַ זאָך איז אויף אַ נויטווענדיגן אופן אַ פּוּעל-יוצא פון איר תמצית און דעפיניציע, אָדער פון אַ געגעבענער ווירקב-דער סיבה. אויט די אייגענע גרונדן זאָגט מען, אַז אַ זאָך איז אוממעגלעך; נעמען, אויף וויפיל איר תמצית, אָדער דעפיניציע שליסט אין זיך איין אַ סתירה, אָדער דערפאַר וואָס עס ווערט נישט אָנגעגעבן קיין איסנווייניגסטע סיבה, וועלכע איז באַדינגט אַרויסצוברענגען אַזאָ ווירקונג. אַ זאָך קאָן אָבער אין קיין פּרט נישט אָנגערופן ווערן צופעליג, סיידין בלויז אין שייכות צו דער אומפּולקאָמענהייט פון אונזער וויסן.

אַ זאָך, וועגן וועלכער מיר ווייסן נישט צי איר תמצית שליסט יאָ אָדער נישט איין אַ סתירה, אָדער וועגן וועלכער, וויסנדיג אַז זי שליסט נישט איין קיין סתירה, מיר זענען נאָך אין ספק בנוגע איר עקזיסטענץ, מחמת אונז איז אומבאָקאָנט דער סדר הסיבות — אַזאָ זאָך, זאָג איך, קאָן נישט איסווייזן זיך צו אונז נייטיג אָדער אוממעגלעך, און דערפאַר רופֿן מיר זי צופעליג אָדער מעגלעך.

אָנמערקונג II. עס איז קלאָר פון וואָס מיר האָבן געזאָגט, אַז זאָכן זענען פון גאָט געבראַכט געוואָרן צו עקזיסטענץ אין דער העכסטער פּולקאָמענהייט, אויף וויפיל זיי זענען על פי הכרח געקומען פון זיין עכט-פּול-קאָמענער נאַטור. און דאָס באַווייזט נישט קיין אומפּולקאָמענהייט אין גאָט, דען זיין פּולקאָמענהייט צווינגט אונז צו מאַכן די דאָזיגע באַהויפטונג. כּוּן אַ געגנזאָך צו דער דאָזיגער באַהויפטונג וואָלט געפּאָלגט (ווי איך האָב עס אויבן באַוויזן), אַז גאָט איז נישט העכסט פּולקאָמען, מחמת, ווען זאָכן וואָלטן געבראַכט געוואָרן צו עקזיסטענץ אויף וועלכן עס איז אַנדער אופן, וואָלטן מיר געדאַרפט צושרייבן צו גאָט אַ נאַטור אָן אַנדערע איידער די, וועלכע מיר געבן אָן בעת מיר באַטראַכטן אים אַלס אַן אַבסאָלוט פּולקאָמען וועזן.

איך צווייפל נישט, אַז פיל וועלן פאַרשפּאַטן די דאָזיגע אידעע אַלס אומזיניג און זיי וועלן זיך נישט באַמיהען איבער איר צו איבערלייגן, נאָר דערפאַר וואָס זיי זענען צוגעוואוינט צוצושרייבן צו גאָט אַן אַנדער פּרייהייט איידער די וואָס מיר האָבן (לויט דעם VI) אָנגענומען. אין קורצן, זיי שרייבן צו צו אים אַן אַבסאָלוטן פּרייען ווילן. אין דער אייגענער צייט בין איך אָבער אויך איבערצייגט, אַז ווען אַזעלכע מענטשן וועלן זיך וועגן דעם ענין פאַרטראַכטן און וועלן ווי געהעריג איבערדענקען ביי זיך די ריי פון אונזערע באַווייזן, וועלן זיי אַזאָ פּרייהייט ווי זיי שרייבן-צו צו גאָט אינגעצאָן פאַר-וואַרפן, נישט נאָר אַלס נאַריש, נאָר אויך אַלס אַ שטער צו אונזער אָרגאַ-ניזירטן וויסן. עס איז נישט נייטיג פאַר מיר איבערצוחורן וואָס איך האָב געזאָגט אין דער אָנמערקונג צו זאָך XVII. צוליב מיינע געגנער אָבער, וויל איך נאָך צייגן, אַז אויב מען נעמט-אָן אפילו, אַז ווילן געהער צו גאָט

תמצית, פאלגט דאך פון זיין פולקאמענהייט, אז זאכן האָבן נישט געקאָנט באַ-
שאַפן ווערן פון גאָט אויף אַן אַנדער אופן און אין אַן אַנדער סדר ווי זיי
זענען באַשאַפן געוואָרן; דאָס ווערט לייכט באַוויזן, ווען מיר טראַכטן זיך
פריהער פון אַלץ נאָר אַריין דערין, וואָס אונזערע געגנער געבן צו; נעמלעך:
אז דאָס זיין פון איטלעכער זאך דאָס, וואָס זי איז, הענגט אָפּ דורכאויס פון
דעם באַשלוס און דעם ווילן פון גאָט. וואָלט דאָס אַנדערש געווען, וואָלט
גאָט נישט געווען די סיבה פון אַלע זאָכן. זיי געבן ווייטער צו, אז אַלע באַ-
שלוסן פון גאָט זענען פון אייביג אָן פון גאָט אַליין געפאַסט געוואָרן. וואָלט
עס אַנדערש געווען, וואָלט דאָך גאָט געקאָנט באַשולדיגט ווערן אין אומפול-
קאָמענהייט און אומבאַשטענדיגקייט. אין דער אייביגקייט אָבער, איז נישט
פאַראַן אַזאָ זאך, ווי ווען, פריהער אַדער שפעטער. ממילא, פאַלגט פון גאָט
פולקאָמענהייט בלוז, אז גאָט קאָן קיין מאָל נישט אַנדערש באַשלוסן, אַדער
אז ער האָט קיין מאָל נישט געקאָנט אַנדערש באַשטימען; אז גאָט האָט נישט
עקזיסטירט פאַר זיינע באַשלוסן און אז ער וואָלט אָן זיי נישט עקזיסטירט.
אָבער, זאָגן זיי, ווען מיר זאָלן אויך אָננעמען, אז גאָט האָט געמאַכט אַן אַנ-
דער נאַטור, אַדער, אז ער האָט פון אייביג אָן עפעס אַנדערש באַשלאָסן וועגן
דער נאַטור און איר סדר, וואָלטן מיר דערפון נישט געקאָנט אַרויסדרינגען
וועלכע עס איז אומפולקאָמענהייט אין גאָט. די אָבער וואָס זאָגן דאָס, מוזן
צוגעבן, אז גאָט קאָן בייטן זיינע באַשלוסן. דען ווען גאָט וואָלט באַשלאָסן
וועגן דער נאַטור און איר סדר עפעס אַנדערש איידער דאָס, וואָס ער האָט
פריהער באַשלאָסן, דאָס הייסט, וואָלט ער עפעס אַנדערש געוואָלט און זיך
פאַרגענומען וועגן דער נאַטור, וואָלט ער על פי הכרח געמוזט האָבן אַן אַנ-
דער פאַרשטאַנד איידער דעם, וואָס ער האָט איצט, און אַן אַנדער ווילן, איי-
דער דעם וואָס ער האָט איצט. און ווען מיר זאָלן ערלויבט זיין צושרייבן
צו גאָט אַן אַנדער פאַרשטאַנד און אַן אַנדער ווילן אָן וועלכן עס איז בייט
אין זיין תמצית און אין זיין פולקאָמענהייט, וואָס וואָלט אים צוריקגעהאַלט
צו בייטן זיינע באַשלוסן וועגן די געשאַפענע זאָכן און דאָך בלייבן פולקאָ-
מען? וואָס איז שייך זיין תמצית און זיין פולקאָמענהייט איז דאָס אַלץ איינסן
ווי מען זאָל נישט באַגרייפן זיין ווילן און זיין פאַרשטאַנד בנוגע די געשאַ-
פענע זאָכן און זייער סדר.

ווייטער, אַלע פילאָסאָפן וואָס איך האָב געלייענט גיבן צו, אז גאָטס
פאַרשטאַנד איז לחלוטין נישט אין דער מעגלעכקייט, נאָר לגמרי אין דער
ווירקלעכקייט, און האָבן, ווי זיי גיבן אויך צו, אז גאָטס פאַרשטאַנד און גאָטס
ווילן אונטערשיידן זיך נישט פון גאָטס תמצית, קומט-אויס, אז ווען גאָט וואָלט
אין דער ווירקלעכקייט געהאַט אַן אַנדער פאַרשטאַנד און אַן אַנדער ווילן,
וואָלט אויך זיין תמצית אַן אַנדערע געווען. משמע, ווי איך האָב לכתחילה

געצויגן דעם שלום, ווען זאכן וואָלטן פון גאָט געבראַכט געוואָרן צו זיין אָג-
דערש ווי זיי זענען איצט, וואָלט גאָטס פאַרשטאַנד און ווילן, דאָס הייסט,
זיין תּמציח (ווי עס ווערט צוגעגעבן) געווען על פי הכּרת אָן אַנדערע, וואָס
דאָס איז אומזיניג.

היות אַלזאָ, ווי די דאָזיגע זאכן האָבן נישט געקאָנט געבראַכט ווערן צו
זיין פון גאָט אויף קיין אַנדער וועג און אין קיין אַנדער סדר, און היות, ווי
דער אמת פון דער דאָזיגער באַהויפטונג פאַלגט פון גאָטס העכסטער פּולקאָ-
מענהייט, לכן, קאָן קיין געזונטע פאַרנופט אונז נישט מאַכן גלויבן, אַז
גאָט האָט נישט געוואָלט באַשאַפן אַלע זאכן, וועלכע זענען געווען אין זיין
פאַרשטאַנד און צו באַשאַפן זיי אין דער זעלבער פּולקאָמענהייט, ווי ער האָט
זיי פאַרשטאַנען. -

וועט מען אָבער זאָגן, אַז אין די זאכן איז נישט פאַראַן קיין פּולקאָמענהייט
אָדער אומפּולקאָמענהייט. דאָס וואָס איז אין זיי, און וואָס אַ דאַנק דעם רופן זיי
זיך פּולקאָמען אָדער אומפּולקאָמען, גוט אָדער שלעכט, הענגט אָפּ נאָר פון גאָטס
ווילן, און פאַלגלעך וואָלט גאָט געוואָלט, וואָלט ער אַזוי געקאָנט באַווירקן, אַז דאָס
וואָס עס איז איצט פּולקאָמענהייט זאָל ווערן די העכסטע אומפּולקאָמענהייט. וואָס
איז אָבער זאָג אַז באַהויפטונג, אויב נישט קיין אָפענע דעקלאַראַציע, אַז גאָט,
וועלכער אויף אַ נויטווענדיגן אופן פאַרשטייט וואָס ער וויל, זאָל דורך זיין
אייגענעם ווילן קאָנען באַווירקן, אַז ער זאָל פאַרשטיין זאכן אַנדערש ווי ער
פאַרשטייט זיי? דאָס איז, ווי מיר האָבן נאָר וואָס באַוווּזן, העכסט אומזיניג.
דעריבער, קאָן איך צוריקווענדן דעם זעלבן אַרגומענט געגן די, וואָס באַנוצן
זיך מיט אים, אויפן פאַלגענדן אופן: אַלץ הענגט אָפּ פון דער מאַכט פון גאָט.
פּדי, אַלזאָ, זאכן זאָלן זיין אַנדערש איידער זיי זענען, וואָלט גאָטס ווילן על
פי הכּרח געדאַרפט זיין אַנדערש. גאָטס ווילן קאָן אָבער נישט זיין אַנדערש
(ווי מיר האָבן נאָר וואָס אויף דעם דייטלעכסטן אופן געצייגט) פון גאָטס פּול-
קאָמענהייט, דעריבער, קאָנען אויך די זאכן נישט זיין אַנדערש. איך אָנערקען,
אַז די טעאָריע, וועלכע אונטערוואַרפט אַלע זאכן דעם ווילן פון אַן אינדע-
פּערענטער געטלעכקייט און לאָזט אַלץ צו זיין אָפהענגיג פון זיין דעקרט,
איז נישט אַזוי ווייט פון דעם אמת, ווי די טעאָריע פון די, וועלכע נעמען
אָן, אַז אין אַלץ וואָס גאָט טוט, צילט ער צום גוטן. מחמת, די לעצטע זע-
הען אויס אויפצושטעלן עפעס וואָס איז מחוץ פון גאָט, וואָס הענגט נישט אָפּ
פון גאָט און אויף הוּס גאָט, בעת ער ווירקט, קוקט ווי אויף אַ מוסטער,
אָדער צו וואָס ער שטרעבט ווי צו אַ פאַשטימען ציל. דאָס מיינט, באמת,
נישט אַנדערש ווי אונטערוואַרפן גאָט צו דעם שיקאַל; מער אומזיניגס
איידער דאָס קאָן נישט געזאָגט ווערן וועגן גאָט, וועגן דעם, מכוּח וועמען
מיר האָבן באַוווּזן, אַז ער איז די ערשטע און די איינציגע פּרייע סיבה פון

דער תמצית פון אלע זאכן און אויך פון זייער עקזיסטענץ. עס איז, דערפאר, נישט נייטיג פאר מיר צו פארלירן מער צייט פאר דער ווידערלייגונג פון אַזעלכע ווילדע טעאָריעס.

זאָך XXXIV. גאָטס מאַכט איז אידענטיש מיט זיין תמצית. באַ ווייז. פון דער נויטווענדיגקייט בלויז פון גאָטס תמצית פאָלגט, אַז גאָט איז די אורזאַך פון זיך גופא (זאָך XI) און פון אלע זאכן (זאָך XVI און זיין שלוסזאָך), דעריבער איז גאָטס מאַכט, דורך וועלכער ער און אלע זאכן עקזיסטירן און ווירקן, אידענטיש מיט זיין תמצית. ו. א. ג. צ. ב.

זאָך XXXV. אַלץ, וואָס מיר באַגרייפן אַלס עפעס אַ זעלכעס, וואָס איז אין דער מאַכט פון גאָט, עקזיסטירט על פי הכרח. באַ ווייז. אַלץ וואָס איז אין גאָטס מאַכט מוז (לויט דעם לעצטן זאָך) באַגריפן ווערן אין זיין תמצית אַזוי, אַז עס איז אויף אַ נויטווענדיגן אופן אַ פּועל יוצא דערפון, און דעריבער עקזיסטירט עס אויף אַ נויטווענדיגן אופן. ו. א. ג. צ. ב.

זאָך XXXVI. עס איז נישט פאָראַן אַזא אורזאַך, וואָס פון איר נאַ-
טור זאָל אַ וועלכע עס איז ווירקונג נישט פאָלגן.
באַ ווייז. אַלץ וואָס עקזיסטירט דריקט אויס גאָטס נאַטור אָדער תמצית אויף אַ געוויסן און באַשטימטן אופן (שלוס-זאָך צו זאָך XXV), דאָס הייסט (לויט זאָך XXXIV) אַלץ וואָס עקזיסטירט דריקט אויס אויף אַ געוויסן און באַשטימטן אופן גאָטס מאַכט, וועלכע איז די סיבה פון אַלס זאכן, און ממילא מוז (לויט זאָך XVI) אויף אַ נויטווענדיגן אופן אַ ווירקונג פאָלגן. ו. א. ג. צ. ב.

ה ו ס פ ה

אין די דאָזיגע זאַצן האָב איך ערקלערט די נאַטור און די אייגנשאַפטן פון גאָט. איך האָב באַוווּזן, אַז ער עקזיסטירט אויף אַ נויטווענדיגן אופן, אַז ער איז איינער; אַז ער איז און ער האַנדלט דורך דער נויטווענדיגקייט פון זיין אייגענער נאַטור; אַז ער איז די פרייע אורזאַך פון אלע זאכן, און ווי אַזוי ער איז דאָס; אַז אַלץ איז אין גאָט און הענגט-אָפּ פון אים, אַזוי אַז אָן אים וואָלט קיין זאָך נישט געקאָנט זיין און נישט געקאָנט באַגריפן ווערן; ענדלעך, אַז אלע זאכן זענען פון גאָט פאָראַויסבאַשטימט געוואָרן נישט דורך זיין פרייען ווילן אָדער אַפּסאָלוטן דעקערט, נאָר פון דעם עצם נאַטור פון גאָט אָדער אומ-ענדלעכער מאַכט. ווייטער האָב איך איבעראַל, וואו נאָר עס איז געווען אַ גע-לעגנהייט, געזוכט צו מאַכן אַ סוף צו אלע פאָראַרטיילן, וועלכע וואָלטן גע-קאָנט שטערן דער אויפפאַסונג פון נייע באַוווּזן. דאָך בלייבן נאָך נישט וויי-ניג מיספאַרשטענדענישן, וואָס האָבן געקאָנט און קאָנען זיין אַ גרויסע מניעה

צו דער אויפפאסונג פון דעם צוזאמענהאנג פון זאכן, אויף דעם אופן ווי איך האָב אים אַנטוויקלט. דעריבער האָב איך געדענקט, אַז עס ליינט זיך נעמען די מיה אויף צו ברענגען די דאָזיגע מיספאַרשטענדענישן פאַר דעם משפט פון דער פאַרנוממט.

אַלע, די דאָזיגע פאַראורטיילן וואָס איך דענק דאָ אַרויסצורעדן נעמען זיך פון דעם באַגריף, וועלכער איז שטאַרק פאַרשפּרייט, אַז אַלע זאכן אין דער נאַטור האַנדלען ווי די מענטשן גופא האַנדלען, נעמלעך, אין זינען האַפּנדיג אַ צוועק. עס איז אַנגענומען פאַר זיכער, אַז גאָט אַליין ווענדט אַלע זאכן צו אַ פאַשטימטן צוועק (מחמת עס ווערט געזאָגט, אַז גאָט האָט געמאַכט אַלץ פאַר דעם מענטשנס וועגן און צוליב אים דערפאַר, כדי ער, דער מענטש זאָל אים פאַרערען). איך וועל דערפאַר פאַטראַכטן די דאָזיגע מיינונג, פּרעגנדיג ערשטנס, פאַר וואָס האָט זי געוואונען אַלגעמיינעם צוטרין, און פאַרוואָס זענען אַלע מענטשן פון דער נאַטור געלייגט זי אַנצונעמען? צווייטנס וועל איך אַנווייזן די אומריכטיגקייט פון דער דאָזיגער מיינונג, און ענדלעך וועל איך צייגן ווי אַזוי פון דער דאָזיגער מיינונג זענען אַנטשטאַנען די פאַר-אירטיילן וועגן גוט און שלעכט, רעכט און אומרעכט, לויב און טאַדל, אָרד-נונג און אומאָרדנונג, שיינקייט און העמלעכקייט, און דאָס גלייכן. דאָ איז דער נישט דער אָרט אַרויסצודרינגען די דאָזיגע מיספאַרשטענדענישן פון דער נאַטור פון דעם מענטשלעכן גייסט. דאָ וועט זיין גענוג, ווען איך וועל אַננע-מען אַלס גרונדזאַץ, דאָס וואָס אַלע מוזן צוגעבן; נעמלעך: אַז אַלע מענטשן ווערן געבוירן אומבאַוואוסטזיניג אין די אורזאַכן פון זאכן, אַז אַלע האָבן אַ באַשטרעב צו זוכן, וואָס איז נוצלעך פאַר זיי, און אַז זיי זענען באַוואוסטזי-ניג אין דעם דאָזיגן באַשטרעב. דערפון פאַלגט, ערשטנס, אַז מענטשן האַלטן, אַז זיי זענען פריי, מחמת, זיי זענען באַוואוסטזיניג אין זייער וועלן און באַ-שטרעבן, און אין זייער אומוויסנהייט חלומן זיי אַפילו נישט וועגן די אורזאַכן, וואָס אַ דאַנק זיי זענען זיי געלייגט אַזוי צו וועלן און באַשטרעבן. צווייטנס פאַלגט דערפון דאָס, וואָס מענטשן טוען אַלץ לשם אַ צוועק; נעמלעך, לשם דעם נוצלעכן, וואָס זיי פאַגערן, און דערפאַר קומט-אויס, וואָס זיי זוכן צו וויסן בלויז די ענדלעכע סיבות פון געשעהענישן, און ווען זיי האָבן די דאָזי-גע סיבות געלערנט צו וויסן, זענען זיי שוין צופרידן, ווייל זיי האָבן שוין מער נישט קיין אורזאַך צו זיין אין ספקות. קאָנען זיי אָבער נישט דערפאַרן די דאָזיגע סיבות פון אַנדערע אויסנווייניגסטע קוואַלן, בלייבט זיי קיין אַנדער זאַך נישט ווי זיך ווענדן צו. זיך זעלבסט און נאָכצוטראַכטן וועגן דעם צוועק, וואָס וואָלט זיי פערזענלעך באַוועגט אַרויסצורופן די געגעבענע געשעהעניש, און אַזוי אַרום אורטיילן זיי אויף אַ נויטווענדיגן אופן אַנדערע נאַטורן לויט זייער אייגענער נאַטור. ווייטער, אַזוי ווי זיי געפינען אינווייניג אין זיך און

אויסנווייניג פון זיך אַלערליי מיטלן, וואָס העלפען זיי נישט קיין קליין ביכל אין זייער זוכעניש פון דעם וואָס איז נוצלעך, ווי למשל, די אויגן צום זעהן, די ציין צום קייען, פּלאַנצן און חיות צום עסן, די זון צום לייכטן, די טייכן, דעם ים צו האַדעווען די פיש, און אזוי ווייטער, קומט עס שוין ביי זיי אויס, אַז אַלץ אין דער נאַטור איז נישט מער ווי אַ מיטל פאַר זייערע באַ- קוועמלעכקייטן. און אזוי ווי זיי ווייסן, אַז זיי האָבן די דאָזיגע מיטלען גע- פונען און נישט געשאַפן, דענקען זיי, אַז זיי האָבן אַן אורזאַך צו גלויבן, אַז אַנדערע וועזנס האָבן צוגעגרייט די דאָזיגע מיטלען פאַר זייער נוצן וועגן. מחמת, נאָכדעם ווי זיי באַטראַכטן זאכן אַלס מיטלען, קאָנען זיי נישט גלויבן, אַז זיי האָבן זיך זעלבסט באַשאַפן, אורטיילנדיג אָבער פון די מיטלען, וואָס זיי זענען געוואוינט צוצוגרייטן פאַר זיך אַליין, זענען זיי געצוואונגען צו גלויבן אין אַ מושל אָדער מושלים איבער דער אַניווערס, וואָס זענען באַגאַבט מיט מענטשלעכע פרייהייט, און וועלכע האָבן אַלץ איינגעאַרדנט און צוגע- פאַסט פאַר דעם נוצן פון די מענטשן. זיי מוזן שאַצן די נאַטור פון אַזעלכע מושלים (נישט האַבנדיג קיין אינפּאַרמאַציעס איבער דעם געגנשאַטאַנד) לפי זייער אייגענער נאַטור, און דעריבער נעמען זיי אָן, אַז די געטער האָבן אַלץ באַשטימט פאַר דעם נוצן פון די מענטשן, כדי צוצופינדן דעם מענטשן צו זיך, און פון אים אויף דעם העכסטן אופן פאַרערט צו ווערן. דערפון נעמט זיך וואָס איטלעכער האָט אויסגעטראַכט פאַר זיך אַליין, לפי זיינע פעהיגקייטן, אַ פאַרשיידענעם וועג ווי גאָט צו פאַרערן, כדי ער זאָל אים האָבן מער איידער די אַנדערע, און כדי ער זאָל ריכטן דעם גאַנצן קורס פון דער נאַ- טור פאַר דער באַפרידיגונג פון זיין בלינדער גייעיגקייט און פון דער קיין מאָל נישט זאָט ווערנדיגער זשענדעקייט. און אזוי אַרום האָט זיך דער פאַר- אורטייל פאַרוואַנדלט אין אַבערגלויבן און האָט טיפע וואַרצלען געשלאָגן אין דעם מענטשלעכן גייסט, און אויס דעם דאָזיגן גרונד האָט איטלעכער מיט דער גרעסטער אָנשטרענגונג געזוכט צו דערקענען און צו ערקלערן די ענד- לעכע סיבות פון זאכן. אין זייער באַמיהונג אָבער צו צייגן, אַז די נאַטור טוט קיין זאָך נישט אומזיסט, דאָס הייסט, קיין זאָך נישט, וואָס זאָל נישט דינען דעם נוצן פון דעם מענטשן, האָבן זיי זעהט אויס, בלויז באַוויזן, אַז די נאַטור און די געטער זענען אזוי זינלאָז ווי די מענטשן. לאָמיר נאָר, איך בעט אייך, זעהן וואוהין דאָס פירט סוף פל סוף: צווישן פילס אין דער נאַטור, וואָס איז נוצלעך, האָבן זיי געמוזט געפינען נישט ווייניג וואָס איז שעדלעך, ווי שטורעמס, ערד-ציטערנישן, קראַנקהייטן און אזוי ווייטער, דאָס האָבן זיי ערקלערט, נעמט זיך דערפון וואָס די געטער זענען ברוגז אויף די מענטשן פאַר דעם שלעכטס וואָס זיי טוען, אָדער פאַר די פעלערן וואָס זיי באַגייען בעת זיי דינען גאָט. די דערפאַרונג האָט פון טאָג צו טאָג פראַ-

טעסטירט און האָט דורך אָן אַ שיעור ביישפּילן געציגט, אַז גוטער און
שלעכטער מזל פּאַלן-אויס גלייך אויף דעם גורל פון דעם גלויביגן און אומ-
גלויביגן; דאָך האָבן זיי נישט אויפגעגעבן זייערע טיף איינגעוואָרצלטע פּאַר-
אורטיילן. דען עס איז אַ טך גרינגער געווען פאַר זיי צוצורעכענען די דאָזיגע
סתירות צו די אַנדערע זאָכן, וועלכע קאָנען נישט דערקענט ווערן, און וואָס
זייער נוצן איז זיי אומבאַקאַנט, און אַזוי אַרום איינצוהאַלטן זייער געגנוואַר-
טיגן און איינגעבוירענעם צושטאַנד פון אומוויסנהייט, איידער צו צעשטערן
דאָס גאַנצע געוועב פון זייערע קאָנישע באַווייזן און אַנצוהייבן פון דאָס ניי-
זיי האָבן דערפאַר אַנגענומען אַלט אַן אַקסיאָמע, אַז די אורטיילן פון גאָט
איבערשטייגן ווייט די מענטשלעכע אויפפאַסונגס-קראַפט. אַזאָ לערע וואָלט גע-
ווען גענוג אויף אייביג צו פאַרבאַרגן דעם אמת פון דעם מענטשן-געשלעכט,
ווען די מאַטעמאַטיק, וועלכע באַשעפטיגט זיך מיט דעם תמצית און אייגן-
שפּאַטן פון געשטאַלטן, און נעמט דערביי נישט אין איינבאַטראַכט קיינע ענד-
לעכע אורזאָכן, וואָלט נישט געציגט דעם מענטשן אַן אַנדער ריכט-שנור פאַר
דעם אמת. פאַראַן אַנדערע אורזאָכן וואָס עס איז איבעריג זיי דאָ צו דער-
מאָנען אחוץ דער מאַטעמאַטיק, וועלכע האָבן געציגן די אויפמערקזאַמקייט
פון די מענטשן צו די דאָזיגע פאַראורטיילן און האָבן געפירט זיי צו דער
ריכטיגער דערקענטעניש פון זאָכן. איך האָב איצט אויף אַ גענוגנדן אופן
ערקלערט מיין ערשטן פונקט. עס איז נישט נייטיג זיך פיל צו פאַרשפּרייטן
וועגן דעם, אַז די נאַטור האָט נישט קיין באַזונדער פאַראויסגעזעצטן צוועק,
און אַז די ענדלעכע אורזאָכן זענען בלויז מענטשלעכע איינפלידונגען. דאָס,
גלויב איך, איז שוין קלאַר גענוג פון די אורזאָכן און די יסודות, וואָס אויף
זיי זענען אַזעלכע פאַראורטיילן באַגרינדעט, און אויך פון זאָץ XVI און
דעם שלוסזאָץ צו זאָץ XXXII און פון אַלע, באמת, זאָצן, וואָס אין זיי
האָב איך געציגט, אַז אַלץ אין דער נאַטור גייט אָן על פי אַ געוויסער איי-
ביגער נויטווענדיגקייט און מיט דער העכסטער פולקאָמענהייט. דאָך, וועל
איך צוגעבן אייניגע באַמערקונגען, כדי מבטל צו זיין די דאָזיגע לערע. דאָס
וואָס איז אייגנטלעך אַ סיבה באַטראַכט די דאָזיגע לערע אַלס אַ פעולה און
אומגעקערט; זי מאַכט דאָס וואָס איז פון דער נאַטור פריהער צו זיין, דאָס
שפעסטע, און דאָס וואָס איז דאָס העכסטע און פולקאָמענסטע צו זיין, דאָס
אומפאַלקאָמענסטע. נישט אַנריירנדיג די פראַגן פון אורזאָך און פריאַריטעט,
ווייל זיי זענען זעלבסטפאַרשטענדלעך, איז עס קלאַר פון זאָצן XXI, XXII
און XXIII, אַז די יעניגע פעולה איז די פולקאָמענסטע, וואָס ווערט פון
גאָט אוממיטלפאַר אַרויסגעבראַכט, און וואָס מער פאַרמיטלערישע אורזאָכן אַ
וויקונג באַדאַרף כדי אַרויסגעבראַכט צו ווערן, אַלץ אומפולקאָמענער איז זי.
אויב אָבער די זאָכן, וועלכע זענען אוממיטלפאַר פון גאָט געמאַכט געוואָרן,

זענען געמאכט געוואָרן, פדי ער זאָל קאָנען זיין צייל דערגרייכן, יעמאַלט זענען די זאַכן וואָס קומען שפעטער, וואָס צוליב זיי זענען די ערשטע גע- מאַכט געוואָרן, אויף אַ נויטווענדיגן אופן די פאַרטערפֿעלעכסטע פון אַלט. ווייטער, די דאָזיגע לערע מאַכט אַוועק מיט דער פולקאָמענהייט פון גאָט: מחמת, אויב גאָט האַנדלט לשם אַ צוועק, באַגערט ער, הייסט עס, על פי הכרח עפעס וואָס אים פעלט. געוויס מאַכן די טעאָלאָגן און די מעטאָ- פיזיקער אַ חילוק צווישן דעם צוועק פון דער באַדערפעניש און דעם צוועק פון א. א. ס. מ-פירונג, דאָך זענען זיי מודה, אַז גאָט האָט אַלץ געמאַכט לשם זיך גופא און נישט לשם-היצירה. זיי קאָנען נישט אָנצייגן אויף קיין זאַך פון פאַר בריאת העולם אַזוי גאָט אַליין, צוליב וואָס גאָט זאָל האָבן גע- האַנדלט, און זיי זענען דעריבער געטריבן צוצוגעבן (ווי דאָס איז קלאָר, אַז זיי מוזן). אַז גאָט פעלן אויס די דאָזיגע זאַכן, וואָס פאַר זייער דערגרייכונג האָט ער די מיטלען באַשאַפן, און נאָך מער, אַז ער האָט פאַר זיי געהאַט אַ באַנער.

דערביי דאַרפן מיר נישט פאַרגעסן, אַז די אָנהענגער פון דער דאָזיגער לערע, אין זייער אַנגסט אַרויסצוווייזן זייער שאַרפֿזין אין דער צוועקבאַ- שטימטקייט פון זאַכן, האָבן אַרויסגעבראַכט אַ נייעם אופן פון אַרגומענטירן פאַר דעם באַווייזן פון זייער לערע, געמלעך, די רעדוצירונג נישט צו דער אוממעגלעכקייט, נאָר צו דער אומוויסנהייט; דאָס צייגט, אַז זיי האָבן נישט קיין אַנדער מיטל צו באַווייזן זייער לוסט. איז למשל אַ שטיין פון דאָך גע- פּאַלן אויף עמיצנס קאָפּ און האָט אים געטייט, באַווייזן זיי אויף דעם פּאַל- גענדן אופן:

אַז דער שטיין איז געפּאַלן בכדי צו הרגענען דעם מענטשן: וואָלט דער שטיין נישט נאָך דעם ווילן פון גאָט צוליב דעם דאָזיגן צוועק אַרונטער- געפּאַלן, ווי וואָלטן געקאָנט אַזוי פיל אומשטענדן (און גאַנץ אָפט זענען פאַ- ראַן אַ סך מיטוויקנדע אומשטענדן) זיך צוזאַמענטרעפן דורך אַ צופּאַל? וועט מען אפשר ענטפערן, אַז דאָס קומט דערפון, וואָס דער ווינט האָט געבּלאָזן, און דער מענטש איז דאָרט פאַרבייגעגאַנגען, פרעגן זיי יעמאַלט ווידער, פאַר וואָס האָט דער ווינט געבּלאָזן, און פאַר וואָס איז דער מענטש גראָד יעמאַלט דאָרט געגאַנגען? אויב מען וועט דערויף ווידער ענטפערן, אַז דער ווינט איז צונשטאַנען, ווייל דער ים האָט מיט אַ טאָג פריהער נאָך אַ רוהיגן וועטער אָנגעהויבן ווערן שטורמיש, און דער מענטש איז איינגעלאָדן געוואָרן פון אַ פריינט, וועלן זיי ווידער קומען מיט די שאַלות, ווייל דאָס פרעגן האָט דאָך קיין גרענעץ נישט — אָבער פאַרוואָס איז דער ים געווען שטורמיש, פאַר- וואָס איז דער מענטש צו יענער צייט געווען איינגעלאָדן? אַזוי וועלן זיי אָנהאַלטן זייערע פּראַגן פון אורזאַך צו אורזאַך ביז מען וועט מוזן ענדלעך

זיך געפינען א שוץ-אָרט אין דעם ווילן פון גאָט, דאָס הייסט, אין דעם בית המקדש פון אומוויסנהייט. אזוי אויך, ווען זיי באַטראַכטן דעם בוי פון מענטשלעכן קערפער שטוינען זיי, און מחמת זיי קאָנען נישט וויסן די אור-זאכן פון אזא הויכן קונסטווערק, שליסן זיי, אז ער איז צונויפגעזעצט גע-וואָרן נישט מעכאניש, נאָר דורך געטלעכער און אומנאַטירלעכער קונסטאַר-בעט, און אויף אזא אופן, אז איין טייל זאָל דער אַנדערער נישט שעדיגן. יעדער איינער, דעריבער, וואָס פאָרשט די אמתע אורזאַכן פון דער נאַטור, און שטרעבט צו פאָרשטיין די נאַטירלעכע ערשיינונגען ווי אַן אינטע-ליגענט וועזן, און נישט צו קוקן אויף זיי מיט נייגעריגקייט ווי אַ נאַר, ווערט געהאַלטן פאַר אַ זינדיגן אפיקורס, און ווערט פאַרשריגן פון די, וואָס זיי פאַרערט דאָס פאָלק אַלס די דאָלמעטשער פון דער נאַטור און פון די געטער. אזעלכע מענטשן ווייסן, אז ווען עס וועט אַוועקגעראַמט ווערן די אומוויסנ-הייט, וועט אויך אַוועקפאַלן דער וואונדער אַלס דער איינציגער מיטל, וואָס זיי האָבן אויף צו באַווייזן און אויף אָנצוהאַלטן זייער אַוטאָריטעט. אָבער איך לאָז גיין דעם דאָזיגן געגנשטאַנד און איך גיי איבער צו מיין דריטן פונקט.

נאָכדעם ווי די מענטשן האָבן זיך איינגעבילדעט, אַז אַלץ וואָס איז באַשאַפן געוואָרן, איז פון זייערטוועגן באַשאַפן געוואָרן, האָבן זיי געמוזט אין יעדער זאך באַטראַכטן אַלס דעם עיקר קוואַליטעט דאָס, וואָס איז פאַר זיי אַליין פון דער גרעסטער נוצלעכקייט, און צו שאַצן אַלס די העכסטע די דאָ-דאָזיגע זאכן, וועלכע האָבן די פאָרטייל־האַפטיקסטע ווירקונג אויף דער מענטש-הייט. דערצו האָבן זיי געמוזט, פדי צו ערקלערן די נאַטור פון זאכן, בילדן אַזעלכע אַבסטראַקטע באַגריפן ווי גוטסקייט, שלעכטסקייט, אָרד-נונג, אומאָרדנונג, וואַרעמקייט, קאַלטקייט, שיינקייט, מיאוסקייט און אזוי ווייטער; און פון דעם גלויבן אַז זיי זענען פרייע מענטשן, זענען אַנטשטאַנען די באַגריפן לויב און טאַדל, חוב און זכות.

וועגן די לעצטע וועל איך רעדן נאָכדעם, ווען איך וועל באַהאַנדלען די מענטשלעכע נאַטור. די ערשטע וועל איך דאָ אין קורצן ערקלערן. אַלץ וואָס פירט צו וואוילזיין און צו דער פאַרערונג פון גאָט האָבן זיי אָנגערופן גאָט, אַלץ וואָס הינדערט די דאָזיגע צוועקן — שלעכט, און אזוי ווי די וואָס פאַרשטייען נישט די נאַטור פון זאכן באַשעצטיגן נישט די ריכטיג-קייט פון זאכן, נאָר שטעלן זיך בלויז פאַר די זאכן און נעמען אָן די פאַר-שטעלונג פאַר פאַרשטאַנד, גלויבן אַזעלכע מענטשן פעסט, אַז עס איז פאַראַן אַ סדר אין די זאכן, מחמת זיי זענען אומוויסנד וועגן די זאכן און וועגן זייער אייגענער נאַטור. ווען זאכן זענען פון אזא אַרט, וואָס די איינדרוקן,

וועלכע זיי מאַכן אויף אונזערע הושים, פאָדערן נישט קיין סך אַנשטרענגונג פון אונזער איינבילדונגסקראַפט, און קאָנען דעריבער לייכט געהאַלטן ווערן אין זיפּרון, זאָגן מיר, אַז זיי זענען גוט איינגעאַרדנט, אין פאַר פון היפּוך, אָבער, זאָגן מיר, אַז זיי זענען שלעכט איינגעאַרדנט, אָדער פאַרפּלאַנטערט. און היות, ווי זאָכן, וואָס זענען לייכט זיך פאַרצו-שטעלן, זענען מער איינגעזעם, ציהען די מענטשן פאַר אַרדענונג פון פּלאַנ-טער — גלייך ווי עס וואָלט געווען וועלכע עס איז אַרדענונג אין דער נאַטור אָפּגעזונדערט פון אונזער פאַרשטעלונג, און זאָגן, אַז גאָט האָט באַשאַפּן אַלע זאָכן אין אַרדענונג; און אַזוינאָך, נישט וויסנדיג, שרייבן זיי צו פאַרשטעלונג אַז גאָט, סיידן זיי מיינען אפשר באמת, אַז גאָט, זאָרגנדיג פאַר דער מענטש-לעבן פאַרשטעלונג, האָט אַלע זאָכן אויף אַזאַ אופן אויסגעשטעלט, אַז די מענטשן זאָלן קענען זיך אַמלייכסטן זיי פאַרשטעלן. אויב דאָס זאָל זיין זייער טעאָריע, וועלן זיי אפשר נישט אַנטמוטיגט ווערן דערפון, וואָס מיר געפינען אַן אומענדלעכע צאָל ערשיינונגען, וועלכע איבערשטייגן אונזער פאַרשטעלונג, און זייער פיל ערשיינונגען, וועלכע צעטומלען איר שוואַכקייט. אָבער גענוג וועגן דעם. די איבעריגע פאַגריפּן זענען נישט מער איידער פאַרשטעלונג-מאָ-דוסן, וואָס אין זיי ווערט די פאַרשטעלונג אויף פאַרשיידענע אופנים פאַרירט, האָט זיי ווערן פון די אומוויסנדע פאַטראַכט אַלס די הויפט-אַטריבוטן פון זאָכן, אויף וויפיל זיי גלויבן, אַז זאָכן זענען פון זייערענטוועגן באַשאַפּן גע-וואָרן, און די נאַטור פון אַ זאָך הייסט ביי זיי גוט אָדער שלעכט. געזונט, אָדער פּויל און פאַרדאָרפן, לפי דער ווירקונג וואָס די זאָך מאַכט אויף זיי. אויב, למשל, די באַוועגונג, וועלכע די געגנשאַטאַנדן, וואָס מיר זעהען טיילן מיט צו די נערוון, איז נוצלעך פאַר אונזער וואויל-זיין, רופן מיר די געגנשאַטאַנדן וועלכע האָבן פאַראורזאָכט די באַוועגונג שיינע, אויב זיי רופן אַרויס אַ געגנזעלעכע באַוועגונג, רופן מיר זיי העכערע.

זאָכן וואָס מיר דערגרייכן מיטן חוש פון שמעקן רופן מיר שמעקעדיגע אָדער שטינקעדיגע; אויב מיט דעם חוש פון פאַרזוכן — זיס אָדער ביטער, געשמאַק אָדער געשמאַקלאָז; אויב מיט דעם חוש פון טאַפּן — האַרט אָדער ווייך, גלאַט אָדער — אומגלאַט און אַזוי ווייטער.

דאָס וואָס רעגט אויף אונזערע אויערן ברענגט אַרויס, זאָגן מיר, גע-רויש, קלאַנג פון האַרמאָניע. דאָס לעצטע האָט אַזוי פאַרבליענדט די מענטשן, אַז זיי גלויבן, אַז אַפילו גאָט אַליין האָט הנאה פון דער האַרמאָניע. עס פעלן אויך נישט קיין פילאַסאָפּן, וואָס האָבן זיך איינגעפילדעט, אַז די הימלשע באַוועגונגען בילדן אַ האַרמאָניע. דאָס אַלץ צייגט דייטלעך, אַז יעדער איינער אורטיילט איבער זאָכן לפי דעם באַשאַפּן פון זיין מאַרד, אָדער נאָכמער, ער נעמט אָן פאַר זאָכן די אויפגענוגען פון זיין איינבילדונג-קראַפט. עס איז

דערביבער קיין וואונדער נישט, וואָס עס זענען אַנטשטאַנען, ווי מיר האָבן דערפאַרן, אַזוי פיל סכסוכים און, ענדלעך, אויך דער סקעפטיציזם. דען הגם די מענטשלעכע קערפער פאַרגלייכן זיך אין פיל איינער מיט דעם אַנדערן, דאָך אונטערשיידן זיי זיך על פי רוב איינער פון דעם אַנדערן, און דערפאַר איז דאָס וואָס זעהט אויס גוט צו איינעם, זעהט אויס שלעכט צום אַנדערן, וואָס צו איינעם זעהט אויס גוט איינגעאַרדנט, זעהט אויס צום אַנדערן פאַר-פלאַנטערט, וואָס צו איינעם איז איינגעזעען איז צום צווייטן נישט איינגעזעען און אַזוי ווייטער, אין וואָס איך וויל מיך דאָ נישט אַריינלאָזן, טיילווייז דער-פאַר, וואָס דאָ איז איינגעלעך נישט דער אָרט וועגן דעם צו רעדן, און טייל-ווייז דערפאַר וואָס דער פאַקט איז גוט גענוג באַקאַנט. מחמת יעדער איינער ווייסט די אויסדרוקן: „וויפיל מענטשן אַזוי פיל געדאַנקן“, „יעדערער איז קלוג אויף זיין אייגענעם אופן“, „וויפיל מוחות אַזוי פיל גומענס“. די דאָזיגע שפריכווערטער צייגן, אַז מענטשן אורטיילן איבער זאַכן לויט דער נייגונג פון זייער גייסט, און אַז זיי בילדן זיך לייבערשט איין זאַכן, איידער זיי צו דער-קענען. דען ווען זיי וואָלטן דערקענט זאַכן, וואָלטן זיי ווי די מאַטעמאַטיק ווייזט עס, אויב נישט צוגעצויגן געוואָרן, לכּל הפחות איבערצייגט געוואָרן פון דעם, וואָס איך האָב אָנגעוויזן.

מיר זעהען, אַלזאָ, אַז אַלע באַגריפן, וואָס דורך זיי פלעגט געוויינטלעך די נאַטור ערקלערט ווערן, זענען נאָר פאַרשטעלונגס-מאָדוס, און זיי צייגן אָן נישט די נאַטור פון זאַכן, נאָר בלויז דעם צושטאַנד פון דער איינפילדונגס-קראַפט, און הגם זיי האָבן נעמען ווי פון מהותן, וועלכע זענען ווירקלעך אויסערהאַלב דער פאַרשטעלונג, דאָך רוף איך זיי נישט פאַרנוממטזאַכן, נאָר זאַכן פון דער איינפילדונגס-קראַפט. אַזוינאָך קאָנען אַלע אַרגומענטן, וועלכע זענען אָנגעווענדט גען אונז אויף דעם גרונד פון אַזעלכע באַגריפן, לייכט צוריקגעשלאָגן ווערן.

אַ סך פלעגן אויך אַזוי אַרגומענטירן: אויב אַלץ פאַלגט פון דער נויט-ווענדיגקייט פון דער אַבסאָלוט פולקאָמענער נאַטור פון גאָט, פאַר וואָס-זשער זענען פאַראַן אַזוי פיל אומפולקאָמענהייטן אין דער נאַטור, ווי זאַכן פאַר-דאַרבטנע ביז צו פוילקייט, עקלהאַפטע פאַרקריפּלונג פון זאַכן, פאַראַרונג, איביל, זינד און אַזוי ווייטער? די דאָזיגע חוקרים ודורשים ווערן, ווי איך האָב פריהער געזאָגט לייכט צוריקגעשלאָגן; מחמת די פולקאָמענהייט פון זאַכן מוז אַפּגעשאַצט ווערן לפי זייער אייגענער נאַטור און השפּעה. זאַכן זענען נישט מער און אויך נישט ווייניגער פולקאָם, נישט דערפאַר וואָס זיי פאַרשאַפן הענוג און נישט דערפאַר, וואָס זיי באַליידיגן די חושים פון די מענטשן, נישט דערפאַר וואָס זיי זענען נוצלעך, און — נישט דערפאַר וואָס זיי זענען עקל-האַפט צו דער מענטשהייט. צו די וואָס פרעגן, פאַרוואָס גאָט דאָס נישט

אזוי באשאפן אלע מענטשן, אז זיי זאלן פון זייער פארנופנט געלייטעט ווערן,
ענטפער איך נאָר: מחמת אים האָט נישט אויסגעפעלט קיין שטאַף פאר דעם
באשאַף פון יעדער מדרגה פון פולקאָמנהייט, פון דער העכסטער ביז דער
נידעריגסטער, אָדער, נאָך שטרענגער גערעדט, מחמת די געזעצן פון דער
נאַטור זענען אזוי ווייט אומפאַסנד, אז זיי זענען גענוג, אויף אַרײַטצוברענגען
אַלץ וואָס קאָן נאָר באַגריפן ווערן פון אַן אומענדלעכן פאַרשטאַנד, ווי איך
האָב עס געצייגט אין זאץ XVI.

דאָס זענען עס די פאַראורטיילן, וועלכע איך האָב זיך אונטערגענומען
אַנצומערקן. אויב עס זענען פאַראַן נאָך פון דעם זעלבן מין, וועט שוין יעדער
איינער, מיט אַביסל נאָכדענקן, קאָנען מיט זיי אַליין פאַרטיג ווערן.

צווייטער טייל

וועגן דער נאטור און דעם אורשפרונג פון דעם גייסט

איך גיי איצט אריבער צו דער דערקלערונג פון די רעזולטאטן, וואָס מוזן על פי הכרח פאָלגן פון דער תמצית פון גאָט, אָדער פון דעם, וואָס עק-זיסטירט אייביג און אומענדלעך; נישט אַלע, באמת, רעזולטאטן (דען מיר האָבן געצייגט אין טייל I, זאָץ XVI, אַז אַן אומענדלעכע צאָל פון זיי מוזן אויף אַן אַ שיעור אופנים פאָלגן פון גאָטס תמצית), נאָר די בלוז, וואָס קאָ-נצן ביי דער האַנט פירן צו דער דערקענטעניש פון דעם מענטשלעכן גייסט און זיין העכסטער גליקזעליגקייט.

דעפיניציעס.

I. אונטער קערפער פאַרשטיי איך אַ מאָדוס פון עקזיסטענץ, וואָס דריקט-אויס אויף אַ געוויסן און באַשטימטן אופן די תמצית פון גאָט, אויף ווי ווייט ער ווערט באַטראַכט אַלס אַ זאָך, וועלכע איז אויסגעשפרייט אין רוים (טייל I, שלוסזאָץ צו זאָץ XXV).

II. צו דער תמצית פון אַ זאָך, זאָג איך, געהערט דאָס וואָס ווען דאָס ווערט געגעבן, מוז שוין אויף אַ נויטווענדיגן אופן, אויך די זאָך געגעבן ווערן, און ווען די תמצית ווערט אַוועקגענומען, ווערט על פי הכרח אויך די זאָך אַוועקגענומען; מיט אַנדערע ווערטער, דאָס, וואָס אָן דעם די זאָך, און דאָס אַליין אָן דער זאָך, קאָן נישט זיין און נישט באַגריפן ווערן.

III. אונטער אידעע פאַרשטיי איך דעם באַגריף פון דעם גייסט, וואָס דער גייסט בילדעט, דערפאַר וואָס ער איז אַ דענקענדע זאָך.

ערקלערונג. איך זאָג באַגריף ליבערשט איידער עמפינדונג, מחמת דאָס וואָרט עמפינדונג שיינט צו מיינען, אַז דער גייסט ליידיט פון דעם אַביעקט, בעת באַגריף שיינט אויסצודריקן אַן אַקטיוויטעט פון דעם גייסט.

IV. אונטער אַדעקוואַטער אידעע פאַרשטיי איך די אידעע, וועלכע, ווי ווייט זי ווערט באַטראַכט אין זיך גופא, אָן אַ שייכות צום אַביעקט, האָט אַלע אייגנשאַפטן, אָדער אינווייניגסטע סימנים פון אַן אמתער אידעע

ערקלערונג. איך זאָג אינווייניגסטע, כדי אויסצושליסן
ינעם סימן, וועלכער איז אַן אויסנווייניגסטער, נעמלעך די צונויפשטימונג פון
דער אידעע מיט איר געגנשטאַנד.

V. דויער איז אַן אומבאַשטימטע פּאַרטזעצונג פון דער עקזיסטענץ.

דערקלערונג. איך זאָג אומבאַשטימט, דען זי קאָן נישט באַשטימט
ווערן דורך דער עקזיסטענץ זעלבסט פון דער עקזיסטירנדער זאַך, אָדער דורך
דער ווירקנדער אורזאַך, וועלכע גיט אויף אַ נויטווענדיגן אופן די עקזיסטענץ
פון דער זאַך, וועלכע קאָן זי אָבער פון איר נישט אַוועקנעמען.

VI. אונטער רעאַליטעט און פּוּל קאַמענהייט פאַרשטיי איך איינס
און דאָס זעלבע.

VII. אונטער איינצלנע זאַכן פאַרשטיי איך זאַכן, וואָס זע-
נען ענדלעך און האָבן אַ באַשטימטע עקזיסטענץ; ווען אָבער עטלעכע
איינצלנע זאַכן טרעפן זיך אַזוי צונויף אינאיינעם אין איין האַנדלונג, אַז זיי
אַלע זענען גלייכצייטיג די ווירקונג פון איין אורזאַך, באַטראַכט איך זיי אַלע,
אויף אַזוי ווייט, אַלס איין איינצלנע זאַך.

אַקסיאָמען.

I. די תּמציית פון מענטשן שליסט נישט איין אין זיך נויטווענדיגע
עקזיסטענץ, דאָס הייסט, ע"ל פי דעם סדר הטבע קאָן עס גראָד אַזוי גוט גע-
מאַלט זיין, אַז דער אָדער יעדער מענטש עקזיסטירט, ווי — אַז ער עקזיסט-
טירט נישט.

II. דער מענטש דענקט.

III. די מאָדוסן פון דענקען, ווי ליבע, באַנער, אָדער וועלכער עס איז
אַנדערער, וואָס ווערט באַצייכנט מיט דעם נאָמען נשמה-באַוועגונג, קומען פאַר
נאָר יעמאַלט, ווען עס איז פאַראַן אין דעם זעלבן אינדיוויד אַן אידעע פון
דעם געליבטן אָדער באַגערטן געגנשטאַנד. די אידעע, אָבער, קאָן אויך עק-
זיסטירן, ווען עס איז נישט פאַראַן קיין אַנדער מאָדוס פון דענקען.

IV. מיר עמפּינדן, ווען אַ געוויסער קערפּער ווערט אויף פּילערליי-
אופנים באַווירקט.

V. מיר עמפּינדן נישט און פּילן נישט קיינע אַנדערע איינצלנע זאַכן
אחוץ קערפּער און מאָדוסן פון דענקען.

נ. די פּאַסטוראַטן ווערן געגעבן הינטער זאַץ XIII.

גרונדזאצן.

זאץ I. דאָס דענקן איז אַן אַטריבוט פון גאָט, אָדער גאָט איז אַ דענקענדע זאָך.

באָווייז. די איינצלנע געדאַנקן, אָדער דער און יענער געדאַנק, זענען מאָדוסן, וואָס דריקן-אויס די נאַטור פון גאָט אויף אַ געוויסן און באַ-שטימטן אופן (טייל I, שלוסזאָץ צו זאץ XXV). גאָט, אַלזאָ, באַזיצט אַן אַטריבוט (טייל I, דעפ. V), וואָס דער באַגריף פון אים איז אַנטהאַלטן אין אַלע איינצלנע געדאַנקן, און וואָס דורך אים ווערן די איינצלנע געדאַנקען באַ-גריפן. ובכן איז דאָס דענקען איינער פון די אומענדלעכע אַטריבוטן פון גאָט, וואָס דריקט אויס די אייביגע און אומענדלעכע תמצית פון גאָט (טייל I, דעפ. VI), מיט אַנדערע ווערטער, גאָט איז אַ דענקענדע זאָך. וו. א. ג. צ. ב.

אַנמערקונג. דער דאָזיגער זאָץ איז קלאָר אויך דערפון, וואָס מיר קאָנען באַגרייפן אַן אומענדלעך דענקענד וועזן, מחמת, וואָס מער אַ דענקענד וועזן קאָן דענקען, אַלץ מער רעאַליטעט און פולקאָמענהייט מוזן מיר אים צולייגן אין אונזער באַגריף. אַ וועזן, דעריבער, וואָס קאָן דענקען אַן אומענדלעכע צאָל זאָכן אויף אַן אומענדלעכער צאָל אופנים, איז אויף אַ נויט-יווענדיגן אופן אומענדלעך אין דער קראַפט פון דענקען. היות, אַלזאָ ווי מיר, נעמענדיג אין אַכט בלוין דאָס דענקען, באַגרייפן אַן אומענדלעך וועזן, אי דערפאַר דאָס דענקען (טייל I, דעפ. IV און VI) איינער פון די אומענדלעכע אַטריבוטן פון גאָט, ווי מיר האָבן עס באַהויפטעט.

זאץ II. די אויסגעשפרייטקייט איז אַן אַטריבוט פון גאָט, אָדער גאָט איז אַן אויסגעשפרייטע זאָך.

באָווייז. דער באָווייז פון דעם דאָזיגן זאָץ ווערט געפירט אויף דעם זעלבן אופן ווי דער באָווייז פון דעם פאַריגן זאָץ.

זאץ III. אין גאָט איז פאַראַן אויף אַ נויטווענדיגן אופן די אידעע זישט נאָר פון זיין תמצית, נאָר אויך פון אַלע זאָכן וואָס פאַלגן אויף אַ נויט-ווענדיגן אופן פון זיין תמצית.

באָווייז. גאָט (טייל II, זאץ I) קאָן דענקען אַן אומענדלעכע צאָל זאָכן אויף אַן אַ שיעור אופנים, אָדער (וואָס לויט טייל I, זאץ XVI) איז עס דאָס זעלבע, ער קאָן בילדן די אידעע פון זיין תמצית און פון אַלע זאָכן, וואָס פאַלגן פון זיין תמצית. אַלץ, ווידער, וואָס איז פאַראַן אין דער מאַכט פון גאָט, איז פאַראַן אין איר אויף אַ נויטווענדיגן אופן (טייל I, זאץ XXXV), ובכן, איז אַזאָ אידעע, וועלכע מיר באַטראַכטן דאָ, פאַראַן אויף אַ נויטווענ-דיגן אופן, און טאַקע אויסשליסלעך אין גאָט (טייל I, זאץ XV) וו. א. ג. צ. ב.

אָנמערקונג. דער ברייטער עולם פאַרשטייט אונטער דער מאַכט פון גאָט דעם פרייען ווילן פון גאָט, און זיין רעכט איבער אַלע זאַכן, וואָס עקזיסטירן, און וואָס ווערן מהאי טעמא געוויינטלעך באַטראַכט אַלס צופעליגע, מחמת, מען זאָגט דאָך, אז גאָט האָט די מאַכט אַלץ צו צעשמעטערן און פאַר-וואַנדלען אין גאַרנישט. ווייטער פאַרגלייכט מען זייער אָפּט די מאַכט פון גאָט מיט דער מאַכט פון קעניגן. אָבער די דאָזיגע לערע האָבן מיר צוריק-געוויון (טייל I, שלוסזאַצן I און II צו זאץ XXII), און מיר האָבן געצייגט (טייל I, זאץ XVI), אז גאָט האַנדלט מיט דער זעלבער נויטווענדיגקייט, וואָס מיט איר דערקענט ער זיך זעלבסט, דאָס הייסט, אז אַקוראַט אַזוי ווי עס פאָלגט פון דער נויטווענדיגקייט פון דער געטלעכער נאַטור (ווי אַלע גע-מען - אָן איינשטימיג), אז גאָט דערקענט זיך זעלבסט, אַזוי פאָלגט אויך מיט דער זעלבער נויטווענדיגקייט, אז גאָט טוט אומענדלעכע אויף אָן אַ שיעור אופנים. מיר האָבן אויך געצייגט (טייל I, זאץ XXXIV), אז גאָטס מאַכט איז אידענטיש מיט גאָטס תמצית און טאַט; דערפאַר איז פאַר אונז אַקוראַט אַזוי אוממעגלעך צו באַגרייפן, אז גאָט איז נישט טעטיג, ווי עס איז צו באַ-גרייפן, אז גאָט עקזיסטירט נישט. וואָלט איך באַדאַרפט ווייט פאַרפאַלגן דעם דאָזיגן ענין, וואָלט איך געקאָנט צייגן, אז די מאַכט, וועלכע ווערט געוויינט-לעך צוגעשריבן צו גאָט, איז נישט נאָר מענטשלעך (וואָס דאָס צייגט, אז גאָט ווערט פון דעם גרויסן עולם אַלס מענטש באַגרייפן, אָדער אַלס איינער, וואָס איז צו אַ מענטשן געגלייכן), נאָר אז זי שליסט אין זיך איין אַ פאַרלייקענונג פון מאַכט. דאָך וויל איך נישט רעדן אַזוי אָפּט איבער איינער און דער-זעלבער זאך, איך וועל נאָר דרינגלעך בעטן דעם לעזער, אז ער זאָל מערערע מאָל דורכדענקען איבער דעם, וואָס איך האָב געזאָגט אין דעם ערשטן טייל פון דעם זעכצנטן זאץ ביז צום סוף. קיינער וועט נישט זיין ביכולת ריכטיג אויפצופאַסן וואָס איך מיינ, סיידן ער וועט זיין אויף געוויסנהאַפּטן שטייגער פאַרזיכטיג נישט צונויפצומישן די מאַכט פון גאָט מיט דער מאַכט פון מענטשן און מיט דער רעכט פון קעניגן.

זאץ IV. די אידעע פון גאָט, וואָס פון איר פאָלגט אָן אומענדלעכע צאָל זאַכן אויף אָן אַ שיעור אופנים, קאָן זיין נאָר איינע.

באָווייז. דער אומענדלעכער פאַרשטאַנד פאַסט נישט אום קיין זאך אַחוץ די אַטריבוטן פון גאָט און זייערע פאַרענדערונגען (טייל I, זאץ XXX). נון, איז אָבער גאָט איינער (טייל I, שלוסזאַצן צו זאץ XIV); ובכן, קאָן די אידעע פון גאָט, וואָס פון איר פאָלגט אָן אומענדלעכע צאָל זאַכן אויף אָן אַ שיעור אופנים, זיין נאָר איינע. וו. א. ג. צ. ב.

זאץ V. דאָס אַקטועלע זיין פון אידעען אָנערקענט נאָר גאָט אַלס זיין אורזאך, אויף ווי ווייט ער ווערט באַטראַכט אַלס אַ דענקענדע זאך, און

נישט אויף ווי ווייט ער ווערט דורך אַן אַנדער אַטריבוט ערקלערט; דאָס הייסט, די אידעען פון גאָטס אַטריבוטן, אַזוי גוט ווי פון איינצלנע זאַכן, אָנערקענען נישט די געגנשטאַנדן גופא, אָדער די געוואָר געוואָרענע זאַכן אַלס זייער ווירקנדע אורזאַך, נאָר גאָט אַליין אויף ווי ווייט ער איז אַ דענ-קענדע זאַך.

באַ ווייז. דער דאָזיגער זאַך איז אפילו קלאָר פון זאַץ III אין דעם דאָזיגן טייל. דאָרטן האָבן מיר געצויגן דעם שלום, אַז גאָט קאָן בילדן די אידעע פון זיין תמצית און פון אַלע זאַכן, וואָס פאָלגן אויף אַ נויטווענדיגן אופן פון גאָטס תמצית, נאָר דערפאַר וואָס ער איז אַ דענקענדע זאַך, און נישט דערפאַר וואָס ער איז דער געגנשטאַנד פון זיין אידעע. דאָס פאַרמאָלע זיין פון אידעען אָנערקענט דעריבער נאָר גאָט אַלס אורזאַך, אויף ווי ווייט ער איז אַ דענקענדע זאַך. דער דאָזיגער זאַך קאָן אויך אַנדערש באַווייזן ווערן אויף פאָלגנדן אופן: דאָס פאַרמאָלע זיין פון פון אידעען איז (ווי פון סך איז קלאָר) אַ מאָדוס פון דענקען, דאָס הייסט (טייל I, שלוסזאַץ צו זאַץ XXV), אַ מאָדוס, וואָס דריקט אויס אויף אַ געוויסן אופן די נאַטור פון גאָט, אויף ווי ווייט ער איז אַ דענקענדע זאַך, און ער שליסט דעריבער אין זיך נישט איין (טייל I, זאַץ X) דעם באַגריף פון קיין אַנדער געטלעכן אַטרי-בוט, און ממילא (טייל I, אַקסיאָמע IV), איז ער אַ ווירקונג פון קיין אַנדער אַטריבוט ווי פון דעם אַטריבוט פון דענקען. דערפאַר אָנערקענט דאָס פאַר-מאָלע זיין פון אידעען נאָר גאָט אַלס אורזאַך. אויף ווי ווייט ער ווערט באַ-טראַכט אַלס אַ דענקענדע זאַך, א. א. וו. א. ג. צ. ב.

זאַץ VI. די מאָדוסן פון יעדן אַטריבוט האָבן גאָט אַלס אורזאַך, אויף אַזוי ווייט נאָר ווי ער ווערט באַטראַכט דורך דעם דאָזיגן אַטריבוט, וואָס פון אים זענען זיי מאָדוסן, און נישט אויף ווי ווייט ער ווערט באַטראַכט דורך וועלכן עס איז אַנדער אַטריבוט.

באַ ווייז. יעדער אַטריבוט ווערט (טייל I, זאַץ X) דורך זיך גופא, אָן וועלכן עס איז אַנדערן, באַגריפן. די מאָדוסן פון יעדן אַטריבוט שליסן דעריבער אין זיך איין דעם באַגריף פון זייער אַטריבוט, אָבער נישט פון קיין אַנדערן. לכן (טייל I, אַקסיאָמע IV), האָבן זיי גאָט אַלס אורזאַך נאָר אויף אַזוי ווייט ווי ער ווערט באַטראַכט דורך דעם אַטריבוט, וואָס פון אים זענען זיי מאָדוסן, און נישט אויף ווי ווייט ער ווערט באַטראַכט דורך וועלכן עס איז אַנדערן אַטריבוט. וו. א. ג. צ. ב.

שלום זאַץ. דערפאַר איז דאָס אַקטועלע זיין פון זאַכן, וועלכע זענען נישט קיין מאָדוסן פון דענקען. אַ פועל-יוצא פון דער געטלעכער נאַטור, נישט דערפאַר וואָס די דאָזיגע נאַטור האָט פריהער דערקענט די זאַכן, זאַכן, וואָס זענען אין די אידעען פאַרגעשטעלט, פאָלגן פון זייער אַטריבוט, און

ווערן פון אים ארויסגעדרונגען אויף דעם זעלבן אופן און מיט דער זעלבער
ניוטווענדיגקייט, וואָס די אידעען פאַלגן (ווי מיר האָבן געצייגט) פון דעם
אַטריבוט פון דענקען.

זאָץ VII. דער סדר און די שייכות פון אידעען איז דער זעלבער
ווי דער סדר און די שייכות פון זאַכן.

באַווייז. דער דאָזיגער זאָץ איז קלאָר פון דעם ערשטן טייל, אַקס-
יאַמע IV., דען די אידעע פון יעדער זאָך, וואָס ווערט פאַראורזאַכט, הענגט
אַפּ פון דער דעקלענטיש פון דער אורזאַך, פון וועלכער זי איז אַ ווירקונג.

שלוס זאָץ. דעריבער איז די השפעה פון גאָטס דענקען גלייך צו
דער פאַרווירקלעכטער השפעה פון זיין האַנדלונג — דאָס הייסט, אַלץ וואָס
פאַלגט פון דער אומענדלעכער נאַטור פון גאָט פאַרמאָל (אין דער וועלט פון
רוימלעכער אויסגעשפרייטקייט), פאַלגט אָן אַן אויסנאַם אין דעם זעלבן
סדר און אין דער זעלבער שייכות פון דער אידעע פון גאָט אָביעקטיוו (אין
דער וועלט פון דענקען).

אַנמערקונג. איידער מיר גייען ווייטער, מוזן מיר צוריקרופן אין
אונזער זיכרון דאָס וואָס מיר האָבן אויבן אָנגעצייגט, נעמלעך, אַז אַלץ וואָס
קאָן באַגריפּן ווערן פון דעם אומענדלעכן פאַרשטאַנד אַלס עפעס אַזעלכס,
וואָס שטעלט צונויף די תמצית פון דער סובסטאַנץ, געהערט נאָר צו איין
סובסטאַנץ, פאַלגען איז די דענקענדע און די אויסגעשפרייטע איינע און די
זעלבע סובסטאַנץ, וועלכע ווערט אויפגעפאַסט אַמאָל דורך איין אַטריבוט,
אַמאָל דורך אַן אַנדערן. אַזוי אויך איז אַ מאָדוס פון אויסגעשפרייטקייט און
די אידעע פון דעם מאָדוס, איינע און די זעלבע זאָך, הגם זי ווערט אויסגע-
דריקט אויף צוויי פאַרשידענע אופנים. דעם דאָזיגן אמת, שיינט, האָבן אויף
אַן אומקלאָרן אופן אָנערקענט די יידן, וועלכע האָבן אָנגענומען, אַז גאָט,
גאָטס פאַרשטאַנד, און די זאַכן, וואָס ווערן פון גאָט פאַרשטאַנען, זענען איינס
און דאָס זעלבע. למשל, אַ קרייז, וואָס עקזיסטירט אין דער נאַטור, און די
אידעע פון דעם עקזיסטירנדן קרייז וועלכע איז אויך אין גאָט, זענען איין
און די זעלבע זאָך, וועלכע ווערט דורך פאַרשידענע אַטריבוטן אויסגעדריקט.
אויף אַזאַ אופן מעגן מיר באַגרייפּן די נאַטור אונטער דעם אַטריבוט פון
אויסגעשפרייטקייט אַדער דורך דעם אַטריבוט פון דענקען, אַדער דורך וואָסער
עס איז אַנדער אַטריבוט, וועלן מיר געפינען די זעלבע אַרדענונג, אַדער איינע
און די זעלבע קייט פון אורזאַכן, דאָס הייסט, די זעלבע זאַכן אַלס פּועל-
יוצאס. איך האָב געזאָגט, אַז גאָט איז די אורזאַך פון אַן אידעע — למשל,
פון דער אידעע פון אַ קרייז — אויף ווי ווייט ער איז דענקענדע זאָך, און
פון אַ קרייז אויף ווי ווייט ער איז אַן אויסגעשפרייטע זאָך, אויס דעם פשוטן
גרונד, וואָס דאָס פאַרמאָלע זיין פון דער אידעע פון אַ קרייז קאָן געוואָר

גענומען ווערן אלס א נעקסטע אורזאך נאָר דורך אַן אַנדער מאָדוס פון דענ-
קען, און דער דאָזיגער מאָדוס ווידער דורך אַן אַנדערן, און אַזוי ווייטער ביז
דער אומענדלעכקייט; אַזוי אַז, אַזוי לאַנג ווי מיר באַטראַכטן זאָכן אלס מאָ-
דוסן פון דענקען, מוזן מיר ערקלערן די אַרדענונג פון דער גאַנצער נאַטור,
אָדער די גאַנצע קייט פון אורזאָכן, בלויז דורך דעם אַטריבוט פון דענקען.
און אויף ווי ווייט מיר באַטראַכטן זאָכן אלס מאָדוסן פון אויסגעשפרייטקייט,
מוזן מיר ערקלערן דעם סדר פון דער גאַנצער נאַטור בלויז דורך דעם אַטרי-
בוט פון אויסגעשפרייטקייט, און אַזוי אויך אין דעם פאַל פון אַנדערע אַטרי-
בוטן. דערפאַר איז גאַט, אויף אַזוי ווייט ווי ער באַשטייט פון אומענדלעכע
אַטריבוטן, באַמת, די אורזאָך פון זאָכן, ווי זיי זענען אין זיך זעלבסט. דייט-
לעכער קאָן איך איצט נישט ערקלערן דעם דאָזיגן ענין.

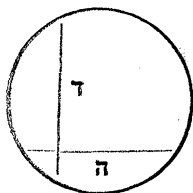
זאָץ VIII. די אידעען פון איינצלע זאָכן, אָדער פון מאָדוסן, וואָס
עקזיסטירן נישט, מוזן זיין אַנטהאַלטן אין דער אומענדלעכער אידעע פון
גאַט, אויף דעם זעלבן אופן, ווי די ווירקלעכע מהותן פון איינצלע זאָכן
אָדער מאָדוסן זענען אַנטהאַלטן אין די אַטריבוטן פון גאַט.

באַווייז. דער דאָזיגער זאָץ איז קלאָר פון דעם פאַריגן. ער ווערט
נאָך קלאָרער פאַרשטאַנען פון דער פאַריגער אָנמערקונג.

שלוס זאָץ. דערפון פאַלגט, אַז אַזוי לאַנג ווי איינצלע זאָכן עקזי-
סטירן נישט אַנדערש ווי נאָר אויף אַזוי ווייט ווי זיי זענען אַנטהאַלטן אין
די אַטריבוטן פון גאַט, עקזיסטירן אויך די פאַרשטעלונגען אין געדאַנק, אָדער
די אידעען, נישט אַנדערש ווי נאָר אויף אַזוי ווייט ווי עס עקזיסטירט די
אומענדלעכע אידעע פון גאַט. און ווען מען שרייבט צו צו די איינצלע זאָכן
אַן עקזיסטענץ, וואָס איז נישט נאָר אַנטהאַלטן אין די אַטריבוטן פון גאַט,
נאָר טאַקע אַ ווירקלעך דויערנדע עקזיסטענץ, וועלן זייערע אידעען אויך איינ-
שליסן אין זיך אַן עקזיסטענץ, אַ דאַנק וועלכער זיי וועלן הייסן אין דער
צייט דויערנדע אידעען.

אָנמערקונג. אויב עמיצער זאָל פאַרלאַנגען אַ ביישפּיל, וואָס זאָל
וואַרפן מער ליכט אויף דער דאָזיגער פראַגע, האָב איך מורא אַז איך וועל
נישט קאָנען געבן אים קיין איינעם, וואָס זאָל ערקלערן די זאָך, וועגן וועל-
כער איך רעד דאָ, מחמת, זי איז איינציג אין איר אַרט; דאָך וועל איך פרו-
בירן ווי ווייט מעגלעך די זאָך צו אילוסטרירן. די טבע פון אַ קרייז איז
אַזאַ, אַז אויב אַ וואָסערע עס איז צאָל פון גראַדע ליניען שניידן זיך דורך
איבערהאַלב פון אים, וועלן די רעכט-עקן, וואָס בילדן זיך דורך זייערע סעג-
מענטן, זיין גלייך איינער צו דעם אַנדערן. דעריבער זענען אין קרייז אַנט-
האַלטן אומענדלעך פאַלן פון איינע צו די אַנדערע גלייכע רעכט-עקן. דאָך קאָן
מען נישט וועגן קיין איינעם פון די דאָזיגע רעכט-עקן זאָגן, אַז ער עקזי-

סטירט, אחוץ אויף אזוי ווייט ווי דער קרייז עקזיסטירט. אויך קאָן מען נישט זאָגן וועגן דער אידעע פון וועלכן עס איז רעכט-עק. אַז זי עקזיסטירט, אחוץ אויף אזוי ווייט ווי זי איז אַנטהאַלטן אין דער אידעע פון קרייז. נון, לאָמיר אָננעמען, אַז פון יענע אומענדלעך פיל רעכט-עקן עקזיסטירן נאָר צוויי, נעמלעך, די וואָס בילדן זיך דורך די סעגמענטן פון די ליניען „ד“ און „ה“. די אידעען פון די דאָ-זיגע צוויי עקזיסטירן איצט נישט נאָר אויף אזוי ווייט ווי זיי זענען אַנטהאַלטן אין דער אידעע פון דעם קרייז, נאָר אויך אויף אזוי ווייט ווי זיי שליסן אין זיך איין די עקזיסטענץ פון די דאָזיגע רעכט-עקן, וואָס דערמיט אונטערשיידן זיי זיך פון די אידעען פון די איבעריגע רעכט-עקן.

זאָן IX. די אידעע פון איין איינצלענער אין דער ווירקלעכקייט עקזיסטירנדער זאָך האָט גאָט אַלס איר אורזאָך, נישט אויף אזוי ווייט ווי ער איז אומענדלעך, נאָר אויף אזוי ווייט ווי ער ווערט באַטראַכט אַלס באַווירקט פון אַן אַנדער אידעע פון אַ זאָך, וועלכע עקזיסטירט אין דער ווירקלעכקייט, און וואָס פון איר איז ער די אורזאָך, אויף ווי ווייט ער איז באַווירקט פון אַ דריטער אידעע, און אזוי ווייטער ביז דער אומענדלעכקייט. באַוווייז. די אידעע פון איין איינצלענער אין דער ווירקלעכקייט עק-זיסטירנדער זאָך איז אַן איינצלענער מאָדוס פון דענקען, און איז פאַרשיידן פון אַנדערע מאָדוסן (טייל II, שלוסזאָן און אָנמערקונג צו זאָן VIII) דערי-בער איז זי פון גאָט פאַראורזאַכט, אויף אזוי ווייט ווי ער איז אַ דענקענדע זאָך, אָבער נישט (טייל I, זאָן XXVIII) אויף ווי ווייט ער איז אַן אַבסאָלוט דענקענדע זאָך, נאָר אויף אזוי ווייט בלויז ווי ער ווערט באַטראַכט אַלס באַ-ווירקט פון אַן אַנדער מאָדוס פון דענקען, און אויף ווי ווייט ער איז די אורזאָך פון דעם דאָזיגן מאָדוס, אַלס איינער וואָס איז באַווירקט פון אַ דריטן און אזוי ווייטער ביז דער אומענדלעכקייט. נון, די אָר-דענונג און די שייכות פון אידעען איז (טייל II, זאָן VII) די זעלבע ווי די אָרדענונג און די שייכות פון אורזאָכן. לכן, איז די אורזאָך פון דער אידעע פון אַן איינצלענע זאָך אַן אַנדער אידעע אָדער גאָט, אויף ווי ווייט ער ווערט באַטראַכט אַלס מאָדיפּיצירט פון אַן אַנדער אידעע. און פון דער דאָזיגער צווייטער אידעע איז גאָט די אורזאָך, אויף ווי ווייט ער איז באַווירקט פון אַן אַנדער אידעע און אזוי ווייטער ביז דער אומענדלעכקייט. וו. א. ג. צ. ב. ש ל ו ס ז אָן. פון אַלץ וואָס געשעהט אין דעם איינצלענעם געגנ-שטאַנד פון יעדער אידעע איז פאַראַן דערפון אַ דערקענטעניש אין גאָט. אויף ווי ווייט ער האָט די אידעע פון דעם דאָזיגן געגנשטאַנד.

בא ווייז. פון אלץ וואָס געשעהט אין דעם געגנטשאַנד פון וועלכער עס איז אידעע, איז די אידעע דערפון אין גאָט (טייל II, זאָץ III), נישט אויף אַזוי ווייט ווי ער איז אומענדלעך נאָר אויף אַזוי ווייט ווי ער ווערט באַטראַכט אַלס באַווירקט פון אַן אַנדער אידעע פון אַן איינצעלנער זאָך (לויט דעם לעצטן זאָץ); דער סדר און די שייכות פון אידעען אָבער איז (טייל II, זאָץ VIII) דער זעלבער ווי דער סדר און די שייכות פון זאָכן. די דערקענ-טעניש דעריבער פון דעם, וואָס געשעהט אין אַ וועלכן עס איז געגנטשאַנד, מוז זיין אין גאָט נאָר אויף אַזוי ווייט ווי ער האָט די אידעע פון דעם דאָזיגן געגנטשאַנד. וו. א. ג. צ. ב.

זאָץ X. דאָס זיין פון דער סובסטאַנץ געהערט נישט צו דער תמצית פון דעם מענטשן, מיט אַנדערע ווערטער: די סובסטאַנץ שטעלט נישט צונויף דעם ווירקלעכן יש פון דעם מענטשן.

בא ווייז. דאָס זיין פון דער סובסטאַנץ שליסט אין זיך איין אויף אַ נויטווענדיגן אופן די עקזיסטענץ (טייל I, זאָץ VII); ווען דעריבער, דאָס זיין פון דער סובסטאַנץ זאָל געהערן צו דער תמצית פון דעם מענטשן וואָלט עס געהייסן, אַז ווען די סובסטאַנץ איז פאַראַן, איז אויף אַ נויטווענדיגן אופן דער מענטש אויך פאַראַן (טייל II, דעפ. II), און ממילא וואָלט דער מענטש עקזיסטירט אויף אַ נויטווענדיגן אופן, וואָס דאָס איז (טייל II, אַקסיאָמע I) אומזיניג. לכן, א. א. וו. וו. א. ג. צ. ב.

אַנמערקונג. דער דאָזיגער זאָץ קאָן אויך באַוווּזן ווערן פון טייל I, זאָץ V, וואו עס ווערט געצייגט, אַז עס קאָנען נישט זיין קיין צוויי סוב-סטאַנצן פון דער זעלבער נאַטור. היות, אָבער, ווי עס קאָנען זיין אַ סך מענטשן, לכן איז דאָס זיין פון דער סובסטאַנץ נישט דאָס וואָס שטעלט צונויף דעם ווירקלעכן יש פון דעם מענטשן. קלאָר איז אויך דער דאָזיגער זאָץ פון די אַנדערע אייגנשאַפטן פון דער סובסטאַנץ, נעמלעך, דאָס וואָס די סובסטאַנץ לויט איר נאַטור איז אומענדלעך, אומפאַרשטענדלעך, אומטיילבאַר, א. א. וו. ווי יעדער קאָן עס לייכט איינזעהן.

שלוס זאָץ. דערפון פאַלגט, אַז די תמצית פון דעם מענטשן באַ-שטייט פון געוויסע פאַרענדערונגען פון די אַטריבוטן פון גאָט. מחמת, (לויט דעם לעצטן זאָץ) געהערט נישט דאָס זיין פון דער סובסטאַנץ צו דער תמצית פון דעם מענטשן. די דאָזיגע תמצית, דעריבער, (טייל I, זאָץ XV) איז עט-וואָס וואָס איז אין גאָט, און וואָס אָן גאָט קאָן עס נישט זיין און נישט באַ-גריפן ווערן; אָדער זי איז (טייל I, שלוסזאָץ צו זאָץ XXV) אַ פאַרענדע-רונג, אָדער אַ מאָדוס, וואָס דריקט אויס גאָטס נאַטור אויף אַ געוויסן און באַשטימטן אופן.

אַנמערקונג. יעדער איינער מוז געוויס צוגעבן, אַז קיין זאָך קאָן

נישט זיין, און נישט באַגריפן ווערן אָן גאָט. אַלע מענטשן שטימען - איין, אַז גאָט איז די איינציגע אורזאַך פון אַלע זאַכן, פון זייער תּמציח, אַזוי גוט ווי פון זייער עקזיסטענץ; דאָס הייסט, גאָט איז נישט נאָר די אורזאַך פון זאַכן בנוגע זייער ווערן, נאָר אויך בנוגע זייער זיין.

אין דער אייגענער צייט באַהויפטן אַ סך, אַז דאָס, אָן וואָס אַ זאַך קאָן נישט זיין און נישט באַגריפן ווערן געהער צו דער תּמציח פון דער דאָזיגער זאַך. דערפאַר גלויבן זיי, אַז אַנטוועדער די נאַטור פון גאָט געהער צו דער תּמציח פון געשאַפענע זאַכן, אָדער אַז די געשאַפענע זאַכן קאָנען זיין און באַגריפן ווערן אָן גאָט, אָדער - און עס איז מער צו גלויבן, אַז דאָס איז דער פּאַל - זיי זענען נישט אויסגעהאַלטן אין זייערע דאָקטרינען. איך דענק, אַז די אורזאַך פון אַזאַ פּאַרפּלאַנטערטקייט איז דער עיקר דאָס, וואָס זיי האַלטן זיך נישט אין דעם ריכטיגן סדר פון פּילאָסאָפּישן דענקען. די נאַטור פון גאָט, וועלכע מוז פּריהער פון אַלץ אין באַטראַכט גענומען ווערן, מחמת, זי איז די ערשטע, סיי אין דעם סדר פון דער דערקענטעניש, סיי אין דעם סדר פון דער נאַטור, האָבן זיי געהאַלטן פאַר דאָס לעצטע, און אויף דעם ערשטן אָרט האָבן זיי אַוועקגעשטעלט, וואָס זיי רופן די געגנשאַטנדן פון דער עמ-פּינדלעכקייט. דעריבער, בעת זיי באַטראַכטן די נאַטור - ערשיינונגען שענקען זיי נישט קיין אויפּמערקזאַמקייט צו דער געטלעכער נאַטור. און ווען זיי ווענדן זיך דערגאָדעם צו דער באַטראַכטונג פון דער געטלעכער נאַטור, זענען זיי שוין נישט ביכולת צו האַלטן אין געדאַנק זייער ערשטע השערה, וואָס אויף איר האָבן זיי געבויט די דערקענטעניש פון נאַטור-ערשיינונגען. מחמת, זי קאָן זיי שוין נישט העלפן צו דער דערקענטעניש פון דער געטלעכער נאַטור. עס איז דערום קיין וואונדער נישט וואָס זיי זענען זיך אַליין סותר.

דאָך לאַמיר עס לאָזן גיין. מיין כּוונה דאָ איז בלויז געווען אַנצוגעבן אַ גרונד פאַר וואָס איך האָב נישט געזאָגט, אַז דאָס אָן וואָס אַ זאַך קאָן נישט זיין און נישט באַגריפן ווערן, געהערט צו דער תּמציח פון דער זאַך: איינצילנע זאַכן קאָנען נישט זיין און קאָנען נישט באַגריפן ווערן אָן גאָט, דאָך געהער נישט גאָט צו זייער תּמציח. איך האָב געזאָגט, אַז „די תּמציח פון אַ זאַך שטעלט צונויף דאָס, וואָס ווען עס ווערט געגעבן, ווערט אויך אויף אַ נויטווענדיגן אופן די זאַך געגעבן, און ווען עס ווערט אַוועקגענומען, ווערט אויך די זאַך אויף אַ נויטווענדיגן אופן אַוועקגענומען, אָדער: דאָס, אָן וואָס די זאַך, און דאָס אַליין אָן דער זאַך קאָן נישט זיין און נישט באַגריפן ווערן.“ זאָן XI. דער ערשטער עלעמענט, וואָס פון אים באַשטייט דאָס ווירקלעכע זיין פון דעם מענטשלעכן גייסט, איז די אידעע פון אַן איינ-צילנער ווירקלעך עקזיסטירנדער זאַך.

ב א ווייז . די תמצית פון דעם מענטשן (לויט דעם שלוסזאץ פון דעם לעצטן זאץ) באשטייט פון געוויסע מאָדוסן פון די אַטריבוטן פון גאָט; נעמ-
לעך (טייל II, אַקסיאָמע II), פון די מאָדוסן פון דענקען, וואָס די אידעע פון
זיי אַלע (טייל II, אַקסיאָמע III) איז פון נאַטור פריהער, און ווען די אידעע
איז פאַראַן, מוזן די איבעריגע מאָדוסן (די דאָזיגע אייגנטלעך, וואָס די אידעע
פון זיי איז פון נאַטור פריהער) זיין אין דעם זעלבן אינדיוויד (לויט דער
זעלבער אַקסיאָמע נאָך); און דערפאַר איז די אידעע דער ערשטער עלעמענט,
וואָס פון אים באשטייט דער מענטשלעכער גייסט. אָבער נישט די אידעע פון
אַ נישט עקזיסטירנדער זאָך, דען יעמאָלט (טייל II, שלוסזאץ צו זאץ VIII)
קאָן מען נישט זאָגן וועגן דער אידעע גופא, אַז זי עקזיסטירט; עס מוז,
דעריבער, זיין די אידעע פון אַ ווירקלעך עקזיסטירנדער זאָך, אָבער נישט
פון אַן אומענדלעכער זאָך. מחמת אַן אומענדלעכע זאָך (טייל I, זאָצן XXI
און XXII) מוז תמיד אויף אַ נויטווענדיגן אופן עקזיסטירן; דאָס וואָלט
(טייל II, אַקסיאָמע I) געווען אומזיניג. פאַלגלעך, איז דער ערשטער עלע-
מענט, וואָס פון אים באשטייט דאָס ווירקלעכע זיין פון דעם מענטשלעכן
גייסט, די אידעע פון אַ ווירקלעך עקזיסטירנדער איינצלער זאָך. וו.
א. ג. צ. ב.

ש ל ו ס ז אָץ . דערפון פאַלגט, אַז דער מענטשלעכער גייסט איז אַ טייל
פון דעם אומענדלעכן פאַרשטאַנד פון גאָט. ווען מיר זאָגן, אַלזאָ, אַז דער
מענטשלעכער גייסט פאַסט אויף דאָס אָדער יענעס, זאָגן מיר נישט אַנדערש
ווי דאָס, אַז גאָט האָט די אָדער יענע אידעע, נישט אויף ווי ווייט ער איז
אומענדלעך, נאָר אויף ווי ווייט ער דריקט זיך אויס דורך דער נאַטור פון
דעם מענטשלעכן גייסט, אָדער אויף ווי ווייט ער מאַכט אויס די תמצית פון
דעם מענטשלעכן גייסט, און ווען מיר זאָגן, אַז גאָט האָט די אָדער יענע
אידעע, נישט נאָר אויף אַזוי ווייט ווי ער מאַכט אויס די תמצית. פון מענטש-
לעכן גייסט, נאָר אויך אויף אַזוי ווייט ווי ער האָט צוגלייך מיט דעם מענטש-
לעכן גייסט אויך די אידעע פון אַן אַנדער זאָך — זאָגן מיר, אַז דער מענטש-
לעכער גייסט פאַסט-אויף אַ זאָך טיילווייז אָדער אומאָד עקוואַט.

אַ נ מ ע ר ק ו נ ג . דאָ וועלן די לעזער פליי ספק בלייבן שטיין, און עס
וועט זיי איינפאַלן פיל זאָכן, וואָס וועלן אַרויסרופן ביי זיי אַן אומאַנט-
שלאַסנהייט. דערפאַר בעט איך זיי, אַז זיי זאָלן ווייטער גיין מיט מיר פאַ-
מעלעך, טריט ביי טריט, און נישט אורטיילן איבער מיינע באַהויפטונגען, ביז
זיי וועלן נישט האָבן אַלץ דורכגעלעזן.

ז אָץ XII. אַלץ, וואָס געשעהט אין דעם אָביעקט פון דער אידעע,
וואָס פון איר באשטייט דער מענטשלעכער גייסט, מוז אויפגעפאַסט ווערן
פון דעם מענטשלעכן גייסט, אָדער: עס וועט אויף אַ נויטווענדיגן אופן זיין

אין דעם מענטשלעכן גייסט אן אידעע דערפון, וואָס קומט פאַר אין דעם אָביעקט, דאָס הייסט: ווען דער אָביעקט פון דער אידעע, וואָס מאַכט אויס דעם מענטשלעכן גייסט איז אַ קערפער, קאָן קיין זאַך נישט געשעהן אין קערפער, וואָס זאָל נישט אויפגעפאַסט ווערן פון גייסט.

באָווייז. פון אַלץ, וואָס געשעהט אין דעם אָביעקט פון אן אידעע, אין אַ דערקענטעניש דערפון פאַראַן אויף אַ נויטווענדיגן אופן אין גאָט (טייל II, שלוסזאָץ צו זאָץ IX), אויף ווי ווייט ער ווערט פאַטראַכט אַלס באַוועגט פון דער אידעע פון דעם דאָזיגן אָביעקט, דאָס הייסט (טייל II, זאָץ XI), אויף ווי ווייט ער מאַכט אויס דעם גייסט פון אַ זאָך. פון אַלץ, אַזאָ, וואָס געשעהט אין דעם אָביעקט, וועלכער מאַכט-אויס די אידעע פון דעם מענטשלעכן גייסט, איז אויף אַ נויטווענדיגן אופן פאַראַן אַ דערקענ-טעניש אין גאָט, אויף ווי ווייט ער מאַכט אויס די נאַטור פון דעם מענטש-לעכן גייסט; דאָס הייסט (לויט שלוסזאָץ צו זאָץ XI, טייל II) די דערקענ-טעניש פון דער דאָזיגער זאָך וועט אויף אַ נויטווענדיגן אופן זיין אין דעם גייסט; מיט אַנדערע ווערטער, דער גייסט פאַסט דאָס אויף. וו. א. ג. צ. ב. אָנמערקונג. דער דאָזיגער זאָץ איז קלאָר און ער ווערט נאָך קלאָרער פאַרשטאַנען פון טייל II, זאָץ VII (זעה אים נאָך).

זאָץ XIII. דער געגנשטאַנד פון דער אידעע, וועלכער מאַכט-אויס דעם מענטשלעכן גייסט, איז דער קערפער, אָדער אַ געוויסער מאָדוס פון אויסגעשפרייטקייט, וועלכער עקזיסטירט ווירקלעך, און נישט קיין אַנדער זאָך. באָווייז. אויב דער קערפער וואָלט אין דער אמתן נישט געווען דער געגנשטאַנד פון דעם מענטשלעכן גייסט, וואָלטן די אידעען פון פאַר-ענדערונגען פון דעם קערפער געווען אין גאָט (טייל II, שלוסזאָץ צו זאָץ XI) נישט דערפאַר וואָס ער מאַכט-אויס אונזער גייסט, נאָר דערפאַר וואָס ער מאַכט אויס דעם גייסט פון עטוואָס אַנדערש, דאָס הייסט (טייל II, שלוסזאָץ צו זאָץ XI), די אידעען פון די פאַרענדערונגען פון דעם קערפער וואָלטן נישט געווען אין אונזער גייסט. מיר, אָבער, האָבן יאָ אין אונז (טייל II אַקסיאָמע IV) די אידעען פון די פאַרענדערונגען פון דעם קערפער, דערי-בער, איז דער אָביעקט פון דער אידעע, וועלכע מאַכט אויס דעם מענטש-לעכן גייסט, דער קערפער, און (טייל II, זאָץ XI) טאַקע ווי ער עקזיסטירט אין דער ווירקלעכקייט. ווייטער, ווען עס וואָלט געווען וועלכער עס איז אָביעקט פון דער אידעע, וועלכע מאַכט-אויס דעם גייסט, אַחוץ דעם קער-פער, וואָלט, היות ווי קיין זאָך קאָן נישט עקזיסטירן, וואָס פון איר זאָל אַ וועלכע עס איז פעולה נישט פאַלגן (טייל I, זאָץ XXXIV), געמוזט דאָך זיין אין אונזער גייסט אן אידעע, וועלכע וואָלט געווען די פעולה פון דעם דאָזיגן אַנדערן אָביעקט (טייל II, זאָץ XI). אַזאָ אידעע איז אָבער (טייל II,

אָקסיאַמע V נישט פאַראַן, פּאַלגלעך, איז דער געגנשטאַנד פון אונזער גייסט דער קערפער, ווי ער עקזיסטירט אַקטועל, און גישט קיין אַנדער זאַך. וו. א. ג. צ. ב.

שלוס זאך. דערפון פּאַלגט אַז דער מענטש באַשטייט פון גייסט און קערפער, און אַז דער מענטשלעכער קערפער עקזיסטירט אַזוי ווי מיר ווערן אים געוואָר מיט אונזערע חושים.

אַנמערקונג. דערפון זעהען מיר, נישט נאָר אַז דער מענטשלעכער גייסט איז פאַראייניגט מיט דעם קערפער, נאָר מיר זעהען אויך וואָס מיר דאַרפן פאַרשטיין אונטער פאַראייניגונג צווישן גייסט און קערפער. קיינער וועט אָבער נישט זיין ביכולת אַדעקוואַט אָדער גענוי דאָס צו באַגרייפן, אויב ער וועט פריהער נישט האָבן קיין אַדעקוואַטע דערקענטעניש פון דער נאַטור פון אונזער קערפער, דען דאָס וואָס מיר האָבן ביז איצט געצייגט, איז זייער אַלגעמיינ און פאַסט פאַר דעם מענטשן אַזוי גוט ווי פאַר די איבריגע איינ-צלע זאַכן, וועלכע זענען אַלע, הגם אין פאַרשידענע מדרגות, דאָך דורכגע-דרונגען מיט אַ רוח חיים, מחמת פון יעדער זאַך, וואָס פון איר איז גאָט די אורזאַך, איז אַן אידעע פון איר פאַראַן אויף אַ נויטווענדיגן אופן אין גאָט, אויף דעם זעלפן ווי עס איז פאַראַן אין אים אַן אידעע פון דעם מענטשלעכן קערפער. פּאַלגלעך, מוז אַלץ, וואָס מיר האָבן געזאָגט וועגן דער אידעע פון דעם מענטשלעכן קערפער, אויף אַ נויטווענדיגן אופן זיין גילטיג בנוגע דער אידעע פון יעדער אַנדער זאַך. פון דער אַנדערער זייט, קאָנען מיר דאָך נישט לייקענען, אַז די אידעען זענען אַזוי פאַרשיידן איינע פון דער אַנדער-ער ווי די געגנשטאַנדן זעלבסט, און אַז איין אידעע איז פאַרטעפלעכער איידער די אַנדערע און אַנטהאַלט מער רעאַליטעט פאַר דער אַנדערער, אַקו-ראַט אַזוי ווי דער געגנשטאַנד פון איין אידעע איז פאַרטעפלעכער איידער דער געגנשטאַנד פון אַן אַנדער אידעע און אַנטהאַלט אין זיך מער רעאַלי-טעט פאַר אים. כּדי, דעריבער, צו באַשטימען מיט וואָס דער מענטשלעכער גייסט אונטערשיידט זיך פון אַנדערע זאַכן, און מיט וואָס עס שטייגט זיי אַריבער, איז נייטיג פאַר אונז צו וויסן די נאַטור פון זיין געגנשטאַנד, דאָס הייסט די נאַטור פון דעם מענטשלעכן קערפער. וואָס די דאָזיגע נאַטור איז, בין איך נישט ביכולת דאָ צו ערקלערן, און פאַר דעם וואָס איך וויל באַווייזן, איז עס אויך נישט נייטיג. איך וויל בלויז זאָגן אין אַלגעמיין, אַז וואָס פעהיגער פאַר די איבעריגע איין קערפער איז אַ סך זאַכן צו טאָן און צו ליידן, אַלץ פעהיגער איז דער גייסט פון דעם דאָזיגן קערפער מער זאַכן גלייכצייטיג אויפצופאַסן, און וואָס מער די האַנדלונגען פון אַ קערפער הענגען-אַפּ פון אים גופא, און וואָס ווייניגער אַנדערע קערפער ווירקן-מיט און זיין האַנדלען, אַלץ מער פעהיג איז דער גייסט פון דעם דאָזיגן קערפער פאַר אַ

באַשטימטער דערקענטעניש. מיר קאָנען דעריבער אָנערקענען די פּאַרטערפֿ-
לעכקייט פֿון איין גייסט איבער די איבעריגע, מיר קאָנען אויך זעהן דעם
טעם פֿאַר וואָס מיר האָבן אַ זייער אומקלאָרע דערקענטעניש פֿון אונזער
קערפער, און פֿיל אַנדערס, וואָס איך וועל אין די קומענדע זאַצן אַרויסדרינגען
דערפֿון, וואָס איז געזאַגט געוואָרן. דערפֿאַה האָב איך געדענקט, אַז עס לוינט
זיך די מיה צו ערקלערן און צו באַווייזן מער אויספֿירלעך מיינע איצטיגע
באַהויפטונגען. פֿדי דאָס צו טאָן, מוז איך אויפשטעלן אַלס גרונדלאַגן אייניגע
זאַצן וועגן דער נאַטור פֿון קערפער.

אַקסיאָמע I. אַלע קערפער געפינען זיך אין אַ צושטאַנד אַנטווע-
דער פֿון באַוועגונג אָדער פֿון רוה.
אַקסיאָמע II. יעדער קערפער באַוועגט זיך אַמאָל פֿאַמעלעכער
אַמאָל גיכער.

הילפֿזאַץ I. קערפער אונטערשיידן זיך איינער פֿון דעם אַנדערן
בנוגע באַוועגונג און רוה, גיכקייט און פֿאַמעלעכקייט נישט בנוגע דער
סובסטאַנץ.

באַווייז. דער ערשטער טייל פֿון דעם דאָזיגן זאַץ איז, אַזוי נעם
איך אָן, זעלבסט-פֿארשטענדלעך. אַז קערפער אונטערשיידן זיך נישט איינער
פֿון דעם אַנדערן בנוגע זייער סובסטאַנץ, איז קלאָר פֿון טייל I זאַץ V, ווי
אויך פֿון טייל I זאַץ VIII. נאָך דייטלעכער ווערט עס אַרויסגעבראַכט פֿון
אַנמערקונג צו זאַץ XV, טייל I.

הילפֿזאַץ II. אַלע קערפער שטימען איינער מיט דעם אַנדערן
אין געוויסע פרטים.

באַווייז. אַלע קערפער שטימען דערין, וואָס זיי אַנטהאַלטן דעם באַ-
גריף פֿון איינעם און דעם זעלבן אַטריבוט (טייל II, דעפיניציע I). אויך דערין
וואָס זיי קאָנען זיך באַוועגן אַמאָל לאַנגזאַמער אַמאָל שנעלער, און דערהויפֿט
וואָס זיי קאָנען זיין אין אַ צושטאַנד פֿון אַבסאָלוטער באַוועגונג אָדער רוה.
הילפֿזאַץ III. אַ באַוועגטער אָדער רוהענדער קערפער מוז צו
באַוועגונג אָדער צו רוה באַשטימט ווערן פֿון אַן אַנדער קערפער, וועלכער
איז באַשטימט געוואָרן צו באַוועגונג אָדער צו רוה פֿון אַן אַנדער קערפער,
און דער דאָזיגער קערפער ווידער פֿון נאָך אַן אַנדערן און אַזוי ווייטער ביז
דער אומענדלעכקייט.

באַווייז. קערפער זענען איינצלנע זאַכן (טייל II, דעפ. I), וועלכע
אונטערשיידן זיך איינע פֿון די אַנדערע בנוגע באַוועגונג און רוה; דעריבער
מוז (טייל I, זאַץ XXVIII) יעדע זאַך אויף אַ נויטווענדיגן אופן באַשטימט
ווערן צו באַוועגונג און רוה פֿון אַנדער איינצלנער זאַך). נעמלעך (טייל II,
זאַץ VI) פֿון אַן אַנדער קערפער, וועלכער איז אויך (אַקסיאָמע V) אין אַ

צושטאַנד פון באַוועגונג אָדער אין רוה. און דער דאָזיגער קערפער ווידער
האַט געקאָנט געוועזן ווערן אין באַוועגונג, אָדער פאַראורזאַכט ווערן צו רוהען,
דורך דעם וואָס ער איז באַשטימט געוואָרן צו באַוועגונג און רוה פון אַ
דריטן קערפער, דער דריטער קערפער ווידער פון אַ פערטן און אזוי ווייטער
ביז דער אומענדלעכקייט. וו. א. ג. צ. ב.

ש ל ו ס ז אָן. דערפון פאָלגט, אַז אַ קערפער וואָס באַוועגט זיך, האַלט
אין באַוועגן זיך ביז וואַנען ער ווערט באַשטימט צו אַ רוה-צושטאַנד פון אַן
אַנדער קערפער, און אַ קערפער, וואָס רוהט, האַלט אין רוהען ביז ער ווערט
באַשטימט פון אַן אַנדער קערפער צו אַ באַוועגונגס-צושטאַנד. דאָס איז,
באמת, אויגשיינלעך, מחמת, אויך נעם אָן, לַמשל אַז אַ געגעבענער קער-
פער, „א“ איז אין רוה און איך נעם נישט אין איינבאַטראַכט אַנדערע קער-
פער, וואָס זענען אין באַוועגונג, קאָן איך נישט באַהויפטן קיין זאַך וועגן
דעם קערפער „א“ אַחוץ דעם אַז ער איז אין רוה. אויב דערנאָכדעם גע-
שעהט, אַז „א“ איז אין באַוועגונג, האַט דאָס דאָך נישט געקאָנט זיין קיין
פּועל יוצא דערפון וואָס ער איז געווען אין רוה, ווייל צו קיין אַנדער קאָנ-
סעקווענץ ווי זיין בלייבן אין רוה האַט עס דאָך נישט געקאָנט פירן. אויב
פון דער צווייטער זייט, דער געגעבענער קערפער „א“ זאָל זיין אין באַווע-
גונג, וועלן מיר, אזוי לאַנג ווי מיר באַטראַכטן „א“ נישט זיין ביכולת צו באַ-
הויפטן קיין זאַך וועגן אים אַחוץ דעם אַז ער איז אין באַוועגונג, אויב מיר
געפינען דערנאָכדעם, אַז „א“ איז אין רוה, קאָן די דאָזיגע רוה נישט זיין
דער פּועל יוצא פון „א“ פריהערדיגער באַוועגונג, מחמת אַזאַ באַוועגונג
וואָלט נישט געקאָנט פירן צו אַן אומאויפהערלעכער באַוועגונג. דער רוה-צו-
שטאַנד דעריבער האַט געמוזט זיין דער רעזולטאַט פון עטוואָס, וואָס איז אין
„א“, נעמלעך, פון אַן אויסנווייניגסטער אורזאַך, וועלכע האַט באַשטימט „א“
צו אַ רוה צושטאַנד.

א ק ס י אָ מ ע I. אַלע פאָדוסן, וואָס אין זיי ווערט איין קערפער באַ-
ריט פון אַן אַנדער קערפער, פאָלגן גלייכצייטיג פון דער נאַטור פון דעם
קערפער, וואָס ווערט באַריט, און פון דעם קערפער וואָס באַריט, אזוי, אַז
איינער און דער זעלבער קערפער קאָן באַוועגט ווערן אויף פאַרשיידענע
אופנים, לפי דעם אונטערשייד פון דער נאַטור פון די קערפער, וואָס באַוועגן
אים. פון דער אַנדערער זייט, קאָנען פאַרשיידענע קערפער באַוועגט ווערן
אויף פאַרשיידענע אופנים דורך איינעם און דעם זעלבן קערפער.

א ק ס י אָ מ ע II. ווען אַ קערפער, וואָס איז אין באַוועגונג שליסט זיך
אַן אין אַ קערפער, וואָס רוהט, וועלכן ער איז נישט ביכולת צו באַוועגן,
שפּרינגט ער אָפּ צוריק פּדי פאַרטצוזעצן די באַוועגונג, אין דעם ווינקל, וואָס
ווערט געמאַכט פון דער באַוועגונגס-ליניע אין דעם צוריק-שפּרונג, מיט דער

פלאך פון דעם רוהענדען קערפער, וואָס אין אים האָט זיך אָנגעשטויסן דער באַוועגנדער קערפער, וועט זיין גלייך צום ווינקל, וואָס איז געמאַכט געוואָרן פון דער באַוועגונגס-ליניע מיט דער זעלבער פלאך, וואָס מיט איר פאלט זי צונויף.

אָזוי ווייט האָבן מיר נאָר גערעדט וועגן די איינפאַכסטע קערפער, וואָס אונטערשיידן זיך איינע פון די אַנדערע דורך באַוועגונג און רוה, לאַנגזאַמקייט און געשווינדקייט. איצט גייען מיר אַריבער צו די צונויפגעזעצטע קערפער. דעפיניציע. ווען עטלעכע קערפער פון גלייכער אָדער פאַרשיידענער גרייס ווערן פון אַנדערע קערפער אָזוי צוזאַמענגעדערענגט, אַז זיי ליגן איינע אויף די אַנדערע, אָדער אָזוי, אַז ווען זיי באַגעגענען זיך מיט דעם זעלבן אָדער פאַרשיידענעם גראַד פון שנעלקייט, טיילן זיי מיט איינע די אַנדערע זייערע באַוועגונגען אויף אַ געוויסן און באַשטימטן אופן, זאָגן מיר, אַז אַזעלכע קערפער זענען פאַרבונדען איינע מיט די אַנדערע, און אַלע אינאיינעם בילדן איין קערפער, אָדער איין אינדיוויד וועלכער אונטערשיידט זיך פון די אַנדערע דורך דער דאָזיגער פאַראייניגונג פון קערפער.

אַקסיאָמע III. לפי ערך צו דעם ווי די טיילן פון אַן אינדיוויד, אָדער אַ צונויפגעזעצטן קערפער, ליגן איינע אויף די אַנדערע מיט גרעסערע אָדער קלענערע אויבערפלאַכן, קאָנען זיי מיט מער אָדער ווייניגער שווערקייט געצוואונגען ווערן צו ענדערן זייער פּאָזיציע, און ממילא, קאָן מיט מער אָדער ווייניגער שווערקייט באַווירקט ווערן, אַז דער אינדיוויד גופא זאָל אַן אַנדער געשטאַלט אָננעמען. די קערפער, וואָס זייערע טיילן ליגן איינע אויף די אַנדערע מיט גרויסע אויבערפלאַכן, רופן זיך האַרטע, די וואָס זייערע טיילן ליגן איינע אויף די אַנדערע מיט קליינע אויבערפלאַכן רופן זיך ווייכע; די קערפער, וואָס זייערע טיילן באַוועגן זיך איינע צווישן די אַנדערע, רופן זיך פליסיגע.

הילפּזאָץ IV. אויב פון אַ קערפער, אָדער פון אַן אינדיוויד, וואָס איז צונויפגעזעצט פון עטלעכע קערפער, טיילען זיך אָפּ אייניגע קערפער, און אויך אין דער אייגענער צייט פאַרנעמט זייער אָרט אַ גלייכע צאָל אַנדערע קערפער פון דער זעלבער נאַטור, וועט דער אינדיוויד פאַרבאָהאַלטן זיין גאַטור ווי פריהער אַן א וואָסער עס איז פאַרענדערונג פון זיין פאַרם.

באַווייז. קערפער (לויט הילפּזאָץ I) אונטערשיידן זיך נישט בנוגע זייער סובסטאַנץ, דאָס וואָס שטעלט צונויף די פאַרם פון אַן אינדיוויד באַשטייט (לויט דער לעצטער דעפיניציע) אין אַ פאַראייניגונג פון קערפער, די דאָזיגע פאַראייניגונג, אָבער, הגם דאָרט איז פאַראַן אַן אומאויפהערלעכע פאַר-ענדערונג פון קערפער, וועט על פי אונזער השערה אָנגעהאַלטן ווערן; דער

אינדיוויד, דעריבער ווערט פארבאהאלטן ווי פון פריהער זיין נאטור הן בנוגע זיין סובסטאנץ. הן בנוגע זיין מאָדוס.

הילפּזאָץ V. ווען די טיילן, וואָס בילדן אַן אינדיוויד, ווערן קלענער אָדער גרעסער, אָבער אין אַזאַ שייכות, אַז זיי האַלטן אַלע אָן די זעלבע אַרט פון באַוועגונג און רוה ווי פריהער, וועט דער אינדיוויד אַלץ אָנהאַלטן זיין אָריגינעלע נאטור, אָן וואָסער עס איז פאַרענדערונג פון זיין פּאַרם.

באַווייז. דער זעלבער, וואָס פאַר דעם לעצטן הילפּזאָץ.
הילפּזאָץ VI. ווען געוויסע קערפער, וואָס שטעלן צונויף אַן אינדיוויד, ווערן באַצוואונגען צו בייטן די באַוועגונג, וואָס זיי האָבן אין איין ריכטונג, פאַר אַ באַוועגונג אין אַן אַנדער ריכטונג, אָבער אויף אַזאַ אופן, אַז זיי זאָלן זיין ביכולת פאַרטוועצן זייערע באַוועגונגען און זייערע געגנ-זייטיגע מיטטיילונג אין די זעלבע שייכותן ווי פריהער, וועט דער אינדיוויד פאַרבאהאלטן זיין אייגענע נאטור אָן וועלכער עס איז פאַרענדערונג פון דער פּאַרם.

באַווייז. דער דאָזיגער באַווייז איז אויגנשיינלעך, וואָריס עס איז פאַרשטאַנען, אַז דער אינדיוויד פאַרבאהאלט אין זיך אַלץ דאָס, וואָס אין זיין דעפיניציע האָבן מיר גערעדט וועגן דעם אַלס עטוואָס, וואָס בילדעט זיין פּאַרם. הילפּזאָץ. אַחוץ דעם, מעג דער צונויפגעזעצטער אינדיוויד אַלס גאַנ-צעס זיך באַוועגן אָדער רוהען, מעג ער זיך אין דער אָדער אין יענער ריכ-טונג באַוועגן, פאַרבאהאלט ער זיין נאטור אַזוי לאַנג, ווי יעדער טייל האַלט אָן זיין באַוועגונג, און טיילט מיט ווי פריהער די דאָזיגע באַוועגונג צו די איבעריגע טיילן.

באַווייז. דער דאָזיגער זאָץ איז קלאָר פון דער דעפיניציע פון אַן אינדיוויד (זעה דעפיניציע פאַר הילפּזאָץ IV).

אַנמערקונג. דערפון זעהען מיר, אַלזאָ, ווי אַזוי אַ צונויפגעזעצטער אינדיוויד קאָן אויף פאַרשיידענע אופנים באַווירקט ווערן, און נישט געקוקט אויף דעם אַלעם, זיין נאטור קאָנסערווירן. ביז איצט האָבן מיר אונטער אינדיוויד באַגריפן דאָס, וואָס באַשטייט פון קערפער, וועלכע אונטערשיידן זיך איינער פון דעם אַנדערן נאָר בנוגע באַוועגונג און רוה, שנעלקייט און לאַנג-זאַמקייט, דאָס הייסט, דאָס וואָס איז צונויפגעזעצט פון די איינפאַכסטע קער-פער. ווען אָבער מיר זאָלן איצט דענקען וועגן אַן אינדיוויד, וואָס איז צו-נויפגעזעצט פון עטלעכע אינדיווידן פון פאַרשיידענע נאטורן, וועלן מיר געפינען, אַז ער קאָן אויף אַ סך מער אַנדערע אופנים באַווירקט ווערן, און דאָך קאָנסערווירן זיין נאטור, דען יעדער טייל זיינער וועט באַשטיין פון עט-לעכע קערפער און (לויט הילפּזאָץ VI) וועט יעדער טייל, אַלזאָ, אָן וואָסער

עס איז פֿאַרענדערונג פון זיין נאַטור, זיך באַוועגן אַמאָל שנעלער אַמאָל לאַנג-
זאַמער און, ממילא, וועט ער קאָנען מיטטיילן געשווינדער און לאַנגזאַמער
זיינע באַוועגונגען צו די איבעריגע טיילן. ווען מיר זאָלן ווייטער דענקען
וועגן אַ דריטן מין פון אינדיווידן, וועלכע ווערן צונויפגעזעצט פון דעם דאָ-
זיגן צווייטן מין, וועלן מיר געפינען, אַז זיי קאָנען באַווירקט ווערן נאָך
אויף אַ גרעסערע צאָל אופנים אַן אַ פֿאַרענדערונג פון זייער פֿאַרם. ווען מיר
זאָלן אַזוי אָנגיין ביז דער אומענדלעכקייט, וועלן מיר לייכט איינזעהן, אַז די
גאַנצע נאַטור איז אַן אינדיוויד, וואָס זיינע טיילן, דאָס הייסט, אַלע קערפער
פֿאַרענדערן זיך אויף אומענדלעכע אופנים, און דער אינדיוויד אַלס גאַנצעס
פֿלייבט אומפֿאַרענדערט. דאָס וואָלט איך געמוזט ווייטער אויספירן און ער-
קלערן, ווען איך זאָל שרייבן אַ באַזונדער אָפּהאַנדלונג וועגן קערפער. איך
האָב אָבער געזאָגט, אַז דאָס איז נישט מיין אפזיכט. איך האָב עס אָנגערירט
נאָר דערפֿאַר, וואָס איך קאָן דערפון לייכט אַרויסדרינגען דאָס, וואָס איך האָב
בדעה צו באַווייזן.

פ א י ס ט ו ל א ט ז .

- I. דער מענטשלעכער קערפער באַשטייט פון פילע איינצלע טיילן,
פון פֿאַרשיידנאַרטע נאַטור, וואָס יעדער איינער פון זיי איז אין זיך גופא
זייער קאָמפּליצירט.
- II. פון די איינצלע טיילן, וואָס שטעלן צונויף דעם מענטשלעכן
קערפער, זענען אייניגע פליסיג, אייניגע ווייך, אייניגע האַרט.
- III. די איינצלע טיילן, וואָס שטעלן צונויף דעם מענטשלעכן קער-
פער, און ממילא, דער מענטשלעכער קערפער גופא, ווערט באַווירקט פון
אויסנווייניגסטע קערפער אויף פֿאַרשידענע אופנים.
- IV. דער מענטשלעכער קערפער באַנויטיגט זיך פֿאַר זיין דערהאַלטונג
אין פֿאַרשידענע אַנדערע קערפער, וואָס דורך זיי ווערט ער, אַזוי צו זאָגן,
תמיד רעגענערירט.
- V. ווען דער פליסיגער טייל פון אַ מענטשלעכן קערפער ווערט באַ-
שטימט פון אַן אויסנווייניגסטן קערפער זיך אָפּט אַנצושוויסן אויף אַן אַנדער
ווייכן טייל, בייט ער די פלאַך פון דעם דאָזיגן לעצטן טייל און לאָזט אויף
אים שפורן פון דעם אויסנווייניגסטן איינזירקענדן קערפער.
- VI. דער מענטשלעכער קערפער קאָן אויף פֿאַרשידענע אופנים באַ-
וועגן אויסנווייניגסטע קערפער און איינאַרדענען זיי אויף פֿאַרשידענע אופנים.
- XIV. זאָן דער מענטשלעכער גייסט איז ביכולת אויפצופאַסן אַ

גרויסע צאָל זאָכן לפי ערך צו דעם, אויף וויפיל זיין קערפער איז ביכולת אויפצונעמען אַ גרויסע צאָל איינדריקן.

באָווייז. דער מענטשלעכער קערפער איז (פאָסטולאַטן III און VI) באַווירקט אויף פאַרשיידענע אופנים פון אויסנווייניגסטע קערפער, און איז אין שטאַנד אויף פאַרשיידענע אופנים צו באַווירקן אויסנווייניגסטע קערפער. אָבער (לויט טייל II, זאָץ XII) מוז דער מענטשלעכער גייסט עמפּינדן אַלץ, וואָס געשעהט אין דעם מענטשלעכן קערפער. דעריבער איז דער מענטשלע-כער געדאַנק ביכולת אויפצופאַסן אַ גרויסע צאָל זאָכן לפי ערך, א. א. וו. וו. א. ג. צ. ב.

זאָץ XV. די אידעע, וועלכע מאַכט אויס דאָס פאַרמאָלע זיין פון מענטשלעכן גייסט, איז נישט איינפאַך, נאָר זי איז צונויפגעזעצט פון אַ גרוי-סער צאָל אידעען.

באָווייז. די אידעע, וועלכע מאַכט אויס דאָס פאַרמאָלע זיין פון דעם מענטשלעכן גייסט, איז די אידעע פון דעם קערפער (טייל II, זאָץ XIII), וועלכער איז (פאָסטולאַט I) צונויפגעזעצט פון אַ גרויסער צאָל פון פאַרוויקלטע איינצלע טיילן. אין גאָט אָבער איז אויף אַ נויטווענדיגן אופן פאַראַן די אידעע פון יעדן איינצלעם טייל, פון וועלכן דער קערפער איז צונויפגעזעצט (טייל II, שלוסזאָץ צו זאָץ VIII): דעריבער איז די אידעע פון דעם מענטש-לעכן קערפער צונויפגעזעצט פון די פילע אידעען פון זיינע באַשטאַנד-טיילן. וו. א. ג. צ. ב.

זאָץ XVI. די אידעע פון יעדן מאָדוס, וואָס דורך אים ווערט דער מענטשלעכער קערפער באַווירקט פון אויסנווייניגסטע קערפער, מוז אין זיך איינשליסן די נאָטור פון דעם מענטשלעכן קערפער און אויך די נאָטור פון דעם אויסנווייניגסטן קערפער.

באָווייז. אַלע מאָדוסן, וואָס דורך זיי ווערט אַ קערפער באַווירקט, פאָלגן פון דער נאָטור פון דעם באַווירקטן קערפער, און אויך פון דער נאָ-טור פון דעם ווירקענדן קערפער (אַקסיאָמע I, אונטער דעם שלוסזאָץ פון הילפּזאָץ III). דערפאַר שליסט אויך זייער אידעע אין זיך איין אויף אַ נויט-ווענדיגן אופן די נאָטור פון ביידע קערפער (טייל I, אַקסיאָמע IV); און פאָלגלעך, שליסט אין זיך איין די אידעע פון יעדן מאָדוס, וואָס דורך אים ווערט דער מענטשלעכער קערפער באַווירקט פון אויסנווייניגסטע קערפער, די נאָטור פון דעם מענטשלעכן קערפער און אויך פון דעם אויסנווייניגסטן קער-פער. וו. א. ג. צ. ב.

שלוסזאָץ I. דערפון פאָלגט, ערשטנס, אַז דער מענטשלעכער גייסט פאָסט אויף די נאָטור פון פילע קערפער צוגלייך מיט דער נאָטור פון זיין אייגענעם קערפער.

שלוס זאץ II. עס פאלגט, צווייטנס, אז די אידעען, וואָס מיר האָבן פון אויסנווייניגסטע קערפער, צייגן אָן מער דעם צושטאַנד פון אונזער אייגע-
נעם קערפער איידער די נאַטור פון אויסנווייניגסטע קערפער, וואָס איך האָב
דורך פיל ביישפילן ערקלערט אין דער הוספה צו דעם ערשטן טייל.

זאץ XVII. ווען דער מענטשלעכער קערפער ווערט באַווירקט דורך
אַ מאַדוס, וואָס שליסט איין זיך די נאַטור פון אַן אויסנווייניגסטן קער-
פער, וועט דער מענטשלעכער גייסט באַטראַכטן דעם דאָזיגן אויסנווייניגסטן
קערפער אַלס ווירקלעך עקזיסטירנד, אָדער אַלס געגנוואַרטיג צו זיך גופא, ביז
דער קערפער וועט באַווירקט ווערן אויף אַן אופן, וואָס זאָל אויסשליסן די
עקזיסטענץ און די געגנוואַרטיגקייט פון דעם דאָזיגן קערפער.

באַ ווייז. דער דאָזיגער זאץ איז אויגנשיינלעך, דען כל זמן דער
מענטשלעכער קערפער ווערט אַזוי באַווירקט, וועט דער מענטשלעכער גייסט
(טייל II, זאץ XII) באַטראַכטן די דאָזיגע פאַרענדערונג פון קערפער —
דאָס הייסט, ער וועט (לויט דעם לעצטן זאץ) האָבן די אידעע פון אַ ווירק-
לעך עקזיסטירנדן מאַדוס, און די דאָזיגע אידעע שליסט אין זיך איין די נא-
טור פון דעם אויסנווייניגסטן קערפער, מיט אַנדערע ווערטער, ער וועט האָבן
די אידעע, וואָס שליסט נישט אויס, נאָר וואָס זעצט פאַראויס די עקזיסטענץ
אָדער געגנוואַרטיגקייט פון דער נאַטור פון דעם אויסנווייניגסטן קערפער;
לכן וועט דער גייסט (לויט טייל II, שלוסזאץ I צו זאץ XVI) באַטראַכטן
דעם אויסנווייניגסטן קערפער אַלס ווירקלעך עקזיסטירנד ביז ווי לאַנג ער
ווערט באַווירקט. און אַזוי ווייטער. וו. א. ג. ז. ב.

שלוס זאץ. דער גייסט איז ביכולת צו באַטראַכטן אַלס געגנוואַרטיג
אויסנווייניגסטע קערפער, וואָס דורך זיי איז דער מענטשלעכער קערפער איין
מאָל באַווירקט געוואָרן, הגם זיי עקזיסטירן שוין נישט מער און זענען נישט
געגנוואַרטיג.

באַ ווייז. ווען אויסנווייניגסטע קערפער באַשטימען די פליסיגע טיילן
פון דעם מענטשלעכן קערפער אַזוי, אז זיי שליסן זיך אָפּט אָן אויף ווייכערע
טיילן, בייטן זיי די פלאַכן פון די לעצטע טיילן (פאַסטולאַט V). דערפער,
(אַקטיאָמע II, אונטער שלוסזאץ פון היילפזאץ ג) פרעלן זיי צוריק פון דאָרט
אויף אַ פאַרשיידענעם אופן ווי זיי פלעגן עס טאָן איידער זיי האָבן פאַראור-
זאכט די פאַרענדערונג; און דערנאָכדעם ווען זיי שטויסן זיך אָן אויף די
זעלבע נייע פלאַכן אין זייער אייגענער ספאַנטאַנער באַוועגונג, וועלן זיי צו-
ריקגעפּרעלט ווערן אויף דעם זעלבן אופן ווי דעמאָלט, ווען זיי זענען צו די
דאָזיגע פלאַכן געטריבן געוואָרן פון די אויסנווייניגסטע קערפער; פּאָלגלעך,
וועלן זיי בעת זיי, אַזוי צוריקפּרעלנדיג, זעצן פאַרט זייער באַוועגונג, ווירקן
אויף דעם זעלבן אופן אויף דעם מענטשלעכן קערפער. דערפער וועט דער

גייסט (טייל II, זאץ XII) דענקען — דאָס הייסט (טייל II, זאץ XVII) דער גייסט וועט ווידער באַטראַכטן דעם אויסנווייניגסטן קערפער אַלס געגנוואַרטיג, און דאָס וועט ער טאָן אַזוי אָפט ווי די פליסיגע טיילן פון דעם מענטשלעכן קערפער וועלן זיך אָנשטויסן אויף די זעלבע פלאַכן אין זייער אייגענער ספּאַנטאַנער באַוועגונג. לכן, ווען אפילו די אויסנווייניגסטע קערפער, וואָס דורך זיי איז דער מענטשלעכער קערפער איין מאָל באַווירקט געוואָרן, זאָלן נישט עקזיסטירן מער, וועט דער גייסט דאָך זיי באַטראַכטן אַלס געגנוואַרטיג אַזוי אָפט ווי די דאָזיגע האַנדלונג פון דעם קערפער וועט זיך איבערהוזן. ו. א. ג. צ. ב.

אַנמערקונג. דערפון זעהען מיר ווי אַזוי עס קומט, ווי דאָס איז אָפט דער פאַל, דאָס מיר באַטראַכטן אַלס געגנוואַרטיג זאָכן, וואָס זענען נישטאַ. עס קאָן זיין, אַז דאָס איז אַ פּוּעל-יוצא פון אַנדערע אורזאַכן. עס וועט אָבער, דענק איך, זיין גענוג פאַר מיר צו האָבן אויפגעוויזן איין אורזאַך, דורך וועלכער איך האָב די זאַך געקאָנט אַזוי ערקלערן ווי איך וואָלט האָבן אָנגע-וויזן איר אמתע אורזאַך. פאַקטיש, אָבער, בין איך נישט זייער ווייט פון אמת, מחמת, אַלע מיינע השערות שטיצן זיך אויף פאַסטולאַטן, וואָס רוהען, פּמעט אָן אַן אויסנאַם, אויף ערפאַרונג, וואָס אין איר דאַרפן מיר נישט צווייפּלען, נאָכדעם ווי מיר האָבן געצייגט, אַז דער מענטשלעכער קערפער, ווי מיר פילן אים, עקזיסטירט (שלוסזאַץ אונטער זאץ XIII, טייל II). אַחוץ דעם (טייל II, שלוסזאַץ צו זאץ XVII און שלוסזאַץ II צו זאץ XVI) זעהען מיר דייטלעך איין וואָס דער הילוק איז צווישן דער אידעע למשל פון פעטער, וועלכער שטעלט צונויף די תמצית פון פעטערס גייסט, און דער אידעע פון דעם זעלבן פעטער, וועלכע איז אין אַן אַנדער מענטשן, לאַמיר זאָגן, אין פּאַוּלען. דען די ערשטע אידעע דריקט אויס דירעקט די תמצית פון פעטערס קערפער גופא, און שליסט איין זיין עקזיסטענץ נאָר אַזוי לאַנג ווי פעטער עקזיסטירט. די צווייטע אָבער צייגט מער דעם צושטאַנד פון פּאַוּעלס קערפער איידער די נאַטור פון פעטער, און, פּאַלגלעך, וועט פּאַוּעלס גייסט, אַזוי לאַנג ווי יע-נער צושטאַנד פון פּאַוּעלס קערפער וועט דויערן, באַטראַכטן פעטערן אַלס געגנוואַרטיג, הגם ער וועט שוין נישט מער עקזיסטירן. ווייטער, כדי צו האַלטן זיך ביי די געוויינלעכע אויסדריקן, וועלן מיר רופן די פּאַרענדערונגען פון דעם מענטשלעכן קערפער, וואָס זייערע אידעען שטעלן-פאַר די אויס-ווייניגסטע קערפער אַלס געגנוואַרטיג, בילדער פון זאַכן, הגם זיי דערמאָנען נישט אין דער געשטאַלט פון זאַכן. און ווען דער גייסט באַטראַכט די קער-פער אויף דעם דאָזיגן אופן, זאָגן מיר, אַז ער שטעלט זיך פאַר, כדי, אַלואָ, אַנצווייזן, וואו דער טעות ליגט, וויל איך דאָ ציהען די אויפמערקזאַמקייט צו דעם פאַקט, אַז די פּאַרשטעלונג פון דעם גייסט, אַן און פאַר זיך באַטראַכט.

אנטהאלט נישט אין זיך קיין טעות. דער גייסט אירט נישט בלויז אין דעם אקט פון פאָרשטעלן זיך, נאָר אויף אזוי ווייט ווי ער ווערט באַטראַכט אַלס זייענדיג אָן דער אידעע, וועלכע שליסט אויס די עקזיסטענץ פון אַזעלכע זאַכן, וועלכע ער שטעלט זיך פאַר אַלס געגנוואַרטיג. אויב דער גייסט, בשעת ער שטעלט זיך פאַר נישט עקזיסטירנדע זאַכן אַלס געגנוואַרטיג, ווייסט אין דער אייגענער צייט, אַז די דאָזיגע זאַכן עקזיסטירן אין דער ווירקלעכקייט נישט, מוז אַזאַ פאַרשטעלונגס-פעהיגקייט צוגעשריבן ווערן צו דער פעולה פון זיין נאַטור און נישט צו אַ חסרון, בפרט נאָך ווען די דאָזיגע פעהיגקייט הענגט אָפּ פון זיין נאַטור גופא, דאָס הייסט (טייל I, דעפ. VII) ווען די דאָזיגע פאַרשטעלונגס-פעהיגקייט זאָל זיין פריי.

זאָץ XVIII. ווען דער מענטשלעכער קערפער איז איין מאָל באַ-ווירקט געוואָרן פון צוויי אָדער מערערע קערפער אין דער זעלבער צייט, וועט דער גייסט נאָכדעם ווי ער וועט זיך פאַרשטעלן איינעם פון זיי, תיכף זיך דערמאָנען אויך אין די אַנדערע.

באָ ווייז. דער גייסט (טייל II, שלוסזאָץ צו זאָץ XVII) שטעלט זיך פאַר אַ קערפער דערפאַר, ווייל אַ מענטשלעכער קערפער ווערט באַווירקט און גענייגט פון די איינדריקן פון אַן אויסנווייניגסטן קערפער אויף דעם זעלבן אופן ווי ער איז באַווירקט, ווען אייניגע טיילן זיינע ווערן באַרירט פון דעם אויסנווייניגסטן קערפער גופא. דער קערפער אָבער (על פי אונזער השערה) איז געווען אזוי גענייגט, אַז דער גייסט האָט זיך פאַרגעשטעלט אין איינער און דער זעלבער צייט צוויי קערפער, דעריבער וועט ער זיך אויך איצט פאַרשטעלן גלייכצייטיג צוויי קערפער, און דער גייסט, ווען ער שטעלט זיך פאַר איינעם, דערמאָנט ער זיך תיכף אין דעם צווייטן. וו. א. ג. צ. ב.

אַנמערקונג. איצט זעהען מיר, וואָס זכרון איז. עס איז, נעמלעך, נישט אַנדערש ווי אַ געוויסע אַסאָסיאַציע פון אידעען, וועלכע שליסן אין זיך איין די נאַטור פון זאַכן אויסנווייניג פון דעם מענטשלעכן קערפער, אַן אַסאָסיאַציע, וואָס אַנטשטייט אין דעם גייסט לפי דער אָרדנונג און אַסאָסיאַציע פון די פאַרענדערונגען פון דעם מענטשלעכן קערפער. איך זאָג, ערשטנס, עס איז די אַסאָסיאַציע פון די אידעען בלויז, וועלכע שליסן איין די נאַטור פון זאַכן אויסנווייניג פון דעם מענטשלעכן קערפער, נישט אָבער פון אידעען, וועלכע ער-קלערן די נאַטור פון די דאָזיגע זאַכן. דען עס זענען ווירקלעך (טייל II, זאָץ XVI) די אידעען פון די פאַרענדערונגען פון דעם מענטשלעכן קערפער, וועלכע שליסן איין אין זיך די נאַטור פון דעם מענטשלעכן, אזוי גוט ווי פון דעם אויסנווייניגסטן קערפער. איך זאָג, צווייטנס, אַז די דאָזיגע אַסאָסיאַציע אַנטשטייט לפי דער אָרדנונג און אַסאָסיאַציע פון די פאַרענדערונגען פון דעם מענטשלעכן קערפער, פדי זי צו אונטערשיידן פון דער אַסאָסיאַציע פון אי-

דעזען, וועלכע אנטשטייט לפי דער אָרדנונג פון דעם פאַרשטאַנד, אַ דאַנק וועלכן דער גייסט פאַסט אויף זאַכן נאָך זייערע ערשטע אורזאַכן, און וועלכע איז ביי אַלע מענטשן די זעלבע. דערפון זעהען מיר ווייטער דייטלעך, פאַר-וואָס דער גייסט פון דעם דענקען פון איין זאַך קומט תיכף אַרויף אויף דעם דענקען פון אַן אַנדער זאַך, וועלכע האָט נישט קיין ענלעכקייט מיט דער ער-שטער; למשל, פון דעם דענקען פון דעם וואָרט עפּל קומט ער תיכף אַרויף אויף דעם געדאַנק פון פּרוכט, וואָס האָט נישט קיין ענלעכקייט, און קיין זאַך גע-מיינזאַם מיט יענעם אַרטיקולירטן טאָן, אַחוץ דעם, וואָס דער קערפּער פון דעם דאָזיגן מענטשן איז אָפט באַווירקט געוואָרן פון די דאָזיגע ביידע זאַכן, דאָס הייסט, וואָס דער מענטש האָט אָפט געהערט דאָס וואָרט עפּל בשעת ער האָט געקוקט אויף דער פּרוכט זעלבסט. און אַזוי וועט יעדער מענטש איבערגיין פון איין דענקען אין אַן אַנדערן, לויט דעם, ווי די געוואוינהייט פון יעדן האָט איינגעאָרדנט די פאַרשטעלונגען פון זאַכן אין זיין קערפּער. אַ סאָדאַט, למשל, וועט ביי דעם אָנבליק פון שפורן פון אַ פּערד אין זאַמד, שנעל קומען פון דעם געדאַנק פון דעם פּערד אויף דעם געדאַנק פון אַ רייטער, און פון דעם דאָזיגן געדאַנק אויפן געדאַנק פון קריג, און אַזוי ווייטער. אַ פּויער, אָבער, וועט פון דעם געדאַנק פון אַ פּערד אַריבערגיין אויף דעם געדאַנק פון אַן אַקער, אַ פעלד, און אַזוי ווייטער. און אַזוי וועט יעדער איינער פון איין געדאַנק קומען אויף אַזאַ אַדער אַן אַנדער געדאַנק לויט דעם, ווי ער איז געוואוינט אויף אַזאַ אַדער אַן אַנדער אופן צו פאַרבינדן און צו פאַר-קייטלען די פאַרשטעלונגען פון אורזאַכן.

זאָך XIX. דער מענטשלעכער גייסט ערקלערט דעם מענטשלעכן קערפּער, און ווייט זיין עקזיסטענץ, נאָר דורך די אידעען פון די פאַרענ-דערונגען, וואָס דורך זיי ווערט דער קערפּער באַווירקט.

באָווייז. דער מענטשלעכער גייסט איז זעלבסט די אידעע אַדער די דערקענטעניש פון דעם מענטשלעכן קערפּער, וועלכער איז (טייל II, זאָך XIII) אין גאָט אויף ווי ווייט ער ווערט באַטראַכט אַלס באַווירקט פון אַן אַנדער אידעע פון אַן איינצלער, ווירקלעך עקזיסטירנדער זאַך, אַדער אויף ווי ווייט (פּאָסטולאַט IV) דער מענטשלעכער קערפּער באַדאַרף אַ סך קערפּער, וואָס דורך זיי ווערט ער, אַזוי צו זאָגן, אומאויפהערלעך פון דאָס ניי געשאַפן, און די אָרדנונג און די פאַרקניפונג פון אידעען זענען די זעלבע ווי די אָרדנונג און פאַרקניפונג פון אורזאַכן (טייל II, זאָך VII). דערפאַר וועט די דאָזיגע אידעע זיין אין גאָט אויף ווי ווייט ער ווערט באַטראַכט אַלס באַווירקט פון אידעען פון אַ סך איינצלע זאַכן. אַזוי אַרום האָט גאָט די אידעע פון דעם מענטשלעכן קערפּער, אַדער ער דערקענט דעם מענטשלעכן קערפּער אויף ווי ווייט ער ווערט באַווירקט פון אַ סך אַנדערע אידעען און נישט אויף ווי

ווייט ער מאַכט אויס די נאַטור פון דעם מענטשלעכן גייסט, דאָס הייסט (טייל II, שלוסזאַץ צו זאַץ XI) דער מענטשלעכער גייסט ווייסט נישט דעם מענטשלעכן קערפער, די אידעע אָבער פון פאַרענדערונגען פון קערפער זענען אין גאַט, אויף ווי ווייט ער שטעלט צונויף די נאַטור פון דעם מענטשלעכן גייסט, אָדער דער מענטשלעכער גייסט פאַסט אויף די דאָזיגע פאַרענדערונגען (טייל II, זאַץ XII), און פּאָלגלעך (טייל II, זאַץ XVI) דעם מענטשלעכן קערפער זעלבסט, און טאַקע אַלס ווירקלעך עקזיסטירנדן. אויף אַזוי ווייט נאָר, אַלזאָ, פאַסט אויף דער מענטשלעכער גייסט דעם מענטשלעכן קערפער זעלבסט. וו. א. ג. צ. ב.

זאַץ XX. אין גאַט איז אויך פאַראַן די אידעע, אָדער די דערקענ-טעניש פון דעם מענטשלעכן גייסט, וועלכע פּאָלגט אין גאַט אויף דעם זעלבן אופן, און באַציהט זיך אויף גאַט אין דעם זעלבן אופן ווי די אידעע אָדער די דערקענטעניש פון מענטשלעכן קערפער.

באָווייז. דאָס דענקען איז אַן אַטריבוט פון גאַט (טייל II, זאַץ I) דעריבער מוז אויף אַ נויטווענדיגן אופן זיין אין גאַט די אידעע פון דעם דענקען גופא, אַזוי גוט ווי פון אַלע זיינע פאַרענדערונגען (טייל II, זאַץ III), און, פּאָלגלעך, אויך פון דעם מענטשלעכן גייסט (טייל II, זאַץ XI). ווייטער, די דאָזיגע אידעע אָדער די דאָזיגע דערקענטעניש פּאָלגט נישט פון גאַט אויף ווי ווייט ער איז אומענדלעך, נאָר אויף ווי ווייט ער איז באַווירקט פון אַן אַנדער אידעע פון אַן איינצלער זאַך (טייל II, זאַץ IX). אָבער (טייל II, זאַץ VII) די אָרדנונג און די פאַרקניפונג פון אידעען איז די זעלבע ווי די אָרדנונג און פאַרקניפונג פון אורזאַכן, לכן, איז די אידעע, אָדער די דערקענ-טעניש פון גייסט אין גאַט און באַציהט זיך אויף גאַט אויף דעם זעלבן אופן ווי די אידעע אָדער דערקענטעניש פון דעם קערפער. וו. א. ג. צ. ב.

זאַץ XXI. די דאָזיגע אידעע פון דעם גייסט איז פאַראייניגט מיט דעם גייסט אויף דעם זעלבן אופן ווי דער גייסט גופא איז פאַראייניגט מיט דעם קערפער.

באָווייז. אַז דער גייסט איז פאַראייניגט מיט דעם קערפער האָבן מיר באַוווּיזן דערפון, וואָס דער קערפער איז אַ געגנשטאַנד פון דעם גייסט. (טייל II, זאַצן XII, XIII) פּאָלגלעך מוז, אויס דעם זעלבן גרונד, די אידעע פון דעם גייסט זיין פאַראייניגט מיט איר געגנשטאַנד, דאָס הייסט, מיט דעם גייסט גופא אויף דעם זעלבן אופן ווי דער גייסט זעלבסט איז פאַראייניגט מיט דעם קערפער. וו. א. ג. צ. ב.

אַנמערקונג. דער דאָזיגער זאַץ ווערט אַ סך דייטלעכער באַגריפן פון דעם, וואָס מיר האָבן געזאָגט אין דער אַנמערקונג צו טייל II, זאַץ VII, דען, דאָרט האָבן מיר געצייגט, אַז די אידעע פון קערפער און דער קערפער

דאָס הייסט, פון גייסט און קערפער (טייל II, זאָץ XIII) זענען איין און דער-
 זעלבער אינדיוויד, וועלכער ווערט באַגריפן איין מאָל אונטער דעם אַטריבוט
 פון דענקען, אָן אַנדערש מאָל אונטער דעם אַטריבוט פון אויסגעשפּרייטקייט.
 דערפאַר איז די אידעע פון גייסט און דער גייסט גופא איינע און די זעלבע
 זאָך, וועלכע ווערט באַגריפן אונטער איינעם און דעם זעלפן אַטריבוט, נעמ-
 ליעך, פון דענקען. עס פאָלגט, זאָג איך, אַז די אידעע פון גייסט און דער
 גייסט זעלבסט זענען אין גאָט על פי דער זעלבער נויטווענדיגקייט און פאָלגן
 פון אים פון דער זעלבער קראַפט פון דענקען. מחמת, אין דער אמת, איז
 די אידעע פון דעם גייסט, דאָס הייסט, די אידעע פון דער אידעע, נישט אַנ-
 דערש ווי די פאָרם פון דער אידעע, אויף ווי ווייט זי ווערט באַטראַכט אַלס
 אַ מאָדוס פון דענקען, נישט באַרופנדיג זיך אויף דעם געגנשטאַנד דען ווען
 עמיצער ווייס עטוואָס ווייס ער באַלד דורך דעם דאָזיגן פאָקט, אַז ער ווייסט
 עס, און אין דער אייגענער צייט ווייס ער, אַז ער ווייס, אַז ער ווייסט עס,
 און אַזוי ווייטער ביז דער אומענדלעכקייט. וועגן דעם אַבער וועל איך רעדן
 שפעטער.

זאָץ XXII. דער מענטשלעכער גייסט פאַסט-אויף נישט נאָר די
 פאַרענדערונגען פון דעם קערפער, נאָר אויך די אידעען פון די דאָזיגע פאַר-
 ענדערונגען.

באָ ווייז. די אידעען פון די אידעען פון די פאַרענדערונגען פאָלגן
 אין גאָט אויף דעם זעלפן אופן און באַציהען זיך אויף גאָט אויף דעם זעלפן
 אופן, ווי די אידעען פון די זעלבע פאַרענדערונגען. דאָס ווערט באַוויזן אויף
 דעם זעלפן אופן ווי זאָץ XX אין דעם דאָזיגן טייל. די אידעען, אַבער,
 פון די פאַרענדערונגען פון דעם מענטשלעכע קערפער זענען אין דעם מענטש-
 לעכען גייסט (טייל II, זאָץ XII), דאָס הייסט, אין גאָט, אויף ווי ווייט ער
 מאַכט-אויס די תמצית פון דעם מענטשלעכען גייסט, דעריבער וועלן די אידעען
 פון די דאָזיגע אידעען זיין אין גאָט, אויף ווי ווייט ער האָט אַ דערקענטעניש,
 אָדער די אידעע פון דעם מענטשלעכען גייסט, דאָס הייסט (טייל II, זאָץ XXI),
 זיי וועלן זיין אין דעם מענטשלעכען גייסט גופא, וועלכער פאַסט-אויף, דערי-
 בער, נישט נאָר די פאַרענדערונגען פון דעם קערפער, נאָר אויך די אידעען
 פון אַזעלכע פאַרענדערונגען, וו. א. ג. צ. ב.

זאָץ XXIII. דער גייסט דערקענט זיך זעלבסט נאָר אויף אַזוי ווייט,
 ווי ער פאַסט-אויף די אידעען פון דעם מענטשלעכען קערפער.

באָ ווייז. די אידעע אָדער די דערקענטעניש פון דעם גייסט (טייל II,
 זאָץ XX) פאָלגט אין גאָט אויף דעם זעלפן אופן און באַציהט זיך אויף גאָט
 אויף דעם זעלפן אופן ווי די אידעע אָדער די דערקענטעניש פון דעם קער-
 פער. היות, אַבער, ווי (טייל II, זאָץ XIX) דער מענטשלעכער גייסט ווייסט

נישט דעם מענטשלעכן קערפער גופא, דאָס הייסט (טייל II, שלוסזאָץ צו זאָץ XI). היות, ווי די דערקענטעניש פון דעם מענטשלעכן קערפער באַציהט זיך נישט אויף גאָט אויף ווי ווייט ער מאַכט-אויס די נאַטור פון דעם מענטש-לעכן גייסט, לכן, באַציהט זיך אויך נישט די דערקענטעניש פון דעם גייסט אויף גאָט אויף ווי ווייט ער מאַכט-אויס די עסענץ פון דעם מענטשלעכן גייסט; ממילא (לפי דעם זעלבן שלוסזאָץ צו זאָץ XI) דערקענט זיך נישט אויף אַזוי ווייט דער מענטשלעכער גייסט גופא. די אידעען, ווייטער, פון די פאַרענדע-רונגען, וואָס דורך זיי ווערט דער קערפער באַווירקט, שליסן אין זיך איין די נאַטור פון דעם מענטשלעכן קערפער גופא (טייל II זאָץ XVI). דאָס הייסט (טייל II זאָץ XIII), זיי שטימען צונויף מיט דער נאַטור פון דעם גייסט; דערפאַר שליסט די דערקענטעניש פון די דאָזיגע אידעען אין זיך איין אויף אַ נויטווענדיגן אופן די דערקענטעניש פון דעם גייסט, די דערקענטעניש, אָבער, פון די דאָזיגע אידעען, איז (לפי דעם לעצטן זאָץ) אין דעם מענטש-לעכן גייסט גופא; פאַלגלעך, דערקענט זיך דער מענטשלעכער גייסט נאָר אויף אַזוי ווייט. וו. א. ג. צ. ב.

זאָץ XXIV. דער מענטשלעכער גייסט שליסט נישט איין אין זיך קיין אַדעקוואַטע דערקענטעניש פון די טיילן, וואָס פון זיי באַשטייט דער מענטשלעכער קערפער.

באָווייז. די טיילן, וואָס פון זיי באַשטייט דער מענטשלעכער קערפער, געהערן צו דער תמצית פון דעם קערפער גופא, נאָר אויף אַזוי ווייט, ווי זיי טיילן מיט איינע צו די אַנדערע זייערע באַוועגונגען, אויף אַ וואָסער עס איז באַשטימטן אופן (דעפיניציע נאָך דעם הילפזאָץ III), און נישט אויף ווי ווייט זיי קאָנען באַטראַכט ווערן אַלס אינדיווידן אָן אַ שייכות צו דעם מענטשלעכן קערפער. די טיילן פון דעם מענטשלעכן קערפער זענען הויך קאָמפליצירטע אינדיווידן (פאָסטולאַט I), וואָס זייערע טיילן קאָנען, (הילפזאָץ IV) אָפגעטיילט ווערן פון דעם מענטשלעכן קערפער אָן דער מינדסטער ענדערונג אין זיין נאַטור און פאָרם, און זיי קאָנען מיט-טיילן זייערע באַוועגונגען (אַקסיאָמע I נאָך דעם הילפזאָץ III) צו אַנדערע קערפער אין אַן אַנדער שייכות. דעריבער, (טייל II, זאָץ III) וועט די אידעע אָדער די דערקענטעניש פון איטלעכער טייל זיין אין גאָט אויף וויפיל (טייל II, זאָץ IX) ער ווערט באַטראַכט אַלס באַווירקט פון אַן אַנדער אידעע פון אַן איינצלער זאָך, וועלכע איז אין דעם סדר פון דער נאַטור פריהער פאַר דעם אויבנדערמאָנטן טייל (טייל II, זאָץ VII). דאָס זעלבע קאָנען מיר זאָגן וועגן איטלעכן טייל פון איטלעכן אינדיוויד, וואָס שטעלט צונויף דעם מענטשלעכן קערפער; דעריבער איז די דערקענטעניש פון איטלעכן טייל, וואָס שטעלט צונויף דעם מענטשלעכן קערפער אין גאָט, אויף אַזוי ווייט ווי ער איז באַ-

ווירקט פון זייער א סך אידעען פון זאכן, און נישט אויף אזוי ווייט ווי ער האָט בלויז די אידעע פון דעם מענטשלעכן קערפער, דאָס הייסט די אידעע, וועלכע מאַכט אויס די נאַטור פון דעם מענטשלעכן גייסט (טייל II, זאָץ XIII), דערפאַר (טייל II, זאָץ XI) שליסט דער מענטשלעכער גייסט נישט איין קיין אַדעקוואַטע דערקענטעניש פון דעם מענטשלעכן קערפער. וו. א. ג. צ. ב.

זאָץ XXV. די אידעע פון יעדער פאַרענדערונג פון דעם מענטש- לעכן קערפער שליסט נישט איין אין זיך קיין אַדעקוואַטע דערקענטעניש פון דעם אויסנווייניגסטן קערפער.

באָווייז. מיר האָבן געצייגט, אַז די אידעע פון אַ פאַרענדערונג פון דעם מענטשלעכן קערפער שליסט אין זיך איין די נאַטור פון אַן אויסנוויי- ניגסטן קערפער, אויף ווי ווייט דער אויסנווייניגסטער קערפער באַשטימט דעם מענטשלעכן קערפער אויף אַ געוויסן אופן, אויף ווי ווייט אָבער דער אויס- ווייניגסטער קערפער איז אַן אינדיוויד, וואָס האָט נישט קיין שייכות צום מענטשלעכן קערפער, איז די דערקענטעניש, אָדער אידעע פון אים אין גאָט (טייל II, זאָץ IX), אויף ווי ווייט גאָט ווערט באַטראַכט אַלס באַווירקט פון דער אידעע פון אַן אַנדער זאָך, וועלכער, טייל II, זאָץ VII) איז פון דער נאַטור פריהער איידער דער אויסנווייניגסטער קערפער זעלבסט. דערפאַר איז אַן אַדעקוואַטע דערקענטעניש פון דעם אויסנווייניגסטן קערפער נישט אין גאָט, אויף ווי ווייט ער האָט די אידעע פון דער פאַרענדערונג פון דעם מענטש- לעכן קערפער, דאָס הייסט, אַז די אידעע פון דער פאַרענדערונג פון דעם מענטשלעכן קערפער שליסט נישט איין אין זיך קיין אַדעקוואַטע דערקענטע- ניש פון דעם אויסנווייניגסטן קערפער. וו. א. ג. צ. ב.

זאָץ XXXVI. דער מענטשלעכער גייסט פאַסט-אויף אַן אויסנוויי- ניגסטן קערפער אַלס ווירקלעך עקזיסטירנד, בלויז דורך די אידעען פון די פאַרענדערונגען פון זיין אייגענעם קערפער.

באָווייז. ווען דער מענטשלעכער קערפער ווערט אויף קיין אופן נישט באַווירקט פון אַן אויסנווייניגסטן קערפער, איז יעמאָלט (טייל II, זאָץ VII) אויך די אידעע פון דעם מענטשלעכן קערפער, דאָס הייסט, אויך פון דעם מענטשלעכן גייסט נישט באַווירקט אויף קיין אופן פון דער אידעע פון דער עקזיסטענץ פון דעם אויסנווייניגסטן קערפער, און ער פאַסט בשום אופן נישט אויף די עקזיסטענץ פון יענעם אויסנווייניגסטן קערפער. אויף ווי ווייט, אָבער, דער מענטשלעכער קערפער ווערט אויף אַ וואַסער עס איז אופן באַווירקט פון אַן אויסנווייניגסטן קערפער, אויף אזוי ווייט (טייל II, זאָץ XVI און שלוסזאָץ) פאַסט ער אויף דעם דאָזיגן אויסנווייניגסטן קערפער. וו. א. ג. צ. ב.

שלוס זאָץ. אויף ווי ווייט דער מענטשלעכער גייסט שטעלט זיך פאַר

אָן אויסנווייניגסטן קערפער, אויף אַזוי ווייט האָט ער נישט פון אים קיין אַדעקוואַטע דערקענטעניש.

באָווייז. ווען דער מענטשלעכער גייסט באַטראַכט אויסנווייניגסטע קערפער דורך די אידעען פון די פאַרענדערונגען פון זיין אייגענעם קערפער, זאָגן מיר, אַז ער האָט אַ פאַרשטעלונג (טייל II, אָנמערקונג צו זאָץ XVII); דער גייסט קאָן זיך נישט פאַרשטעלען אויף קיין אַנדער אופן אויסנווייניגסטע קערפער ווי נאָר אַלס ווירקלעך עקזיסטירנדע; דעריבער, (טייל II, זאָץ XXV) האָט נישט דער גייסט, אויף ווי ווייט ער שטעלט זיך פאַר אויסנווייניגסטע קערפער, קיין אַדעקוואַטע דערקענטעניש פון זיי. וו. א. ג. צ. ב.

זאָץ XXVII. די אידעע פון יעדער פאַרענדערונג פון דעם מענטש-לעבן קערפער שליסט נישט איין קיין אַדעקוואַטע דערקענטעניש פון דעם מענטשלעכן קערפער גונא.

באָווייז. יעדע אידעע פון אַ פאַרענדערונג פון דעם מענטשלעכן קערפער שליסט איין די נאַטור פון דעם מענטשלעכן קערפער אויף ווי ווייט דער מענטשלעכער קערפער ווערט באַטראַכט אַלס באַווירקט אויף אַ געוויסן אופן (טייל II, זאָץ XVI). ווי ווייט, אָבער, דער מענטשלעכער קערפער איז אַן אינדיוויד, וואָס קאָן אויף פאַרשידענע אופנים באַווירקט ווערן, שליסט די אידעע פון דער פאַרענדערונג... און אַזוי ווייטער. וו. א. ג. צ. ב.

זאָץ XXVIII. די אידעען פון די פאַרענדערונגען פון דעם מענטש-לעבן קערפער, אויף ווי ווייט זיי האָבן אַ שייכות בלויז צו דעם מענטשלעכן גייסט, זענען נישט קלאָר און באַשטימט, נאָר מבולבלדיג; די אידעען פון די פאַרענדערונגען פון דעם מענטשלעכן קערפער, אַזוי גוט ווי די נאַטור פון די אויסנווייניגסטע קערפער (טייל II, זאָץ XVI). זיי מוזן איינשליסן די נאַטור, נישט נאָר פון דעם מענטשלעכן קערפער, נאָר אויך פון זיינע טיילן, מחמת די פאַרענדערונגען זענען מאָדוסן (פּאָסטולאַט III), וואָס דורך זיי ווערן באַווירקט די טיילן פון דעם מענטשלעכן קערפער, און ממילא דער מענטשלעכער קערפער אַלס גאַנ-צער (טייל II, זאָץ XXIV). די אַדעקוואַטע דערקענטעניש, אָבער, פון אויסנווייניגסטע קערפער, אַזוי גוט ווי פון די טיילן, וואָס פון זיי באַשטייט דער מענטשלעכער קערפער, איז נישט אין גאַט אויף ווי ווייט ער ווערט באַ-טראַכט אַלס באַווירקט פון דעם מענטשלעכן גייסט, נאָר אויף אַזוי ווייט ווי ער ווערט באַטראַכט אַלס באַווירקט פון אַנדערע אידעען. די דאָזיגע אידעען פון די פאַרענדערונגען, אויף אַזוי ווייט ווי זיי באַציהען זיך בלויז אויף דעם מענטשלעכן גייסט זענען קאָנסעקוענצן, וואָס שטיצן זיך נישט אויף קיינע יסודות, דאָס הייסט, זיי זענען צעמישטע אידעען. וו. א. ג. צ. ב.

אָנמערקונג. אויף דעם זעלבן אופן ווערט באַוווּזן, אַז די אידעע,

וואָס מאַכט-אויס די נאַטור פון דעם מענטשלעכן גייסט, ווען זי ווערט אין זיך גופא באַטראַכט, איז נישט קלאַר און באַשטימט. ווי דאָס איז אויך דער פאל מיט דער אידעע פון דעם מענטשלעכן גייסט און די אידעען פון די אידעען פון די פאַרענדערונגען פון דעם מענטשלעכן קערפער, אויף ווי ווייט זיי באַ- ציהען זיך בלויז אויף דעם גייסט; ווי יעדער איינער קאָן דאָס לייכט איינזעהן.

זאָן XXIX. די אידעע פון דער אידעע פון יעדער פאַרענדערונג פון דעם מענטשלעכן קערפער שליסט נישט איין אין זיך קיין אַדעקוואַטע דערקענטעניש פון דעם מענטשלעכן גייסט.

ב. א. ו. ז. די אידעע פון אַ פאַרענדערונג פון דעם מענטשלעכן קערפער (טייל II, זאָן XXVII) שליסט נישט איין קיין אַדעקוואַטע דערקענטעניש פון דעם קערפער גופא, אַדער זי דריקט נישט אויס אַדעקוואַט זיין גאָ- טור, דאָס הייסט (טייל II, זאָן XIII) זי שטימט נישט צונויף אַדעקוואַט מיט דער נאַטור פון דעם גייסט. דעריבער (טייל I, אַקסיאָמע VI) דריקט נישט אויס אַדעקוואַט די אידעע פון דער דאָזיגער אידעע די נאַטור פון דעם מענטשלעכן גייסט, אַדער זי שליסט נישט איין קיין אַדעקוואַטע דערקענטעניש פון אים.

ש. ל. ו. ז. דערפון פאָלגט, אַז ווען דער מענטשלעכער גייסט פאַסט אויף זאָכן לויט דעם געוויינלעכן סדר פון דער נאַטור, האָט ער נישט פון זיין אייגענעם קערפער, און נישט פון אויסנווייניגסטע קערפער קיין אַדעקוואַטע דערקענטעניש, נאָר אַ צעמישטע און אַ צעפּיצלטע. מחמת, דער גייסט ווייס זיך גופא בלויז אויף אַזוי פיל, אויף וויפיל ער פאַסט אויף די אידעען פון די פאַרענדערונגען פון קערפער (טייל II, זאָן XXIII). ער פאַסט אויף זיין אייגענעם קערפער (טייל II, זאָן XIX) בלויז דורך די אידעען פון די פאַרענדערונגען, דורך וועלכע ער פאַסט אויך אויף די אַנדערע קערפער; אויף ווי ווייט, אַלדאָ, ער האָט אַזעלכע אידעען פון פאַרענדערונגען, האָט ער נישט קיין אַדעקוואַטע דערקענטעניש פון זיך גופא (טייל II, זאָן XXIX); נישט פון זיין אייגענעם קערפער (טייל II, זאָן XXVII), און נישט פון אויסנווייניגסטע קערפער (טייל II, זאָן XXV), נאָר בלויז אַ צעמישטע און אַ צעפּיצלטע (טייל II, זאָן XXVIII, און אַנמערקונג צום זאָן) ו. א. ג. צ. ב.

אָנמערקונג. איך זאָג אויסדריקלעך, אַז דער גייסט האָט נישט פון זיך גופא, נישט פון זיין אייגענעם קערפער, און נישט פון די אויסנווייניג- סטע קערפער קיין אַדעקוואַטע דערקענטעניש, נאָר אַ צעמישטע, ווען נאָר ער פאַסט אויף זאָכן לפי דעם געוויינטלעכן סדר פון דער נאַטור: דאָס הייסט, ווען נאָר ער ווערט באַשטימט פון אויסנווייניג, נעמלעך, דורך דעם צופעליגן

שפיל פון אומשטענדן, צו באטראכטן אזא אָדער אַן אַנדער זאַך; נישט אָבער יעמאַלט, ווען ער ווערט פון אינעווייניג באַשטימט, דאָס הייסט, ווען ער ווערט באַשטימט צו באַטראַכטן גלייכצייטיג מערערע זאַכן, און צו דערקענען זייער גלייכקייט, פאַרשידנקייט, און געגנגעזעצטקייט. ווען נאָר ער ווערט אויף וואַסער עס איז אופן פון אינעווייניג באַשטימט, באַטראַכט ער זאַכן קלאָר און דייטלעך, ווי איך וועל עס ווייזן אונטן.

זאָך XXX. מיר קאָנען האָבן בלויז אַ זייער אומאָדעקוואַטע דער-קענטעניש פון דער דויער פון אונזער קערפער.

באַ ווייז. די דויער פון אונזער קערפער הענגט נישט אָפּ פון זיין תמצית (טייל II, אַקסיאָמע I) און נישט פון דער אַבסאָלוטער נאָטור פון גאָט (טייל I, זאָך XXI), נאָר ער איז (טייל I, זאָך XXVIII) באַשטימט צו זיין און צו ווירקן פון אַזעלכע אורזאַכן, וועלכע זענען אויך פון אַנדערע אורזאַכן באַשטימט צו זיין און צו ווירקן אויף אַ געוויסן און באַשטימטן אופן, און די דאָזיגע ווידער זענען באַשטימט פון אַנדערע, און אַזוי ביז דער אומענדלעכ-קייט. די דויער פון אונזער קערפער הענגט אָפּ, אַלזאָ, פון דעם אַלגעמיינעם סדר אין דער נאָטור, און פון דעם צושטאַנד פון זאַכן. ווי אַ זאַך, אָבער, זאָל נישט זיין צונויפגעשטעלט, איז די אַדעקוואַטע דערקענטעניש פון דער דאָזיגער זאַך אין גאָט, אויף ווי ווייט ער האָט די אידעע פון אַלע זאַכן, און נישט אויף ווי ווייט ער האָט די אידעע פון דעם מענטשלעכן קערפער בלויז (טייל II, שלוסזאָך צו זאָך dX). דערפאַר, איז די דערקענטעניש פון דער דויער פון אונזער קערפער אין גאָט זייער נישט פולשטענדיג, אויף ווי ווייט ער ווערט באַטראַכט אַלס דער, וואָס שטעלט צונויף בלויז די נאָטור פון דעם מענטשלעכן גייסט. דאָס הייסט (טייל II, שלוסזאָך צו זאָך XI), אַז די דער-קענטעניש איז זייער אומאָדעקוואַט אין אונזער גייסט. וו. א. ג. צ. ב.

זאָך XXXI. מיר קאָנען האָבן בלויז אַ זייער אומאָדעקוואַטע דער-קענטעניש פון דער דויער פון איינצלנע זאַכן, וועלכע זענען אויסנווייניג פון אונז.

באַ ווייז. יעדע איינצלנע זאַך, ווי דער מענטשלעכער קערפער, מוז זיין באַשטימט פון אַן אַנדער איינצלנער זאַך צו זיין און צו ווירקן אויף אַ געוויסן און באַשטימטן אופן. און די דאָזיגע איינצלנע זאַך, ווידער, מוז אויך פון אַ דריטער זאַך באַשטימט ווערן, און אַזוי ביז דער אומענדלעכקייט (טייל I, זאָך XXVIII). היות אָבער, ווי מיר האָבן פון דער דאָזיגער גע-מיינשאַפטלעכער אייגנשאַפט פון איינצלנע זאַכן באַוווּזן אין פאַריגן זאָך, אַז מיר האָבן פון דער דויער פון אונזער קערפער נאָר אַ העכסט אומאָדעקוואַטע דערקענטעניש, לכן מוזן מיר ציהען אַן ענלעכן שלום וועגן דער דויער פון

איינצילנע זאכן; נעמלעך, אז מיר קאָנען האָבן נאָר אַ העכסט אומאָדעקוואַטע דערקענטעניש פון זייער דויער. וו. א. ג. צ. ב.

שלוס זאָץ. דערפון פאָלגט, אז אַלע איינצילנע זאכן זענען צופעליג און צעשטערבאַר, מחמת מיר קאָנען נישט האָבן קיין אַדעקוואַטע אידעע פון זייער דויער (לויט דעם לעצטן זאָץ), און דאָס איז וואָס מיר מוזן פאַרשטיין אונטער צופעליגקייט און צעשטערבאַרקייט (טייל I, זאָץ XXXIII, אָנמער- קונג d, דען (טייל I, זאָץ XXIX), אַ חוץ אין אַזאַ זין, איז קיין זאָך נישט צופעליג.

זאָץ XXXII. אַלע אידעען, אויף ווי ווייט זיי באַציהען זיך אויף גאָט, זענען אמת.

באַווייז. אַלע אידעען, וועלכע זענען אין גאָט, שטימען פולקאָם צונויף מיט זייערע געגנשטאַנדן (טייל II, שלוסזאָץ צו זאָץ VII). דעריבער (טייל I, אַקסיאָמע VI) זענען זיי אַלע אמת. וו. א. ג. צ. ב.

זאָץ XXXIII. עס איז נישט פאַראַן קיין פּאָזיטיווס אין די אידעען, וואָס צוליב דעם זאָלן זיי קאָנען אָנגערופן ווערן פאַלש.

באַווייז. אויב דאָס זאָל אָפּגעלייקנט ווערן, זאָל מען זיך יעמאָלט פאַרשטעלן, אויב מעגלעך, אַ פּאָזיטיוון מאָדוס פון דענקען, וואָס פון אים זאָל באַשטיין די אייגנטימלעכע קוואַליטעט פון פאַלשקייט. אַזאַ מאָדוס פון דענ- קען קאָן נישט זיין אין גאָט (טייל II, זאָץ XXXII), אויסערהאַלב פון גאָט קאָן ער, אָבער, אויך נישט זיין און נישט באַגריפן ווערן (טייל I, זאָץ XV). אַלזאָ, קאָן נישט זיין קיין פּאָזיטיווס אין די אידעען, וואָס דורך דעם זאָלן זיי קאָנען פאַלש אָנגערופן ווערן. וו. א. ג. צ. ב.

זאָץ XXXIV. יעדע אידעע, וועלכע איז אין אונז אַבסאָלוט, אָדער אַדעקוואַט און פולשטענדיג, איז אמת.

באַווייז. ווען מיר זאָגן, אז אַן אידעע אין אונז איז אַדעקוואַט און פולשטענדיג, זאָגן מיר, מיט אַנדערע ווערטער (טייל II, שלוסזאָץ צו זאָץ XI), אז די אידעע איז אַדעקוואַט און פולשטענדיג אין גאָט, אויף ווי ווייט ער שטעלט צונויף די תּמצית פון אונזער גייסט, ממילא, אז אַזאַ אידעע איז אמת (טייל II, זאָץ XXXII). וו. א. ג. צ. ב.

זאָץ XXXV. די פאַלשקייט באַשטייט אין דעם מאַנגל פון דער דערקענטעניש, וואָס אים שליסן אין זיך איין די אומאָדעקוואַטע, אָדער די צעפּיצלטע און די פאַרפּאָנטערטע אידעען.

באַווייז. עס איז נישט פאַראַן אין די אידעען קיין פּאָזיטיווס, וואָס צוליב דעם זאָלן זיי אָנגערופן ווערן פאַלש (טייל II, זאָץ XXXIII). פאַלש- קייט, אָבער, קאָן נישט באַשטיין אין פשוטן מאַנגל פון דערקענטעניש (מחמת, וועגן גייסט און נישט וועגן קערפּער זאָגט מען, אז ער בלאַנדזשעט, און אַז

ער איז זיך טועה). פאלשקייט קאָן אויך נישט באַשטיין אין אַבסאָלוטער אומוויסנהייט, דען אומוויסנהייט און טעות זענען נישט איינס און דאָס זעלבע, דערפאַר באַשטייט פאלשקייט אין דעם מאַנגל פון דערקענטעניש, וועלכע אומ-אָדעקוואַטע אָדער צעפּיצלטע און פאַרפלאַנטערטע אידעען שליסן אין זיך איין. וו. א. ג. צ. ב.

אַנמערקונג. אין דער אָנמערקונג צו טייל II, זאָך XVII האָב איך דערקלערט ווי אַזוי אַ טעות באַשטייט אין דעם מאַנגל פון דערקענטע-ניש; דאָך, פּדי צו וואַרפן מער לייכט אויף דעם געגנשטאַנד, וועל איך געבן אַ ביישפּיל. די מענטשן, למשל, מאַכן אַ טעות, ווען זיי גלויבן, אַז זיי זענען פּריי. זייער מיינונג נעמט זיך פון דעם באַוואוסטזיין וועגן זייערע אייגענע האַנדלונגען, און פון דער אומוויסנהייט וועגן די אורזאַכן, וואָס באַשטימען די דאָזיגע האַנדלונגען. זייער אידעע וועגן פּרייהייט איז דעריבער פשוט זייער אומוויסנהייט וועגן אַ וועלכער עס איז אורזאַך פון זייערע האַנדלונגען. דען ווען זיי זאָגן, אַז די מענטשלעכע האַנדלונגען הענגען אָפּ פון דעם ווילן, זענען דאָס בלויז ווערטער, מיט וועלכע זיי פאַרבינדן נישט קיין אידעע. וואָס דער ווילן איז, און ווי אַזוי ער באַוועגט דעם קערפער, ווייס קיינער פון זיי נישט. די, וואָס באַרימען זיך, אַז זיי ווייסן, און זיי קלערן-אויס פּלאַץ און אַן אויפהאַלט פאַר דער נשמה, רופן אַרויס געלעכטער אָדער מיסאַכטונג. אַזוי, ווידער, ווען מיר קוקן אויף דער זון, שטעלן מיר זיך פאַר, אַז זי איז פון אונז בלויז אַן ערך פון צוויי הונדערט פוס ווייט. דער דאָזיגער טעות לייגט נישט בלויז אין דער דאָזיגער פאַרשטעלונג, נאָר אין דעם פאַקט, וואָס בעת מיר שטעלן זיך זי אַזוי פאַר, ווייסן מיר נישט די אמתע דיסטאַנץ פון דער זון, און נישט די אורזאַך פון דער דאָזיגער פאַרשטעלונג. דען, הגם מיר דערוויסן זיך דערנאָכדעם, אַז די זון איז זעקס הונדערט ערד דיאַמעטערן ווייט פון אונז, שטעלן מיר זיך נאָך אַלץ זי פאַר נענטער, ווייץ נישט דערפאַר שטעלן מיר זיך פאַר די זון אַזוי נאָנט, וואָס מיר ווייסן נישט איר אמתע דיסטאַנץ, נאָר דערפאַר, וואָס די פאַרענדערונג פון אונזער קערפער שליסט אין זיך איין די עסענץ פון דער זון, אויף אַזוי ווייט ווי ער זעלבסט ווערט פון איר באַווירקט.

זאָך XXXVI. אומאָדעקוואַטע און פאַרפלאַנטערטע אידעען פּאָלגן מיט דער זעלבער נויטווענדיגקייט ווי אָדעקוואַטע, אָדער קלאַרע און דייט-לעכע אידעען.

באַווייז. אַלע אידעען זענען אין גאַט (טייל I, זאָך XV), און אויף ווי ווייט זיי באַציהען זיך אויף גאַט זענען זיי אמת (טייל II, זאָך XXXII) און (טייל II, שלוסזאַץ צו זאָך VII) אָדעקוואַט. עס זענען נישט פאַראַן דערי-בער קיינע פאַרפלאַנטערטע און אומאָדעקוואַטע אידעען, אַחוץ אין שייכות צו

דעם איינצלנעם גייסט פון וועלכן עס איז מענטשן (טייל II, זאצן XXIV און XXXIII), ממילא, פאלגן אלע אידעען, סיי אדעקוואטע סיי אומאדע-קוואטע, מיט דער זעלבער נויטווענדיגקייט (טייל II, זאץ dV, וו. א. ג. צ. ב. זאץ XXXVII, דאָס וואָס איז געמיינזאָם צו אַלע זאַכן (טייל II הילפזאָץ II), און דאָס וואָס געפינט זיך אויף אַ גלייכן אופן אין דעם טייל פון אַ זאַך און אין דער גאַנצער זאַך, שטעלט נישט צונויף די עסענץ פון וועלכער עס איז איינצלנער זאַך.

באָווייז. אויב דאָס זאָל אָפגעלייקנט ווערן, לאָמיר אָנגעמען, אויב מעגלעך, אַז דאָס שטעלט יאָ צונויף די עסענץ פון וועלכער עס איז איינצל-נער זאַך, למשל, די עסענץ פון דער זאַך „ב“, דאָן קאָן דאָס נישט לפי טייל II, דעפיניציע II אָן „ב“ עקזיסטירן, אָדער באַגריפן ווערן, דאָס איז אָבער אין גענוואָץ צו אונזער השערה. ובכן, געהערט עס נישט צו דער עסענץ פון „ב“ און עס שטעלט אויך נישט צונויף די עסענץ פון וועלכער עס איז איינצלנער זאַך. וו. א. ג. צ. ב.

זאָץ XXXVIII, דאָס וואָס איז געמיינזאָם צו אַלע זאַכן און וואָס געפינט זיך אויף אַ גלייכן אופן אין דעם טייל פון דער זאַך און אין דער גאַנצער זאַך, קאָן נישט אַנדערש ווי אַדעקוואַט באַגריפן ווערן.

באָווייז. לאָמיר אָנגעמען, אַז „א“ איז עפעס אַזעלכס, וואָס איז גע-מיינזאָם צו אַלע זאַכן און וואָס איז פאַראַן אויף אַ גלייכן אופן אין דעם טייל פון יעדער זאַך ווי אין דער גאַנצער זאַך. זאָג איך, אַז „א“ קאָן נישט אַנדערש ווי אַדעקוואַט באַגריפן ווערן, מחמת, די אידעע פון „א“ אין גאָט וועט אויף אַ נויטווענדיגן אופן זיין אַדעקוואַט (טייל II, שלוסזאָץ צו זאָץ VII) אויף אַזוי ווייט ווי גאָט האָט די אידעע פון דעם מענטשלעכן קערפער און אויף אַזוי ווייט ווי ער האָט די אידעע פון די פאַרענדערונגען פון דעם מענטש-לעכן קערפער, וועלכע שליסט אין זיך איין (טייל II, זאָצן XXV, XVI) און XXVII) טיילווייז די נאַטור פון דעם מענטשלעכן קערפער און די נא-טור פון אויסנווייניגסטע קערפער; דאָס הייסט (טייל II, זאָצן XII און XIII) די אידעע פון גאָט וועט זיין על פי הכרח אַדעקוואַט, אויף ווי ווייט ער שטעלט צונויף דעם מענטשלעכן גייסט, און אויף ווי ווייט ער האָט די אידעען, וועלכע זענען אין דעם מענטשלעכן גייסט. דער גייסט דעריבער (טייל II, שלוסזאָץ צו זאָץ XI) פאַסט אויף „א“ אויף אַ נויטווענדיגן אופן אַדעקוואַט, און ער האָט די דאָזיגע אַדעקוואַטע אויפפאַסונג אויף אַזוי ווייט, ווי ער פאַסט אויף זיך גופא און אויך אויף אַזוי ווייט, ווי ער פאַסט אויף זיין אייגענעם קערפער אין וועלכן עס איז אויסנווייניגסטן קערפער, און אויף קיין אַנדער אופן קאָן „א“ נישט באַגריפן ווערן. וו. א. ג. צ. ב. שלוסזאָץ. דערפון פאַלגט, אַז עס זענען פאַראַן געוויסע אידעען

אָדער באַגריפן, וואָס זענען געמיינזאַם צו אַלע מענטשן, מחמת (לויט הילפ-
זאָץ II) אַלע קערפער שטימען צונויף אין געוויסע פרטים, וועלכע (נאָך דעם
פאַריגן זאָץ נאָך) מוזן אַדעקוואַט, אָדער קלאָר און דייטלעך פון אַלע אויפגע-
כאַסט ווערן.

זאָץ XXXIX. דאָס, וואָס איז געמיינזאַם און אייגנטלעך צו דעם
מענטשלעכן קערפער און אייניגע אַנדערע קערפער, וואָס פון זיי פלעגט ווערן
דער מענטשלעכער קערפער באַווירקט, און דאָס וואָס איז פאַראַן אין דעם
טייל פון יעדן איינעם פון זיי אַזוי גוט ווי אין דעם גאַנצן, וועט דוהן אַן
אַדעקוואַטע אידעע זיין רעפרעזענטירט אין דעם גייסט.

באַווייז. ווען „א“ זאָל זיין דאָס, וואָס איז געמיינזאַם און אייגנ-
טימלעך צו דעם מענטשלעכן קערפער און אויסנווייניגסטע קערפער, און דאָס
וואָס איז פאַראַן אין דעם מענטשלעכן קערפער אַזוי גוט ווי אין די אויסנ-
ווייניגסטע קערפער, אין יעדן טייל פון יעדן אויסנווייניגסטן קערפער ווי אין
דעם גאַנצן, וועט פון „א“ זיין אַן אַדעקוואַטע אידעע אין גאָט (טייל II,
שלוסזאָץ צו זאָץ VII) אויף ווי ווייט ער האָט די אידעע פון דעם מענטש-
לעכן קערפער און אויך אויף ווי ווייט ער האָט די אידעע פון די באַטרעפנדע
אויסנווייניגסטע קערפער. לאָמיר איצט אָננעמען, אַז דער מענטשלעכער קער-
פער ווערט באַווירקט פון אַן אויסנווייניגסטן קערפער דורך עפעס, וואָס ער
האַט געמיינזאַם מיט אים — נעמלעך דורך „א“. די אידעע פון דער דאָזיגער
פאַרענדערונג וועט איינשליסן אין זיך די אייגנשאַפט „א“ (טייל II, זאָץ XVI)
און, פאַלגלעך, (טייל II, שלוסזאָץ צו זאָץ VII) וועט די אידעע פון דער דאָ-
זיגער פאַרענדערונג אויף ווי ווייט זי שליסט איין די אייגנשאַפט „א“ זיין
אַדעקוואַט אין גאָט, אויף ווי ווייט גאָט איז באַווירקט פון דער אידעע פון
דעם מענטשלעכן קערפער, דאָס הייסט, (טייל II, זאָץ XIII) אויף ווי ווייט
ער שטעלט צונויף די גאַטור פון דעם מענטשלעכן גייסט. ובכן, (טייל II,
שלוסזאָץ צו זאָץ XI) איז די אידעע אַדעקוואַט אויך אין דעם מענטשלעכן
גייסט. וו. א. ג. צ. ב.

שלוסזאָץ. דערפון פאַלגט, אַז דער גייסט איז פעהיג אויפצופאַסן
מערערע זאַכן, לפי ערך צו דעם מער געמיינזאַמען, וואָס זיין קערפער האָט
מיט אַנדערע קערפער.

זאָץ XL. אַלע די אידעען אין דעם גייסט, וועלכע פאַלגן פון די
אַדעקוואַטע אידעען אין אים, זענען אַליין אויך אַדעקוואַט.

באַווייז. דער דאָזיגער זאָץ איז קלאָר פון זיך אַליין. מחמת, ווען
מיר זאָגן, אַז אַן אידעע אין דעם מענטשלעכן גייסט פאַלגט פון די אידעען,
וועלכע זענען אין אים אַדעקוואַט, זאָגן מיר, מיט אַנדערע ווערטער, (טייל II,
שלוסזאָץ צו זאָץ XI) אַז אַן אידעע איז אין דעם געטלעכן פאַרשטאַנד, וואָס

פון איר איז גאָט די אורזאָך, נישט אויף ווי ווייט ער איז אומענדלעך, און אויך נישט אויף ווי ווייט ער איז באַווירקט פון די אידעען פון זייער פיל איינצלנע זאכן, נאָר בלויז אויף ווי ווייט ער שטעלט צונויף די עסענץ פון דעם מענטש-לעבן גייסט.

אַנמערקונג. אזוי אַרום האָב איך אָנגעצייגט די אורזאָך פון די דאָזיגע באַגריפן, וועלכע זענען געמיינזאַם צו אַלע מענטשן, און וועלכע בילדן די גרונדלאַגן פון אונזערע לאַגישע שלום-פּאָלגונגען. פאַראַן אָבער נאָך אַן-דערע אורזאָכן פון געוויסע אַקסיאָמען אָדער באַגריפן, וואָס פאַרדינען, אָז מען זאָל זיי אַרויסברענגען ע"פּי דעם זעלבן מעטאָד אונזערן, דען, דערפון וואָלט זיך אַרויסגעוויזן וואָסערע באַגריפן זענען מער ניצלעך איידער אַנדערע, און וואָסערע באַגריפן האָבן לגמרי אַ קנאַפן נוצן. נאָך מער, מיר וואָלטן זעהן וואָסערע באַגריפן זענען קלאָר און באַשטימט בלויז צו די, וואָס זענען פריי פון פאַראַרטילן, און, ענדלעך, וואָסערע באַגריפן זענען שלעכט באַגרינדעט. אַחוץ דעם וואָלטן מיר איינגעזעהן פון וואָנען האָבן די באַגריפן, וועלכע מען רופט סעקונדאַרע, זייער אורשפּרונג גענומען, און ממילא די אַקסיאָמען, וואָס אויף זיי באַרוהען זיך די באַגריפן, און נאָך אַנדערע אינטערעסאַנטע זאכן, וואָס האָבן אַ שייכות מיט די דאָזיגע פּראָגן. איך האָב, אָבער, באַשלאָסן נישט אָפּצושטעלן זיך דאָ אויף דעם דאָזיגן געגנשאַנד, טיילווייז דערפאַר, וואָס איך האָב אים באַשטימט פאַר אַן אַנדער אָפּהאַנדלונג, טיילווייז דערפאַר, וואָס איך האָב מורא, אָז צוליב זיין ווייט-לויפיקייט זאָל דער געגנשאַנד נישט ווערן צו לאַנגווייליג פאַר דעם לעזער. דאָך, כדי נישט אויסצולאָזן עפעס, וואָס מען מוז נויטיג וויסן, וועל איך אין קורצן אָנגעבן די אורזאָכן, וואָס פון זיי האָבן זיך גענומען די אזוי-אָנגערופענע טראַסצענדענטאַלע אויסדריקן, ווי דאָס זיין, די זאך, דאָס עפעס. די דאָזיגע אויט-דריקן אַנטשטייען דערפון, וואָס דער מענטשלעכער קערפער, זייענדיג באַ-שרענקט, איז ביכולת צו בילדן אין זיך אויף איין מאָל מיט באַשטימטקייט בלויז אַ געוויסע צאָל פאַרשטעלונגען (וואָס אַ פאַרשטעלונג איז, האָב איך דערקלערט אין טייל II אָנמערקונג צו זאץ XVII). ווערט די דאָזיגע צאָל אַריבערגעשטיגן, הויבן אָן די פאַרשטעלונגען מבולבל צו ווערן. און ווען די דאָזיגע צאָל פון פאַרשטעלונגען, וואָס דער קערפער איז ביכולת אויף איין מאָל מיט באַשטימטקייט צו בילדן, ווערט ווייט אַריבערגעשטיגן, ווערן זיי אַלע אינגאַנצן צעמישט איינע מיט די אַנדערע.

אויב דאָס איז אזוי, איז יעמאָלט קלאָר (פון טייל II, שלוסזאץ צו זאץ XVII, און זאץ XVIII, אָז דער מענטשלעכער גייסט קאָן מיט באַ-שטימטקייט זיך פאַרשטעלן אזויפיל זאכן אויף איין מאָל, וויפיל פאַרשטע-לונגען עס קאָנען זיך אויף איין מאָל בילדן אין זיין קערפער. ווען, אָבער,

די פאָרשטעלונגען אין קערפער ווערן אינגאנצן צעמישט, וועט דער גייסט זיך אויך פאָרשטעלן אַלע קערפער צעמישט אָן אַ וועלכער עס איז נפקא-מינה און ער וועט זיי אונטער איין אַטריבוט צונויפפאַסן; נעמלעך, אונטער דעם אַטרי-
בוט פון דאָס זיין, די זאך און דאָס עפעס. דער זעלבער שלום קאָן געצויגן ווערן אויך דערפון, וואָס די פאָרשטעלונגען זענען נישט אַלע גלייך לעבעדיג, און פון אַנדערע אַנאַלאָגישע אורזאַכן, וואָס עס איז נישט נויטיג זיי דאָ אויסצופירן, מחמת וואָס איז שייך דעם צוועק, וואָס מיר האָבן אין אויג, איז גענוג פאַר אונז בלויז איינע צו באַטראַכטן. דען אַלץ קאָן רעדן-
צירט ווערן צו דעם, אַז די דאָזיגע אויסדריקן באַצייכענען אין דעם העכסטן גראַד צעמישטע אידעען. פון זעלעכע אורזאַכן זענען אַנטשטאַמען די יעניגע באַגריפן, וועלכע מיר רופן אָן אַלגעמיינע, ווי מענטש, פּערד, הונט און דאָס גלייכן, מהמת, עס בילדן זיך, אייגנטלעך, אַזוי פיל פאָרשטעלונגען פון מענטשן, למשל, אויף איין מאָל אין דעם מענטשלעכן גייסט, אַז די פאָרשטע-
לונגס-קראַפט ברעכט צונויף, ווען נישט אינגאנצן, דאָך שטאַרק גענוג, אַז דער גייסט זאָל זיך נישט קאָנען פאָרשטעלן די קליינע פאַרשידנהייטן צווישן די איינצלע אינדיווידן (ווי פאַרב, מאָס, און אַזוי ווייטער) אין זייער באַשטימ-
טער צאָל, און ער זאָל קאָנען באַשטימט זיך פאָרשטעלן נאָר דאָס, אין וואָס אַלע איינצלע שטימען צונויף, אויף ווי ווייט דער קערפער איז פון זיי באַ-
וירקט; דען, דאָס איז נעמלעך דער פונקט, וואָס אין אים, הויפטזאַכלעך, האָבן די איינצלע דעם קערפער באַווירקט; דאָס דריקט דער גייסט אויס מיט דעם וואָרט מענטש, און דאָס שרייבט ער צו אַלס אַן אייגנשאַפט צו אַן אומזענדלעכער צאָל פון איינצלע אינדיווידן, וואָרים ער איז, ווי מיר האָבן געזאָגט, נישט ביכולת זיך פאַרצושטעלן אַ באַשטימטע צאָל אינדיווידן. דאָך מוזן מיר האָבן אין זינען, אַז די דאָזיגע אַלגעמיינע באַגריפן ווערן נישט גע-
בילדעט פון אַלע מענטשן אויף דעם זעלבן אופן, נאָר זיי זענען פאַרשיידן ביי יעדן איינעם, לפי ערך צו דער זאך, פון וועלכער דער קערפער איז אָפ-
טערס באַווירקט געוואָרן, און וואָס זי שטעלט זיך דער גייסט לייכטער פאַר, אָדער האַלט זי אין זכרון. ווער למשל עס האָט אָפטערס מיט באַוואונדערונג באַטראַכט די שטאַטור פון דעם מענטשן, דער פאַרשטייט אונטער דעם וואָרט מענטש אַ חיה פון אַן אַרויף-צו געריכטעטער שטאַטור. ווער, אָבער, עס איז געוואוינט צו באַטראַכטן אַ וואָסער עס איז אַנדער אַטריבוט, דער וועט בילדן אַן אַנדער געמיינזאַמע פאָרשטעלונג פון מענטש, למשל, אַז דער מענטש איז אַ לאַכנדיגע, צוויי-פיסיגע, אַן-פעדערדיגע חיה, אַ פאַרנונפטיגע חיה, און אַזוי אין אַנדערע פּאַלן וועט יעדער איינער שאַפן געמיינזאַמע בילדער פון זאַכן, לויט דער געוואוינהייט פון זיין קערפער. עס איז, דעריבער, קיין וואונ-
דער נישט, וואָס צווישן די פילאַסאָפן, וואָס ווילן ערקלערן די זאַכן אין דער

נאטור בלויז דורך די פאָרשטעלונגען פון זאכן, זאָלן אזוי פיל וכוזים האָבן אַנטשטאַנען.

אַנמערקונג. פון אַלץ, וואָס איז אויבן געזאָגט געוואָרן, איז קלאָר, אַז מיר פאָסן אויף אַ סך און בילדן אונזערע אַלגעמיינע באַגריפן:
1. פון די איינצלע זאכן, וואָס ווערן פאָרגעשטעלט צו אונזער פאָר-שטאַנד דורך די חושים צעפּיצלט און צעמישט און אָן אַ סדר (טייל II, שלוסזאַץ צו זאץ XXIX) (איך האָב באַשלאָסן אָנצורופן אַזעלכע אויפפאַסונגען אַ דערקענטעניש דורך אומקלאָרע דערפאַרונגען).

2. פון סימבאָלן, דאָס הייסט, דורך דעם, וואָס ביים לעזן, אָדער הערן געוויסע ווערטער דערמאָנען מיר זיך ווידער אָן זאכן און בילדן וועגן זיי געוויסע אידעען, וועלכע זענען גלייך צו די יעניגע, וואָס דורך זיי שטעלן מיר זיך פאָר זאכן (טייל II, אַנמערקונג צו זאץ XVIII). (די דאָזיגע ביידע אופנים פון באַטראַכטן זאכן וועלן איך אָנרופן דערקענטעניש פון ערשטן מין, מיינונג, אָדער פאָרשטעלונג).

3. ענדלעך, דורך דעם וואָס מיר האָבן געמיינואַמע באַגריפן פאָר אַלע מענטשן און אַדעקוואַטע אידעען פון אייגנשאַפטן פון זאכן (טייל II, שלוסזאַץ צו זאץ XXXVIII, שלוסזאַץ צו זאץ XXXIX, און דער זאץ גופא, און זאץ XL). (דאָס רוף איך פאַרנופּט און דערקענטעניש פון צווייטן מין).

אַחוץ די דאָזיגע צוויי מינים פון דערקענטעניש איז פאַראַן, ווי איך וועלן נאָכדעם צייגן, אַ דריטער מין פון דערקענטעניש, וועלכן מיר וועלן רופן אינטואַיציע. דער דאָזיגער מין פון דערקענטעניש הויבט זיך אָן מיט דער אַדעקוואַטער אידעע פון דער אַבסאָלוטער תמצית פון געוויסע אַטריבוטן פון גאָט, און גייט ביז דער אַדעקוואַטער דערקענטעניש פון דער תמצית פון זאכן. איך וועלן אילוסטרירן אַלע דריי מינים פון דערקענטעניש דורך איין ביישפּיל. דריי צאָלן ווערן געגעבן פּדל צו געפינען אַ פּערטע, וועלכע פאַר-האַלט זיך צו דער דריטער ווי די צווייטע צו דער ערשטער. אַ געשעפּטס-מאַן וועט זיך גאָרנישט באַדענקען און כּפּלען די צווייטע אויף דער דריטער און דעם פּראָדוקט חילוקן אויף דער ערשטער, אַנטוועדער דערפאַר, וואָס ער האָט נאָך נישט פאַרגעסן, וואָס ער האָט פון דעם לערער געלערנט, אָן אַ וועלכן עס איז באַוויזן, אָדער דערפאַר וואָס ער האָט עס דערפאַרן ביי דעם איינפאַכסטן ציילן, אָדער צוליב דעם באַוויזן פון דעם ניינצענטן זאץ פון דעם זיבעטן בוך פון עווקלידן; נעמלעך, צוליב דער געמיינואַמער אייגנשאַפט פון פּראָפּאַרציעס.

דאָס אַלץ איז נישט נויטיג אָבער, ווען עס האַנדלט זיך וועגן זייער איינפאַכע צאָלן; למשל, ווען עס ווערן געגעבן די צאָלן איינס צוויי דריי, קאָן

יעדערער זעון, אז די פערטע פראפארציאָנס-צאָל איז זעקס, און דאָס איז אַ סך קלאָרער, ווייל מיר דרינגען אַרויס די פערטע צאָל פון אַן אינטואיטיוון אומפאַסן פון דער פאַרהעלטעניש פון דער ערשטער צאָל צו דער צווייטער. זאָץ XLI. די דערקענטעניש פון ערשטן מין איז דער איינציגער מקור פון פאַלשקייט, די דערקענטעניש אָבער פון צווייטן און דריטן מין איז פולשטענדיג אמת.

באָ ווייז. אין דער פאַריגער אָנמערקונג האָבן מיר געזאָגט, אז צו דער דערקענטעניש פון ערשטן מין געהערן אַלע די דאָזיגע אידעען, וועלכע זענען אומאָדעקוואַט און צעמישט. פאַלגלעך, איז דער דאָזיגער מין פון דער-קענטעניש דער איינציגער מקור פון פאַלשקייט (טייל II, זאָץ XXXV), נאָך מער, מיר האָבן צוגעשריבן צו דער דערקענטעניש פון דעם צווייטן און דריטן מין די דאָזיגע אידעען, וועלכע זענען אָדעקוואַט, פאַלגלעך איז די דאָ-זיגע דערקענטעניש אמת (טייל II, זאָץ XXXIV). וו. א. ג. צ. ב.

זאָץ XLII. די דערקענטעניש פון צווייטן און דריטן מין, און נישט די דערקענטעניש פון דעם ערשטן מין לערנט אונז צו אונטערשיידן דאָס אמתע פון דעם פאַלשן.

באָ ווייז. דער דאָזיגער זאָץ איז קלאָר פון זיך אַליין. דער וואָס ווייס ווי צו אונטערשיידן צווישן אמת און פאַלש, מוז האָבן אַן אָדעקוואַטע אידעע פון אמת און פאַלש, דאָס הייסט (טייל II, זאָץ XL, אָנמערקונג II) ער מוז וויסן דאָס אמתע און דאָס פאַלשע דורך דער דערקענטעניש פון צווייטן און דריטן מין.

זאָץ XLIII. ווער עס האָט אַן אמתע אידעע, ווייס אין דער אייגע-נער צייט, אז ער האָט אַן אמתע אידעע, און ער קאָן נישט צווייפלען אין דער זאָך, וועלכע ער ווערט געוואָר.

באָ ווייז. אַן אמתע אידעע אין אונז, איז די אידעע, וועלכע איז אָדעקוואַט אין גאָט, אויף ווי ווייט ער דריקט זיך אויס דורך דער נאַטור פון דעם מענטשלעכן גייסט (טייל II, שלוסזאָץ צו זאָץ XI). לאָמיר אָננעמען, אז עס איז פאַראַן אין גאָט, אויף ווי ווייט ער איז אויסגעדריקט דורך דעם מענטשלעכן גייסט, אַן אָדעקוואַטע אידעע „א“. די אידעע פון דער דאָזיגער אידעע מוז אויך אויף אַ נויטווענדיגן אופן זיין אין גאָט, און זי מוז זיך באַ-ציהען אויף אים אויף דעם זעלבן אופן ווי די אידעע „א“ (טייל II, זאָץ XX, דער באַווייז פון וועלכן קאָן אוניווערסאַל אָנגעווענדעט ווערן). די אידעע „א“, אָבער, ווי עס ווערט אָנגענומען, באַציהט זיך אויף גאָט, אויף ווי ווייט ער איז אויסגעדריקט דורך דעם מענטשלעכן גייסט, פאַלגלעך, מוז די אידעע פון דער אידעע „א“ זיך באַציהען אויף גאָט אויף דעם זעלבן אופן, דאָס הייסט, (טייל II, שלוסזאָץ צו זאָץ XI) די אָדעקוואַטע אידעע פון דער

אידעז „א“ וועט זיין אין דעם גייסט, וועלכער האָט די אַדעקוואַטע אידעז „א“. לכן, מוז יעדערער, וואָס האָט אַן אַדעקוואַטע אידעז, אָדער וואָס דער-קענט באמת אַ זאָך (טייל II, זאָך XXXIV), האָבן אין דער אייגענער צייט אַן אַדעקוואַטע אידעז, אָדער אַן אמתע דערקענטעניש פון זיין דערקענטעניש, דאָס הייסט, באַשיינפערלעך, אַז ער מוז זיין זיכער וועגן איר. וו. א. ג. צ. ב. אַנמערקונג. אין טייל II, אַנמערקונג צו זאָך XXI האָבן איך דערקלערט וואָס אַן אידעז פון אַן אידעז מיינט. מיר מעגן אָבער דאָ באַ-מערקן, אַז דער פּאָריגער זאָך איז אין זיך גופא קלאָר גענוג. יעדערער, וואָס האָט אַן אַמתע אידעז, ווייס, אַז אַן אמתע אידעז שליסט אין זיך איין די העכסטע געוויסהייט, דען, צו האָבן אַן אמתע אידעז, הייסט נישט אַנדערש ווי צו וויסן אַ זאָך פּולשטענדיג, אָדער אַזוי גוט ווי מעגלעך. קיינער קאָן אין דער אמתן נישט צווייפלען דערין, סײַדן ער גלויבט, אַז אַן אידעז איז עטוואָס, וואָס האָט נישט קיין לעבן אין זיך, ווי אַ בילד אויף דער וואַנט, און נישט קיין מאָדוס פון דענקען — נעמלעך, דער עצם אַקט פון פּאַרשטיין. און ווער, פרעג איך, קאָן וויסן, אַז ער פּאַרשטייט עפעס, סײַדן ער פּאַרשטייט עס טאַקע פון פריהער? מיט אַנדערע ווערטער, ווער קאָן וויסן, אַז ער איז זיכער וועגן אַ זאָך, סײַדן ער איז פריהער זיכער וועגן דער דאָזיגער זאָך? ווייטער, וואָס קאָן זיין דײַטלעכער און זיכערער איידער די אמתע אידעז אַלט אַ מוסטער פון אמת? ווי דאָס ליכט דריקט באמת אויס אי זיך אַליין אי די פינסטערניש, אַזוי איז דער אמת דער מוסטער אי פון זיך אַליין אי פון דער פּאַלשקייט.

דערמיט גלויבן איך האָבן איך געענטפערט אויף די פּאָלגנדע פּראַגן—נעמלעך: אויב אַן אמתע אידעז אונטערשיידט זיך פון אַ פּאַלשער נאָר אויף אַזוי ווייט, ווי עס ווערט אָנגענומען, אַז זי שטימט צונויף מיט איר געגנשטאַנד, האָט דאָך די אמתע אידעז נישט מער רעאַליטעט און פּולקאָמענהייט איידער די פּאַלשע אידעז (מחמת זיי אונטערשיידן זיך איינע פון דער אַנדערער בלויז דורך אויסערלעכע סימנים), פּאָלגלעך, וועט דאָך אַ מענטש, וואָס האָט אמתע אידעז, נישט האָבן קיין פּאַרצוג איבער דעם מענטשן, וואָס האָט פּאַלשע אי-דעזען? ווייטער, ווי קומט עס, וואָס מענטשן האָבן פּאַלשע אידעזען? לעצטנס. ווי קאָן עמיצער זיין זיכער, אַז ער האָט אידעזען, וואָס שטימען צונויף מיט זייערע געגנשטאַנדן? אויף די דאָזיגע פּראַגן האָבן איך, ווי איך גלויב, שוין געענטפערט. דער אונטערשייד צווישן אַן אמתער אידעז און אַ פּאַלשער איז קלאָר פון דעם, וואָס איך האָבן געזאָגט אין טייל II, זאָך XXXV, די שייכות צווישן דער ערשטער און דער צווייטער איז די זעלבע ווי די שייכות צווישן דעם זיין און דעם נישט-זיין. די אורזאָך פון פּאַלשקייט האָבן איך זייער קלאָר פעסטגעשטעלט אין טייל II, זאָך XIV און טייל II, זאָך XXVI מיט דער

אַנמערקונג. דערפון, וואָס דאָרט ווערט געזאָגט, ווערט קלאָר דער אונטערשייד צווישן אַ מענטשן, וואָס האָט אמתע אידעען, און אַ מענטשן, וואָס האָט בלויז פאַלשע אידעען. וואָס געהערט אָן דער לעצטער פּראָגע — נעמלעך, ווי אַזוי אַ מענטש קאָן זיין זיכער, אַז ער האָט אידעע. וואָס שטימען צונויף מיט זיי-ערע געגנשטאַנדן, האָב איך אַט ערשט מיט איבערגעניגנדער קלאָרקייט גע-צייגט, אַז די דאָזיגע דערקענטעניש קומט דערפון, וואָס ער האָט אָן אידעע, וועלכע שטימט צונויף מיט איר געגנשטאַנד, אָדער אַז דאָס איז דערפאַר, וואָס דער אמת איז דער מוסטער פון זיך גופא. מיר מעגן צוגעבן, אַז אונזער גייסט, אויף ווי ווייט ער ווערט געוואָר זאָכן אמת, איז אַ טייל פון דעם אומ-ענדלעכן פאַרשטאַנד פון גאָט (טייל II, שלוסזאַץ צו זאַץ XI), פאַלגלעך, זע-נען די קלאָרע און באַשטימטע אידעען פון גייסט, אויף אַ נויטווענדיגן אופן, אַזוי אמת ווי די אידעען פון גאָט.

זאַץ XLIV. עס ליגט אין דער נאַטור פון דער פאַרנופּט אַז באַטראַכטן זאָכן נישט אַלס צופעליגע, נאָר אַלס נויטווענדיגע.

באַ ווייז. עס ליגט אין דער נאַטור פון דער פאַרנופּט אויפצופאַסן זאָכן אמת (טייל II, זאַץ XLI); נעמלעך (טייל I, אַקסיאָמע VI), ווי זיי זענען אין זיך גופא, דאָס הייסט (טייל I, זאַץ XXIX) נישט אַלס צופעליגע, נאָר אַלס נויטווענדיגע. ו. א. ג. צ. ב.

שלוסזאַץ I. דערפון פאַלגט, אַז בלויז דורך אונזער פאַרשטעלונג באַטראַכטן מיר זאָכן, הן בנוגע זייער צוקונפּט, הן בנוגע זייער פאַרגאַנגענהייט אַלס צופעליגע.

אַנמערקונג. אויף וועלכן אופן דאָס געשעהט, אָבער, וועל איך אין קורצן דערקלערן. מיר האָבן אויבן געצייגט (טייל II, זאַץ XVII, און שלוסזאַץ) ווי דער גייסט שטעלט זיך תמיד פאַר זאָכן אַלס געגנוואַרטיג, אפילו ווען זיי זענען נישטאָ, ביז וואָנען עס אַנטשטייען נישט קיין געוויסע אורזאָכן, וואָס שליסן אויס זייער עקזיסטענץ און זייער געגנוואַרטיגקייט. ווייטער, מיר האָבן געצייגט (טייל II, זאַץ XVIII), אַז ווען דער מענטשלעכער קערפער איז איין מאָל גלייכצייטיג פון צוויי אויסנווייניגסטע קערפער באַווירקט גע-וואָרן, וועט דער גייסט, ווען ער וועט דערנאָכדעם זיך פאַרשטעלן איינעם פון זיי, זיך תיכף דערמאָנען אין דעם אַנדערן, דאָס הייסט, ער וועט באַ-טראַכטן ביידע אַלס געגנוואַרטיג פאַר זיך זעלבסט, סיידן עס וועלן אנטשטיין אורזאָכן, וואָס וועלן אויסשליסן זייער עקזיסטענץ און געגנוואַרטיגקייט. אַ חוץ דעם צווייפלט קיינער נישט, אַז אויך צייט שטעלן מיר זיך פאַר, און טאַקע דערפאַר, וואָס מיר שטעלן זיך פאַר, אַז אייניגע קערפער באַוועגן זיך גיכער אָדער פאַמעלעכער איידער די אַנדערע, אָדער אַקוראַט אַזוי גיך אָדער פאַ-מעלעך ווי די אַנדערע. לאַמיר, אַלזאָ, נעמען אַ קינד, וועלכעס האָט נעכטן

צום ערשטן מאָל געזען פעטערן אין דער פרי, פאָולען מיטאַג-צייט, און סימאָנען אין אָוונט און אז היינט זעט ער פעטערן נאַכאַמאָל אין דער פרי. עס איז קלאָר פון טייל II, זאָץ XVIII, אז אַזוי שנעל ווי ער וועט די פרי-מאָרגן-ליכט דערזעהן, וועט ער זיך פאַרשטעלן, אז די זון וועט דורכשניידן די זעלבע טייל פון הימל ווי זי האָט עס געטאָן, ווען ער האָט זי געזעהן מיט אַ טאָג פריהער, מיט אַנדערע ווערטער, ער וועט זיך פאַרשטעלן א פוי-שטענדיגן טאָג, און מיט דער פאַרשטעלונג פון דעם פרימאָרגן וועט ער זיך פאַרשטעלן פעטערן, מיט דער פאַרשטעלונג פון דער מיטאַג-צייט — פאָולען, און מיט דער פאַרשטעלונג פון אָוונט — סימאָנען, — דאָס הייסט, ער וועט זיך פאַרשטעלן די עקזיסטענץ פון פאָולען און סימאָנען אין שייכות צו דער צוקונפט, פון דער אַנדערער זייט, ווען ער זעהט סימאָנען אין אָוונט, וועט ער פאָולען און פעטערן אויף דער פאַרגאַנגענהייט באַציהען, פאַרשטעלנדיג זיך זיי גלייכצייטיג מיט דער פאַרשטעלונג פון דער פאַרגאַנגענהייט. אויב עס זאָל אַמאָל טרעפן, אז דאָס קינד זאָל אַן אַנדער אָוונט זעהן דזשעמסן אַנשטאָט סימאָנען, וועט ער אויף דעם קומענדן פרימאָרגן פאַרבינדן זיין פאַרשטעלונג פון אָוונט אַמאָל מיט סימאָנען, אַמאָל מיט דזשעמסן, נישט אָבער מיט ביידע אינאיינעם, דען די השערה איז, אז ער האָט געזעהן אין אָוונט איינעם פון ביידע, און נישט ביידע אינאיינעם. זיין פאַרשטעלונג וועט דעריבער שוואַנקען, און מיט דער פאַרשטעלונג פון די קינפטיגע אָוונטן וועט ער פאַר-בינדן פריהער איינעם דערנאָך אַן אַנדערן, דאָס הייסט, ער וועט זיך פאַר-שטעלן זיי אין דער צוקונפט, קיינעם פון זיי אַלס געוויס, אָבער ביידע אַלס צופעליגע. דאָס דאָזיגע שוואַנקען פון דער פאַרשטעלונג וועט זיין דאָס זעלבע, אויב די פאַרשטעלונג וועט נוגע זיין זאָכן, וועלכע מיר באַטראַכטן אויף אַזא אופן, אין זייער שייכות צו דער פאַרגאַנגענהייט אָדער געגנוואָרט. פאָלגלעך קאָנען מיר זיך פאַרשטעלן זאָכן אַלס צופעליגע, צי באַציהען זיי זיך אויף דער געגנוואָרט, פאַרגאַנגענהייט אָדער צוקונפט.

ש'לוס זאָץ II. עס ליגט אין דער נאַטור פון דער פאַרנונפט אויפ-צופאַסן זאָכן אונטער אַ געוויסער פאַרם פון אייביגקייט. באַווייז. עס ליגט אין דער נאַטור פון דער פאַרנונפט צו באַטראַכטן זאָכן נישט אַלס צופעליגע, נאָר אַלס נויטווענדיגע (טייל II, זאָץ XLIV). די פאַרנונפט פאַסט אויף די דאָזיגע נויטווענדיגקייט פון זאָכן אמת — דאָס הייסט (טייל I, אַקסיאָמע VI), ווי זי איז אין זיך גופא די דאָזיגע נויטווענ-דיגקייט פון זאָכן, אָבער (טייל I זאָץ XVI) איז די נויטווענדיגקייט פון דער אייביגער נאַטור פון גאָט גופא דעריבער ליגט עס אין דער נאַטור פון דער פאַרנונפט צו באַטראַכטן זאָכן אונטער דער דאָזיגער פאַרם פון דער אייביג-קייט. דערצו דאַרף צוגעגעבן ווערן, אז די גרונדלאַגן פון דער פאַרנונפט

זענען די באַגריפן (טייל II, זאָץ XXXVIII), וועלכע דריקן אויס דאָס, וואָס איז געמיינזאַם צו אַלע און וועלכע דריקן אויס נישט די תמצית פון וואָסער עס איז איינצלנער זאָך, און וועלכע מוזן דעריבער באַגריפן ווערן אָן וועל-כער עס איז שייכות צו צייטן אונטער אַ פאַרם פון אייביגקייט.

זאָץ XLV. יעדע אידעע פון יעדן קערפער, אָדער פון יעדער איינצלנער ווירקלעך עקזיסטירנדער זאָך, שליסט איין אויף אַ נויטווענדיגן אופן די אייביגע און אומענדלעכע תמצית פון גאָט.

באַווייז. די אידעע פון אַן איינצלנער ווירקלעך עקזיסטירנדער זאָך שליסט אין זיך איין אויף אַ נויטווענדיגן אופן די עקזיסטענץ אַזוי גוט ווי די תמצית פון דער זאָך גופא (טייל II, זאָץ VIII). די איינצלנע זאָכן, אָבער, קאָנען אָן גאָט נישט באַגריפן ווערן (טייל I, זאָץ XV). היות אָבער, ווי (טייל II, זאָץ VI) זיי האָבן גאָט פאַר זייער אורזאָך אויף ווי ווייט ער ווערט באַטראַכט אונטער דעם אַטריבוט, פון וועלכן די זאָכן זענען מאדוסן, מוזן זייערע אידעען אויף אַ נויטווענדיגן אופן איינשליסן (טייל I, אָקס. IV) דעם באַגריף פון דעם אַטריבוט פון די דאָזיגע אידעען—דאָס הייסט (טייל I, זאָץ VI), די אייביגע און אומענדלעכע תמצית פון גאָט. וו. א. ג. צ. ב.

אַנמערקונג. אונטער עקזיסטענץ פאַרשטיי איך דאָ נישט דויער.— דאָס הייסט עקזיסטענץ אויף ווי ווייט זי ווערט באַגריפן אַבסטראַקט און אַלס אַ געוויסע פאַרם פון קוואַנטיטעט. איך רעד וועגן דער אייגנטלעכער נאַ-טור פון עקזיסטענץ, וועלכע ווערט צוגעשריבן צו איינצלנע זאָכן, מהמת, זיי קומען אין אומענדלעכע צייטן און אויף אומענדלעכע אופנים פון דער אייבי-גער נויטווענדיגקייט פון גאָטס נאַטור (טייל I, זאָץ XVI). איך רעד, זאָג איך, וועגן דער אייגנטלעכער עקזיסטענץ פון איינצלנע זאָכן אויף ווי ווייט זיי זענען אין גאָט. דען, הגם איטלעכע איינצלנע זאָך איז באַשטימט פון אַנ-דערע איינצלנע זאָכן צו עקזיסטירן אויף אַ געוויסן אופן, דאָך די קראַפט, וואָס דורך איר האַלט אָן איטלעכע איינצלנע זאָך איר עקזיסטענץ, פאַלגט פון דער אייביגער נויטווענדיגקייט פון גאָטס נאַטור (טייל I, שלוסזאָץ צו זאָץ XXIV).

זאָץ XLVI. די דערקענטעניש פון דער אייביגער און אומענדלע-כער תמצית פון גאָט, וואָס זי שליסט יעדע אידעע אין זיך איין, איז אַדעק-וואַט און פולקאָמען.

באַווייז. דער באַווייז פון דעם לעצטן זאָץ איז אַלגעמיינ, און מעג מען באַטראַכטן די זאָך אַלס טייל אָדער אַלס גאַנצעס, וועט די אידעע פון דער זאָך הן פון דער גאַנצער, הן פון אַ טייל פון איר (לויט דעם לעצטן זאָץ) איינשליסן אין זיך גאָטס אייביגע און אומענדלעכע תמצית. לכן, איז דאָס, וואָס גיט דערקענטעניש פון דער אייביגער און אומענדלעכער תמצית פון

גאָט, אַלגעמיין פאַר אַלע, און איז פאַראַן אויף אַ גלייכן אופן אין דעם טייל ווי אין דעם גאַנצן; ממילא (טייל II, זאָץ XXXVIII) וועט די דאָזיגע דערקענטעניש זיין אַדעקוואַט. וו. א. ג. צ. ב.

זאָץ XLVII. דער מענטשלעכער גייסט האָט אַן אַדעקוואַטע דער-קענטעניש פון דער אייגענער און אומענדלעכער תמצית פון גאָט.

ב אַ ווייז. דער מענטשלעכער גייסט האָט אידעען (טייל II, זאָץ XXII), וואָס פון זיי פאַסט ער אויף זיך גופא, זיין אייגענעם קערפער (טייל II, זאָץ XIX) און אויסנווייניגסטע קערפער (טייל II, זאָץ XVI, שלוסזאָץ I) אַלס ווירקלעך עקזיסטירנדע. לכן (טייל II, זאָץ XLV, XLVI) האָט ער אַן אַדעקוואַטע דערקענטעניש פון דער אייביגער און אומענדלעכער תמצית פון גאָט. וו. א. ג. צ. ב.

אַנמערקונג. דערפון זעהען מיר, אַז די אומענדלעכע תמצית און די אייביגקייט פון גאָט זענען באַקאַנט צו אַלע. היות אָבער, ווי אַלע זאָכן זענען אין גאָט און זענען באַגריפן דורך גאָט, קאָנען מיר פון דער דאָזיגער דערקענטעניש אַרויסדרינגען אַ סך זאָכן, וועלכע מיר קאָנען אַדעקוואַט דער-קענען, און מיר קאָנען אויך בילדן יענעם דריטן מין פון דערקענטעניש, וואָס וועגן אים האָבן מיר גערעדט אין דער אַנמערקונג צו טייל II, זאָץ XL, און וואָס וועגן זיין פאַרטערפֿעכקייט און ניצלעכקייט וועלן מיר האָבן אַ געלעגנ-הייט צו רעדן אין דעם פינפטן טייל. מענטשן האָבן נישט אַזאַ קלאַרע דער-קענטעניש וועגן גאָט ווי זיי האָבן וועגן אַלגעמינע באַגריפן, דערפאַר וואָס זיי זענען נישט ביכולת זיך פאַרצושטעלן גאָט ווי זיי שטעלן זיך פאַר קער-פער, און אויך דערפאַר, וואָס זיי האָבן פאַרבונדן דעם נאָמען גאָט מיט די פאַרשטעלונגען פון זאָכן, וועלכע זיי זענען געוואוינט צו זעהן, וואָס די מענטשן קאָנען קוים פאַרמיידן; מחמת, זיי זענען פסדר באַווירקט פון אויסנ-ווייניגסטע קערפער. אין דער ווירקלעכקייט באַשטייען די מערערע טעותן בלויז דערין, וואָס מיר ווענדן נישט אָן ריכטיג די נעמען צו די זאָכן. דען, ווען אַ מענטש זאָגט, למשל, אַז די ליניען, וואָס פירן פון דעם מיטלפונקט פון קרייז צום אומקרייז, זענען נישט גלייך, פאַרשטייט ער זיכער עפעס אַנדערש אונטער קרייז, ווי דאָס, וואָס עס פאַרשטייען אונטער דעם די מאַטעמאַטיקער; אַזוי, ווידער, ווען מענטשן מאַכן אַ טעות אין ציילן האָבן זיי איין גאַנג פיגורן אין געדאַנק און אַן אַנדערן אויף דעם פאַפיר. וואָלטן מיר געקאָנט אַריינבליקן אין זייער גייסט, מאַכן זיי קיין טעות נישט. עס שיינט, אָבער, אַז זיי מאַכן יאָ אַ טעות, מחמת מיר דענקען, אַז זיי האָבן די זעלבע צאָלן אין זייער גייסט, וואָס זיי האָבן אויף דעם פאַפיר. וואָלט עס נישט אַזוי גע-ווען, וואָלטן מיר נישט געגלויבט, אַז זיי זענען זיך טועה; אַזוי ווי איך האָב נישט געגלויבט, אַז דער מאַן, וועמען איך האָב לעצטנס געהערט אויסרופן,

אז זיין הויף איז אַרויפגעפּלויגן אויף זיין שכנס הון, האָט זיך טועה געווען, מחמת דער זין פון זיינע ווערטער האָט אויסגעזעהן צו מיר גענוג קלאָר. זייער אַ סך ויכוחים זענען אַנטשטאַנען דערפון, וואָס מענטשן ערקלערן נישט-ריכטיג זייער אייגענע כּונה, טייטשן שלעכט אויס די כּונה פון אַנדערע. דען, ווי די זאַך איז אין דער ווירקעכקייט, בעת זיי ווידערשפרעכן זיך גופא אַנטשידן, נעמען זיי אָן באלד איין זייט פון דעם אַרגומענט, באלד אַן אַנ-דערע זייט, אַלץ פּדי זיך געגנצושטעלן צו די מיינונגען פון זייערע אָפּגענעטן-וועלכע זיי באַטראַכטן פאַר פּאַלש און אומזיניג.

זאָך XLVIII. עס איז נישט פאַראַן אין דעם גייסט קיין אַבסאָלו-טער, אָדער פּרייער ווילן; נאָר דער גייסט איז באַשטימט צו וועלן אַזאַ אָדער אַן אַנדער זאַך, פון אַן אורזאַך, וועלכע ווערט אויך באַשטימט פון אַן אַנדער אורזאַך, און די דאָזיגע אורזאַך ווידער ווערט באַשטימט פון אַן אַנדער אור-זאַך און אַזוי ביז דער אומענדלעכקייט.

באַ ווייז. דער גייסט איז אַ געוויסער און באַשטימטער מאָדוס פון דענקען (טייל II, זאָך XI), דעריבער קאָן ער נישט זיין די פּרייע אורזאַך פון זיינע האַנדלונגען (טייל I, זאָך XVII, שלוסזאַך II), אָדער ער קאָן נישט באַזיצן קיין אַבסאָלוטע פּעהיגקייט פון אַ פּאַזיטיוון אָדער נעגאַטיוון ווילן, נאָר ער מוז (לויט טייל I, זאָך XXVIII) זיין באַשטימט פון אַן אורזאַך, וואָס אויך זי איז באַשטימט פון אַן אַנדער אורזאַך און די דאָזיגע ווידער פון אַן אַנדערער א. א. וו. א. ג. צ. ב.

אַנמערקונג. אויף דעם זעלבן אופן ווערט באַוויזן, אַז עס איז נישט פאַראַן אין גייסט קיין אַבסאָלוטע פּעהיגקייט צו פאַרשטיין, צו באַגערן, צו לעבן א. א. וו. דערפון פּאַלגט, אַז די דאָזיגע, און צו זיי עהנלעכע פּעהיג-קייטן זענען אָדער לגמרי פיקטיווע, אָדער אַז זיי זענען נישט מער איידער אַבסטראַקטע און אַלגעמיינע מהותן, וועלכע מיר זענען געוואוינט צו בילדן פון איינצלנע זאַכן. אויף אַזאַ אופן איז די שייכות פון דעם פאַרשטאַנד אָדער דעם ווילן צו דער אָדער יענער אידעע, צו דעם אָדער יענעם ווילן דער זעל-בער ווי די שייכות פון „שטיינעדיגקייט“ צו דעם אָדער יענעם שטיין, אָדער פון „מענש“ צו פּעטערן און פּאַולען. די אורזאַך, אָבער, פאַרוואָס מענטשן האַלטן זיך פאַר פּריי, האָב איך אַנגעגעבן אין דער הוספה צו דעם ערשטן טייל. איידער איך גיי אָבער ווייטער, דאַרף דאָ באַמערקט ווערן, אַז אונטער ווילן פאַרשטיי איך די פּעהיגקייט און נישט די נייגונג צו באַשטעטיגן און צו באַשליסן. איך מיין, זאָג איך, אונטער ווילן די פּעהיגקייט, וואָס דורך איר באַשטעטיגט און פאַרניינט דער גייסט דאָס, וואָס איז אמת און דאָס וואָס איז פּאַלש, און נישט די נייגונג, וואָס דורך איר שטרעפט דער גייסט צו אַ גע-וויסער זאַך, אָדער ציהט זיך צוריק פון איר. נאָכדעם ווי מיר האָבן באַוויזן,

אז די דאָזיגע פעהיגקייטן אונזערע זענען אַלגעמיינע באַגריפן, וועלכע אונ-
טערשיידן זיך נישט פון די איינצלנע זאַכן, וואָס פון זיי בילדן מיר די באַ-
גריפן, מוזן מיר אונטערזוכן אויב דער ווילן גופא איז עטוואָס אַנדערש, איי-
דער די אידעען פון די זאַכן. מיר מוזן, זאָג איך, אונטערזוכן אויב עס איז
פאַראַן אין גייסט אַ וועלכע עס איז אַנדערע באַיאָהונג אָדער פאַרניינונג,
אַחוץ דער יעניגער, וואָס די אידעע, אויף ווי ווייט זי איז אן אידעע, שליסט
אין זיך איין (זעה וועגן דעם פאַלגענדן זאַץ, און טייל II, דעפיניציע III).
פדי דאָס דענקען זאָל זיך נישט פאַרוואַנדלען אין בילדער, מחמת אונטער
אידעען פאַרשטיי איך נישט קיין פאַרשטעלונגען ווי די, וואָס בילדן זיך אויף
דעם גרונד פון דעם אויג, אָדער אין דעם צענטער פון די געהירן, נאָר די
באַגריפן פון דעם דענקען.

זאָץ XLIX. עס איז נישט פאַראַן אין דעם גייסט קיין וועלן,
אָדער אַ באַיאָהונג און אַ פאַרניינונג, אַ חוץ דעם, וואָס די אידעע, אויף וויפיל
זי איז אן אידעע, שליסט אין זיך איין.

באַ ווייז. אין דעם גייסט איז נישט פאַראַן קיין אַבסאָלוטע פעהיג-
קייט פון פּאָזיטיוון אָדער נעגאַטיוון וועלן נאָר בלויז איינצלנע וועלנס,
נעמלעך, אַזאַ אָדער אן אַנדער באַיאָהונג, אַזאַ אָדער אן אַנדער פאַרניינונג.
לאַמיר איצט נעמען אן איינצלנעם וועלן, נעמלעך, דעם מאָדוס פון דענקען,
וואָס דורך אים באַשטעטיגט דער גייסט, אַז די דריי אינעווייניגסטע ווינקלען
פון אַ דרייעק זענען גלייך צו צוויי רעכטע ווינקלען. די דאָזיגע באַשטעטי-
גונג שליסט אין זיך איין דעם באַגריף אָדער די אידעע פון אַ דרייעק, דאָס
הייסט, זי קאָן נישט באַגריפן ווערן אָן דער אידעע פון אַ דרייעק, דען עס
איז אַלץ איינס צי זאָג איך, אַז דער באַגריף „א“ מוז אין זיך איינשליסן דעם
באַגריף „ב“, צי זאָג איך, אַז „א“ קאָן נישט באַגריפן ווערן אָן „ב“. ווייטער,
די דאָזיגע באַשטעטיגונג קאָן נישט געמאַכט ווערן (טייל II, אַקסיאָמע III) אָן
דער אידעע פון אַ דרייעק. דעריבער, קאָן די דאָזיגע באַשטעטיגונג נישט
זיין און נישט באַגריפן ווערן אָן דער אידעע פון אַ דרייעק. די דאָזיגע אידעע
ווידער פון אַ דרייעק מוז אין זיך איינשליסן די זעלבע באַשטעטיגונג, נעמלעך,
אַז זיינע דריי אינעווייניגסטע ווינקלען זענען גלייך צו צוויי רעכטע ווינקלען.
דערפאַר, אויך להיפוך, קאָן די דאָזיגע אידעע פון אַ דרייעק נישט זיין און
נישט באַגריפן ווערן אָן דער דאָזיגער באַשטעטיגונג; ממילא, געהערט די
דאָזיגע באַשטעטיגונג צו דער תמצית פון דער אידעע פון אַ דרייעק, און זי
איז איינגטלעך קיין אַנדער זאַך נישט ווי די אידעע גופא. וואָס מיר האָבן
געזאָגט וועגן דעם דאָזיגן וועלן (היות ווי מיר האָבן אים אָנגענומען צופע-
ליג), קאָן אויך געזאָגט ווערן וועגן וועלכן עס איז אַנדער - וועלן, נעמלעך,
אַז ער איז קיין אַנדער זאַך נישט ווי נאָר אן אידעע.

שלוס זאץ. ווילן און פארשטאנד זענען איינס און דאָס זעלבע.
באָווייז. ווילן און פארשטאנד זענען קיין אנדער זאך נישט ווי
איינצלנע ווילנסטעטיגקייטן און אידעען (טייל II, זאץ XLVIII, און אָנמערקונג
צום זאץ). דאָס איינצלנע וועלן, אָבער, און די איינצלנע אידעע זענען איינס
און דאָס זעלבע (על פי דעם פאָריגן זאץ). לכן זענען ווילן און פארשטאנד
איינס און דאָס זעלבע. וו. א. ג. צ. ב.

אָנמערקונג. אויף אַזאָ אופן האָבן מיר באַזייטיגט די טיבה, וואָס
ווערט געוויינטלעך אָנגענומען, אַז זי איז גורם אַ טעות, מחמת מיר האָבן
אויפן געצייגט, אַז פאַרשקייט באַשטייט אויסשליסלעך אין דעם מאַנגל פון
דערקענטעניש, וועלכער איז איינגעשלאָסן אין אידעען, וואָס זענען צעברע-
קט און צעמישט. דערפאַר שליסט נישט איין אין זיך אַ פאַרשע אידעע,
אויף ווי ווייט זי איז פאַרש, קיין געוויסהייט. ווען מיר, אַלזאָ, זאָגן, אַז אַ
מענטש איז צופרידן מיט דעם, וואָס איז פאַרש, און אַז ער האָט נישט קיין
ספק וועגן דעם ענין, זאָגן מיר נישט, אַז ער איז זיכער, נאָר בלויז, אַז ער
צווייפלט נישט, און אַז ער איז צופרידן מיט דעם, וואָס איז פאַרש, אַזוי ווי
עס זענען נישט פאַראַנען קיין אורזאָכן, וואָס זאָלן מאַכן שוואַכען זיין פאַר-
שטעלונג (טייל II, אָנמערקונג צו זאץ XLIV). נעמען מיר, אַלזאָ, אָן אפילו,
אַז דער מענטש איז צופרידן מיט דעם, וואָס איז פאַרש, קאָנען מיר דאָך
נישט זאָגן, אַז ער איז זיכער, מחמת אונטער געוויסהייט מיינען מיר עטוואָס
פאַזיטיווס (טייל II, זאץ XLIII, און אָנמערקונג צום זאץ), נישט בלויז אַ
מאַנגל פון ספק. אונטער מאַנגל פון געוויסהייט, אָבער, פאַרשטייען מיר
פאַרשקייט.

דאָך, כדי מער אויספירלעך צו ערקלערן דעם פאָריגן זאץ, וועל איך
ציהען די אויפמערקזאָמקייט צו עטלעכע צוגעזעצטע פונקטן, און דערצו נאָך
וועל איך ענטפערן אויף די אָנווענדונגען, וואָס קאָנען פאַרגעבראַכט ווערן
געגן אונזער לערע. און ענדלעך, כדי צו דערווייטערן יעדן צווייפל, האָב איך
געדענקט, אַז עס לוינט זיך אָנצווייזן אויף אייניגע מעלות פון דער דאָזיגער
לערע. איך זאָג אויף „אייניגע“, מחמת די באַדייטנדטע מעלות וועלן באַקו-
מען אַן אָנערקענונג דערפון, וואָס מיר וועלן זאָגן אין דעם פינפטן טייל.
איך הויב, אַלזאָ, אָן מיט דעם ערשטן פונקט, און איך בין מזהיר די
לעזער, אַז זיי זאָלן גענוי אונטערשיידן צווישן אידעע, אַדער באַגריף פון
גייסט און די פאַרשטעלונגען פון זאָכן, וועלכע מיר שטעלן זיך פאַר. דערצו
איז נאָך נויטיג, אַז זיי זאָלן אונטערשיידן צווישן אידעע און ווערטער, וואָס
דורך זיי באַצייכענען מיר זאָכן. מחמת די דאָזיגע דריי, נעמלעך, פאַרשטע-
לונגען, אידעען און ווערטער ווערן פון פילע אַנטוועדער אינגאַנצן צונויפגע-
מישט איינע מיט די אַנדערע, אַדער זיי ווערן נישט אונטערשיידן מיט גענוי-

גנדער גענויקייט און פארזיכטיגקייט, אזוי, אז פאר זיי איז לגמרי אומבא-
קאנט געבליבן די גרויסע וויכטיגקייט פון דער דאזיגער לערע פון ווילן פאר
דער פילאסאפישער ספעקולאציע, אזוי גוט ווי פאר דער קלוגשאפנדער איינ-
ריכטונג פון לעבן. די, וואס דענקען, אז אידעען באשטייען אין פארשטעלונג-
גען, וואס בילדן זיך אין אונז דורך דעם באריהרן מיט אויסנווייניגסטע קער-
פער, מיינען, אז די אידעען פון די דאזיגע זאכן, וועגן וועלכע מיר קאנען
נישט בילדן קיין גייסטיג בילד, זענען נישט קיין אידעען, נאר בלויז פיקציעס,
וועלכע מיר טראכטן אויס על פי א פרייען דעקרעט פון אונזער ווילן. זיי
באטראכטן, אלזאך, די אידעען ווי שטומע בילדער, און אונטער דעם איגדרוק
פון דעם דאזיגן פאראורטייל באמערקן זיי נישט, אז אן אידעע, אויף ווי
ווייט זי איז אן אידעע, שליסט אין זיך איין א באיאהונג און א פארנייגונג.
די, ווידער, וואס מיטן צונויף ווערטער מיט אידעען, אדער מיט דער באשטע-
טיגונג, וואס די אידעע שליסט אין זיך איין, מיינען, אז זיי קאנען וועלן
עפעס אזעלכס, וואס זאל ווידערשפרעכן זייערע געווארונגען, אז זיי קא-
נען בלויז מיט ווערטער באשטעטיגן אדער פארלייקענען עטוואס אנדערש,
איידער דאס, וואס זיי ווערן געוואר, די דאזיגע פאראורטיילן קאנען, אבער,
באזייטיגט ווערן פון די, וואס טראכטן זיך אריין אין דער נאטור פון דער-
קענטעניש, און ווען זיי וועלן זעהן, אז זי שליסט אויף קיין אופן נישט
איין אין זיך דעם באגריף פון אויסגעשפרייטקייט, וועלן זיי קלאר פארשטיין,
אז אן אידעע (היות ווי זי איז א מאדוס פון דענקען) באשטייט נישט אין דער
פארשטעלונג פון וואס עס איז און נישט אין ווערטער. די תמצית פון ווער-
טער און פון פארשטעלונגען ווערט געבילדעט פון קערפערלעכע באוועגונגען,
וועלכע שליסן אין זיך בשום אופן נישט איין דעם באגריף פון דענקען.
די דאזיגע אייניגע ווערטער איבער דעם דאזיגן ענין וועלן, גלויב
איך, זיין גענוג. איך וועל דעריבער אריבערגיין צו באטראכטן די אנווענד-
דונגען, וואס קאנען געמאכט ווערן געגן אונזער לערע. די ערשטע אנווענד-
דונגען ווערט געמאכט פון די, וואס דענקען, אז דער ווילן האט א ברייטער
פעלד איידער דער פארשטאנד און דערפאר איז ער פארשיידן פון אים. דער
גרונד פאר זייער גלויבן, אז דער ווילן האט א גרעסער פעלד איידער דער
פארשטאנד איז דאס, וואס זיי באהויפטן, אז בעת זיי נויטיגן זיך נישט אין
קיין פארגרעסערונג פון זייער הסכמה-פעהיגקייט, דאס הייסט, אין דער פעהיג-
קייט פון באשטעטיגן און פארלייקענען, כדי מסכים צו זיין מיט אן א סוף
זאכן, וועלכע מיר פאסן נישט אויף, נויטיגן זיי זיך יא אין א פארגרעסערונג
פון זייער פארשטאנד-פעהיגקייט. דער ווילן, אויף אזא אופן, אונטערשיידט
זיך פון דעם פארשטאנד דערמיט, וואס דער לעצטער איז ענדלעך און דער
ערשטער איז אומענדלעך. די צווייטע טענה געגן אונז איז דאס, וואס די ער-

פארונג זעהט אויס אונז צו לערנען מיט א קלאַרקייט, וואָס דערלאָזט נישט קיין ספק, אַז מיר קאָנען צוריקהאַלטן אונזער אורטייל איידער מיר געבן אונז-זער הסכמה צו זאַכן, וועלכע מיר פאַסן אויף; דאָס ווערט באַשטעטיגט דורך דעם פאַקט, וואָס מען זאָגט נישט וועגן קיינעם, אַז ער האָט זיך אָפגענאַרט אויף ווי ווייט ער פאַסט עפעס אויף, נאָר בלויז אויף ווי ווייט ער איז יאָ אָדער נישט מסכים דערמיט.

למשל, ווער עס טראַכט אויס אַ געפליגלט פערד, גיט נאָך דערמיט נישט צו, אַז עס עקזיסטירט אַ געפליגלט פערד, דאָס הייסט, אַז ער איז נישט גע-נאַרט, סיידן ער גיט אין דער אייגענער צייט צו, אַז אַ געפליגלט פערד עק-זיסטירט טאַקע. די דערפאַרונג, אַלזאָ, זעט אויס צו לערנען אונז קלאַרער פאַר אַלץ, אַז דער ווילן, אָדער די הסכמה-פעהיגקייט, איז פריי און פאַרשיידן פון דעם פאַרשטאַנד. דריטנס, קאָן געגן אונז אָנגעווענדעט ווערן, אַז איין באַשטעטיגונג שיינט נישט צו אַנטהאַלטן אין זיך מער רעאַליטעט איידער די אַנדערע. מיט אַנדערע ווערטער: עס שיינט, אַז מיר דאַרפן נישט קיין גרע-סערע קראַפט אויף צו באַשטעטיגן, אַז וואָס איז אמת איז אמת, איידער אויף צו באַשטעטיגן, אַז וואָס איז פאַלש איז אמת. מיר האָבן, אָבער, געזעהן, אַז איין אידעע האָט מער רעאַליטעט, אָדער פולקאָמענהייט איידער די אַנדערע, דען אַזוי ווי גענגשטאַנדן זענען פאַראַן איינער פאַרטערפלעכער פאַר דעם אַנדערן, אַזוי זענען אויך די אידעען פון זיי איינע מער פאַרטערפלעך איידער די אַנדערע. אויך דאָס ברענגט אַרויס דעם חלוק צווישן דעם ווילן און דעם פאַרשטאַנד. די פערטע טענה געגן אונז קאָן זיין: אויב דער מענטש האַנדלט נישט לפי דער פרייהייט פון ווילן, וואָס זשע וועט געשעהן אויב די קרעפטן, וואָס זענען גורם זיין האַנדלונג, וועלן זיין אין אַ גלייכגעוויכט, ווי אין דעם פאַל מיט בורידאנס אייזל? וועט ער אומקומען פון הונגער און דאַרשט? גיב איך דאָס צו, וועט עס אויסזעהן, אַז איך האָב אין מיין געדאַנק אַן אייזל, אָדער אַ סטאַטוע פון אַ מענטשן, און נישט קיין אַקטועלן מענטשן; לייקן איך דאָס אָפ, וועט יעמאַלט אויסקומען, אַז ער קאָן באַשטימען זיינע אייגענע האַנדלונגען, און ממילא, אַז ער באַזיצט די פעהיגקייטן פון צו גיין און צו טאָן וואָס ער וויל. אפשר קאָן מען נאָך אַנדערע אָנווענדונגען מאַכן. היות, ווי איך בין אָבער נישט מחויב צו פאַרשן אַלץ, וועגן וואָס איינער קאָן חלומען, וועל איך נאָר ענטפערן אויף די אויבנדערמאָנטע אָנווענדונגען, און דאָס אויך אַזוי קורץ ווי מעגלעך.

אויף דער ערשטער געגן-טענה ענטפער איך, אַז איך גיב צו, אַז דער ווילן האָט אַ ברייטער פעלד איידער דער פאַרשטאַנד, אויב מיר פאַר-שטייען אונטער פאַרשטאַנד בלויז קלאַרע און באַשטימטע אידעען; איך לייקן אָבער, אַז דער ווילן האָט אַ ברייטער פעלד איידער די אויפפאַסונגען און די

פעהיגקייט צו בילדן געוואָרווערונגען, און איך זעה נישט, באמת, פאָרוואָס
 ווילנס-פעהיגקייט זאָל זיין מער באַרעכטיגט איידער די אויפפאַסונגס-פעהיג-
 קייט אָנגערופן צו ווערן אומענדלעך. מחמת, אַקוראַט ווי מיר זענען ביכולת
 מיט דער זעלבער פעהיגקייט פון דעם ווילן צו באַשטעטיגן אַן אומענדלעכע
 צאָל זאַכן (איינע לויט דער אַנדערער, דען מיר קאָנען דאָך נישט באַשטע-
 טיגן אַן אומענדלעכע צאָל זאַכן גלייכצייטיג), אזוי זענען מיר ביכולת מיט
 דער זעלבער פעהיגקייט פון דער אויפפאַסונג געוואָר צו ווערן אָדער אויפ-
 צופאַסן אַן אומענדלעכע צאָל קערפער איינעם לויט דעם אַנדערן. וועט מען
 מיר אָבער זאָגן, אַז עס איז פאַראַן אַן אומענדלעכע צאָל זאַכן, וואָס מיר קאָ-
 נען נישט אויפפאַסן, ענטפער איך, אַז מיר קאָנען נישט דורך קיין דענקען
 דערגרייכן אַזעלכע זאַכן, ממילא אױך נישט דורך קיין פעהיגקייט פון דעם
 ווילן. מען קאָן אָבער נאָך אַלץ באַשטיין אויף דעם, אַז ווען גאָט זאָל וועלן
 אזוי מאַכן, אַז מיר זאָלן זיי יאָ קאָנען אויפפאַסן, וואָלט ער אונז געדאַרפט
 מזכה זיין מיט אַ גרעסערער אויפפאַסונגס-פעהיגקייט, אָבער נישט מיט קיין
 גרעסערער ווילנס-פעהיגקייט, איידער די, וואָס מיר האָבן שוין. דאָס איז דאָס
 זעלבע ווי צו זאָגן, אַז ווען גאָט זאָל וועלן אזוי מאַכן, אַז מיר זאָלן פאַרשטיין
 אַן אומענדלעכע צאָל אַנדערע מהותן, וואָלט עס געווען נויטיג פאַר אים צו
 געבן אונז אַ גרעסערן פאַרשטאַנד, אָבער נישט קיין מער אוניווערסאַלע אידעע
 פון דעם מהות איידער די, וואָס ער האָט אונז שוין געגעבן, כדי אויפצופאַסן די
 דאָזיגע אומענדלעכע מהותן, דען מיר האָבן געצייגט, אַז דער ווילן איז אַן
 אוניווערסאַלער מהות אָדער אידעע, וואָס דורך איר דערקלערן מיר אַלע איינ-
 צלנע וועלנס, דאָס הייסט, דאָס וואָס איז געמיינזאַם צו אַלע אַזעלכע
 וועלנס.

היות דאָן ווי אונזערע אָפּגעענטן האַלטן, אַז די דאָזיגע אידעע, גע-
 מיינזאַם אָדער אוניווערסאַל צו אַלע וועלנס, איז אַ פעהיגקייט, איז קיין
 וואונדער נישט, וואָס זיי באַהויפטן, אַז די דאָזיגע פעהיגקייט שטרעקט זיך
 אויס אין דער אומענדלעכקייט איבער די גרענעצן פון דעם פאַרשטאַנד: מחמת,
 דאָס, וואָס איז אוניווערסאַל, איז די אייגנשאַפט פון איינעם, אזוי גוט ווי פון
 פילע, און פון אַן אַ סוף אינדיווידן.

אויף דער צווייטער געגן-טענה ענטפער איך דערמיט, וואָס איך
 לייקן, אַז מיר האָבן די פרייע מאַכט צוריקצוהאַלטן אונזער אורטייל:
 דען, ווען מיר זאָגן, אַז עמיצער האַלט צוריק זיין אורטייל, מיינען מיר בלויז,
 אַז ער זעט, אַז ער פאַסט נישט אויף די זאַך אַדעקוואַט. דאָס צוריקהאַלטן
 זיך, אַרְזאָ, פון אורטייל איז אין דער אמתן אַן אויפפאַסונג און נישט קיין
 פרייער ווילן. כדי דאָס דייטלעכער איינצוזעהן, לאָמיר נעמען, למשל, אַ
 יינגל, וואָס שטעלט זיך פאַר אַ פערד און פאַסט נישט אויף קיין אַנדער זאַך.

היות, ווי די דאָזיגע פּאַרשטעלונג שליסט אין זיך איין די עקזיסטענץ פון דעם פּערד (טייל II, שלוסזאָץ צו זאָץ XVII) און דאָס יינגל פּאַסט נישט אויף קיין זאָך, וואָס זאָל אויסשליסן די עקזיסטענץ פון דעם פּערד, וועט ער דע-ריבער אויף אַ נויטווענדיגן אופן באַטראַכטן דעם פּערד אַלס געגנוואַרטיג און ער וועט נישט זיין ביכולת צו באַצוווייפלען זיין עקזיסטענץ, הגם ער וועט נישט זיין זיכער וועגן איר. מיר האָבן טעגלעכע דערפאַרונג וועגן אַזאַ צו-שטאַנד פון זאַכן און חלומות, און איך גלויב נישט, אַז עס איז פאַראַן עמיצער, וואָס זאָל מיינען, אַז בעת ער חלומט האָט ער די פרייע מאַכט צוריקצוהאַלטן זיין אורטייל בנוגע די זאַכן, וואָס וועגן זיי חלומט ער, און מאַכן אַזוי, אַז ער זאָל נישט חלומען וועגן די זאַכן, וואָס ער חלומט, אַז ער זעהט זיי. דאָך טרעפט עס, אַז אויך אין חלום האַלטן מיר צוריק אונזער אורטייל, נעמלעך, ווען מיר חלומען, אַז מיר חלומען.

ווייטער גיב איך צו, אַז קיינער קאָן נישט גענאַרט זיין אויף ווי ווייט זיין אַקטועלע אויפפאַסונג גייט — דאָס הייסט, איך גיב צו, אַז די פאַרשטע-לונגען פון גייסט, ווען מען באַטראַכט זיי אין זיך גופא, שליסן נישט איין קיין טעות (טייל II, זאָץ XVII), איך לייקן אָבער, אַז דער מענטש באַשטע-טיגט קיין זאָך נישט בעת ער פּאַסט אויף. דען וואָס מיינט אויפצופאַסן אַ גע-פליגלטן פּערד, אַנדערש איידער צו באַשטעטיגן, אַז דאָס פּערד האָט פליגלען? ווען דער גייסט זאָל נישט אויפפאַסן קיין אַנדער זאָך אַ חוץ אַ געפליגלטן פּערד וואָלט ער אים אַלס געגנוואַרטיג באַטראַכט, און ער וואָלט קיין אורזאָך נישט געהאַט צו באַצוווייפלען זיין עקזיסטענץ, אויך וואָלט ער קיין פּעהיגקייט נישט געהאַט פון נישט מסכים צו זיין, ווען די פּאַרשטעלונג פון אַ געפליגלטן פּערד, זאָל נישט זיין פאַרבונדן מיט אַן אידעע, וואָס זאָל אויסשליסן די עק-זיסטענץ פון דעם דאָזיגן פּערד, אָדער ווען דער גייסט זאָל געוואָר ווערן, אַז די אידעע, וואָס ער האָט וועגן געפליגלטן פּערד, איז אומאַדעקוואַט; אין אַזאַ פאַל וועט ער אנטוועדער על פי הכרח אָפלייקענען די עקזיסטענץ פון אַזאַ פּערד, אָדער ער וועט אויף אַ נויטווענדיגן אופן זיין אין ספק בנוגע דעם געגנשטאַנד.

איך גלויב, אַז איך האָב שוין אָנגעדייטעט מיין ענטפּער אויף דער דריטער געגן-טענה, נעמלעך, אַז דער ווילן איז עטוואָס, וואָס איז אונז-ווערסאַל, און וואָס איז די אייגנשאַפט פון אַלע אידעען, און אַז ער באַצייכנט נאָר דאָס, וואָס איז געמיינזאַם צו אַלע אידעען, נעמלעך, אַ באַשטעטיגונג, וואָס איר אַדעקוואַטע עסענץ, אויף ווי ווייט זי ווערט באַגריפן אַבסטראַקט, מוז, דעריבער, זיין אין יעדער אידעע און זיין אויף אַזאַ אופן נאָר די זעלבע אין אַלע אידעען; אָבער נישט אויף ווי ווייט זי ווערט באַטראַכט אַלס אויס-מאַכנדיג די תּמצית פון דער אידעע; מחמת, אין דעם פּרט אונטערשיידן זיך

איינצלנע באשטעטיגונגען איינע פון דער אנדערער, אזוי פיל ווי די אידעען גופא. למשל, די באשטעטיגונג, וואָס שליסט איין די אידעע פון אַ קרייז, אונטערשיידט זיך פון דער באשטעטיגונג, וואָס שליסט איין די אידעע פון אַ דרייעק אזויפיל, וויפיל די אידעע פון אַ קרייז אונטערשיידט זיך פון דער אידעע פון אַ דרייעק.

ווייטער לייקן איך אנטשיידן אָפּ, אַז מיר באַדאַרפן אַקוראַט אַזאַ גרויסע דענק-קראַפט פּדי צו באַשטעטיגן, אַז דאָס, וואָס איז אמת, איז אמת, ווי די, וואָס מיר באַדאַרפן פּדי צו באַשטעטיגן, אַז דאָס, וואָס איז פאַלש, איז אמת. דען די דאָזיגע צוויי באַשטעטיגונגען פאַרהאַלטן זיך איינע צו דער אנדערער, ווען מיר באַטראַכטן דעם גייסט, ווי דאָס, וואָס איז פאַראַן, צו דעם, וואָס איז נישט פאַראַן, מחמת אין די אידעען איז נישט פאַראַן קיין פאַזיטיווס, וואָס זאָל בילדן די אַקטועלע ווירקלעכקייט פון פאַלשקייט (טייל II זאָץ XXXV, אָנמערקונג, און זאָץ XLVII, אָנמערקונג).

מיר מוזן דעריבער קומען צום שלום, אַז מיר נאָרן זיך גרינג אָפּ, ווען מיר מישן צונויף דאָס אַלגעמיינע מיט דעם איינצלנעם און די מהותן פון פאַרנונפט און אַבסטראַקציעס מיט ווירקלעכקייטן. וואָס אָנבאַטרעפט, ענדלעך צו דער פּערטער געגן-טענה גיב איך גערן צו, אַז אַ מענטש, וואָס געפינט זיך אין אַזאַ גלייכגעוויכטיגן צושטאַנד (נעמלעך, אין אַ צושטאַנד, וואָס ער ווערט נישט געוואָרן קיין זאָך אַחוץ הונגער און דאָרשט, אַ געוויסע שפּייז און אַ געוויסן טרונק, וואָס זענען גלייך ווייט אַוועק פון אים), וואָלט געשטאַרבן פון הונגער און דאָרשט. פּרעגט מען מיך צי זאָל אַזעלכער נישט באַטראַכט ווערן ליבערשט אַלס אייזל איידער מענטש, ענטפּער איך, אַז איך ווייס נישט; ווי איך ווייס אויך נישט, ווי מען זאָל באַטראַכטן אַ מענטשן, וואָס הענגט זיך, אָדער ווי זאָלן מיר באַטראַכטן קינדער, נאַראַנים און משוגעים און אזוי ווייטער.

איצט דאַרפן נאָך אָנגעוויזן ווערן די גרויסע מעלות פון דער דער-קענטעניש פון דער דאָזיגער לערע פאַר דעם לעבן, און זיי קאָנען גרינג אַרויסגעדרינגען ווערן פון דעם, וואָס איז ביז איצט געזאָגט געוואָרן. די לערע איז גוט:

(1). אויף ווי ווייט זי לערנט אונז צו האַנדלען אויסשליסלעך לויט דעם באַפעל פון גאָט און צו זיין אַן אַנטיילנעמער אין דער געטלעכער נאַטור, און אזויפיל מער אַנטייל נעמען, וואָס מער פּולקאָמען אונזערע האַנדלונגען זענען, און וואָס מער און מער מיר פאַרשטייען גאָט. אַזאַ לערע, אַחוץ דעם, וואָס זי באַרוהיגט פּולשטענדדיג אונזער גייסט, ווייזט זי אונז אויך אין וואָס עס באַשטייט אונזער העכסטער גליק, אָדער נשמהדיגקייט; נעמלעך, אין דער דערקענטעניש פון גאָט, וואָס דורך אים ווערן מיר געפירט צו האַנדלען ווי

די ליבע און פרומקייט הייסן אונז. מיר קאנען אויף אזא אופן קלאָר פאַר-
שטיין, ווי ווייט פון אַן אמתער שאַצונג פון טוגענד האָבן פאַרבלאַנדזשעט די
יעניגע, וואָס ערוואַרטן באַפרידיגט צו ווערן פון גאָט מיט דער גרעסטער
באַלייזונג פאַר זייער טוגענד און פאַר זייערע רעכטשאַפנדע מעשים, אַקוראַט
ווי פאַר דעם, וואָס זיי וואַלטן אַריבערגעטראָגן די שוידערלעכסטע שקלאַפּעריי;
אַט גאָר אַזוי ווי טוגענד און דינען גאָט וואַלטן אין זיך גופא נישט געווען
דאָס גליק און די העכסטע פרייהייט.

2. אויף ווי ווייט זי לערנט אונז ווי מיר דאַרפן זיך פאַרהאַלטן צו
אונזערע מזלות, אָדער צו זאַכן, וואָס זענען נישט אין אונזער מאַכט, און
פאַלגט נישט פון אונזער נאַטור. מחמת זי ווייזט, אַז מיר דאַרפן דערוואַרטן
און פאַרטראָגן מיט גלייכמוט דעם גוטן און דעם ביזן מזל, דען אַלץ פאַלגט
על פי דעם אייביגן באַשלוס פון גאָט מיט דער זעלבער נויטווענדיגקייט ווי
עס פאַלגט פון דער עסענץ פון אַ דרייעק, אַז זיינע דריי ווינקלען זענען
גלייך צו צוויי רעכטע ווינקלען.

3. די דאָזיגע לערע דערהויבט דעם סאָציאַלן לעבן אויף ווי ווייט
זי לערנט אונז קיינעם נישט צו האַסן און אויך נישט צו פאַרשאַטן, קיינעם
נישט מקנא צו זיין און אויף קיינעם אין פּעס נישט זיין. ווייטער, אויף ווי
ווייט זי לערנט אונז, אַז יעדערער זאָל זיין צופרידן מיט דאָס זייניגע און
זאָל הילפרייך זיין צו זיין שכן נישט אויס ווייבערשער מיטליידי, פאַרטיילעכ
קייט, אָדער אַבערגלויבן, נאָר בלויז דורך דער לייטונג פון דער פאַרנופּט,
ווי עס פאַדערן עס די צייט און די אומשטענדן, ווי איך וועל עס ווייזן אין
דעם דריטן טייל.

4. ענדלעך, טרייבט די דאָזיגע לערע גאַנץ שטאַרק צו דער אַנטוויק-
לונג פון דער אַלגעמיינער געזעלשאַפט, אויף ווי ווייט זי לערנט אויף וואָסער
אַן אופן די בירגער דאַרפן רעגירט און געלייטעט ווערן אַזוי, אַז זיי זאָלן
נישט קנעכטיש, נאָר פריי טאָן דאָס בעסטע פאַר יעדערן.

דערמיט האָב איך פאַרענדיגט, וואָס איך האָב געוואָלט פאַרהאַנדלען
אין דער דאָזיגער אַנמערקונג, און איך שליס אויף אזא אופן דעם צווייטן
טייל פון מיין אָפהאַנדלונג. איך גלויב, אַז איך האָב אין דעם דאָזיגן טייל
דערקלערט גענוג אויספירלעך די נאַטור און די אייגנשאַפטן פון דעם מענטש-
לעכן גייסט, און, נעמענדיג אין אַנבאַטראַכט די שווערקייט פון דעם געג-
שטאַנד, מיט גענוג קלאַרקייט. איך האָב געלייגט אַ יסוד, וואָס אויף אים קאָ-
נען יעצט אויפגעשטעלט ווערן פילע פאַרטערפּלעכע מסקנות, וואָס זענען פון
דער גרעסטער ניצלעכקייט, און וואָס זיי צו וויסן איז זייער נויטיג, ווי עס
וועט צום טייל דייטלעך אַרויסגעבראַכט ווערן אין דעם, וואָס קומט.

דריטער טייל

דריטער טייל

וועגען דעם אורשפרונג און דער נאטור פון די עמאָציעס

פילע פון די, וואָס האָבן געשריבן איבער די עמאָציעס און איבער דעם לעבנס-פיהר פון דעם מענטשן, האָבן, זעהט אויס, גערעדט וועגן זיי, נישט ווי וועגן נאָטירלעכע דערשיינונגען, וואָס פאָלגן די געמיינזאָמע געזעצן פון דער נאָטור, נאָר ווי וועגן זאָכן, וואָס ליגן אויסערהאַלב פון דער נאָטור. עס שיינט, אַז זיי פאָסן אויף דעם מענטשן אין דער נאָטור ווי אַ מלוכה אין אַ מלוכה; מחמת זיי גלויבן, אַז ער צעשטערט מער ווי ער פאָלגט נאָך דעם סדר פון דער נאָטור; אַז ער האָט אַן אַבסאָלוטע קאָנטראָל איבער זיינע האַנדלונגען, און אַז ער ווערט פון קיינעם נישט, אַחוץ זיך גופא, דעטערמינירט. זיי שרייבן צו מענטשלעכע אָנמאַכט און אומבאַשטענדיגקייט נישט צו דער געמיינזאָמער השפעה פון דער נאָטור, נאָר צו דעם מיסטעריעזן ברוך אין דער נאָטור פון דעם מענטשן, וועלכן זיי באַוויינען, פאַרשאַפֿטן, פאַראַכטן, אָדער, ווי עס פאַסירט געוויינטלעך, באַליידיגן, און ווער עס קאָן עלאָקווענט באַווייזן און שאַרף כאַראַקטעריזירן די שוואַכקייט פון דעם מענטשלעכן גייסט, ווערט באַטראַכט אַלס אַ נביא. דאָך האָבן נישט געפּעלט קיין אויסגעצייכנטע מענער (וואָס זייער אַרבעט און התמדה, בין איך זיך מודה, אַז איך האָב פיל צו פאַרדאַנקען), וועלכע האָבן איבער דעם ריכטיגן לעבנס-פיהר פון דעם מענטשן אַ סך מערקווירדיגע זאַכן געשריבן, און האָבן געגעבן פילע קלוג-שאַפטע עצות צו דער מענטשהייט. קיינער האָט, אָבער, נישט, ווי ווייט איך ווייס, באַשטימט די נאָטור און די קראַפט פון די עמאָציעס, און די מאַכט פון דעם גייסט פון זיין זייט זיי צו האַלטן אין צוים.

אין פאַרגעס נישט, אַז דער הויך באַהיימטער דעקאַרט, הגם ער האָט געגלויבט, אַז דער גייסט האָט אַן אַבסאָלוטע מאַכט איבער זיינע האַנדלונגען, האָט באַשטרעבט צו דערקלערן מענטשלעכע נשמה-באַוועגונגען דורך זייערע ערשטע סיבות, און אין דער אייגענער צייט אָנצווייזן אַ וועג, דורך וועלכן

דער גייסט זאל דערגרייכן אן אבסאָלוטע הערשאַפט איבער זיי. לויט מײן אַנזיכט, אָבער, האָט ער, אַחוץ דעם גרויסן שאַרפזין פון זײן גײסט, קײן זאַך נישט געצײגט, ווי אײך וועל אויף דעם פּאַסענדן אָרט באַווייזן. איצט וויל אײך זײך צוריקקערן צו די, וואָס וועלן לײבערשט באַלײדיגן און אויסלאַכן מענטשלעכע נשמה-באַוועגונגען אײדער פּאַרשטיין זיי. צו אַזעלכע פּערזאָנען וועט עס בלײ-ספּק אויסקוקן וואונדערבאַר, אַז אײך זאַל זײך אונטערנעמען צו באַהאַנדלען חטא און שטות פון מענטשן אויף אַ געאַמעטרישן אופן, און אײך זאַל וועלן אַרײנפאַסן אײן אַ באַשטימטן סדר דאָס, וועגן וואָס זײ שרײען, אַז עס שטרײט געגן דער פּאַרנומפּט, און אַז עס איז נישטיג, נאַריש און שרעקלעך. דאָס איז, דאָך, מײן פּלאַן. קײן זאַך געשעהט אײן דעה נאַטור, וואָס זאַל קאָנען צוגע-רעכנט ווערן צו אײרן אַ חסרון, דען, די נאַטור איז תמיד די זעלבע און איבעראַל אײנע, און אײר קראַפט און אײר ווירקונגס-קראַפט איז די זעלבע, דאָס הײסט, די געזעצן און רעגלען פון דער נאַטור, לײט וועלכע אַלץ גע-שעהט און דורך וועלכע אײן פּאַרם ווערט אײן אַן אַנדערער פּאַרוואַנדלט, זע-נען איבעראַל און באַשטענדיג די זעלבע און, דעריבער, מוז אײך זײן אײנער און דער זעלבער אופן פון פּאַרשטיין די נאַטור פון וועלכע עס איז זאַך; נעמלעך, דורך די אַלגעמײנע געזעצן און רעגלען פון דער נאַטור. אויף אַזאַ אופן פּאָלגן די נשמה-באַוועגונגען פון האַס, צאָרן, קנאה א. א. וו., אײן זײך באַטראַכט, פון דער זעלבער נױטווענדיגקײט און קראַפט פון דער נאַטור, ווי אַלע איבעריגע אײנצלנע זאַכן; זײ אַנטשפּרעכן געוויסע באַשטימטע אורזאַכן, דורך וועלכע זײ ווערן פּאַרשטאַנען, און זײ פּאַרמאַגן געוויסע אײגנשאַפטן, וואָס זענען ווערט, אַז מען זאַל זײ וויסן אַזוי גוט, ווי אײגנשאַפטן פון וועל-כער עס איז אַנדער זאַך, וואָס די באַטראַכטונג פון זײ אײן זײך גופא פּאַר-שאַפט אונז תענוג. אײך וועל, אַלזאַ, באַהאַנדלען די נאַטות און די קראַפט פון די עמאַציעס על פי דער זעלבער מעטאָדע, וואָס אײך האָב אָנגעווענדעט פּריער אײן מײנע אונטערזוכונגען וועגן גאָט און גײסט. אײך וועל באַטראַכטן מענטשלעכע האַנדלונגען און באַשטרעבונגען גענוי אַזוי, ווי עס וואָלט געווען אַ פּראַגע פון לײניען, פּלאַכן און קערפּער

ד ע פ י נ י צ י ע ס

- I. אונטער אן אַדעקוואַטער אורזאַך פאַרשטיי אײך אן אורזאַך, וואָס דורך אײר קאָן אײר ווירקונג קלאָר און באַשטימט אויפגעפאַסט ווערן. אונטער אן אומאַדעקוואַטער אַדער טײלווייזער אורזאַך פאַרשטיי אײך אן אורזאַך, וואָס דורך אײר אַלײן קאָן אײר ווירקונג נישט פאַרשטאַנען ווערן.
- II. אײך זאָג, אַז מײר זענען יעמאַלט טעטיג, ווען עס געשעהט

עטוואָס אינווייניג אין אונז, אָדער אויסנווייניג פון אונז, פון וואָס מיר זענען די אַדעקוואַטע אורזאָך; דאָס הייסט, (לפי דער פאַריגער דעפיניציע) ווען דורך אונזער נאַטור געשעהט עטוואָס אינווייניג אין אונז, אָדער אויסנווייניג פון אונז, וואָס קאָן דורך אונזער נאַטור אַליין קלאָר און באַשטימט פאַרשטאַנען ווערן. דאָגעגן, זאָג איך, אַז מיר זענען פאַסיוו, ווען עס געשעהט עטוואָס אינווייניג אין אונז, אָדער אויסנווייניג פון אונז פאַלגט עטוואָס פון אונזער נאַטור, פון וואָס מיר זענען נאָר אַ טיילווייזע אורזאָך.

III. אונטער עמאַציע פאַרשטיי איך די פאַרענדערונג פון דעם קערפער, וואָס דורך איר ווערט דער טעטיגקייטס-פאַרמעגן פון קערפער פאַר-מערט אָדער פאַרמינערט, אויסגעברייטערט אָדער איינגעשרענקט, און אויך די אידעען פון אַועלכע פאַרענדערונגען.

ג. ב. אויב מיר קאָנען זיין די אַדעקוואַטע אורזאָך פון איינער פון די דאָזיגע פאַרענדערונגען, יעמאַלט רוף איך די עמאַציע אַ טעטיגקייט, ווען נישט, רוף איך זי אַ ליידנשאַפט, אָדער אַ צושטאַנד, אין וועלכן דער גייסט איז פאַסיוו.

פּאָסטולאַטן.

I. דער מענטשלעכער קערפער קאָן באַווירקט ווערן אויף פילערליי אופנים, וואָס דורך זיי ווערט זיין ווירקונגס-קראַפט פאַרמערט אָדער פאַרמי-נערט, און אויך אויף אַנדערע אופנים, וואָס מאַכן זיין ווירקונגס-קראַפט נישט גרעסער און נישט קלענער.

ג. ב. דער דאָזיגער פּאָסטולאַט אָדער אַקסיאָמע שטיצט זיך אויף פּאָס-טולאַט I און היילפסזאַצן V און VII (זעה וועגן דעם טייל II, זאָך XIII).

II. דער מענטשלעכער קערפער קאָן דורכמאַכן פילע פאַרענדערונגען און דאָך פאַרבאַהאַלטן די איינדריקן אָדער שפורן פון אַביעקטן (טייל II, פּאָסטולאַט V, און, ממילא, אויך די זעלבע פאַרשטעלונגען פון זאַכן (זעה אַנמערקונג צו זאָך XVII, טייל II).

זאָך I. אונזער גייסט איז אין געוויסע פּאַלן אַקטיוו, און אין געוויסע פּאַלן פאַסיוו. אויף ווי ווייט ער האָט אַדעקוואַטע אידעען, איז ער אויף אַ נויטווענדיגן אופן אַקטיוו, און אויף ווי ווייט ער האָט אומאַדעקוואַטע אידעען, איז ער אויף אַ נויטווענדיגן אופן פאַסיוו.

באָווייז. אין יעדן מענטשלעכן גייסט זענען אייניגע אידעען אַדע-קוואַט, און אַנדערע זענען צעפילטע און צעמישטע (טייל II, אַנמערקונג צו זאָך XL). די אידעען, אַבער, וועלכע זענען אַדעקוואַט אין דעם גייסט, זענען אויך אַדעקוואַט אין גאַט, אויף ווי ווייט ער מאַכט אויס די תמצית פון

דעם גייסט (טייל II, שלוסזאץ צו זאץ XI). און די אידעען, וועלכע זענען אומאדעקוואט אין דעם גייסט, זענען (לפי דעם זעלבן שלוסזאץ) יא אדעקוואטע אין גאט, נישט אויף ווי ווייט ער אנטהאלט אין זיך אליין די עסענץ בלויז פון דעם געגעבענעם גייסט, נאָר אויף ווי ווייט ער אנטהאלט, אין דער זעל-בער צייט, די גייסטער פון אנדערע זאכן. ווייטער מוז פון אַ געגעבענער אידעע אַ געוויסע פעולה אויף אַ נויטווענדיגן אופן פאָלגן (טייל II, זאץ XXXVI), וואָס פון איר איז גאָט די אדעקוואטע סיבה (טייל III, דעפ. I). נישט אויף ווי ווייט ער איז אומענדלעך, נאָר אויף ווי ווייט ער ווערט באַ-טראַכט אַלס באַווירקט פון יענער געגעבענער אידעע (טייל II, זאץ IX). דער דאָזיגער גייסט, אָבער, איז די אדעקוואטע סיבה פון דער פעולה, וואָס פון איר איז גאָט די אורזאך, אויף ווי ווייט ער איז באַווירקט פון אַן אידעע, וועלכע איז אדעקוואט אין עמיצנס גייסט (טייל II, הילפסזאץ צו זאץ XI). ובכן, איז אונזער גייסט, אויף ווי ווייט ער האָט אדעקוואטע אידעען (טייל III, דעפיניציע II), אין געוויסע פאָלן, אויף אַ נויטווענדיגן אופן, אַקטיוו. דאָס איז געווען אונזער ערשטער פונקט. ווייטער, אַלץ וואָס פאָלגט, אויף אַ נויט-ווענדיגן אופן, פון דער אידעע, וועלכע איז אדעקוואט אין גאָט, נישט אויף ווי ווייט ער פאָסט אין זיך דעם גייסט פון איין מענטשן בלויז, נאָר אויף ווי ווייט ער אנטהאלט אין זיך, אינאיינעם מיט דעם גייסט פון יענעם איי-נעם מענטשן. אויך די גייסטער פון אנדערע זאכן, — פון אַזאַ ווירקונג (טייל II, שלוסזאץ צו זאץ XI) איז דער גייסט פון דעם געגעבענעם מענטשן נישט קיין אדעקוואטע, נאָר בלויז אַ טיילווייזע אורזאך: אויף אַזאַ אופן, (טייל III, דעפיניציע II) איז דער גייסט, אויף ווי ווייט ער האָט אומאדע-קוואטע אידעען, אין געוויסע פאָלן, אויף אַ נויטווענדיגן אופן, פאָסיוו. דאָס איז געווען אונזער צווייטער פונקט. דעריבער איז אונזער גייסט, און אַזוי ווייטער וו. א. ג. צ. ב.

ש ל ו ס ז אָץ. דערפון פאָלגט, אַז דער גייסט איז אַלץ מער מסוגל צו ליידין פון יענעם אַקטיוויטעט, וואָס מער אומאדעקוואטע אידעען ער האָט, און, להיפוך, ער איז מער אַקטיוו אליין, וואָס מער אדעקוואטע אידעען ער האָט.

ז אָץ II. דער קערפער קאָן נישט באַשטימען דעם גייסט צו דענקען, און דער גייסט קאָן נישט באַשטימען דעם קערפער צו באַוועגונג אָדער צו רוה, אָדער צו עטוואָס אנדערש, אויב עס זאָל זיין אַזעלכעס.

באָווייז. אַלע מאָדוסן פון דענקען האָבן גאָט אַלס זייער אורזאך, אויף ווי ווייט ער איז אַ דענקענדע זאך, נישט אָבער אויף ווי ווייט ער ווערט אויסגעדריקט דורך אַן אנדער אַטריבוט (טייל II, זאץ VI). דאָס,

אַלױַז, װאָס באַשטימט דעם גייסט צום דענקען, איז אַ מאָדוס פֿון דענקען און נישט קיין מאָדוס פֿון אויסגעשפּרייטקייט, דאָס הייסט, (טייל II, דעפּיניציע I) עס איז נישט קיין קערפּער. דאָס איז געװען אונזער ערשטער פֿונקט. װײַ טער, די באַװעגונג אָדער רוה פֿון קערפּער מוז אַנטשטיין דורך אַן אַנדער קערפּער, װעלכער איז אויך באַשטימט געװאָרן צו באַװעגונג אָדער רוה דורך אַ דריטן קערפּער, און אַבסאָלוט אַלץ, װאָס קומט פֿאַר אין קערפּער, מוז האָבן זיין מקור אין גאָט, אויף װי װײַט ער װערט באַטראַכט אַלס באַװירקט דורך אַ מאָדוס פֿון אויסגעשפּרייטקייט, און נישט דורך אַ מאָדוס פֿון דענקען (טייל II, זאָץ VI); דאָס הייסט, עס קאָן נישט אַנטשטיין פֿון דעם גייסט, װעלכער איז אַ מאָדוס פֿון דענקען, דאָס איז געװען אונזער צװײטער פֿונקט. דער קערפּער קאָן אַלױַז נישט באַשטימען דעם גייסט א. א. װ. װ. א. ג. צ. ב.

אַנמערקונג. דאָס װערט דײַטלעכער פֿאַרשטאַנען דערפֿון װאָס איז געזאָגט געװאָרן אין אַנמערקונג צו זאָץ VII, טײל II, נעמלעך, אַז גייסט און קערפּער זענען אײנע און די זעלבע זאך, װעלכע װערט באַגריפֿן, באַלד אונטער דעם אַטריבוט פֿון דענקען און באַלד אונטער דעם אַטריבוט פֿון אויסגעשפּרייטקייט. אויף אַזאַ אופן קומט-אויס, אַז די אָרדנונג אָדער די פֿאַר-קניפונג פֿון זאַכן איז די זעלבע, מעג די נאַטור אונטער דעם אָדער יענעם אַטריבוט באַגריפֿן װערן; ממילא, איז די אָרדנונג פֿון די טעטיגקײטן און לײדנשאַפטן פֿון אונזער קערפּער גלײכצײטיג אין דער נאַטור מיט דער אָר-דנונג פֿון די טעטיגקײטן און לײדנשאַפטן פֿון אונזער גייסט. דער זעלבער שטוס איז קלאָר פֿון דעם אופן, אין װעלכן מיר האָבן געפירט אונזער באַװײַז פֿאַר זאָץ XII אין טײל II.

דאָך, הגם דאָס איז דער פֿאַל, און הגם עס איז נישט פֿאַראַן קיין גרונד פֿאַר צװײפֿל, קאָן איך קוים גלױבן, אַז מען קאָן באַװעגן די מענטשן צו באַ-טראַכטן די פֿראַגע ערלעך און געלאַסן, אַזױ לאַנג װי איך האָב דאָס נישט דורך דער דערפֿאַרונג באַשטעטיגט, אַזױ פעסט גלױבן זײ, אַז בלױז אויף דעם װאונק פֿון גייסט װערט דער קערפּער געזעצט אין באַװעגונג אָדער אין רוה, און אַז עה טוט גאָר אַ סך זאַכן, װאָס הענגען אָפֿ נאָר פֿון דעם װײַלן פֿון דעם גייסט אָדער פֿון זײן געשיקלעכקייט צו דענקען. דען, קײנער האָט נאָך ביז איצט נישט באַשטימט די כוחות פֿון קערפּער, דאָס הייסט, קײנער האָט נאָך נישט ביז איצט דורך דערפֿאַרונג געלערנט, װאָס דער קערפּער קאָן טאָן בלױז דורך די געזעצן פֿון דער נאַטור, אויף װי װײַט זי װערט באַטראַכט נאָר אַלס קערפּערלעכע, און װאָס ער קאָן נישט טאָן, װען ער װערט נישט פֿון גייסט באַשטימט. קײנער האָט נאָך ביז איצט נישט געקראָגן אַזאַ גענויעם װיסן װעגן דעם קערפּערלעכן מעכאַניזם, אַז ער זאָל קאָנען דערקלערן אַלע זײנע פֿונקציעס; עס איז אויך איבעריג פֿאַר מיר ציהען די אויפּמערקזאַמקײט

צו דעם פאקט, אז פילע האַנדלונגען ווערן באַמערקט ביי די חיות, וואָס איז בערטרעפן ווייט די שאַרפזינגקייט פון דעם מענטשן און אז די נאַכטוואַנדלער טוען פילעס אין שלאָף, וואָס זיי וואָלטן נישט געוואָגט צו טאָן וואַכנדיג; דאָס ווייזט גענוג, אז דעה קערפער אַליין בלויז דורך די געזעצן פון זיין נאַ-טור קאָן טאָן פילע זאַכן, וואָס איבער זיי וואונדערט זיך זיין גייסט.

דערצו ווייס קיינער נישט אויף וועלכן אופן, און דורך וועלכע מיטלען באַוועגט דער גייסט דעם קערפער, און וויפיל גראַדן פון באַוועגונג קאָן ער מיטטיילן דעם קערפער, און ווי גרויס איז די שנעלקייט, מיט וועלכער ער קאָן דעם קערפער באַוועגן. אַזוי, אז ווען מענטשן באַהויפטן, אז די אָדער יענע האַנדלונג פון קערפער נעמט זיך פון גייסט, וועלכער האָט די ממשלה איבער דעם קערפער, ווייסן זיי נישט וואָס זיי זאָגן, און זיי זענען זיך מודה אין הויך-קלינגענדע ווערטער, אז זיי ווייסן נישט די אמתע סיבה פון דער דערמאָנטער האַנדלונג, און וואונדערן זיך נישט איבער דעם.

וועלן זיי אָבער זאָגן, צי ווייסן מיר צי נישט, דורך וועלכע מיטלען דער גייסט באַוועגט דעם קערפער, האָבן מיר אָבער על-פל-פנים די דערפאַ-רונג, אז ווען דער מענטשלעכער גייסט איז נישט פעהיג צו דענקען, איז דער קערפער אומטעטיג. נאָכער, מיר האָבן דערפאַרונג, אז דער גייסט אַליין קאָן באַשטימען, צי מיר זאָלן רעדן צי מיר זאָלן שווייגן, און פיל אַנדער-רעס, וואָס, לפי דער דערפאַרונג, גלויבן מיר, הענגט אָפּ פון דעם באַשלוס פון גייסט. וואָס אָנבאַטרעפט דעם ערשטן פונקט, פרעג איך זיי, די, וואָס טרעטן אַרויס געגן מיר מיט טענות, צי לערנט אונז אויך נישט די דערפאַרונג, אז אויב דער קערפער איז אומטעטיג, איז דער גייסט אין דער אייגענער צייט אומפעהיג צו דענקען? דען ווען דער קערפער רעהט אין שלאָף, בלייבט דער גייסט מיט אים אין שלאָף פאַרוונקען און האָט נישט אַזאַ מאַכט צו דענקען, ווי ער האָט געהאַט בעת דער קערפער איז וואַכנדיג געווען. ווייטער דענק איך, אז יעדן איינעם דערפאַרונג וועט באַשטעטיגן די באַהויפטונג, אז דער גייסט איז נישט צו אַלע צייטן גלייך פעהיג צו דענקען איבער אַ געגעבענעם געגנשאַנד, נאָר לפי דעם, ווי דער קערפער איז מער אָדער ווייניגער פעהיג אויפגערעגט צו ווערן פון פאַרשטעלונגען פון דעם אָדער יענעם געגנשאַנד, אַזוי איז אויך דער גייסט מער אָדער ווייניגער פעהיג צו פאַטראַכטן דעם דערמאָנטן געגנשאַנד.

וועט מען, אָבער, טענהן, עס איז אוממעגלעך, אז בלויז פון די געזעצן פון דער נאַטור, וועלכע ווערט פאַטראַכט נאָר אַלס קערפערלעכע סובסטאַנץ, זאָלן מיר זיין ביכולת אַרויסצודרינגען די אורזאַכן פון געביידעס, בילדער און זאַכן פון אַזאַ אַרט, וועלכע ווערן פראָדוצירט בלויז דורך מענטשלעכער קונסט;

און דער מענטשלעכער קערפער, ווען ער ווערט נישט באשטימט און געפירט פון גייסט, איז נישט אימשטאנד קיין איינציגן טעמפל צו בויען. איך האב שוין אָבער, געצייגט, אַז מינע בעלי-טענות קאָנען נישט באַשטימען די גרע-נעצן פון דעם קערפערס השפעה, אָדער צו זאָגן, וואָס קאָן אַרויסגעדורנגען ווערן פון אַ באַטראַכטונג פון זיין נאַטור בלויז, און זיי אַליין האָבן די דער-פאַרונג, אַז זייער פילעס געשעהט בלויז דורך די געזעצן פון דער נאַטור, וואָס זיי וואָלטן קיין מאָל נישט געגלויבט, אַז עס זאָל מעגלעך זיין אַנדערש ווי אונטער דער לייטונג פון גייסט, ווי דאָס וואָס די נאַכטוואַנדלער טוען אין שלאַף, און איבער וואָס זיי אַליין, ווען זיי זענען וואַך, וואונדערן זיך. דערצו קומט דער מעכאַניזם פון דעם מענטשלעכן קערפער זעלבסט, וועלכער אין קינסטלעכקייט איבערטועפט אַלץ, וואָס איז דורך דער מענטשלעכער קונסט געבויט געוואָרן, נישט איבערהורנדיג, וואָס איך האָב שוין געצייגט; נעמלעך, אַז פון דער נאַטור, אונטער וואָס פאַר אַן אַטריבוט זי זאָל נישט באַטראַכט ווערן, פאַלגן אומענדלעכע רעזולטאַטן. וואָס באַטרעפט דער צווייטער אָנווענד-דונג, גיב איך צו, אַז עס וואָלט געווען אַ סך בעסער פאַר מענטשלעכע אָנגע-לעגנהייטן, ווען דאָס שווייגן וואָלט געווען אין דער מאַכט פון דעם מענטשן אַזוי גוט ווי דאָס רעדן. די דערפאַרונג, אָבער, לערנט איבער גענוג, אַז מענטשן קאָנען באַהערשן אייניגעס גיכער איידער זייערע צונגען, און אייני-געס איינצוימען גיכער איידער זייערע אַפעטיטן. דערפאַר קומט עס, וואָס אַ סך גלויבן, אַז מיר זענען פריי אין באַצוג צו גענשטאַנדן, וואָס זיי באַגערן מיר נישט זייער שטאַרק, וואָרים אונזער פאַרלאַנג פאַר אַזעלכע זאַכן קאָן גרינג קאָנטראַלירט ווערן פון דעם אַנדענקען פון אַ זאַך, וועלכע איז אָפט אין אונזער זפרון; מיר זענען אָבער בשום אופן נישט פריי בנוגע צו דעם, וואָס מיר זוכן מיט ליידנשאַפטלעכע עמאַציעס, וואָס קאָן באַרוהיגט ווערן דורך דעם אַנדענקען פון אַן אַנדער זאַך. וואָלטן מיר אָבער נישט געהאַט די דערפאַרונג, אַז מיר טוען פילעס, וואָס מיר האָבן דערנאָך חרטה אויף דעם, און אַז אָפט ווען מיר ווערן באַשטורעמט פון אַנטקעגנגעזעצטע עמאַציעס, זעהען מיר דאָס בעטערע און פאַלגן דאָס ערגערע, וואָלט קיין זאַך נישט געווען, וועלכע וואָלט אונז געשטערט צו גלויבן, אַז מיר זענען פריי אין אַלע זאַכן. אַזוי גלויבט אַ זויג-קינד, אַז ער באַגערט די מילך פרייוויליג, אַ קינד, וואָס איז אין פעס, אַז ער וויל פרייוויליג נקמה, אַ שרעקנדיג קינד גלויבט, אַז ער באַגערט פרייווי-ליג צו אַנטלויפן, אַ שפור גלויבט, אַז ער רעדט אויס דעם פרייען באַשלוס פון זיין גייסט, דאָס וואָס ער וואָלט בעת ער איז נישטער פאַרשוויגן, אַזוי אויך דער מענטש, וואָס רעדט פון היץ, און די פרוי וואָס איז אַ פלוידער זאַך, דאָס קינד, און אַנדערע פון דעם זעלבן גוס, — זיי אַלע גלויבן, אַז זיי רעדן אויס דעם פרייען באַשלוס פון זייער גייסט, בעת אין דער ווירקלעכקייט זע-

גען זיי נישט אימשתאנד אָפצוהאַלטן זייער אימפולס צו רעדן. די דערפאַרונג
 לערנט אונז נישט ווייניגער קלאַר איידער די פאַרנופּט, אַז די מענטשן האַלטן
 זיך פאַר פריי בלוז דערפאַר, וואָס זיי זענען באַוואוסט אויף זייערע האַנדלונג-
 גען און אומבאַוואוסט אויף די אורזאַכן, וואָס דורך זיי ווערן די האַנדלונגען
 באַשטימט; און, ווייטער, עס איז קלאַר, אַז די באַשלוסן פון גייסט זענען קיין
 אַנדער זאַך נישט, ווי די פאַרלאַנגען גופא, וועלכע זענען פאַרשיידן לויט די
 פאַרשיידענע דיספּאָזיציעס פון קערפער. יעדער איינער ריכטעט איין זיינע
 האַנדלונגען לויט זיינע עמאַציעס; די, וואָס ווערן אָנגעגריפן פון אַנטקעגנגע-
 זעצטע עמאַציעס, ווייסן נישט, וואָס זיי ווילן, די וואָס ווערן נישט אַטאַ-
 קירט פון קיינע עמאַציעס, ווערן דורך אַ קליינעם באַוועגונגס-גרונד געשליי-
 דערט אַהין און אַהער. די דאָזיגע אַלע באַטראַכטונגען ווייזן אונז געוויס
 קלאַר, אַז אַ גייסטיגער באַשלוס און אַ קערפערלעכער פאַרלאַנג אָדער באַשטי-
 מונג זענען פון דער נאַטור גלייכצייטיג, אָדער, נאָכמער, זענען איינע און די
 זעלבע זאַך, וועלכע מיר רופן באַשלוס, ווען זי ווערט באַטראַכט אונטער און
 דערקלערט דורך דעם אַטריבוט פון דענקען, און ווען זי ווערט באַטראַכט
 אונטער דעם אַטריבוט פון אויסגעשפרייטקייט און אַרויסגעדרינגען פון די גע-
 זעצן פון באַוועגונג און רוה, רופן מיר זי באַשטימונג. דאָס וועט נאָך קלאַר-
 רער ווערן פון דעם, וואָס וועט קומען שפעטער. איצט וויל איך ציהען די
 אויפמערקזאַמקייט צו אַן אַנדער פּונקט; נעמלעך, אַז מיר קאָנען טאָן עטוואָס
 דורך דעם באַשלוס פון דעם גייסט נאָר יעמאַלט, ווען מיר געדענקען, אַז
 מיר האָבן דאָס געטאָן. מיר קאָנען נישט, ל'משל', אויסרעדן קיין איין וואָרט,
 אויב מיר געדענקען נישט, אַז מיר האָבן אַזעלכס געטאָן. ווייטער, עס איז
 נישט אין דער פרייער מאַכט פון דעם גייסט צו פאַרגעסן אָדער זיך צו דער-
 מאַנען אין אַ געוויסער זאַך. דעריבער מוז אויף יעדן פאַל די פרייהייט פון
 דעם גייסט באַגרענעצט עערן דורך דער קראַפט פון אַרויסרעדן אָדער נישט
 אַרויסרעדן עפעס, וואָס ער געדענקט. ווען מיר חל'מען, אָבער, אַז מיר רעדן,
 גלויבן מיר, אַז מיר רעדן פון אַ פרייען באַשלוס פון דעם גייסט, דאָך רעדן
 מיר נישט, אָדער אויב מיר רעדן יא, געשעהט דאָס דורך אַ ספּאַנטאַנער באַ-
 וועגונג פון קערפער. ווייטער חל'מען מיר, אַז מיר פאַרבאָרגן עפעס, און
 מיר זעהען אויס צו האַנדלען לויט דעם זעלבן באַשלוס ווי דער, און דערפאַר,
 ווען מיר וואַכן אויף, שווייגן מיר אין באַצוג צו עפעס, וואָס מיר ווייסן.
 לעצטנס חל'מט זיך אונז, אַז מיר טוען עפעס לויט אַ פרייען באַשלוס פון
 אונזער גייסט, וואָס מיר וואַגן נישט צו טאָן בעת מיר זענען וואַך.
 איצט וואָלט איך געוואָלט וויסן צי עס זענען פאַראַן אין גייסט צוויי
 סאָרטן באַשלוסן, איינער אַ פאַנטאַסטישער און איינער אַ פרומער? אויב מיר
 ווילן נישט גיין אַזוי ווייט אין אומזין, מוזן מיר, אויף אַ נויטווענדיגן

אופן, צוגעבן, אז דער באַשלוס פון גייסט, וואָס, מען גלויבט, אז ער איז פריי, אונטערשיידט זיך נישט פון פאַרשטעלונג אָדער זכרון, און ער איז נישט אַנדערש איידער די באַשטעטיגונג, וועלכע די אידעע, אויף ווי ווייט זי איז אַן אידעע, שליסט איין אויף אַ נויטווענדיגן אופן (טייל II, זאָץ XLIX); פּאָלגלעך, אַנטשטייען די דאָזיגע באַשלוסן פון גייסט אין דעם גייסט אויף דעם זעלבן נויטווענדיגן אופן; ווי די אידעען פון די ווירקלעך עקזיסטירנדע זאַכן, די, אַלזאָ, וואָס גלויבן, אז זיי רעדן אָדער שווייגן, אָדער טוען בכלל עטוואָס אויס דעם פרייען באַשלוס פון גייסט, ה'לומען מיט אָפּענע אויגן.

זאָץ III. די טעטיגקייטן פון גייסט אַנטשטייען בלויז פון די אַדע-קוואַטע אידעען; די פּאַסיווע צושטאַנדן פון גייסט, דאַגעגן, הענגען אָפּ בלויז פון די אומאַדעקוואַטע.

באַווייז. דער ערשטער עלעמענט, וואָס שטעלט צונויף די עסענץ פון דעם גייסט, איז קיין אַנדער זאָך נישט ווי די אידעע פון דעם ווירקלעך עקזיסטירנדן קערפּער (טייל II, זאָצן XI און XIII), וועלכע (טייל II, זאָץ XV) איז צונויפגעזעצט פון אַ סך אַנדערע אידעען, וואָס פון זיי זענען איי-ניגע אַדעקוואַטע און אייניגע אומאַדעקוואַטע (טייל II, שלוסזאָץ צו זאָץ XXIX, און שלוסזאָץ צו זאָץ XXXVIII). דאָס, אַלזאָ, וואָס פּאָלגט פון דער נאַטור פון גייסט און האָט גייסט אַלס זיין נאָנטסטע אורזאָך, דורך וועלכער עס מוז פאַרשטאַנען ווערן, מוז אויף אַ נויטווענדיגן אופן פּאָלגן אַנטוועדער פון אַן אַדעקוואַטער אידעע אָדער פון אַן אומאַדעקוואַטער אידעע. אויף אַזוי ווייט אָבער ווי דער גייסט (טייל III, זאָץ I) האָט אומאַדעקוואַטע אידעען, איז ער, אויף אַ נויטווענדיגן אופן, פּאַסיוו. ובכן, פּאָלגן די טעטיגקייטן פון גייסט בלויז פון אַדעקוואַטע אידעען, און דער גייסט איז אויף אַזאָ אופן נאָר פּאַ-סיוו, אויף ווי ווייט ער האָט אומאַדעקוואַטע אידעען. וו. א. ג. צ. ב.

אַנמערקונג. מיר זעהען אַלזאָ, אַז פּאַסיווע צושטאַנדן ווערן צו-געשריבן צום גייסט, נאָר אויף ווי ווייט ער אַנטהאַלט עפעס, וואָס שליסט איין נעגאַציע, אָדער אויף ווי ווייט ער ווערט באַטראַכט אַלס אַ טייל פון דער נאַטור, וואָס קאָן נישט אָן אַנדערע טיילן קלאָר און באַשטימט אויפגע-פּאַסט ווערן. איך וואָלט אויף אַזאָ אופן געקאָנט ווייזן, אַז פּאַסיווע צושטאַנדן ווערן צוגעשריבן צו איינצילנע זאַכן אויף דעם זעלבן וועג ווי זיי ווערן צו-געשריבן צום גייסט, און אַז זיי קאָנען נישט אַנדערש באַגריפן ווערן; מיין אַבזיכט איז, אָבער, בלויז דעם מענטשלעכן גייסט צו פּאַהאַנדלען.

זאָץ IV. יעדע זאָך קאָן נאָר פון אַן אויסנווייניגסטער אורזאָך צע-שטערט ווערן.

באַווייז. דער דאָזיגער זאָץ איז קלאָר פון זיך אַליין, דען די דעפּי-ניציע פון יעדער זאָך באַשטעטיגט די עסענץ פון דער זאָך, אָבער פּאַרניינט

זי נישט; מיט אנדערע ווערטער, זי זעצט פאראויס די תמצית פון דער זאך, אָבער זי נעמט אים נישט אַוועק. ווען מיר נעמען, אַלזאָ, אין אַכט בלויז די זאך גופא און רעכענען זיך נישט מיט אויסנווייניגסטע אורזאָכן, וועלן מיר נישט קאָנען געפינען אין איר קיין זאך, וואָס זאָל זי קאָנען צע-שטערן. וו. א. ג. צ. ב.

זאָץ V. זאָכן זענען אויף אַזוי ווייט פון אַ געגנזעצליכער נאַטור, דאָס הייסט, זיי קאָנען אויף אַזוי ווייט נישט זיין אין דעם זעלבן סוביעקט, אויף ווי ווייט איינע קאָן די אנדערע צעשטערן.

באַווייז. ווען זיי זאָלן איינע מיט דער אנדערער צונויפשיממען, אָדער קאָנען זיין גלייכזייטיג אין דעם זעלבן סוביעקט, וואָלט עס געקאָנט געבן אין דעם זעלבן סוביעקט עפעס, וואָס זאָל אים קאָנען צעשטערן, דאָס איז (לויט דעם פאָריגן זאָץ) אומזיניג, דעריבער, זענען זאָכן א. א. וו. וו. א. ג. צ. ב.

זאָץ VI. יעדע זאך, ווי ווייט זי איז אין זיך גופא, שטרעפט אָנצו-האַלטן איר אייגענע עקזיסטענץ.

באַווייז. איינצלינע זאָכן זענען מאָדוסן, וואָס דורך זיי ווערן אויס-געדריקט די אַטריבוטן פון גאָט אויף אַ געוויסן און באַשטימטן אופן (טייל I, שולדזאָץ צו זאָץ XXV); דאָס הייסט (טייל I, זאָץ XXXIV), זיי זענען זאָכן, וואָס דריקן אויס אויף אַ געוויסן און באַשטימטן אופן די השפעה פון גאָט, וואָס דורך איר איז גאָט פאַראַן און האַנדלט; קיין זאך האָט נישט אין זיך אַליין עטוואָס, וואָס דורך דעם זאָל זי קאָנען צעשטערט ווערן, אָדער וואָס זאָל קאָנען אַוועקנעמען איר עקזיסטענץ (טייל III, זאָץ dV), נאָר פאַרקערט, זי שטעלט זיך גענו אַלץ, וואָס וואָלט געקאָנט אַוועקנעמען איר עקזיסטענץ (טייל III, זאָץ V), אַלזאָ שטרעפט זי ווי ווייט זי קאָן און ווי ווייט זי איז אין זיך גופא אָנצוהאַלטן איר אייגענע עקזיסטענץ. וו. א. ג. צ. ב.

זאָץ VII. דער באַשטרעב, וואָס מיט אים שטרעפט יעדע זאך אָנצו-האַלטן איר אייגענע עקזיסטענץ, איז קיין אנדער זאך נישט, ווי די ווירקליכע תמצית פון דער זאך גופא.

באַווייז. אויס דער געגעבענער תמצית פון יעדער זאך פאָלגן על פי הכרח געוויסע קאָנסעקווענצן (טייל I, זאָץ XXXVI), און די זאָכן האָבן נישט קיין אנדער השפעה איידער די, וואָס פאָלגט אויף אַ נויטווענדיגן אופן פון זייער באַשטימטער נאַטור (טייל I, זאָץ XXIX), דעריבער, איז די השפעה פון יעדער זאך, אָדער דער באַשטרעב, מיט וועלכן די זאך אַליין אָדער מיט אנדערע זאָכן האַנדלט אָדער באַשטרעבט צו האַנדלען, דאָס הייסט (טייל III, זאָץ VI) די השפעה אָדער דער באַשטרעב, מיט וואָס זי באַשטרעבט

אָנצוהאַלטן איר אייגענע עקזיסטענץ, איז נישט קיין אַנדער זאַך ווי די געגע-
בענע אָדער ווירקלעכע עסענץ פון דער זאַך גופא. וו. א. ג. צ. ב.
זאָץ VIII. דער באַשטרעב, מיט וועלכן אַ זאַך שטרעבט אָנצוהאַלטן
איר אייגענע עקזיסטענץ, שליסט נישט איין קיין ענדלעכע צייט, נאָר אַן
אומבאַשטימטע צייט.

באָווייז. ווען עס זאָל איינשליסן אין זיך אַ באַגרענעצטע צייט,
וועלכע זאָל באַשטימען די דויער פון דער זאַך, וואָלט יעמאַלט געפאַלגט בלויז
פון דער השפעה, וואָס מיט איר עקזיסטירט די זאַך, אַז די זאַך וואָלט נישט
געקאָנט עקזיסטירן מחוץ די גרענעצן פון יענער צייט, נאָר אַז זי וואָלט גע-
מוזט צעשטערט ווערן; אָבער דאָס איז (טייל III, זאָץ IV) אומזיניג. דעריבער,
שליסט נישט איין דער באַשטרעב מיט וואָס די זאַך עקזיסטירט, קיין באַגרע-
ניצטע צייט; נאָר פאַרקערט, היות ווי (טייל III, זאָץ IV) די זאַך וועט מיט
דער זעלבער השפעה, מיט וועלכער זי עקזיסטירט שוין, פאַרטוצען תמיד צו
עקזיסטירן. סיידן זי זאָל צעשטערט ווערן דורך וועלכער עס איז אויסנוויי-
ניגסטער אורזאַך, שליסט דער דאָזיגער באַשטרעב איין אַן אומבאַשטימטע
צייט. וו. א. ג. צ. ב.

זאָץ IX. דער גייסט, סיי אויף ווי ווייט ער האָט קלאָרע און דייט-
לעכע אידעען, און סיי אויך אויף ווי ווייט ער האָט צעמישטע אידעען, באַ-
שטרעבט אָנצוהאַלטן זיין עקזיסטענץ פאַר אַן אומבאַשטימטע דויער, און ער
איז באַוואוסטזיניג אויף דעם דאָזיגן באַשטרעב.

באָווייז. די תמצית פון דעם גייסט באַשטייט פון אַדעקוואַטע און
אומאַדעקוואַטע אידעען (טייל III, זאָץ III), פאַלגלעך, שטרעבט ער, (טייל III,
זאָץ VII) סיי אויף ווי ווייט ער באַזיצט די ערשטע, סיי אויף ווי ווייט ער
באַזיצט די צווייטע, אָנצוהאַלטן זיין עקזיסטענץ און אויף אַן אומבאַשטימטער
צייט אַפילו (טייל III, זאָץ VIII). היות אָבער, ווי דער גייסט (טייל II,
זאָץ XXIII) איז, אויף אַ נויטווענדיגן אופן, באַוואוסט אויף זיך גופא דורך
די אידעען פון די פאַרענדערונגען פון דעם קערפער, לכן איז דער גייסט
נטייל III, זאָץ VII) באַוואוסט אויף זיין אייגענעם באַשטרעב.

אָנמערקונג. דער דאָזיגער באַשטרעב, ווען ער באַציהט זיך בלויז
אויף דעם גייסט, הייסט ווילן, ווען ער באַציהט זיך אויף דעם גייסט און
קערפער הייסט ער פאַרלאַנג; עס איז, אין דער אמת, קיין אַנדער זאַך
נישט ווי די תמצית פון דעם מענטשן, וואָס פון זיין נאַטור פאַלגט, אויף אַ
נויטווענדיגן אופן, אַלץ, וואָס דינט פאַר זיין דערהאַלטונג, און וואָס דער מענטש
איז אויף אַזאַ אופן באַשטימט געוואָרן צו טאָן. אויך איז צווישן פאַרלאַנג און
באַגער נישט פאַראַן קיין חילוק, אַ חוץ דעם, וואָס באַגער באַציהט זיך בכלל
אויף די מענטשן אויף ווי ווייט זיי זענען באַוואוסט אויף זייער פאַרלאַנג און

מען קאָן עס דערום דעפּינירן אַזוי: באַגער איז פאַרלאַנג מיט דעם
 באַוואוסטזיין דערויף. עס איז אויף אַזאַ אופן קלאַר פון וואָס עס
 איז געזאָגט געוואָרן, אַז מיר באַשטרעבן נישט, ווילן נישט, פאַרלאַנגען נישט
 און-באַגען נישט קיין זאַך, ווייל מיר האַלטן זי פאַר גוט, נאָר אומגעקערט,
 מיר האַלטן אַ זאַך פאַר גוט, דערפאַר, וואָס מיר באַשטרעבן, ווילן, פאַרלאַנגען
 און באַגען זי.

זאָץ X. עס קאָן נישט געבן אין אונזער גייסט קיין אידעע, וועלכע
 זאָל אויסשליסן די עקזיסטענץ פון אונזער קערפער. נאָכמער, אַזאַ אידעע איז
 אין געגנזאַץ צום גייסט.

באַווייז. עס קאָן נישט געבן אין אונזער קערפער קיין זאַך, וועלכע
 קאָן אים צעשטערן (טייל III, זאָץ V), פאַלגלעך, קאָן אויך די אידעע פון
 אַזאַ זאַך נישט זיין אין גאַט, אויף ווי ווייט ער האָט די אידעע פון אונזער
 קערפער (טייל II, שלוסזאַץ צו זאָץ dX); דאָס הייסט (טייל II, זאָץ XI
 און XIII, די אידעע פון יענער זאַך קאָן נישט זיין אין אונזער גייסט, נאָר,
 פארקערט, היות ווי (טייל II, זאָץ XI און XIII) דער ערשטער עלעמענט,
 וואָס מאַכט אויס די עסענץ פון דעם גייסט, איז די אידעע פון דעם ווירק-
 לעך עקזיסטירנדן מענטשלעכן קערפער, לכן קומט אויס, אַז דאָס ערשטע און
 עיקר שטרעבן פון אונזער גייסט איז דאָס שטרעבן צו באַשטעטיגן די עקזי-
 סטענץ פון אונזער קערפער. די אידעע, אַלזאַ, וועלכע פאַרניינט די עקזיסטענץ
 פון אונזער קערפער, איז אין געגנזאַץ צו אונזער גייסט, און אַזוי ווייטער-
 זי. א. ג. ז. ב.

זאָץ XI. די אידעע פון אַלץ, וואָס פאַרמערט אָדער פאַרמינערט,
 העלפט אָדער שטערט דער ווירקונגס-קראַפט פון אונזער קערפער, פאַרמערט
 אָדער פאַרמינערט, העלפט אָדער שטערט דער דענק-קראַפט פון אונזער גייסט.
 באַווייז. דער דאָזיגער זאָץ איז קלאַר פון טייל II, זאָץ VI, אָדער
 פון טייל II, זאָץ XIV.

אַנמערקונג. מיר זעהען דערום, אַז דער גייסט קאָן דורכמאַכן
 פילע פאַרענדערונגען, און ער קאָן אַריבערגיין אַמאָל צו אַ צושטאַנד פון אַ
 גרעסערער פולקאָמענהייט, אַמאָל צו אַ צושטאַנד פון קלענערער פולקאָמענ-
 הייט. די דאָזיגע פאַסיווע צושטאַנדן פון איבערגאַנג דערקלערן אונז די עמאָ-
 ציעס פון לוסט און אומלוסט. אונטער לוסט, דעריבער, פאַרשטיי איך אין
 די פאַלגנדע זאַצן אַ פאַסיוון צושטאַנד, אין וועלכן דער גייסט
 גייט אַריבער צו אַ גרעסערער פולקאָמענהייט. אונטער אומלוסט פאַרשטיי
 איך אַ פאַסיוון צושטאַנד, אין וועלכן דער גייסט אַריבער
 צו אַ קלענערער פולקאָמענהייט. די עמאָציע ווייטער פון לוסט
 וועלכע באַציהט זיך אויף דעם קערפער און גייסט צוגלייך, רוף איך סטימו-

לא ציע אָדער פרייע כייט, די עמאָציע פון אומלוסט אין דער זעל-
 בער שייכות רוף איך שמאַרץ אָדער מעלאַנכאליע. מיר מוזן אָבער אין
 זינען האָבן, אז סטימולאציע און שמאַרץ ווערן צוגעשריבן צום מענטשן, ווען
 איין טייל פון זיין נצטור איז מער באַווירקט איידער די איבעריגע, פריילעכ-
 קייט אָדער מעלאַנכאליע, ווען אַלע טיילן זענען גלייך באַווירקט. וואָס איך
 פאַרשטיי אונטער פאַגער, האָב איך דערקלערט אין דער אָנמערקונג צו זאַץ IX
 פון דעם דאָזיגן טייל; אַחוץ די דאָזיגע דריי, אָנערקען איך נישט קיין אנ-
 דערע עלעמענטאַרע עמאָציע; אַלע אַנדערע עמאָציעס אַנטשטייען פון די דאָ-
 זיגע דריי ווי איך וועל עס שפּעטער צייגן. איידער איך גיי אָבער ווייטער,
 וויל איך דאָ זיך אָפּשטעלן אַביסל לענגער אויף דער דערקלערונג פון זאַץ X
 פון דעם דאָזיגן טייל, כדי מיר זאָלן קאָנען דייטלעך פאַרשטיין אויף וועלכן
 אופן איין אידעע איז אין געגנזאַץ צו אַן אַנדערער.

אין דער אָנמערקונג צום טייל II, זאַץ XVII האָבן מיר געוויזן, אז
 די אידעע, וועלכע מאַכט אויס די עסענץ פון גייסט, שליסט איין די עקזיס-
 טענץ פון קערפּער, אַזוי לאַנג ווי דער קערפּער גופא עקזיסטירט. ווייטער
 פאַלגט דערפון, וואָס מיר האָבן אָנגעצייגט אין טייל II, שלוסזאַץ צו זאַץ VIII,
 אז די גענוואָרטיגע עקזיסטענץ פון אונזער גייסט הענגט אָפּ אויסשליסלעך
 פון דעם פאַקט, וואָס דער גייסט שליסט איין די אַקטועלע עקזיסטענץ פון
 דעם קערפּער. ענדלעך האָבן מיר געוויזן (טייל II, זאַצן XVII, XVIII
 און אָנמערקונג דערצו), אז די קראַפט פון גייסט, וואָס דורך אים שטעלט ער
 זיך פאַר און געדענקט זאכן, הענגט אויך אָפּ פון דעם פאַקט, וואָס ער שליסט
 איין די אַקטועלע עקזיסטענץ פון קערפּער. דערפון פאַלגט, אז די גענוואָר-
 טיגע עקזיסטענץ פון דעם גייסט און זיין פאַרשטעלונגס-קראַפט ווערן אַוועק-
 גענומען, ווי באַלד דער גייסט הערט-אויף צו באַיאָהען די גענוואָרטיגע עק-
 זיסטענץ פון דעם קערפּער. דער גייסט אַליין קאָן אָבער, נישט זיין די אור-
 זאַך דערפון, וואָס דער גייסט הערט-אויף צו באַיאָהען די דאָזיגע עקזיסטענץ
 פון דעם קערפּער (טייל III, זאַץ IV), אַזוי גוט ווי דאָס קאָן נישט זיין דער
 פאַקט, וואָס דער קערפּער הערט אויף צו עקזיסטירן. דען (לויט טייל II,
 זאַץ VI), איז די אורזאַך פאַרוואָס דער גייסט באַיאָהט די עקזיסטענץ פון
 דעם קערפּער נישט דאָס, וואָס דער קערפּער האָט אָנגעהויבן צו עקזיסטירן,
 און, צוליב דעם זעלבן טעם, הערט דער גייסט אויך נישט אויף צו באַיאָהען
 די עקזיסטענץ פון דעם קערפּער, דערפאַר וואָס דער קערפּער הערט אויף צו
 עקזיסטירן; דער דאָזיגער רעזולטאַט, אָבער, (טייל II, זאַץ XVII) פאַלגט
 פון אַן אַנדער אידעע, וועלכע שליסט אויס די גענוואָרטיגע עקזיסטענץ פון
 אונזער קערפּער און, ממילא, פון אונזער גייסט, און וועלכע איז, דעריבער,

אַנטקענגעזעצט צו דער אידעע, וועלכע מאַכט-אויס די תמצית פון אונ-
זער גייסט.

זאץ XII. דער גייסט זוכט, ווי ווייט ער קאָן, זיך פאַרצושטעלן דאָס,
וואָס פאַרמערט אָדער העלפט דער ווירקונגס-קראַפט פון קערפער.

באָווייז. אַזוי לאַנג ווי דער מענטשלעכער קערפער ווערט באַווירקט
אויף אַן אופן, וואָס שליסט איין אין זיך די נאַטור פון אַן אויסנווייניגסטן
קערפער, וועט דער מענטשלעכער גייסט פאַטראַכטן יענעם אויסנווייניגסטן
קערפער אַלס געגנוואַרטיג (טייל II, זאץ XVII), און, פאַלגלעך, (טייל II,
זאץ VII) אַזוי לאַנג ווי דער מענטשלעכער גייסט פאַטראַכט אַן אויסנווייניגסטן
קערפער אַלס געגנוואַרטיג, דאָס הייסט (טייל II, אָנמערקונג צו זאץ XVII,
ער שטעלט זיך אים פאַר, אַזוי לאַנג איז דער מענטשלעכער קערפער באַ-
ווירקט אויף אַן אופן, וואָס שליסט איין אין זיך די נאַטור פון דעם דערמאָנטן
קערפער, אַזוי לאַנג, אַלזאָ, ווי דער גייסט שטעלט זיך פאַר זאָכן, וואָס פאַר-
מערן אָדער העלפן די ווירקונגס-קראַפט אין אונזער קערפער, אַזוי לאַנג איז
דער קערפער באַווירקט אויף אונז, וואָס פאַרמערן אָדער העלפן זיין וויר-
קונגס-קראַפט (טייל III, פּאָסטולאַט I, און, פאַלגלעך, (טייל III, זאץ XI) ווערט
אויף אַזוי לאַנג פאַרמערט אָדער געהאַלפן די דענק-קראַפט פון גייסט, און דער-
נאָך (נאָך טייל III, זאץ VI אָדער IX) זוכט דער גייסט, אויף ווי ווייט ער
קאָן זיך אַזעלכע זאָכן פאַרשטעלן. וו. א. ג. צ. ב.

זאץ XIII. ווען דער גייסט שטעלט זיך פאַר זאָכן, וואָס פאַרמינערן
און באַשרענקען די ווירקונגס-קראַפט פון קערפער, זוכט ער, ווי ווייט מעג-
לעך, צו דערמאָנען זיך אָן זאָכן, וואָס שליסן אויס די עקזיסטענץ פון די
ערשטע זאָכן.

באָווייז. אַזוי לאַנג, ווי דער גייסט שטעלט זיך פאַר עפעס דערפון,
דאָס מיר האָבן אויבן גערעדט, ווערט די קראַפט פון גייסט און קערפער
פאַרמינערט און איינגעשרענקט (ווי מיר האָבן באַווויזן אין פאַריגן זאָץ) און
פונדעסטוועגן וועט ער דאָס זעלבע זיך אַזוי לאַנג פאַרשטעלן, ביז וואַנען ער
וועט זיך פאַרשטעלן עפעס אַנדערש, וואָס שליסט אויס די געגנוואַרטיגע עק-
זיסטענץ פון דעם זעלבן (טייל II, זאץ XVII); דאָס הייסט (ווי איך האָב
אויבן געצייגט), אַז די קראַפט פון דעם גייסט און פון דעם קערפער איז
פאַרמינערט אָדער איינגעשרענקט, ביז דער גייסט שטעלט זיך עפעס אַנדערש
פאַר, וואָס שליסט-אויס די עקזיסטענץ פון דער פריהער פאַרגעשטעלטער זאָך,
וועלכע דער גייסט וועט, דעריבער, (טייל III, זאץ IX) זיך באַמיהען אויף
ווי ווייט ער קאָן פאַרצושטעלן אָדער זיך דערמאָנען. וו. א. ג. צ. ב.

שלוס זאץ. דערפון פאַלגט, אַז דער גייסט האָט גאָר קיין חשק נישט

זיך פאַרצושטעלן זאכן, וואָס פאַרמערן אָדער באַשרענקען זיין אייגענע קראַפט, די קראַפט פון זיין קערפער.

אָנמערקונג. פון דעם, וואָס איז געזאָגט געוואָרן, קאָנען מיר קלאַר פאַרשטיין וואָס לייב איז, און וואָס האָט איה. לייב איז קיין אַנ-דער זאָך נישט ווי לוסט, באַגלייט פון דער אידעע פון אַן אויסנווייניגסטער אורזאָך; האָט איז קיין אַנדער זאָך נישט ווי אומלוסט, באַגלייט פון דער אידעע פון אַן אויסנווייניגסטער אורזאָך. מיר זעהען אויך, אַז דער, וואָס לייבט, שטרעבט אויף אַ נויטווענדיגן אופן די זאָך, וועלכע ער לייבט, גענוואָרטטיג צו האָבן און צו דערהאַלטן; בעת דער, וואָס האָסט, באַמיהט זיך, די זאָך, וועלכע ער האָסט, צו דערווייטערן און צו צעשטערן. אָבער אויספירלעכער איבער די דאָזיגע ענינים וועל איך רעדן דערנאָך.

זאָך XIV. ווען דער גייסט איז איינמאָל אויפגערעגט געוואָרן פון צוויי עמאָציעס גלייכצייטיג, וועט ער דערנאָכדעם, ווען נאָר ער וועט אויפגע-רעגט ווערן פון איינער פון זיי, אויך אויפגערעגט ווערן פון דער אַנדערער. באַווייז. ווען דער מענטשלעכער קערפער איז איינמאָל גלייכצייטיג אויפגערעגט געוואָרן פון צוויי קערפער, וועט דער גייסט דערנאָכדעם, ווען נאָר ער וועט זיך פאַרשטעלן איינעם פון זיי, זיך באַלד דערמאָנען אויך אין דעם אַנדערן (טייל II זאָך XVIII). די פאַרשטעלונגען אָבער פון אונזער גייסט צייגן מער די עמאָציעס פון אונזער קערפער, איידער די נאָטור פון אויסנווייניגסטע קערפער (טייל II שלוסזאָך II צו זאָך XVI); ווען, אַלזאָ, דער קערפער און, פאָלגלעך, אויך דער גייסט (טייל III, דעפיניציע III) איז איינמאָל אויפגערעגט געוואָרן פון צוויי עמאָציעס גלייכצייטיג, וועט ער דער-נאָכדעם, ווען נאָר ער וועט אויפגערעגט ווערן פון איינעם פון זיי, ווידער אויפגערעגט ווערן פון דעם אַנדערן. וו. א. ג. צ. ב.

זאָך XV. יעדע זאָך קאָן דורך צופאַל זיין די אורזאָך פון לוסט, אומלוסט אָדער באַגער.

באַווייז. אָנגענומען, אַז דער גייסט איז גלייכצייטיג אויפגערעגט פון צוויי עמאָציעס, וואָס איינע פון זיי פאַרמערט נישט און פארמינערט נישט זיין ווירקונגס-קראַפט, און די אַנדערע אַנטוועדער פאַרמערט אָדער פאַרמינערט זיין קראַפט (טייל III, פאָסטולאַט I). פון דעם פאַריגן זאָך איז קלאַר, אַז ווען נאָר דער גייסט איז דערנאָכדעם באַרירט פון דער ערשטער, דורך איר אמתער סיבה, וועלכע (על פי השערה) פאַרמערט נישט און פארמינערט נישט זיין ווירקונגס-קראַפט, וועט ער אין דער אייגענער צייט באַרירט ווערן פון דער צווייטער, וועלכע פאַרמערט אָדער פאַרמינערט יאָ זיין ווירקונגס-קראַפט, דאָס הייסט (טייל III, אָנמערקונג צו זאָך IX), ער וועט באַרירט ווערן פון לוסט און אומלוסט. אויף אַזא אופן וועט די ערשטע פון די צוויי עמאָציעס,

נישט דורך זיך גופא, נאָר דורך צופאַל, זיין די אורזאַך פון לוסט און אומ-
לוסט. אויף דעם דאָזיגן וועג קאָן אויך געצייגט ווערן, ווי יעדע זאַך קאָן
דורך צופאַל זיין די אורזאַך פון באַגער. וו. א. ג. צ. ב.

שלוס זאַץ. מיר קאָנען ליבן אָדער האַסן אַ זאַך שוין נאָר דער-
פאַר, וואָס מיר באַטראַכטן זי מיט דער עמאַציע פון לוסט און אומלוסט, הגם
די זאַך איז נישט די ווירקנדע אורזאַך פון דער עמאַציע.

באָווייז. דאָס קומט אייגנטלעך נאָר דערפון, וואָס דער גייסט (לויט
טייל III, זאַץ XIV), בעת ער שטעלט זיך שפעטער פאַר די דאָזיגע זאַך,
ווערט אויפגערעגט פון דער עמאַציע פון לוסט אָדער אומלוסט, דאָס הייסט
(טייל III, אָנמערקונג צו זאַץ XI), אַז די קראַפט פון גייסט און קערפער
ווערט פאַרמערט אָדער פאַרמינערט, און אַזוי ווייטער. פאַלגלעך, (טייל III,
זאַץ XII), אַז דער גייסט האָט יאָ אָדער נישט קיין חשק זיך די דאָזיגע
זאַך פאַרצושטעלן (טייל III, שלוסזאַץ צו זאַץ XIII), מיט אַנדערע ווערטער
(טייל III, אָנמערקונג צו זאַץ XIII), אַז דער גייסט ליבט אָדער האַסט
די זאַך.

אַגמערקונג. דערפון פאַרשטייען מיר, ווי אַזוי עס קאָן קומען, אַז
מיר זאָלן ליבן אָדער האַסן באַוואוסטזיניג אַ זאַך אָן אַ וועלכער עס איז אור-
זאַך, און בלויז, ווי מען זאָגט, אויס סימפאטיע אָדער אַנטיפאטיע.
צו דער זעלבער קאטעגאָריע געהערן אויך די דאָזיגע געגנשטאַנדן, וועלכע
רופן אַרויס אין אונז די עמאַציע פון לוסט אָדער אומלוסט, פשוט דערפאַר,
וואָס זיי האָבן אַן ענלעכקייט צו די געגנשטאַנדן, וואָס באַרירן אונז אויף
דעם זעלבן אופן, ווי איך וועל דאָס צייגן אין דעם נעכסטן זאַץ. איך ווייס
גאַנץ גוט, אַז די שריפטשטעלער, וואָס האָבן צו-ערשט איינגעפירט די ווער-
טער „סימפאטיע“ און „אַנטיפאטיע“, האָבן געוואָלט מיט זיי פאַצייכענען גע-
וויסע געהיימיספולע אייגנשאַפטן פון זאַכן. פונדעסטוועגן דענק איך, אַז מיר
מעגן זיך ערלויבן צו פאַרשטיין אונטער די זעלבע איינדריקן פאַקאנטע און
אַפנבאַרע אייגנשאַפטן.

זאַץ XVI. מיר ליבן און האַסן אַ זאַך שוין נאָר דערפאַר, וואָס
מיר שטעלן זיך פאַר, אַז זי האָט אַ וועלכע עס איז ענלעכקייט צו אַ געגנ-
שטאַנד, וואָס פלינגט אָנפילן אונזער גייסט מיט לוסט אָדער אומלוסט, אפילו
ווען דאָס, מיט וואָס די זאַך איז ענלעך צו דעם געגנשטאַנד, איז גישט די
ווירקנדע אורזאַך פון דער דאָזיגער עמאַציע.

באָווייז. דאָס, וואָס איז ענלעך צום געגנשטאַנד, איז געווען אין
דעם געגנשטאַנד (על פי השערה), ווען מיר האָבן אים באַטראַכט מיט דער
עמאַציע פון לוסט אָדער אומלוסט. ווען אַלזאָ, (טייל III, זאַץ XIV) דער
גייסט ווערט דורך דעם פאַרשטעלונגס-בילד דערפון באַווירקט, וועט ער תיכף

אויפגעשט ווערן פון איינער אָדער פון דער אַנדערער עמאַציע, און פּאָלג-
 לעך, וועט די זאַך, וועלכע מיר שטעלן זיך פאַר צו האָבן די זעלבע ענ-
 לעכקייט צום געגנשטאַנד, זיין דורך אַ צופאַל (טייל III, זאַץ XV) די אור-
 זאַך פון לוסט אָדער אומלוסט. מיר וועלן זי אַלזאָ (לויט דעם פּאַריגן שלום-
 זאַץ) ליבן אָדער האָסן אַפּילו, ווען דאָס, מיט וואָס זי איז ענלעך צו דעם
 געגנשטאַנד, איז נישט די ווירקנדע אורזאַך פון דער עמאַציע. וו. א. ג. צ. ב.
 זאַץ XVII. שטעלן מיר זיך פאַר, אַז אַ זאַך, וועלכע פלעגט אונז
 אויפּרעגן מיט דער עמאַציע פון אומלוסט, האָט אַ וועלכע עס איז ענלעכ-
 קייט מיט אַן אַנדער זאַך, וועלכע פלעגט אונז אויפּרעגן מיט אַ גלייך שטאַר-
 קער עמאַציע פון לוסט, וועלן מיר די דאָזיגע ערשטע דערמאָנטע זאַך צוגלייך
 האָסן און ליבן.

באָ ווייז. די זאַך איז, איינגטלעך, (ווי מיר נעמען אָן) אין זיך גופא
 אַן אורזאַך פון אומלוסט, און (טייל III, זאַץ XIII), ווי ווייט מיר שטעלן זיך
 זי פאַר מיט דער דאָזיגער עמאַציע, האָסן מיר זי. אויף ווי ווייט, אָבער,
 מיר שטעלן זיך פאַר, אַז זי האָט אַן ענלעכקייט צו אַן אַנדער זאַך, וועלכע
 פלעגט אונז אויפּרעגן מיט אַ גלייך שטאַרקער עמאַציע פון לוסט, וועלן מיר
 זי ליבן האָבן מיט אַ גלייך שטאַרקן אימפּולס פון לוסט (טייל III, זאַץ XIV);
 אויף אַזאַ אופן וועלן מיר זי גלייכצייטיג האָסן און ליבן. וו. א. ג. צ. ב.
 אָנמערקונג. אַזאַ צושטאַנד פון גייסט, וועלכער אַנטשטייט פון
 צוויי אַנטקעגנזעצטע עמאַציעס, הייסט וואַקלונג פון געמיט. די וואַק-
 לונג פון געמיט פאַרהאַלט זיך צו דער עמאַציע, ווי דער צווייפל צו דער
 פאַרשטעלונג (טייל II, אָנמערקונג צו זאַץ XLIV). די וואַקלונג פון דעם
 געמיט און דער צווייפל אונטערשיידן זיך איינער פון דעם אַנדערן, בלויז
 ווי מער אונטערשיידט זיך פון ווייניגער.

איך מוז באַמערקן, אַז איך האָב אין פּאַריגן זאַץ ארויסגעדروנגען די
 דאָזיגע וואַקלונגען פון געמיט פון אַזעלכע אורזאַכן, וואָס פון איין עמאַציע
 זענען זיי אורזאַכן דורך זיך גופא, און פון דער אַנדערער עמאַציע זענען זיי
 אורזאַכן דורך צופאַל. איך האָב דאָס געטאָן כדי זיי זאָלן לייכטער קאָנען
 אַרויסגעדרונגען ווערן פון דעם, וואָס איז פריהער אָנגעגעבן; איך לייקן אָבער
 נישט, אַז די וואַקלונגען פון דעם געמיט אַנטשטייען אין אַלגעמיין פון אַ
 געגנשטאַנד, וועלכער איז די ווירקנדע אורזאַך פון ביידע עמאַציעס. דער
 מענטשלעכער קערפּער איז צונויפגעזעצט (טייל II, פּאָסטולאַט I) פון פאַרשיי-
 דענע איינצלע טיילן פון פאַרשיידענער נאַטור, און ער קאָן, דעריבער,
 (אַקסיאָמע I) לויט דעם הילפּזאַץ III, הינטער זאַץ XIII, טייל II) פון איינעם
 און דעם זעלבן קערפּער אויפּגערעגט ווערן אויף זייער פילע און פאַרשיידענע
 אופנים. און, להיפּוך, אַזוי ווי איינע, און די זעלבע זאַך קאָן אויפּגערעגט

ווערן אויף פילע אופנים, קאָן זי אויך אויף פאַרשיידענע וועגן אויפֿרעגן
איינעם און דעם זעלבן טייל פֿון קערפּער. דערום, קאָנען מיר לייכט באַ-
גרייפֿן, אַז איינער און דער זעלבער געגנשטאַנד זאָל זיין די אורזאַך פֿון פֿילע
אַנטקעגנגעזעצטע עמאַציעס.

זאָץ XVIII. דער מענטש ווערט אַזוי פֿיל אויפֿגערעגט צום לוסט
אָדער אומלוסט פֿון אַ פֿאַרשטעלונגס-בילד פֿון אַ פֿאַרגאַנגענער אָדער צוקונפֿ-
טיגער זאַך, ווי פֿון דעם פֿאַרשטעלונגס-בילד פֿון אַ געגנוואַרטִיגער זאַך.
באַ ווייז. אַזוי לאַנג ווי דער מענטש איז באַווירקט פֿון דעם פֿאַר-
שטעלונגס-בילד פֿון אַ וועלכער עס איז זאַך, וועט ער באַטראַכטן יענע זאַך
אַלס געגנוואַרטִיג, אפֿילו ווען זי זאָל גאַרנישט עקזיסטירן (טייל II, זאָץ XVII,
און שלוסזאַץ צום זעלבן זאָץ); אַלס אַ פֿאַרגאַנגענע אָדער צוקונפֿטיגע זאַך
וועט ער זיך זי פֿאַרשטעלן גאַר אויף אַזוי ווייט, אויף ווי ווייט איר בילד
איז פֿאַרבונדן מיט דעם בילד פֿון דעם עבר אָדער דעם עתיד (טייל II, אָנ-
מערקונג צו זאָץ XLIV). דאָס פֿאַרשטעלונגס-בילד, דעריבער, פֿון אַ זאַך,
ווען זי ווערט אַליין אין זיך גופּא באַטראַכט, איז דאָס זעלבע, צי עס באַציהט
זיך אויף דער צוקונפֿט אָדער אויף דער פֿאַרגאַנגענהייט אָדער אויף דער גע-
גנוואַרט; דאָס הייסט (טייל II, שלוסזאַץ צו זאָץ XVI) דער צושטאַנד אָדער
די עמאַציע פֿון קערפּער איז דער זעלבער, מעג דאָס פֿאַרשטעלונגס-בילד זיין
פֿון אַ זאַך אין דער פֿאַרגאַנגענהייט, צוקונפֿט אָדער געגנוואַרט. אויף אַזאַ
אופן איז די עמאַציע פֿון לוסט און אומלוסט די זעלבע, צי איז דאָס פֿאַר-
שטעלונגס-בילד פֿון אַ פֿאַרגאַנגענער, צוקונפֿטיגער אָדער געגנוואַרטִיגער זאַך.
ו. א. ג. ז. ב.

אַנמערקונג I. איך רוף דאָ אָן אַ זאַך פֿאַרגאַנגענע אָדער צוקונפֿ-
טיגע, לויט דעם, ווי מיר זענען פֿון איר שוין אויפֿגערעגט געוואָרן אָדער
וועלן ערשט אויפֿגערעגט ווערן. לויט דעם, צום ביישפּיל, ווי מיר האָבן זי
געזעהן אָדער וועלן זי זעהן, לויט דעם ווי זי האָט אונז דערקוויקט אָדער
וועט אונז דערקוויקן, לויט דעם ווי זי האָט אונז פֿאַרלעצט אָדער וועט אונז
פֿאַרלעצן. דען, אויף ווי ווייט מיר שטעלן זיך זי אַזוי פֿאַר, אויף אַזוי ווייט
באַיאָהען מיר איר עקזיסטענץ; דאָס הייסט, דער קערפּער איז נישט אויפֿגע-
רעגט פֿון קיין עמאַציע, וועלכע שליסט-אויס די עקזיסטענץ פֿון אַ זאַך, און,
דעריבער, (טייל II, זאָץ XVII) ווערט דער קערפּער אויפֿגערעגט פֿון דעם
פֿאַרשטעלונגס-בילד פֿון אַ זאַך אויף דעם זעלבן אופן, ווי די זאַך גופּא וואָלט
געגנוואַרטִיג געווען. פֿונדעסטוועגן, היות ווי עס קומט פֿאַר אָפֿט, אַז די,
וואָס האָבן געהאַט אַ סך דערפֿאַרונגען, וואַקלען זיך, אַזוי לאַנג ווי זיי באַ-
טראַכטן אַ זאַך אַלס צוקונפֿטיגע אָדער פֿאַרגאַנגענע, און זיי זענען געוויינט-
לעך אין ספּך וועגן איר אויסגאַנג (טייל II, אָנמערקונג צו זאָץ XLIV).

קומט דערום אויס, אז די עמאציעס, וועלכע אנטשטייען פון ענלעכע פאָר-
שטעלונגס-בילדער פון זאכן, זענען נישט שטאַנדהאַפטיג, נאָר ווערן אין אַל-
געמיין געשטערט פון פאָרשטעלונגס-בילדער פון אַנדערע זאכן, ביז די מענטשן
קריגן אַ געוויסהייט וועגן דעם אויסגאַנג פון דער זאַך.

אַנמערקונג II. דערפון, וואָס איז אויבן געזאָגט געוואָרן, פאָר-
שטייען מיר וואָס איז אַזעלכס האַפנונג, פחד, צוטרוי, יאוש,
פרייד און אַנטווישונג. האַפנונג איז קיין אַנדער זאַך נישט, ווי
אַן אומבאַשטענדיגע לוסט, וואָס אַנטשטייט פון דעם פאָרשטעלונגס-בילד פון
אַ צוקונפטיגער אָדער פאָרגאַנגענער זאַך, וואָס איבער דעם אויסגאַנג פון איר
זענען מיר אין ספק. פחד, דאַגעגן, איז אַן אומבאַשטענדיגע אומלוסט, וואָס
אַנטשטייט אויך פון דעם פאָרשטעלונגס-בילד פון עפעס, בנוגע וועלכן מיר
זענען אין ספק. ווען דער עלעמענט פון ספק ווערט אַוועקגענומען פון די
דאָזיגע עמאציעס, יעמאַלט ווערט פון האַפענונג צוטרוי, און פון פחד —
יאוש. מיט אַנדערע ווערטער, לוסט אָדער אומלוסט, וואָס אַנטשטייט פון
דעם פאָרשטעלונגס-בילד פון עפעס, בנוגע וואָס מיר האָבן געהאַפט אָדער זיך
געשראָקן. פרייד, ווידער, איז לוסט, וואָס אַנטשטייט פון דעם פאָרשטע-
לונגס-בילד פון עפעס פאָרגאַנגענעס, וואָס וועגן זיין אויסגאַנג זענען מיר
נישט זיכער געווען. אַנטווישונג איז די אומלוסט, וועלכע איז להיפוך
צו פרייד.

זאָך XIX. ווער עס שטעלט זיך פאָר, אז דאָס, וואָס ער האָט ליב,
ווערט פאָרניכטעט, ווערט מיט אַן אומלוסט דורכגענומען; דאַגעגן, שטעלט ער
זיך פאָר, אז דאָס, וואָס ער האָט ליב, ווערט דערהאַלטן, ווערט ער לוסטיג.
באַווייז. דער גייסט שטרעבט, וויפיל ער קאָן, פאָרצושטעלן זיך
דאָס, וואָס פאַרמערט אָדער העלפט דער ווירקונגס-קראַפט פון קערפער (טייל III,
זאָך XII); מיט אַנדערע ווערטער (טייל III, אַנמערקונג צו זאָך XIII), זיך
פאַרצושטעלן דאָס, וואָס ער האָט ליב. די פאָרשטעלונג, אָבער, ווערט גע-
האַלפן פון דעם, וואָס זעצט פאַראויס די עקזיסטענץ פון אַ זאַך, און, אומגע-
קערט, געשטערט ווערט זי פון דעם, וואָס שליסט אויס די עקזיסטענץ פון אַ
זאַך (טייל II, זאָך XVII); די פאָרשטעלונגס-בילדער, אַלזאָ, פון זאכן, וואָס
זענן פאַראויס די עקזיסטענץ פון דער געליבטער זאַך, העלפן דעם באַשטרעב
פון גייסט פאַרצושטעלן זיך די געליבטע זאַך, דאָס הייסט (טייל III, אַנמער-
קונג צו זאָך XI), זיי באַווירקן דעם גייסט מיט לוסט; אומגעקערט, די דאָזיגע
זאַכן, וואָס שליסן אויס די עקזיסטענץ פון דער געליבטער זאַך, שטערן דעם
אויבנדערמאָנטן באַשטרעב פון גייסט, דאָס הייסט, באַווירקן דעם גייסט מיט
אומלוסט. ווער, דעריבער, עס שטעלט זיך פאָר, אז דאָס, וואָס ער האָט ליב,
ווערט פאָרניכטעט, ווערט דורכגענומען מיט אַן אומלוסט, א. א. וו. וו. א. ג. ז. ב.

זאץ XX. ווער עס שטעלט זיך פאַר, אז דאָס, וואָס ער האָסט, ווערט פאַרניכטעט, דער וועט לוסט דערשפירן.

באָ וויי ז. דער גייסט (טייל III, זאץ XIII) שטרעבט זיך פאַרצו- שטעלן דאָס, וואָס שליסט אויס די עקזיסטענץ פון זאָכן, וואָס דורך זיי ווערט די ווירקונגס-קראַפט פון קערפער פאַרמינערט אָדער באַשרענקט; דאָס הייסט (טייל III, אָנמערקונג צו זאץ XIII), ער שטרעבט פאַרצושטעלן זיך אַזעלכע זאָכן, וואָס שליסן אויס די עקזיסטענץ דערפון, וואָס ער האָסט, דאָס פאַר- שטעלונגס-בילד פון אַ זאָך, אַלזאָ, וועלכע שליסט אויס די עקזיסטענץ פון דעם, וואָס דער גייסט האָסט, העלפט דעם אויפנדערמאָנטן באַשרעב פון גייסט, מיט אַנדערע ווערטער (טייל III, אָנמערקונג צו זאץ XI) עס באַווירקט דעם גייסט מיט לוסט. אויף אַזאָ אופן וועט דער, וואָס שטעלט זיך פאַר, אז דאָס, וואָס ער האָסט, איז פאַרניכטעט, שפירן לוסט. וו. א. ג. צ. ב.

זאץ XXI. ווער עס שטעלט זיך פאַר, אז דאָס, וואָס ער ליבט, איז פון לוסט אָדער אומלוסט באַווירקט, וועט אויך פון לוסט אָדער אומלוסט באַ- ווירקט ווערן; און יעדע פון די דאָזיגע ביידע עמאָציעס וועט זיין שוואַכער אָדער שטאַרקער אין דעם ליבהאַבער, לפי ערך צו דעם, אויף ווי שוואַך אָדער שטאַרק די אָדער יענע עמאָציע וועט זיין אין דער געליבטער זאָך.

באָ וויי ז. די פאַרשטעלונגס-בילדער (ווי מיר האָבן געצייגט אין טייל III, זאץ XIX), וועלכע זעצן פאַראַויס די עקזיסטענץ פון דעם געליבטן געגנשטאַנד, העלפן דעם באַשרעב פון גייסט זיך פאַרצושטעלן דעם דאָזיגן געגנשטאַנד. די לוסט אָבער זעצט פאַראַויס די עקזיסטענץ פון דעם לוסט- דערשפירנדן געגנשטאַנד, און וואָס גרעסער די באַוועגונג פון לוסט, אַלץ גרעסער איז די פאַראַויסזעצונג פון עקזיסטענץ; מחמת זי איז (טייל III, אָנ- מערקונג צו זאץ XI) אַן איבערגאַנג צו אַ גרעסערער פולקאָמענהייט; דעריבער העלפט דאָס פאַרשטעלונגס-בילד פון לוסט אין געליבטן דעם גייסטיגן באַ- שטרעב פון דעם ליבענדן. דאָס הייסט, עס באַווירקט דעם ליבענדן מיט לוסט און מיט אַלץ אַ גרעסערער לוסט, וואָס גרעסער די דאָזיגע עמאָציע איז ביי דעם געליבטן געגנשטאַנד. דאָס איז געווען אונזער ערשטער פונקט. ווייטער, אויף ווי ווייט אַ זאָך איז באַווירקט פון אומלוסט, ווערט זי אויף אַזוי ווייט פאַרניכטעט, און דער גראַד פון פאַרניכטונג איז לפי ערך צו דער שטאַרקייט פון אומלוסט, פון וועלכער די זאָך איז באַווירקט (טייל III, אָנמערקונג צו זאץ XI), און פאַרגלעך (טייל III, זאץ XIX), ווער עס שטעלט זיך פאַר, אז דאָס, וואָס ער האָט ליב איז באַווירקט פון אומלוסט, וועט אַליין באַווירקט ווערן פון אומלוסט, לפי ערך צו דעם, אויף וויפיל די דערמאָנטע עמאָציע איז שוואַכער אָדער שטאַרקער אין דעם געליבטן געגנשטאַנד. וו. א. ג. צ. ב.

זאץ XXII. ווען מיר שטעלן זיך פאָר, אַז עמיצער רעגט אויף מיט
 לוסט דאָס, וואָס מיר האָבן ליב, וועלן מיר אויפגערעגט ווערן מיט ליבע צו
 אים; אומגעקערט, ווען מיר שטעלן זיך פאָר, אַז ער רעגט אויף דאָס, וואָס
 מיר האָבן ליב מיט אומלוסט, וועלן מיר אויפגערעגט ווערן מיט האָס צו אים.
 באַווייז. דער, וואָס באַווירקט מיט לוסט אָדער אומלוסט דאָס, וואָס
 מיר ליבן, באַווירקט אויך אונז מיט לוסט אָדער אומלוסט, דאָס הייסט, אויך
 מיר שטעלן זיך פאָר, אַז די זאך, וואָס מיר ליבן, איז פון יענער לוסט אָדער
 אומלוסט אויפגערעגט (טייל III, זאץ XXI). די דאָזיגע לוסט אָדער אומלוסט
 קומט צו אונז, ווי עס ווערט אָנגענומען, באַגלייט פון דער אידעע פון אַן
 אויסנווייניגסטער אורזאך; ווען מיר שטעלן זיך פאָר, אַלזאָ (טייל III, אָנמע-
 קונג צו זאץ XIII), אַז עמיצער רעגט אויף די זאך, וואָס מיר ליבן, מיט לוסט
 אָדער אומלוסט, וועלן מיר אויפגערעגט ווערן מיט ליבע אָדער האָס צו אים.
 זו. א. ג. צ. ב.

אָנמעקונג. זאץ XXI דערקלערט אונז, וואָס מיטלייד איז. מיר
 קאָנען עס דעפינירן אַלס אַן אומלוסט, וואָס אַנטשטייט פון דעם אַנדערנס
 אומגליק. ווי אַזוי אָבער אָנצורופן די לוסט, וועלכע אַנטשטייט פון דעם אַנ-
 דערנס גליק, ווייס איך נישט.

ווייטער, די ליבע צו דעם, ווער עס טוט גוטס דעם אַנדערן, וועלן מיר
 רופן גוטס, און די האָס געגן דעם, וואָס טוט ביז דעם אַנדערן, וועלן
 מיר רופן אנטריסטונג, ענדלעך מוזן מיר באַמערקן, אַז מיר פילן מיטלייד
 נישט נאָר מיט אַ זאך, וועלכע מיר האָבן געליבט (ווי מיר האָבן געצייגט אין
 טייל III, זאץ XXI), נאָר אויך מיט אַ זאך, פאָר וועלכער מיר האָבן ביז
 איצט קיין עמאָציע נישט געהאַט, ווען נאָר מיר האַלטן זי פאָר אונזער גלייכן
 (ווי איך וועל דאָס באַלד צייגן), און דערפאָר זענען מיר אויך גינסטיג גע-
 שטימט געגן דעם, וואָס האָט גוטס געטאָן צו וועמען עס איז פון אונזער
 גלייכן, און פאָרקערט, אַנטריסטעט געגן איינעם, וואָס האָט צו עמיצן פון אונ-
 זער גלייכן ביז געטאָן.

זאץ XXIII. ווער עס שטעלט זיך פאָר, אַז דאָס, וואָס ער האָסט,
 איז פון אומלוסט אויפגערעגט, וועט דערשפירן לוסט. ווען ער, דאָגעגן,
 שטעלט זיך פאָר, אַז עס איז פון לוסט אויפגערעגט, וועט ער דערשפירן אומ-
 לוסט. יעדע איינע פון די דאָזיגע עמאָציעס וועט זיין שוואַכער אָדער שטאַר-
 קער, לפי ערך צו דעם, אויף וויפיל איר היפוך וועט זיין. שוואַכער אָדער שטאַר-
 קער אין דעם, וואָס ער האָסט.

באַווייז. אויף ווי ווייט אַ געהאַסטער גענשטאַנד איז פון אומלוסט
 אויפגערעגט, אויף אַזוי ווייט ווערט ער צעשטערט; דער גראַד פון צעשטע-
 רונג איז פראָפאָרציאָנעל צו דער שטאַרקייט פון דער אומלוסט (טייל III, אָנ-
 מעקונג).

מערקונג צו זאץ XI. לכן, (טייל III, זאץ XX) וועט דער, וואָס שטעלט זיך פאַר, אַז אַ געוויסער געהאַסטער געגנשטאַנד זיינער איז אויפגערעגט פון אומלוסט, דערשפירן לוסט, און זיין לוסט וועט זיין אַלץ גרעסער, וואָס גרע-סער די אומלוסט, וועלכע ער שטעלט זיך פאַר אין זיין געהאַסטן געגנשטאַנד. דאָס איז אונזער ערשטער פונקט. ווייטער, לוסט זעצט פאַראויס די עקזי-סטענץ פון דעם לוסט-דערשפירנדן געגנשטאַנד (טייל III, אָנמערקונג צו זאץ XI), און וואָס גרעסער די לוסט, אַלץ זיכערער די פאַראויסזעצונג פון עקזיסטענץ. ווען עמיצער שטעלט זיך פאַר, אַז דער, וועמען ער האָט, איז פון לוסט אויפגערעגט, וועט די דאָזיגע פאַרשטעלונג (טייל III, זאץ XIII) זיין אַ מניעה צו זיין אייגענעם באַשרעב זיך צו דערהאַלטן; דאָס הייסט (טייל III, אָנמערקונג צו זאץ XI), ווער עס האָט, וועט פון אומלוסט אויפ-גערעגט ווערן. וו. א. ג. צ. ב.

אָנמערקונג. די דאָזיגע לוסט קאָן קוים זיין ריין און אָן אַ קאָמף פון גייסט. מהמת, (ווי איך וועל דאָס באַלד צייגן אין זאץ XXVII) אויף ווי ווייט דער מענטש שטעלט זיך פאַר, אַז עפעס פון זיין גלייכן איז אויפ-גערעגט פון אומלוסט, אויף אַזוי ווייט מוז ער אַליין פון אומלוסט באַווירקט ווערן; און דאָס געגנטייל — ווען ער שטעלט זיך עס פאַר אויפגערעגט פון לוסט. אָבער דאָ האָבן מיר אין אויג נאָר דעם האָס.

זאץ XXIV. ווען מיר שטעלן זיך פאַר, אַז עמיצער רעגט אויף מיט לוסט דאָס, וואָס מיר האָסן, וועלן מיר אויך געגן אים אויפגערעגט ווערן מיט האָס. דאָגעגן, שטעלן מיר זיך פאַר, אַז ער רעגט אויף מיט אומלוסט דעם זעלבן געגנשטאַנד, וועלן מיר אויפגערעגט ווערן מיט ליבע צו אים. באַווייז. דער דאָזיגער זאץ ווערט דערווייזן אויף דעם זעלביגן אופן ווי זאץ XXII אין טייל III.

אָנמערקונג. די דאָזיגע און ענלעכע עמאָציעס פון האָס געהערן צו קנאה. די קנאה איז, אַלזאָ, נישט קיין אַנדער זאַך, ווי דער האָס גופא, אויף ווי ווייט ער ווערט באַטראַכט צו מאַכן דעם מענטשן גענויגט זיך צו פרייען איבער אָן אַנדערנס אומגליק, און פאַרקערט, צו זיין באַטריבט אי-בער זיין גליק.

זאץ XXV. מיר באַשרעפן צו באַיאָהען וועגן אונז און וועגן דעם, וואָס מיר ליבן, אַלץ, וואָס מיר שטעלן זיך פאַר, אַז עס רעגט אויף מיט לוסט אונז, אָדער דאָס, וואָס מיר ליבן, און אומגעקערט, מיר באַשרעפן צו פאַר-ניינען אַלץ דאָס, וואָס מיר שטעלן זיך פאַר, אַז עס רעגט אויף מיט אומ-לוסט אונז, אָדער דעם געליבטן געגנשטאַנד.

באַווייז. דאָס, וואָס מיר שטעלן זיך פאַר, אַז עס רעגט אויף מיט לוסט אָדער אומלוסט, דאָס וואָס מיר ליבן, רעגט אויך אונז אויף מיט לוסט

אָדער אומלוסט (טייל III, זאץ XXI). דער גייסט אָבער (טייל III, זאץ XII) באַשטרעבט, ווי ווייט ער קאָן, פאַרצושטעלן זיך דאָס, וואָס רעגט אונז אויף מיט לוסט. מיט אַנדערע ווערטער (טייל II, זאץ XVII און שלוסזאָץ), ער באַשטרעבט צו באַטראַכטן זיי אַלס געגנוואַרטניג. און אומגעקערט (טייל III, זאץ XIII) ער באַשטרעבט אויסצושליסן די עקזיסטענץ פון דעם, וואָס רעגט אונז מיט אומלוסט; דעריבער, באַשטרעבן מיר צו באַיאָהען וועגן אונז און וועגן דאָס, וואָס מיר ליבן, אַלץ, וואָס מיר שטעלן זיך פאַר, אַז עס רעגט אויף מיט לוסט אונז, אָדער דאָס, וואָס מיר ליבן. וו. א. ג. צ. ב.

זאץ XXVI. מיר באַשטרעבן צו באַיאָהען וועגן דעם, וואָס מיר האַסן, אַלץ, וואָס מיר שטעלן זיך פאַר, אַז עס רעגט עס אויף מיט אומלוסט. און, אומגעקערט, מיר באַשטרעבן צו פאַרניינען וועגן דעם, אַלץ, וואָס מיר שטעלן זיך פאַר, אַז עס רעגט עס אויף מיט לוסט.

באָ ווייז. דער דאָזיגער זאץ פאַלגט פון טייל III, זאץ XXIII, ווי דער פאַריגער זאץ האָט געפאַלגט פון טייל III, זאץ XXI.

אַנמערקונג. דערפון זעהען מיר, ווי אזוי עס קאָן לייכט געשעהן, אַז אַ מענטש זאָל האָבן אַ צו-גרויסע מיינונג וועגן זיך און וועגן דעם גע-ליבטן געגנשטאַנד, און, אומגעקערט, אַ צו-גרינגע מיינונג וועגן דעם געגנ-שטאַנד, וואָס ער האַסט. די דאָזיגע פאַרשטעלונג, ווען זי באַציהט זיך אויף דעם מענטשן גופא, וועלכע האָט וועגן זיך אַ צו-גרויסע מיינונג, הייסט גאָה, און איז אַ מין וואַנזין, ווייל דער מענטש טרוימט אייגנטלעך מיט קאָנצע אויגן, אַז ער פאַרמאָגט אַלץ, וואָס ער קאָן בלוזי מיט דער פאַרשטע-לונג דערגרייכן, און ער באַטראַכט עס דערפאַר אַלס רעאַל, און ער פריידט זיך דערמיט אזוי לאַנג, ווי ער קאָן זיך נישט פאַרשטעלן עפעס, וואָס זאָל אויסשליסן די עקזיסטענץ פון יענעם, און באַשרענקען דעם פאַרמעג פון זיין טעטיגקייט. גאָה איז, דעריבער, אַ לוסט, וואָס אַנטשטייט דערפון, וואָס דער מענטש האָט וועגן זיך אַ צו-גרויסע מיינונג. די לוסט, ווידער, וואָס אַנטשטייט דערפון, וואָס אַ מענטש האָט אַ צו-גרויסע מיינונג וועגן אַן אַנ-דערן, הייסט איבערשאַצונג, און די לוסט, וועלכע אַנטשטייט דערפון, וואָס אַ מענטש האָט נישט קיין גענוג גרויסע מיינונג וועגן אַן אַנדערן, הייסט גרינג-שאַצונג.

זאץ XXVII. ווען מיר שטעלן זיך פאַר, אַז אַ זאך, וועלכע איז צו אונז געוואַליכן, און פאַר וועלכער מיר האָבן נישט קיין עמאָציע, איז אויפגע-רעגט פון אַ וועלכער עס איז עמאָציע, וועלן מיר אַליין דורך דעם גופא אויפ-גערעגט ווערן פון דער זעלבער עמאָציע.

באָ ווייז. די פאַרשטעלונגס-בילדער פון זאכן זענען פאַרענדערונגען פון דעם מענטשלעכן קערפער, וואָס זיינע אידעען רעפרעזענטירן אויסנוויי-

ניגסטע קערפער אלס געגנווארטטיג צו אונז (טייל II, זאץ XVII); דאָס הייסט (טייל II, זאץ XVI), וואָס זייערע אידעען שליסן איין די נאָטור פון אונזער קערפער, און אין דער אייגענער צייט, די געגנווארטטיגע נאָטור פון אויסנוויי-ניגסטע קערפער. ווען, אַלזאָ, די נאָטור פון דעם אויסנווייניגסטן קערפער זאָל זיין גלייך צו דער נאָטור פון אונזער קערפער, יעמאָלט וועט די אידעע, וועלכע מיר בילדן וועגן דעם אויסנווייניגסטן קערפער, איינשליסן אַ פאַרענדע-רונג פון אונזער אייגענעם קערפער, וואָס וועט זיין גלייך צו דער פאַרענדע-רונג פון דעם אויסנווייניגסטן קערפער. פאַלגלעך, אויב מיר שטעלן זיך פאַר, אַז עמיצער פון אונזער גלייכן איז אויפגערעגט פון אַ וועלכער עס איז עמאָ-ציע, וועט די דאָזיגע פאַרשטעלונג אויסדריקן אַ פאַרענדערונג פון אונזער קערפער, וועלכע איז ענלעך צו יענער עמאָציע. אויף אַזאַ אופן ווערן מיר דורך דעם, וואָס מיר שטעלן זיך פאַר, אַז אַ זאך פון אונזער גלייכן איז אויפ-גערעגט פון וועלכער עס איז עמאָציע, אַליין אויך אויפגערעגט ווי די זאך גופא. אויב אָבער מיר האָסן די דאָזיגע זאך פון אונזער גלייכן, וועלן מיר יעמאָלט אויף אַזוי ווייט אויפגערעגט ווערן פון אַן אַנטקעגנזעצטער און נישט פון קיין ענלעכער עמאָציע. וו. א. ג. צ. ב.

אָנמערקונג I. ווען די דאָזיגע אימיטאָציע פון די עמאָציעס באַציהט זיך אויף אומלוסט הייסט זי רחמנות (טייל III, אָנמערקונג צו זאץ XXII). ווען זי באַציהט זיך אויף באַגער הייסט זי ריוואָליטעט, וואָס איז קיין אַנדער זאך נישט, ווי דער באַגער פאַר אַ זאך, וועלכע ווערט גע-באָרן אין אונז דורך דעם, וואָס מיר שטעלן זיך פאַר, אַז אַנדערע פון אונזער גלייכן האָבן דעם זעלבן באַגער.

שלוס זאץ I. ווען מיר שטעלן זיך פאַר, אַז עמיצער, וואָס מיר האָבן פאַר אים קיין עמאָציע נישט דערשפירט, האָט אויפגערעגט מיט לוסט עטוואָס פון אונזער גלייכן, וועלן מיר אויפגערעגט ווערן מיט ליבע צו אים. אומגעקערט, וועלן מיר זיך פאַרשטעלן, אַז ער רעגט עס אויף מיט אומלוסט, וועלן מיר מיט האָס געגן אים אויפגערעגט ווערן.

באַווייז. דאָס ווערט דערווייזן פון דעם לעצטן זאך אויף דעם זעלבן אופן ווי זאץ XXII אין טייל III איז דערווייזן פון זאץ XXI אין טייל III. שלוס זאץ II. מיר קאָנען נישט האָסן אַ זאך, וואָס אויף איר האָבן מיר רחמנות, מחמת איר ליידן רופט אין אונז אַרויס אומלוסט.

באַווייז. ווען מיר וואָלטן געקאָנט זי האָסן צוליב דעם דאָזיגן טעם, וואָלטן מיר יעמאָלט זיך געפרייט איבער איר אומלוסט, וואָס וואָלט געווען להיפוך צו דער היפאָטעזע.

שלוס זאץ III. אַ זאך, וואָס מיר האָבן אויף איר רחמנות, שטרעבן מיר וויפיל מיר קאָנען, צו באַפרייען זי פון אירע ליידן.

בא ווייז. דאָס, וואָס רעגט אויף מיט אומלוסט די זאך, וואָס אויף איר האָבן מיר רחמנות, רעגט אויך אונז אויף מיט גלייכער אומלוסט (לויט דעם פאַריגן זאַץ), און פאַלגלעך, וועלן מיר זוכן זיך צו דערמאָנען אין אַלע-דינג, וואָס נעמט אַוועק איר עקזיסטענץ, אָדער וואָס צעשטערט זי (טייל III, זאַץ XIII), דאָס הייסט (טייל III, אָנמערקונג צו זאַץ IX) מיר וועלן גלוסטן זי צו צעשטערן, אָדער מיר וועלן פאַר איר צעשטערונג באַשטימט ווערן; ממילא, וועלן מיר שטרעבן צו באַפרייען פון ליידי די זאך, וואָס מיר האָבן אויף איר רחמנות. וו. א. ג. צ. ב.

אָנמערקונג II. דער דאָזיגער ווילן אָדער פאַרלאַנג צו טאָן גוטס, וואָס קומט פון דעם רחמנות איבער דער זאך, וואָס צו איר וואַלטן מיר גע-וואַלט חסד דערווייזן, הייסט וואוילט עטיג קייט, וואָס איז קיין אַנדער זאך נישט ווי אַ באַגער, וואָס נעמט זיך פון מיטלייד. וועגן ליבע און האָס געגן דעם, וואָס האָט געטאָן גוטס און ביים צו עטוואָס, וואָס מיר שטעלן זיך עס פאַר אַלס אונזער גלייכ, זעה אָנמערקונג צו זאַץ XXII, טייל III. זאַץ XXVIII. מיר שטרעבן צו פאַרווירקלעכן אַלץ, וואָס מיר שטעלן זיך פאַר, אַז עס פירט צו לוסט; אַלץ אָבער, וואָס מיר שטעלן זיך פאַר, אַז עס שטייט געגן איר, און אַז עס פירט צו אומלוסט, שטרעבן מיר אָפצושאַפן אָדער צו צעשטערן.

בא ווייז. מיר שטרעבן, וויפיל מיר קאָנען, פאַרצושטעלן זיך דאָס, וואָס מיר זענען זיך משער, אַז עס פיהרט צו לוסט (טייל III, זאַץ XII), דאָס הייסט (טייל II, זאַץ XVII), מיר וועלן שטרעבן זיך פאַרצושטעלן עס, וויפיל מיר קאָנען, אַלס געגנוואַרטיג אָדער ווירקלעך עקזיסטירנד. דער באַ-שטעב פון גייסט, אָבער, אָדער די דענקקראַפט פון גייסט איז גלייך צו און גלייכצייטיג מיט דעם באַשטרעב פון קערפער אָדער מיט דעם קערפערס קראַפט פון האַנדלען. (דאָס איז קלאַר פון שלוסזאַץ צו זאַץ VII, טייל II, און שלוסזאַץ צו זאַץ XI, טייל II). מיר שטרעבן, אַלזאָ, אַבסאָלוט, אָדער (וואָס נאָך אָנמערקונג צו זאַץ IX איז דאָס זעלבע) מיר באַגערן און באַצוועקן, אַז עס זאָל עקזיסטירן; דאָס איז געווען אונזער ערשטער פונקט. ווייטער, ווען מיר שטעלן זיך פאַר, אַז דאָס, וואָס מיר האַלטן פאַר דער אורזאך פון אומ-לוסט, דאָס הייסט (נאָך אָנמערקונג צו זאַץ XIII, טייל II), אַז דאָס וואָס מיר האַסן, איז פאַרניכטעט געוואָרן, וועלן מיר דערשפירן לוסט (טייל III, זאַץ XX), און, פאַלגלעך, (נאָך דעם ערשטן טייל פון דעם דאָזיגן באַווייז) וועלן מיר זוכן דאָס זעלבע צו פאַרניכטן, אָדער (טייל III, זאַץ XIII) אָפצושאַפן, כדי מיר זאָלן עס נישט באַטראַכטן אַלס געגנוואַרטיג. דאָס איז געווען אונ-זער צווייטער פונקט. מיר זוכן אַלזאָ אַלץ דאָס, וואָס פירט צו לוסט א.א.וו. וו. א. ג. צ. ב.

זאָך XXIX. מיר וועלן אויך שטרעבן צו טאָן אַלץ, וואָס מיר שטעלן זיך פאַר, אָז מענטשן* באַטראַכטן עס מיט לױסט, און, דאַגענן, מיר וועלן אויסמיידן צו טאָן דאָס, וואָס מיר שטעלן זיך פאַר, אָז מענטשן מיידן עס אויס.

באָווייז. ווען מיר שטעלן זיך פאַר, אָז מענטשן ליבן אָדער האָסן עטוואָס, וועלן מיר צוליב דעם גופא אויך ליבן אָדער האָסן די זעלבע זאָך (טייל III, זאָך XXVII; דאָס הייסט (אַנמערקונג צו זאָך XIII, טייל III), מיר וועלן דורך דעם גופא דערשפירן לױסט אָדער אומלױסט איבער דער געגנוואָרט פון דער דאָזיגער זאָך; און, פאַלגלעך, נאָך דעם פאַריגן זיך וועלן מיר שטרעבן צו טאָן אַלץ, וואָס מיר שטעלן זיך פאַר, אָז מענטשן ליבן אָדער עמפינדן מיט לױסט א. א. וו.

אַנמערקונג. דער דאָזיגער באַשטרעב צו טאָן אַ זאָך אָדער צו לאָזן זי אומגעטאַנערהייט, בלויז כדי געפעלן צו ווערן מענטשן, הייסט אַמביציע, דערהויפט ווען מיר שטרעבן מיט אַזאַ נייגעריגקייט גע-פעלן צו ווערן דעם גרויסן המון, אָז מיר טוען אָדער לייען נישט געטאָן זאָכן צו אונזער אייגענעם און דעם אַנדערנס שאָדן; אַנדערפאַלס רופט מען עס מענטשנפריינטלעכקייט. די לױסט, מיט וועלכער מיר שטעלן זיך פאַר די אַנדלונג פון אַן אַנדערן, וואָס דורך איר האָט ער באַשטרעבט אונז געפעלן צו ווערן, רוף איך לױב; די אומלױסט אָבער, מיט וועלכער מיר, אין געגן-טייל, פילן אַ ווידערווילן צו זיין אַנדלונג, רוף איך טאַדל.

זאָך XXX. ווען עמיצער האָט געטאָן עטוואָס, וועגן וואָס ער שטעלט זיך פאַר, אָז עס וועט דעם אַנדערן מיט לױסט אויפגעגן, וועט ער אויפגערגט ווערן פון לױסט, באַגלייט מיט דער אידעע פון זיך זעלבסט אַלס די ארוואָך; מיט אַנדערע ווערטער, ער וועט זיך גופא מיט לױסט באַטראַכטן. פון דער אַנדערער זייט, ווען ער האָט געטאָן עטוואָס, וואָס ער שטעלט זיך פאַר, אָז עס וועט אויפגעגן אַנדערע מיט אומלױסט, וועט ער זיך זעלבסט מיט אומלױסט באַטראַכטן.

באָווייז. ווער עס שטעלט זיך פאַר, אָז ער רעגט אויף אַן אַנדערן מיט לױסט אָדער אומלױסט, וועט דורך דעם גופא אַליין אויפגערגט ווערן מיט לױסט אָדער אומלױסט (טייל III, זאָך XXVII); היות, אָבער, ווי דער מענטש (טייל II, זאָך XIX און XXIII) איז באַוואוסטזיניג אויף זיך גופא דורך די פאַרענדערונגען, וואָס דורך זיי ווערט ער באַשטימט צו אַנדלונג, לכן פאַלגט, אָז דער, וואָס שטעלט זיך פאַר, אָז ער באַוועגט אַנדערע מיט לױסט,

(* אונטער „מענטשן“ דאָ און אין די פאַלגנדע זאָצן פאַרשטיי איך מענטשן, וואָס בנוגע זי ווערן מיר נישט באַוועגט פון קיין באַזונדערער עמאַציע.

וועט באוויקט ווערן מיט לוסט, באגלייט פון דער אידעע פון זיך גופא אלס אורזאך, מיט אנדערע ווערטער, ער וועט באטראכטן זיך זעלבסט מיט לוסט. און אומגעקערט — אין פאל פון אומלוסט. וו. א. ג. צ. ב.

אָנמערקונג. היות ווי ליבע (טייל III, זאץ XIII) איז לוסט, באגלייט פון דער אידעע פון אן אויסנווייניגסטער אורזאך, און האָט איז אומלוסט, באגלייט פון דער אידעע פון אן אויסנווייניגסטער אורזאך, וועט דערום די דאָזיגע לוסט און אומלוסט זיין אן אַרט פון ליבע און האָט. אַזוי ווי, אָבער, ליבע און האָט באַציהען זיך אויף אויסנווייניגסטע געגנשאַטאנדן, וועלן מיר די דאָזיגע עמאַציעס מיט אַנדערע נעמען באַצייכענען: לוסט, פאַרבונדן מיט דער אידעע פון אן אויסנווייניגסטער אורזאך, וועלן מיר רופן עהרע, און די אַנטקעגנגעזעצטע עמאַציע וועלן מיר רופן שאַנדע. איך מײן, אין אַזעלכע פאַלן, ווען לוסט און אומלוסט אַנטשטייען פון דעם מענטשנס גלױבן, אַז ער ווערט געלויבט אָדער געטאָדלט; אַנדערפּאַלס: הייסט די לוסט באַגלייט פון דער אידעע פון אן אויסנווייניגסטער אורזאך זעלבסט צופרידנהייט. און איר אַנטקעגנגעזעצטע אומלוסט הייסט חרטה. ווייטער, היות ווי עס קאָן געשעהן (שלוסזאץ צו זאץ XVII, טייל II), אַז די לוסט, וואָס דער מענטש שטעלט זיך פאַר, אַז ער רעגט אויף מיט איר אַנדערע, איז אַריין איינגעבילדעטע, און היות (טייל III, זאץ XXV) ווי יעדער איינער באַשטרעבט זיך פאַרזושטעלן וועגן זיך דאָס, וואָס ער איז זיך משער, אַז עס וועט אים מיט לוסט אויפּרעגן, לײַכן קאָן עס גרינג פאַרקומען, אַז אַ פּוסטער מענטש זאָל זיין שטאַלץ און זאָל זיך פאַרשטעלן, אַז ער איז איינגענעם צו אַלעמען, בעז אַז ער ווירקלעכקייט איז ער אַ לאַסט צו אַלעמען.

זאץ XXXI. ווען מיר שטעלן זיך פאַר, אַז עמיצער ליבט, באַגערט אָדער האָט עטוואָס, וואָס מיר אַליין ליבן, באַגערן אָדער האָסן. וועלן מיר צוליב דעם גופא דאָס זעלבע מער דויערהאַפטיג ליבן א. א. וו. שטעלן מיר זיך, דאַגעגן, פאַר, אַז עמיצער קאָן נישט סובל זיין דאָס, וואָס מיר ליבן, וועלן מיר דורכמאַכן אַ וואַקלונג פון געמיט.

באַווייז. דורך דעם אַליין שוין, וואָס מיר שטעלן זיך פאַר, אַז עמיצער ליבט עטוואָס, וועלן מיר אַליין ליבן האָבן דאָס זעלבע (טייל III, זאץ XXVII). מיר נעמען אָבער אָן, אַז מיר ליבן עס שוין אָן דעם; עס קומט, אַלזאָ, צו צו דער ליבע אַ נייע אורזאך, דורך וועלכער זי ווערט ווייטער געטריבן, און דערפאַר וועלן מיר עס ליבן מער דויערהאַפטיג. דורך דעם ווייטער, וואָס מיר שטעלן זיך פאַר, אַז עמיצער קאָן עפעס נישט סובל זיין, וועלן מיר אַליין אויך די דאָזיגע זאך נישט סובל זיין (טייל III, זאץ XXVII). ווען מיר נעמען אָבער אָן, אַז מיר האָבן אין דער אייגענער צייט ליב די דאָזיגע זאך, וועלן מיר יעמאַלט גלייכצייטיג ליבן און פיינט האָבן זי; דאָס

הייסט, (אָנמערקונג צו זאָץ XVII, טייל III) מיר וועלן דורכליידן אַ וואַקלונג פון געמיט. וו. א. ג. צ. ב.

שלוס זאָץ. פון דעם פאַריגן זאָץ און אויך פון זאָץ XXVIII טייל III פאַלגט, אַז יעדער איינער שטרעבט, וויפיל ער קאָן, דערצו, אַז אַלע זאָלן ליבן דאָס, וואָס ער אַליין ליבט, און אַלע זאָלן האָסן דאָס, וואָס ער אַליין האָסט: ווי דער דיכטער זאָגט:

„האַפֿן און גלייכצייטיג זיך שרעקן מוז יעדער, וואָס ליבט“;

„פון אייזן איז דער, וועלכער ליבט דאָס האַרץ, וואָס אַן אַנדערער

פאַרלאָזט.“*)

אָנמערקונג. דער דאָזיגער באַשטרעב צו באַווירקן, אַז דאָס, וואָס אונז געפֿעלט און דאָס וואָס אונז געפֿעלט נישט, זאָל קריגן אַן אוניווערסאַלע גוט־הייסונג, איז ווירקלעך אַמביציע (זעה אָנמערקונג צו זאָץ XXIX, טייל III); און אזוי זעהען מיר, אַז יעדער איינער באַגערט פון דער נאַטור, אַז די איב-ריגע זאָלן לעבן לויט זיין זין נאָך; ווען אַזאַ באַגער נעמט אַרום אַלע אויף אַ גלייכן אופן, איז יעדער איינער אין יעדן אַנדערנס וועג, און בשעת זיי ווילן אַלע געליבט און געליבט ווערן פון אַלע, ווערט אַ גרויס גערעטעניש אויף געננזייטיגן האָס.

זאָץ XXXII. ווען מיר שטעלן זיך פאַר, אַז עמיצער פרייט זיך מיט אַ זאָך, וועלכע נאָך ער אַליין קאָן באַזיצן, וועלן מיר זוכן צו באַווירקן, אַז ער זאָל די זאָך נישט באַזיצן.

באַווייז. שוין דורך דעם, וואָס מיר שטעלן זיך פאַר, אַז עמיצער פרייט זיך מיט אַ זאָך (טייל III, זאָץ XXVII און שלוסזאָץ), וועלן מיר אַליין ליבן האָבן די זאָך, און דערפאַר באַגערן צו פרייען זיך מיט איר. מיר האָבן אָבער אָנגענומען, אַז דאָס, וואָס אַן אַנדערער פרייט זיך מיט דער זעל-בער זאָך, איז אַ מניעה צו אונזער פרייד, און דעריבער (טייל III, זאָץ XXVIII) וועלן מיר זוכן צו באַווירקן, אַז ער זאָל זי נישט באַזיצן. וו. א. ג. צ. ב.

אָנמערקונג. מיר זעהען אַלזאָ, אַז די נאַטור פון דעם מענטשן איז פון אַזאַ באַשאַף, אַז ער זאָל רחמנות האָבן אויף די, וואָס זיי גייט שלעכט, און מקנא זיין די, וואָס זיי גייט גוט, און דערצו נאָך (לויט פאַריגן זאָץ) מיט אַלץ אַ גרעסערן האָס, וואָס מער ער האָט ליב די זאַכן, וועלכע ער שטעלט זיך פאַר, אַז די אַנדערע באַזיצן. מיר זעהען ווייטער, אַז פון דער זעלבער אייגנשאַפט, וואָס פון איר פאַלגט, אַז מענטשן זענען פול מיט רחמנות, פאַלגט אויך, אַז מענטשן זענען פול מיט קנאה און אַמביציע. ווילן מיר, שליטלעך, אָנפרעגן ביי דער דערפאַרונג, וועלן מיר געפינען, אַז זי באַשטעטיגט דורכאויס, וואָס מיר האָבן געזאָגט; דער עיקר נאָך, ווען מיר האַלטן אין אויג די ערשטע

*) אַוידס ליבעס-לידער, בוך 2, עלעגיע 19, פערון 5 און 6.

יאָרן פון אונזער לעבן. מיר געפינען, אַז קינדער, וועמענס קערפער זע-
נען כסדר אין אַ מינ גלייכגעוויכט, לאַכן אָדער וויינען נאָר דערפאַר, וואָס
זיי זעהען אַנדערע לאַכן אָדער וויינען. אויך זוכן זיי באַלד צו אימיטירן דאָס,
וואָס זיי זעהען, אַז אַנדערע טוען, און אַלץ, וואָס זיי שטעלן זיך פאַר, אַז עס
פאַרשאַפט מענוג די אַנדערע, ווילן זיי דאָס האָבן פאַר זיך; מחמת, די פאַר-
שטעלונגס-בילדער פון זאכן זענען, ווי מיר האָבן געזאָגט, פאַרענדערונגען פון
דעם מענטשלעכן קערפער, אָדער מאַדוסן, וואָס דורך זיי ווערט דער מענטש-
לעכער קערפער באַווירקט און דיספּאָנירט פון אויסנווייניגסטע אורזאַכן צו
האַנדלען אויף אַזאַ אָדער אַנדער אופן.

זאָך XXXIII. ווען מיר ליבן עפעס פון אונזער גלייכן, זוכן מיר,
וויפיל מיר קאָנען, צו באַווירקן, אַז עס זאָל אונז צוריקליבן.

באַ וויי ז. דאָס, וואָס מיר ליבן, זוכן מיר, וויפיל מיר קאָנען, זיך עס
פאַרצושטעלן פריהער פון אַלע איבריגע זאַכן (טייל III, זאָך XII). ווען די
דאָזיגע זאָך איז גלייך צו אונז, וועלן מיר שטרעבן אויפצורעגן זי פריהער
פאַר אַלע איבריגע זאַכן מיט לוסט (טייל III, זאָך XXIX). מיט אַנדערע
ווערטער, מיר וועלן שטרעבן, וויפיל מיר קאָנען, צו באַווירקן, אַז די געליבטע
זאָך זאָל אויפגערעגט ווערן מיט לוסט, באַגלייט פון דער אידעע פון אונז גופא
דאָס הייסט (טייל III, אָנמערקונג צו זאָך XIII), אַז זי זאָל אונז צוריקליבן,
וו. א. ג. צ. ב.

זאָך XXXIV. וואָס שטאַרקער די עמאָציע, וואָס מיר שטעלן זיך
פאַר, אַז אַ געליבטע זאָך האָט פאַר אונז, אַלס גרעסער וועט זיין אונזער שטאַלץ.
באַ וויי ז. מיר זוכן וויפיל מיר קאָנען (טייל III, זאָך XXXIII) צו
באַווירקן, אַז וואָס מיר ליבן זאָל אונז צוריקליבן; דאָס הייסט, אַז וואָס מיר
ליבן זאָל אויפגערעגט ווערן מיט לוסט, באַגלייט פון דער אידעע פון אונז
גופא אַלס אורזאָך. וואָס שטאַרקער, אַלזאָ, די לוסט, מיט וועלכער די גע-
ליבטע זאָך איז אויפגערעגט פון אונזערטוועגן, אַלץ שטאַרקער וועט ווערן
אונזער שטרעבן, — דאָס הייסט (טייל III, זאָך XI און אָנמערקונג צו אים),
אַלץ שטאַרקער וועט זיין אונזער לוסט. ווען מיר פרייען זיך אָבער דערמיט,
וואָס מיר האָבן לוסט אַרויסגערופן אין עפעס, באַטראַכטן מיר זיך אַליין מיט
לוסט (טייל III, זאָך XXX). וואָס שטאַרקער, אַלזאָ, די עמאָציע געבן אונז,
מיט וועלכער די געליבטע זאָך איז באַווירקט, אַלץ שטאַרקער די לוסט, מיט
וועלכער מיר וועלן זיך אַליין באַטראַכטן, אָדער (נאָך דער אָנמערקונג צו זאָך
XXX, טייל III) אַלץ גרעסער איז אונזער שטאַלץ. וו. א. ג. צ. ב.

זאָך XXXV. ווען עמיצער שטעלט זיך פאַר, אַז די זאָך, וואָס ער
ליבט, פאַרבינדט זיך צו אַן אַנדערן מיט אַ גלייכן, אָדער מיט אַן ענגערן

באנד פון פריינטשאפט, איידער דער, וואָס ער האָט דערגרייכט, וועט ער דעם געליבטן געגנשטאַנד האָסן און זיין ריוואַל וועט ער מקנא זיין.

באָווייז. וואָס שטאַרקער איינער שטעלט זיך פאַר די ליבע צו זיך, מיט וועלכער דער געליבטער געגנשטאַנד איז אויפגערעגט, אַלץ שטאַלצער וועט ער זיין (לויט דער פאַריגן זאַץ נאָך). דאָס הייסט, (טייל III, אָנמערקונג צו זאַץ XXX) אַלץ מער וועט ער זיך פרייען און, פאַלגען, (טייל III, זאַץ XXVIII), וועט ער שטרעבן וויפיל ער קאָן זיך פאַרצושטעלן, אָ דער געליבטער געגנשטאַנד איז אויף דעם ענגסטן אופן פאַרבונדן מיט אים. דער דאָזיגער באַשטרעב אָדער פאַרלאַנג וועט שטייגן, ווען ער וועט זיך פאַרשטעלן, אָ עמיצער אַנדערש האָט דעם זעלבן פארלאַנג (טייל III, זאַץ XXXI). עס ווערט אָבער אָנגענומען, אָ דער דאָזיגער באַשטרעב אָדער פאַרלאַנג ווערט געשטערט פון דעם פאַרשטעלונגס-בילד פון דעם געליבטן געגנשטאַנד זעלבסט, און פון דעם באַגלייטנדן פאַרשטעלונגס-בילד פון דעם, מיט וועמען דער גע-ליבטער געגנשטאַנד האָט זיך פאַרבונדן; ער וועט, אַלזאָ (טייל III, אָנמערקונג צו זאַץ XI), מחמת דעם דאָזיגן טעם, באַווירקט ווערן פון אמלוסט, באַגלייט פון דער אידעע פון דעם געליבטן געגנשטאַנד אַלס די אורזאַך, און פאַרבונדן אין דער אייגענער צייט מיט דעם פאַרשטעלונגס-בילד פון זיין ריוואַל; דאָס הייסט (טייל III, זאַץ XIII), ער וועט באַווירקט ווערן פון האָס געגן דעם געליבטן געגנשטאַנד און אויך געגן זיין ריוואַל (טייל III, שלוסזאַץ צו זאַץ XV), וועמען ער וועט מקנא זיין, אַלס איינעם, וואָס איז זיך משמח מיט דעם געליבטן געגנשטאַנד. וו. א. ג. צ. ב.

אָנמערקונג. דער דאָזיגער מיט קנאה פאַרבונדענער האָס געגן אַ געליבטן געגנשטאַנד הייסט אייפערזוכט. וועלכע איז קיין אַנדער זאַך נישט ווי אַ וואַקלען-זיך פון דעם געמיט, וואָס אַנטשטייט פון ליבע און האָס, קאָמבינירט אונטער דעם באַגלייט פון דער אידעע פון אַ ריוואַל, וועמען מען איז מקנא. אַ חוץ דעם וועט דער דאָזיגער האָס געגן דעם געליבטן געגנ-שטאַנד אַנטשפּרעכן אין זיין שטאַרקייט דער לוסט, פון וועלכער דער אייפער-זיכטיגער פלעגט אויפגערעגט ווערן דורך דער געגנליבע פון דעם געליבטן געגנשטאַנד, און אויך די געפילן, וואָס זיין ריוואַל האָט אין איהם פריהער גערעגט. אויב ער האָט אים געהאַסט, וועט ער צוליב דעם גופא האָסן דעם געליבטן געגנשטאַנד, ווייל ער שטעלט זיך פאַר, אָ דער, וועמען ער האָסט, רעגט אויף מיט לוסט דעם אָביעקט פון זיין ליבע, און אויך דערפאַר, וואָס ער איז געצוואונגען צו פאַרבינדן דעם פאַרשטעלונגס-בילד פון דעם, וועמען ער ליבט, מיט דעם פאַרשטעלונגס-בילד פון דעם, וועמען ער האָסט. אַוועלכע שייכותן קומען געוויינטלעך צום פאַדערגרונט אין דעם פאַל פון ליבע צו אַ פּרוי: דען ווער עס שטעלט זיך פאַר, אָ אַ פּרוי, וועלכע ער ליבט, גיט זיך

איבער צו אן אנדערן, וועט זיך באטריבן נישט נאָר דערפאַר, וואָס זיין איי-גענער באַגער ווערט געשטערט, נאָר אויך דערפאַר, וואָס זייענדיג געצוואונגען צו ברענגען אין פאַרבינדונג דאָס פאַרשטעלונגס-בילד פון דער פרוי, וועלכע ער ליבט, מיט די טיילן פון חרפה און עקסקרעמענטן פון אן אנדערן, וועט ער ווייכן פון איר.

מיר מוזן צוגעבן, אַז אַן אייפערזיכטיגער מאַן ווערט נישט אויפגענומען פון זיין געליבטער מיט דער זעלבער פריילעכער מינע ווי פריהער, און אויך דאָס פאַרשאַפט אים לייד אַלס אַ געליבטן, ווי איך וועל דאָס באַלד ווייזן.

זאָך XXXVI. ווער עס דערמאָנט זיך אָן אַ זאָך, וואָס ער האָט זיך מיט איר אַמאָל געפרייט, באַגערט צו באַזיצן זי אונטער די זעלבע אומ-שטענדן, וואָס זענען געווען, ווען ער האָט זיך מיט איר געפרייט.

באַ ווייז. אַלץ, וואָס אַ מענטש האָט געזעהן אין פאַרבינדונג מיט דעם געגנשטאַנד פון זיין ליבע, וועט זיין צו אים דורך אַ צופאַל אָן אורזאָך פון פרייד (טייל III, זאָך XV), ער וועט, דעריבער, עס באַגערן, אין פאַר-בינדונג מיט דעם, וואָס האָט אים פאַרשאַפט פרייד; מיט אַנדערע ווערטער, ער וועט באַגערן צו באַזיצן דעם געגנשטאַנד פון זיין ליבע, אונטער די זעלבע אומשטענדן, וואָס זענען געווען, ווען ער האָט צום ערשטן מאָל זיך מיט אים געפרייט. ו. א. ג. צ. ב.

שלוס זאָך. אַ געליבטער וועט, דעריבער, זיין באַטריבט, אויב איי-גער פון די דערמאָנטע אומשטענדן וועט פעלן.

באַ ווייז. דען, אויף ווי ווייט ער געפינט, אַז אַ וועלכער איז אומ-שטאַנד פעלט, אויף אַזוי ווייט שטעלט ער זיך פאַר עטוואָס, וואָס שליסט-אויס די עקזיסטענץ פון דער זאָך. היות, אָבער, ווי עס ווערט אָנגענומען, אַז אויס ליבע באַגערט ער די דאָזיגע זאָך אָדער אומשטאַנד (לויט דעם פאַריגן זאָך), וועט ער, אויף ווי ווייט ער שטעלט זיך פאַר, אַז עס פעלט, דערשפירן אומלוסט, (טייל III, זאָך XIX). ו. א. ג. צ. ב.

אַנמערקונג. די דאָזיגע אומלוסט, אויף ווי ווייט זי באַציהט זיך אויף דער אָבועזנהייט פון דעם געגנשטאַנד פון ליבע, הייסט חרטה.

זאָך XXXVII. דער באַגער, וואָס אַנטשטייט פון אומלוסט אָדער לוסט, האָט אָדער ליבע, איז שטאַרקער, וואָס שטאַרקער די דאָזיגע עמאָ-ציע איז.

באַ ווייז. אומלוסט פאַרמינערט אָדער הינדערט די ווירקונגס-קראַפט פון מענטשן (טייל III, אָנמערקונג צו זאָך XI), דאָס הייסט (טייל III, זאָך VII) זי פאַרמינערט אָדער הינדערט די אָנגעשטרענגטקייט, מיט וועלכער ער שטרעבט זיך צו דערהאַלטן אין זיין אייגענער עקזיסטענץ; זי איז להיפוך, אַלזאָ (טייל III, זאָך V) צו דעם דאָזיגן באַשטרעבן: אַזוי-אַרום זענען אַלע באַשטרעבונגען

פון דעם מענטשן, וועלכע זענען פון אומלוסט באוויקלט, געריכטעט אויף צו באזייטיגן די אומלוסט. וואָס גרעסער, אָבער, די אומלוסט איז, אַלץ צו אַ גרעסערן טייל פון מענטשנס ווירקונגס-קראַפט שטייט זי, אויף אַ נויטווענדיגן אופן, אַנטקעגן (לויט דער דעפיניציע נאָך פון אומלוסט); וואָס גרעסער, אַלזאָ, די אומלוסט, אַלץ גרעסער איז די ווירקונגס-קראַפט, דאָס הייסט, אַלץ שטאַר-קער דער באַגער אָדער דער פאַרלאַנג, וואָס מיט אים וועט דער מענטש באַ-שטרעבן זי צו באזייטיגן. ווייטער, אַזוי ווי די לוסט (טייל III), אָנמערקונג צו זאָך XI פאַרמערט אָדער אַנטוויקלט די ווירקונגס-קראַפט פון דעם מענטשן, קאָן עס גרינג אויף דעם זעלבן אופן באַוויןן ווערן, אַז אַ מענטש, וואָס ווערט פון לוסט אויפגעזעצט, באַגערט נישט קיין אַנדער זאָך ווי זי צו דערהאַלטן, און וואָס גרעסער די לוסט, אַלץ גרעסער וועט זיין דער באַגער.

שליסלעך, ווייל האָס און ליבע זענען אַליין עמאַציעס פון אומלוסט און לוסט, פאַלגט עס, אויף דעם זעלבן אופן, אַז דער באַשטרעב, פאַרלאַנג אָדער באַגער, וועלכער אַנטשטייט דורך האָס און ליבע, וועט זיין שטאַרקער, וואָס שטאַרקער עס איז דער האָס אָדער די ליבע. וו. א. ג. צ. ב.

זאָך XXXVIII. ווען אַ מענטש האָט אָנגעהויבן צו האַסן אַ געליבטע זאָך אַזוי, אַז די ליבע איז פּוּלשטענדיג פאַרטייליגט געוואָרן, וועט ער, אויב די אורזאַכן וועלן זיין גלייכע, פאַרפאַלגן זי מיט אַ גרעסערן האָס, איידער ווען ער וואַלט זי קיינמאַל נישט ליב געהאַט, און זיין האָס וועט זיין גרע-סער, וואָס גרעסער זיין פריהערדיגע ליבע איז געווען.

באָ ווייז. ווען אַ מענטש הויבט אָן צו האַסן דאָס, וואָס ער האָט ליב געהאַט, ווערן מער פון זיינע פאַרלאַנגען געהינדערט, איידער ווען ער וואַלט קיינמאַל נישט געליבט. דען, ליבע איז אַ לוסט (טייל III, אָנמערקונג צו זאָך XIII), וואָס אַ מענטש באַמיהט זיך צו דערהאַלטן זי וויפיל ער קאָן נאָך (טייל III, זאָך XXVIII); דאָס טוט ער דורך דעם, וואָס ער באַטראַכט די געליבטע זאָך אַלס געגנוואַרטיג, און דורך דעם, וואָס ער פאַרשאַפט איר אַזוי פיל פרייד, וויפיל נאָר מעגלעך. די דאָזיגע מיה איז שטאַרקער, וואָס שטאַר-קער די ליבע איז, און אַזוי איז אויך די מיה צו באַוויקלן, אַז די געליבטע זאָך זאָל צוריקערן זיין ליידנשאַפט (טייל III, זאָך XXXIII). די דאָזיגע באַשטרעבונגען, אָבער, ווערן געשטערט דורך דעם האָס געגן דער געליבטער זאָך (טייל III, שלוסזאָך צו זאָך XIII, און טייל III, זאָך XXIII), ממיאַ ווערט דער געליבטער (טייל III, אָנמערקונג צו זאָך XI) אויך מהאי טעמא אויפגעזעצט פון אומלוסט, און פון אַלץ אַ גרעסערער אומלוסט, וואָס גרעסער די ליבע איז געווען; דאָס הייסט, אַז צו דער אומלוסט, פאַראורזאַכט דורך האָס, קומט צו די אומלוסט, וואָס איר אורזאַך איז זיין פריהערדיגע ליבע צו דער זאָך; ובכּו, וועט דער ליבהאָבער באַטראַכטן די געליבטע זאָך מיט אַ

גרעסערער עמאָציע פון אומלוסט, דאָס הייסט, ער וועט זי האָסן מער, איידער ווען ער וואָלט זי קיינמאָל נישט ליב געהאַט, און מיט אַלץ אַ גרעסערער אינטענסיװיטעט, וואָס גרעסער זיין פריהערדיגע ליבֿע איז געווען. וו. א. ג. צ. ב. זאָץ XXXIX. ווער עס האָסט עמיצן, וועט זיך באַמיהען צו טאָן אים שאָדן, סיידן ער וועט מורא האָבן, אָז אים אַליין וועט דערפון אַ גרעסערער שאָדן אַרויסקומען; אומגעקערט, ווער עס האָט ליב עמיצן, וועט, לפי דעם זעלבן געזעץ, זוכן אים וואויל צו טאָן.

באָ וויי. ז. צו האָסן עמיצן הייסט (טייל III, אָנמערקונג צו זאָץ XIII) זיך פאַרצושטעלן אים ווי אַן אורזאָך פון אומלוסט; דעריבער, וועט דער, וואָס האָסט אימיצן, באַשטרעבן אים צו דערווייטערן אָדער צו פאַרניכטן. אויב ער האָט אָבער מורא, אָז אַ גרעסערע אומלוסט, דאָס הייסט, אַ גרעסער־רעס ביז וועט דערפון פאַר אים אַרויסוואַקסן, און אויב ער דענקט, אָז ער קאָן דאָס פאַרהיטן דורך דעם, וואָס ער וועט דעם געפלאַנטן שאָדן נישט טאָן צו דעם, וועמען ער האָסט, וועט ער (טייל III, זאָץ XXVIII) גארן זיך אָפֿ־צוהאַלטן פון פאַראורזאַכן דעם דאָזיגן שאָדן, און דער דאָזיגער באַגער וועט (טייל III, זאָץ XXXVII) זיין אין דער אמתן שטאַרקער, איידער דער פריהערדיגער, וואָס האָט אים אָנגעטריבן יאָ צו טאָן שאָדן, און ער וועט באַ־קומען איבער אים די אויבערהאַנט, ווי מיר האָבן באַהויפטעט. דער צווייטער טייל פון דעם דאָזיגן באַווייז ווערט געפיהרט אויף דעם זעלבן אופן. לכן, איז ווער עס האָסט עמיצן א. א. וו. א. ג. צ. ב.

אָנמערקונג. אונטער גוט פאַרשטיי איך דאָ יעדע אַרט פון לוסט, און אַלץ וואָס פירט צו איר, און דער עיקר דאָס, וואָס באַפרידיגט אונז. זערע גלוסטן, פון וועלכן מין זיי זאָלן נישט זיין. אונטער ביז פאַרשטיי איך יעדע אַרט פון אומלוסט, דער עיקר דאָס, וואָס שטערט דער באַפרידיגונג פון אונזערע גלוסטן. דען איך האָב געצייגט (טייל III, אָנמערקונג צו זאָץ IX), אַז מיר באַגערן נישט אין קיין פאַל עטוואָס, ווייל מיר באַאורטיילן עס אַלס גוט, נאָר, אומגעקערט, מיר הייסן גוט דאָס, וואָס מיר באַגערן: ממילא רופן מיר ביז דאָס, פון וואָס מיר ווייכן; דעריבער, באַאורטיילט אָדער שאַצט יע־דער איינער נאָך זיינע באַזונדערע עמאָציעס נאָך וואָס גוט איז, וואָס שלעכט, וואָס בעסטער, וואָס ערגער, און, שליסלעך, וואָס איז דאָס בעסטע און וואָס איז דאָס ערגסטע. אַזוי־אַרום, דענקט אַ קמצן, אַז אַ שפע געלט איז דאָס בעסטע, און אַ מאַנגל אין געלט דאָס ערגסטע. דער אמפיציעזער מענטש ווי־דער גאַרט נישט קיין זאָך אַזוי ווי פּבוד און האָט פאַר קיין זאָך אַזוי קיין מורא נישט ווי פאַר בושה. צו דעם מענטשן, וואָס איז מקנא, איז קיין זאָך נישט אַזוי איינגענעם ווי דעם אַנדערנס אומגליק, און קיין זאָך נישט אַזוי פאַרדריסיג, ווי דעם אַנדערנס ערפאַלג. און אַזוי באַאורטיילט יעדער

מענטש, לפי זיינע עמאָציעס, אַ זאָך אַלס גוט אָדער שלעכט, נוצפול, אָדער
נוצלאָז.

די עמאָציע, וואָס דורך איר ווערט דער מענטש באַאיינפלוסט אָפצוקערן
זיך דערפון, וואָס ער ווינטשט און צו ווינטשן דאָס, פון וואָס ער קערט זיך אָפּ.
הייסט פחדנות, וועלכע קאָן דעפינירט ווערן אַלס די מורא, וועלכע באַ-
איינפלוסט אַ מענטשן צו פאַרמיידן, דורך אַ קלענערן בייז, אַ בייז, וואָס ער
זעהט פאַראויס, אַז עס קומט (טייל III, זאָך XXVIII). ווען אָבער דאָס
בייז, פאַר וואָס ער האָט מורא, איז חרפה, יעמאָלט הייסט די שרעקעדיגקייט
שעמעוו די גיט. ווען, ענדלעך, דער באַנער צו פאַרמיידן דאָס אָנקומענדע
בייז ווערט אָפגעהאַלטן פון דער שרעק פאַר אַן אַנדער בייז, אַזוי, אַז דער
מענטש ווייסט נישט וואָס אויסצוקלייבן, יעמאָלט הייסט די שרעק נידער-
געשאַגנקייט, דעהויפט ווען ביידע בייזן, פאַר וועלכע ער שרעקט
זיך, זענען זייער גרויס.

זאָך XL. ווער עס שטעלט זיך פאַר, אַז עמיצער האָסט אים, און
דערביי גלויבט ער, אַז ער האָט אים נישט געגעבן קיין גרונד פאַר דעם,
וועט ער אים צוריק האָסן.

באָווייז. ווער עס שטעלט זיך פאַר, אַז עמיצער איז פון האָס אויפ-
גערעגט, וועט צוליב דעם גופא אַליין אויפגערעגט ווערן פון האָס (טייל III,
זאָך XXVII); דאָס הייסט, פון אומלוסט, באַגלייט פון דער אידעע פון אַן
אויסנווייניגסטער אורזאָך. על פי דער דאָזיגער היפאָטעזע, אָבער, שטעלט ער
זיך נישט פאַר קיין אורזאָך פאַר דער דאָזיגער אומלוסט אַחוץ אים, וואָס איז
זיין שונא. דעריבער וועט ער, פאַרשטעלנדיג זיך, אַז ער איז געהאַסט פון
עמיצן, זיין אויפגערעגט פון אומלוסט, באַגלייט פון דער אידעע פון זיין
פיינט; מיט אַנדערע ווערטער, ער וועט צוריק האָסן זיין פריינט. וו. א. ג. צ. ב.
אַנמערקונג. אין דעם אַנדערן פאַל, ווען ער שטעלט זיך פאַר, אַז
ער האָט געגעבן אַ גערעכטע אורזאָך פאַר האָס, וועט ער (טייל III, זאָך XXX
און אַנמערקונג צום זאָך) באַווירקט ווערן פון שאַנד. דאָס קומט פאַר, אָבער,
זעלטן (טייל III, זאָך XXV). די דאָזיגע געגנזייטיגקייט פון האָס קאָן
אויך אַנטשטיין דערפון, וואָס אויס דעם האָס אַנטשטייט דער באַשטרעב דעם
געהאַסטן שאַדן צו טאָן (טייל III, זאָך XXXIX). ווער עס שטעלט זיך,
אַלזאָ, פאַר, אַז ער איז פון עמיצן געהאַסט, דער וועט זיך פאַרשטעלן זיין
פריינט אַלס די אורזאָך פון אַ בייז אָדער אַן אומלוסט. אויף אַזאָ אופן וועט
ער אויפגערעגט ווערן פון אומלוסט אָדער שרעק, באַגלייט פון דער אידעע
פון זיין פריינט אַלס אורזאָך; דאָס הייסט, ער וועט אויפגערעגט ווערן פון
האָס געגן זיין פיינט, ווי איך האָב אויבן געזאָגט.

שלוס זאָך I. ווער עס שטעלט זיך פאַר, אַז דער, וועמען ער ליבט,

האַסט אים, וועט פון האָס און ליבע גלייכצייטיג באַהערשט ווערן. מחמת, אויף ווי ווייט ער שטעלט זיך פאַר, אַז ער ווערט געהאַסט, איז ער באַשטימט (לויט פאַריגן זאַץ) צוריק האָסן זיין פיינט. על פי אונזער היפּאָטעזע, אָבער, ליבט ער אים דאָך. און דעריבער וועט ער גלייכצייטיג באַהערשט ווערן פון האָס און ליבע.

שלוס זאַץ II. ווען א מענטש שטעלט זיך פאַר, אַז איינער, צו ווע- מען ער איז ביז אַהער גלייכגילטיג געווען, האָט אים אויס דעם מאַטיוו פון האָס שאַדן געטאָן, וועט ער תיכף זוכן מיט דעם זעלבן אַרט שאַדן אים צוריקצאַלן.

באָווייז. ווער עס שטעלט זיך פאַר, אַז אַן אַנדערער האָסט אים, וועט (לפי דעם לעצטן זאַץ) דעם אַנדערן צוריק האָסן, און ער וועט (טייל III, זאַץ XXVI), שטרעבן צו דערמאָנען זיך אין אַלצדינג, וואָס קאָן דעם אַנדערן אויפֿרעגן מיט אומלוסט; נאָך מער, ער וועט שטרעבן אים אַ רעה צו טאָן (טייל III, זאַץ XXXIX). נו, איז אָבער דאָס ערשטע פון דעם מין, וואָס ער שטעלט זיך פאַר, טאַקע די רעה גופא, וואָס איז געטאָן געוואָרן צו אים; ער וועט, דעריבער, תיכף שטרעבן אים צוריקצאַלן מיט דער זעלבער מטבע. יו. א. ג. צ. ב.

אַנמערקונג. דער באַשטרעב אַ רעה צו טאָן איינעם, וואָס מיר האָסן, הייסט פּעס; דער באַשטרעב צוריקצאַלן מיט דער זעלבער רעה, וואָס איז צו אונז געטאָן געוואָרן הייסט נקמה.

זאַץ VI. ווען איינער שטעלט זיך פאַר, אַז ער ווערט געליבט פון עמיצן, און ער גלויבט, אַז ער האָט קיין גרונד נישט געגעבן פאַר אַזאָ ליבע, וועט ער אים צוריק ליבן (טייל III, שלוסזאַץ צו זאַץ XV און זאַץ XVI). באָווייז. דער דאָזיגער זאַץ ווערט דערווייזן אויף דעם זעלבן אופן ווי דער פאַריגער. זעה אויך די אַנמערקונג צו דעם דאָזיגן זאַץ.

אַנמערקונג. אין דעם אַנדערן פאַל, ווען דער מענטש גלויבט, אַז ער האָט יאָ געגעבן אַ גרונד פאַר דער דאָזיגער ליבע, וועט ער זיין שטאַלץ דערויף (טייל III, אַנמערקונג צו זאַץ XXX). דאָס איז, וואָס טרעפט זייער אָפט (טייל III, זאַץ XXV), און מיר האָבן געזאָגט, אַז דער היפּוך דערפון קומט פאַר נאָר יעמאָלט, ווען אַ מענטש שטעלט זיך נאָר פאַר, אַז ער אַליין איז געהאַסט פון אַן אַנדערן (זעה די אַנמערקונג צום פאַריגן זאַץ). די דאָ- זיגע געגנוואַרטיגע ליבע, און, ממילא, דער באַגער וואויל צו טאָן יענעם, וואָס ליבט אונז (טייל III, זאַץ XXXIX) און וואָס באַמיהט זיך אונז גוטס צו טאָן, הייסט דאָן אַדער דאָנקבאַרקייט. עס זעהט, אויף אַזאָ אופן, אויס, אַז מענטשן זענען אַ סך מער גענייגט נקמה צו נעמען, איידער מוחל זיין.

שלוס זאץ. ווער עס שטעלט זיך פאָר, אַז ער ווערט געליבט פון איינעם, וועמען ער האָסט, וועט באַהערשט ווערן גלייכצייטיג פון האָס און ליבע. דאָס ווערט דערווייזן אויף דעם זעלבן אופן ווי דער ערשטער שלוס זאץ פון דעם פאָריגן זאץ.

אַנמערקונג. ווען האָס איז די איבערוועגנדע עמאַציע, וועט ער באַשטרעבן שאָדן צו טאָן וועמען ער האָט ליב. די דאָזיגע עמאַציע הייסט גרויזאַמקייט, דערהויפּט ווען מען איז איבערצייגט, אַז דער ליבהאַבער האָט נישט געגעבן קיין אויסערגעוויינטלעכע אורזאָך פאַר דעם האָס.

זאץ XLII. ווער עס האָט אויס ליבע אָדער אין דער האָפּנונג אויף כבוד דערווייזן עמיצן אַ וואוילטאָט, וועט אומלוסט דערשפירן, ווען ער זעהט, אַז די וואוילטאָט איז אָן דאַנקבאַרקייט אָנגענומען געוואָרן.

באַווייז. ווען אַ מענטש ליבט עפעס, וואָס איז צו אים גופאַ גע- גליכן, שטרעבט ער וויפיל ער קאָן צו באַווירקן, אַז ער זאָל פון דעם זעלבן צוריקגעליבט ווערן (טייל III, זאץ XXXIII). ווער, אַלזאָ, עס האָט עמיצן אויס ליבע דערווייזן אַ וואוילטאָט, דער טוט עס מיט דעם וואונטש צוריקגע- ליבט צו ווערן; דאָס הייסט, אין דער האָפּנונג אויף כבוד (טייל III, זאץ XXXIV) אָדער (טייל III, אָנמערקונג צו זאץ XXX) אויף פרייד; דעריבער וועט ער שטרעבן, ווי ווייט ער קאָן, זיך פאַרצושטעלן די דאָזיגע אורזאָך פון כבוד אָדער צו באַטראַכטן זי אַלס ווירקלעך עקזיסטירנדע, ער פּי אונזער השערה, אָבער, שטעלט ער זיך עפעס אַנדערש פאַר, וואָס שליסט אויס די עקזיסטענץ פון דער דערמאָנטער אורזאָך פון כבוד, און דערפאַר וועט ער (טייל III, זאץ XIX) דורכגענומען ווערן מיט אַ געפיל פון אומלוסט. וו. א. ג. צ. ב.

זאץ XLIII. האָס ווערט פאַרשטאַרקט דורך געגנהאַס, און ער קאָן דאַגענן פאַרטיליגט ווערן דורך ליבע.

באַווייז. ווער עס שטעלט זיך פאַר, אַז דער, וועמען ער האָסט, האָסט אים צוריק, וועט דורך דעם פילן אַ נייעם האָס, בעת דער ערשטער האָס (לפי דער היפּאָטעזע) דויערט נאָך אַליץ (טייל III, זאץ XL). שטעלט ער זיך אָבער פאַר דאַגענן, אַז דער, וועמען ער האָסט, האָט אים ליב, וועט ער אויף אַזוי ווייט זיך באַטראַכטן מיט פרייד, און (טייל III, זאץ XXIX) וועט זיך באַמיהען יענעם געפעלן צו ווערן. מיט אַנדערע ווערטער, ער וועט שטרעבן אים נישט צו האָסן (טייל III, זאץ XLI) און נישט אויפצורעגן אים מיט אומ- לוסט. דער דאָזיגער באַשטרעב וועט זיין שטאַרקער אָדער שוואַכער, לפי ערך, צו דער עמאַציע, וואָס פון איר אַנטשטייט ער. אויב ער זאָל, אַלזאָ, זיין שטאַרקער, איידער דאָס, וואָס אַנטשטייט פון האָס, און וואָס דורך דעם שטרעבט ער דער מענטש אויפצורעגן מיט אומלוסט די זאָך, וועלכע ער ליבט, ווער ער

באקומען די אויבערמאכט און פארטרייבן דעם האס פון זיין גייסט.
ו. א. ג. צ. ב.

זאץ XLIV. האס, וואָס ווערט לגמרי באַזיגט פון ליבע, גייט אַרי-
בער אין ליבע; און די ליבע איז יעמאָלט שטאַרקער ווי ווען עס וואָלט קיין
האָס נישט געווען פון פריהער.

באָווייז. דער באַווייז ווערט געפירט אויף דעם זעלבן אופן ווי דער
באַווייז צו זאץ XXXVIII פון דעם דאָזיגן טייל: מחמת, דער וואָס הייבט
אָן צו ליבן אַ זאָך, וואָס ער פלעגט האָסן, אָדער אויפגערעגט ווערן פון איר
מיט אומלוסט, פריידט זיך דערמיט אַליין, וואָס ער ליבט. צו דער דאָזיגער
פרייד, וואָס איז איינגעשלאָסן אין ליבע, קומט נאָך צו די פרייד פון דעם
שטרעבן צו דערווייטערן דעם טרויער, וואָס איז איינגעשלאָסן אין האָס (טייל
III, זאץ XXXVII), באַגלייט פון דער אידעע פון דעם, וואָס מען האָט גע-
האַסט, אַלס אורזאָך.

אַנמערקונג. ווען אַפילו דאָס זאָל אַזוי זיין, וועט דאָך קיינער
נישט שטרעבן צו האָסן עפעס אָדער אויפגערעגט צו ווערן פון אומלוסט, כדי
ער זאָל דורך דעם מער לוסט געניסן. דאָס הייסט, קיינער וועט נישט באַגערן
גענווקט צו ווערן אין דער האַפנונג, אַז ער וועט צו זיך קומען, אָדער
ווינטשן קראַנק צו ווערן, כדי ער זאָל געזונט ווערן. דען יעדער איינער
וועט תמיד שטרעבן צו דערהאַלטן זיין יש און צו דערווייטערן פֿיין ווי ווייט
ער קאָן. ווען מען זאָל זיך קאָנען פאַרשטעלן דעם היפוך דערפון, נעמלעך,
אַז אַ מענטש זאָל גאַרן צו האָסן עמיצן בכדי ער זאָל אים קאָנען מער ליב
האַבן דערנאָכדעם, וועט ער תמיד באַגערן דעם אַנדערן צו האָסן. מחמת די
שטאַרקייט פון דער ליבע איז פראָפּאַרציאָנעל צו דער שטאַרקייט פון דעם
האָס; דעריבער, וואָלט דער מענטש געגאַרט, אַז דער האָס זאָל פסדיר מער
און מער פאַרגרעסערט ווערן, און צוליב דעם זעלבן טעם וואָלט ער געוואונגט
צו ווערן מער און מער קראַנק, כדי ער זאָל קאָנען מער הנאה האָבן פון דער
צוריקגעקומענער געזונטהייט: אין אַזאָ פאַל וואָלט ער תמיד געשטרעבט צו
זיין קראַנק. וואָס איז (טייל III, זאץ VI) אומזיניג.

זאץ XLV. ווען אַ מענטש שטעלט זיך פאַר, אַז אַן אנדערער פון
זיין גלייכן האָסט עפעס אויך פון זיין גלייכן, און וואָס ער ליבט, וועט ער
האָסן דעם דאָזיגן אַנדערן.

באָווייז. די געליבטע זאָך פילט אַ געגנויטיגן האָס געגן דעם, וואָס
האָסט זי (טייל III, זאץ XL); דער ליבנדער אַלזאָ, ווען ער שטעלט זיך
פאַר, אַז עמיצער האָסט די געליבטע זאָך, שטעלט ער זיך פאַר, אַז זי איז
באַווירקט פון האָס, דאָס הייסט (טייל III, זאץ XIII) פון אומלוסט; פאַלגלעך,

איז ער אַליין באַווירקט פון אומלוסט, באַגלייט פון דער אידעע פון דעם, וואָס האָסט די געליבטע זאך, אַלס אורזאך; דאָס הייסט (טייל III, אָנמער-קונג צו זאך XIII) ער וועט האָסן דעם, וועלכער האָסט עפעס, וואָס ער אַליין האָט לייב. וו. א. ג. צ. ב.

זאך XLVI. ווען אַ מענטש איז אויפגערעגט געוואָרן מיט לוסט אָדער אומלוסט פון עמיצן, וואָס געהערט נישט צו זיין קלאַס אָדער נאַציע, און אויב די דאָזיגע לוסט אָדער אומלוסט איז באַגלייט געוואָרן פון דער אידעע פון דעם עמיצן אַלס אורזאך, אונטער דער אַלגעמיינער קאַטעגאָריע פון קלאַס אָדער נאַציע, וועט דער מענטש פילן לייב אָדער האָס, נישט נאָר צו דעם אינדיוידועלן עמיצן, נאָר אויך צו דעם גאַנצן קלאַס אָדער נאַציע, צו וועמען דער עמיצער געהערט.

באָווייז. דאָס איז קלאַר פון טייל III, זאך XVI.

זאך XLVII. די פרייד, וועלכע נעמט זיך דערפון, וואָס מיר שטעלן זיך פאַר, אַז עטוואָס וואָס מיר האָסן איז פאַרניכטעט געוואָרן אָדער גענוקט געוואָרן, איז קיינמאָל נישט אומבאַגלייט פון אַ געוויסן שמאַרץ אין אונז.

באָווייז. דאָס איז קלאַר פון טייל III, זאך XXVII. דען, אויף ווי ווייט מיר שטעלן זיך פאַר, אַז אַ זאך פון אונזער גלייכן איז אויפגערעגט פון פיין, וועלן מיר אַליין פיין פילן.

אָנמערקונג. דער דאָזיגער זאך קאָן אויך דערווייזן ווערן פון דעם שלוסזאך צו זאך XVII אין טייל II. ווען נאָר מיר דערמאָנען זיך אין עפעס, באַטראַכטן מיר עס אַלס געגנוואָרטיג, אפילו ווען עס עקזיסטירט נישט אין דער ווירקלעכקייט, און דער קערפער ווערט דערביי אויך אויפגערעגט אויף דעם זעלבן אופן; אויף ווי ווייט, דעריבער, דער זכר וועגן דער זאך איז שטאַרק, אויף אַזוי ווייט איז דער מענטש באַשטימט צו באַטראַכטן זי מיט פיין; די דאָזיגע באַשטימונג, אַזוי לאַנג ווי דאָס פאַרשטעלונגס-בילד פון דער זאך, וועגן וועלכער מיר רעדן, האַלט אָן, איז זיכער געשטערט פון דעם זכר וועגן די אַנדערע זאַכן, וועלכע שליסן-אויס די עקזיסטענץ פון דער דערמאָנ-טער זאך, אָבער נישט לגמרי צעשטערט; דערפאַר פילט אַ מענטש פרייד נאָר אויף ווי ווייט די דערמאָנטע באַשטימונג איז געשטערט. מהאי טעמא, ווערט די פרייד, וואָס אַנטשטייט פון דעם שלעכטס, וואָס איז געטאָן געוואָרן צו דער זאך, וואָס מיר האָסן, איבערגעחזרט יעדעס מאָל, ווען מיר דערמאָנען זיך אין דער געהאַטער זאך. מחמת, ווי מיר האָבן געזאָגט, ווען עס דער-וועקט זיך דאָס פאַרשטעלונגס-בילד פון דער זאך, וועגן וועלכער עס רעדט זיך, באַשטימט עס, אויף וויפיל עס שליסט איין די עקזיסטענץ פון דער זאך, דעם מענטשן צו באַטראַכטן די זאך מיט דעם זעלבן פיין. ווי ער פלעגט עס

טאָן, ווען זי האָט ווירקלעך עקזיסטירט. היות, אָבער, ווי ער האָט מיט דעם פּאַרשטעלונגס-בילד פון דער זאך פּאַרקניפט אַנדערע פּאַרשטעלונגס-בילדער, וואָס שליסן אויס איר עקזיסטענץ, לִכּן, ווערט די דאָזיגע באַשטימונג צי פּיין באַלד געשטערט און דער מענטש פּריידט זיך פון דאָס ניי אַזוי אָפט, ווי די ווידערהאַלונג קומט פּאַר. דאָס איז די סיבה פון דער הנאה, וואָס מענטשן האָבן, ווען זיי דערמאָנען זיך אין פּאַרגאַנגענע צרות און פון זייער תּענוּג, וואָס זיי האָבן, ווען זיי דערציילן וועגן געפּאַרן, פון וועלכע זיי זענען ניצול גע- וואָרן. מחמת, ווען מענטשן שטעלן זיך פּאַר אַ געפּאַר, שטעלן זיי זיך זי פּאַר לעתיד לבוא, און זיי זענען דורך דעם באַשטימט מורא צו האָבן פּאַר איר; די דאָזיגע באַשטימונג איז געשטערט פון דאָס ניי פון דער אידעע וועגן רעטונג, וועלכע איז פּאַרקניפט געוואָרן מיט דער אידעע פון געפּאַר בשעת זיי זענען פון איר ניצול געוואָרן; דאָס גיט זיי פון דאָס ניי דאָס געפּיל פון זיכערהייט, און דעריבער פּרייען זיי זיך פון דאָס ניי.

זאָך XLVIII. ליבע אָדער האָס, צום ביישפּיל, געגן פעטער ווערט אויסגעראַטן, אויב די לוסט, וועלכע איז איינגעשלאָסן אין דער ליבע, אָדער די אומלוסט, וועלכע איז איינגעשלאָסן אין דעם האָס, ווערט פּאַרקניפט מיט דער אידעע פון אַן אַנדער אורזאך; און ביידע עמאָציעס וועלן אויף אַזוי ווייט פּאַרמינערט ווערן, אויף ווי ווייט מיר שטעלן זיך פּאַר, אַז פעטער איז נישט געווען די איינציגע סיבה פון איינער אָדער פון דער אַנדערער עמאָציע. באַוווייז. דער דאָזיגער זאָך איז קלאָר בלויז פון דער דעפּיניציע פון ליבע און האָס (טייל III, אָנמערקונג צו זאָך XIII). דען לוסט הייסט ליבע צו פעטער, און אומלוסט הייסט האָס צו פעטער, פשוט אויף אַזוי ווייט, ווי פעטער ווערט באַטראַכט אַלס די אורזאך פון איינער אָדער פון דער אַנ- דערער עמאָציע. ווען דער דאָזיגער באַדינג פון קאָואַליטעט ווערט אַנטווע- דער אינגאַנצן אָדער צום טייל אַוועקגענומען, ווערט אויך נעלם אַנטוועדער אינגאַנצן אָדער צום טייל די עמאָציע צו פעטער.

זאָך XLIX. ליבע אָדער האָס צו אַ זאך, וועלכע מיר שטעלן זיך פּאַר, אַז זי איז פּריי, מוז זיין, אויב אַלע אַנדערע באַדינגונגען זענען גלייך, שטאַרקער איידער די ליבע אָדער האָס, וואָס מיר וואָלטן געפּילט צו אַ זאך, וועלכע האַנדלט עץ פי הכרח.

באַוווייז. אַ זאך, וואָס מיר שטעלן זיך זי פּאַר אַלס פּריי, מוז (טייל I, דעפּיניציע VII) דערשפּירט ווערן דורך זיך גופא אָן וועלכער עס איז אַנ- דער זאך. ווען מיר שטעלן זיך, דעריבער, פּאַר, אַז זי איז די אורזאך פון לוסט אָדער אומלוסט, וועלן מיר זי (טייל III, אָנמערקונג צו זאָך XIII) ליבן אָדער האָסן, און דערצו נאָך מיט דער העכסטער ליבע און שטאַרקסטן האָס, וואָס קאָן אַנטשטיין פון אַ געגעבענער עמאָציע. ווען אָבער די זאך, וואָס

פֿאַראַרזאָכט די עמאַציע, ווערט פֿאַגריפֿן אַלס אַזאַ, וואָס האַנדלט ער פֿי
הכרת, וועלן מיר יעמאַלט (לפי דער זעלבער דעפּיניציע VII, טייל I) זי באַ-
טראַכטן נישט אַלס די איינציגע אַרזאָך, נאָר אַלס איינע פֿון די אַרזאָכן פֿון
דער עמאַציע, און אונזער ליבע אָדער האָס צו איר וועט דעריבער זיין נישט
אַזוי גרויס.

אַנמערקונג. דערפֿון פֿאַלגט, וואָס די מענטשן, דערפֿאַר וואָס זיי
האַלטן זיך פֿאַר פֿריי, פֿילן אַ גרעסערע ליבע אָדער האָס געגן איינע די
אַנדערע, איידער געגן אַנדערע זאַכן: דערצו מוז נאָך צוגעגעבן ווערן די אי-
מיטאַציע פֿון די עמאַציע, וועלכע ווערן באַהאַנדלט אין טייל III, זאַצן
XXVII, XXXIV, XL, און XLIII.

זאַץ L. יעדע איינציגע זאַך קאָן זיין, דורך אַ צופֿאַל, אַן אַרזאָך
פֿון האַפֿענונג אין שרעק.

באַווייז. דער דאָזיגער זאַץ ווערט דערוויזן אויף דעם זעלבן אופן
ווי זאַץ XV און טייל III. זעה אויך אַנמערקונג צו זאַץ XVIII, טייל III.

אַנמערקונג. זאַכן, וועלכע זענען דורך אַ צופֿאַל די אַרזאָכן פֿון
האַפֿנונג אָדער שרעק, הייסן גוטע אָדער שלעכטע פֿאַרצייכנס. נו, אויף ווי
ווייט אַזעלכע פֿאַרצייכנס זענען די אַרזאָך פֿון האַפֿנונג און שרעק, זענען
זיי (לפי די דעפּיניציעס פֿון האַפֿנונג און שרעק, געגעבן אין דער אַנמער-
קונג צו זאַץ XVII, טייל III) אויך די אַרזאָכן פֿון לֹסט און אומלֹסט;
פֿאַלגער, באַטראַכטן מיר זיי אויף אַזוי ווייט מיט ליבע אָדער האָס, און מיר
שטרעבן אַרויסצורופן זיי אַלס מיטלען געגן דעם, וואָס מיר האַפֿן, אָדער
אַוועקצוראַמען זיי פֿון וועג אַלס מניעות אָדער אַרזאָכן דערפֿון, וואָס מיר
שרעקן זיך. עס פֿאַלגט ווייטער פֿון זאַץ XXV, טייל III, אַז מיר זענען פֿון
דער נאַטור אַזוי באַשאַפֿן, אַז מיר זאָלן לייכט גלויבן אין דעם, וואָס מיר האַפֿן,
און שווער גלויבן אין דעם, וואָס אונז שרעקט, נאָך מער, מיר זענען גענייגט
צו שאַצן אַזעלכע געגנשטאַנדן העכער אָדער נידריגער פֿון זייער אמתן
ווערט. דערפֿון זענען אַנטשטאַנען פֿאַראַרטיילן, וואָס רינגלען אַרום דעם
מענטשן פֿון אַלע זייטן.

פֿונדעסטוועגן גלויב איך נישט, אַז עס לוינט זיך אַנצוצייגן דאָ די
וואַקלונגען, וואָס אַנטשטייען פֿון האַפֿנונג און שרעק; עס פֿאַלגט פֿון דער דע-
פּיניציע פֿון די דאָזיגע עמאַציעס, אַז עס קאָן נישט זיין קיין האַפֿנונג אָן
שרעק, און קיין שרעק אָן האַפֿנונג, ווי איך וועל עס אויספֿירלעכער דער-
קלערן אויף דעם פֿאַסיגן פֿלאַץ. און אַזוי ווי מיר ליבן אָדער האַסן אַ זאַך,
אויף ווי ווייט מיר האַפֿן אָדער שרעקן זיך פֿאַר איר, וועט יעדער איינער
פֿאַר זיך אַליין קאָנען אָנווענדן אויף האַפֿנונג און שרעק דאָס, וואָס מיר
האַפֿן געזאַגט וועגן ליבע און האָס.

זאץ LI. פארשיידענע מענטשן קאָנען פון איינעם און דעם זעלבן געגנשטאַנד אויף פארשיידענע אופנים אויפגערעגט ווערן, און איין און דער-זעלבער מענטש קאָן פון איינעם און דעם זעלבן געגנשטאַנד, צו פארשיידענע צייטן, אויף פארשיידענע אופנים, אויפגערעגט ווערן.

באָ ווייז. דער מענטשלעכער קערפער ווערט באַווירקט פון אויסנוויי-גיגסטע קערפער אויף פארשיידענע אופנים (טייל II, פאָסטולאַט III). צוויי מענטשן קאָנען דעריבער אין דער זעלבער צייט פארשיידנארטיג באַווירקט ווערן און ממילא (נאָך אַקסיאָמע I, נאָך דעם הילפזאץ III פון זאץ XIII, טייל II) קאָנען זיי פארשיידנארטיג באַווירקט ווערן פון איינעם און דעם זעלבן געגנשטאַנד. וויטער קאָן דער מענטשלעכער קערפער (נאָך דעם זעלבן פאָסטולאַט נאָך) באַווירקט ווערן אַמאָל אויף איין וועג, אַמאָל אויף אַן אַנדערן; פאָלגלעך, (נאָך דער זעלבער אַקסיאָמע נאָך) קאָן ער באַווירקט ווערן צו פארשיידענע צייטן פון איינעם און דעם זעלבן אַביעקט.

אַנמערקונג. אויף אַזאָ אופן זעהען מיר, אַז עס איז מעגלעך, אַז איינער זאָל ליבן דאָס, וואָס אַן אַנדערער האָסט, און אַז איינער זאָל זיך שרעקן פאר עפעס, וואָס אַן אַנדערער שרעקט זיך נישט; און אַז איינער און דער זעלבער מענטש זאָל איצט ליבן דאָס, וואָס ער האָט פריהער געהאַט, און ער זאָל וואגן דאָרט, וואו ער האָט פריהער אַרויסגעוויזן שרעקע דיגקייט. ווי-טער, היות ווי יעדער איינער באַאורטיילט, לפי זיינע עמאָציעס, וואָס איז גוט און וואָס איז שלעכט, וואָס איז בעסער, און וואָס איז ערגער (טייל III, אָנ-מערקונג צו זאץ XXXIX) קומט אויס, אַז די מענטשן קאָנען זיין פארשיידן אין זייער אורטיילן, אַקוראַט ווי זיי זענען עס אין זייערע עמאָציעס (דאָס איז מעגלעך, הגם דער מענטשלעכער גייסט איז אַ טייל פון דעם געטלעכן פארשטאַנד, ווי איך האָב עס געצייגט אין אַנמערקונג צו זאץ XIII, טייל II). און דערפאַר קומט עס, וואָס ווען מיר פאַרגלייכן איינע מיט די אַנדערע, אונ-טערשיידן מיר זיי בלויז נאָך דער פארשיידנארטיגקייט פון זייערע עמאָציעס, און מיר קרוינען אייניגע אַלס זיך-נישט-שרעקנדיגע, אַנדערע אַלס שרעקנ-דיגע און גאָר אַנדערע מיט אַן אַנדער עפיטעט. איך וויל, למשל, אַנרופן אַ מענטשן זיך-נישט-שרעקנדיגער, ווען ער גרינגשאַצט אַ זאך, פאַר וועלכער איך פלעג מורא האָבן; אויב איך באַמערק אַחוץ דעם, אַז אין זיין באַגער שאָדן צו טאָן זיינע שונאים און וואויל צו טאָן די, וועלכע ער ליבט, ווערט ער נישט געשטערט פון דער מורא פאַר אַ ביז, וואָס פלעגט מיך אָפט שרעקן, וועל איך אים אַנרופן מוטיגער. אַ מענטש, ווידער, וועט אויסזעהן צו מיר אַ פחדן צו זיין, אויב ער האָט מורא פאַר אַ ביז, וואָס איך פלעג גרינגשאַצן; און אויב איך זאָל אַחוץ דעם באַמערקן, אַז זיין באַגער איז געשטערט פון דער מורא פאַר אַ ביז, וואָס פלעגט מיך נישט אָפּשרעקן, וועל

איך זאָגן, אז ער איז אַ פייגלינג. און אזוי וועט יעדער איינער באַ-
אורטיילן.

פון דער דאָזיגער נאַטור פון דעם מענטשן, אַלזאָ, און פון זיין אומבאַ-
שטענדיגקייט פון זיין אורטיילן, אויף וויפיל דער מענטש באַאורטיילט אָפּט
זאָכן בלוז לויט זיינע עמאָציעס, און אויף וויפיל די זאָכן, וועלכע ער גלויבט,
פאַראורזאָכן לוסט אָדער אומלוסט און שטרעבט דערפאַר זיי צו פאַרווירקלעכן
אָדער דערווייטערן, זענען אָפּט נאָר איינגעבילדעטע — נישט גערעדט שוין
וועגן דער אומזיכערהייט פון זאָכן, וואָס ווערן אָנגעוויזן אין טייל III זאָץ
XXVIII; — קאָנען מיר זיך גרינג פאַרשטעלן, אז אַ מענטש זאָל אַמאָל אויפ-
גערעגט ווערן פון לוסט, אַמאָל פון אומלוסט, באַגלייט פון דער אידעע פון
זיך גופא אַלס אורזאָך. אזוי אַרום קאָנען מיר גרינג פאַרשטיין וואָס זענען
הרטה און זעלבסטצופרידנהייט. הרטה איז אומלוסט, באַגלייט
פון דער אידעע פון זיך גופא אַלס אורזאָך. זעלבסטצופרידנהייט איז לוסט,
באַגלייט פון דער אידעע פון זיך זעלבסט אַלס אורזאָך. און די דאָזיגע עמאָ-
ציעס זענען זייער אינטענסיוו, ווייל די מענטשן האַלטן זיך פאַר פריי (טייל
III זאָץ XLIX).

זאָץ III. אַ געגנשטאַנד, וואָס מיר האָבן פריהער געזעהן אין פאַר-
בינדונג מיט אַנדערע, און וועלכער, ווי מיר שטעלן זיך פאַר, האָט נישט קיין
אייגנשאַפּט, וואָס איז נישט געמיינזאַם צו פילע געגנשטאַנדן, וועט אזוי לאַנג
פון אונז נישט באַטראַכט ווערן ווי אַ געגנשטאַנד, וואָס זאָל, לויט אונזער
פאַרשטעלונג, האָבן אַן אייגנטימלעכע אייגנשאַפּט.

באָווייז. אזוי באַלד ווי מיר שטעלן זיך פאַר אַ געגנשטאַנד, וואָס מיר
האָבן געזעהן אין פאַרבינדונג מיט אַנדערע, דערמאָנען מיר זיך תיכף אין די דאָזיגע
אַנדערע (טייל II, זאָץ XVIII, און אַנמערקונג צום זאָץ), און אזוי אַרום גייען
מיר גלייך אַריבער פון דער באַטראַכטונג וועגן איין געגנשטאַנד צו דער באַ-
טראַכטונג וועגן אַן אַנדער געגנשטאַנד. און דאָס איז דער פאַל מיט דעם געגנ-
שטאַנד, וועלכער, ווי מיר שטעלן זיך פאַר, האָט נישט קיין אייגנשאַפּט, וואָס
איז נישט געמיינזאַם צו פילע אַנדערע געגנשטאַנדן, מחמת, מיר נעמען דאָך
צוליב דעם אָן, אז מיר באַטראַכטן אין אים קיין זאָך נישט, וואָס מיר האָבן
פריהער נישט געזעהן אין פאַרבינדונג מיט אַנדערע געגנשטאַנדן. ווען מיר
נעמען אָבער אָן, אז מיר שטעלן זיך פאַר אין דעם געגנשטאַנד עפעס ספע-
ציפישעס, וואָס מיר האָבן קיינמאָל פריהער נישט געזעהן, מוזן מיר זאָגן,
אז דער גייסט, בשעת ער באַטראַכט יענעם געגנשטאַנד, האָט נישט אינוויי-
ניג אין זיך קיין זאָך, וואָס צו דער באַטראַכטונג וועגן איר זאָל ער קאָנען
אַריבערגיין פון דער באַטראַכטונג וועגן יענעם געגנשטאַנד; און דערמיט

איז ער גענויטיגט יענעם געגנשטאנד אַליין פלויז צו באַטראַכטן. דעריבער, וועלן מיר אַ געגנשטאנד א. א. וו. א. ג. צ. ב.

אַנמעה קונג. די דאָזיגע גייסטיגע פאַרענדערונג אָדער פאַרשטע-
לונג פון אַ באַזונדערער זאַך, אויף ווי ווייט זי איז אַליין אין דעם גייסט,
הייסט באַזונדערונג; ווערט זי אָבער אַרויסגערופן פון אַ געגנשטאנד
פון שרעק, הייסט זי נידערגעשלאָגנקייט, דען, די באַזונדערונג פון
עפעס בייזעס האָט דעם מענטשן אַזוי געפאַנגען אין דער באַטראַכטונג וועגן
דעם, אַז ער איז נישט ביכולת צו דענקען וועגן עפעס אַנדערש, וואָס דורך
דעם וואָלט ער געקאָנט פאַרמידן דאָס בייזע. איז אָבער דער געגנשטאנד
פון וואונדער, דעם מענטשנס קלוגהייט, פלייס, אָדער עטוואָס פון דעם דאָ-
זיגן מין, אין וואָס מיר זעהען, אַז דער מענטש שטייגט אונז ווייט אַריבער,
יעמאָלט הייסט די באַזונדערונג פאַרעהרונג; פון דער אַנדערער זייט, אויב
דאָס, וואָס מיר באַזונדערן, איז דעם מענטשנס פּעס אָדער קנאה, הייסט די
עמאָציע שוידער. ווען מיר, ווידער, באַזונדערן די קלוגהייט, די פלייס,
אָדער וואָס עס איז נישט פון מענטשן, וועלן מיר ליבן, וועט אונזער ליבע
דורך דעם זיין גרעסער (טייל III, זאץ XII), און די דאָזיגע מיט באַזונדער-
רונג אָדער פאַרעהרונג פאַרבונדענע ליבע הייסט איבערגעבנקייט. אויף
אַזא מין אופן קאָנען מיר אויך זיך פאַרשטעלן האָס, האָפּנונג, צוטרוי און
די אַנדערע עמאָציעס אַלס אַסאַציאַצירט מיט באַזונדערונג; און מיר וועלן
אַזוי אַרום זיין אימשטאנד אַרויסצודרינגען מער עמאָציעס, איידער די, וואָס
האָבן זיך שוין נעמען ערוואָרפן אין דער געברויכלעכער שפראַך. דערפון איז
קלאַר, אַז די נעמען פון די עמאָציעס האָבן זיך געבילדעט פיל מער לפי
זייער געוויינטלעכן געברויך, איידער לפי דער גענויער דערקענטעניש פון
זייער נאַטור.

אין געגנזאץ צו דער באַזונדערונג איז די פאַראַכטונג, וואָס
איר אורזאך ליגט מייסטנס דערין, וואָס מיר זעהען, אַז עמיצער באַזונדער-
דערט, ליבט און שרעקט זיך פאַר אַ זאַך, אָדער, אַז אַ זאַך ערשיינט צו זיין
ענלעך אויף דעם ערשטן אָנבליק צו אַנדערע זאַכן, וועלכע מיר באַזונדערן,
ליבן, שרעקן זיך פאַר זיי א. א. וו. און דורך דעם ווערן מיר (טייל III,
זאץ XV אין שלוסזאץ צו אים, אין זאץ XXVII) באַשטימט צו באַזונדערן,
ליבן און זיך שרעקן פאַר דער דאָזיגער זאַך. ווען אָבער דורך דער געגן-
וואַרט, אָדער דורך אַ מער גענויער באַטראַכטונג פון דער דערמאָנטער זאַך,
זענען מיר געצוואונגען איר אָפּצוואַגן אין אַלץ, וואָס קאָן זיין די אורזאך
פון באַזונדערונג, ליבע, שרעק א. א. וו., יעמאָלט פלייבט דער גייסט גע-
נויטיגט, דורך דער געגנוואַרט פון דער זאַך, צו דענקען ליבערשט וועגן די
דאָזיגע איכותן, וואָס זענען נישט פאַראַן אין דער זאַך, איידער וועגן די

וואָס זענען פאַראַן אין דער זאַך; בעת, ווען פאַרקערט, וואָלט די געגנוואַרט פון דער זאַך פאַראורזאַכט דעם גייסט צו טראַכטן הויפטזעכלעך וועגן דעם, וואָס איז פאַראַן אין דער זאַך. אַזוי ווי איבערגעבנקייט אַנטשטייט פון דעם באַוואונדערן די זאַך, וואָס מיר ליבן, אַזוי אַנטשטייט שפּאַט פון דער פאַר-אַכטונג פון דער זאַך, וואָס מיר האַסן אָדער שרעקן זיך פאַר איר, און גרינגשאַצונג פון דער פאַראַכטונג פון נאַרישקייט, ווי די פאַרעהרונג פון דער באַוואונדערונג פון דער קלוגשאַפט. ענדלעך קאַנען מיר זיך פאַר-שטעלן די עמאַציעס פון ליבע, האַפנונג, עהרע א. א. וו. אין דער אַסאַציאַ-ציע מיט פאַראַכטונג, און מיר קאַנען, דעריבער, אַרויסדרינגען אַנדערע עמאַ-ציעס, וועלכע אונטערשיידן זיך נישט איינע פון די אַנדערע מיט קיין באַ-זונדער אַנטערקענטן נאָמען.

זאַץ LIII. ווען דער גייסט באַטראַכט זיך גופא און זיין אייגענע ווירקונגס-קראַפט, דערשפירט ער לױסט, און אַלץ מער לױסט, וואָס דייטלעכער ער שטעלט זיך פאַר זיך גופא און זיין ווירקונגס-קראַפט.

באָווייז. אַ מענטש קען זיך גופא נאָר דורך די פאַרענדערונגען פון זיין קערפער, און זייערע אידעען (טייל II, זאַצן XIX און XXIII). ווען דער גייסט אַלזאָ, איז ביכולת זיך זעלבסט צו באַטראַכטן, ווערט עס אָנגענומען, אַז דערמיט גופא גייט ער אַריבער צו אַ גרעסערער פולקאָמענהייט, וואָס הייסט (טייל III, אָנמערקונג צו זאַץ XI) ער ווערט באַווירקט פון לױסט, און פון אַלץ אַ גרעסערער לױסט, וואָס דייטלעכער ער קאָן זיך פאַרשטעלן זיך גופא און זיין אייגענע ווירקונגס-קראַפט. וו. א. ג. צ. ב.

שלוס זאַץ. די דאָזיגע לױסט געפינט מער און מער נאָרונג, וואָס מער דער מענטש שטעלט זיך פאַר, אַז ער ווערט געלויבט פון אַנדערע. דען, וואָס מער ער שטעלט זיך פאַר, אַז ער ווערט פון אַנדערע געלויבט, אַלץ גרעסער איז די לױסט, וואָס מיט איר איז ער זיך משער אַנדערע צו באַווירקן. — אַ לױסט, וואָס איז פאַרבונדן מיט דער אידעע פון זיך זעלבסט (טייל III, אָנ-מערקונג צו זאַץ XXIX). אַזוי אַרום, איז ער אַליין (טייל III, זאַץ XXVII) באַווירקט פון אַ גרעסערער לױסט, באַגלייט פון דער אידעע פון זיך זעלבסט. וו. א. ג. צ. ב.

זאַץ LIV. דער גייסט שטרעבט זיך פאַרצושטעלן נאָר אַזעלכע זאַכן, וואָס דורך זיי ווערט זיין ווירקונגס-קראַפט פעסטגעשטעלט.

באָווייז. דער באַשטרעב אָדער די קראַפט פון גייסט איז די אַקטו-עלע תמצית זיינע (טייל III, זאַץ VII); די תמצית פון גייסט אָבער באַיאָהט (ווי דאָס איז קלאַר פון זיך אַליין) נאָר דאָס, וואָס דער גייסט איז און וואָס ער קאָן טאָן. דעריבער שטרעבט דער גייסט זיך פאַרצושטעלן נאָר אַזעלכע

מאכן, וואָס דורך זיי ווערט זיין ווירקונגס-קראַפט באַיאָהט אָדער פעסטגע-
שטעלט. וו. א. ג. צ. ב.

זאָץ LV. ווען דער גייסט באַטראַכט זיין אייגענע אָנמאַכט, האָט
ער דורך דעם גופא אומלוסט.

באַווייז. די תמצית פון גייסט באַיאָהט נאָר דאָס, וואָס דער גייסט
איז, אָדער וואָס ער קאָן טאָן; מיט אַנדערע ווערטער, עס איז די נאַטור פון
גייסט זיך פאַרצושטעלן נאָר אַזעלכע זאַכן, וואָס שטעלן פעסט זיין ווירקונגס-
קראַפט (רעצטער זאָץ). אויף אַזאַ אופן, ווען מיר זאָגן אָנמאַכט, זאָגן מיר
בלויז, אַז בעת דער גייסט פרוווט זיך פאַרצושטעלן עפעס, וואָס שטעלט
פעסט זיין ווירקונגס-קראַפט, ווערט ער געשטערט אין זיין באַשטרעב, דאָס
הייסט (טייל III, אָנמערקונג צו זאָץ XI) ער עמפינדט אומלוסט. וו. א. ג. צ. ב.
שלוס זאָץ. די דאָזיגע אומלוסט געפינט מער און מער נאָרונג, ווען
אַ מענטש שטעלט זיך פאַר, אַז ער ווערט פון אַנדערע געטאָדלט. דאָס קאָן
דערווייזן ווערן אויף דעם זעלבן אופן ווי דער שלוסזאָץ צו זאָץ LIII, טייל III.
אָנמערקונג. די דאָזיגע אומלוסט, באַגלייט פון דער אידעע פון
אונזער אייגענער שוואַכקייט, הייסט הכנעה. די לוסט, וואָס אַנטשטייט פון
דער באַטראַכטונג פון אונז גופא, הייסט זעלבסט-ליבע אָדער זעלבסט-
צופרידנהייט. און אַזוי ווי דאָס דאָזיגע געפיל חזרת זיך איבער אַזוי
אָפט, ווי דער מענטש באַטראַכט זיינע אייגענע טוגענטן, אָדער זיין אייגענע
ווירקונגס-קראַפט, דאַרום דערציילט יעדער איינער זייער גרען זיינע אויפטו-
אונגען, און רייסט זיך אַרויסצוווייזן די קרעפטן פון זיין קערפער און זיין
גייסט, און מהאי טעמא טאַקע פאַלן די מענטשן אַזוי גרינג צו לאַסט איינע
די אַנדערע. דערפון, ווידער, פאַלגט, אַז מענטשן זענען פון דער נאַטור פול
מיט קנאה (טייל III, אָנמערקונג צו זאָץ XXIV, און אָנמערקונג צו זאָץ
XXXII), אָדער פרייען זיך מיט די שוואַכקייטן פון זייערס גלייכן, און עמ-
פינדן אומלוסט פון זייערע טוגענטן. מחמת, ווען נאָר אַ מענטש שטעלט זיך
פאַר זיינע אייגענע האַנדלונגען, איז ער באַווירקט פון לוסט (טייל III, זאָץ
LIII), און זיין לוסט איז גרעסער, וואָס מער פולקאָמעהייט זיינע האַנדלונגען
ווייזן ארויס, און וואָס דייטלעכער ער קאָן זיי זיך פאַרשטעלן, — דאָס הייסט
(טייל II, אָנמערקונג צו זאָץ XL) וואָס מער ער קאָן זיי אונטערשיידן פון
אַנדערע, און זיי באַטראַכטן אַלס עטוואָס באַזונדערס. דעריבער וועט יעדער
איינער, באַטראַכטנדיג זיין אייגענעם זעלבסט, די גרעסטע הנאה האָבן יעמאָלט,
ווען ער באַטראַכט אַ געוויסע קוואַליטעט אין זיך, אין וועלכער ער זאָגט אָנ-
דערע אָפ, אויב אָבער דאָס, וואָס ער באַהויפטעט וועגן זיך, איז געהעריג צו
דער אַלגעמיינער אידעע פון מענטש אָדער היה, וועט ער נישט אַזוי שטאַרק
הנאה האָבן; ער וועט, פאַרקערט, שפירן אַן אומלוסט, ווען ער שטעלט זיך

פּאָר, אַז זיינע טאַטן, אין פּאַרגלייך מיט די טאַטן פון די אַנדערע, שטייען נישט אויף דער זעלבער הויך. די דאָזיגע אומלוסט (טייל III, זאָך XXVIII) וועט ער שטרעבן צו דערווייטערן דורך דעם, וואָס ער וועט געבן אַ פּאַלשע קאָנסטרוקציע צו די טאַטן פון זיין גלייכן, אָדער דורך דעם, וואָס ער וועט, ווי ווייט ער קאָן, פּאַשיינען זיינע אייגענע טאַטן.

עס איז אויף אַזאַ אופן קלאָר, אַז מענטשן זענען פון דער נאַטור גע- נויגט צו האָס און קנאה, וואָס ווערן שפעטער גענערט פון זייער ערציהונג. מחמת, עלטערן זענען געוויינט צו רייצן זייערע קינדער צו טוגענט בלויז דורך דעם אַנטרייב פון עהרע און קנאה. אָבער אפשר בלייבט גאָך דאָס באַ- דענקען, אַז מיר באַוואונדערן נישט זעלטן די טוגענטן פון מענטשן און פּאַר- עהרן די, וואָס באַזיצן זיי. כדי צו באַזייטיגן אַזאַ באַדענקען גיב איך גלייך צו דעם פּאַלגנדן שלוסזאָך.

שלוס זאָך. דער מענטש איז מקנא אויף אַ טוגנט נאָך זיין גלייכן. פּאַווייז. קנאה איז אַן אַרט האָס (טייל III, אָנמערקונג צו זאָך XXIV), אָדער (טייל III, אָנמערקונג צו זאָך XIII) אומלוסט, דאָס הייסט (אָנמערקונג צו זאָך XI, טייל III) אַ פּאַרענדערונג, וואָס דורך איר ווערט געשטערט דעם מענטשנס ווירקונגס-קראַפט, אָדער זיין באַשטרעב צו אַקטיוויטעט. אַ מענטש, אָבער, באַשטרעבט נישט, אָדער באַגערט נישט, צו טאָן קיין זאָך, וואָס קאָן נישט פּאַלגן פון זיין געגעבענער נאַטור; דערפאַר וועט אַ מענטש נישט באַ- גערן, אַז אים זאָל צוגעשריבן ווערן וועלכע עס איז ווירקונגס-קראַפט אָדער טוגענט (וואָס איז איינס און דאָס זעלבע), וועלכע איז אייגנטימלעך צו אַן אַנ- דערנס נאַטור, און פרעמד צו זיין אייגענער; דעריבער קאָן נישט זיין באַגער געהינדערט ווערן, און ער קאָן נישט פון אומלוסט באַווירקט ווערן דורך דער פּאַטראַכטונג פון אַ טוגענט אין עמיצן, וואָס איז נישט זיין גלייכן, פּאַלגלעך, קאָן ער אַזעלכן נישט מקנא זיין. ער קאָן אָבער יאָ מקנא זיין זיין גלייכן, דעם וואָס, ווי עס ווערט אָנגענומען, האָט די זעלבע נאַטור ווי ער אַליין. ו. א. ג. ז. ב.

אָנמערקונג. ווען מיר האָבן, אַלזאָ, געזאָגט אין דער אָנמערקונג צו זאָך LII, טייל III, אַז מיר פּאַרעהרן אַ מענטשן, ווייל מיר באַוואונדערן זיין קלוגהייט, מוט, א. א. וו. טוען מיר עס דערפאַר, ווייל מיר שטעלן זיך פּאַר, אַז די דאָזיגע קוואליטעטן זענען אייגנטימלעך צו אים, און נישט געמיינזאַם צו אונזער נאַטור; מיר זענען, דעריבער, נישט מער מקנא דעם באַזיצער פון די דאָזיגע קוואליטעטן, ווי מיר זענען מקנא די ביימער מיט זייער הויכקייט, און די לייבן מיט זייער שטאַרקייט.

זאָך LVI. עס זענען פּאַראַן אַזוי פיל מינים פון לוסט, אומלוסט, באַגער, און, פּאַלגלעך, אויך פון די עמאַציעס, וועלכע זענען פון זיי צוגויפּ-

אעזעצט, ווי די וואקלונגען פון דעם געמיט, אָדער ווי די עמאָציעס, וועלכע שטאַמען אָפּ פון די דאָזיגע וואַקלונגען, ווי לײַבע, האָס, האַפּנונג, שרעק א. א. וו. וויפיל עס זענען פאַראַן מינים פון געגנשטאַנדן, וואָס פון זיי ווערן מיר באַווירקט.

ב אַ ווי ז. לוסט און אומלוסט, און, ממילא די עמאָציעס, וואָס זענען פון זיי צונויפגעזעצט, אָדער וואָס שטאַמען אָפּ פון זיי, זענען לײַדנשאַפטן אָדער פאַסיווע צושטאַנדן (טייל III, אָנמערקונג צו זאָך XI); מיר זענען אָבער, אויף אַ נויטווענדיגן אופן פאַסיוו (טייל III, זאָך d) אויף ווי ווייט מיר האָבן אומאַדעקוואַטע אידעען; און נאָר אויף ווי ווייט מיר האָבן אַזעלכע אידעען זענען מיר פאַסיוו (טייל III, זאָך III). דאָס הייסט, מיר זענען נאָר אויף אַ נויטווענדיגן אופן פאַסיוו (טייל II, אָנמערקונג צו זאָך XL), אויף ווי ווייט מיר שטעלן זיך פאַר, אָדער (טייל II, זאָך XVII) און אָנמערקונג צום זאָך) אויף ווי ווייט מיר ווערן באַווירקט פון אַן עמאָציע, וואָס שליסט איין די נאָטור פון אונזער אייגענעם קערפער און די נאָטור פון אַן אויסנ-ווייניגסטן קערפער. דערפאַר מוז די נאָטור פון יעדן פאַסיווע צושטאַנד אויף אַ נויטווענדיגן אופן אַזוי דערקלערט ווערן, אַז די נאָטור פון דעם געגנ-שטאַנד, וואָס דורך אים ווערן מיר באַווירקט, זאָל אויסעדריקט ווערן. די לוסט, וואָס אַנטשטייט, לאַמיר זאָגן, פון געגנשטאַנד "א", שליסט איין די נאָ-טור פון יענעם געגנשטאַנד "א", און די לוסט, וואָס אַנטשטייט פון דעם גע-געגנשטאַנד "ב", שליסט איין די נאָטור פון דעם געגנשטאַנד "ב": אַזוי זענען די דאָזיגע ביידע עמאָציעס פון לוסט פאַרשיידן לויט זייער נאָטור אויף ווי-פיל די אורזאַכן, וואָס פון זיי אַנטשטייען זיי, זענען פאַרשיידן נאָך זייער נאָטור נאָך. אַזוי איז אויך די עמאָציע פון אומלוסט, וואָס אַנטשטייט פון איין געגנשטאַנד, לויט דער נאָטור פאַרשיידן פון דער אומלוסט, וועלכע אַנט-שטייט פון אַן אַנדער פון זיין געגנשטאַנד, און דאָס גלייכן גילט וועגן לײַבע, האָס, האַפּנונג, שרעק, וואַקלונגען פון דער נשמה א. א. וו. אויף אַזאַ אופן זענען פאַראַן אַזוי פיל מינים פון לוסט, אומלוסט, לײַבע, האָס א. א. וו. וויפיל מינים פון געגנשטאַנדן עס זענען פאַראַן, וואָס פון זיי ווערן מיר באַווירקט. דער באַגער, אָבער, איז די תּמציט, אָדער די נאָטור פון יעדן מענטשן, אויף ווי ווייט מיר שטעלן זיך פאַר, אַז ער איז באַשטימט צו אַ האַנדלונג דורך אַ וואַסערע עס איז פאַרענדערונג פון זיך זעלבסט (טייל III, אָנמערקונג צו זאָך IX); דעריבער, וועט זיין באַגער זיין פון איין מין אָדער פון אַן אַנ-דערן לפי דעם, ווי דער מענטש איז באַווירקט דורך אויסנווייניגסטע אורזאַכן פון אַזאַ אָדער אַן אַנדער מין פון לוסט, אומלוסט, לײַבע, האָס, א. א. וו. דאָס הייסט, לפי דעם, ווי זיין נאָטור איז אויף אַזאַ אָדער אַנדער אופן גע-ניגט. און די נאָטור פון איין באַגער מוז אויף אַ נויטווענדיגן אופן זיך

אונטערשיידן פון דער נאטור פון אן אנדער באגער אויף וויפיל עס אונטער-
שיידן זיך די עמאציעס, וואָס פון זיי איז יעדער באגער אַנטשטאַנען. אַלזאָ,
זענען פאַראַן אזוי פיל מינים פון באגער, וויפיל עס זענען פאַראַן מינים פון
לוסט, אומלוסט ליבע א. א. וו. ממילא (לויט דעם, וואָס מיר האָבן געציילט)
זענען פאַראַן אזוי פיל מינים פון באגער, וויפיל עס זענען פאַראַן מינים פון
געגנשטאַנדן, וואָס פון זיי ווערן מיר באַווירקט. וו. א. ג. צ. ב.

אַנמערקונג. אונטער די אַרטן פון עמאציעס, וועלכע, לפי דעם
לעצטן זאַץ, מוזן זיין זייער אַ סך, זענען די וויכטיגסטע לוקסוס, שפרות,
תאווה, זשעדנעקייט און אַמביציע, וועלכע זענען נישט מער ווי
בלויז באַגריפן פון ליבע און באַגער, וואָס דערקלערן די נאטור פון די דאָ-
זיגט ביידע עמאציעס דורך די געגנשטאַנדן, וואָס אויף זיי באַציהען זיי זיך.
מחמת, אונטער לוקסוס, שפרות, תאווה, זשעדנעקייט, אַמביציע א. א. וו. פאַר-
שטייען מיר פשוט די ליבע אָדער באַגער סעודות צו פראַווען, צו טרינקען, צו
זנות, צו רייכטום און צו רוהם. אַחוץ דעם האָבן נישט די דאָזיגע עמאציעס,
אויף ווי ווייט זיי אונטערשיידן זיך איינע פון די אנדערע בלויז דורך די גע-
גנשטאַנדן, אויף וועלכע זיי באַציהען זיך, קיינע געגנזאַצן. דען טעמע-
ראַנץ, ניכטערקייט און צניעות, וואָס מיר שטעלן געוויינטלעך
אַוועק להיפוך צו לוקסוס, שפרות און תאווה, זענען נישט קיין עמאציעס אָדער
ליידנשאַפטן, נאָר זיי צייגן די מאַכט פון דעם גייסט, וועלכער מעסיגט די
דאָזיגע עמאציעס. איך קאָן אָבער דאָ נישט ערקלערן די איבריגע אַרטן פון
עמאציעס (ווייל זיי זענען, ווי מיר האָבן געזעהן, אזוי גרויס אין צאָל ווי די
אַרטן פון געגנשטאַנדן). און ווען איך וואָלט געקאָנט, וואָלט עס נישט נויטיג
געווען. פאַר אונזער צוועק, נעמלעך, כדי צו באַשטימען די שטאַרקייט פון
די עמאציעס און די השפעה פון דעם געדאַנק איבער זיי, איז עס גענוג צו
האָבן אַן אַלגעמיינע דעפיניציע פון יעדער עמאציע. עס איז גענוג, זאָג איך,
צו פאַרשטיין די אַלגעמיינע אייגנשאַפטן פון די עמאציעס און פון דעם
גייסט, כדי צו קאָנען באַשטימען די קוואַליטעט און די גרענעץ פון דעם
גייסטס השפעה אויף דער מעסיגונג און איינשרענקונג פון די עמאציעס. הגם,
אַלזאָ, עס איז פאַראַן אַ גרויסער חלוק צווישן די פאַרשיידענע עמאציעס פון
ליבע, האָס אָדער באַגער, ווי למשל, צווישן דער ליבע צו קינדער און ליבע
צום ווייב, איז עס דאָך פאַר אונז נישט נויטיג צו קאָנען לערנען די דאָזיגע
פאַרשיידנהייטן אָדער ווייטער צו אונטערזוכן די נאטור און דעם אורשפּונג
פון די עמאציעס.

זאץ LVII. יעדע עמאציע פון איין אינדיוויד איז פאַרשיידן פון
דער עמאציע פון אן אנדער אינדיוויד, נאָר אויף אזויפיל, אויף וויפיל די

תמצית פון איין אינדיוויד אונטערשיידט זיך פון דער תמצית פון אַן אַנדערן. באַווייז. דער דאָזיגער זאַץ איז קלאָר פון אַקסיאָמע I, הינטער הילפסזאַץ III, זאַץ XIII, טייל II. מיר וועלן אָבער אים אויך באַווייזן פון דער דעפיניציע פון די דריי אורשפרינגלעכע עמאָציעס.

אַלע עמאָציעס באַציהען זיך אויף באַגער, לוסט, אָדער אומלוסט, ווי דאָס ווייזן די אויבן-געגעבענע דעפיניציעס, דער באַגער איז אָבער די נאַ-טור אָדער די תמצית פון יעדן מענטשן (טייל III, אָנמערקונג צו זאַץ IX), דעריבער איז דער באַגער פון איין אינדיוויד פאַרשיידן פון דעם באַגער פון דעם אַנדערן אינדיוויד נאָר אויף אַזוי ווייט, ווי די נאַטור אָדער די עסענץ פון איינעם אונטערשיידט זיך פון דער נאַטור אָדער פון דער עסענץ פון אַן אַנדערן. לוסט און אומלוסט, ווידער, זענען פאַסיווע צושטאַנדן אָדער ליידיג-שאַפטן, וואָס דורך זיי ווערט פאַרמערט אָדער פאַרמינערט, געהאַלפן אָדער געשטערט יעדן מענטשנס קראַפט אָדער באַשטרעב צו דערהאַלטן זיין יש (טייל III, זאַץ XI און אָנמערקונג). אונטער באַשטרעב אָבער צו דערהאַלטן זיין יש, אויף ווי ווייט עס באַציהט זיך אויף גייסט און קערפער אינאיינעם, פאַרשטייען מיר פאַרלאַנג און באַגער (טייל III, אָנמערקונג צו זאַץ IX); דערפאַר, זענען לוסט און אומלוסט אידענטיש מיט באַגער אָדער פאַרלאַנג, אויף ווי ווייט זיי ווערן דורך אויסנווייניגסטע אורזאַכן פאַרמערט אָדער פאַר-מינערט, געהאַלפן אָדער געשטערט, מיט אַנדערע ווערטער, זיי זענען יעדן מענטשנס נאַטור; פאַלגלעך, איז די לוסט אָדער אומלוסט פון איין מענטשן פאַרשיידן פון דער לוסט אָדער אומלוסט פון אַן אַנדערן מענטשן, נאָר אויף אַזוי ווייט, ווי די נאַטור און די עסענץ פון איין מענטשן אונטערשיידט זיך פון דער תמצית פון דעם אַנדערן; און יעדע עמאָציע, אַלזאָ, פון איין אינדי-וויד איז פאַרשיידן פון דער עמאָציע פון אַן אַנדערן נאָר א. א. וו. א. ג. צ. ב. אָנמערקונג. דערפון פאַלגט, אַז די עמאָציעס פון די חיות, וואָס זיי רופט מען איראַציאָנעל (מחמת, נאָך דעם ווי מיר האָבן געלערנט צו וויסן דעם אורשפּהונג פון גייסט, קאָנען מיר בשום אופן נישט באַצווייפלען, אַז די חיה האָט עמפּינדונג), אונטערשיידן זיך פון די עמאָציעס פון די מענטשן נאָר אויף אַזוי ווייט, ווי די נאַטור פון דער חיה אונטערשיידט זיך פון דער נאַטור פון דעם מענטשן. דאָס פּערד און דער מענטש ווערן גלייך געטריבן פון דעם פּריה-ורביה-באַגער, דער באַגער אָבער פון דעם ערשטן איז פּערדיש, פון דעם צווייטן איז מענטשלעך, אַזוי מוזן אויך זיך אונטער-שיידן די תּאוות און פאַרלאַנגען פון אינסעקטן, פּיש און פּויגל. הגם, אַלזאָ יעדער אינדיוויד לעבט זיך צופרידן און פריידט זיך מיט דער נאַטור, וואָס געהערט צו אים, און וואָס פון איר באַשטייט זיין יש, דאָך איז דאָס לעבן מיט וועלכן יעדערער איז צופרידן און פריידט זיך, קיין אַנדער זאַך נישט, ווי

די אידעע אָדער די נשמה פון דעם באַטרעפנדן אינדיוויד, און ממילא איז פון דער נאַטור די פרייד פון איינעם נאָר אויף אַזויפיל פאַרשיידן פון דער פרייד פון דעם אַנדערן, אויף וויפיל די המצית פון איינעם אונטערשיידט זיך פון דער המצית פון דעם אַנדערן. ענדלעך, פאָלגט פון דעם פאַריגן זאַץ, אַז עס איז פאַראַן אַ גאַנץ באַדייטנדע נפקא-מינה צווישן דער פרייד, וואָס פון איר איר, לאָמיר זאָגן, ווערט אַ שכור הינגעריסן, און דער פרייד, וואָס פון איר ווערט אַ פילאָכאַף באַהערשט, וואָס איך באַמערק דאָ בלויז אַגב אורחא. אַזוי-פיל וועגן די עמאָציעס, וואָס באַציהען זיך אויף דעם מענטשן, אויף ווי ווייט ער איז פאַסיוו. עס בלייבט צוצוגעבן אייניגע ווערטער וועגן די עמאָציעס. וואָס באַציהען זיך אויף אים, אויף ווי ווייט ער איז אַקטיוו.

זאָץ LVIII. אַחוץ דער לוסט און דעם באַגער, וועלכע זענען פאַ-סיוויטעטן אָדער ליידנשאַפטן, זענען פאַראַן אַנדערע עמאָציעס, וואָס שטאַמען אָפּ פון לוסט [און באַגער, און וואָס באַציהען זיך אויף אונז אויף ווי ווייט מיר זענען אַקטיוו.

באָווייז. ווען דער גייסט שטעלט פאַר זיך אַליין און זיין ווירקונגס-קראַפט, עמפינדט ער לוסט (טייל III, זאָץ LIII). דער גייסט אָבער באַטראַכט זיך גופא, ווען ער שטעלט זיך פאַר אַן אמתע און אַדעקוואַטע אידעע (טייל II, זאָץ XLIII) און דער גייסט באַגרייפט יאָ (טייל II, אָנמערקונג II צו זאָץ XL) אייניגע אַדעקוואַטע אידעען, ובכן, עמפינדט ער לוסט, אויף ווי ווייט ער באַ-גרייפט אַדעקוואַטע אידעען, דאָס הייסט, אויף ווי ווייט ער איז אַקטיוו (טייל III, זאָץ I). דער גייסט ווידער, הן אויף ווי ווייט ער האָט קלאַרע און דייטלעכע אידעען, הן אויף ווי ווייט ער האָט צעמישטע אידעען, שטרעבט צו דערהאַלטן זיך אין זיין אייגענעם יש (טייל III, זאָץ IX); אָבער אונטער אַזאַ באַשטרעב פאַרשטייען מיר (לויט דער אָנמערקונג צו דעם זעלבן זאָץ) באַגער; לכן, באַציהט זיך באַגער אויף אונז אויך אויף ווי ווייט מיר דערקענען, אָדער (טייל III, זאָץ I) אויף ווי ווייט מיר זענען אַקטיוו. וו. א. ג. צ. ב.

זאָץ LIX. אונטער אַלע עמאָציעס, וואָס באַציהען זיך אויף דעם גייסט, אויף ווי ווייט ער איז אַקטיוו, איז נישט פאַראַן קיין איינע, וואָס זאָל נישט קאָנען זיך באַציהען אויף לוסט אָדער באַגער.

באָווייז. אַלע עמאָציעס קאָנען זיך באַציהען אויף באַגער, לוסט און אומלוסט, ווי עס צייגן די דעפיניציעס, וואָס מיר האָבן שוין וועגן זיי געגעבן. צו, אונטער אומלוסט פאַרשטייען מיר אַ פאַרמינערונג אָדער איינגעשרענקטקייט פון דעם גייסט דענק-קראַפט (טייל III, זאָץ XI, און אָנמערקונג צום זאָץ); דעריבער, אויף ווי ווייט דער גייסט עמפינדט אומלוסט, איז זיין קראַפט צו דערקענען, אָדער ווירקונגס-קראַפט, פאַרמינערט אָדער איינגעשרענקט (טייל III, זאָץ I). פאָלגלעך, קאָנען קיינע עמאָציעס פון אומלוסט זיך נישט באַציהען

אויף דעם גייסט, אויף ווי ווייט ער איז טעטיג; נאָר בלויז די עמאָציעס פון לוסט און באַגער, וועלכע, אַלזאָ, (לויט דעם פּאָהיגן זאָן) באַציהען זיך אויף אַזוי ווייט אויך אויף דעם גייסט. וו. א. ג. צ. ב.

אַנמלערקונג. אַלע טעטיגקייטן, וואָס פּאָלגן פון עמאָציעס, וועלכע באַציהען זיך אויף דעם גייסט, אויף ווי ווייט ער דערקענט, רעכן איך צו צו גייסטיגער קראַפט, וועלכע איך טייל איין אין קוראָזש און איידל-מוט. אונטער קוראָזש פאַרשטיי איך דעם באַגער, וואָס דורך אים זוכט יעדער מענטש צו דעהאַלטן זיין אייגענעם יש אין איינקלאַנג בלויז מיט די געפאָטן פון זיין פאַרנופּט. אונטער איידלמוט פאַרשטיי איך דעם באַגער, וואָס דורך אים באַשטרעבט יעדער מענטש, בלויז דורך די געפאָטן פון פאַר-נופּט, אַנדערע מענטשן צו אונטערשטיצן און צו פאַרבינדן זיי מיט זיך אין פריינטשאַפט. די טעטיגקייטן, דעריבער, וואָס באַצוועקן בלויז די גוף פון דעם, וואָס האַנדלט, רעכן איך צו צו קוראָזש, די וואָס באַצוועקן די גוף פון אַנדערע, רעכן איך צו צו איידלמוט. אויף אַזאָ אופן זענען טעמפּעראַנץ, ניכ-טערקייט און דאָס נישט פאַרלירן זיך אין צייט פון געפאַר א. א. וו. וואַריאַ-צעס פון קוראָזש; העפלעכקייט, רחמנות א. א. וו. זענען וואַריאַצעס פון איידלמוט.

דערמיט, גלויב איך, האָב איך אַנטוויקלט די וויכטיגסטע עמאָציעס און וואַקלונגען פון דעם געמיט, וועלכע אַנטשטייען פון דער צונויפזעצונג פון די דריי אורשפּרינגלעכע עמאָציעס, נעמלעך פון באַגער, לוסט און אומלוסט. און איך האָב זיי אויס זייערע ערשטע סיבות דערקלערט. עס איז קלאַר פון וואָס איך האָב געזאָגט, אַז מיר ווערן פון אויסנווייניגסטע אורזאַכן, אויף פיל-פאַכע אופנים, אַהין און אַהער געטריבן, און ווי די כוואַליעס פון ים פון אַנטקעגנגעזעצטע ווינטן, ווערן מיר געשליידערט הין און צוריק, נישט וויסנ-דיג אונזער אויסגאַנג און אונזער שיקזאַל. איך האָב אָבער געזאָגט, אַז איך האָב אויפגעצייגט בלויז די הויפטזאַכלעכסטע געמיטס-אויפּרעגונגען, און נישט אַלע די, וואָס קאָנען געגעבן ווערן. דען ווייטער גייענדיג אויף דעם זעלבן אופן ווי פריהער, וואָלטן מיר געקאָנט גרינג אויפצייגן, אַז ליבע איז פאַרבונדן מיט חרטה. שפאַט, תּרפה א. א. וו. פון וואָס איך האָב געזאָגט וועט, דענק איך, יעדער איינער צוגעבן, אַז די עמאָציעס קאָנען איינע מיט דער אַנדערער אויף אַזוי פיל אופנים צונויפגעזעצט ווערן, און פון זיי קאָנען אַזוי פיל וואַ-ריאַציעס אַנטשטיין, אַז זיי זאָלן איבערשטייגן יעדע מעגלעכקייט פון אויס-געדריקט צו ווערן אין אַ וועלכער עס איז צאָל. פאַר מיינ צוועק אָבער איז גענוג צו האָבן אויסגערעכנט די סאַמע וויכטיגסטע; אַלע איבריגע, וואָס איך האָב אויסגעלאָזן, זענען פון אינטערעס לשם קוריאָזיטעט, אָבער נישט לשם גוצן.

עס בלייבט אונז אָבער צו באַמערקן פּאָלגנדיק וועגן דער לייבע: עס קומט פֿאַר זייער אָפט, אַז בשעת מיט געניסן אַ זאַך, וואָס מיר האָבן נאָך איר געגאַרט, באַקומט דער קערפּער דורך דעם דאָזיגן גענוס אַ נייע נטיה, וואָס דורך איר ווערט ער אַנדערש באַשטימט, און אין אים ווערן וואָך-גע-רופן אַנדערע פּאַרשטעלונגס-בילדער פון זאַכן, און דער גייסט הויבט באַלד אָן עטוואָס אַנדערש זיך פּאַרצושטעלן און צו ווינטשן: צום ביישפּיל, ווען מיר שטעלן זיך פֿאַר עטוואָס, וואָס פּלעגט אונז הנאה פאַרשאַפן מיט זיין גע-שמאַק, וועלן מיר עס געניסן, דאָס הייסט, עסן. בשעת אָבער מיר געניסן עס אַזוי, ווערט דער מאַגן אַנגעפילט, און דער קערפּער ווערט אין אַן אַנדער צושטאַנד געפּראַכט. אויב, אַלזאָ, אין דער צייט, ווען דער קערפּער געפינט זיך אין דעם דאָזיגן אַנדערן צושטאַנד, זאָל מען אים סטימולירן מיט דעם פּאַרשטעלונגס-בילד פון דער זעלבער שפּייז, וועלכע איז געגנוואָרטיג, און, ממילא, זאָל אויך סטימולירט ווערן דער באַשטרעב אָדער באַגער צו עסן, וועט די נייע דיספּאָזיציע פון קערפּער פּילן אַ ווידערוולן צום באַגער אָדער פּאַרזוך, און פּאָלגלעך, וועט די געגנוואָרט פון דער שפּייז, וואָס מיר האָבן פריהער נאָך איר געגאַרט, ווערן אָפּשיילעך. אַזאַ אָפּציה פון געפּילן הייסט איבערגעזעטיגקייט אָדער עקל.

די אויסערלעכע פּאַרענדערונגען פון קערפּער, וועלכע מען באַמערקט ביי די עמאַציעס, ווי למשל, דאָס ציטערן, דאָס בלאַס-ווערן, דאָס שלוכצן, דאָס לאַכן א. א. וו. האָב איך געלאָזן אין אַ זייט, ווייל זיי באַציהען זיך בלויז אויף דעם קערפּער, אָן וועלכן עס איז שייכות צו דעם גייסט. שליסלעך, דאַרפן די דעפיניציעס פון די עמאַציעס אין אייניגע פּונקטן סופּלעמענטירט ווערן; איך וועל דעריבער איבערחזרן זיי לויט זייער סדר, און וועל אַריינשטעלן אַזעלכע באַמערקונגען, וועלכע ווי איך דענק מוזן דאָ און דאָרט געמאַכט ווערן.

דעפיניציעס פון די עמאַציעס

I. באַגער איז דער עצם עסענץ פון מענטשן, אויף ווי ווייט זי ווערט באַגריפן אַלס אַזעלכע, וואָס איז באַשטימט צו אַ ספעציפישער אַקטיוויטעט דורך אַ געגעבענער פּאַרענדערונג פון זיך גופא.

דער קלערונג. מיר האָבן אויבן געזאָגט, אין דער אָנמערקונג צו זאַץ IX פון דעם דאָזיגן טייל, אַז באַגער איז פּאַרלאַנג, מיט אַ באַוואוסטזיין אויף דעם זעלבן; פּאַרלאַנג איז, אָבער, די עסענץ פון דעם מענטשן, אויף ווי ווייט זי איז באַשטימט צו טאָן דאָס, וואָס דינט צו איר אייגענער דער-האַלטונג. דאָך האָב איך אין דער זעלבער אָנמערקונג דערמאַנט, אַז אין דער

אמתן אָנערקען איך נישט קיין אונטערשייד צווישן מענטשלעכן פארלאנג און באַגער, מחמת, מעג דער מענטש זיין באַוואוסטזיניג אויף זיין פארלאנג אָדער נישט, בלייבט דאָך דער פארלאנג איינער און דערזעלבער. כדי, אַזאָ, אויס- צומיידן יעדע אויבנאויפגע טאטאָלאָגיע, האָב איך מיך צוריקגעהאַלטן פון צו דערקלערן באַגער דורך פארלאנג, און איך האָב זיך באַמיהט אים אַזוי צו דעפינירן, אַז אונטער איין קעפל זאָלן צונויפגעפאַסט ווערן די דאָזיגע אַלע באַשטרעבונגען פון דער מענטשלעכער נאַטור, וועלכע מיר באַצייכענען מיט די נעמען פארלאנג, ווילן, באַגער אָדער אימפולס. איך וואָלט, באמת, גע- קאַנט זאָגן, אַז באַגער איז די עסענץ פון מענטשן, אויף ווי ווייט זי ווערט באַגריפן אַלס באַשטימט צו אַ ספעציפישער טעטיגקייט; פון אַזאָ דעפיניציע, אָבער, (טייל II, זאץ XXIII) וואָלט נישט געפאַלגט, אַז דער גייסט קאָן זיין באַוואוסטזיניג אויף זיין באַגער אָדער פארלאנג. דעריבער, כדי אָנצודייטן די אורזאך פון אַזאָ באַוואוסטזיין, איז עס געווען נויטיג צוצוגעבן (אין דעם זעלבן זאץ) אויף ווי ווייט עס ווערט באַשטימט דורך אַ געגעבענער פאַרענ- דערונג, א. א. וו. דען, אונטער אַ פאַרענדערונג פון דער מענטשלעכער תמצית פאַרשטייען מיר יעדע נטיה פון דעם מענטשלעכן קערפער, מעג זי זיין איינ- געבוירן, אָדער מעג זי זיין באַגריפן בלויז דורך דעם אַטריבוט פון דענקען, אָדער בלויז דורך דעם אַטריבוט פון אויסגעשפרייטקייט, אָדער מעג זי ענדלעך זיך באַציהען אויף ביידע גלייך. אונטער דעם אויסדרוק באַגער, אַזאָ, פאַרשטיי איך דאָ יעדן באַשטרעב, אימפולס, פארלאנג און ווילן פון דעם מענטשן, וואָס איז פאַרשיידן לפי דער נטיה פון יעדן איינציגן מענטשן, און זענען דעריבער נישט זעלטן אַזוי אַנטקעגנזעצט איינע צו די אַנדערע, אַז דער מענטש פילט זיך געצויגן נאָך פאַרשיידענע ריכטונגען, און ער ווייס נישט וואוהין ער זאָל זיך ווענדן.

- II. לוסט איז אַן איבערגאַנג פון דעם מענטשן פון אַ קלענערער צו אַ גרעסערער פולקאָמענהייט.
 III. אומלוסט איז אַן איבערגאַנג פון אַ גרעסערער צו אַ קלענערער פולקאָמענהייט.

דערקלערונג. איך זאָג „איבערגאַנג“: דען לוסט איז נישט פול- קאָמענהייט גופא. מחמת ווען אַ מענטש זאָל געבוירן ווערן מיט דער פולקאָ- מענהייט, צו וועלכער ער גייט איבער, וואָלט ער זי געהאַט אין זיין רשות אַן דער עמאָציע פון לוסט. דאָס שיינט קלאָרער אַרויס פון דער באַטראַכ- טונג איבער דער אַנטקעגנזעצטער עמאָציע, אומלוסט. קיינער קאָן נישט לייקענען, אַז אומלוסט באַשטייט אין דעם איבערגאַנג צו אַ קלענערער פולקאָ- מענהייט, און נישט אין דער קלענערער פולקאָמענהייט גופא: מחמת אַ מענטש קאָן נישט האָבן קיין אומלוסט אויף ווי ווייט ער האָט אַ חלק אין

פולקאמענהייט פון וועלכן עס איז גראָד. מיר קאָנען אויך נישט זאָגן, אַז אומלוסט באַשטייט אין דעם מאַנגל פון אַ גרעסערער פולקאמענהייט. דען מאַן-גל איז גאַרנישט, בעת די עמאַציע פון לוסט איז אַן אַקטיוויטעט. דערפאַר קאָן די דאָזיגע אַקטיוויטעט זיין בלויז די אַקטיוויטעט פון איבערגאַנג פון אַ גרעסערער צו אַ קלענערער פולקאמענהייט — מיט אַנדערע ווערטער, עס איז אַן אַקטיוויטעט, וואָס דורך איר ווערט די ווירקונגס-קראַפט פון דעם מענטשן פאַרמינערט אָדער איינגעשרענקט (טייל III, אָנמערקונג צו זאַץ XI).

איך זאָג דורך די דעפיניציעס פון פריילעכקייט, סטימולאַציע, מעלאַן-כאַליע און צעה, ווייל זיי באַציהען זיך הויפטזעכלעך אויף דעם קערפער, און זיי זענען גאָר מינים פון לוסט און אומלוסט.

IV. באַוואונדערונג איז די פאַרשטעלונג פון אַ זאַך, וואָס פון איר ווערט דער גייסט נשמום דערפאַר, ווייל די דאָזיגע פאַרשטעלונג האָט נישט קיין פאַרבינדונג מיט אַנדערע פאַרשטעלונגען.

דערקלערונג. אין דער אָנמערקונג צו זאַץ XVIII, טייל II האָבן מיר געציגט, פאַרוואָס דער גייסט פון דער באַטראַכטונג איבער איין זאַך פאַלט באַלד אַריין אין דער באַטראַכטונג פון אַן אַנדער זאַך; דאָס איז נעמלעך דערפאַר, וואָס די פאַרשטעלונגס-בילדער פון די דאָזיגע זאַכן זענען פאַרקייטלט איינס מיט דעם אַנדערן און אַזוי איינגעאַרדנט, אַז איינס פאַלגט דאָס אַנדערע. דער דאָזיגער צושטאַנד פון אַסאַציאַציע איז אוממעגלעך, ווען דאָס פאַרשטעלונגס-בילד פון איין זאַך זאָל זיין ניי; דער גייסט וועט יעמאַלט בלייבן שטעקן אין דער באַטראַכטונג איבער דער דאָזיגער זאַך, ביז וואָנען ער ווערט באַשטימט דורך אַנדערע אורזאַכן צו דענקען וועגן עפעס אַנדערש.

אויף אַזאַ אופן איז די פאַרשטעלונג פון אַ נייער זאַך, אַן און פאַר זיך באַטראַכט, פון דער זעלבער נאַטור ווי אַנדערע פאַרשטעלונגען; דערפאַר שליסט איך נישט איין באַוואונדערונג אונטער די עמאַציעס, און איך זעה אויך נישט פאַרוואָס איך זאָל זיי איינשליסן, וואָרים די דאָזיגע צעשטרייטקייט פון גייסט אַנטשטייט נישט פון קיין פאַזיטיווער אורזאַך, וועלכע זאָל אַפציהען דעם גייסט פון אַנדערע זאַכן, גאָר בלויז דערפון, וואָס עס פעלט אַן אורזאַך, וועלכע זאָל דעטערמינירן דעם גייסט איבערצוגיין פון דער באַטראַכטונג פון איין געגנטשאַנד צו דער באַטראַכטונג פון אַן אַנדערן.

איך אָנערקען, דעריבער, בלויז דריי אורשפרינגלעכע אָדער גרונד-עמאַציעס (ווי איך האָב געזאָגט אין אָנמערקונג צו זאַץ XI, טייל III, נעם-דען, לוסט, אומלוסט און באַגער. איך האָב גערעדט וועגן באַוואונדערונג גאָר צוליב דעם, וואָס עס איז געוואָרן אַ הרגל צו באַצייכענען געוויסע עמאַ-ציעס, וואָס קומען אַרויס פון די אורשפרינגלעכע, מיט פאַרשידענע נעמען.

ווען זיי באַציהען זיך אויף געגנשטאַנדן, וועלכע מיר באַוואונדערן. מחמת דעם זעלבן טעם וועל איך דאָ צוגעבן אַ דעפיניציע פון פאַראַכטונג.

V. פאַראַכטונג איז די פאַרשטעלונג פון אַ זאַך, וועלכע באַריהט דעם גייסט אַזוי ווייניג, אַז ער ווערט דורך דער געגנוואָרט פון דער זאַך פיל מער באַוועגט זיך פאַרצושטעלן די איכותן, וועלכע זענען נישט פאַראַנען אין איר, איידער אַזעלכע, וואָס זענען פאַראַנען אין איר (אַנמערקונג צו זאַץ LII, טייל dII).

די דעפיניציעס פון פאַרענדערונג און גרינגשאַצונג לאָזן איך אויס, ווייל ווי ווייט מיר איז באַקאַנט האָבן קיינע עמאַציעס פון זיי זייער נאָמען נישט באַקומען.

VI. ליבע איז לוסט, באַגלייט פון דער אידעע פון אַן אויסנווייניג-סטער אורזאַך.

דערקלערונג. די דאָזיגע דעפיניציע דערקלערט מיט געניגנדער קלאַרקייט די תמצית פון ליבע; די דעפיניציע, וועלכע ווערט געגעבן פון די דאָזיגע שריפטשטעלער, וואָס זאָגן, אַז ליבע איז דער וואונטש פון דעם ליי-בענדן זיך צו פאַראייניגן מיט דער געליבטער זאַך, דריקט אויס אַן אייגנשאַפט, אָבער נישט די תמצית פון דער ליבע; און ווייל אַזעלכע שריפטשטעלער האָבן נישט גענוג דורכדרינגלעך איינגעזעהן די תמצית פון ליבע, האָבן זיי אויך נישט געקאַנט האָבן קיין קלאַרן באַגריף פון אירע אייגנשאַפטן, און דערפון איז עס געקומען, וואָס זייער דעפיניציע ווערט פון אַלע און איבעראַל אַנגענומען צו זיין אַ זייער דונקעלע. עס מוז אָבער באַמערקט ווערן, אז ווען איך זאָג, אַז עס איז אַן אייגנשאַפט פון דער ליבע, אַז דער ליבנדער זאָל ווינטשן זיך צו פאַראייניגן מיט דער געליבטער זאַך, פאַרשטיי איך נישט אונ-טער וואונטש צושטימונג אָדער איבערלייגונג, אָדער אַ פרייען אַנטשלוס פון דעם גייסט (דען, אַז דאָס איז אַ פיקציע האָבן איך באַוויזן אין זאַץ XLVIII, טייל dI); איך פאַרשטיי אויך נישט קיין באַגער צו זיין פאַראיי-ניגט מיט דער געליבטער זאַך, ווען זי איז אָפּוועזנד, אָדער צו דערהאַלטן איר געגנוואָרט, ווען זי איז יאָ פאַראַן! מחמת, די ליבע קאָן באַגריפן ווערן אַן דעם אָדער יענעם באַגער; אונטער וואונטש פאַרשטיי איך די באַפרי-דיגונג, וועלכע איז פאַראַן אין דעם ליבענדן, צוליב דער געגנוואָרט פון דער געליבטער זאַך, וואָס דורך איר ווערט די לוסט פון דעם ליבענדן פאַרשטאַרקט אָדער לפחות גענערט.

VII. האָס איז אומלוסט, באַגלייט פון דער אידעע פון אַן אויסנוויי-ניגסטער אורזאַך.

דערקלערונג. דאָס, וואָס איז דאָ באַמערקט געוואָרן, איז לייכט צו

פארשטיין, לויט דעם וואָס איז געזאָגט געוואָרן אין דער ערקלערונג פון דער פאָריגער דעפיניציע (זעה אויך אָנמערקונג צו זאָך XIII, טייל III).

VIII. נייבונג איז לוסט, באַגלייט פון דער אידעע פון עפעס, וואָס איז דורך אַ צופאַל די אורזאָך פון לוסט.

IX. ווידערוויילן איז אומלוסט, באַגלייט פון דער אידעע פון עפעס, וואָס איז דורך אַ צופאַל די אורזאָך פון אומלוסט (טייל III, אָנמערקונג צו זאָך XV).

X. פאַרעהרונג איז ליבע צו איינעם, וועמען מיר באַוואונדערן. דערקלערונג. באַוואונדערונג קומט (ווי מיר האָבן געצייגט אין טייל III, זאָך LII) פון דער נייקייט פון אַ זאָך. ווען עס טרעפט, אַלזאָ, אַז דאָס, וואָס מיר באַוואונדערן, שטעלן מיר זיך עס אָפט פאַר, וועלן מיר עס אויפהערן צו באַוואונדערן; אזוי אַרום זעהען מיר, אַז די עמאָציע פון פאַר-עהרונג קאָן גרינג פאַרוואַנדלט ווערן אין איינפאַכער ליבע.

XI. שפּאַט איז לוסט, וואָס אַנטשטייט דערפון, וואָס מיר שטעלן זיך פאַר, אַז עס איז פאַראַן עפעס, וואָס מיר פאַראַכטן אין דער זאָך, וועלכע מיר האָסן.

ערקלערונג. אויף ווי ווייט מיר פאַראַכטן אַ זאָך, וועלכע מיר האָסן, פאַרנעמען מיר איר עקזיסטענץ (טייל III, אָנמערקונג צו זאָך LII), און אויף אזוי ווייט פרייען מיר זיך (טייל III, זאָך XX). היות אָבער, ווי מיר נעמען אָן, אַז דער מענטש האַט דאָס, וואָס ער פאַרשפּאַט, קומט-אויס, אַז זיין לוסט איז נישט קיין רייכע לוסט (טייל III, אָנמערקונג צו זאָך XLVII). XII. האָפנונג איז אַן אומבאַשטענדיגע לוסט, וועלכע אַנטשטייט פון אַן אידעע פון אַ צוקונפטיגער, אָדער פאַרגאַנגענער זאָך, וואָס איבער איר אויסגאַנג זענען מיר אין אַ געוויסער הינזיכט אין ספק.

XIII. שרעק איז אומבאַשטענדיגע אומלוסט, וועלכע אַנטשטייט פון אַן אידעע פון אַ צוקונפטיגער, אָדער פאַרגאַנגענער זאָך, וואָס איבער איר אויס-גאַנג זענען מיר אין אַ געוויסער הינזיכט אין ספק (טייל III, אָנמערקונג II צו זאָך XVIII).

ערקלערונג. פון די דאָזיגע דעפיניציעס פאָלגט, אַז עס איז נישט פאַראַן קיין האָפנונג אָן שרעק און קיין שרעק אָן האָפנונג. דען, ווער עס שוועבט אין האָפנונג, און איז אין ספק איבער דעם אויסגאַנג פון אַ זאָך, וועגן אים נעמען מיר אָן, אַז ער שטעלט זיך עפעס פאַר, וואָס שליסט-אויס די עקזיסטענץ פון דער זאָך אין דער צוקונפט, און אויף אזוי ווייט, אַלזאָ, עמפינדט ער אומלוסט (טייל III, זאָך XIX), און, פאָלגלעך, בשעת ער שוועבט אין האָפנונג, שרעקט ער זיך, אַז די זאָך זאָל נישט קומען צושטאַנד. דאָ-געגן, ווער עס שרעקט זיך, דאָס הייסט, איז אין ספק איבער דעם אויסגאַנג

פון דער זאך, וועלכע ער האסט, שטעלט זיך אויך עפעס פאַר, וואָס שליסט אויס די עקזיסטענץ פון דער פאַטרעפנדער זאך; אויף אַזויפיל עמפּינדט ער לוסט, און, פאַלגלעך, האָפט ער, אַז די זאך וועט נישט מקוים ווערן (טייל III) זאך XX.

XIV. בטחון איז לוסט, וועלכע אַנטשטייט פון אַ צוקונפטיגער אָדער פאַרגאַנגענער זאך, וואָס פון איר איז אַוועקגעשאַפן געוואָרן יעדע אורזאך פון ספק.

XV. יאוש איז אומלוסט, וועלכע אַנטשטייט פון דער אידעע פון אַ צוקונפטיגער אָדער פאַרגאַנגענער זאך, וואָס פון איר איז אַוועקגעשאַפן גע- וואָרן יעדע אורזאך פון ספק.

ערקלערונג. בטחון, אַלואַ, קומט פון האַפנונג און יאוש פון שרעק, ווען עס ווערט אַוועקגעראַמט יעדע אורזאך פון ספק איבער דעם אויסגאַנג פון דער זאך. דאָס געשעהט דערפאַר, וואָס דער מענטש שטעלט זיך פאַר אַ זאך אין דעם עתיד אָדער אין דער עבר אַלס געגנוואַרט, און פאַטראַכט זי אַלס אַוועלכע, אָדער דערפאַר, וואָס ער שטעלט זיך פאַר אַנדערע זאַכן, וועלכע שליסן-אויס די עקזיסטענץ פון די אורזאַכן, וואָס האָבן אין אים דעם צווייפל אַרויסגערופן. דען, הגם מיר קאָנען קיינמאַל נישט זיין אַבסאָלוט זיכער וועגן דעם אויסגאַנג פון אַן איינצלנער זאך, (טייל II, שלוסזאך צו זאך XXXI) קאָן עס פונדעסטוועגן טרעפן, אַז מיר זאָלן בנוגע איר קיין ספק נישט פילן, מחמת מיר האָבן געצייגט (טייל II, אַנמערקונג צו זאך XLIX), אַז צו צווייפל- לען וועגן אַ זאך איז נישט דאָס זעלבע, וואָס צו זיין זיכער וועגן איר. אויף אַזא אופן קאָן עס געשעהן, אַז מיר זאָלן פון דעם פאַרשטעלונגס-בילד פון אַ זאך אין דעם עתיד אָדער אין דעם עבר אויפגערעגט ווערן מיט דער זעלבער עמאַציע פון לוסט אָדער אומלוסט, ווי פון דעם פאַרשטעלונגס-בילד פון אַ זאך אין דער געגנוואַרט. דאָס האָב איך שוין באַוווּזן אין טייל III, זאך XVIII, וואָס צו אים, ווי אויך צו דער אַנמערקונג פון דעם זעלבן זאך, שיק איך אַפּ דעם לעזער.

XVI. פרייד איז לוסט, באַגלייט פון דער אידעע פון אַ פאַרגאַנגענער זאך, וועלכע האָט איינגעטראָפן אומדערוואַרטערהייט.

XVII. אַנטווישונג איז אומלוסט, באַגלייט פון דער אידעע פון אַ פאַרגאַנגענער זאך, וועלכע האָט איינגעטראָפן אומדערוואַרטערהייט.

XXIII. רחמנות איז אומלוסט, באַגלייט פון דער אידעע פון ביין, וואָס האָט באַפאַלן עמיצן, וואָס מיר שטעלן זיך אים פאַר אַלס פון אונזער גלייכן (טייל III, אַנמערקונג צו זאך XXII און אַנמערקונג צו זאך XXVII). ערקלערונג. צווישן מיטלייד און באַרמהצייגקייט שיינט נישט

צו זיין קיין נפקא-מינה, חוץ אפשר דער, וואָס מיטליידי באַציהט זיך אויף
אַן איינצלנער אַקציע, און באַרמהאַרציגקייט אויף אַ נייגונג.

XIX. גונסט איז ליבע צו איינעם, וואָס האָט גוטס געטאָן צו אַן
אַנדערן.

ערקלערונג. איך ווייס, אָו אין דעם געוויינלעכן שפראַך-געברויך
באָדייטן די דאָזיגע ווערטער עפעס אַנדערש. מיין כונה איז אָבער צו ער-
קלערן נישט דעם באָדייט פון ווערטער, נאָר די נאָטור פון זאָכן. דעריבער
באַצייכן איך זיי מיט אַזעלכע אויסדריקן, וואָס זאָלן אַרויסברענגען מיין רעיון,
און דערביי זאָלן זיי נישט ליידן פון אַ צו-שטאַרקן אַפּקער פון זייער באָדייט
אין דער געברויכלעכער שפראַך. זאָל די דאָזיגע דערמאָנונג גילטן איין מאָל
פאַר אַלע מאָל. וועגן דער אורזאָך פון די אויבנדערמאָנטע עמאָציעס זעה
טייל III, שלוסזאָץ צו זאָץ XXVII, און טייל III, אָנמערקונג צו זאָץ XXII,
XXI. איבערשאַצונג הייסט: צו האָבן וועגן עמיצן אַ צו-גוטע מיי-
נונג, דערפאַר וואָס מיר האָבן אים ליב.

XXII. אונטערשאַצונג הייסט; צו האָבן וועגן עמיצן אַ צו-שלעכטע
מיינונג דערפאַר וואָס מיר האָסן אים.

דערקלערונג. איבערשאַצונג איז, אַלזאָ, אַ פעולה פון ליבע, און
אונטערשאַצונג — אַ פעולה פון האָס: אזוי, אָו איבערשאַצונג קאָן אויך
דעפינירט ווערן אַלס ליבע, אויף ווי ווייט זי באַאיינפלוסט דעם מענטשן צו
האָבן אַ צו-גוטע מיינונג וועגן דער געליבטער זאָך. אומגעקערט, די אונ-
טערשאַצונג קאָן דעפינירט ווערן אַלס האָס, אויף ווי ווייט זי באַאיינ-
פלוסט דעם מענטשן צו האָבן אַ צו-שלעכטע מיינונג וועגן דער געהאַסטער
זאָך (טייל III, אָנמערקונג צו זאָץ XXVI).

XXIII. קנאה איז האָס, אויף ווי ווייט זי באַאיינפלוסט דעם מענטשן
צו עמפינדן אומלוסט איבער דעם גליק פון אַן אַנדערן, און זיך פרייען מיט
דעם אומגליק פון אַן אַנדערן.

דערקלערונג. דער געגנזאָץ פון קנאה איז געוויינטלעך באַרמהער-
ציגקייט, וועלכע מען קאָן, אויף אַזאָ אופן, געגן דעם געוויינלעכן געברויך פון
וואָרט, אזוי דעפינירן:

XXIV. באַרמהערציגקייט איז ליבע, אויף ווי ווייט זי באַאיינפלוסט
דעם מענטשן צו עמפינדן לוסט איבער דעם גליק פון אַן אַנדערן, און אומ-
געקערט, צו עמפינדן אומלוסט איבער דעם אומגליק פון אַן אַנדערן.

דערקלערונג. וועגן קנאה זעה די אָנמערקונגען צו זאָץ XXIV
און XXXII, טייל III.

דאָס זענען אַלזאָ די עמאָציעס פון לוסט און אומלוסט, וועלכע זענען
צופעליג אָדער אוממיטלבאַר פאַרבונדן מיט דער אידעע פון אַן אויסנווייניג-

טטער זאך אלס אורזאך. איך גיי איצט אריבער צו אנדערע עמאציעס, מעל. כע זענען פארבונדן מיט דער אידעע פון אן אינעווייניגסטער זאך אלס אורזאך.

XXV. זעלבסטצופרידנהייט איז לוסט, וואָס אַנטשטייט דערפון, וואָס דער מענטש באַטראַכט זיך זעלבסט און זיין אייגענע ווירקונגס-קראַפט.

XXVI. נידערגעשלאַגנקייט איז אומלוסט, וואָס אַנטשטייט דערפון, וואָס דער מענטש באַטראַכט זיין שוואַכקייט פון קערפער אָדער גייסט.

דערקלערונג. זעלבסטצופרידנהייט איז אַנטקעגנזעצט צו נידער-געשלאַגנקייט, אויף ווי ווייט מיר פאַרשטייען אונטער איר לוסט, וואָס אַנט-שטייט דערפון, וואָס מיר באַטראַכטן אונזער אייגענע ווירקונגס-קראַפט. אויף ווי ווייט, אַבער, מיר פאַרשטייען אונטער איר לוסט, וועלכע איז פאַרבונדן מיט דער אידעע פון אַן אַקציע, וואָס מיר גלויבן, אַז מיר האָבן זי דורכגע-פיהרט מיט דעם פרייען באַשלוס פון אונזער גייסט, איז זי אַנטקעגנזעצט צו חרטה, וועלכע מיר קאָנען דעפּינירן אַזוי:

XXVII. חרטה איז אומלוסט, באַגלייט פון דער אידעע פון אַ טאַט, וואָס מיר גלויבן, אַז מיר האָבן זי דורכגעפיהרט מיט דער פרייער החלטה פון אונזער גייסט.

דערקלערונג. די אורזאכן פון די דאָזיגע עמאָציעס האָבן איך אויפגעצייגט אין טייל III אַנמערקונג צו זאך LI, און טייל III, זאָצן LIII, LIV, און זאך LV און אַנמערקונג צו אים. וועגן דער פרייער החלטה פון גייסט זעה טייל II, אַנמערקונג צו זאך XXXV. דאָ איז אפשר דאָס אָרט צו באַמערקן, אַז עס איז גאָר קיין חדוש נישט, וואָס די דאָזיגע אַלע טאַטן, וואָס זיי רופט מען געוויינטלעך „שלעכט“, טראָגן מיט זיך אומלוסט אלס פועל יוצא, און אַלע די טאַטן, וואָס זיי רופט מען געוויינטלעך „גוט“, רעזאָלטירן אין לוסט. דערפון, וואָס איז אויבן געזאָגט געוואָרן, איז גרינג צו פאַרשטיין, אַז דאָס הענגט אָפּ צום גרעסטן טייל פון דער דערציהונג. די עלטערן, דער-מיט וואָס זיי פאַרדאַמען די ערשטע קאַטעגאָריע פון טאַטן און מוסרן אָפט זייערע קינדער פאַר זיי, און אויך דערמיט, וואָס זיי רעדן איין די קינדער צו דער צווייטער קאַטעגאָריע און לויבן זי, האָבן זיי געפראַכט דערצו, אַז די ערשטע זאָל זיין אַסאָציאַצירט מיט אומלוסט, און די לעצטע מיט לוסט. דאָס איז אויך באַשטעטיגט דורך דער ערפאַרונג. דען מנהג און רעליגיע זענען נישט די זעלבע ביי אַלע מענטשן, נאָר וואָס ביי איינעם איז הייליג, איז ביי דעם אַנדערן פראָפאַן, און וואָס אייניגע באַטראַכטן פאַר אַ פּבּוד, באַטראַכטן עס די אַנדערע פאַר אַ חרפה. לפי דעם, ווי יעדער מענטש איז דערצויגן גע-וואָרן, האָט ער אַנטוועדער חרטה אויף אַ טאַט, אָדער ער גרויסט זיך מיט איר.

XXVIII. שט אַלץ הייסט: צו האָבן, אויס ליבע צו זיך גופא, א

צו-גרויסע מיינונג וועגן זיך.

ער קלערונג. שטאַלץ אונטערשיידט זיך, אַלזאָ, פון איבערשאַצונג דערמיט, וואָס די לעצטע באַציהט זיך אויף אַן אויסנווייניגסטן געגנטשאַנד, שטאַלץ אָבער באַציהט זיך אויף אַ מענטשן, וואָס האָט אַ צו-גוטע מיינונג וועגן זיך גופא. פונדעסטוועגן, אַזוי ווי איבערשאַצונג איז די ווירקונג פון ליבע, אַזוי איז שטאַלץ די ווירקונג אָדער אייגנשאַפט פון זעלבסטליבע, און קאָן דערפאַר דעפינירט ווערן אַלס: ליבע צו זיך זעלבסט אָדער צופרידן-הייט מיט זיך זעלבסט, אויף ווי ווייט זי באַווירקט אַ מענטשן צו האַלטן וועגן זיך צופיל. צו דער דאָזיגער עמאַציע איז נישט פאַראַן קיין געגנזאַץ. מחמת קיינער האָט נישט קיין זייער שלעכטע מיינונג וועגן זיך אויס האָס צו זיך. איך זאָג, אַז קיינער האָט נישט קיין זייער שלעכטע מיינונג וועגן זיך, אויף ווי ווייט ער שטעלט זיך פאַר, אַז ער איז נישט ביכולת צו טאָן דאָס אָדער יענץ. דען, ווען אַ מענטש שטעלט זיך פאַר, אַז ער איז נישט אימ, שטאַנד צו טאָן עטוואָס, שטעלט ער זיך דאָס פאַר על פי הכרח, און ער ווערט דורך דער דאָזיגער פאַרשטעלונג אַזוי באַאיינפלוסט, אַז ער איז טאַקע ווירקלעך נישט ביכולת צו טאָן דאָס, וואָס ער האָט זיך פאַרגעשטעלט, אַז ער קאָן נישט טאָן. מחמת אַזוי לאַנג ווי ער שטעלט זיך פאַר, אַז ער קאָן דאָס נישט טאָן, אַזוי לאַנג איז ער נישט באַשטימט עס צו טאָן, און ממילא איז עס אַזוי לאַנג אוממעגלעך פאַר אים עס צו טאָן. דאָך ווען מיר פאַסן-אויף אַזעלכע זאַכן, וואָס הענגען אָפּ פון מיינונג, קאָנען מיר זיך פאַרשטעלן אַלס מעגלעך, אַז אַ מענטש זאָל צו-ווייניג האַלטן פון זיך; דען עס קאָן טרעפן, אַז אַ מענטש, וואָס באַטראַכט טרויעריג זיין אייגענע שוואַכקייט, זאָל זיך פאַרשטעלן, אַז ער איז פאַראַכטעט פון אַלע מענטשן, בעת זיי טראַכטן וועגן קיין זאַך נישט אַזוי ווייניג ווי וועגן פאַראַכטונג צו אים. אַחוץ דעם קאָן אַ מענטש האָבן וועגן זיך אַ צו-שלעכטע מיינונג, ווען ער זאָגט זיך אָפּ עפעס אין דער געגנוואַרט בנוגע דער צוקונפט, וועגן וועלכער ער איז נישט זיכער; ווי ווען ער זאָל, למשל, באַהויפטן, אַז ער קאָן נישט בילדן קיין קלאַרע באַ-גריפן, אָדער, אַז ער קאָן קיין זאַך אַחוץ שלעכטס און שענדלעכס נישט באַגערן, א. א. וו. מיר קאָנען אויך זאָגן, אַז אַ מענטש דענקט ווייניג וועגן זיך, ווען מיר זעהען, אַז אויס גרויס מורא אָדער שאַנד וואַגט ער נישט צו טאָן, דאָס וואָס אַנדערע זיין-גלייכן וואַגן יאָ. מיר קאָנען, דערביער, אַוועק-שטעלן אין געגנזאַץ צו שטאַלץ, אַן עמאַציע, וועלכע איך וועל אַנרופן זעלבסט-דערנידערונג, דען אַזוי ווי פון זעלבסטצופרידנהייט קומט שטאַלץ, אַזוי קומט פון נידערגעשלאַנגקייט זעלבסטדערנידערונג, וועלכע מיר וועלן אויף פאַלגענדן אופן דעפינירן:

XXIX. זעלבסטדערנידערונג באדייט צו האבן וועגן זיך, אויס

אומלוסט, א צו-שלעכטע מיינונג.

ערקלערונג. מיר זענען פונדעסטוועגן אין אלגעמיין צוגעוואוינט צו שטעלן שטאָלץ קעגנאייבער דער נידערגעשלאָגנקייט, אָבער אין אזא פאל שנקען מיר מער אויפמערקזאמקייט צו דער ווירקונג פון ביידע עמאָציעס איידער צו זייער נאַטור. מיר פלעגן רופן שטאָלץ דעם מענטשן, וואָס רימט זיך צופיל (טייל III, אַנמערקונג צו זאץ XXX), וואָס רעדט וועגן קיין אַנדער זאָך נישט, ווי וועגן זיינע מעלות און אַנדערנס חסרונות, וואָס ער וויל זיין דער ערשטער, און ענדלעך, וואָס טרעט אויף מיט אַ גראַוויטעט און פאַמפ, וואָס פאַסט זיך פאַר די, וואָס פאַרנעמען אַ סך אַ העכערן שטאַנד פאַר אים. דאַגען, רופן מיר שפּל דעם מענטשן, וואָס רויטליט זיך אָפט, וואָס איז זיך מודה אויף זיינע פעלערן, און דערציילט די מעלות פון דעם אַנדערן, מאַכט פּלאַץ פאַר אַלעמען, און ענדלעך, וואָס גייט מיט זיין קאָפּ געבויגן און קימערט זיך נישט וועגן פּוץ. איבריגנס זענען די דאָזיגע עמאָציעס, נידערגעשלאָגנקייט און זעלבסטדערנידערונג, זייער זעלטן. מחמת, די מענטש-לעכער נאַטור, אַן און פאַר זיך באַטראַכט, שטרעבט געגן זיי וויפיל זי קאָן (זעה טייל III, זאָצן XIII, LIV, און, דעריבער, זענען די, וואָס מען האַלט פאַר נידערגעשלאָגענע און שפּלדיגע ביז גאַר, די גרעסטע רודפי-כבוד און בעלי-קנאה.

XXX. כבוד איז לוסט, באַגלייט פון דער אידעע פון אונזער אַ

האַנדלונג, וואָס מיר שטעלן זיך פאַר, אַז זי ווערט געלויבט פון אַנדערע.

XXXI. שאַנד, איז אומלוסט, באַגלייט פון דער אידעע פון אונזער

אַ האַנדלונג, וואָס מיר שטעלן זיך פאַר, אַז זי ווערט פון אַנדערע געטאַדלט.

ערקלערונג. זעה וועגן דעם דאָזיגן געגנשטאַנד די אַנמערקונג צו

זאָץ XXX, טייל III. דאָ וועלן מיר, אָבער, אַנווייזן אויף דעם חלוק צווישן

שאַנד און באַשיידנהייט. שאַנד איז די אומלוסט. וואָס קומט נאָך דער טאַט, וואָס

איבער איר שעמען מיר זיך. באַשיידנהייט איז דער פחד און די אימה

פאַר דער שאַנד, וואָס האַלט אָפּ דעם מענטשן פון צו באַגערן אַ נידריגע

טאַט. באַשיידנהייט ווערט געוויינטלעך באַטראַכט אַלס אַ געגנזאָץ צו אומ-

פאַרשעמטקייט, וועלכע איז אייגנטלעך גאָר קיין עמאָציע נישט, ווי איך וועל

עס אויף דעם פאַסנדן אָרט צייגן; די נעמען אָבער פון די עמאָציעס (ווי איך

האַב עס שוין דערמאָנט) באַציהען זיך מער אויף זייער געברויך איידער אויף

זייער נאַטור.

דערמיט האַב איך דערפילט מיין אויפגאַבע פון צו ערקלערן די

עמאָציעס, וועלכע אַנטשטייען פון לוסט און אומלוסט. איך גיי דערפאַר אַרי-

בער צו די, וואָס באַציהען זיך אויף באַגער.

XXXII. בענקעניש איז דער באגער אָדער פאַרלאַנג נאָך דעם באַזיך

פון אַ זאַך, וועלכער ווערט גענערט פון דעם זכרון פון דער דערמאָנטער זאַך און צוגלייך צוריקגעהאַלטן פון דעם זכרון פון אַנדערע זאַכן, וועלכע זליסן אויס איר עקזיסטענץ.

דערקלערונג. ווען מיר געדענקען אַ זאַך, ווערן מיר דורך דעם גופא נוסח צו פאַטראַכטן זי מיט דער זעלבער עמאַציע, ווי ווען די זאַך זאָל געגנוואַרטיג זיין; די דאָזיגע נטיה אָבער, אָדער באַשטרעב, ווערט געוויינטלעך. בעת מיר זענען וואָך, געשטערט דורך די פאַרשטעלונגס-בילדער פון זאַכן, וועלכע שליסן אויס די עקזיסטענץ פון דער זאַך, וועלכע מיר געדענקען. אזוי, אַז ווען מיר געדענקען אַ זאַך, וועלכע האָט אונז אויפגערעגט מיט אַ געוויסער אַרט פון לוסט, שטרעבן מיר דורך דעם גופא צו פאַטראַכטן זי מיט דער זעלבער עמאַציע פון לוסט, ווי ווען די זאַך וואָלט געווען געגנוואַרטיג. דער דאָזיגער באַשטרעב, אָבער, ווערט פאַרד געהינדערט פון דער געדעכעניש פון זאַכן, וועלכע שליסן אויס די עקזיסטענץ פון דער דערמאָנטער זאַך. דערפאַר איז בענקעניש אייגנטלעך אַן אומלוסט, וועלכע איז אַנטקעגנזעצט צו יענער לוסט, וואָס אַנטשטייט פון דער אַפּוועזנהייט פון דער געהאַסטער זאַך (טייל III, אָנמערקונג צו זאַך XLVII). היות אָבער, ווי דער נאָמען בענקעניש שיינט זיך צו באַציהען אויף באַגער, רעכנ איך די דאָזיגע עמאַציע צו די עמאַ-ציעס פון באַגער.

XXXIII. ריוואַליטעט איז דער באַגער פון אַ זאַך, וועלכער ווערט

געבוירן אין אונז דורך דעם, וואָס מיר שטעלן זיך פאַר, אַז אַנדערע האָבן דעם זעלבן באַגער.

דערקלערונג. ווער עס לויפט אַוועק, ווייל ער זעהט אַנדערע אַוועקלויפן, אָדער ווער עס שרעקט זיך, ווייל ער זעהט אַנדערע אין שרעק; אָדער ווער, ווידער, ווען ער זעהט, אַז אַן אַנדערער האָט זיך זיין האַנט פאַר-ברענט, ציהט צוריק זיין האַנט, און מאַכט אַזעלכע באַוועגונגען ווי זיין איי-געבע האַנט וואָלט פאַרברענט געוואָרן, וועגן אַזעלכן זאָגן מיר, אַז ער מאַכט נאָך די עמאַציע פון אַן אַנדערן, אָבער נישט, אַז ער קאָנקורירט מיט איהר, נישט ווייל די אורזאַכן פון ריוואַליטעט און אימיטאַציע זענען פאַרשיידן, נאָר דערפאַר, וואָס עס איז געוואָרן אַ רגילות צו רעדן וועגן ריוואַליטעט נאָר אין דעם יעניגן, וואָס מאַכט נאָך דאָס, וואָס מיר האַלטן פאַר אַנשטענדיג, ניצלעך און איינגענעם. וועגן דער אורזאַך פון ריוואַליטעט זעה טייל III, זאַך XXVII און אָנמערקונג צו דעם זעלבן זאַך.

פאַרוואָס אָבער די דאָזיגע עמאַציע ווערט מייסטנטיילס פאַרבונדן מיט דער עמאַציע פון קנאה, קאָן מען זעהען פון טייל III, זאַך XXXII און אָנמערקונג.

XXXIV. דאָן קאָדער דאָן קאָדער קייט איז דער באַגער, אָדער די שטאַרקע איבערגעבנהייט, וואָס אַנטשטייט פון ליבע, וואָס דורך איר באַ- שטרעפן מיר וואויל צו טאָן יענעם, ווער עס האָט, אויס די זעלבע געפילן פון ליבע, אונז וואויל געטאָן (זעה טייל III, זאץ XXXIX, און זאץ XLI מיט דער אַנמערקונג צו זאץ).

XXXV. וואויל טעטיגקייט איז דער באַגער וואויל צו טאָן דעם, אויף וועמען מיר האָבן רחמנות. טייל III, אַנמערקונג צו זאץ XXVII.

XXXVI. צאָרן איז דער באַגער, וואָס דורך אים ווערן מיר אויס האָס געטריבן שלעכטס צו טאָן דעם, וועמען מיר האָסן (טייל III, זאץ XXXIX).

XXXVII. נקמה איז דער באַגער, וואָס דורך אים ווערן מיר אויס געגנויטיגן האָס געטריבן צו טאָן שלעכטס דעם, ווער עס האָט אויס די זעלבע געפילן אונז שלעכטס געטאָן (זעה טייל III, שלוסזאץ II, און אַנמער- קונג צו זאץ XL).

XXXVIII. גרויזאַמקייט אָדער ווילדקייט איז דער באַגער, וואָס דורך אים ווערט דער מענטש אַנגערייצט צו טאָן שלעכטס דעם, וועמען מיר ליבן אָדער מיט וועמען מיר האָבן מיטלייד.

דער קלערונג. דער געגנזאץ פון גרויזאַמקייט איז מילדקייט, וועל- כער איז אָבער נישט קיין פאַסיווע צושטאַנד פון גייסט, רק אַ מאַכט פון דער נשמה, וואָס דורך איר באַהערשט דער מענטש זיין צאָרן און נקמה.

XXXIX. שרעקדיקייט איז דער באַגער צו פאַרמיידן, דורך אַ קלענער ביז, אַ גרעסער ביז, פאַר וועלכן מיר שרעקן זיך (טייל III, אַנ- מערקונג צו זאץ XXXIX).

XL. דריסטקייט איז דער באַגער, וואָס דורך אים ווערט אַ מענטש געטריבן צו אונטערנעמען עטוואָס, הגם עס איז פאַרבונדן מיט אַ געפאַר, וואָס אויס שרעק פאַר איר וועלן אַנדערע פון זיין גלייכן נישט ריזיקירן עס צו טאָן.

XLI. פייגהייט ווערט צוגעשריבן צו איינעם, וואָס זיין באַגער ווערט געשטערט דורך דער שרעק פאַר אַ געפאַר, וואָס אַנדערע פון זיין גלייכן וואָגן זיך געגן איר צו שטעלן.

ערקלערונג. פייגהייט איז דעריבער קיין אַנדער זאך נישט, ווי די שרעק פאַר אַ ביז, וואָס פאַר אים פלעגן זיך דאָס רוב מענטשן נישט שרעקן. דערום רעכן איך זי נישט אונטער די עמאָציעס, וואָס אַנטשטייען פון באַגער. דאָך האָב איך זי געוואָלט דאָ ערקלערן, ווייל אויף ווי ווייט מיר האָבן אין אויג דעם באַגער, איז זי די דאָזיגע עמאָציע, אַנטקעגנצועצט צו דער עמאָציע פון דריסטקייט.

XLII. קאנטערנאציע ווערט צוגעשריבן צו איינעם, וועמענס באַגער צו פאַרמיינדן שלעכטס ווערט געשטערט פון דעם שטוינען איבער דעם שלעכטס, פאַר וועלכן ער שרעקט זיך.

ערקלערונג. קאנטערנאציע איז, אַלזאָ, אַן אַרט פון פייגהייט. אויף וויפיל אַבער קאנטערנאציע אַנטשטייט פון אַ דאָפּלער שרעק, קאָן זי נענטער דעפּינירט ווערן אַלס שרעק, וואָס האַלט דעם מבולבלידן און וואַקל-דיגן מענטשן אַזוי פעסט, אַז ער איז נישט ביכולת זיך ווערן געגן דעם שלעכטס. איך זאָג „מבולבלידן“ אויף ווי ווייט מיר פאַרשטייען, אַז זיין באַ-גער זיך צו ווערן געגן דעם שלעכטס, איז געשטערט פון זיין שטוינען, איך זאָג „וואַקלדיגן“ אויף ווי ווייט מיר פאַרשטייען, אַז דער דערמאָנטער באַגער איז געשטערט פון דער שרעק פאַר אַן אַנדער, שלעכטס, וואָס פייניגט אים צוגלייך, אַזוי אַז ער ווייסט נישט פון וועלכן פון ביידע זיך אָפּצווענדן. זעה איבער דעם דאָזיגן געגנטשאַנד טייל III, אָנמערקונג צו זאָץ XXXIX און אָנמערקונג צו זאָץ LII. וועגן פייגהייט און דרייטקייט זעה טייל III, אָנ-מערקונג צו זאָץ III.

XLIII. ליבנסווירדיגקייט אָדער באַשיידנהייט איז דער באַגער צו טאָן דאָס, וואָס געפעלט מענטשן, און צוריקהאַלטן זיך דערפון, וואָס עס געפעלט זיי נישט.

XLIV. אַמביציע איז דער אוממעסיגער באַגער נאָך כבוד. ערקלערונג. אַמביציע איז דער באַגער, וואָס דורך אים ווערן אַלע עמאָציעס גענערט און פאַרשטאַרקט (טייל III, זאָץ XXVII און XXXI), דעריבער קאָן מען קוים גובר זיין די דאָזיגע עמאָציע. דען, אַזוי לאַנג ווי דער מענטש איז פאַרכאַפט פון אַ וואַסער עס איז באַגער, איז ער אין דער אייגענער צייט, אויף אַ נויטווענדיגן אופן, פאַרכאַפט פון דער דאָ-זיגער עמאָציע. „גראַד די בעסטע מענטשן“, זאָגט ציצעראַ, „ווערן דאָס רוב געלייטעט פון דעם באַגער נאָך כבוד. אפילו פילאַסאָפּן, ווען זיי שרייבן אַ בוך, וואָס אין אים פאַרדאַמען זיי דאָס יאָגן-זיך נאָך כבוד, שרייבן אויף זייערע נאָמען אויף אים“. א. א. וו.

XLV. לוקסוס איז דער אוממעסיגער באַגער אָדער אפילו ליבע צו אַ לעפּן אויף אַ פראַכטפולן און גרויסאַרטיגן שטייגער.

XLVI. שפרות איז דער אוממעסיגער באַגער און ליבע צו משקה.

XLVII. גייץ איז דער אוממעסיגער באַגער און ליבע צו רייכקייט.

XLVIII. תאוה איז באַגער און ליבע צום געשלעכטלעכן פאַרקער.

ערקלערונג. מעג דער דאָזיגער באַגער זיין אוממעסיג, אָדער

נישט, הייסט ער תאוה. די דאָזיגע לעצטע פינף עמאָציעס (ווי איך האָב אויפגעצייגט אין טייל III, זאָץ LVI) האָבן נישט קיין געגנזאַצן. דען לייט-

זעליגקייט איז אן ארט פון זאמביציע. טייל III, אָנמערקונג צו זאך XXIX. ווייטער האָב איך שוין אויך אָנגעצייגט, אז טעמפּעראַנץ, ניכטערקייט און צניעות דייטן אָן א מאַכט פון גייסט, אָבער נישט קיין פּאַסיוויטעט פון גייסט. עס קאָן פונדעסטוועגן געשעהן, אַז אַ זשענער, אַמביציעזער, אָדער אַ שרעקעדיגער מענטש זאָל זיך אָפהאַלטן פון אוממעסיגקייט אין עסן, טרינקען, אָדער סעקסועלער אָפּגעגעבנקייט, דאָך זענען זשענעקייט, אַמביציע און שרעק נישט קיין הפכים פון לוקסוס, שפרות און אויסגעלאַסטנקייט, מחמת אַ געלד-גייצער מענטש איז אָפט צופרידן אויף דעם חשבון פון אַן אַנדערן צו טרינקען און זויבן. אַן אַמביציעזער מענטש וועט זיך פון קיין זאך נישט אָפהאַלטן אזוי לאַנג ווי ער דענקט, אַז זיין צעלאָזנקייט וועט בלייבן אַ טוד. און ווען ער לעבט צווישן שפורים און אויסגעלאַסענע וועט ער, דוקא ווייל ער איז אַמביציעז, זיין געניגט צו די דאָזיגע לעסטערונגען. אַ מענטש אַ פּחדן, ענדלעך, טוט דאָס, וואָס ער וויל נישט. אַ געלט-גייצער מענטש וועט בלייבן געלט-גייציק, אפילו ווען ער זאָל, כדי צו פאַרמיידן טויט, אַריינזאָרפן זיינע אוצרות אין ים אַריין. און ווען דער בעל-תּאווה איז נידערגעשלאָגן, ווייל ער קאָן נישט זיינע תּשוקות באַפּרידיגן, הערט ער נישט אויף מהאי טעמא צו זיין אַ בעל-תּאווהניק. איבערהויפּט באַציהען זיך נישט די דאָזיגע עמאָציעס אַזויפיל אויף די אַקטועלע האַנדלונגען פון זויפן און טרינקען, ווי אויף דעם פאַרלאַנג און ליבע גופא. קיין זאך קאָן, דעריבער, נישט געשטעלט ווערן געגנאיבער די דאָזיגע עמאָציעס, אַחוץ ווילן-שטאַרקייט און איידלמוט, וואָס וועגן זיי וועל איך באַלד רעדן.

די דעפיניציעס פון אייפּערזוכט און אַנדערע וואַקלונגען פון גייסט, גיי איך פאַרביי אין שטיל-שוויגעניש, ערשטנס, דערפאַר וואָס זיי אַנטשטייען פון דער צונויפזעצונג פון די עמאָציעס, וואָס איך האָב שוין ערקלערט, צווייטנס, דערפאַר וואָס דאָס רוב פון זיי האָבן נישט קיין באַזונדערע נעמען, וואָס דאָס ווייזט, אַז פאַר פּראַקטישע צוועקן איז גענוג צו האָבן וועגן זיי בלויז אַן אַלגעמיינע ידיעה. איברינגס איז עס קלאָר פון די דעפיניציעס פון די עמאָציעס, וועלכע איך האָב אָנגעגעבן, אַז זיי אלע אַנטשטייען פון באַגער, לוסט און אומלוסט, אָדער פיל מער, אַז עס זענען נישט פאַראַן קיינע אַנ-דערע אַחוץ די דאָזיגע דריי, וואָס יעדערע פון זיי פלעגט מיט פאַרשיידענע נעמען באַצייכנט ווערן לפי אירע פאַרשיידענע שייכותן און אויסגווייניגסטע סימנים.

ווען מיר שענקען איצט אונזער אויפמערקזאַמקייט צו די דאָזיגע פּרי-מיטיווע עמאָציעס און צו דעם, וואָס מיר האָבן געזאָגט וועגן דער נאַטור פון דעם גייסט, וועלן מיר זיין אימשטאַנד צו דעפּנירן די עמאָציעס אויף ווי ווייט זיי באַציהען זיך בלויז אויף דעם גייסט.

אָלגעמיינע דעפיניציעס פון די עמאָציעס. אַן עמאָציע וועלכע הייסט אַ פאַסיוויטעט פון דעם געמיט, איז אַ מבולבלידיגע אידעע, וואָס דורך איר באַיאָהט דער גייסט וועגן זיין קערפער, אָדער אַ וועלכע עס איז טייל פון אים, אַ גרעסערע אָדער קלענערע איידער פריהער עקזיסטענץ-קראַפט, וואָס ווען זי איז פאַראַן, דעטערמינירט זי דעם גייסט גופא צו דענקען וועגן איין זאַך מער, איידער וועגן אַן אַנדערער.

ער קלערונג. איך זאָג צוערשט, אַז אַן עמאָציע אָדער אַ ליידן-שאַפט פון דעם געמיט איז אַ מבולבלידיגע אידעע. מחמת, איך האָב געציגט (טייל III, זאַץ III), אַז דער גייסט איז פאַסיוו נאָר אויף אַזוי ווייט. ווי ער האָט אומאָדעקוואַטע און צעמישטע אידעען.

איך זאָג ווייטער, „וואָס דורך איר באַיאָהט דער גייסט וועגן זיין קער-פער, אָדער וועלכען עס איז טייל פון אים גרעסערע אָדער קלענערע ווי פריהער עקזיסטענץ-קראַפט“, מחמת, אַלע אידעען, וואָס מיר האָבן וועגן קער-פער, צייגן (טייל II, שלוסזאַץ II צו זאַץ XVI) מער דעם אַקטועלן צושטאַנד פון אונזער קערפער, איידער די נאַטור פון דעם אויסנווייניגסטן קערפער. די אידעע, אַלזאָ, וועלכע שטעלט צונויף די רעאַליטעט פון אַן עמאָציע, מוז אָנ-צייכענען אָדער אויסדריקן דעם צושטאַנד פון דעם קערפער, אָדער פון אַ גע-וויסן טייל זיינעם, וואָס דער קערפער גופא אָדער זיינער אַ טייל האָט אַלס אַ רעזולטאַט דערפון, וואָס זיין ווירקונגס-קראַפט אָדער עקזיסטענץ-קראַפט איז פאַרמערט אָדער פאַרמינערט געוואָרן, געהאַלפן אָדער געשטערט געוואָרן. עס מוז אָבער באַמערקט ווערן, אַז ווען איך זאָג אַ „גרעסערע אָדער קלענערע עקזיסטענץ-קראַפט“ איידער פריהער, מיין איך נישט צו זאָגן, אַז דער גייסט פאַרגלייכט דעם געגנוואַרטן מיט דעם פאַרגאַנגענעם צושטאַנד פון קערפער, נאָר אַז די אידעע, וועלכע שטעלט צונויף די רעאַליטעט פון אַן עמאָציע, באַ-יאָהט עטוואָס וועגן קערפער, וואָס שליסט אין זיך באמת איין מער אָדער ווייניגער רעאַליטעט איידער פריהער.

און היות ווי די עסענץ פון גייסט באַשטייט דערין (טייל II, זאַצן XIII, XI), וואָס ער באַשטעטיגט די אַקטועלע עקזיסטענץ פון זיין אייגענעם קער-פער, און היות ווי מיר פאַרשטייען אונזער פולקאָמענהייט דעם עצם תמצית פון אַ זאַך, ובכן קומט-אויס, אַז דער גייסט גייט אַריבער צו אַ גרעסערער אָדער קלענערער פולקאָמענהייט אַזוי באַלד ווי עס געשעהט, אַז ער באַיאָהט וועגן זיין אייגענעם קערפער און וועגן וועלכען עס איז טייל פון אים עטוואָס, וואָס שליסט איין מער אָדער ווייניגער רעאַליטעט איידער פריהער.

ווען איך האָב אַלזאָ אויבן געזאָגט, אַז די דענק-קראַפט פון גייסט חערט פאַרמערט אָדער פאַרמינערט, האָב איך קיין אַנדער זאַך נישט געוואָלט זיי פאַרשטאַנען צו ווערן, אַז דעה גייסט האָט געבילדעט וועגן זיין אייגענעם

קערפער, אָדער וועגן אַ געוויסער טייל זיינער אָן אידעע, וועלכע דריקט-אויס
מער אָדער ווייניגער רעאַליטעט, איידער ער האָט שוין פון פריהער באַיאָהט
וועגן זיין אייגענעם קערפער, דען די פּאַרטעפּלעכקייט פון אידעען און די
אַקטועלע דענק-קראַפט ווערט געמאַסטן דורך דער פּאַרטעפּלעכקייט פון דעם
געגנשטאַנד.

ענדלעך, האָב איך צוגעגעבן „וואָס, ווען זי איז פאַראַן, דעטערמינירט
זי דעם גייסט גופא צו דענקען מער וועגן איין זאַך, איידער וועגן אַן אַנדע-
רער“, כּדי אַחוץ דער נאַטור פון לוסט און אומלוסט, וואָס זי דערקלערט דער
ערשטער טייל פון דער דעפיניציע, זאָל איך דערצו נאָך אויך קאָנען אויס-
דריקן די נאַטור פון פּאַנער.

פערטער טייל

פערטער טייל

וועגן דער מענטשלעכער קנעכטשאפט,
אָדער וועגן דער מאַכט פון די עמאַציעס

פאַרוואָרט

די מענטשלעכע אָנמאַכט צו מעסיגן און צו באַהערשן די עמאַציעס רופֿן איך קנעכטשאַפט; דען, ווען אַ מענטש איז אונטערנעוואָרפֿן צו זיינע עמאַציעס, איז ער נישט זיין אייגענער בעל-הבית, נאָר דער אונטערטאָן פון דעם שיק-זאָל, וואָס אין זיין מאַכט איז ער אַזוי געפאַנגען, אַז ער איז אָפט געצוואונגען נאָכצופאַלגן דאָס ערגערע, הגם ער האָט איינגעזעהן דאָס בעסערע. פאַרוואָס דאָס איז אַזוי, און וואָס איז גוט און וואָס איז שלעכט אין די עמאַציעס, האָב איך בדעה צו צייגן אין דעם דאָזיגן טייל פון מײַן אָפּהאַנדלונג. איידער אָבער איך הויב אָן, וועל איך מאַכן אייניגע איינלייטנדע באַמערקונגען אי-בער פּוּלִיקאַמענהייט און אומפּוּלִיקאַמענהייט, ווי אויך איבער גוטס און שלעכטס.

ווען עמיצער האָט זיך פאַרגענומען צו טאָן אַ געוויסע זאַך, און ער האָט זי פאַרענדיגט, וועט נישט נאָר ער אַליין, נאָר יעדער איינער, וואָס ווייס גענוי, אָדער דענקט, אַז ער ווייס דעם גייסט און צוועק פון דעם אויטאָר, זאָגן, אַז די אַרבעט איז איצט פּוּלִיקאַמען. ווען עמיצער, למשל, זעהט אַן אַרבעט (וועלכע איך נעם אָן, אַז זי איז נאָך נישט פאַרענדיגט) און ער ווייס, אַז דער צוועק פון דעם אויטאָר פון דער דאָזיגער אַרבעט איז צו בויען אַ הויז, וועט ער דערקלערן דאָס הויז פאַר אומפּוּלִיקאַמען; ער וועט, דאָגעבן, עס רופן פּוּלִיקאַמען אַזוי שנעל, ווי ער וועט זעהן, אַז עס איז געבראַכט גע-וואָרן ביז צום סוף, וועלכן דער אויטאָר האָט לכתחילה אין זינען געהאַט. זעהט אָבער עמיצער אַן אַרבעט, וואָס איר גלייכן האָט ער נאָך קיינמאָל פּר-הער נישט געזעהן, און ווען ער קאָן אויך נישט דעם גייסט פון דעם ווערק

מיסטער, וועט ער, נאטירלעך, נישט קאָנען וויסן צי איז די אַרבעט פּולקאָ-
מען אָדער אומפּולקאָמען. און דאָס שיינט איז געווען דער ערשטער באַדייט
פון די דאָזיגע ווערטער.

נאָכדעם, אָבער, ווי מענטשן האָבן אָנגעהויבן צו בילדן אַלגעמיינע אי-
דעען, אויסצוטראַכטן מוסטער-בילדער פון הייזער, געביידעס, טורעמס א. א.וו.
און פּאַרצוהייען אייניגע מוסטער-בילדער צו אַנדערע, איז עס געקומען דער-
צו, אַז יעדערער האָט גערופן פּולקאָמען דאָס, וואָס ער האָט געזעהן, אַז עס
שטימט צונויף מיט דער אַלגעמיינער אידעע, וואָס ער האָט געבילדעט וועגן
דער באַטרעפּנדער זאַך, און אומפּולקאָמען האָט ער גערופן דאָס, וואָס ער
האָט געזעהן, אַז עס שטימט צונויף ווייניגער מיט דעם אָנגענומענעם מוסטער-
בילד, אַפילו ווען לויט דער אָנזיכט פון דעם ווערקמייסטער איז עס געווען
פּולקאָמען ביז גאָר. דאָס שיינט צו זיין דער איינציגער טעם פאַרוואָס מען
רופט נאָטור-זאַכן, וועלכע זענען גאַרנישט געמאַכט געוואָרן פון מענטשלעכע
הענט, פּולקאָמען אָדער אומפּולקאָמען; דען די מענטשן פּלעגן וועגן נאָטיר-
לעכע זאַכן בילדן אַלגעמיינע אידעען נישט ווייניגער ווי וועגן קינסטלעכע
זאַכן, און אַזעלכע אידעען האַלטן זיי אַלס מוסטער-בילדער און גלויבן, אַז די
נאָטור — וועלכע, לויט זייער מיינונג נאָך, טוט נישט קיין זאַך אָן אַ צוועק —
האָט זיי אין אויג, און האַלט זיי פאַר אַלס מוסטער-בילדער פאַר זיין. ווען
זיי מערקן, דערום, אַז עטוואָס איז אַנטשטאַנען אין דער נאָטור, וואָס שטימט
נישט אינגאַנצן צונויף מיט דעם אָנגענומענעם מוסטער-בילד, וואָס זיי האָבן
וועגן דעם געבילדעט, גלויבן זיי, אַז די נאָטור גופא האָט אַ פעלער געמאַכט
אָדער באַאָנגען אַ פאַרזעהען, און האָט איר אַרבעט געלאָזט אומפּולקאָמען.
אויף אַזאַ אופן זעהען מיר, אַז מענטשן זענען געוואוינט צו רופן נאָטירלעכע
זאַכן פּולקאָמען אָדער אומפּולקאָמען פון זייערע אייגענע פאַראורטיילן ליבערשט,
איידער פון דער אמתער דערקענטעניש פון דער זאַך.

אין דער הוספה צו דעם ערשטן טייל האָב איך געצייגט, אַז די נאָטור
אַרבעט נישט לשם וועלכן עס איז תכלית. דען דער אייביגער און אומ-
ענדלעכער יש, וואָס מיר רופן אים גאָט אָדער נאָטור, האַנדלט ער פּי דעם
זעלבן הדרה, דורך וועלכן ער עקזיסטירט. מחמת, ער פּי דעם זעלבן הדרה
פון זיין נאָטור, דורך וועלכן ער עקזיסטירט, האַנדלט ער אויך, ווי מיר האָבן
עס געצייגט אין טייל I, זאַץ XVI. דער טעם, אָדער די סיבה, פאַרוואָס
גאָט אָדער די נאָטור עקזיסטירט, און דער טעם פאַרוואָס ער האַנדלט זענען
איינע און די זעלבע. אַזוי ווי ער עקזיסטירט נישט לשם וועלכן עס איז
צוועק, אַזוי האַנדלט ער אויך נישט לשם וועלכן עס איז צוועק. פון זיין
עקזיסטענץ און פון זיין האַנדלונג איז נישט פאַראַן קיין אָנהויב-גרונד און
קיין ענד-צוועק. די אורזאַך, וועלכע מען רופט פינאַלע, איז קיין אַנדער זאַך

נישט, ווי מענטשלעכער פארלאנג, אויף ווי ווייט ער ווערט באטרעכט אלס
 דער אורשפונג אָדער די ערשטע ארואַך פון עפעס. ווען מיר זאָגן, למשל,
 אז דאָס באַוואוינען איז די פינאַלע ארואַך פון דעם אָדער יענעם הויז, פאַר-
 שטייען מיר אונטער דעם קיין אַנדער זאָך נישט ווי דאָס, וואָס דער מענטש,
 האָבנדיג זיך פאַרגעשטעלט די אַנגענעמלעכקייטן פון הויזלעכן לעבן, האָט
 באַקומען דעם פאַרלאַנג צו בויען אַ הויז. דעריבער איז דאָס באַוואוינען,
 אויף ווי ווייט עס ווערט באַטרעכט אלס אַ פינאַלע ארואַך, קיין אַנדער זאָך
 נישט ווי דער דאָזיגער איינצלענער באַגער, וועלכער איז אין דער אמתן די
 באַוויקנדע ארואַך; עס ווערט באַטרעכט אלס אַן ערשטע ארואַך דערפאַר,
 וואָס מענטשן בכלל קענען נישט די ארואַכן פון זייערע באַגערן. זיי זענען,
 ווי איך האָב עס שוין אָפט געזאָגט, באַוואוסטיניג אויף זייערע אייגענע
 האַנדלונגען און פאַרשלאַגן, אָבער אומבאַוואוסטיניג אויף די ארואַכן, וואָס
 דורך זיי ווערן זיי באַשטימט עטוואָס צו פאַרלאַנגען. ובכן, איז דאָס, וואָס
 מען זאָגט געוויינטלעך, אַז די נאַטור באַגייט מאַכעמאָל פעלערן און פאַר-
 זעהענס און דרינגט אַרויס זאַכן, וואָס זענען אומפולקאָמען, רעכן איך צו צו
 די פיקציעס, וואָס זיי האָבן איך באַהאַנדלט אין דער הוספה צו דעם ערשטן
 טייל. פולקאָמענהייט און אומפולקאָמענהייט זענען, אַלזאָ, אין דער ווירקלעכ-
 קייט נאָר מאָדוסן פון דענקען אָדער באַגריפן, וואָס מיר בייַדן דורך דעם,
 וואָס מיר פאַרגלייכן אינדיוידן פון דעם זעלבן מין אָדער אַרט איינעם מיט
 דעם אַנדערן; און אויס דעם דאָזיגן גרונד האָבן אייבן געזאָגט (טייל II,
 דעפיניציע VI), אַז אונטער רעאַליטעט און פולקאָמענהייט פאַרשטיי איך
 איינס און דאָס זעלבע. דען מיר זענען געוואוינט צוויקסירן אלע איינצלע
 זאַכן אין דער נאַטור צו איין גאַטונג, וואָס רופט זיך די העכסטע גאַטונג,
 נעמלעך צו דער קאָטעגאָריע פון זיין, וואָס צו איר געהערן אַבסאָלוט אלע
 אינדיוידן אין דער נאַטור. אויף אַזוי ווייט, אַלזאָ, ווי מיר פירן צוריק אלע
 אינדיוידן אין דער נאַטור צו דער דאָזיגער קאָטעגאָריע, און נאָכדעם פאַר-
 גלייכן זיי איינעם מיט דעם אַנדערן, געפינען מיר, אַז איינגע באַזיגן מער
 זיין אָדער רעאַליטעט איידער די אַנדערע; אויף אַזוי ווייט זאָגן מיר, אַז איי-
 ניגע זענען מער פולקאָמען איידער די אַנדערע, און אויף ווי ווייט מיר
 שרייבן זיי צו עפעס אַזעלכס, וואָס שליסט-איינ געגאַציע, ווי גרענעץ, סוף,
 אַנמאַכט און דאָס גלייכן, אויף אַזוי ווייט רופן מיר זיי אומפאַקאָמען, ווייל
 זיי באַאיינפלוסן אונזער גייסט נישט אַזוי פיל, ווי די זאַכן, וועלכע מיר רופן
 פולקאָמען; נישט אָבער, דערפאַר וואָס זיי האָבן אַ וועלכן עס איז וועזנטלעכן
 חסרון, אָדער דערפאַר, וואָס די נאַטור איז באַגאַנגען אַ פאַרזען, מחמת קיין זאָך
 קומט נישט צו דער נאַטור פון אַ זאָך, אַחוץ דאָס, וואָס פאַלגט פון דער נאַ-
 טור-נויטוענדיגקייט פון דער ווירקנדער ארואַך, און אַלץ, וואָס פאַלגט פון

דער נויטווענדיגקייט פון דער נאטור פון דער ווירקנדער אורזאך, מוז, אויף א נויטווענדיגן אופן, געשעהן.

וואָס אָנבאַקאַנגט די אויסדריקן גוט און שלעכט, באַצייכענען זיי נישט קיין פּאָזיטיווע קוואַליטעט אין זאָכן, וואָס ווערן אין זיך גופא באַטראַכט, נאָר זיי זענען בלוז מאָדוסן פון דענקען, אָדער באַגריפן, וואָס מיר בילדן דורך דעם, וואָס מיר פאַרגלייכן זאָכן איינע מיט דער אַנדערער. דען איינע און די זעלבע זאך קאָן אין דער אייגענער צייט זיין גוט, שלעכט און אונדי-פערענט. מוזיק, למשל, איז גוט פאַר דעם, וואָס איז מעלאַנכאָליש, שלעכט פאַר דעם, וואָס איז אין טרויער, און פאַר דעם, וואָס איז טוב, איז זי נישט גוט און נישט שלעכט.

פונדעסטוועגן, הגם דאָס איז אַזוי, מוזן מיר די דאָזיגע אויסדריקן אָנ-האַלטן. דען, בעת מיר זוכן צו בילדן די אידעע פון דעם מענטשן אַלס אַן אורבילד פון דער מענטשלעכער נאטור, וועלכע מיר האָבן פאַר די אויגן, וועט עס זיין ניצלעך פאַר אונז אָנצוהאַלטן די דאָזיגע אויסדריקן אין דעם זין, וואָס איך האָב פריהער דערמאָנט.

אין דעם, וואָס קומט, וועל איך, אַלזאָ, פאַרשטיין אונטער „גוט“ דאָס, וועגן וואָס מיר ווייסן אויף געוויס, אַז עס איז אַ מיטל אויף צוצוקומען גע-טער צו דעם מוסטער-בילד פון דער מענטשלעכער נאטור, וועלכעס מיר האָבן פאַר אונזערע אויגן; אונטער „שלעכט“, דאָגעגן, — דאָס, וועגן וואָס מיר ווייסן אויף געוויס, אַז עס הינדערט אונז פון צו דערגרייכן דאָס דאָזיגע מוס-טער-בילד. ווייטער וועל איך אָנרופן מענטשן מער פולקאָמען אָדער מער אומפאָלקאָמען לויט דעם, ווי זיי וועלן מער אָדער ווייניגער נאָהנט צוקומען צו דעם דאָזיגן מוסטער-בילד. דען, עס מוז דערויף באַזונדערס אויפמערקזאָם געמאַכט ווערן, אַז ווען איך זאָג, אַז אַ מענטש גייט איבער פון אַ קלענערער צו אַ גרעסערער פולקאָמענהייט, אָדער להיפוך, מיין איך נישט, אַז ער האָט זיך אומגעפֿיטן פון איין עסענץ אָדער רעאַליטעט צו אַן אַנדערער; דען אַ פּערד, למשל, הערט אויף צו זיין אַ פּערד, סיי ווען ער זאָל זיך אין אַ מענ-טשן פאַרוואַנדלען, סיי אין אַן אינסעקט, וואָס איך מיין איז, אַז מיר שטעלן זיך פאַר, אַז די ווירקונגס-קראַפט פון דער זאך, אויף ווי ווייט מיר דערקע-גען זי פון דעם עצם נאטור פון דער זאך, ווערט פאַרמערט אָדער פאַרמינערט. ענדלעך, וועל איך אונטער פולקאָמענהייט בכלל פאַרשטיין, ווי איך האָב געזאָגט, רעאַליטעט — דאָס הייסט, די תּמצית פון יעדער זאך, אויף ווי ווייט זי עקזיסטירט און ווירקט אויף אַ געוויסן אופן אָן וועלכער עס איז שייכות צו איר דויער. מחמת, קיין איינצלע זאך קאָן נישט הייסן מער פולקאָמען צוליב דעם, וואָס זי האָט אַ לענגערע צייט אין עקזיסטענץ פאַרבאָכט. די דויער פון זאכן קאָן נישט דעטערמינירט ווערן דורך זייער תּמצית, מחמת דאָ

תמצית פון זאכן שליסט אין זיך נישט איין קיין זיכערע און באגרענעצטע צייט פון עקזיסטענץ; יעדע זאך, אָבער, מעג זי זיין מער אָדער ווייניגער פולקאָמען, וועט תמיד זיין ביכולת צו דערהאַלטן איר עקזיסטענץ מיט דער זעלבער קראַפט, מיט וועלכער זי האָט אָנגעהויבן צו עקזיסטירן; אזוי, אַז אין דעם פרט זענען אַלע זאכן גלייך איינע מיט דער אַנדערער.

ד ע פ י נ י צ י ע ס

I. אונטער גוט פאַרשטיי איך דאָס, וואָס מיר וויסן זיכער, אַז עס איז ניצלעך פאַר אונז.

II. אונטער שלעכט (אָדער בייז) פאַרשטיי איך דאָס, וואָס מיר וויסן זיכער, אַז עס הינדערט אונז אין דער דערגרייכונג פון אַ וואָסער עס איז גוטס (וועגן די דאָזיגע אויסדריקן זעה דעם סוף פון דער פריערדיגער הקדמה).

III. איינצלע זאכן רוף איך צופעליג אויף אזוי ווייט, ווי מיר, ביי דער באַטראַכטונג פון זייער תמצית בלויז, געפינען אין אים קיין זאך נישט, וואָס זאָל, אויף אַ נויטווענדיגן אופן, פעסטשטעלן זייער עקזיסטענץ, אָדער, אויף אַ נויטווענדיגן אופן, זי אויסשליסן.

IV. די זעלבע איינצלע זאכן רוף איך מעגלעך, אויף ווי ווייט מיר, באַטראַכטנדיג די אורזאָכן, וואָס דורך זיי מוזן זיי אַרויסגעבראַכט ווערן, ווייסן נישט צי זענען אַזעלכע אורזאָכן ווירקלעך באַשטימט אויף אַרויסצו-ברענגען זיי.

(אין טייל I, אָנמערקונג I צו זאך XXXIII האָב איך נישט געמאַכט קיין אונטערשייד צווישן מעגלעך און צופעליג, ווייל עס איז דאָרט נישט נוי-טיג געווען זיי גענוי צו אונטערשיידן).

V. אונטער אַנטקעגנזעצטע עמאָציעס פאַרשטיי איך אַזעלכע, וואָס ציהען דעם מענטשן אין פאַרשידענע ריכטונגען, הגם זיי זענען פון דער זעלבער גאַטונג, דהיינו, לוקסוס און זשענדעקייט, וועלכע זענען ביידע מינים פון ליבע, און זענען קעגנזאָצן נישט פון דער נאַטור, נאָר דורך אַ צופאַל.

VI. וואָס איך פאַרשטיי אונטער עמאָציע געגן אַ צוקונפטיגער, געגן-וואַרטיגער און פאַרגאַנגענער זאך, האָב איך דערקלערט אין טייל III, אָנמער-קעגנען I און II צו זאך XVIII.

(דאָך מוז דאָ באַמערקט ווערן, אַז גענוי זיך פאַרצושטעלן די דיסטאַנץ פון רוים און צייט קאָנען מיר נאָר ביז צו אַ געוויסן באַשטימטן גרענעץ; דאָס הייסט, אַלע געגנשטאַנדן, וואָס זענען מער איידער צוויי הונדערט פוס ווייט פון אונז, אָדער, וואָס זייער דיסטאַנץ פון דעם אָרט, וואו מיר זענען,

שטייגט אריבער דעם שטח, וואָס מיר קאָנען גענוי זיך פאַרשטעלן, זעהען אויס צו זיין גלייך ווייט פון אונז און אין דעם זעלבן פלייך אַזוי אויך די געגנט-שטאַנדן, וואָס די צייט פון זייער זיין דאָ, איז, ווי מיר שטעלן זיך עס פאַר, אָפגעריסן פון דער געגנוואַרט, דורך אַן אינטערוואַל אַ לענגערן איידער דער, וואָס מיר קאָנען גענוי באַגרייפן, זעהען אַלע אויס צו זיין גלייך ווייט פון דער געגנוואַרט, און זיך צו באַציהען גלייכזאַם נאָר אויף איין מאַמענט פון צייט).

VII. אונטער צוועק, וואָס צוליב אים טוען מיר עטוואָס, פאַרשטיי איך אַ באַגער נאָך עטוואָס.

VIII. אונטער טוגענט און קראַפט פאַרשטיי איך איינס און דאָס זעלבע; דאָס הייסט (טייל III, זאץ VII), טוגענט, אויף ווי ווייט זי באַציהט זיך אויף דעם מענטשן, איז די עסענץ פון דעם מענטשן, אָדער זיין נאַטור גופא, אויף ווי ווייט ער האָט די מאַכט צו באַווירקן עטוואָס, וואָס קאָן פאַר-שטאַנען ווערן בלויז דורך די געזעצן פון זיין אייגענער נאַטור.

אַ ק ס י אַ מ ע

עס איז נישט פאַראַן קיין איינצילנע זאָך אין דער נאַטור, וועלכע זאָל נישט איבערגעטרעפן ווערן פון אַן אַנדערער מעכטיגערער און שטאַר-קערער זאָך. וואָס פאַר אַ זאָך עס זאָל נישט געגעבן ווערן, איז תמיד פאַראַן אַ שטאַרקערע זאָך, וואָס דורך איר קאָן זי צעשטערט ווערן. זאָץ I. פון דאָס פּאָזיטיווע, וואָס אַ פאַלשע אידעע אַנטהאַלט, ווערט קיין זאָך נישט אַוועקגעשאַפט דורך דער געגנוואַרט פון דאָס אמת, אויף אַזוי ווייט ווי עס איז אמת.

באַ ווייז. פאַלשקייט באַשטייט בלויז אין דעם מאַנגל פון דערקעני-טעניש, וואָס אומאַדעקוואַטע אידעען שליסן אין זיך איין (טייל II, זאץ XXXV), און די דאָזיגע אידעען האָבן נישט קיין פּאָזיטיוועס, וואָס צוליב דעם זאָלן זיי הייסן פאַלש (טייל II, זאץ XXXIII). פאַרקערט, אָבער, אויף ווי ווייט זיי באַציהען זיך אויף גאָט זענען זיי אמת (טייל II, זאץ XXXII). ווען אַלזאָ, דאָס פּאָזיטיווע, וואָס אַ פאַלשע אידעע באַזיצט, וואָלט אַוועקגעשאַפט געוואָרן דורך דער געגנוואַרט פון דאָס אמת, אויף אַזוי ווייט ווי עס איז אמת, וואָלט יעמאַלט אַן אמתע אידעע אַוועקגעשאַפט געוואָרן דורך זיך גופא, וואָס דאָס איז (טייל III, זאץ dV) אומזיניג. ובכן, ווערט קיין פּאָזיטיוועס, וואָס אַ פאַלשע אידעע אַנטהאַלט א. א. וו. א. ג. צ. ב.

אַ נמער קונג. דער דאָזיגער זאָך ווערט קלאַרער פאַרשטאַנען פון טייל II, שלוסזאָץ II צו זאץ XVI. מחמת, די פאַרשטעלונג איז אַן אידעע.

וועלכע צייגט אָן מער אויף דעם געגנוואַרטִיגן צושטאַנד פון דעם מענטשלעכ־
 קערפער, איידער אויף דער נאַטור פון דעם אויסנווייניגסטן קערפער; נישט
 דייטלעך טאַקע, נאָר מבולבֿדיג, און דערפאַר זאָגן מיר, אַז דער גייסט איז
 זיך טועה. ווען מיר קוקן אַ שטייגער, למשל, אויף דער זון שטעלן מיר זיך
 פאַר, אַז איר דיסטאַנץ פון אונז איז אומגעפער צוויי הונדערט פוס, און וואָס
 מיר נאָרן זיך אָפּ אַזוי לאַנג ווי מיר האָבן נישט קיין ידיעה וועגן איר
 אמתער דיסטאַנץ; דורך דער דערקענטעניש פון איר אמתער דיסטאַנץ ווערט
 אַוועקגעשאַפט דער טעות, אָבער נישט די פאַרשטעלונג, דאָס הייסט די אידעע
 פון דער זון, וואָס דערקלערט איר נאַטור נאָר אויף ווי ווייט דער קערפער
 ווערט פון איר באַווירקט; דערפאַר, ווען מיר ווייסן אפילו די ווירקלעכע דיס-
 טאַנץ, שטעלן מיר זיך פונדעסטוועגן דאָך פאַר, אַז די זון איז נעבן אונז.
 דען, ווי מיר האָבן געזאָגט אין טייל II, אַנמערקונג צו זאָך XXXV, שטעלן
 מיר זיך נישט פאַר די זון אַזוי נאָהנט צו אונז, ווייל מיר ווייסן נישט איר
 אמתע דיסטאַנץ, נאָר דערפאַר, וואָס דער גייסט שטעלט זיך פאַר די גרויס
 פון דער זון, אויף ווי ווייט דער קערפער ווערט פון איר באַווירקט. אַזוי
 אויך ווען די שטראַלן פון דער זון פאלן אויף אַ וואַסערפלאַך, און ווערן
 פון דאָרט רעפּלעקטירט אין אונזער אויג, האָבן מיר די פאַרשטעלונג אַזוי ווי
 די זון וואַלט אין וואַסער געווען, הגם מיר ווייסן גאַנץ גוט וואו איר אמת
 אָרט איז. אַזוי זענען אויך די איבריגע פאַרשטעלונגען, וואָס דורך זיי ווערט
 דער גייסט אָפּגענאַרט: מעגן זיי אַנווייזן אויף דער נאַטירלעכן צושטאַנד פון
 דעם קערפער, אָדער אויף דער פאַרמערונג אָדער פאַרמינערונג פון זיין וויר-
 קונגס-קראַפט, זענען זיי נישט להפּוך צו דעם אמת און ווערן נישט פאַר-
 שוואַנדן דורך זיין געגנוואַרט. עס טרעפט באמת, אַז ווען מיר שרעקן זיך
 על פי טעות פאַר אַ שלעכטס, פאַרשווינדט דער שרעק, ווען עס קומט אָן די
 אמתע בשורה; עס געשעהט אָבער אויך דער הפּוך דערפון, נעמלעך, אַז מיר
 שרעקן זיך פאַר אַ שלעכטס, וואָס וועט זיכער קומען, און אונזער שרעק פאַר-
 שווינדט מיט דעם אַנקומען פון דער פאַלשער בשורה; אַזוי אַז פאַרשטעלונגען
 פאַרשווינדן נישט דורך דער געגנוואַרט פון אמת, מחמת עס איז אַן אמת,
 נאָר דערפאַר, וואָס אַנדערע פאַרשטעלונגען, שטאַרקער איידער די ערשטע,
 טרעטן אַריין און שליסן-אויס די געגנוואַרטיגע עקזיסטענץ דערפון, וואָס מיר
 האָבן זיך פאַרגעשטעלט; ווי איך האָב געצייגט אין טייל II, זאָך XVII
 זאָך II, מיר זענען פאַסיוו נאָר אויף ווי ווייט מיר זענען אַ טייל
 פון דער נאַטור, וואָס קאָן נישט באַגריפּן ווערן דורך זיך גופא אָן אַ-
 דערע טיילן.

באַווייז. מען רופט אונז פאַסיוו, ווען עטוואָס אַנטשטייט אין אונז,
 פון וואָס מיר זענען נאָר אַ טייל אורזאָך (טייל III, דעפיניציע II), דאָס הייסט

טייל III, דעמיניציע I, עטוואָס, וואָס קאָן נישט בלויז פון די געזעצן פון אונזער נאַטור אַרויסגעדונגען ווערן. מיר זענען, אַלזאָ, פאַסיוו אויף ווי ווייט מיר זענען אַ טייל פון דער נאַטור, וועלכער קאָן נישט באַגריפן ווערן דורך זיך גופא אָן אַנדערע טיילן. וו. א. ג. צ. ב.

זאָץ III. די קראַפט, וואָס מיט איר דערהאַלט זיך אַ מענטש עקשנות-דיג אין זיין עקזיסטענץ, איז באַגרענעצט און ווערט אומענדלעך איבערטראָפן פון דער קראַפט פון אויסנווייניגסטע אורזאַכן.

באַווייז. דאָס איז קלאָר פון דער אַקסיאָמע אין דעם דאָזיגן טייל. דען, איז דער מענטש פאַראַן, גיט עס עפעס אַנדערש — לאַמיר זאָגן „א“, וואָס איז מעכטיגער. ווען „א“ איז פאַראַן, גיט עס עפעס אַנדערש, לאַמיר זאָגן „ב“, וואָס איז מעכטיגער איידער „א“ און אַזוי ביז דער אומענדלעכקייט. און, פאַלגען, איז די קראַפט פון מענטשן באַגרענעצט דורך דער קראַפט פון אַן אַנדער זאַך, און איז אומענדלעך איבערטראָפן דורך דער קראַפט פון אויסנווייניגסטע אורזאַכן. וו. א. ג. צ. ב.

זאָץ IV. עס איז אוממעגלעך, אַז דער מענטש זאָל נישט זיין קיין טייל פון דער נאַטור, און אַז ער זאָל זיין ביכולת דורכצומאַכן נאָר אַזעלכע פאַרענדערונגען, וועלכע קאָנען פאַרשטאַנען ווערן נאָר דורך זיין נאַטור אַליין, און וואָס פון זיי איז ער די אַדעקוואַטע אורזאַך.

באַווייז. די קראַפט, וואָס דורך איר דערהאַלט איר זיין יעדע איינ-צלנע זאַך און, ממילא, דער מענטש, איז די מאַכט פון גאָט, אַדער פון דער נאַטור (טייל I, שלוסזאַץ צו זאָץ XXIV, נישט אויף ווי ווייט זי איז אומ-ענדלעך, נאָר אויף אַזוי ווייט, ווי זי קאָן דעקלערט ווערן דורך דער אַקטועלער מענטשלעכער עסענץ (טייל III, זאָץ VII). אַלזאָ, איז די קראַפט פון דעם מענטשן, אויף ווי ווייט זי ווערט דערקלערט דורך זיין אַקטועלער עסענץ, אַ טייל פון דער אומענדלעכער מאַכט פון גאָט אַדער נאַטור, דאָס הייסט (טייל I, זאָץ XXXIV) פון גאָטס אַדער פון דער נאַטורס עסענץ. דאָס איז געווען אונזער ערשטער פונקט. ווייטער, ווען עס וואָלט מעגלעך געווען, אַז דער מענטש זאָל דורכמאַכן נאָר אַזעלכע פאַרענדערונגען, וואָס קאָנען פאַרשטאַנען ווערן בלויז דורך דער נאַטור פון מענטשן, וואָלט אויסגעקומען, אַז ער וואָלט נישט געקאָנט שטאַרבן, נאָר אַז ער וואָלט תמיד עקזיסטירט אויף אַ נויטוועג-דיגן אופן; דאָס וואָלט געמוזט זיין דער פּוּעל-יוצא פון אַן אורזאַך, וואָס איר קראַפט איז געווען אַנטוועדער ענדלעך אַדער אומענדלעך; נעמלעך, אַנט-וועדער בלויז פון דער קראַפט פון דעם מענטשן גופא אויף ווי ווייט ער וואָלט געווען אימשטאַנד צו האַלטן ווייט פון זיך אַלע פאַרענדערונגען, וואָס וואָלטן געקאָנט אַנטשטיין פון אויסנווייניגסטע אורזאַכן; אַדער פון דער אומ-ענדלעכער מאַכט פון דער נאַטור, וואָס דורך איר וואָלטן אַלע איינצלנע זאַפן

אזוי איינגעארדנט געוואָרן, אַז דער מענטש זאָל קאָנען דורכמאַכן נאָר אַזעלכע פּאַרענדערונגען, וואָס דינען זיין אייגענער דערהאַלטונג. נו איז, אָבער, די ערשטע אַלטערנאַטיווע אַפּסורד (נאָך דעם לעצטן זאַך, וואָס זיין באַווייז איז אַוניווערסאַל און קאָן אָנגעווענדט ווערן אויף אַלע איינצלע זאַכן). וואָלט עס אַלץ מעגלעך געווען, אַז דער מענטש זאָל קאָנען דורכמאַכן נאָר אַזעלכע פּאַרענדערונגען, וואָס קאָנען דערקלערט ווערן בלויז דורך זיין אייגענער נאָ-טור, און אַז ער זאָל, פּאַלגלעך, (ווי מיר האָבן אויבן געצייגט) תמיד אויף אַ נויטווענדיגן אופן עקזיסטירן, וואָלט אַזאַ פּוּעל יוצא געמוזט פּאַלגן פון דער אומענדלעכער מאַכט פון גאָט, און ממילא (טייל I, זאַך XVI) וואָלט געמוזט פון דער נויטווענדיגקייט פון דער געטלעכער נאַטור, אויף ווי ווייט זי ווערט באַטראַכט אַלס באַווירקט פון דער אידעע פון אַ מענטשן, דערוצירט ווערן דער גאַנצער סדר הטבע, אויף ווי ווייט ער ווערט באַגריפן אונטער די אַטרי-בוטן פון אויסגעשפּרייטקייט און געדאַנק; און אויף אַזאַ אופן וואָלט אויסגע-קומען (טייל I, זאַך XXI), אַז דער מענטש איז אומענדלעך, וואָס (לויט דעם ערשטן טייל פון דעם דאָזיגן באַווייז) איז עס אומזיניג. עס איז דעריבער אוממעגלעך, אַז דער מענטש זאָל דורכמאַכן נאָר אַזעלכע פּאַרענדערונגען, וואָס פון זיי איז ער די אַדעקוואַטע אַרזאָך. וו. א. ג. ז. ב.

ש ל ו ס ז אָ ז. דערפון פּאַלגט, אַז דער מענטש איז, אויף אַ נויטווענדיגן אופן, אונטערגעוואָרפן צו זיינע ליידנשאַפטן, און אַז ער פּאַלגט און געהאַרט דעם אַלגעמיינעם סדר פון דער נאַטור און פּאַסט זיך צו צו אים, ווי ווייט די נאַטור פון זאַכן פּאַדערט עס.

ז אָ ז V. די קראַפט און דער וואוקס פון יעדער ליידנשאַפט, און דער עקשנותדיגער אָנהאַלט אירער אין דער עקזיסטענץ ווערן נישט דערקלערט דורך דער קראַפט, מיט וועלכער מיר אַליין שטרעבן האַרטגעקיי זיך אָנצו-האַלטן אין דער עקזיסטענץ, נאָר דורך דער קראַפט פון אַן אויסנווייניגסטער אַרזאָך אין פּאַרגלייך מיט אַונזער אייגענער קראַפט.

באַוווייז. די תמצית פון אַ ליידנשאַפט קאָן נישט דערקלערט ווערן דורך אַונזער תמצית אַליין (טייל III, דעפיניציעס I און II); דאָס הייסט (טייל III, זאַך VII), די קראַפט פון אַ ליידנשאַפט קאָן נישט דערקלערט ווערן דורך דער קראַפט, מיט וועלכער מיר אַליין שטרעבן עקשנותדיג זיך אין דער עקזיסטענץ אָנצוהאַלטן, נאָר זי מוז (ווי געצייגט אין טייל II, זאַך XVI), אויף אַ נויטווענדיגן אופן, דערקלערט ווערן דורך דער קראַפט פון אַן אויס-נווייניגסטער אַרזאָך אין פּאַרגלייך מיט אַונזער אייגענער קראַפט. וו. א. ג. ז. ב.

ז אָ ז VI. די קראַפט פון וועלכער עס איז ליידנשאַפט אָדער עמאַציע קאָן אזוי איבערשטייגן די איבריגע האַנדלונגען פון דעם מענטשן אָדער זיין קראַפט, אַז די עמאַציע זאָל זיך עקשנותדיג אָנהאַלטן אין דעם מענטשן.

בא ווייז. די קראפט און דער וואוקס פון וועלכער עס איז ליינד-שאפט און איר הארטנעקיגער אנהאלט אין דער עקזיסטענץ, ווערן דערקלערט דורך דער קראפט פון אן אויסנווייניגסטער אורזאך אין פארגלייך מיט אונזער אייגענער קראפט (לויט דעם פאריגן זאץ), דעריבער (טייל IV, זאץ III) קאן זי איבערשטייגן די קראפט פון א מענטשן א. א. וו. א. ג. צ. ב.

זאץ VII. אן עמאציע קאן קאנטראלירט אָדער אַוועקגעשאַפט ווערן נאָר דורך אַן אנדער עמאציע, וועלכע איז דער היפוך פון און שטארקער פאַר דער עמאציע, וועלכע באַדאַרף קאָנטראָלירט ווערן.

בא ווייז. אן עמאציע, אויף ווי ווייט זי באַציהט זיך אויף דעם גייסט, איז אן אידעע, וואָס דורך איר באַציהט דער גייסט וועגן קערפער אַ גרעסערע, אָדער קלענערע עקזיסטענץ-קראַפט איידער פריהער (לויט דער אַל-געמיינער דעפיניציע פון די עמאציעס צום סוף פון דריטן טייל). ווען דער גייסט, אַלזאָ, ווערט אָנגעגריפן פון אַן עמאציע, ווערט דער קערפער אין דער אייגענער צייט באַווירקט פון אַ פאַרענדערונג, וואָס דורך איר ווערט פאַרמערט אָדער פאַרמינערט זיין ווירקונגס-קראַפט, נו, די דאָזיגע פאַרענדערונג פון קערפער (טייל IV, זאץ V) באַקומט פון איר אורזאך די קראַפט אָנצוהאַלטן זיך עקסנותדיג אין דער עקזיסטענץ און די דאָזיגע קראַפט קאָן דעריבער געשטערט אָדער צעשטערט ווערן נאָר דורך אַזאַ קערפערלעכער אורזאך (טייל II, זאץ VI), וואָס קאָן אויסרעגן דעם קערפער מיט אַ פאַרענדערונג, וועלכע איז דער היפוך פון איר (טייל III, זאץ V) און שטאַרקער פאַר איר (טייל IV, אַקסיאָמע). אין אָנקלאַנג דערמיט, ווערט דער גייסט (טייל II, זאץ XII) אויפגערגט פון דער אידעע פון אַ פאַרענדערונג, וועלכע איז אַנט-קעגנעזעצט צו און שטאַרקער איידער די ערשטע פאַרענדערונג, דאָס הייסט (לויט דער אַלגעמיינער דעפיניציע פון די עמאציעס) דער גייסט וועט אויפ-גערגט ווערן פון אַן עמאציע, וועלכע איז אַנטקעגנעזעצט צו און שטאַרקער פאַר דער ערשטער עמאציע, נעמלעך, אָדער אַזאַ, וואָס וועט אויטשליסן אָדער צעשטערן די עקזיסטענץ פון דער ערשטער עמאציע; אויף אַזאַ אופן קאָן אַן עמאציע אַוועקגעשאַפט ווערן אָדער קאָנטראָלירט ווערן נאָר דורך אַן אַנט-קעגנעזעצטער און שטאַרקערער עמאציע. וו. א. ג. צ. ב.

שלוס זאץ. אן עמאציע, אויף ווי ווייט זי באַציהט זיך אויף דעם גייסט, קאָן קאָנטראָלירט ווערן אָדער אַוועקגעשאַפט ווערן נאָר דורך אַן אי-רע פון אַן אַנטקעגנעזעצטער קערפער-פאַרענדערונג, וועלכע איז שטאַרקער פאַר דער פאַרענדערונג, וועלכע מיר שטייען איצט אויס. דען די עמאציע, וועלכע מיר שטייען איצט אויס, קאָן געשטערט אָדער צעשטערט ווערן פון אַן עמאציע, וועלכע איז דער היפוך פון איר און שטאַרקער פאַר איר, דאָס הייסט (לויט דער אַלגעמיינער דעפיניציע פון די עמאציעס) נאָר פון אַן אידעע פון

א קערפער-פארענדערונג, וועלכע איז דער היפוך פון און שטארקער פאר דער פארענדערונג, וועלכע מיר שטייען אויס.

זאץ VIII. די דערקענטעניש פון גוטס און שלעכטס איז קיין אנדער זאך נישט, ווי די עמאָציעס פון לוסט אָדער אומלוסט, אויף ווי ווייט מיר זענען אויף זיי באַוואוסטיניג.

באָווייז. מיר רופן אַ זאך גוט אָדער שלעכט ווען עס ניצט אָדער שאַדט דער דערהאַלטונג פון אונזער זיין (טייל IV, דעפיניציעס I און II), דאָס הייסט (טייל III, זאץ VII), ווען עס פאַרמערט אָדער פאַרמינערט, העלפט אָדער שטערט אונזער ווירקונגס-קראַפט. אויף ווי ווייט, אַלזאָ, מיר ווערן גע-וואויר, אַז אַ זאך רעגט אינו אויף מיט לוסט אָדער אומלוסט, רופן מיר זי גוט אָדער שלעכט; די דערקענטעניש, דעריבער, פון גוטס און שלעכטס איז קיין אנדער זאך נישט ווי די אידעע פון לוסט אָדער אומלוסט, וועלכע פאַלגט אויף אַ נויטווענדיגן אופן פון דער לוסט-אָדער אומלוסט-עמאָציע גופא (טייל II, זאץ XXII). די דאָזיגע אידעע איז אָבער פאַרקניפט מיט דער עמאָציע אויף דעם זעלבן אופן ווי דער גייסט איז פאַרקניפט מיט דעם קערפער (טייל II, זאץ XXI); דאָס הייסט, אַז אין דער ווירקלעכקייט אונטערשיידט זיך די דאָ-זיגע אידעע פון דער עמאָציע גופא אָדער פון דער אידעע פון דער קערפער-פארענדערונג, נאָר דורך דעם באַגריף בלויוז. ובכן, איז די דערקענטעניש פון גוטס און שלעכטס קיין אנדער זאך נישט ווי די עמאָציע, אויף ווי ווייט מיר זענען אויף איר באַוואוסטיניג. וו. א. ג. צ. ב.

זאץ IX. אַן עמאָציע איז שטאַרקער, ווען מיר שטעלן זיך פאַר, אַז איר אורזאך געפינט זיך געגנוואַרטיג פאַר אונז, איידער ווען מיר שטעלן זיך פאַר, אַז איר אורזאך געפינט זיך נישט געגנוואַרטיג פאַר אונז.

באָווייז. די פאַרשטעלונג איז אַן אידעע, וואָס דורך איר באַטראַכט דער גייסט אַ זאך אַלס געגנוואַרטיג (טייל II, אַנמערקונג צו זאץ XVII), וועלכע אָבער צייגט אַן דעם צושטאַנד פון דעם מענטשלעכן קערפער מער, איידער די נאַטור פון דער אויסנווייניגסטער זאך (טייל II, שלוסזאץ II צו זאץ XVI). אַן עמאָציע איז, דעריבער, אַ פאַרשטעלונג, אויף ווי ווייט זי צייגט אַן דעם צושטאַנד פון דעם קערפער. אַ פאַרשטעלונג איז, אָבער, (טייל II, זאץ XVII) שטאַרקער, אַזוי לאַנג ווי מיר שטעלן זיך נישט פאַר קיין זאך, וואָס שליסט-אויס די געגנוואַרטיגע עקזיסטענץ פון דעם אויסנוויי-ניגסטן אָביעקט; דעריבער, איז אַן עמאָציע אויך שטאַרקער אָדער אינטענסי-ווער, ווען מיר שטעלן זיך פאַר, אַז די אורזאך איז געגנוואַרטיג פאַר אונז, איי-דער ווען מיר שטעלן זיך פאַר, אַז די אורזאך איז נישט פאַראַן מיט אונז. וו. א. ג. צ. ב.

אַנמערקונג. ווען איך האָב אויבן אין טייל III, זאץ XVIII גע-

זאָגט, אַז מיר זענען פון דעם פּאַרשטעלונגס-בילד פון אַ פּאַרגאַנגענער און צוקונפטיגער זאַך אויפגערעגט מיט אַ גלייכער עמאַציע, ווי ווען די זאַך וועלכע מיר שטעלן זיך פאַר, וואָלט געווען געגנוואָרטיג, האָב איך אויסדריק-לעך באַמערקט, אַז דאָס גילט אויף ווי ווייט נאָר מיר האָבן אין אויג דאָס פּאַרשטעלונגס-בילד גופא, מחמת די נאַטור פון דער זאַך בייט זיך נישט, מעגל-מיר יאָ אָדער נישט זיך פּאַרשטעלן די זאַך; איך האָב נישט געלייקנט, אַז דאָס פּאַרשטעלונגס-בילד ווערט שוואַכער ווען מיר באַטראַכטן אַלס געגנוואָר-טיג צו אונז אַנדערע זאַכן, וועלכע שליסן-אויס די געגנוואָרטיגע עקזיסטענץ פון דעם צוקונפטיגן געגנשטאַנד; איך האָב דערויף נישט אויסדריקלעך אויפ-מערקזאַם געמאַכט, ווייל איך האָב געהאַט בדעה צו באַהאַנדלען די מאַכט פון די עמאַציעס אין דעם דאָזיגן טייל פון מין אַרבעט.

ש ל ו ס ז אָ י . דאָס פּאַרשטעלונגס-בילד פון אַ קינפטיגער אָדער פאַר-גאַנגענער זאַך, דאָס הייסט, פון אַ זאַך, וואָס מיר באַטראַכטן אין שייכות צו דער צוקונפטיגער אָדער פאַרגאַנגענער צייט, מיט דעם אויסשלוס פון דער געגנוואָרטיגער צייט, איז, ווען אַנדערע אומשטענדן זענען גלייך, שוואַכער איידער דאָס פּאַרשטעלונגס-בילד פון אַ געגנוואָרטיגער זאַך; ממילא, איז די עמאַציע צו אַ פאַרגאַנגענער אָדער צוקונפטיגער זאַך ווייניגער אינטענסיוו, ווען אַנדערע אומשטענדן זענען גלייך, איידער אַן עמאַציע צו אַ געגנוואָר-טיגער זאַך.

ז אָ י X . געגן אַ צוקונפטיגער זאַך, וואָס מיר שטעלן זיך זי פאַר אַלס גאַנץ נאָנט צו אונז אין צייט, ווערן מיר מער אינטענסיוו אויפגערעגט, ווי ווען מיר שטעלן זיך פאַר, אַז די צייט פון איר דאָ-זיין איז אָפגעשטעלט פון דער געגנוואָרט דורך אַ לאַנגן בין-הומנים; אַזוי אויך ווען מיר דערמאָ-נען זיך אָן אַ זאַך, וועלכע מיר שטעלן זיך פאַר אַלס נאָכנישט לאַנג פאַר-גאַנגען, ווערן מיר מער אינטענסיוו אויפגערעגט, ווי ווען מיר שטעלן זיך זי פאַר אַלס לאַנג פאַרגאַנגען.

ב א ו ו י י ז . אויף ווי ווייט מיר שטעלן זיך פאַר אַ זאַך אַלס נאָנט אין צייט צו אונז, אָדער אַלס נאָכנישט לאַנג פאַרגאַנגען, אויף אַזוי ווייט שטעלן מיר זיך דערמיט גופא פאַר עטוואָס, וואָס שליסט ווייניגער אויס די געגן-וואָרטיגקייט פון דעם אָביעקט, ווי ווען מיר שטעלן זיך פאַר, אַז די תקופה פון זיין צוקונפטיגער עקזיסטענץ איז אַ סך ווייטער פון דער געגנוואָרט, אָדער אַז די זאַך איז שוין לאַנג פאַרגאַנגען (ווי עס איז פון זיך קלאָר); דעריבער, זענען מיר (לויט דעם פאַריגן זאַץ) מער אינטענסיוו אויפגערעגט געגן איר.

ו. א. ג. צ. ב.

ש ל ו ס ז אָ י . פון די באַמערקונגען, וועלכע זענען געמאַכט געוואָרן

אין דער דעפּיניציע VI פון דעם דאָזיגן טייל, פּאַלגט, דאָס ווען געגנשטאַנדן זענען אָפּגעטיילט פון דער געגנוואָרט דורך אַ צו-גרויסן משך פון צייט, אַז מיר זאָלן אים קאָנען גענוי אין אונזער פּאַרשטעלונג באַשטימען, וועלן זיי אלע גלייך שוואַך אונז אויפּרעגן, אפילו ווען מיר ווייסן, אַז זיי גופא זענען אייגע פון די אַנדערע אָפּגעטיילט דורך אַ לאַנגן משך פון צייט.

זאָץ XI. אַן עמאָציע געגן אַ זאָך, וועלכע מיר שטעלן זיך פּאַר אַלס נויטווענדיג, איז, ווען אַנדערע אומשטענדן זענען גלייך, מער אינטענסיוו איי-דער אַן עמאָציע געגן אַ זאָך, וועלכע איז מעגלעך אַדער צופעליג, דאָס הייסט, נישט נויטווענדיג.

באָווייז. אויף ווי ווייט מיר שטעלן זיך פּאַר אַ זאָך אַלס נויטווענ-דיג, אויף אזוי ווייט באַאיינפלוסט מיר איר עקזיסטענץ, און, אומגעקערט, מיר פּאַרנייען די עקזיסטענץ פון אַ זאָך, אויף ווי ווייט מיר שטעלן זיך זי פּאַר אַלס נישט-נויטווענדיג (טייל I, אָנמערקונג I צו זאָץ XXXIII) און, דערי-בער, (טייל IV, זאָץ IX) איז אַן עמאָציע געגן אַ זאָך, וועלכע איז נויטווענ-דיג, ווען אַנדערע אומשטענדן זענען גלייך, מער אינטענסיוו איידער אַן עמאָ-ציע געגן אַ זאָך, וועלכע איז נישט-נויטווענדיג. וו. א. ג. צ. ב.

זאָץ XII. אַן עמאָציע געגן אַ זאָך, וואָס מיר ווייסן, אַז זי עקזיס-טירט נישט אין דער געגנוואָרט, און וואָס מיר שטעלן זיך, אָבער, זי פּאַר אַלס מעגלעך, איז מער אינטענסיוו, ווען אַנדערע אומשטענדן זענען גלייך, איי-דער אַן עמאָציע געגן אַ צופעליגער זאָך.

באָווייז. אויף ווי ווייט מיר שטעלן זיך פּאַר אַ זאָך אַלס צופעליג, זענען מיר נישט באַאיינפלוסט פון קיין פּאַרשטעלונגס-בילד פון אַן אַנדער זאָך, וואָס זאָל באַשטעטיגן די עקזיסטענץ פון דער ערשטער זאָך (טייל IV) דעפּיניציע III, נאָר, אין געגנטייל, מיר שטעלן זיך פּאַר (לפי דער היפּאָטעזע) געוויסע זאַכן, וואָס שליסן-אויס איר געגנוואָרטגע עקזיסטענץ. אויף ווי ווייט, אָבער, מיר שטעלן זיך פּאַר אַ זאָך אַלס מעגלעך אין דער צוקונפּט, שטעלן מיר זיך דורך דעם פּאַר זאַכן, וועלכע באַשטעטיגן איר עקזיסטענץ (טייל IV, דעפ. IV, דאָס הייסט (טייל III, זאָץ XVIII), זאַכן, וואָס ברענגען האַפּנונג אַדער שרעק, און, דעריבער, איז אַן עמאָציע געגן אַ זאָך, וועלכע איז מעג-לעך, מער העפּטיג. וו. א. ג. צ. ב.

שלוס זאָץ. אַן עמאָציע געגן אַ זאָך, וואָס מיר ווייסן, אַז זי עקזיס-טירט נישט אין דער געגנוואָרט, און וואָס מיר שטעלן זיך זי פּאַר אַלס צו-פעליג, איז אַ סך שוואַכער, ווי ווען מיר שטעלן זיך פּאַר, אַז די זאָך איז געגנוואָרטע איצט מיט אונז.

באָווייז. אַן עמאָציע געגן אַ זאָך, וועלכע מיר שטעלן זיך פּאַר אַלס עקזיסטירנד אין דער געגנוואָרט, איז מער אינטענסיוו, ווי זי וואָלט געווען,

ווען מיר שטעלן זיך פאַר די זאַך אין דער צוקונפט (טייל IV, שלוסזאַץ צו זאַץ IX) און איז אַ סך שטאַרקער, ווי ווען מיר זאָלן זיך פאַרשטעלן די צו-קונפט אַלס ווייט אָפּגעטיילט פון דער געגנוואָרט (טייל IV, זאַץ X); דערי-בער איז די עמאַציע געגן אַ זאַך, וואָס איר תקופה פון עקזיסטענץ שטעלן מיר זיך פאַר אַלס ווייט אַוועק פון דער געגנוואָרט, אַ סך שוואַכער, ווי ווען מיר שטעלן זיך פאַר די זאַך אַלס געגנוואָרטיג; זי איז, פונדעסטוועגן, מער אינטענסיוו, איידער ווען מיר זאָלן זיך פאַרשטעלן די זאַך אַלס צופעליג, ובכן וועט אַן עמאַציע געגן אַ זאַך, וועלכע מיר באַטראַכטן אַלס צופעליג, זיין אַ סך שוואַכער ווי ווען מיר זאָלן זיך פאַרשטעלן, אַז די זאַך איז געגן-וואָרטיג איצט מיט אונז. וו. א. ג. צ. ב.

זאַץ XIII. אַן עמאַציע געגן אַ צופעליגער זאַך, וואָס מיר ווייסן, אַז זי עקזיסטירט נישט אין דער געגנוואָרט, איז, ווען אַנדערע אומשטענדן זענען גלייך, שוואַכער איידער אַן עמאַציע געגן אַ פאַרגאַנגענער זאַך.

באַ ווייז. אויף ווי ווייט מיר שטעלן זיך פאַר אַ זאַך אַלס צופעליג, ווערן מיר נישט אויפגערעגט דורך קיין פאַרשטעלונגס-בילד פון אַן אַנדער זאַך, וועלכע באַיאָהט די עקזיסטענץ פון דער זאַך (טייל IV, דעפיניציע III), נאָר, אין געגנטייל, טיר שטעלן זיך (לפי דער היפּאָטעזע) פאַר געוויסע זאַכן, וואָס שליסן-אויס איר געגנוואָרטיגע עקזיסטענץ. אויף ווי ווייט אָבער מיר שטעלן זיך זי פאַר בנוגע דער פאַרגאַנגענהייט, אויף אַזוי ווייט נעמען מיר אָן, אַז מיר שטעלן זיך פאַר עטוואָס, וואָס רופט אַרויס די זאַך אין זכרון, אָדער רעגט-אויף אַ פאַרשטעלונגס-בילד פון איר (טייל II, זאַץ XVIII) און אָנמערקונג צום זאַץ), וואָס איז דאָס זעלבע ווי צו באַטראַכטן זי אַלס געגן-וואָרטיג (טייל II, שלוסזאַץ צו זאַץ XVII), ובכן, (נאָך טייל IV, זאַץ IX) איז זיין עמאַציע געגן אַ צופעליגער זאַך, וואָס מיר ווייסן, אַז זי עקזיסטירט נישט אין דער געגנוואָרט, שוואַכער, ווען אַנדערע אומשטענדן זענען גלייך, איידער אַן עמאַציע געגן אַ פאַרגאַנגענער זאַך. וו. א. ג. צ. ב.

זאַץ XIV. די אמתע דערקענטעניש פון גוטס און שלעכטס קאָן נישט אָפהאַלטן קיין עמאַציע, אויף ווי ווייט זי איז אמת, נאָר אויף אַזוי ווייט בלויז ווי זי, די דערקענטעניש גופא, ווערט באַטראַכט אַלס אַן עמאַציע.

באַ ווייז. אַן עמאַציע איז אַן אידעע, וואָס דורך איר באַיאָהט דער גייסט וועגן קערפער אַ גרעסערע אָדער קלענערע איידער פריהער קראַפט פון עקזיסטענץ (לפי דער אַלגעמיינער דעפיניציע פון די עמאַציעס); דערפאַר האָט זי נישט קיין פּאָזיטיווע קוואַליטעט, וועלכע זאָל קאָנען צעשטערט ווערן דורך דער געגנוואָרט פון דאָס, וואָס איז אמת; פּאָלגלעך, קאָן נישט די דערקענטע-ניש פון גוטס און שלעכטס, אויף ווי ווייט זי איז אמת, איינשרענקען וועלכע

עס איז עמאָציע. אויף ווי ווייט אָבער אַזאָ דערקענטעניש איז אַן עמאָציע, וועט זי (טייל IV, זאָץ VIII), אויף אַזוי ווייט, זיין ביכולת איינצושרענקען די דאָזיגע עמאָציע אויב זי וועט נאָר זיין שטאַרקער פאַר איר. ו. א. ג. צ. ב. זאָץ XV. אַ באַגער, וואָס אַנטשטייט פון דער אמתער דערקענטע-ניש פון גוטס און שלעכטס, קאָן אונטערדריקט און געשטערט ווערן פון די אַנדערע באַגערן, וואָס אַנטשטייען פון די עמאָציעס, וואָס פון זיי ווערן מיר אָנגעגריפן.

באָ ווייז. פון דער אמתער דערקענטעניש פון גוטס און שלעכטס, אויף ווי ווייט זי איז אַן עמאָציע, אַנטשטייט, אויף אַ נויטווענדיגן אופן, אַ באַגער (לויט דער דעפיניציע I פון די עמאָציעס), וועלכער איז אַלץ שטאַר-קער, וואָס שטאַרקער עס איז די עמאָציע, וואָס פון איר אַנטשטייט ער (טייל III, זאָץ XXXVII). היות, אָבער, ווי דער דאָזיגער באַגער אַנטשטייט (לפי דער היפּאָטעזע) דערפון, וואָס מיר דערקענען באמת עטוואָס, קומט דעריבער אויס, אַז דער באַגער איז אין אונז, אויף ווי ווייט מיר זענען טעטיג (טייל III, זאָץ I) און ער מוז, אַלזאָ, דערקענט ווערן נאָר דורך אונזער תמצית (טייל III, דעפיניציע II); ממיילא (טייל III, זאָץ VII), קאָן זיין קראַפט און וואוקס דע-פינירט ווערן בלויז דורך דער מענטשלעכער קראַפט. די באַגעהן, ווייטער, וואָס אַנטשטייען פון די עמאָציעס, פון וועלכע מיר ווערן אָנגעגריפן, זענען אַלץ שטאַרקער, וואָס שטאַרקער די עמאָציעס זענען; דערפאַר מוז זייער קראַפט און וואוקס זיין דעפינירט בלויז דורך דער קראַפט פון אויסנווייניגסטע אור-זאכן, וועלכע, אין פאַרגלייך מיט אונזער אייגענער קראַפט, איבערשטייגן אים אומענדלעך (טייל IV, זאָץ III). אויף אַזאָ אופן קאָנען די באַגערן, וואָס אַנטשטייען פון דעם זעלבן מין עמאָציעס, זיין שטאַרקער איידער דער באַגער, וואָס אַנטשטייט פון אַן אמתער דערקענטעניש פון גוטס און שלעכטס. און קאָ-נען, פאַלגלעך, אים אונטערדריקן און קאָנטראָלירן. ו. א. ג. צ. ב.

זאָץ XVI. אַ באַגער, וואָס אַנטשטייט פון דער דערקענטעניש פון גוטס און שלעכטס, קאָן, אויף ווי ווייט אַזאָ דערקענטעניש באַציהט זיך אויף דער צוקונפט, גרינגער אונטערדריקט און קאָנטראָלירט ווערן, איידער דער באַ-גער נאָך זאכן, וועלכע זענען איינגענעם אין דער געגנוואָרט.

באָ ווייז. אַן עמאָציע געגן אַ זאך, וועלכע מיר שטעלן זיך פאַר אַלס צוקונפטיגע, איז שוואַכער, איידער אַן עמאָציע געגן אַ געגנוואָרטִיגער זאך (טייל IV, שלוסזאָץ צו זאָץ IX), אַ באַגער, אָבער, וועלכער אַנטשטייט פון אמתער דערקענטעניש פון גוטס און שלעכטס, קאָן, אפילו ווען די דאָזיגע דערקענטעניש דרייט זיך אַרום זאכן, וועלכע זענען גוט אין דער געגנוואָרט, קאָנטראָלירט און אונטערדריקט ווערן פון וועלכן עס איז בלינדן באַגער (לויט דעם לעצטן זאָץ נאָך, וואָס זיין באַווייז קאָן אוניווערסאַל אָנגעווענדט ווערן).

דערפאר קאָן אַ באַגער, וואָס אַנטשטייט פון אַזאַ דערקענטעניש, ווען זי באַ-
ציהט זיך אויף דער צוקונפט, גרינגער קאָנטראָלירט אָדער אונטערדריקט
ווערן, א. א. וו. א. ג. צ. ב.

זאָץ XVII. אַ באַגער, וואָס אַנטשטייט פון דער אמתער דערקענ-
טעניש פון גוטס און שלעכטס, קאָן אויף ווי ווייט אַזאַ דערקענטעניש באַ-
ציהט זיך אויף צופעליגע זאַכן, נאָך אַ סך גרינגער קאָנטראָלירט ווערן איי-
דער אַ באַגער נאָך זאַכן, וואָס זענען געגנוואָרטיג.

באַ ווייז. דער דאָזיגער זאָץ ווערט באַוויזן אויף דעם זעלבן אופן
ווי דער לעצטער זאָץ פון דעם שלוסזאָץ צו זאָץ XII אין טייל IV.

אַנמערקונג. דערמיט, גלויב איך, האָב איך אויפגעצייגט דעם
טעם, פאַרוואָס מענטשן ווערן באַוועגט מער פון דער מיינונג, איידער פון דער
אמתער פאַרנוגפט, און פאַרוואָס די אמתע דערקענטעניש פון גוטס און שלעכטס
רופט אַרויס קאָנפליקטן אין דער נשמה, און ווערט אָפט באַזיגט פון יעדער
אַרט ליידנשאַפט. דערפון האָט זיך אויך גענומען דער אויסרוף פון דעם
פאָעט: *

„איך זעה דאָס בעסערע, און הייס עס גוט,

דעם שלעכטערן פאָלג איך נאָך“.

דאָס זעלבע שיינט האָט קהלת אין זינען געהאַט ווען ער זאָגט:
„ווער עס מערט דאָס וויסן, מערט דעם שמאַרץ“ (**). דאָס ברענג איך נישט
בכדי דערפון צו שליסן, אַז דאָס נישט-וויסן איז פאַרטעפליכער פאַר דעם
וויסן, אָדער אַז אין דער קאָנטראָל פון די עמאָציעס איז נישט פאַראַן קיין
חלוק צווישן דעם קלוגן און דעם נאַר, נאָר צוליב דעם, וואָס עס איז נויטיג
צו קענען-לערנען די מאַכט, ווי די אָנמאַכט פון אונזער נאַטור, איידער מיר
קאָנען באַשטימען, וואָס די פאַרנוגפט קאָן טאָן אין דער באַהערשונג פון די
עמאָציעס, און וואָס עס איז איבער אירע כחות. און איך האָב געזאָגט, אַז
אין דעם דאָזיגן טייל וועל איך בלויז באַהאַנדלען די מענטשלעכע אָנמאַכט.
די מאַכט פון דער פאַרנוגפט איבער די עמאָציעס האָב איך באַשלאָסן באַזונ-
דער צו באַהאַנדלען.

זאָץ XVIII. אַ באַגער, וואָס אַנטשטייט פון לוסט, איז, ווען אַנדערע
אומשטענדן זענען גלייך, שטאַרקער איידער דער באַגער, וואָס אַנטשטייט פון
אומלוסט.

באַ ווייז. דער באַגער איז די עסענץ פון אַ מענטשן (דעפיניציע I)

(* אַחיד, מעטאָאָרפאון. בוך VII. פערין 20 און 21, Video meliora proboque,
Deteriora Sequor.

(**) קהלת, קאָפּיטל I פערין 18, „וויסוף דעת, יוסוף מכאוב“.

פון די עמאָציעס). דאָס הייסט, דער באַשטרעב, וואָס דורך אים שטרעבט דער מענטש זיך עקשנותדיג צו דערהאַלטן אין זיין אייגענעם יש. דערפאַר ווערט אַ באַגער, וואָס אַנטשטייט פון לוסט, דורך דער עמאָציע פון לוסט גופא פאַר-מערט אָדער געהאַלפן; דאָגעגן, אַ באַגער, וואָס אַנטשטייט פון אומלוסט, איז דורך דער עמאָציע פון אומלוסט גופא פאַרמינערט אָדער געשטערט; דעריבער, מוז די קראַפט פון דעם באַגער, וועלכער אַנטשטייט פון דער לוסט, דערקלערט ווערן דורך דער מענטשלעכער קראַפט אינאיינעם מיט דער קראַפט פון אַן אויסנווייניגסטער אורזאָך; בשעת דער באַגער, וואָס אַנטשטייט פון אומלוסט, מוז דערקלערט ווערן בלייז דורך דער מענטשלעכער קראַפט, אויף אַזא אופן איז פון די ביידע דער ערשטער שטאַרקער. וו. א. ג. צ. ב.

אַנמערקונג. אין די דאָזיגע אייניגע זאַצן האָב איך דערקלערט די אורזאָכן פון מענטשלעכער אָנמאַכט און אומבאַשטענדיגקייט, און איך האָב אויפגעצייגט פאַרוואָס מענטשן פאַלגן נישט די פאַרשריפטן פון פאַרנונפט. עס בלייבט פאַר מיר נאָך צו צייגן, וואָס אַזעלכס שרייבט אונז די פאַרנונפט פאַר, און וועלכע עמאָציעס זענען אין האַרמאָניע מיט די פֿלעיס פון דער מענטשלעכער פאַרנונפט, און וועלכע זענען להיפוך צו זיי. איידער, אָבער, איך הויב אָן צו באַווייזן מיינע זאַצן, אויף אַן אויספירלעכן געאָמעטרישן אופן, וויל איך פריהער דאָ אין קורצן פאַרלייגן די געבאַטן פון דער פאַר-גונפט, כדי יעדערער זאָל לייכטער תופס זיין וואָס איך מיין.

אַזוי ווי די פאַרנונפט פאַדערט נישט קיין זאַך, וואָס איז אין געגנזאַץ צו דער נאַטור, פאַרלאַנגט זי, אַז יעדער מענטש זאָל זיך זעלבסט לייב האָבן. אַז ער זאָל זוכן דאָס, וואָס איז ניצלעך — איך מיין: אין דער אמתן ניצלעך פאַר אים, אַז ער זאָל באַגערן אַלצדינג, וואָס פירט דעם מענטשן ווירקלעך צו אַ גרעסערער פולקאָמנהייט, און אַז איבערהויפט זאָל יעדער איינער שטרעבן ווי ווייט ער קאָן צו דערהאַלטן זיין אייגענעם יש. דאָס איז אַקוראַט אַזוי אמת, על פי הכרח, ווי דאָס, אַז דאָס גאַנצע איז גרעסער איידער זיין טייל (טייל III, זאץ dV).

ווייטער, היות ווי טוגענט איז קיין אַנדער זאַך נישט ווי האַנדלונג אין איינקלאַנג מיט די געזעצן פון דער אייגענער נאַטור (טייל IV, דעפ. VIII) און היות ווי יעדער איינער זוכט צו דערהאַלטן זיין יש נישט אַנדערש ווי נאָר אין איינקלאַנג מיט די געזעצן פון זיין אייגענער נאַטור, לכן פאַלגט דערפון:

ערשטנס, אַז די גרונטלאַגע פון טוגענט איז דער עצם באַשטרעב נאָך דער דערהאַלטונג פון דעם אייגענעם זיין, און אַז גליק באַשטייט דערין, וואָס דער מענטש איז ביכולת זיין יש צו דערהאַלטן.

צווייטנס, אַז די טוגענט מוז צוליב איר גופא באַגערט ווערן, און

אז עס איז נישט פאראן קיין זאך, וואָס זאָל זיין פּאַרטעפּלעכער און ניצ-
לעכער, וואָס צוליב איר זאָלן מיר די טוגענט באַגערן.

דריטנס, און ענדלעך, אַז די זעלבסטמערדער זענען גייסטיגע
שוואַכלינגע, און ווערן לגמרי באַצוואונגען פון אויסערלעכע אורזאַכן, וואָס
זענען דערווידער זייער נאַטור.

אחוץ דעם פּאָלגט פון פּאַסטולאַט IV, טייל II, אַז מיר קאָנען קיינמאָל
נישט ברענגען דערצו, אַז מיר זאָלן פאַר דער דערהאַלטונג פון אונזער זיין
נישט באַדאַרפן קיינע אויסנווייניגסטע זאַכן, אָדער אַזוי איינריכטן אונזער
לעבן, אַז מיר זאָלן נישט האָבן קיין פאַרקער מיט זאַכן, וועלכע זענען אויס-
ווייניג פון אונז זעלבסט. באַטראַכטן מיר ווייטער אונזער גייסט, זעהען מיר,
אַז אונזער פאַרשטאַנד וואָלט געווען מער אומפאַלקאַמען, ווען דער גייסט
וואָלט געווען אַליין פאַר זיך און וואָלט נישט געקאָנט דערקענען קיין זאך
אחוץ זיך זעלבסט. עס זענען פאַראַן, אַלזאַ, אַ סך זאַכן אויסנווייניג פון אונז,
וועלכע זענען ניצלעך פאַר. אונז און זענען דעריבער ווערט מען זאָל זיי באַ-
גערן. צווישן אַזעלכע זאַכן קאָנען מיר נישט דענקען וועגן מער פּאַרטעפּ-
לעכע, איידער די, וואָס שטימען-צונויף גענצלעך מיט אונזער נאַטור. דען,
ווען צוויי אינדיווידן, למשל, פון גאַנץ גלייכער נאַטור, ווערן איינער מיט
דעם אַנדערן פאַרבינדן, בילדן זיי איין אינדיוויד, וועלכער איז דאָפּלט אַזוי
מעכטיג ווי איינער פון די ביידע איינציגווייז.

עס איז, דעריבער, נישט פאַראַן קיין ניצלעכערע זאך פאַר דעם מענטשן
ווי דער מענטש — קיין מער פּאַרטעפּלעכע זאך, חזר איך איבער, קאָנען
זיך די מענטשן נישט ווינטשן פאַר דער דערהאַלטונג פון זייער זיין, איידער
דאָס, אַז אַלע זאָלן זיי אין אַלע פרטים אַזוי שטימען, דאָס די גייסטער און
קערפער פון אַלע זאָלן בילדן, אַזוי צו זאַגן, איין און איינציגן גייסט און
איין און איינציגן קערפער, און אַז אַלע זאָלן צוגלייך, אויף וויפיל עס איז
מעגלעך, שטחעבן צו דערהאַלטן זייער זיין, און אַז אַלע אינאיינעם זאָלן זוכן
דאָס, וואָס איז ניצלעך פאַר אַלע. דערפון פּאָלגט, אַז מענטשן, וואָס ווערן
געלייטעט פון דער פאַרנופּט — דאָס הייסט, די מענטשן, וואָס זוכן זייער
נוצן לפי דער לייטונג פון דער פאַרנופּט — באַגערן פאַר זיך אַליין קיין זאך
נישט, וואָס זיי זאָלן עס אויך פאַר די איבריגע מענטשן נישט ווינטשן, און,
פּאָלגלעך, זענען זיי גערעכט, געטריי און עהרנהאַפט.

דאָס זענען די געבאָטן פון דער פאַרנופּט, וועלכע איך האָב געוואָלט
דאָ אין קורצן פאַרלייגן, איידער איך הויב אָן, אויספירלעך איינעם נאָך דעם
אַנדערן, זיי צו באַווייזן. איך האָב עס געטאָן בכדי, אויב מעגלעך, צו געווי-
נען די אויפמערקזאַמקייט פון די, וואָס גלויבן, אַז דער פרינציפּ, לויט וועלכען

יעדערער איז מחויב צו זוכן זיין אייגענעם נוצן, איז דער יסוד פון גאָטלאַך זיגקייט, און נישט פון פרומקייט און טוגענט.

נאָך דעם, ווי איך האָב אין קורצן געצייגט, אַז דער היפּוך דערפון איז דער פּאַל, גיי איך אויף דעם זעלבן וועג, וואָס איך האָב באַטראַגטן, דאָס-זעלבע צו באַווייזן.

זאָן XIX. יעדער מענטש באַגערט אָדער ווייזט צוריק, עַל פי די געזעצן פון זיין נאַטור, דאָס, וואָס ער באַטראַכט פאַר גוט אָדער שלעכט.

באַווייז. די דערקענטעניש פון גוטס און שלעכטס איז (טייל IV, זאָן VIII) די עמאַציע פון לוסט און אומלוסט, אויף ווי ווייט מיר זענען אויף איר באַוואוסטזיניג; יעדער מענטש דעריבער באַגערט, אויף אַ נויטוועג-דיגן אופן, דאָס, וואָס ער האַלט פאַר גוט, און ווייזט צוריק דאָס, וואָס ער האַלט פאַר שלעכט. דער דאָזיגער פאַרלאַנג, אָבער, איז קיין אַנדער זאָך נישט ווי די נאַטור אָדער די עסענץ פון דעם מענטשן (דעפיניציע פון פאַרלאַנג אין דער אָנמערקונג צו זאָן IX, טייל III און דעפיניציע I פון די עמאַציעס). יעדער מענטש, דעריבער, בלויז עַל פי די געזעצן פון זיין נאַטור, באַגערט דאָס איינע און ווייזט צוריק דאָס אַנדערע, א. א. וו. א. ג. צ. ב.

זאָן XX. וואָס מער יעדער מענטש שטרעבט, און איז ביכולת צו זוכן דאָס, וואָס איז ניצלעך פאַר אים — מיט אַנדערע ווערטער, צו דערהאַלטן זיין אייגענעם זיין, אַלץ מער איז ער מיט טוגענט באַגאַבט; דאַגעגן, אויף ווי ווייט אַ מענטש פאַרנאָכלעסיגט צו זוכן, וואָס איז ניצלעך פאַר אים, דאָס הייסט, צו דערהאַלטן זיין אייגענעם זיין, אויף אַזוי ווייט איז ער אָנמעכטיג. באַווייז. טוגענט איז די מענטשלעכע קראַפט זעלבסט, וועלכע ווערט דערקלערט דורך דער תמצית גופא פון דעם מענטשן (טייל IV, דעפיניציע VIII), דאָס הייסט, וועלכע ווערט דערקלערט בלויז דורך דעם באַשטרעב, וואָס מיט אים שטרעבט דער מענטש זיך עקשנותדיג צו דערהאַלטן אין זיין אייגענעם זיין, וואָס מער אַ מענטש, אַלזאָ, שטרעבט און איז ביכולת צו דערהאַלטן זיין אייגענעם זיין, אַלץ מער איז ער באַגאַבט מיט טוגענט, און ממייל (טייל III, זאָן IV און VI) אויף אַזוי ווייט ווי ער פאַרנאָכלעסיגט צו דערהאַלטן זיין אייגענעם זיין, אויף אַזוי ווייט איז ער אָנמעכטיג. וו. א. ג. צ. ב.

אָנמערקונג. קיינער, אַלזאָ, פאַרנאָכלעסיגט נישט צו זוכן זיין אייגענעם נוצן אָדער צו דערהאַלטן זיין אייגענעם זיין. סיידן ער ווערט באַ-צוואונגען פון אויסנווייניגסטע און צו זיין נאַטור אַנטקעגנגעזעצטע אורזאַכן. קיינער, זאָג איך, ווייזט נישט צוריק קיין נאָרוג, אָדער נעמט זיך דאָס לעבן אויס דעם הכרח פון זיין אייגענער נאַטור, נאָר דורך דעם צוואַנג פון אויס-נווייניגסטע אורזאַכן. דאָס קאָן אויף פילערליי אופנים געשעהן: איינער

טויט זיך זעלבסט, ווייל אן אנדערער צווינגט אים דערצו דורך דעם, וואָס ער דרייט אים אַרום די העכטע האַנט, אין וועלכער ער האַלט צופעליג אַ שווערד, און צווינגט אים צו קערן די שאַרף געגן זיין אייגענער ברוסט; אן אנדערער ווערט אויף דעם באַפעל פון זיין טיראַן געצוואונגען ווי סענעקאַ צו עפענען זיינע אַדערן, דאָס הייסט, ווייל ער וויל אַ גרעסער בייז דורך אַ קלענערס פאַרמיידן; אַדער, שליסלעך, אַ דריטער טוט עס, ווייל פאַרבאָרגענע אויסן-ווייניגסטע אורזאַכן באַאיינפלוסן אַזוי זיין איינבילדונג אַדער ברענגען דעם קערפער אין אַזאַ אויפּרעגונג, אַז ער נעמט אָן אַ נאַטור, וואָס איז ליהיפוך צו דער פריהערדיגער, און וואָס פון איר קאָן קיין אידעע נישט זיין אין דעם גייסט (טייל III, זאַץ X). אַז דער מענטש, אָבער, זאָל פון דעם הכרח פון זיין אייגענער נאַטור שטרעבן נישט צו עקזיסטירן, אַדער אין אן אנדער גע-שטאַלט פאַרוואַנדלט צו ווערן, איז אַקוראַט אַזוי אוממעגלעך, ווי אַז פון גאָר-נישט זאָל עפעס ווערן; ווי יעדער איינער וועט עס איינזעהן. ווען ער וועט אַביסל נאַכדענקען.

זאַץ XXI. קיינער קאָן נישט באַגערן גליקלעך צו זיין, גוט צו האַנדלען און גוט צו לעבן, ווער עס באַגערט נישט צוגלייך איבערהויפט צו זיין, צו האַנדלען און צו לעבן — מיט אנדערע ווערטער, אַקטועל צו עק-זיסטירן.

באַ ווייז. דער באַווייז פון דעם דאָזיגן זאַץ, אַדער פיל מער דער זאַץ גופא איז פון זיך קלאָר און אויך פון דער דעפיניציע פון באַגער. דען, דער באַגער גליקלעך אַדער גוט צו לעבן, צו האַנדלען, א. א. וו., איז (לויט דער דעפיניציע I פון די עמאַציעס) די תמצית פון מענטשן — דאָס הייסט (טייל III, זאַץ VII), דער באַשטרעב, וואָס מיט אים זוכט יעדער מענטש זיין אייגענעם יש צו דערהאַלטן. דעריבער קאָן קיינער נישט באַגערן א. א. וו. וו. א. ג. צ. ב.

זאַץ XXII. קיין טוגענט קאָן נישט באַגריפן ווערן פריהער פאַר דער דאָזיגער — נעמלעך, פאַר דעם באַשטרעב צו זעלבסטדערהאַלטונג. באַ ווייז. דאָס שטרעבן צו זעלבסטדערהאַלטונג איז די תמצית פון אַ זאַך (טייל III, זאַץ VII); ווען, דעריבער, וועלכע עס איז טוגענט וואָלט געקאָנט באַגריפן ווערן פריהער פאַר אַזאַ באַשטרעב, וואָלט די תמצית פון אַ זאַך געדאַרפט באַגריפן ווערן אַלס פריהער פאַר זיך אליין, וואָס איז אויגן-שיינלעך אומזיניג. לכן, קאָן קיין טוגענט א. א. וו. וו. א. ג. צ. ב. ש ל ו ס ז אָץ. דאָס שטרעבן צו זעלבסטדערהאַלטונג איז די ערשטע און איינציגע גרונטלאָגע פון טוגענט. מחמת, קיין זאַך קאָן נישט באַגריפן ווערן פריהער פאַר דעם דאָזיגן פרינציפ, און אָן אים קאָן איבערהויפט קיין טוגענט נישט באַגריפן ווערן.

זאץ XXIII. אויף אזוי ווייט ווי דער מענטש איז באשטימט עטוואָס צו טען דורך דעם, וואָס ער האָט אומאָדעקוואַטע אידעען, קאָן מען נישט אַבסאָלוט זאָגן, אַז ער האַנדלט טוגענטהאַפט; אַזעלכעס זאָגן וועגן אים קאָן מען נאָר אויף אזוי ווייט, ווי ער ווערט באַשטימט צו אַקציע דורך דעם, וואָס ער דערקענט.

באָווייז. אויף אזוי ווייט ווי אַ מענטש איז באַשטימט עטוואָס צו טען דורך דעם, וואָס ער האָט אומאָדעקוואַטע אידעען, איז ער פאַסיוו (טייל III, זאץ d, דאָס הייסט, טייל III, דעפּיניציעס I און II) ער טוט עטוואָס, וואָס מען קאָן נישט געוואָר ווערן דורך זיין עסענץ, דאָס הייסט (נאָך טייל IV, דעפּיניציע VIII), וואָס פּאָלגט נישט פון זיין טוגענט. אויף אזוי ווייט, אָבער, ווי ער איז באַשטימט צו אַן אַקציע דורך דעם, וואָס ער דערקענט, איז ער אַקטיוו; דאָס הייסט, ער טוט עטוואָס, וואָס ער ווערט געוואָר דורך זיין עסענץ אַליין, אָדער דורך דעם, וואָס פּאָלגט אַדעקוואַט פון זיין טוגענט. ו. א. ג. צ. ב.

זאץ XXIV. צו האַנדלען אַבסאָלוט טוגענטהאַפט איז קיין אַנדער זאָך נישט אין אונז, ווי צו האַנדלען, צו לעבן, אָדער צו דערהאַלטן דעם אייגענעם זיין (די דאָזיגע דריי אויסדריקן זענען אידענטיש אין באַדייט) אין איינקלאַנג מיט די געבאָטן פון דער פאַרנונפט, אויף דעם גרונד פון דעם זוכן וואָס ניצלעך איז פאַר זיך זעלבסט.

באָווייז. צו האַנדלען אַבסאָלוט טוגענטהאַפט איז קיין אַנדער זאָך נישט ווי צו האַנדלען אין איינקלאַנג מיט די געזעצן פון אונזער אייגענער נאָ-טור. מיר האַנדלען, אָבער, נאָר אויף אזוי ווייט, ווי מיר דערקענען (טייל III, זאץ III), און דערפאַר איז אין אונז צו האַנדלען טוגענטהאַפט קיין אַנדער זאָך נישט, ווי נאָר צו האַנדלען, צו לעבן אָדער צו דערהאַלטן דעם אייגענעם זיין לויט דער לייטונג פון דער פאַרנונפט, און דערצו נאָך אויף דעם גרונד פון דעם זוכן דאָס, וואָס איז ניצלעך פאַר אונז (טייל IV, שלוסזאץ צו XXII). ו. א. ג. צ. ב.

זאץ XXV. קיינער שטרעבט נישט צו דערהאַלטן זיין יש צוליב וועלכער עס איז אַנדער זאָך.

באָווייז. דער באַשטרעב, וואָס דורך אים שטרעבט יעדע זאָך זיך עקשנותדיג צו דערהאַלטן אין איר זיין, איז דערקלערט בלויז דורך דער תמצית פון דער זאָך גופא (טייל III, זאץ VII); בלויז דערפון, און נישט פון דער תמצית פון וועלכער עס איז אַנדער זאָך, פּאָלגט, אויף אַ נויטוועג-דינגן אופן (טייל III, זאץ VI), אַז יעדע זאָך שטרעבט צו דערהאַלטן איר יש. דערצו נאָך איז דער דאָזיגער זאָך קלאָר פון שלוסזאץ צו זאץ XXII, טייל IV, דען, ווען אַ מענטש זאָל שערבן צו דערהאַלטן זיין יש צוליב אַן אַנדער

זאך, וואָלט משמעוּת די דאָזיגע זאך געווען די ערשטע גרונטלאַגע פון טוגענט, וואָס איז על פי דעם פאָריגן זאך אומזיניג. דעריבער, שטרעבט קיינער נישט, א. א. וו. וו. א. ג. צ. ב.

זאך XXVI. אַלץ, וואָס מיר שטרעבן אין געהאָרזאָמקייט צו דער פאַרנופּט, איז קיין אַנדער זאך נישט, ווי דאָס דערקענען; און דער גייסט, אויף אַזוי ווייט ווי ער ווענדט אָן די פאַרנופּט, האַלט פאַר ניצליעך נאָר אַזעלכע זאַכן, וואָס פירן צו דעם דערקענען.

באָווייז. דאָס שטרעבן צו זעלבסטדערהאַלטונג איז קיין אַנדער זאך נישט ווי די תּמצית פון דער זאך זעלבסט (טייל III, זאך VII) וועלכע אויף אַזוי ווייט ווי זי עקזיסטירט ווי זי איז, ווערט באַגריפּן אַלס אַזעלכע, וואָס באַזיצט אַ קראַפט צו דערהאַלטן זיך אין איר זיין (טייל III, זאך VI), און צו טאָן אַזעלכע זאַכן, וועלכע פּאָלגן, אויף אַ נויטווענדיגן אופן, פון איר געגע- בענער נאַטור (זעה די דעפיניציע פון פאַרלאַנג אין דער אָנמערקונג צו זאך IX, טייל III). די תּמצית, אָבער, פון אונזער פאַרנופּט איז קיין אַנדער זאך נישט ווי אונזער גייסט אויף אַזוי ווייט ווי ער דערקענט קלאָר און דייט- לעך (זעה די דעפיניציע אין טייל II אָנמערקונג II צו זאך XL); ממילא (טייל II, זאך XL), איז אַלץ, וואָס מיר שטרעבן אין געהאָרזאָמקייט צו דער פאַרנופּט, קיין אַנדער זאך נישט ווי דאָס דערקענען. היות, ווייטער, ווי דער דאָזיגער באַשטרעב, וואָס דורך אים זוכט דער גייסט, אויף ווי ווייט ער איז פאַרנופּטמעסיג, צו דערהאַלטן זיין אייגענעם יש, איז קיין אַנדער זאך נישט, ווי דאָס דערקענען, לכן, איז (טייל IV, שלוסזאָץ צו זאך XXII) דאָס שטרעבן צו דערקענען די ערשטע און איינציגע גרונטלאַגע פון טוגענט, און מיר וועלן נישט שטרעבן צו דערקענען זאַכן לישם וועלכן עס איז אַנדער צוועק (טייל IV, זאך XXV); פון דער אַנדערער זייט, וועט דער גייסט, אויף אַזוי ווייט ווי ער דענקט פאַרנופּטמעסיג, זיין ביכולת צו באַגרייפן אַלס גוט פאַר אים נאָר אַזעלכע זאַכן, וואָס פירן צו דעם דערקענען (דעפי- ניציע I אין דעם דאָזיגן טייל).

זאך XXVII. נאָר וועגן אַזעלכע זאַכן ווייסן מיר אויף געוויס. אַז זיי זענען גוט אָדער שלעכט, וועלכע פירן אונז, באמת, צו דער דערקענטע- ניש, אָדער וועלכע קאָנען אונז שטערן אין דער דערקענטעניש.

באָווייז. דער גייסט, אויף אַזוי ווייט ווי ער דענקט פאַרנופּטמע- סיג, פּאָגערט קיין אַנדער זאך נישט ווי דערקענטעניש, און האַלט קיין זאך נישט אַלס ניצליעך פאַר אים, אַחוץ אַזעלכע זאַכן, וואָס פירן צו דער דערקענטעניש (נאָך דעם פאָריגן זאך). דער גייסט אָבער, (טייל II, זאך XLI און XLIII און אָנמערקונג) באַזיצט אַ געוויסהייט בנוגע אַ זאך, נאָר אויף אַזוי ווייט ווי ער האָט אַדעקוואַטע אידעען, אָדער (וואָס נאָך אָנמערקונג

H צו זאָן XL אין טייל II איז עס דאָס זעלבע) אויף אַזוי ווייט, ווי ער דענקט פאַרנופּטמעסיג. דעריבער, ווייסן מיר אויף געוויס נאָר וועגן אַזעלכע זאַכן, אַז זיי זענען גוט אָדער שלעכט, וועלכע פירן באמת, א. א. וו. וו. א. ג. צ. ב.

זאָן XXVIII. דאָס העכסטע גוטס פון גייסט איז די דערקענטעניש פון גאָט, און די העכסטע טוגענט פון דעם גייסט איז גאָט צו דערקענען. באַ ווייז. דאָס העכסטע, וואָס דער גייסט קאָן דערקענען איז גאָט, דאָס הייסט (טייל I, דעפיניציע VI) דער אַבסאָלוט אומענדלעכער יש, וואָס אָן אים (טייל I, זאָן XV) קאָן קיין זאַך נישט זיין און נישט באַגריפן ווערן; פּאָלגלעך, (טייל IV, זאָן XXVI און XXVII) איז די העכסטע ניצלעכקייט אָדער (טייל IV דעפיניציע I) גוטס פון גייסט די דערקענטעניש פון גאָט. ווייטער איז דער גייסט אַקטיוו נאָר אויף אַזוי ווייט, ווי ער דער-קענט, און נאָר אויף אַזוי ווייט קאָן מען אומבאַדינגט זאָגן וועגן אים, אַז ער האַנדלט טוגענטהאַפט. די אַבסאָלוטע טוגענט פון גייסט איז דעריבער די דערקענטעניש. און, היות, ווי דאָס העכסטע, וואָס דער גייסט קאָן דערקענען איז, ווי מיר האָבן שוין געצייגט, גאָט, לכן איז די העכסטע טוגענט פון גייסט צו באַגריפן אָדער צו דערקענען גאָט. וו. א. ג. צ. ב.

זאָן XXIX. אַן איינצלע זאַך, וואָס איר נאַטור איז לגמרי פאַר-שיידן פון אונזערער, קאָן נישט העלפן און נישט שטערן אונזער ווירקונגס-קראַפט, און בכלל קאָן קיין זאַך נישט זיין גוט אָדער שלעכט פאַר אונז, ווען זי האָט נישט עפעס געמיינזאַם מיט אונזער נאַטור.

באַ ווייז. די קראַפט פון יעדער איינצלענער זאַך, און ממילא די קראַפט פון מענטשן, וואָס דורך איר עקזיסטירט ער און ווירקט, קאָן נאָר דעטערמינירט ווערן פון אַן איינצלענער זאַך (טייל I, זאָן XXVIII), וואָס איר נאַטור (טייל II זאָן VI) מוז דורך דעם זעלבן אַטריבוט פאַרשטאַנען ווערן, דורך וועלכן אויך די מענטשלעכע נאַטור ווערט באַגריפן. אונזער וויר-קונגס-קראַפט, אויף וואָס פאַר אַן אופן זי זאָל נישט באַגריפן ווערן, קאָן, אַליאַ, דעטערמינירט ווערן און, ממילא, געהאָלפן אָדער געשטערט ווערן דורך דער קראַפט פון וועלכער עס איז אַנדערער איינצלענער זאַך, וואָס האָט עפעס גע-מיינזאַם מיט אונזער נאַטור, אָבער נישט דורך דער קראַפט פון אַ זאַך, וואָס איר נאַטור איז לגמרי פאַרשיידן פון אונזערער, און אַזוי ווי גוט אָדער שלעכט הייסט ביי אונז דאָס, וואָס איז די אורזאַך פון לוסט און אומלוסט (טייל IV, זאָן VIII), דאָס הייסט (טייל III, אַנמערקונג צו זאָן XI), דאָס, וואָס פאַר-מערט אָדער פאַרמינערט, העלפט אָדער שטערט אונזער ווירקונגס-קראַפט; דערפאַר קאָן דאָס, וואָס איז לגמרי פאַרשיידן פון אונזער נאַטור, נישט זיין נישט גוט און נישט שלעכט. וו. א. ג. צ. ב.

זאץ XXX. קיין זאך קאן נישט זיין שלעכט דורך דעם, וואָס זי האָט עפעס געמיינזאָם מיט אונזער נאַטור, נאָר אויף ווי ווייט זי איז פאַר אונז שלעכט, אויף אַזוי ווייט איז זי לײַפּוך צו אונזער נאַטור.

ב א ווייז. מיר רופן אַ זאך שלעכט, ווען זי איז די ארונזאך פון אומ-לוסט (טייל IV, זאץ VIII), דאָס הייסט (נאָך דער דעפיניציע אין דער אָנ-מערקונג צו זאץ XI, טייל III), ווען זי פאַרמערט אָדער פאַרמינערט אונזער ווירקונגס-קראַפט. ווען, אַלזאָ, אַ זאך וואָלט געווען שלעכט פאַר אונז דורך דעם, וואָס זי האָט עפעס מיט אונז געמיינזאָם, וואָלט די דאָזיגע זאך גופא געקאָנט פאַרמינערן אָדער שטערן דאָס עפעס, וואָס האָט געמיינזאָם מיט אונז. דער נאַטור, וואָס איז (טייל III, זאץ IV) אומזיניג. דערפֿער, קאָן קיין זאך נישט זיין שלעכט פאַר אונז דורך דעם, וואָס זי האָט עפעס געמיינזאָם מיט אונז, נאָר פאַרקערט, אויף אַזוי ווייט ווי אַ זאך איז שלעכט פאַר אונז, דאָס הייסט (ווי איך האָב נאָר וואָס געציילט) אויף אַזוי ווייט ווי זי קאָן פאַרמינערן אָדער שטערן אונזער ווירקונגס-קראַפט, איז זי אַנטקעגנגעזעצט צו אונזער נאַטור. ו. א. ג. צ. ב.

זאץ XXXI. אויף אַזוי ווייט ווי אַ זאך שטימט צונויף מיט אונזער נאַטור, איז זי, אויף אַ נויטווענדיגן אופן, גוט.

ב א ווייז. אויף אַזוי ווייט ווי אַ זאך שטימט צונויף מיט אונזער נאַ-טור קאָן זי נישט (לויט דעם פאַריגן זאץ) זיין שלעכט. זי וועט, אַלזאָ, זיין ענטוועדער גוט אָדער אינדיפֿערענט. נעמען מיר אַן דאָס לעצטע, דאָס הייסט, אַז די זאך וועט זיין נישט גוט און נישט שלעכט, וועט דאָך קיין זאך נישט פאַלגן פון איר נאַטור (טייל IV, דעפיניציע d), וואָס זאָל דינען פאַר דער דערהאַלטונג פון אונזער נאַטור, דאָס הייסט (לפי דער היפּאָטעזע) פאַר דער דערהאַלטונג פון דער זאך גופא; דאָס איז, אָבער, (טייל III, זאץ VI) אומ-זיניג; דערפֿער, איז אויף אַזוי ווייט, ווי די זאך שטימט צונויף מיט אונזער נאַטור, אויף אַ נויטווענדיגן אופן, גוט. ו. א. ג. צ. ב.

ש ל וס זאץ. דערפון פאַלגט, אַז וואָס מער אַ זאך שטימט מיט אונזער נאַטור, אַלץ ניצלעכער און בעסער איז זי פאַר אונז, און לײַפּוך, וואָס ניצ-לעכער אַ זאך איז פאַר אונז, אַלץ מער שטימט זי צונויף מיט אונזער נאַטור. דען אויף אַזוי ווייט ווי זי האַרמאָנירט נישט מיט אונזער נאַטור, וועט זי אויף אַ נויטווענדיגן אופן זיין פאַרשיידן פון איר אָדער אַנטקעגנגעזעצט צו איר. ווען פאַרשיידן, קאָן זי נישט זיין נישט גוט און נישט שלעכט (טייל IV, זאץ XXIX); ווען אַנטקעגנגעזעצט, וועט זי זיין אַנטקעגנגעזעצט צו דעם, וואָס האַרמאָנירט מיט אונזער נאַטור, דאָס הייסט, אַנטקעגנגעזעצט צו דעם, וואָס איז גוט — קורץ, זי וועט זיין שלעכט. אַ זאך קאָן נאָר גוט זיין אויף אַזוי ווייט, ווי זי האַרמאָנירט מיט אונזער נאַטור, און, פאַללעך, וואָס

ניצלעכער א זאך איז, אלץ מער שטימט זי צונויף מיט אונזער נאטור. און אומגעקערט. וו. א. ג. צ. ב.

זאך XXXII. אויף ווי ווייט מענטשן זענען אונטערגעוואָרפן דער ליידנשאַפט, אויף אזוי ווייט קאָן מען נישט זאָגן, אַז זיי זענען פון נאַטור האַרמאָניש.

באָ ווייז. ווען מען זאָגט וועגן זאָכן, אַז זיי האַרמאָנירן פון נאַטור, פאַרשטייט מען אונטער דעם, אַז זיי שטימען צונויף אין דער קראַפט (טייל III זאך VII) אָבער נישט אין דער אָנמאַכט אָדער פאַרניינונג, און, ממילא, (טייל III אָנמערקונג צו זאך III) אויך נישט אין ליידנשאַפט. דערפאַר קאָן מען נישט זאָגן וועגן מענטשן, וועלכע זענען אונטערגעוואָרפן דער ליידנשאַפט, אַז זיי האַרמאָנירן איינער מיט דעם אַנדערן. וו. א. ג. צ. ב.

אָנמערקונג. דאָס איז אויך קלאָר פון זיך אַליין, דען ווען מיר זאָגן, אַז שוואַרץ און ווייס שטימען צונויף בלויז דערין, וואָס קיינס פון זיי איז רויט, באַשטעטיגן מיר דערמיט אַפּסטאָלוט, אַז שוואַרץ און ווייס שטימען נישט צונויף אין קיין איין און איינציגן פּרט. אזוי אויך, ווען מיר זאָגן, אַז מענטש און שטיין שטימען נאָר דערין, וואָס ביידע זענען ענדלעך און אָנמעכ-טיג, אָדער וואָס זיי עקזיסטירן נישט אויס דער נויטווענדיגקייט פון זייער אייגענער נאַטור, אָדער, שליסלעך, וואָס ביידע ווערן אומענדלעך איבערטראָפן פון דער מאַכט פון אויסנווייניגסטע אורזאָכן, באַהויפטן מיר דערמיט גאָר אינגאַנצן, אַז מענטש און שטיין זענען אין קיין פּרט נישט גלייך. זאָכן, אַל-זאָ, וואָס שטימען צונויף בלויז אין דער פאַרניינונג, אָדער אין די איכותן, וואָס קיינע פון זיי באַזיצט נישט, שטימען אין דער אמתן נישט צונויף אין קיין פּרט.

זאך XXXIII. מענטשן קאָנען זיין פאַרשיידן אין נאַטור אויף אזוי ווייט, ווי זיי ווערן אָנגעגריפן פון די עמאָציעס, וועלכע זענען ליידנשאַפטן אָדער פאַסיווע צושטאַנדן; און אויף אזוי ווייט איז אַפילו איינער און דער זעלבער מענטש פאַרענדערלעך און אומבאַשטענדיג.

באָ ווייז. די נאַטור אָדער די עסענץ פון די עמאָציעס קאָן נישט דער-קלערט ווערן בלויז דורך אונזער נאַטור אָדער אונזער עסענץ (טייל III, דע-פיניציע I און II); נאָר זי מוז דערקלערט ווערן דורך דער קראַפט, דאָס הייסט (טייל III, זאך VII), דורך דער נאַטור פון אויסנווייניגסטע אורזאָכן אין פאַרגלייך מיט אונזער אייגענער; דערפון קומט עס, וואָס עס זענען פאַראַן אַזויפיל אַרטן פון יעדער עמאָציע, וויפיל עס זענען פאַראַנען אויסנווייניגסטע אורזאָכן, וואָס דורך זיי ווערן מיר באַווירקט (טייל III, זאך LVI), און וואָס מענטשן קאָנען, אויף אַ פאַרשידענעם אופן, באַווירקט ווערן פון איינעם און דעם זעלבן אַביעקט (טייל III, זאך LI), און, אויף אזוי ווייט, זיין פאַרשיידן

אין נאטור; און, שליסלעך, דאָס וואָס איינער און דער זעלבער מענטש קאָן
 בנוגע דעם זעלבן אָביעקט פאַרשיידנאַרטיג אויפגערעגט ווערן, און, אויף אַזוי
 ווייט, זיין פאַרענדערלעך און אומבאַשאַטענדיג. וו. א. ג. צ. ב.
 זאָץ XXXIV. אויף אַזוי ווייט ווי מענטשן זענען אָנגעגריפן פון
 עמאַציעס, וועלכע זענען ליידיגשאַפטן, קאָנען זיי זיין אַנטקעגנזעצט איינער
 צום אַנדערן.

ב א ווי ז. א מענטש, פעטער למשל, קאָן זיין די אורזאָך דערפון, וואָס
 פאָועל דערשפירט אומלוסט, דערפאַר וואָס ער (פעטער) באַזיצט עפעס, וואָס
 איז גלייך צו דעם, וואָס פאָועל האָסט (טייל III, זאָץ XVI), אָדער דערפאַר,
 וואָס פעטער אַליין באַזיצט אַ זאָך, וואָס זי האָט פאָועל אויך לייב (טייל III,
 זאָץ XXXII און אָנמערקונג). אָדער צוליב אַנדערע אורזאָכן (וואָס די הויפט
 פון זיי זענען אויסגערעכנט אין דער אָנמערקונג צו זאָץ LV, טייל III); עס
 קאָן, דעריבער, געשעהן, אַז פאָועל זאָל האָסן פעטערן (דעפיניציע VII פון
 די עמאַציעס), פאָלגלעך, קאָן אויך געשעהן, אַז פעטער זאָל צוריקהאָסן
 פאָועלען, און אַז יעדער איינער פון זיי זאָל זוכן שאָדן צו טאָן איינער דעם
 אַנדערן (טייל III, זאָץ XXXIX), דאָס הייסט (טייל IV, זאָץ XXX), אַז
 זיי זאָלן זיין אַנטקעגנזעצט איינער צום אַנדערן. אָבער די עמאַציע פון
 אומלוסט איז תמיד אַ ליידיגשאַפט, אָדער אַ פאַסיווער צושטאַנד (טייל III, זאָץ
 LIX); ובכן, קאָנען די מענטשן, אויף ווי ווייט זיי זענען אָנגעגריפן פון
 עמאַציעס, וואָס זענען ליידיגשאַפטן, זיין אַנטקעגנזעצט איינער צו דעם
 אַנדערן. וו. א. ג. צ. ב.

אָנמערקונג. איך האָב געזאָגט, אַז פאָועל קאָן האָסן פעטערן
 דערפאַר, וואָס ער שטעלט זיך פאַר, אַז פעטער באַזיצט עפעס, וואָס ער (פאַ-
 וועל) האָט אויך לייב. אויף דעם ערשטן בליק זעהט אויס דערפון צו פאָלגן,
 אַז די דאָזיגע צוויי מענטשן שטייען איינער דעם אַנדערן אין וועג, דערפאַר
 וואָס ביידע ליבן זיי איינע און די זעלבע זאָך, און, פאָלגלעך, דערפאַר, וואָס
 עס איז פאַראַן אַן איינשטימיגקייט אין זייערע באַטרעפנדע נאָטורן. ווען דאָס
 זאָל אַזוי זיין, וואָלטן די זאָצן XXX און XXXI פון דעם דאָזיגן טייל
 נישט אמת געווען. ווען מיר וועלן אָבער באַטראַכטן די זאָך אָן פאַראורטיילן,
 וועלן מיר זעהן, אַז פון דער דאָזיגער אומאיינשטימיגקייט בלייבט נישט קיין
 זכר; דען די דאָזיגע צוויי מענטשן זענען אין וועג איינער דעם אַנדערן נישט
 צוליב דער איינשטימיגקייט אין זייערע נאָטורן, דאָס הייסט, נישט צוליב דעם,
 וואָס זיי ביידע ליבן איינע און די זעלבע זאָך, נאָר צוליב דעם, וואָס איינער
 איז פאַרשיידן פון דעם אַנדערן. אויף אַזוי ווייט, אייגנטלעך, ווי ביידע ליבן די
 זעלבע זאָך, ווערט דורך דעם די ליבע פון יעדן גענעהרט (טייל III, זאָץ
 XXXI), דאָס הייסט (דעפיניציע VI פון די עמאַציעס), די לוסט פון יעדן

ווערט דורך דעם גענעהרט. אזוי, אז עס איז ווייט דערפון, אז זיי זאלן זיין איינער מיט דעם אנדערן אויף קידער-ווידער דערפאר, וואָס זיי ביידע ליבן איין זאך און צוליב דעם, וואָס זייערע נאַטורן שטימען-ציוניף. די אורזאך פון זייער אָפּאָזיציע באַשטייט, ווי איך האָב געזאָגט, אויסשליסלעך דערין, וואָס זיי זענען, ווי מיר נעמען אָן, פאַרשיידן איינער פון דעם אנדערן. דען, מיר נעמען דאָך אָן, אז פעטער האָט די אידעע פון דער געליבטער זאך, אַלס פון איינער, וואָס ער האָט שוין אין זיין באַזיך, און פאַוועל האָט די אידעע פון דער געליבטער זאך, אַלס פון איינער, וואָס ער האָט פאַרלאָרן. דעריבער וועט איינער באַוועגט ווערן פון לױסט, דער אנדערער וועט באַוועגט ווערן פון אומלוסט, און אויף אזוי ווייט וועלן זיי זיין איינער אַנטקעגנזעצט צום אנדערן. אויף דעם זעלבן אופן קאָן לייכט געצייגט ווערן, אז אַלע איבריגע אורזאכן פון האַס הענגען אָפּ דערפון, וואָס די מענטשן לפי זייער נאַטור ווייכן אָפּ איינע פון די אנדערע, און נישט דערפון, וואָס זיי שטימען-ציוניף איינע מיט די אנדערע.

זאך XXXV. אויף אזוי ווייט ווי מענטשן ליבן לויט דער לייטונג פון דער פאַרנופּט, און נאָר אויף אזוי ווייט, שטימען זיי תמיד ציוניף אין דער נאַטור נאָך, אויף אַ נויטווענדיגן אופן.

באָווייז. אויף אזוי ווייט, ווי מענטשן ווערן אָנגעגריפן פון עמאָ-ציעס, וועלכע זענען ליידשאַפטן, קאָנען זיי זיין פאַרשיידן פון נאַטור (טייל IV, זאך XXXIII) און אַנטקעגנזעצט איינער צום אנדערן. מענטשן זענען אָבער, זאָגן מיר, אַקטיוו נאָר אויף אזוי ווייט, ווי זיי האַנדלען נאָך דער לייטונג פון דער פאַרנופּט (טייל III, זאך III); און, דעריבער, מוז אַלץ וואָס פּאָליגט פון דער מענטשלעכער נאַטור, אויף אזוי ווייט ווי זי ווערט דער-קלערט דורך דער פאַרנופּט, פאַרשאַטען ווערן בלויז דורך דער מענטשלעכער נאַטור אַלס דורך אַ נעקסטער אורזאך דערפון. היות, אָבער, ווי יעדער מענטש, ער פי די געזעצן פון זיין נאַטור, באַגערט דאָס, וואָס ער באַטראַכט פאַר גוט, און שטרעבט אַוועקצושאַפן דאָס, וואָס ער האָט באַטראַכט פאַר שלעכט (טייל IV, זאך XIX); און היות, ווייטער, ווי דאָס וואָס מיר באַטראַכטן פאַר גוט אָדער שלעכט אין איינקלאַנג מיט דער פאַרנופּט, איז, אויף אַ נויטווענדיגן אופן, גוט אָדער שלעכט (טייל II, זאך XLI), לכן, קומט-אויס, אז אויף אזוי ווייט ווי מענטשן לעבן אין איינקלאַנג מיט די געזעצן פון דער פאַרנופּט, טוען זיי אויף אַ נויטווענדיגן אופן נאָר אַזעלכע זאכן, וואָס זענען ער פי הכרח גוט פאַר דער מענטשלעכער נאַטור און, ממילא, פאַר יעדן איינצעם מענטשן (טייל IV, שלוסזאך צו זאך XXXI); מיט אנדערע ווערטער, זיי טוען אַזעלכע זאכן, וועלכע זענען אין האַרמאָניע מיט דער נאַטור פון יעדן מענטשן. דעריבער שטימען אויך די מענטשן תמיד ציוניף איינער מיט דעם

אַנדערן, אויף אַ נויטווענדיגן אופן, אויף אַזוי ווייט ווי זיי לעבן אין איינקלאַנג מיט די געבאָטן פון דער פאַרנופּט. וו. א. ג. צ. ב.

שלוס זאָץ I. עס איז נישט פאַראַן אין דער נאַטור פון זאַכן קיין איינצלע זאָך, וואָס זאָל זיין ניצלעכער פאַר דעם מענטשן איידער אַ מענטש, וואָס לעבט לפי דער לייטונג פון דער פאַרנופּט. דען פאַר דעם מענטשן איז אַמניצלעכסטן דאָס, וואָס האַרמאָנירט על פי רוב מיט זיין נאַטור (טייל IV, שלוס זאָץ צו זאָץ XXXI), דאָס הייסט (ווי עס פאַרשטייט זיך פון זיך גופא) דער מענטש. דער מענטש, אָבער, האַנדלט אומבאַדינגט לפי די געזעצן פון זיין נאַטור, ווען ער לעבט אין געהאַרכזאַמקייט צו דער פאַרנופּט (טייל III, דעפיניציע II), און נאָר אויף אַזוי ווייט האַרמאָנירט ער תמיד, אויף אַ נויט-ווענדיגן אופן, מיט דער נאַטור פון אַן אַנדער מענטשן (לויט דעם פאַריגן זאָץ); פּאָלגלעך, איז נישט פאַראַן צווישן איינצלע זאַכן קיין ניצלעכערע זאָך פאַר דעם מענטשן, איידער אַ מענטש, וואָס לעבט לפי דער לייטונג פון דער פאַרנופּט.

שלוס זאָץ II. אַזוי ווי דער מענטש זוכט על פי רוב דאָס, וואָס איז ניצלעך פאַר אים, זענען דעריבער מענטשן איינער צו דעם אַנדערן אַמ-ניצלעכסטן. דען וואָס מער אַ מענטש זוכט דאָס, וואָס איז ניצלעך פאַר אים, און שטרעבט צו דערהאַלטן זיך גופא, אַלץ מער איז ער באַגאַבט מיט טוגענט (טייל IV, זאָץ XX), אַדער, וואָס דאָס איז דאָס זעלבע (טייל IV, דעפי-ניציע VIII), אַלץ מער איז ער באַגאַבט מיט דער קראַפט פון צו האַנדלען לפי די געזעצן פון זיין אייגענער נאַטור, דאָס הייסט, צו לעבן ווי די פאַרנופּט הייסט. דאָס רוב שטימען אָבער מענטשן איינער מיט דעם אַנדערן, ווען זיי לעבן ווי עס באָט די פאַרנופּט (נאָך דעם לעצטן זאָץ); דעריבער, וועלן מענטשן (לויט דעם לעצטן שלוס זאָץ) זיין פון דעם גרעסטן נוצן איינער צו דעם אַנדערן, ווען יעדערער וועט זוכן דאָס, וואָס איז ניצלעך פאַר אים. וו. א. ג. צ. ב.

אַבמערקונג. דאָס, וואָס מיר האָבן נאָר וואָס געצייגט, באַשטעטיגט אויך די טעגלעכע דערפאַרונג דורך אַזוי פיל דייטלעכע און אָנגעזעהענע סימנים, און ביי יעדן אויף דער צונג ליגן די ווערטער: „דער מענטש איז צו דעם מענטשן אַ גאָט“. אין דער אייגענער צייט, אָבער, געשעהט עס זעלטן, אַז מענטשן זאָלן לעבן ווי די פאַרנופּט דיקטירט, מחמת, זאַכן זענען אַזוי איינגעאַרדנט צווישן זיי, אַז זיי זענען פיל מיט קנאה און אומאיינגענעם איינער צו דעם אַנדערן. פונדעסטוועגן, זענען זיי כמעט נישט ביכולת צו פירן איין איינזאַמען לעבן, אַזוי, אַז צו דער דעפיניציע פון מענטש אַלס אַ געזעל-שאַפטלעכע חיה האָבן דאָס רוב מענטשן געגעבן זייער הסכמה; און אין דער וויקאַליטי איז דער ריז, וואָס די מענטשן ציהען פון דעם געזעלשאַפט.

לעבן לעבן, און און פון גרעסער איידער דער היזק. מעגן, אלווא, די סאטירי-קער לאכן וויפיל זייער הארץ גלוסט פון מענטשלעכע ענינים, מעגן די טעג-לאגן זיי פארדאמען, מעגן די מעלאנכאליקער לויפן אין הימל אריין די אומ-קולטיווירטע דאָרפֿישקייט, מעגן זיי פאראכטן די מענטשן און באוואונדערן די חיות, וועלן זיי נאָך דעם אלעמען, פונדעסטוועגן, פון דעה דערפארונג אויסגעפינען, און מענטשן קאָנען זיך אַ סך לייכטער פארשאפן זייער באַדאָרף דורך גענזייטיגער הילף, און און נאָך דורך פאראייניגטע קרעפטן קאָנען זיי פארמיידן די געפאָרן, וואָס דראָהען זיי פון אלע זייטן, נישט גערעדט שוין וועגן דעם, און עס איז אַ סך פאָרטערפֿלעכער און ווירדיגער פאָר אונזער דערקענטעניש צו שטודירן דאָס טאָן פון דעם מענטשן, איידער די האַנדלונגען פון די אומפאָרנינפטיגע חיות. דעם דאָזיגן ענין וועל איך אָבער אויספיר-לעכער באַהאַנדלען אַנדערש-וואו.

זאָן XXXVI. דאָס העכסטע גוטס פון די יעניגע, וועלכע פאָלגן נאָך דער טוגענט, איז געמיינזאָם פאָר אלע און דערפאר קאָנען אלע אויף אַ גלייכן אופן זיך פרייען דערמיט.

באָ ווייז. צו האַנדלען טוגענטהאַפט הייסט צו האַנדלען ווי די פאָרנופֿט דיקטירט (טייל IV, זאָן XXIV, און וואָס נאָך מיר שטרעבן צו טאָן אין איינקלאַנג מיט דעם געבאָט פון דער פאָרנופֿט הייסט צו דערקענען (טייל IV, זאָן XXXVI, דעריבער (טייל IV, זאָן XXVIII), איז דאָס העכסטע גוטס פאָר די יעניגע, וואָס פאָלגן נאָך דער טוגענט צו דערקענען גאָט; דאָס הייסט (טייל II, זאָן XLVII, און אָנמערקונג צום זאָן) אַ גוטס, וואָס איז געמיינזאָם פאָר אלע און קאָן פון אלע אויף אַ גלייכן אופן באַזיבט ווערן, אויף אַזוי ווייט, ווי זיי זענען פון דער זעלבער נאַטור. וו. א. ג. צ. ב.

אָנמערקונג. קאָן דאָך עמיצער פרעגן ווי וואָלט געווען, ווען דאָס העכסטע גוטס פון די יעניגע, וואָס פאָלגן נאָך דער טוגענט, וואָלט נישט גע-ווען געמיינזאָם פאָר אלע? וואָלט עס דען יעמאָלט נישט געפאָלגט ווי אויבן (טייל IV, זאָן XXXIV), און מענטשן, וואָס לעבן אין געהאָרזאָמקייט צו דער פאָרנופֿט, דאָס הייסט (טייל IV, זאָן XXXV) אויף אַזוי ווייט ווי זיי שטימען פון נאַטור, וואָלטן געווען אָנטקעגנגעזעצט איינער צו דעם אַנדערן? אויף אַזאָ חקירה ודרישה ענטפער איך, און דאָס, וואָס דעם מענטשנס העכסטע גוטס איז געמיינזאָם פאָר אלע, איז נישט קיין צופאָל, נאָר עס איז אַ פועל-יוצא פון דער סאַמע נאַטור פון דער פאָרנופֿט, מחמת, עס ווערט אַרויס-געדרונגען פון דעם עצם תמצית פון דעם מענטשן, אויף אַזוי ווייט ווי פֿר ווערט דערקלערט דורך דער פאָרנופֿט; און און אַ מענטש קאָן נישט זיין און נישט באַגריפֿן ווערן, ווען ער זאָל נישט האָבן די קראַפט זיך מיט דעם העכסטן גוטס צו פרייען. דען עס געהערט (טייל II, זאָן XLVII) צו דער

תמצית פון דעם מענטשלעכן גייסט צו האָבן אַן אַדעקוואַטע דערקענטעניש פון דער אייביגער און אומענדלעכער תמצית פון גאָט.

זאָ XXXVII. דאָס גוטס, וואָס יעדער מענטש, וועלכער פאָלגט נאָך דער טוגענט, באַגערט פאַר זיך, וועט ער אויך באַגערן פאַר אַנדערע מענטשן, און אַלץ מער, וואָס גרעסער עס איז די דערקענטעניש, וואָס ער האָט וועגן גאָט.

באָ ווייז. די מענטשן, אויף אַזוי ווייט ווי זיי לעבן נאָך דער לייטונג פון דער פאַרנופּט, זענען פון די גרעסטע נוצן צו זייערע מיט-מענטשן (טייל IV, שלוסזאָן I צו זאָ XXXV): דעריבער, וועלן מיר, (טייל IV, זאָ XIX) אין געהאָרכזאָמקייט צו דער פאַרנופּט, אויף אַ נויטווענדיגן אופן, זוכן צו באַווירקן, אַז מענטשן זאָלן לעבן ווי עס דיקטירט זיי די פאַר-נופּט. דאָס גוטס אָבער, וואָס יעדער מענטש, אויף אַזוי ווייט ווי ער ווערט געלייטעט פון דער פאַרנופּט, מיט אַנדערע ווערטער, אויף אַזוי ווייט ווי ער פאָלגט נאָך דער טוגענט, ווינטשט, פאַר זיך, איז צו דערקענען (טייל IV, זאָ XXXVI): פאָלגלעך, וועט יעדערער, וואָס פאָלגט נאָך דער טוגענט, באַגערן דאָס גוטס, וואָס ער באַגערט פאַר זיך, אויך פאַר אַנדערע. ווייטער, איז דער באַגער, אויף ווי ווייט ער באַציהט זיך אויף דעם גייסט. דער עצם תמצית פון דעם גייסט גופא (דעפיניציע I פון די עמאָציעס), נו, באַשטייט אָבער די תמצית פון דעם גייסט אין דערקענטעניש (טייל II, זאָ XI), וועלכע שליסט-איינ די דערקענטעניש פון גאָט (טייל II, זאָ XLVII) און קאָן אָן איר נישט זיין און נישט באַגריפן ווערן (טייל I, זאָ XV); וואָס גרעסער, דערי-בער, די דערקענטעניש פון גאָט, וואָס די תמצית פון גייסט שליסט-איינ, אַלץ גרעסער וועט זיין דער באַגער פון דעם, וואָס פאָלגט נאָך דער טוגענט, אַז אַנדערע מענטשן זאָלן באַזיצן דאָס גוטס, וואָס ער זוכט פאַר זיך. וו. א. ג. צ. ב. אַן אַנדער באָ ווייז. דאָס גוטס, וואָס אַ מענטש באַגערט פאַר זיך זעלבסט און ליבט, וועט ער ליבן מער באַשטענדיג, ווען ער זעהט, אַז אַנדערע ליבן דאָס אויך (טייל III, זאָ XXXI), ער וועט דעריבער שטרעבן, אַז אַנדערע זאָלן עס אויך ליב האָבן, און אַזוי ווי דאָס דאָזיגע גוטס איז געמיינזאָם פאַר אַלע, און אַלע קאָנען זיך דערמיט פרייען, וועט ער, צוליב דעם זעלבן טעם, שטרעבן, אַז אַלע זאָלן זיך פרייען דערמיט, און דאָס וועט ער טאָן אַלץ מער (טייל III, זאָ XXXVII), וואָס מער ער אַליין געניסט פון דעם דאָזיגן גוטס.

אַנמערקונג I. דער, וואָס געלייטעט בלויז פון עמאָציע, שטרעבט צו פאַראורזאָכן אַנדערע ליב צו האָבן דאָס, וואָס ער אַליין ליבט, און צו נאָכן די אַנדערע צו ליבן נאָך זיין זין נאָך, האַנדלט בלויז אויס אימפולס, און איז דערפאַר פאַרהאָסט, דערהויפּט, צו די יעניגע, וואָס זיי געפעלט עפעס אַן

אנדער זאך, און אויף דעם זעלבן אופן באַמיהען זיי זיך, און אויס דעם זעלבן אימפולס טראַכטן זיי, ווי אזוי צו מאַכן די איבריגע מענטשן צו לעבן נאָך זייער זין נאָך. היות, ווייטער, ווי דאָס העכסטע גוטס, וואָס מענטשן זוכן אונטער דער לייטונג פון עמאַציע, איז אָפט אַזעלכעס, וואָס נאָר איינער קאָן דאָס באַזיגן, לכן קומט אויס, אַז די, וואָס ליבן די זאך, זענען נישט אויסגעהאַלטן אין זייערע כּוונות, און בשעת זיי שעפּן נחת פון די לויב-גע-זאַנגען, וואָס זיי זינגען צו דעם העכסטן גוטס, ציטערן זיי פאַר דעם, טאַמער וועט מען זיי גלויבן. דער, אָבער, וואָס שטרעבט צו לייטן די מענטשן דורך פאַרנופּט, האַנדלט נישט אימפולסיוו, נאָר מענטשנפריינטלעך און גוטהאַרציג, און זיין פּונה איז תמיד קאָנסעקווענט.

אַלע באַגערן און האַנדלונגען, ווידער, וואָס פון זיי זענען מיר די אור-זאך, אויף אזוי ווייט ווי מיר האָבן די אידעע פון גאָט, אָדער דערקענען גאָט, רעכן איך צו צו דער רעליגיע. דעם באַגער, אָבער, גוט צו האַנדלען וועלכער אַנטשטייט דערפון, וואָס מיר לעבן נאָך דער לייטונג פון דער פאַר-נופּט, רוף איך פּרוּמקייט. דעם באַגער, ווייטער, וואָס דורך אים איז דער מענטש, וואָס לעבט אין איינקלאַנג מיט דער פאַרנופּט, געטריבן זיך צו פאַרבינדן אין פריינטשאַפט מיט די איבריגע מענטשן, רוף איך פּבּוּד; אונ-טער פּבּוּדיג פאַרשטיי איך דאָס, וואָס ווערט געלויבט פון מענטשן, וועלכע לעבן אין איינקלאַנג מיט דער פאַרנופּט, און אונטער שפּליג פאַר-שטיי איך דאָס, וואָס איז אַפּשטויסנד צו דער פאַרקניפּונג פון פריינטשאַפט. — דערצו האָב איך אויך געצייגט, וואָס עס זענען די גרונדלאַגן פון פריינטשאַפט. דער חילוק צווישן אמתער טוגענט און אומטיכטיגקייט קאָן מען גרינג איינזעהן דערפון, וואָס איך האָב געזאָגט: אמתע טוגענט איז, נעמלעך, קיין אַנדער זאך נישט, ווי צו לעבן אויסשליסלעך נאָך דער לייטונג פון דער פאַר-נופּט, בעת אומטיכטיגקייט באַשטייט דערין, וואָס דער מענטש לאַזט זיך לייטן פון זאכן, וואָס זענען אויסנווייניג פון אים, און ווערט פון זיי באַשטימט צו האַנדלען אזוי ליבערשט, ווי עס פּאָדערט די אַלגעמיינע דיספּאָזיציע פון זאכן און נישט זיין אייגענע נאַטור, אין זיך גופא באַטראַכט.

דאָס איז עס, וואָס איך האָב צוגעזאָגט צו באַווייזן אין דער אַנמער-קונג צו זאך XVIII פון דעם דאָזיגן טייל. דערפון פּאָלגט, אַז דאָס געזעץ, וואָס פאַרבאָט צו שלאַכטן חיות, איז באַגרינדעט מער אויף פּוסטן אַבערגלויבן און ווייבערשער מיטלייד, איידער אויף דער געזונטער פאַרנופּט. די ראַציאָ-נאַלע זוכעניש דערפון, וואָס איז ניצלעך פאַר אונז, לפרנס אונז די נויטוועג-דיגקייט פון פאַראייניגן זיך מיט אונזערע מיט-מענטשן, אָבער נישט מיט קיין חיות, אָדער מיט זאכן, וואָס זייער נאַטור איז פאַרשיידן פון אונזער אייגע-נער; מיר האָבן דאָס זעלבע רעכט בנוגע צו זיי, ווי זיי האָבן בנוגע צו אונז.

נאך מער, היות, ווי יעדן איינעמס רעכט ווערט באשטימט לויט זיין טיכטיג-
 קייט אָדער לויט זיין מאַכט, האָבן דערום די מענטשן אַ סך אַ גרעסער
 רעכט אויף די חיות, איידער די חיות אויף די מענטשן. דערמיט לייקן איך
 בשום אופן נישט אָפּ, אַז חיות האָבן עמפינדונגען; וואָס איך לייקן יאָ איז,
 אַז צוליב דעם זאָל אונז נישט זיין ערלויבט פֿאַר אונזערע נוצן צו זאָרגן,
 און זיי געברויכן ווי אונז געפעלט, און זיי צו באַהאַנדלען ווי עס פֿאַסט אַמ-
 בעסטן פֿאַר אונז; מחמת, זייער נאַטור איז נישט ווי אונזערע, און זייערע
 עמאָציעס זענען פֿון נאַטור פֿאַרשיידן פֿון אונזערע (טייל III, אָנמערקונג
 צו זאָל LVII).

עס בלייבט איבער פֿאַר מיר צו דערקלערן, וואָס איך פֿאַרשטיי אונטער
 גערעכט און אומגערעכט, זינד און פֿאַרדינסט. זעה וועגן דעם די פֿאַלגנדע
 אָנמערקונג.

אָנמערקונג II. אין דער הוספה צו דעם ערשטן טייל האָב איך
 זיך אונטערגענומען צו דערקלערן וואָס איז לויב און טאַדל, עברה און זכות,
 גערעכטיגקייט און אומגערעכטיגקייט. וועגן לויב און טאַדל האָב איך גערעדט
 אין טייל III, אָנמערקונג צו זאָל XXIX. די צייט איז איצט געקומען צו רעדן
 וועגן די איבריגע אויטדריקן. איך מוז אָבער פֿרייהער זאָגן אייניגע ווערטער
 וועגן דעם נאַטירלעכן (נאַטור-רעכט) און געזעלשאַפֿטלעכן (שטאַטס-רעכט)
 שטאַנד פֿון דעם מענטשן.

יעדער מענטש עקזיסטירט לויט דעם העכסטן רעכט פֿון דער נאַטור,
 און ממילא טוט אויך יעדער מענטש לויט דעם העכסטן רעכט פֿון דער נאַ-
 טור דאָס, וואָס פֿאַלגט פֿון דעם הכרח פֿון זיין נאַטור; אין לויט דעם העכסטן
 רעכט פֿון דער נאַטור אורטיילט אַלזאָ יעדער מענטש איבער וואָס איז גוט
 און וואָס איז שלעכט, און זאָרגט פֿאַר זיינע אייגענע נוצן לויט זיין זין נאָך
 (טייל IV, זאָל XIX און XX): ער נעמט נקמה פֿאַר דעם שלעכטס, וואָס
 ווערט געטאָן צו אים, (טייל III, שלוסזאָל II צו זאָל XL) שטרעבט צו
 דעהאַלטן דאָס, וואָס ער לייבט, און צו פֿאַרניכטן דאָס, וואָס ער האַסט (טייל
 III, זאָל XXVIII). נו, וואָלטן מענטשן געלעבט אונטער דער לייטונג פֿון
 פֿאַרנונסט, וואָלט יעדער איינער געקאָנט בלייבן אין דער רשות פֿון זיין
 רעכט, און קיין שאַדן זאָל נישט געטאָן ווערן צו זיין שכן (טייל IV, שלוס-
 זאָל I צו זאָל XXXV). היות, אָבער, ווי זיי זענען אונטערגעוואָרפֿן צו
 זייערע עמאָציעס, וועלכע איבערשטייגן ווייט די קראַפט אָדער די טוגענט פֿון
 דעם מענטשן (טייל IV, זאָל VI), ווערן זיי דערפֿאַר אין פֿאַרשיידענע ריכ-
 טונגען געצויגן (טייל IV, זאָל XXXIII) און, זייענדיג אַנטקעגנגעזעצט איי-
 נער צו דעם אַנדערן (טייל IV, זאָל XXXIV), באַנויטיגן זיי זיך אין גע-
 ננזייטיגער הייליג (טייל IV, אָנמערקונג צו זאָל XXXV).

כדי, אַלזאָ, די מענטשן זאָלן לעבן אינאיינעם בשלום און זאָלן קאָנען זיך העלפֿן איינער דעם אַנדערן, איז עס נויטיג, אַז זיי זאָלן אויפגעבן זייער נאַטירלעך רעכט און פֿון זיכערהייטטוועגן צוריקהאַלטן זיך פֿון אַלע האַנדלונגען, וואָס קאָנען ברענגען היזק צו די מיט-מענטשן. אויף וואָסער אָן אופן עס קאָן געשעהן, אַז מענטשן, וועלכע זענען אויף אַ נויטווענדיגן אופן אונטערגעוואָרפֿן צו זייערע עמאָציעס (טייל IV, שלוסזאַץ צו זאַץ IV) און וועלכע זענען אומבאַשטענדיג און פֿאַרשיידנאַרטיג, זאָלן זיין ביכולת צו שאַפֿן זיכערהייט איינער פֿאַר דעם אַנדערן און שענקען צוטרוי, איז קלאָר פֿון טייל IV, זאַץ VII און טייל III, זאַץ XXXIX. דאָרטן איז באַוויזן געוואָרן, אַז אַן עמאָציע קאָן אונטערגעדריקט ווערן נאָר דורך אַן עמאָציע, וועלכע איז שטאַר-קער פֿאַר איר און וועלכע איז דער היפּוך פֿון איר גופא, און אַז מענטשן מיינ-אויס צו טאָן עמיצן אַ רעה אויס מורא, אַז עס זאָל נישט געטאָן ווערן אַ גרעסערע רעה צו זיי גופא.

אויף דעם דאָזיגן געזעץ קאָן אַ געזעלשאַפט עטאַבלירט ווערן, אַזוי לאַנג ווי זי האַלט אין איר אייגענער האַנט דאָס רעכט, וואָס יעדערער האַט, זיך נוקם צו זיין, און וועגן גוטס און שלעכטס צו פּסקנען, און בתנאי אויך, אויב זי האַט די מאַכט פֿאַרצושרייבן אַ געמיינזאַמען לעבנס-פיר, און דורכצו-פירן געזעצן, וועלכע זענען סאַנקציעאַנירט נישט פֿון דער פֿאַרנונפט, וועלכע איז נישט ביכולת עמאָציעס צוריקצוהאַלטן, נאָר פֿון דראָהונגען (טייל IV, אָנמער-קונג צו זאַץ XVII). אַזאַ געזעלשאַפט, באַגרינדעט אויף געזעץ און מאַכט זיך זעלבסט צו דערהאַלטן, הייסט שטאַט, און די, וואָס ווערן דורך זיינע רעכט באַשיצט, הייסן בירגער. דערפֿון זעהען מיר גרינג, אַז אין דעם נאַטור-צושטאַנד איז נישט פֿאַראַן קיין זאַך, וואָס זאָל, מיט דער איינשטימיגקייט פֿון אַלע, הייסן גוט אָדער שלעכט, מחמת, אין אַ נאַטור-צושטאַנד זאָרגט יע-דער איינער נאָר פֿאַר זיינע נוצן, און נאָך זיין זין נאָך און נאָר אויף אַזוי ווייט, ווי ער נעמט אין אָנבאַטראַכט זיינע נוצן, אַנטשיידט ער, וואָס איז גוט און וואָס איז שלעכט, און ער ווערט פֿון קיין געזעץ נישט געבונדן געהאָר-זאַם צו זיין צו וועמען עס איז אַחוץ זיך אַליין.

אין אַ נאַטור-צושטאַנד איז, דעריבער, נישט שייך אַזאַ זאַך, ווי אַ פֿאַר-ברעך; דאָס עקזיסטירט נאָר אין אַ בירגערלעכן צושטאַנד, וואו עס ווערט מיט אַ געמיינזאַמער איינשטימיגקייט אַנטשיידן, וואָס איז גוט און וואָס איז שלעכט, און וואו יעדער איינער איז געצוואונגען צו זיין געהאָרזאַם צום שטאַט.

פֿאַר ברעך איז, אַלזאָ, קיין אַנדער זאַך נישט ווי אומגעהאָרזאַמקייט, וואָס ווערט באַשטראַפט בלויז דורך דעם רעכט פֿון שטאַט; די געהאָרזאַמ-קייט ווידער ווערט פֿאַררעכנט דעם בירגער אַלס אַ פֿאַרדינסט, ווייל

דורך דעם באַטראַכט מען אים דאָך אַלס איינעם. וואָס איז ראוי צו געניסן די פּאַרטיילן פון שטאַט.

אין אַ נאַטור-צושטאַנד ווייטער איז קיינער נישט דורך געמיינזאַמער איינשטימיגקייט דער בעל-הבית פון אַ וועלכער עס איז זאָך; עס איז אויך נישט פאַראַן קיין איין זאָך אין דער נאַטור, וואָס מען זאָל קאָנען זאָגן וועגן איר, אַז זי געהערט צו דעם מענטשן און נישט צו דעם אַנדערן; אַלץ גע-הערט צו אַלעמען. דערפאַר קאָנען מיר זיך נישט פאַרשטעלן אין אַ נאַטור-צושטאַנד אַ וואונטש צו געבן יעדן איינעם דאָס זייניגע, אָדער אַוועקצונעמען פון וועמען עס איז דאָס, וואָס עס געהערט צו איר; מיט אַנדערע ווערטער, אין אַ נאַטור-צושטאַנד געשעהט נישט קיין זאָך, וואָס זאָל קאָנען הייסן גע-רעכט אָדער אומגערעכט. אַזעלכע אידעען זענען נאָר מעגלעך אין אַ סאָ-ציאַלן צושטאַנד, ווען עס ווערט מיט אַ געמיינשאַפטלעכער הסכמה פעסטגע-שטעלט, וואָס עס געהערט צו איינעם און וואָס צום אַנדערן. פון די דאָזיגע אַלע באַטראַכטונגען איז קלאָר, אַז גערעכטיגקייט און אומגערעכטיגקייט, פאַר-ברעך און פאַרדינסט זענען אידעען פון אַן אויסנווייניגסטער אַרט, און נישט קיין אַטריבוטן, וואָס דעהקלערן די נאַטור פון דעם גייסט. — גענוג אַבסער-וועגן דעם.

זאָך XXXVIII. אַלץ, וואָס באַאיינפלוסט דעם מענטשלעכן קערפער אַזוי, אַז ער זאָל קאָנען אויף פילערליי אופנים אויפגערעגט ווערן, אָדער וואָס מאַכט אים פעהיג אויף פילערליי אופנים אויפצורעגן אויסנווייניגסטע קע-פער, איז ניצלעך פאַר דעם מענטשן; און אַלץ ניצלעכער, וואָס פעהיגער דעו-קערפער וועט דורך דעם געמאַכט אויף פילערליי אופנים אויפגערעגט צו ווערן און אַנדערע קערפער אויפצורעגן; אומגעקערט, אַלץ, וואָס מאַכט דעם קערפער ווייניגער פעהיג אין דעם פרט, איז שעדלעך פאַר דעם מענטשן. ב. א. וויי. ז. וואָס מער עס ווערן אויף אַזאַ אופן פאַרמערט די פעהיג-קייטן פון גייסט געוואָר צו ווערן (טייל II, זאָך XIV), דעריבער, איז דאָס, וואָס באַאיינפלוסט דעם קערפער און מאַכט אים אַזוי-אַרום פעהיג, איז אויף אַ נויטווענדיגן אופן גוט אָדער ניצלעך (טייל IV, זאָך XXVI און XXVII), און אַלץ ניצלעכער, וואָס פעהיגער עס קאָן מאַכן דעם קערפער; און אומגע-קערט (טייל II, זאָך XIV און טייל IV זאָך XXVI און XXVII, שעד-לעך, וואָס עס מאַכט דעם קערפער ווייניגער פעהיג. וו. א. ג. צ. ב.

זאָך XXXIV. אַלץ, וואָס פיהרט דערצו, אַז עס זאָל דערהאַלטן בלייבן די שייכות צווישן באַוועגונג און רוה, וואָס די טיילן פון דעם מענטש-לעכן קערפער נעמען געגנזייטיג אָן, איז גוט; אומגעקערט, אַלץ, וואָס פאַר-אורזאַכט אַ פאַרענדערונג אין אַזאַ שייכות, איז שלעכט. ב. א. וויי. ז. דער מענטשלעכער קערפער באַדאַרף אַ סך אַנדערע קער-

פער פאר זיין דערהאלטונג (טייל II, פאסטאלאט IV). דאָס אָבער, וואָס שטעלט צונויף די געשטאַלט פון דעם מענטשלעכן קערפער, באַשטייט דערין, וואָס זיינע טיילן קאָמוניצירן זייערע אייניגע באַוועגונגען איינער צו דעם אַנ- דערן אויף אַ געוויסן באַשטימטן אופן (דעפיניציע פון הילפסזאַץ IV, הינטער זאַץ XIII אין טייל II). אַלץ, דעריבער, וואָס פיהרט צו דער דערהאַלטונג פון דער שייכות צווישן באַוועגונג און רוה, וואָס אים באַזיצן געגנזייטיג די טיילן פון דעם מענטשלעכן קערפער, דערהאַלט די געשטאַלט פון דעם מענטש- לעכן קערפער, און, ממילא, מאַכט דעם מענטשלעכן קערפער פעהיג באַווירקט צו ווערן אויף פילערליי אופנים און צו באַווירקן אויף פילערליי אופנים אויסנווייניגסטע קערפער, און איז, דעריבער, (נאָך דעם פאַריגן זאַץ) גוט. אַלץ, ווייטער, וואָס באַווירקט, אַז די טיילן פון דעם מענטשלעכן קערפער זאָלן באַקומען אַן אַנדער שייכות צווישן באַוועגונג און רוה, באַווירקט אויך, אַז דער מענטשלעכער קערפער זאָל אָננעמען אַן אַנדער געשטאַלט, מיט אַנ- דערע ווערטער (ווי עס איז פון זיך קלאָר און ווי מיר האָבן דערמאָנט צום סוף פון דעם פאַרוואָרט צו דעם דאָזיגן טייל), ער זאָל צעשטערט ווערן, און, ממילא, דורכאויס נישט פעהיג צו זיין אויף מערערע אופנים באַווירקט צו ווערן; דעריבער, איז ער שלעכט. וו. א. ג. צ. ב.

אַנמערקונג. וויפיל דאָס קאָן שאַדן אָדער ניצן דעם גייסט וועט דערקלערט ווערן אין דעם פינפטן טייל. דאָ אָבער וועל איך באַמערקן, אַז לויט מיין אויפפאַסונג שטאַרבט דער קערפער יעמאַלט, ווען עס בייט זיך די שייכות פון באַוועגונג און רוה, וועלכע האָט זיך באַקומען געגנזייטיג צווישן אייניגע טיילן זיינע. דער, איך וואָג נישט צו לייקענען, אַז בעת דער מענטש- לעכער קערפער האַלט אָן די צירקולאַציע פון דעם בלוט און אַנדערע אייגע- שאַפטן, וואָס אין זיי, דענקט מען, באַשטייט דאָס לעבן פון קערפער, קאָן ער, פונדעסטוועגן, פאַרוואַנדלט ווערן אין אַן אַנדער נאַטור, וואָס איז לגמרי פאַרשידן פון זיין אייגענער. קיין גרונד צווינגט מיך נישט אָנצונעמען, אַז דער קערפער שטאַרבט נאָר יעמאַלט, ווען ער איז שוין טויט. די דערפאַרונג גופא שיינט אונז עפעס אַנדערש צו לערנען. עס פאַסירט אַמאָל, אַז דער מענטש מאַכט דורך אַוועלכע פאַרענדערונגען, דאָס מען קאָן אים קוים האַלטן פאַר דעם זעלבן. אַזוי האָב איך געהערט צו דעראַיילן וועגן אַ געוויסן שפּאַ- נישן דיכטער, וועלכער איז אָנגעגריפן געוואָרן פון אַ קראַנקהייט, און הגם ער איז געזונט געוואָרן האָט ער אָבער אַזוי פאַרגעסן אויף תמיד זיין פאַר- גאַנגענהייט, אַז ער האָט נישט געגלויבט, אַז די פון אים פאַרפאַסטע געדיכטן און טראַגעדיעס זענען ווירקלעך זיינע אייגענע. וואָלט ער נאָך געווען פאַר- געסן זיין מוטער-שפּראַך, וואָלט מען אים באמת געקאָנט האַלטן פאַר אַ גרויס קינד. אויב דאָס שיינט אומגלויבלעך, וואָס זאָלן מיר זאָגן וועגן קינדער, וואָס

זייער נאטור האַלט אַ מענטש אין די עלטערע יאָרן אַזוי פאַרשיידן פון זיי-
נער, אַז נאָר דורך אַן אַנאַלאָגיע מיט אַנדערע מענטשן קאָן מען אים איינ-
רעדן, אַז ער איז אויך געווען אַ קינד? פּדי אָבער נישט צו געבן קיין שטאַף
דעם אַבערגלויבישן פאַר דער אָנרעגונג צו נייע פּראָגן, וועל איך ליבערשט
דאָ אָפּברעכן די דיסקוסיע מכה אַזעלכע פּראָגן.

זאָץ XL. אַלץ, וואָס פּיהרט צו אַ שטאַטלעכער געמיינשאַפט פון
דעם מענטשן, אָדער וואָס באַווירקט, אַז מענטשן זאָלן לעבן אינאיינעם האַר-
מאַניש, איז ניצלעך; דאַגעגן, אַלץ, וואָס ברענגט אַריין אַ דיטהאַרמאַניע אין
דעם שטאַט, איז שלעכט.

באַ ווייז. אַלץ, אייגנטלעך, וואָס באַווירקט, אַז מענטשן זאָלן אינ-
איינעם האַרמאַניש לעבן, באַווירקט צוגלייך, אַז זיי זאָלן לעבן נאָך דער
לייטונג פון דער פאַרנומפּט (טייל IV, זאָץ XXXV) און איז, דעריבער,
(טייל IV, זאָץ XXVI און XXVII) גוט און (אויס דעם זעלבן גרונד)
אַלץ, וואָס ברענגט אַריין אַ צווייאַיגקייט, איז שלעכט. וו. א. ג. צ. ב.

זאָץ XLI. לוסט אַן און פאַר זיך איז נישט שלעכט, נאָר גוט; אומ-
לוסט, דאַגעגן, איז אַן און פאַר זיך שלעכט.

באַ ווייז. לוסט איז אַן עמאַציע (טייל III, זאָץ XI און אַנמערקונג
צום זאָץ), וואָס דורך איר ווערט געהאַלפּן אָדער פאַרמערט די ווירקונגס-
קראַפט פון קערפּער; אומלוסט איז אַן עמאַציע, וואָס דורך איר ווערט פאַר-
מינערט אָדער געשטערט די ווירקונגס-קראַפט פון קערפּער; דעריבער (טייל IV,
זאָץ XXXVIII) איז לוסט אַן און פאַר זיך גוט, א. א. וו. וו. ד. א. ג. צ. ב.

זאָץ XLII. פּריילעכקייט קאָן נישט האָבן קיין איבער-מאַס, נאָר איז
תמיד גוט; מעלאַנכאָליע, דאַגעגן, איז תמיד שלעכט.

באַ ווייז. פּריילעכקייט (זעה די דעפיניציע פון איר אין טייל III,
אַנמערקונג צו זאָץ XI) איז לוסט, וואָס אַזוי ווייט ווי זי באַציהט זיך אויף
דעם קערפּער, באַשטייט דערין, וואָס אַלע טיילן פון קערפּער זענען צוגלייך
באַווירקט: דאָס הייסט (טייל III, זאָץ XI) די ווירקונגס-קראַפט פון דעם
קערפּער ווערט פאַרמערט אָדער געהאַלפּן אויף אַזאַ אופן, אַז אַלע טיילן זיינע
האַלטן אַן די פּרייערדיגע שייכות פון רוה און באַוועגונג; דעריבער, איז
פּריילעכקייט תמיד גוט (טייל IV, זאָץ XXXIX) און קאָן נישט האָבן קיין
איבערמאַס. מעלאַנכאָליע, אָבער, (זעה די דעפיניציע פון איר און דער זעל-
בער אַנמערקונג צום זאָץ XI, טייל III) איז אומלוסט, וועלכע, אַזוי ווייט ווי
זי באַציהט זיך אויף דעם קערפּער, באַשטייט אין דער אַבסאָלוטער פאַרמינע-
רונג אָדער הינדערונג פון דער ווירקונגס-קראַפט פון קערפּער; דעריבער,
(טייל IV, זאָץ XXXVIII) איז זי תמיד שלעכט. וו. א. ג. צ. ב.

זאָך XLIII. סטימולאציע קאָן האָבן אַן איבערמאַס און זיין שלעכט, שמאַרץ אָבער קאָן זיין גוט אויף אַזוי ווייט, ווי סטימולאציע אָדער לוסט איז שלעכט.

באָווייז. לאַקאָליזירטע לוסט, אָדער סטימולאציע, איז לוסט, וועלכע, אַזוי ווייט ווי זי באַציהט זיך אויף דעם קערפער, באַשטייט דערין, וואָס איין אָדער אייניגע טיילן זיינע ווערן אויפגערעגט מער איידער די איבריגע (זעה די דעפיניציע פון איר אין אָנמערקונג III צום זאָך XI, טייל III); די קראַפט פון דער דאָזיגער עמאַציע קאָן אַזוי גרויס זיין, אַז זי זאָל איבערשטייגן אַנ-דערע האַנדלונגען פון דעם קערפער (טייל IV, זאָך VI); און זיך האַרטנעקיג אָנהעפטן אין אים, און אַזוי אַרום מאַכן אים אומפעהיג באַווירקט צו ווערן אויף פאַרשיידענע אַנדערע אופנים, און דעריבער (טייל IV, זאָך XXXVIII) קאָן זי שלעכט זיין. שמאַרץ ווייטער, וועלכע איז אומלוסט, קאָן נישט אַלס אַזעלכע זיין גוט (טייל IV, זאָך XLI). היות, אָבער, ווי איר קראַפט און וואַקס ווערט דעפינירט דורך דער קראַפט פון אַן אויסנווייניגסטער אורזאָך אין פאַרגלייך מיט אַנווער אייגענער (טייל IV, זאָך V), קאָנען מיר זיך דע-ריבער פאַרשטעלן אומענדלעך פיל גראַדן און מאָדוסן פון שטאַרקייט אין דער דאָזיגער עמאַציע (טייל IV, זאָך III); און מהאי טעמא קאָנען מיר זיך זי פאַרשטעלן אַלס אַזעלכע, וואָס איז ביכולת צוריקצוהאַלטן די סטימולאציע, און נישט דערלאָזן, אַז זי זאָל אַן איבערמאַס האָבן און פאַרמינערן די פעהיגקייטן פון דעם קערפער. דעריבער, קאָן די שמאַרץ אויף אַזוי ווייט גוט זיין. וו. א. ג. צ. ב.

זאָך XLIV. ליבע און באַגער קאָנען האָבן אַן איבערמאַס.

באָווייז. ליבע איז לוסט, באַגלייט פון דער אידעע פון אַן אויסנוויי-ניגסטער אורזאָך (דעפיניציע VI פון די עמאַציעס); די סטימולאציע, דעריבער, וואָס ווערט באַגלייט פון דער אידעע פון אַן אויסנווייניגסטער אורזאָך, איז ליבע (טייל III, אָנמערקונג צו זאָך XI); דערפאַר קאָן ליבע האָבן אַן אי-בערמאַס. די שטאַרקייט פון באַגער, ווייטער, איז פאַרשיידן לפי ערך צו דער עמאַציע, וואָס פון איר אַנטשטייט ער (טייל III, זאָך XXXVII). היות, ווי עמאַציע קאָן איבערטעפן אַלע איבריגע האַנדלונגען פון דעם מענטשן (טייל IV, זאָך VI), לכן קאָן דער באַגער, וואָס אַנטשטייט פון דער זעלביגער עמאַציע, איבערטעפן אַלע אַנדערע באַגערן און האָבן אַן איבערמאַס, ווי מיר האָבן אין דעם פאַריגן זאָך געצייגט בנוגע סטימולאציע.

אָנמערקונג. פריילעכקייט, וואָס איך האָב וועגן איר באַהויפטעט, אַז זי איז גוט, לאָזט זיך גרינגער פאַרשטיין איידער באַאָבאַכטן. דען די עמאַציעס, וואָס פון זיי ווערן מיר טעגלעך אָנגעגריפן, באַציען זיך בכלל אויף

צו געוויסן טייל פון קערפער, וואָס ער ווערט מער איידער די איבריגע טיילן
 זיינע אויפגעטרעטן; דעריבער, האָבן די עמאָציעס על פי רוב אַן איבערמאָס,
 און זיי האַלטן דעם גייסט אַזוי פעסט ביי אַן אַלאַייניגער באַטראַכטונג פון אַן
 איין און איינציגן געגנשטאַנד, אַז ער קאָן נישט טראַכטן וועגן אַנדערע. און
 הגם די מענטשן זענען על פי כלל אונטערגעוואָרפן צו פילערליי עמאָציעס,
 און מען געפינט זעלטן אַזעלכע, וואָס זענען כסדר פון איינער און דער זעל-
 בער עמאָציע אַטאַקירט, פונדעסטוועגן זענען פאַראַן מאַנכע, וואָס אין זיי
 וואַלט זיך איינע און די זעלבע עמאָציע מיט אַ מוראדיגער עקשנותדיגקייט.
 דען מיר זעהען ווי מענטשן ווערן מאַנכע מאַל אַזוי פאַרזעצט אין אויפּרע-
 גונג פון איין און איינציגן געגנשטאַנד, אַז הגם ער איז נישט גענוואַרט, און
 גלויבן זיי, אַז זיי האָבן אים פאַר זיך. ווען דאָס טרעפט מיט אַ מענטשן,
 ווען ער איז אין אַ וואַכן צושטאַנד, זאָגן מיר, אַז ער איז פאַרריקט אָדער
 משוגע. פאַר נישט ווייניגער משוגע ווערן געהאַלטן די, וואָס ברענען אין
 לייבע און הילומען טאָג און נאַכט נאָר וועגן זייער געליבטער אָדער קעפּס-
 ווייב, ווייל זיי רופן ביי אונז אַרויס געוויינטלעך אַ געלעכטער. ווען אָבער אַ
 קמצן טראַכט וועגן קיין אַנדער זאָך נישט ווי וועגן געווינס אָדער געלט,
 אָדער ווען דער אַמביציעזער מענטש טראַכט וועגן קיין זאָך נישט ווי וועגן
 גללאַריע, ווערן זיי נישט געהאַלטן פאַר וואַנזיניג, מחמת זיי זענען אין אַלגעמיין
 שעדלעך און מען באַטראַכט זיי דערפאַר אַלס אַזעלכע, וואָס זענען ווערט גע-
 האַסט צו ווערן. אין דער אמתן אָבער זענען זשענדענקייט, אַמביציע און
 תאוה מינים פון משוגע, אפילו ווען זיי ווערן נישט געצייילט צווישן די
 קראַנקהייטן.

זאָך XLV. האָס קאָן קיינמאָל נישט זיין גוט.

באַ ווייז. ווען מיר האַסן אַ מענטשן, שטרעבן מיר אים צו פאַרניכטן
 (טייל III, זאָך XXXIX), דאָס הייסט (טייל IV, זאָך XXXVII), מיר שטרעבן
 צו טאָן עטוואָס, וואָס איז שלעכט; אַלזאָ, א. א. וו. א. ג. צ. ב.
 נ. ב. דאָ און אויך אין דעם, וואָס פּאָלגט, פאַרשטיי איך אונטער האָס
 נאָר אַזאָ האָס, וואָס איז געגן מענטשן געריכטעט.

שלום זאָך I. קנאה, שפּאַט, פאַראַכטונג, כּעס, נקמה און אַנדערע
 עמאָציעס, וואָס געהערן צו דעם האָס, אָדער אַנטשטייען פון אים, זענען
 שלעכט; דאָס איז קלאַר פון טייל III, זאָך XXXIX און טייל IV, זאָך XXXVII.
 שלום זאָך II. אַלץ וואָס מיר באַגערן דערפאַר, ווייל מיר זענען באַ-
 הערשט פון דער עמאָציע פון האָס, איז נידעריג, און אין אַ שטאַט איז דאָס אומגע-
 רעכט. דאָס איז אויך קלאַר פון טייל III, זאָך XXXIX און פון די דעפיניצ-
 יעס פון נידעריגקייט און אומגערעכטיגקייט אין דער אַנמערקונג צו זאָך
 XXXVII און טייל IV.

אָנמערקונג. צווישן שפּאַט (וואָס אים האָב איך אין שלוסזאָץ I באַצייכנט אַלס שלעכט) און געלעכטער אָנערקען איך אַ גרויסן חילוק. דען, געלעכטער, ווי אויך שפּאַסאָהאַפטיגקייט, איז ריינע לוסט, און איז דעריבער, אויב נאָר נישט אין אַן איבערמאַס, אַן און פאַר זיך גוט (טייל IV, זאָץ XLI). קיין זאָך אין דער אמתן אַחוץ פינסטערן און טרויעריגן אַבערגלויבן פאַרבאָט נישט אַ מענטשן זיך צו פרייען. דען, פאַרוואָס זאָל עס זיין מער געזעצלעך צו שטילן דאָרשט און הוננער, איידער צו פאַרטרייבן מעלאַנכאָליע? איך פון מיין זייט האָב געדענקט איבער דעם ענין און בין געקומען צו דער פּאָלג-דער איבערצייגונג: קיין גאַטהייט, און קיין אַנדערער אַחוץ דעם בעל מקנא קלייבט נישט קיין נחת פון מיין שוואַכקייט און ענטמוטיגונג, און רעכנט מיר צו אַלס אַ טוגנט די טרערן, די קרעכצן, די שרעק וכדומה, וועלכע זענען סימנים פון שוואַכקייט פון גייסט; נאָר פאַרקערט, וואָס גרעסער די לוסט, וואָס פון איר ווערן מיר באַווירקט, אַלס גרעסער די פולקאָמענהייט, וואָס צו איר גייען מיר אַריבער; מיט אַנדערע ווערטער, אַלץ מער אָנטייל נעמען מיר, אויף אַ נויטווענדיגן אופן, אין דער געטלאַכער נאַטור. צו געניסן דעריבער די זאַכן, און מיט זיי זיך ווי ווייט מעגלעך צו פרייען (נישט ביז צו דעם איבערוואָס, ווייל דאָס וואָלט שוין קיין הענוג נישט געווען), איז גאַנץ ווירדיג פאַר דעם קלוגן מענטשן. עס איז ווירדיג, זאָג איך, פאַר דעם חכם זיך צו דער-קוויקן און צו דערפרישן מיט מעסיגער און אַנגענעמער שפייז און געטראַנק, און נישט ווייניגער, מיט דעם גערוך און מיט דער וויכער שיינקייט פון די פּלאַנצן, מיט קליידער, מיט מוזיק, מיט גימנאַסטישע שפּילן, מיט טעאַטער און אַנדערע זאַכן פון זעלבן מין. וואָס יעדער איינער קאָן געניסן אָן היזק צום אַנדערן. דען, דער מענטשלעכער קערפער איז צונויפגעזעצט פון זייער פיל טיילן פון פאַרשיידענער נאַטור, וועלכע באַדאַרפן כסדר נייע און פאַר-שיידענע נאָהרונג, כדי דער גאַנצער קערפער זאָל קאָנען דורכפירן גלייכמעסיג אַלע טאַטן, וואָס פּאָלגן פון דער נויטווענדיגקייט פון זיין נאַטור; און, פּאָלגלעך, כדי אויך דער גייסט זאָל קאָנען דערקענען אַ סך זאַכן אין איינער און דער זעלבער צייט.

זאָ אַ לעבנספיר שטימט, אַלזאָ, אַמבעסטן מיט אונזערע גרונדזאַצן און אויך מיט דער אַלגעמיינער פּראַקטיק. דערפאַר איז דער דאָזיגער לעבנס-פיר, אויב וועלכער עס איז, דער בעסטער און איז אין יעדער הינזיכט ווערט רעקאָמענדירט צו ווערן. נאָך דייטלעכער און אויספירלעכער איבער דעם ענין צו רעדן איז איבעריג.

זאָץ XLVI. ווער עס לעבט לויט דער לייטונג פון דער פאַרנומפט, שטרעבט, ווי ווייט מעגלעך, צו ענטפערן מיט ליבע, אָדער פריינטלעכקייט אויף דעם אַנדערנס האַס, צאָרן, פאַראַכטונג א. א. וו. געגן אים.

באוייז. אלע עמאָציעס פון האָס זענען שלעכט (שלוסזאָג I צום פאַריגן זאָג). אַלזאָ, וועט דער, וואָס לעבט אונטער דער לייטונג פון פאַר-נונט, שטרעבן ווי ווייט מעגלעך אויסצומיידן דעם אָנגריף פון אַזעלכע עמאָ-ציעס (טייל IV, זאָג XIX); ממילא, וועט ער אויך שטרעבן, אַז קיין אַנדער-רער זאָל נישט ליידן פון די דאָזיגע עמאָציעס (טייל IV, זאָג XXXVII). דער האָס אָבער ווערט פאַרמערט דורך געגנווייטיגן האָס, און ער קאָן דורך ליבע פאַרטיליגט ווערן (טייל III, זאָג XLIII). אַזוי, אַז האָס קאָן (טייל III, זאָג XLIV) אין ליבע אַריבערגיין. ווער, אַלזאָ, עס לעבט נאָך דער לייטונג פון דער פאַרנונט, וועט שטרעבן אויף האָס מיט ליבע צו ענטפערן, דאָס הייסט, מיט פריינטלעכקייט. וו. א. ג. צ. ב.

אַנמערקונג. ווער עס איז אַ נוקם ונוטר פאַר באַליידיגונגען געגן אים, פאַרטימערט זיכערלעך זיין לעבן. דאָגעגן, ווער עס באַמיהט זיך דעם האָס דורך ליבע צו באַקעמפן, דער קעמפט בליי ספק פריידיג און זיכער; ער ווידערשטייט פיל מענטשן אַקוראַט אַזוי גרינג ווי איין מענטש און ער באַ-נויטיגט זיך זייער ווייניג אין דער הילף פון דעם גליק. די יעניגע, וואָס ער באַזיגט, גיבן נאָך מיט פרייד, און דערצו נישט אויס מאַנגל פון קראַפט. נאָר אויס צוואוואקס פון זייערע קרעפטן. דאָס אַלץ פאָלגט אַזוי קלאָר בלויז פון די דעפיניציעס פון ליבע און דערקענטעניש, אַז עס איז נישט נויטיג פאַר מיר זיי אין דעמאָסטרציע צו באַווייזן.

זאָג XLVII. עמאָציעס פון האַפענונג און שרעק קאָנען נישט אין זיך גופא גוט זיין.

באוייז. עמאָציעס פון האַפענונג און שרעק קאָנען נישט עקזיסטירן אָן אומלוסט. דען, שרעק איז אומלוסט (דעפיניציע XIII פון די עמאָציעס). און האַפענונג (דעפיניציעס פון די עמאָציעס, דערקלערונג XII און XIII) קאָן נישט עקזיסטירן אָן שרעק; דעריבער, (טייל IV, זאָג XLI) קאָנען די דאָזיגע עמאָציעס נישט זיין גוט אין זיך גופא, נאָר אויף אַזוי ווייט בלויז, ווי זיי קאָנען איינשרענקען די איבערמאָס פון לוסט (טייל IV, זאָג XLIII). וו. א. ג. צ. ב.

אַנמערקונג. מיר קאָנען צוגעבן, אַז די דאָזיגע עמאָציעס צייגן אויף אַ מאַנגל אין דערקענטעניש און אַן אומטיכטיגקייט פון גייסט; און צוליב דעם זעלבן טעם זענען צוטרוי, יאוש, פרייד און אַנטווישונג סימנים פון גייסטיגער שוואַכקייט. דען, הגם צוטרוי און פרייד זענען עמאָציעס פון לוסט, דייטן זיי אָן פונדעסטוועגן אויף אַ פריהער געשעהענער אומלוסט, נעמעלעך, האַפענונג און שרעק. וואָס מער, דעריבער, מיר שטרעבן צו לעבן נאָך דער לייטונג פון דער פאַרנונט, אַלץ מער זוכן מיר ווייניגער אָפהענגיג צו זיין פון האַפענונג, און שרעק, און פריי צו מאַכן און באַהערשן, ווי ווייט מיר

קאָנען, דעם שיקזאל און איינצורייכטן אונזערע האַנדלונגען נאָך דער זיכערער
אָנווייזונג פון דער פאַרנונפט.

זאָך XLVIII. די עמאָציעס פון איבערשאַצונג און אונטערשאַצונג
זענען תמיד שלעכט.

באָווייז. די דאָזיגע עמאָציעס ווידער — שטרייטן געגן דער פאַרנונפט
(זעה דעפיניציעס XXI און XXII פון די עמאָציעס) און זענען, דעריבער
(טייל IV, XXVI און XXVII), שלעכט. וו. א. ג. ז. ב.

זאָך XLIX. די איבערשאַצונג מאַכט דעם מענטשן, וואָס אים אי-
בערשאַצט מען, לייכט שטאָלץ.

באָווייז. ווען מיר זעהען, אַז עמיצער אויס ליבע שאַצט אונז צו
הויך, ווערן מיר אויפגעבלאָזן (טייל III, זאָך XLI) אָדער פון לוסט אויפגע-
דעגט (דעפיניציעס XXX פון די עמאָציעס); מיר גלויבן לייכט אין דעם גוטן,
וואָס מען שרייבט אונז צו (טייל III, זאָך XXV), און, דעריבער, שאַצן מיר
זיך צו הויך אויס איינגליבע, מיט אַנדערע ווערטער, מיר ווערן שטאָלץ.
וו. א. ג. ז. ב.

זאָך L. רחמנות אין אַ מענטשן, וואָס לעבט לויט דער לייטונג פון
דער פאַרנונפט, איז אַן און פאַר זיך שלעכט און אומניצלעך.

באָווייז. רחמנות (דעפיניציע XVIII פון די עמאָציעס) איז אַן אומ-
לוסט, און, דעריבער, (טייל IV, זאָך XLI) איז זי אַן און פאַר זיך שלעכט.
די גוטע פעולה, וואָס פאָלגט דערפון, נעמלעך אונזער שטרעבן צו באַפרייען
דעם אַביעקט פון אונזער מיטלייד פון ליידן, איז אַ טואונג, וואָס מיר באַגערן
צו טאָן בלויז על פי דעם געבאָט פון דער פאַרנונפט (טייל IV, זאָך XXXVII);
און בלויז על פי דעם געבאָט פון דער פאַרנונפט קאָנען מיר טאָן עטוואָס,
וואָס מיר ווייסן אויף געוויס, אַז עס איז גוט (טייל IV, זאָך XXVII),
און דערפאַר איז רחמנות אין מענטשן, וואָס לעבט נאָך דער לייטונג פון דער
פאַרנונפט, אַן און פאַר זיך אומניצלעך און שלעכט. וו. א. ג. ז. ב.

אַנמערקונג. ווער עס וויסט באמת, אַז אַלצדינג פאָלגט פון דעם
הכרח פון דער געטלעכער נאַטור, און געשעהט על פי די אייביגע געזעצן
און רעגלען פון דער נאַטור, דער וועט זיכערלעך נישט געפינען קיין זאך,
וואָס זאָל ווערט זיין דעם האָס, דעם שפאָט, אָדער די פאַראַכטונג, און ער
וועט אויך אויף קיינעם קיין רחמנות נישט האָבן, נאָר ער וועט, ווי ווייט די
מענטשלעכע טיכטיגקייט קאָן עס דערגרייכן, שטרעבן, ווי מען זאָגט, וואויל
צו האַנדלען, און צו האָבן אַ האַרץ פול מיט פרייד. דערצו קאָן נאָך צוגע-
געבן ווערן, דאָס דער, וואָס ווערט גרינג געריהרט פון דער עמאָציע פון מיט-
לייד און ווערט באַוועגט פון די טרערן און צער פון אַן אַנדערן, טוט גאָר
אַפט עטוואָס, וואָס ער האָט אויף דעם דערנאָכדעם חרטה; צום טייל דערפאַר, וואָס

מיר קאָנען קיינמאָל נישט זיין זיכער, אז אַ טאָט, וואָס איז פון אַן עמאָציע פאַראורזאָכט איז גוט, און אנדערטיילס דערפאַר, וואָס מיר ווערן גרינג אָפגע- נאָרט פון פאַלשע טרערן.

איך רעד דאָ אויסדרוקלעך וועגן אַ מענטשן, וואָס לעבט נאָך דער ליי- טונג פון דער פאַרנופּט. דען, ווער עס ווערט נישט באַוועגט נישט פון דער פאַרנופּט און נישט פון מיטלייך אַנדערע צו העלפּן, יענעם רופּט מען מיט רעכט אוממענטש, מחמת (טייל III, זאָך XXVII) ער שיינט נישט צו זיין מצר געגליכן צו אַ מענטשן.

זאָך LI. די גונסט ווידערשטרייט נישט דער פאַרנופּט, נאָר זי קאָן מיט איר צונויפּשטימען און פון איר אַנטשטיין.

באָווייז. גונסט איז ליב צו עמיצן, וואָס האָט אַן אַנדערן וואויל געטאָן (דעפיניציע XIX פון די עמאָציעס), און קאָן זיך, אַלואָ, אויף דעם גייסט באַציהען, אויף אַזוי ווייט ווי דער לעצטער איז אַקטיוו (טייל III, זאָך LIX), דאָס הייסט (טייל III, זאָך III) אויף אַזוי ווייט ווי ער דערקענט; און דערפאַר שטימט די גונסט צונויף מיט דער פאַרנופּט, א. א. וו. וו. א. ג. ז. ב.

אַן אַנדער באָווייז. ווער עס לעבט נאָך דער לייטונג פון דער פאַרנופּט, ווינטשט אויך אַנדערע דאָס גוטס, וואָס ער באַנערט פאַר זיך (טייל IV, זאָך XXXVII); דעריבער, ווערט זיין באַשטרעב צו טאָן גוטס גענעהרט דערפון, וואָס ער זעהט ווי עמיצער טוט וואויל אַן אַנדערן, מיט אַנדערע ווער- טער, ער וועט דערשפירן לוסט (טייל III, אָנמערקונג צו זאָך XI), באַגלייט נאָך דערצו פון דער אידעע פון דעם, וועלכער האָט דעם אַנדערן וואויל גע- טאָן, און פאַלגלעך, איז ער וואויל געניגט צו אים. וו. א. ג. ז. ב.

אַנמערקונג. אַנטריסטונג, ווי זי איז פון אונז דערקלערט געוואָרן (דעפיניציע XX פון די עמאָציעס), איז אויף אַ נויטווענדיגן אופן שלעכט (טייל IV, זאָך XLV); עס מוז אָבער באַמערקט ווערן, אז ווען די אַלער- העכסטע מאַכט מיט דער פונה צו זיכערן דעם בירגער-פרידן באַשטראַפט אַ בירגער, וועלכער איז אַן עולה באַגאַנגען געגן אַן אַנדערן, קאָן וועגן איר נישט געזאָגט ווערן, אַז זי איז אַנטריסטעט געגן בירגער, ווייץ זי איז נישט פון האָס געטריבן אים צו רואנירן, נאָר זי איז געפיהרט פון דעם געפיהל פון פליכט, און דערפאַר באַשטראַפט זי אים.

זאָך LII. זעלבסטצופרידנהייט קאָן אַנטשטיין פון דער פאַרנופּט, און בלויז די זעלבסטצופרידנהייט, וועלכע אַנטשטייט פון דער פאַרנופּט, איז די העכסטע, וואָס קאָן געבן.

באָווייז. זעלבסטצופרידנהייט איז לוסט, וואָס אַנטשטייט דערפון, וואָס דער מענטש באַטראַכט זיך זעלבסטט אין זיין אייגענער ווירקונגס-קראַפט

(דעפ. XXV פון די עמאָציעס). די אמתע קראַפט, אָבער, פון דעם מענטשן, אָדער די טוגענט איז די פאַרנונפט גופא (טייל III, זאָץ III) ווי דער מענטש באַטראַכט זי קלאָר און דייטלעך (טייל II, זאָצן XL און XLIII). די צופרי-דנהייט מיט זיך זעלבסט אנטשטייט, אַלזאָ, פון דער פאַרנונפט. דער מענטש ווייטער פאַסט-אויף קלאָר און דייטלעך אָדער אַדעקוואַט נאָר אַזעלכע זאכן, וואָס פאַלגן פון זיין ווירקונגס-קראַפט (טייל III, דעפיניציע II), דאָס הייסט (טייל III, זאָץ III), פון דער קראַפט פון זיין דערקענטעניש; און דערפאַר אַנטשטייט נאָר פון דער דאָזיגער באַטראַכטונג די העכסטע זעלבסטצופרידנהייט, וואָס קאָן נאָר געבן. וו. א. ג. צ. ב.

אַנמערקונג. זעלבסטצופרידנהייט איז, אין דער אמתן, דאָס העכסטע, אויף וואָס מיר קאָנען האָפֿן; דען (ווי מיר האָבן געצייגט אין טייל IV, זאָץ XXV) קיינער שטרעבט נישט צו דערהאַלטן זיין יש צוליב וועלכן עס איז צוועק, וואָס ליגט אויסנווייניג פון אים, און היות ווי די דאָ-זיגע זעלבסטצופרידנהייט ווערט גענערט און געשטאַרקט מער און מער דורך צויב (טייל III, שלוסזאָץ צו זאָץ LIII) און פאַרקערט, ווערט געשטערט מער און מער דורך טאַדל (טייל III, שלוסזאָץ צו זאָץ LV), לכן ווערט באַרימט-קייט אונזער שטאַרקסטער אַנטרייב צו טאַט, און מיר קאָנען קוים איבער-טראַגן אַ לעבן פון שאַנד.

זאָץ LIII. נידערגעשלאָגנקייט איז נישט קיין טוגענט, דאָס הייסט. זי אַנטשטייט נישט פון דער פאַרנונפט.

באָווייז. נידערגעשלאָגנקייט איז אומלוסט, וועלכע אַנטשטייט דערפון, וואָס דער מענטש באַטראַכט זיינע אייגענע שוואַכקייטן (דעפיניציע XXVI פון די עמאָציעס). אַזוי ווייט, אָבער, ווי דער מענטש דערקענט זיך זעלבסט דורך דער אמתער פאַרנונפט, נעמען מיר אָן, אַז ער דערקענט זיין תמצית, דאָס הייסט, זיין שטאַרקייט (טייל III, זאָץ VII). ווען אַ מענטש, דעריבער, בעת ער באַטראַכט זיך זעלבסט, ווערט געוואָר אַ וואָסערע עס איז שוואַכקייט אין זיך, קומט עס נישט דערפון, וואָס ער האָט זיך דערקענט, נאָר דערפון (טייל III, זאָץ LV), וואָס זיין ווירקונגס-קראַפט איז איינגעשרענקט געוואָרן. אויב מיר נעמען אָבער אָן, אַז דער מענטש זעהט-אין זיין שוואַכקייט, דער-פאַר וואָס ער דערקענט עטוואָס מעכטיגערס פאַר זיך, אַ דערקענטעניש, וואָס דורך איר באַשטימט ער זיין אייגענע ווירקונגס-קראַפט, איז עס דאָס זעלבע ווי מיר זאָלן אָננעמען, אַז דער מענטש דערקענט זיך קלאָר (טייל IV, זאָץ XXVI), אָדער אַז זיין ווירקונגס-קראַפט ווערט אויסגעברייטערט. די נידער-געשלאָגנקייט, דעריבער, אָדער די אומלוסט, וועלכע אַנטשטייט פון דעם מענטשנס באַטראַכטונג פון זיין אייגענער שוואַכקייט, אַנטשטייט נישט פון

דער אמתער באַטראַכטונג, אָדער פון דער פאַרנופּט, און איז דערפאַר נישט קיין טוגענט, נאָר אַ לייַדנשאַפּט. וו. א. ג. צ. ב.

זאָץ LIV. חרטה איז נישט קיין טוגענט, דאָס הייסט, זי אַנטשטייט נישט פון דער פאַרנופּט; נאָר דער, וואָס האָט חרטה אויף אַ טאַט, איז דאָ-פּלעט עלנד און אומטיכטיג.

באָווייז. דער ערשטער טייל פון דעם דאָזיגן זאָץ ווערט ווי דער פאַריגער זאָץ דערווייזן. דער צווייטער טייל ווערט דערווייזן בלויז פון דער דעפיניציע פון דער באַטרעפּנדער עמאַציע (דעפיניציע XXVII פון די עמאַציעס); דען, דער מענטש לאָזט זיך באַזיגן פריהער פון שלעכטע באַגערן און דערנאָך פון אומלוסט.

אַנמערקונג. ווייל דער מענטש לעבט זעלטן נאָך דעם געבאָט פון דער פאַרנופּט, דערפאַר ברענגען די דאָזיגע צוויי עמאַציעס, נעמלעך, נידער-געשלאָנגקייט און חרטה, ווי אויך האָפענונג און ערעק, מער נוצן איידער שטאָדן; און אויב אונז איז באַשערט צו זינדיגן, זאָלן מיר שוין בעסער זינדיגן אין דער דאָזיגער ריכטונג. דען ווען אַלע מענטשן, וואָס זענען דערדאָזיגער עמאַציע אונטערגעוואָרפן, וואָלטן אַלע גלייך שטאָלץ געווען, וואָלטן זיך טאָר קיין זאָך נישט אָפּגעשטעלט און פאַר קיין זאָך זיך נישט געשראָקן, ווי-זשע וואָלטן זיי יעמאַלט דורך אַ געמיינזאַמען באַנד פאַראייניגט און געהאַלטן געוואָרן? דער המון איז שרעקלעך, ווען ער האָט פאַר קיין זאָך נישט וואָס מורא צו האָבן; עס איז, דעריבער, קיין וואָונדער נישט, וואָס די נביאים, וואָס האָבן געוואָרגט פאַר דעם נוץ נישט פון די אייניגע ווייניגע, נאָר פון אַלע, האָבן אַזוי פיל געוויכט געלייגט אויף נידערגעשלאָנגקייט, חרטה און יראת הכבוד. און געוויס קאָנען די מענטשן, וועלכע זענען די דאָזיגע עמאַ-ציעס אונטערגעוואָרפן, אַ סך לייכטער, איידער אַנדערע, געבראַכט ווערן ענד-לעך דערצו, אַז זיי זאָלן נאָך דער לייטונג פון דער פאַרנופּט לעבן, דאָס הייסט, אַז זיי זאָלן זיין פריי און געניסן דאָס לעבן פון דעם גליקזעליגן.

זאָץ LV. די גרעסטע גאווה ווי די גרעסטע נידערגעשלאָנגקייט איז די גרעסטע אומדערקענטעניש פון זיך זעלבסט.

באָווייז. דאָס איז קלאָר פון די דעפיניציעס XXVIII און XXIX פון די עמאַציעס.

זאָץ LVI. די גרעסטע גאווה און די גרעסטע נידערגעשלאָנגקייט זענען סימנים פון דער גרעסטער אַנמאַכט פון דער נשמה.

באָווייז. די ערשטע גרונדלאַגע פון טוגענט איז זעלבסטדערהאַלטונג (טייל IV, שלוסזאָץ צו זאָץ XXII) אונטער דער לייטונג פון דער פאַרנופּט (טייל IV, זאָץ XXIV). ווער, אַלזאָ, עס קען נישט זיך זעלבסט, קען נישט די גרונדלאַגן פון אַלע טוגענטן, און ממילא אויך נישט די טוגענטן גופא. צו

האנדלען ווייטער טוגענטהאפט, הייסט קיין אנדער זאך נישט, ווי צו האנדלען לויט דער לייטונג פון דער פארנונפט (טייל IV, זאך XXIV); און ווער עס האנדלט לויט דער לייטונג פון דער פארנונפט, מוז, אויף א נויטווענדיגן אופן, וויסן, אז ער האנדלט לויט דער לייטונג פון דער פארנונפט (טייל II, זאך XLIII). ווער, אלזאך, עס קען דורכאויס נישט זיך זעלבסט און (ווי מיר האבן נאך וואָס געצייגט), ממילא, קיינע טוגענטן נישט, דער האנדלט אַמ-ווייניגסטנס טוגענטהאפט, דאָס הייסט (טייל IV, דעפיניציע VIII), ער האָט אַמווייניגסטן נשמה-שטאַרקייט. אַזוי-אַרום באַצייכנט די גרעסטע גאווה אָדער נידערגעשלאָנגקייט די גרעסטע אָנמאַכט פּין דער נשמה. וו. א. ג. צ. ב.

שלוס זאך. דערפון פאלגט גאַנץ דייטלעך, אז די שטאַלצע און די נידערגעשלאָגענע ווערן על פי רוב אונטערגעוואָרפן די עמאַציעס.

אַנמערקונג. פונדעסטוועגן קאָן נידערגעשלאָנגקייט גרינגער בייגע-קומען ווערן איידער שטאַלץ, דען שטאַלץ איז אַן עמאַציע פון לוסט, און נידערגעשלאָנגקייט איז אַן עמאַציע פון אומלוסט, און אַן עמאַציע פון לוסט איז שטאַרקער פאַר אַן עמאַציע פון אומלוסט (טייל IV, זאך XVIII).

זאך LVII. דער בעל-גאווה ליבט די חברה חניפהניקעס און פאַר-זיט, און האָסט די געזעלשאַפט פון אויפריכטיגע.

באָווייז. גאווה איז לוסט, וואָס אַנטשטייט דערפון, וואָס דער מענטש איבערשאַצט זיך זעלבסט (דעפיניציעס XXVIII און VI פון די עמאַציעס). זאָ אַפשאַצונג וועט דער גרויסהאַלטער שטרעבן אויפצוהאַלטן מיט אַלע זיינע כחות (טייל III, אָנמערקונג צו זאך XIII); דעריבער, וועט ער זיך מחיה זיין מיט דער חברה חניפהניקעס און פאַרזיטן (וואָס זייער כאַראַקטער איז צו גוט באַקאַנט, אַז מען זאָל זיי דאָ דאַרפן דעפינירן), און ער וועט אויסמיידן די געזעלשאַפט פון אויפריכטיגע מענטשן, וועלכע שאַצן אים אָפּ לפי זיין נוערט נאָך. וו. א. ג. צ. ב.

אַנמערקונג. עס וואָלט געפירט צו ווייט, ווען איך זאָל וועלן אויסרעכענען אַלע שלעכטע פועל-יוצאס פון גאווה, מחמת די גרויסהאַלטער זענען אונטערגעוואָרפן אַלע עמאַציעס, הגם צו קיינער פון זיי ווייניגער איי-דער צו ליבע און פאַרעמהאַרציגקייט.

מיר קאָנען, אָבער, דאָ נישט לאָזן אומבאַרירט דעם פאַקט, אז אַ מענטש קאָן האָסן שטאַלץ אויך דערפאַר, וואָס ער אונטערשאַצט אַנדערע מענטשן; און דעריבער קאָן גאווה אין דעם זין דעפינירט ווערן אַלס לוסט, וואָס אַנט-שטייט פון דער פאַלשער מיינונג, דורך וועלכער אַ מענטש קאָן זיך באַטראַכטן העכער פאַר זיינע מיטמענטשן. די נידערגעשלאָנגקייט, וועלכע איז די אַנט-קעגנגעזעצטע קוואַליטעט צו דער דאָזיגער אַרט גאווה, קאָן דעפינירט ווערן אַלס אומלוסט, וועלכע אַנטשטייט פון דער פאַלשער מיינונג, דורך וועלכער אַ

מענטש קאן גלויבן, אז ער שטייט נידריגער פאר זיינע מיטמענטשן. נעמען מיר דאס אן, קאנען מיר גרינג זעהן, אז א בעל-גאווה אין, אויף א נויטווענדיגן אופן, א בעל-מקנא (טייל III, אַנמערקונג צו זאץ LV) און אז ער האסט גאנץ באזונדער די, וואָס ווערן הויך געלויבט פאר זייערע טוגענטן; אז זיין האָס, ווייטער, ווערט נישט גרינג באַזיגט פון ליבע אָדער וואוילטאָט (טייל III, אַנמערקונג צו זאץ XLI), און אז ער האָט הנאה נאָר פון אַ געזעלשאַפֿט פון אַזעלכע מענטשן, וועלכע גיבן נאָך ביז גאָר זיין שוואַכן גייסט. און אַנשטאָט בלויז אַ נאַר צו מאַכן פון אים, מאַכן זיי אים פאַר אַ משוגענעם. הגם די נידערגעשלאָגנקייט איז דער היפּוך פון שטאַלץ, פונדעסטוועגן שטייט דער נידערגעשלאָגענער מענטש זייער נאָהנט צום שטאַלצן מענטשן. דען אַזוי ווי זיין אומלוסט אַנטשטייט דערפון, וואָס ער באַאורטיילט זיין שוואַכקייט נאָך דער קראַפט אָדער טוגענט פון אַן אַנדער מענטשן, וועט דער-פאַר זיין אומלוסט געמילדערט ווערן, דאָס הייסט, ער וועט זיך פרייען, ווען זיין פאַרשטעלונג וועט זיין באַשעפטיגט מיט דער באַטראַכטונג פון די חסרו-נות פון אַן אַנדער מענטשן, דערפון נעמט זיך דאָס שפּריכוואָרט: „עס איז אַ טרייסט פאַר דעם עלטנדן צו האָבן חברים אין דעם עלטנד“. אומגעקערט, וואָס מער ער וועט דענקען, אז ער שטייט נידעריגער פאַר אַנדערע, אַלץ מער באַטריבט וועט ער זיין. דערפון קומט עס, וואָס קיינער איז נישט אַזוי גענייגט צו קנאה ווי די דערשלאָגענע, וואָס גראַד זיי שטרעבן אַממיינסטן צו באַאָבאַכטן די האַנדלונגען פון די מענטשן, מעד פּדי צו געפינען חסרונות, איידער אום זיי צו פאַרבעסערן, און פּדי אַנצוהאַלטן זייערע שבחים פאַר דער קליינמוטיגקייט און זיך מיט איר צו באַרימען, אַזוי, אָבער, אז זיי זאָלן אין דער אייגענער צייט אויף אַ האָר נישט פאַרלירן זייער אויסזעהן פון נידער-געשלאָגנקייט. דאָס פּאַלגט אויף אַזאַ נויטווענדיגן אופן פון דער דאָזיגער עמאַציע, ווי עס פּאַלגט פון דער נאַטור פון אַ דרייעק, אז זיינע דריי ווינקלען זענען גלייך צו צוויי רעכטע.

איך האָב שוין געזאָגט, אז איך הוף אָן די דאָזיגע און צו זיי געבלי-כענע עמאַציעס שלעכט, נאָר אויף אַזוי ווייט, ווי איך האָב אין אויג דעם מענטשלעכן נוץ. די געזעצן פון דער נאַטור, אָפּער, באַציהען זיך אויף דער אַלגעמיינער אָרדנונג פון דער נאַטור, וואָס פון איר איז דער מענטש אַ טייל. איך דערמאָן עס דאָ פאַרבייגייענדיג, פּכדי קיינער זאָל נישט דענקען, אז איך האָב בדעה געהאַט דאָ אויסצורעכענען די חסרונות און אירראַציאָנאַלע מעשים פון די מענטשן ליבערשט, איידער פּעסטצושטעלן די נאַטור און אייגנשאַפטן פון זאַכן. דען, ווי איך האָב געזאָגט אין דער הקדמה צו דעם דריטן טייל, באַטראַכט איך די עמאַציעס און זייערע אייגנשאַפטן אויף דעם זעלבן שטאַנד, ווי די אַנדעהע פּענאָמענאַ פון דער נאַטור. און זיכערלעך צייגן די מענטש-

לעכע עמאָציעס די קראַפט און די קונסט, ווען נישט פון דעם מענטשן, איז פון דער נאַטור, גראַד אַזוי גוט ווי אַנדערע זאַכן, וועלכע מיר באַוואַנדערן, און יאָס פאַרשאַפן אונז תּענוג, ווען מיר טראַכטן וועגן זיי. איך גיי אָבער ווייטער אָנצומערקן די אייגנשאַפטן אין די איינצלינע עמאָציעס, וועלכע ברענ-גען נוצן דעם מענטשן, אָדער וועלכע טוען אים אָן היזק.

זאָץ LVIII. כּבוד ווידערשרייט נישט דער פאַרנופּט, נאָר ער קאָן פון איר אַנטשטיין.

באַווייז. דאָס איז קלאַר פון דעפיניציע XXX פון די עמאָציעס, און אויך פון דער דעפיניציע פון אַן עהרנהאַפטן מענטשן (טייל IV, אָנמער-קונג I צו זאָץ XXXVII).

אַנמערקונג. די אַזוי-אָנגערופענע פּוסטע עהרע איז צופרידנהייט זיט זיך זעלבסט, וואָס ווערט גענערט בלויז פון דער גוטער מיינונג פון דעם גרויסן המון; ווען די דאָזיגע גוטע מיינונג פאַרשווינדט, ווערט אַ סוף אויך צו דער זעלבסטצופרידנהייט, דאָס הייסט, צום העכסטן גוטס, וואָס יע-דער ליבט (טייל IV, אָנמערקונג צו זאָץ LII); פּאָלגען, מוז דער, וועמענס עהרע ציהט חיונה פון דער פּאָפּולערער גוטהייטונג, טאָג נאָך טאָג זיך אָנגסט-ליכן מיהען, טעטיג זיין, פּלענער מאַכן בכדי אָנצוהאַלטן זיין רעפּוטאַציע. מחמת דער המון איז פאַרענדערליך און אומבאַשטענדיג, אַזוי אַז ווען די רע-פּוטאַציע ווערט נישט אָנגעהאַלטן, ווערט זי באַלד געלם. יעדער איינער יאָגט זיך נאָך דעם בייפאַל פון דעם גרויסן עולם און אונטערדריקט גרינג די באַרימטקייט פון אַנדערע. היות, ווי זיי מיינען, אַז זיי שטרייטן פאַר דעם העכסטן גוטס, ווערט יעדער צד פאַרכאַפט מיט אַ ווילדן באַגער זיינע ריוואַלן אויף יעדן מעגליכען אופן צו אונטערדריקן, אַזוי אַז ווער עס קומט שליסליך אַרויס דער זיגער, איז מער שטאַלץ דערמיט, וואָס ער האָט אַנדערע שאָדן געטאָן, איידער דערמיט, וואָס ער האָט זיך גוטס געטאָן. דער דאָזיגער אַרט כּבוד איז ווירקליך אַ פּוסטער, ווייל ער איז קיין כּבוד נישט.

דאָס וואָס איז צו באַמערקן וועגן שאַנד, קאָן גרינג אַרויסגעדרונגען ווערן דערפון, וואָס מיר האָבן געזאָגט וועגן פאַרעמהאַרציגקייט און חרטה. איך וועל נאָר צוגעבן, אַז שאַנד ווי מיטלייד, הגם — נישט קיין טועגנט, איז דאָך גוט אויף אַזוי ווייט, ווי זי ווייזט, אַז דער מענטש, וואָס פּיהליט די שאַנד, איז דורכגעדרונגען מיט דעם באַגער צו לעבן עהרנהאַפט; אויף דעם זעלבן אופן ווי דער שמאַרץ איז גוט, אויף אַזוי ווייט ווי ער איז אַ סימן דערפון, אַז דער פאַרלעצטער קערפּערטייל איז נאָכנישט אָפּגעשטאַרבן. הגם, אַלדאָ, דער מענטש, וואָס יעמעט זיך פאַר אַ האַנדלונג, דערשפּירט באמת אומלוסט, איז ער דאָך מער פּולקאָמען, איידער דער אומפאַרשעמטער, וועלכער האָט קיין זשק נישט צו לעבן עהרנהאַפט.

דאָס איז עס, וואָס איך האָב מיר פאַרגענומען אויסצופירן וועגן די עמאַציעס פון לוסט און אומלוסט; וואָס אָנפאַללאַנגט די באַגערן, זענען זיי גוט אָדער שלעכט לויט דעם, ווי זיי אָנטשטייען פון גוטע אָדער שלעכטע עמאַציעס. אַלע זענען זיי אָבער בלינד אויף אַזוי ווייט, ווי זיי ווערן גע- בוירן אין אונז פון עמאַציעס, וואָס אין זיי איז דער גייסט פאַסיוו (ווי דאָס איז אויגנשיינלעך פון דעם, וואָס איז געזאָגט געוואָרן אין טייל IV אָנמערקונג צו זאָך XLIV), און זיי וואַלטן פון קיינערליי נוצן נישט געווען, ווען די מענטשן זאָלן קאָנען גרינג באַוועגט ווערן צו לעבן נאָך דער לייטונג פון דער פאַרנופט, ווי איך וועל עס גלייך אין קורצן צייגן.

זאָך LIX. צו אַלע טאַטן, וואָס צו זיי זענען מיר באַשטימט דורך אַן עמאַציע, וואָס אין איר איז דער גייסט פאַסיוו, קאָנען מיר באַשטימט ווערן אויך אַן אַן עמאַציע, דורך דער פאַרנופט.

באַ ווייז. פאַרנופטמעסיג צו האַנדלען איז קיין אַנדער זאָך נישט (טייל III, זאָך III און דעפיניציע II), ווי צו טאָן דאָס, וואָס פאַלגט פון דעם הכרח פון דער נאַטור אַן און פאַר זיך באַטראַכט. אומלוסט, אָבער, איז אויף אַזוי ווייט שלעכט, ווי זי פאַרמינערט אָדער האַלט צוריק די ווירקונגס-קראַפט (טייל IV, XLI); אַזאָ, קאָנען מיר נישט דורך דער עמאַציע פון אומלוסט באַשטימט ווערן צו אַ וואַסערן עס איז טאַט, וואָס מיר זאָלן נישט זיין ביכולת אים דורכצופירן נאָך דער לייטונג פון דער פאַרנופט. לוסט, ווי- דער, איז נאָר אויף אַזוי ווייט שלעכט, ווי זי שטערט דעם מענטשנס פעהיג- קייט צו האַנדלען (טייל IV, זאָך XLI און XLIII); ממיאַ, קאָנען מיר אויף אַזוי ווייט נישט באַשטימט ווערן דורך איר צו אַ וואַסערער עס איז האַנדלונג, וואָס מיר זאָלן נישט קאָנען זי אויספירן לויט דער לייטונג פון דער פאַרנופט. שליסלעך, אויף אַזוי ווייט ווי לוסט איז גוט, איז זי אין הסכם מיט דער פאַרנופט (דען, זי באַשטייט דאָך דערין, וואָס אַ מענטשנס פעהיג- קייט צו אַקציע ווערט פאַרמערט און אויסגעברייטערט); און זי איז אַ פאַסי- ווער צושטאַנד פון דעם גייסט נאָר אויף אַזוי ווייט, ווי דעם מענטשנס וויר- קונגס-קראַפט ווערט דורך איר נישט פאַרמערט ביז צו אַזאָ גראַד, אַז ער זאָל קאָנען האַבן אַן אַדעקוואַטן באַגריף פון זיך און פון זיינע האַנדלונגען (טייל III, זאָך III און אָנמערקונג צום זאָך).

ווען דעריבער, דער מענטש, וועלכער איז באַווירקט פון לוסט, ווערט געבראַכט צו אַזאָ צושטאַנד פון פולקאָמענהייט, אַז ער באַקומט אַן אַדעקוואַטן באַגריף פון זיך און זיינע האַנדלונגען, ווערט ער אויך פעהיג, און נאָך מער פעהיג אפילו, אויף די דאָזיגע טאַטן, וואָס צו זיי איז ער באַשטימט פון די עמאַציעס, וועלכע זענען פאַסיווע צושטאַנדן פון גייסט. אַלע עמאַציעס, אָבער, באַציהען זיך אויף לוסט, אומלוסט אָדער באַגער (זעה אָנמערקונג צו דער

דעפיניציע IV פון די עמאָציעס; און באַגער (דעפיניציע I פון די עמאָציעס) איז קיין אַנדער זאָך נישט, ווי דאָס שטרעבן גופא צו האַנדלען. פּאָלגלעך קאָנען מיר צו אַלע האַנדלונגען, וואָס צו זיי ווערן מיר באַשטימט דורך אַן עמאָציע, וועלכע איז אַ פּאַסיווער צושטאַנד פון גייסט, געפירט ווערן אויך אָן איר, בלויז דורך דער פּאַרנונפט. וו. א. ג. ז. ב.

אַן אַנדער באַווייז. יעדע אַקציע הייסט שלעכט אויף אַזוי ווייט, ווי זי אַנטשטייט דערפון, וואָס מיר זענען אויפגעוועגט פון האָס, אָדער פון וועלכער עס איז שלעכטער עמאָציע. קיין אַקציע אָבער, אָן און פאַר זיך גענומען, איז שלעכט אָדער גוט (ווי מיר האָבן עס געצייגט אין דער הקדמה צו טייל dV); נאָר איין און די זעלבע אַקציע קאָן זיין אַמאָל גוט און אַמאָל שלעכט; פּאָלגלעך, קאָנען מיר צו דער זעלבער אַקציע, וועלכע איז אַמאָל שלעכט, אָדער וועלכע אַנטשטייט פון וועלכער עס איז שלעכטער עמאָציע, אויך פון דער פּאַרנונפט געפירט ווערן (טייל IV, זאָך XIX). וו. א. ג. ז. ב. אָנמערקונג. דער דאָזיגער ענין וועט דייטלעכער דערקלערט ווערן דורך אַ ביישפּיל. די אַקציע פון אַ קלאַפּ-טאָן, פיזיש באַטראַכט, און אויף אַזוי ווייט, ווי מיר האָבן דערביי אין אויג דאָס, וואָס דער מענטש הויבט-אויף דעם אָרעם, דריקט-צונויף די האַנט, און לאָזט מיט געוואָלט דעם גאַנצן אָרעם אַרונטער, איז אַ טוגענט, אָדער אַן איבערטערעפּלעקייט, וואָס ווערט באַגריפּן אַלס פּאַסיג פאַר דער סטרוקטור פון דעם מענטשלעכן קערפּער. ווערט, אַלזאָ, אַ מענטש באַשטימט פון כּעס אָדער האָס די האַנט צונויפצודריקן אָדער דעם אָרעם צו באַוועגן, נעשעהט עס (ווי מיר האָבן געצייגט אין טייל II) דערפאַר, וואָס איינע און די זעלבע אַקציע קאָן זיין אַסאָציאַצירט מיט אַלערליי פּאַר-שטעלונגס-בידער פון זאַכן. און דעריבער קאָנען מיר באַשטימט ווערן צו דער דורכפירונג פון איינער און דער זעלבער אַקציע דורך מטושטשע אי-דעען אַזוי גוט, ווי דורך קלאָרע און באַשטימטע אידעען. דערפון איז קלאָר, אַז יעדער באַגער, וואָס אַנטשטייט פון אַן עמאָציע, וועלכע איז אַ פּאַסיווער צושטאַנד פון גייסט, וואָלט פון קיין נוצן נישט געווען, ווען די מענטשן זאָלן קאָנען פון דער פּאַרנונפט געלייטעט ווערן.

לאָמיר איצט זעהן, פּאַרוואָס אַ באַגער, וואָס אַנטשטייט פון אַן עמאָ-ציע, וועלכע איז אַ פּאַסיווער צושטאַנד פון גייסט, ווערט פון אונז אַלס בלינד באַצייכנט.

זאָך LX. אַ באַגער, וואָס אַנטשטייט פון אַ לוסט אָדער אומלוסט, וועלכע גייט אָן איינעם אָדער אייניגע, אָבער נישט אַלע טיילן פון קערפּער, האָט קיין שייכות נישט צו דעם נוצן פון דעם מענטשן אַלס גאַנצן. באַווייז. אָנגענומען למשל, אַז „א“, אַ טייל פון קערפּער, איז אַזוי געשטאַרקט פון וועלכער עס איז אויסנווייניגסטער אורזאָך, אַז ער האָט אַן

איבערגעוויכט איבער די איבריגע טיילן (טייל IV זאץ VI); וועט דער דאָ-
 זיגער טייל נישט שטרעבן אויפצוגעבן זיינע קרעפטן, בכדי די איבריגע טיילן
 פון קערפער זאָלן קאָנען זייערע פונקציעס אויספירן, דען ער וואָלט געמוזט
 באַזיגן די קראַפט, אָדער די מאַכט, זיינע קרעפטן אויפצוגעבן, וואָס איז
 (טייל III זאץ VI) אומזיניג. יענער טייל אַלזאָ, און פאַלגלעך (טייל III
 זאץ VII און XII) אויך דער גייסט, וועלן שטרעבן אָנצוהאַלטן יענעם צו-
 שטאַנד; דעריבער, האָט נישט דער באַגער, וועלכער אַנטשטייט פון אַזאַ מין
 עמאַציע פון לוסט, קיין שייכות מיט דעם גאַנצן, פאַרקערט, ווערט אָנגענומען,
 אַז דער טייל „א“ איז אַזוי געשטערט, אַז די איבעריגע טיילן באַקומען די
 איבערגעוויכט, קאָן עס אויף דעם זעלבן אופן באַוויזן ווערן, אַז אַ באַגער,
 וואָס אַנטשטייט פון אומלוסט, האָט קיין שייכות נישט מיט דעם גאַנצן.
 וו. א. ג. צ. ב.

אָנמערקונג. היות, ווי לוסט על פי רוב (טייל IV, אָנמערקונג
 צו זאץ XLIV) גייט אָן בלויז איין טייל פון קערפער, דעריבער, זענען מיר
 על פי רוב גענייגט צו דערהאַלטן אונזער זיין אָן אַ צוריקפליק אויף אונזער
 וואויל-זיין אַלס גאַנצעס: דערצו קאָן נאָך צוגעגעבן ווערן, אַז די באַגערן,
 וואָס האָבן די שטאַרקסטע שליטה איבער אונז (טייל IV זאץ IX), רעכענען
 זיך מיט דער געגנוואָרט און נישט מיט דער צוקונפט.

זאץ LXI. אַ באַגער, וואָס אַנטשטייט פון פאַרנופּט, קאָן נישט
 האָבן קיין איבערמאַס.

באַווײַז. באַגער (דעפיניציע I פון די עמאַציעס) אין דעם אַבסאָ-
 לוטן זין, איז דער עצם תמצית פון מענטשן אויף אַזוי ווייט, ווי ער ווערט
 באַגריפן אַלס באַשטימט אויף וועלכן עס איז אופן צו אַן איינצלנער אַקטיווי-
 טעט דורך אַ געגעבענער פאַרענדערונג פון זיך גופא. דעריבער, איז דער
 באַגער, וועלכער אַנטשטייט פון דער פאַרנופּט, דאָס הייסט (טייל III זאץ III),
 וועלכער ווערט געפאָרן אין אונז אויף אַזוי ווייט ווי מיר זענען אַקטיוו, די
 אַקטיווע עסענץ אָדער נאַטור פון דעם מענטשן אויף אַזוי ווייט, ווי זי ווערט
 באַגריפן אַלס באַשטימט צו אַזעלכע אַקטיוויטעטן, וועלכע ווערן אַדעקוואַט
 באַגריפן בלויז דורך דער עסענץ פון דעם מענטשן (טייל III, דעפיניציע II).
 ווען, אַלזאָ, אַ באַגער וואָלט געקאָנט האָבן אַן איבערמאַס, וואָלט די מענטש-
 לעכע נאַטור, באַטראַכט אַן און פאַר זיך, געקאָנט משמעות זיך גופא איבער-
 שטייגן, אָדער זי וואָלט געווען ביכולת צו טאָן מער וויפיל זי קאָן, וואָס דאָס
 איז אַן אויסדריקלעכע סתירה. דערפאַר קאָן אַזאַ באַגער נישט האָבן קיין
 איבערמאַס. וו. א. ג. צ. ב.

זאץ LXII. אויף אַזוי ווייט, ווי דער גייסט באַגרייפט אַ זאָך לויט
 דער אָנווייזונג פון דער פאַרנופּט, ווערט ער אויף אַ גלייכן אופן אָנגערעגט,

מעג די אידעע זיין פון א צוקונפטיגער, אָדער פון א פאָרגאַנגענער, אָדער פון א געגנוואַרטִיגער זאַך.

ב. א. ו. ז. אָלץ, וואָס דער גייסט באַגרייפט אונטער דער לייטונג פון דער פאַרנופּט, באַגרייפט ער עס אונטער דער פאַרם פון אייביגקייט אָדער נויטווענדיגקייט (טייל II, שלוסזאַץ II צו זאַץ XLIV); און ער האָט איבער אָלץ די זעלבע געוויסהייט (טייל II, זאַץ XLIII, און אַנמערקונג צום זאַץ), מעג, דעריבער, די אידעע זיין פון א צוקונפטיגער, פאַרגאַנגענער אָדער געגנוואַרטִיגער זאַך, באַגרייפט דער גייסט די זאַך מיט דער זעלבער נויטווענדיגקייט, און ער האָט וועגן איר די זעלבע געוויסהייט; און צי וועט די אידעע זיין פון עפעס צוקונפטיגעס, פאַרגאַנגענעס און געגנוואַרטִיגעס, וועט זי אין אַלע פאַלן זיין גלייך אמת (טייל II, זאַץ XLI); דאָס הייסט, זי וועט תמיד האָבן די זעלבע אייגנשאַפטן פון אַן אַדעקוואַטער אידעע (טייל II, דעפּיניציע dV); און דערפאַר ווערט דער גייסט, אויף אַזוי ווייט ווי ער באַגרייפט די זאַך נאָך דעם געבאָט פון דער פאַרנופּט, אָנגערעגט אויף א גלייכן אופן, צי איז די אידעע פון א צוקונפטיגער, אָדער פון א פאַרגאַנגענער, אָדער פון א געגנוואַרטִיגער זאַך. ו. א. ג. ז. ב.

אָנמערקונג. ווען מיר וואָלטן געקאָנט האָבן אַן אַדעקוואַטע דער-קענטעניש פון דער דויער פון זאַכן, און וואָלטן געקאָנט דורך דער פאַרנופּט באַשטימען די צייט פון זייער עקזיסטענץ, וואָלטן מיר געקאָנט די צוקונפטיגע זאַכן באַטראַכטן מיט דער זעלבער עמאַציע ווי די געגנוואַרטִיגע; דער גייסט וואָלט געשטרעבט נאָך דעם גוטן, וואָס ער באַגרייפט אַלס צוקונפטיגעס, אָקוראַט אַזוי גוט, ווי ווען עס וואָלט געווען געגנוואַרטִיג; פּאָלגלעך, וואָלט ער, אויף א נויטווענדיגן אומן, געלאָזט גיין א קלענער גוטס אין דער געגנוואַרט צוליב א גרעסער גוטס אין דער צוקונפּט, און ער וואָלט אויף קיין אופן נישט באַגערט דאָס, וואָס איז גוט אין דער געגנוואַרט, און איז אָבער אַ מקור פון שלעכטס אין דער צוקונפּט, ווי מיר וועלן באַלד באַווייזן. מיר קאָנען אָבער, האָבן אַ זייער אומאָדעקוואַטע דערקענטעניש פון דער דויער פון זאַכן (טייל II, זאַץ XXXI); און די תקופות פון זייער עקזיסטענץ (טייל II, אָנמערקונג צו זאַץ XLIV) קאָנען מיר באַשטימען בלויז דורך דעם פאַרשטע-לונגס-פאַרמעג, וועלכער ווערט דורך דעם פאַרשטעלונגס-בייד פון א געגנוואַר-טיגער זאַך נישט אין דער זעלבער מאָס אויפערעגט, ווי דורך אַ פאַרשטע-לונגס-בייד פון א צוקונפטיגער זאַך. דערפון נעמט זיך, וואָס די אמתע דער-קענטעניש פון גוטס און שלעכטס, וואָס מיר באַזיצן, איז נאָר אַן אַבסטראַקטע, אָדער אַן אַלגעמיינע, און אונזער אורטייל איבער דעם סדר פון זאַכן און דער פאַרקניפונג פון סיבות, וואָס מיר בילדן, בכדי צו באַשטימען וואָס איז גוט און וואָס איז שלעכט פאַר אונז אין דער געגנוואַרט, אַנטשפּרעכט מער

אונזער פארשטעלונג בלויז, איידער דער ווירקלעכקייט. עס איז, דעריבער, קיין וואונדער, ווען דער באַגער, וועלכער אַנטשטייט פון דער דערקענטעניש פון גוטס און שלעכטס, אויף אזוי ווייט ווי ער באַציהט זיך אויף דער צו-קונפט, קאָן גאָר גרינג אונטערדריקט וועהן דורך דעם באַגער צו זאָכן, וועל-כע זענען רייזנד אין דער געגנוואָרט (טייל IV, זאָץ XVI).

זאָץ LXIII. ווער עס ווערט פון שרעק געלייטעט און טוט גוטס, בכדי נצול צו ווערן פון שלעכטס, דער ווערט נישט פון דער פאַרנופּט געלייטעט.

באָווייז. אַלע עמאָציעס, וועלכע גייען אָן דעם גייסט אויף אזוי ווייט ווי ער איז אַקטיוו, מיט אַנדערע ווערטער, די, וועלכע באַציהען זיך אויף דער פאַרנופּט, זענען עמאָציעס פון לוסט און באַגער (טייל III, זאָץ LIX), ובכן, איז ווער עס ווערט געלייטעט פון שרעק און טוט גוטס, בכדי פון שלעכטס נצול צו ווערן, ווערט נישט געלייטעט פון דער פאַרנופּט.

אַנמערקונג. די אַבערגלויבישע, וואָס ווייסן בעסער ווי צו טאָדלעך פעלערן איידער ווי צו לערנען טוגענטן, און וועלכע שטרעבן נישט צו לייטן די מענטשן דורך פאַרנופּט, גאָר אזוי זיי אין צוים צו האַלטן דורך מורא, אז זיי זאָלן אַנטלויפן פון דעם בייזן לייבערשט, איידער זיי זאָלן לייבן די טוגענט, באַצוועקן נישט קיין אַנדער זאָך, ווי צו מאַכן אַנדערע אזוי קלעגלעך, ווי זיי אַליין זענען; עס איז דערפאַר קיין וואונדער נישט, וואָס זיי זענען על פי רוב אַ לאַסט צו און פאַרהאַסט פון זייערע מיטמענטשן.

שלוס זאָץ. אויף דעם גרונד פון דעם באַגער, וואָס אַנטשטייט פון דער פאַרנופּט, פאַרפאַלגן מיר דאָס גוטע אוממיטלבאַר און פליהען פון דעם שלעכטן מיטלבאַר.

באָווייז. דער באַגער, וואָס אַנטשטייט פון דער פאַרנופּט, קאָן אַנטשטיין גאָר פון אַן עמאָציע פון לוסט, וועלכע איז נישט קיין פאַסיווער צושטאַנד פון גייסט (טייל III, זאָץ LIX), מיט אַנדערע ווערטער, פון אַ לוסט, וועלכע קאָן נישט האָבן קיין איבערמאַס (טייל IV, זאָץ LXI) און נישט פון אומלוסט. דער דאָזיגער באַגער, אַלדאָ אַנטשטייט פון דער דער-קענטעניש פון גוטס און נישט פון שלעכטס (טייל IV, זאָץ VIII) און דעריבער שטרעבן מיר אונטער דער לייטונג פון דער פאַרנופּט דאָס גוטע אוממיטל-באַר, און מיידן אויס דאָס שלעכטע גאָר דורך אַן אַנצוהערעניש. וו. א. ג. צ. ב.

אַנמערקונג. דער דאָזיגער שלוסזאָץ קאָן איילוסטרירט ווערן דורך דעם ביישפיל פון אַ קראַנקן און אַ געזונטן מענטשן. דער קראַנקער אויס מורא פאַר דעם טויט שלינגט אַרונטער, וואָס אים איז צו ווידער; דער געזונט-טער אַבער האָט הנאה פון זיין שפייז און ער געניסט אויף אזאָ אופן זיין לעבן בעסער, ווי ווען ער זאָל מורא האָבן פאַר דעם טויט און זאָל זוכן אים

אוממיטלעבאר צו פארמיידן. אזוי ווערט אויך דער ריכטער, פארמשפטנדיג א פארברעכער צום טויט, בלויז פון פארנופנט געלייטעט, נישט אויס האס אָדער כעס, נאָר אויס ליבע צום עפנטלעכן וואוילזיין.
זאָן LXIV. די דערקענטעניש פון שלעכטס איז אַן אומאָדעקוואַטע דערקענטעניש.

באָווייז. די דערקענטעניש פון שלעכטס (טייל IV, זאָן VIII) איז די אומלוסט זעלבסט, אויף ווי ווייט מיה זענען אויף איר באַוואוסטזיניג. אומלוסט איז אָבער אַן איבערגאַנג צו אַ קלענערער פולקאָמענהייט (דעפיניציע III פון די עמאָציעס) און זי קאָן, דעריבער, נישט פאַרשטאַנען ווערן דורך דער נאַטור פון דעם מענטשן (טייל III, זאָן VI און VII); און דע-ריבער איז זי אַ פאַסיווער צושטאַנד (טייל III, דעפיניציע II), וועלכער (טייל III, זאָן III) הענגט אָפּ פון אומאָדעקוואַטע אידעען, פאַלגלעך, איז די דער-קענטעניש פון איר (טייל II, זאָן XXIX) נעמלעך, די דערקענטעניש פון שלעכטס, אומאָדעקוואַט. וו. א. ג. צ. ב.

שלוס זאָן. דערפון פאַלגט, אַז ווען דער מענטשלעכער גייסט וואָלט געהאַט נאָר אָדעקוואַטע אידעען, וואָלט ער קיין באַגריף פון שלעכטס נישט געבילדעט.

זאָן LXV. לויט דער לייטונג פון דער פאַרנופנט וועלן מיר פון צוויי גוטסן אויסקלייבן דאָס גרעסערע און פון צוויי שלעכטסן דאָס קלענערע. באַווייז. אַ גוטס, וואָס הינדערט אונז פון צו געניסן אַ גרעסער גוטס, איז אייגנטלעך אַ שלעכטס; דען מיר ווענדן אַן די אויסדריקן גוטס און שלעכטס צו זאַכן, אויף אזוי ווייט, ווי מיר פאַרגלייכן זיי איינע מיט דער אַנדערער (ווי איך האָב געצייגט אין דער פאַררעדע צו דעם דאָזיגן טייל); שלעכטס איז, דעריבער, אין דער ווירקלעכקייט אַ קלענער גוטס, און דער-פאַר זוכן מיר אָדער פאַרפאַלגן לויט דער לייטונג פון דער פאַרנופנט דאָס גרעסערע גוטס און דאָס קלענערע שלעכטס. וו. א. ג. צ. ב.

שלוס זאָן. מיר וועלן לויט דער לייטונג פון דער פאַרנופנט פאַר-פאַלגן אַ קלענערע שלעכטס צוליב אַ גרעסער גוטס, און מיר קאָנען צוריק-ווייזן אַ קלענער גוטס, וועלכעס איז די אורזאַך פון אַ גרעסער שלעכטס. דען דאָס שלעכטס, וואָס ווערט דאָ באַצייכנט אלס קלענער, איז אייגנטלעך גוט, און דאָס קלענערע גוטס איז אייגנטלעך שלעכטס, דערפאַר וועלן מיר זוכן דאָס ערשטע און צוריקווייזן דאָס לעצטע. וו. א. ג. צ. ב.

זאָן LXVI. לויט דער לייטונג פון דער פאַרנופנט וועלן מיר זוכן אַ גרעסער גוטס אין דער צוקונפט אין פאַרצוג צו אַ קלענערס אין דער גענוואַרט, און מיר וועלן זוכן אַ קלענער שלעכטס אין דער גענוואַרט אין פאַרצוג צו אַ גרעסערס אין דער צוקונפט.

בא וייוז. ווען דער גייסט וואָלט געקאָנט האָפּן אַן אַדעקוואַטע דער-
 קענטעניש פון צוקונפטיגע זאַכן, וואָלט ער מיט דער זעלבער עמאָציע אויפ-
 גערעגט געוואָרן געגן אַ צוקונפטיגער זאַך, ווי געגן אַ געגנוואַרטער (טייל
 IV, זאָץ LXII); אויף אזוי ווייט, דעריבער, ווי מיר נעמען אין אַכט בלוז
 די פאַרנופּט, ווי מיר טוען עס אין דעם דאָזיגן זאָץ על פי השערה, איז
 קיין חלוק נישטאָ אַי נעמען מיר אָן דאָס גרעסערע גוטס אָדער שלעכטס אַלט
 צוקונפטיג אָדער געגנוואַרטיגס; דעריבער, וועלן מיר זוכן אַ גרעסער
 גוט אין דער צוקונפּט אין פאַרצוג צו אַ קלענער גוטס אין דער געגנוואַרט,
 א. א. וו. א. ג. צ. ב.

שלוס זאָץ. מיר וועלן, אונטער דער לייטונג פון דער פאַרנופּט,
 זוכן אַ קלענער שלעכטס אין דער געגנוואַרט, מחמת, עס איז די אורזאַך פון
 אַ גרעסער גוטס אין דער צוקונפּט, און מיר וועלן צוריקווייזן אַ קלענער
 גוטס אין דער געגנוואַרט, מחמת, עס איז די אורזאַך פון אַ גרעסער שלעכטס
 אין דער צוקונפּט. די שייכות פון דעם דאָזיגן שלוסזאָץ צו דעם פאַריגן
 זאָץ איז דער זעלבער, ווי די שייכות פון שלוסזאָץ פון זאָץ LXV צו דעם
 זעלביגן זאָץ LXV אין טייל IV.

אַנמערקונג. פאַרגלייכן מיר די דאָזיגע באַהויפטונגען דערמיט,
 וואָס מיר האָבן געזאָגט אין דעם דאָזיגן טייל ביז צו זאָץ XVIII וועגן דער
 מאַכט פון די עמאָציעס, זעהען מיר גרינג איין אין וואָס עס באַשטייט דער
 חלוק צווישן אַ מענטשן, וואָס ווערט פון עמאָציע אָדער מינונג געלייטעט,
 און דעם מענטשן, וואָס ווערט געלייטעט פון דער פאַרנופּט. דער ערשטער,
 מעג ער עס וועלן אָדער נישט, טוט דאָס, איבער וואָס ער געפינט זיך אין
 דער גרעסער אומוויסנהייט, דער לעצטער איז זיין אייגענער באַלעבאָט, און
 ער טוט נאָר דאָס, וואָס ער האָט דערקענט אַלס דאָס וויכטיגסטע אין לעבן,
 און וואָס צוליב דעם באַגערט ער עס אממיינסטן, און דערפאַר רופּן איך דעם
 ערשטן קנעכט און דעם לעצטן פרייער מענטש, וואָס וועגן זיין געמיטס-
 צושטאַנד און לעבנספיר וועלן איך נאָך אייניגעס באַמערקן.

זאָץ LXVII. אַ פרייער מענטש דענקט ווייניגער פאַר אַלץ וועגן
 טויט; און זיין חכמה איז: דאָס נאָכדענקען נישט וועגן דעם טויט, נאָר וועגן
 דעם לעבן.

בא וייוז. דער פרייער מענטש, דאָס הייסט, דער, וואָס לעבט נאָך
 דער אָנווייזונג פון דער פאַרנופּט, ווערט נישט געלייטעט פון טויט-שרעק
 (טייל IV, זאָץ LXIII), נאָר ער באַגערט דאָס גוטע אוממיטלעבאַר (טייל IV,
 שלוסזאָץ צו זאָץ LXIII), דאָס הייסט (טייל IV, זאָץ XXIV) ער שטרעבט
 צו האַנדלען, צו לעבן, און זיין יש צו דערהאַלטן אויף דער גרונדלאַגע פון
 דעם זוכן זיין אייגענעם אמתן נוך, דערפאַר דענקט אַזעלכער וועגן קיין זאַך

נישט ווייניגער איידער וועגן טויט, און זיין חכמה איז פיל מער אַ נאָכדעם-
קען וועגן לעבן. וו. א. ג. צ. ב.

זאָץ LXVIII. ווען מענטשן זאָלן געבוירן ווערן פריי, וואָס זיי,
אזוי לאָנג ווי זיי וואָסן געבליבן פריי, קיין באַגריף נישט געבילדעט וועגן
גוטס און שלעכטס.

באָווייז. איך רוף פריי דעם יעניגן, וואָס ווערט פון דער פאַרנופּט
אַליין געלייטעט. ווער עס ווערט, אַלזאָ, געבוירן פריי און בלייבט פריי, האָט
בלויז אַדעקוואַטע אידעען, און ער קאָן דעריבער (טייל IV) שלוסזאָץ צו זאָץ
LXIV) נישט האָבן קיין באַגריף וועגן שלעכטס, און ממילא — מחמת גוטס
און שלעכטס זענען באַגריפן, וואָס שטייען אין אַ געגנזייטיגער פאַציהונג —
אויך קיין באַגריף נישט וועגן גוטס. וו. א. ג. צ. ב.

אַנמערקונג. עס איז קלאָר פון טייל IV, זאָץ IV, אַז די השערה
אין דעם דאָזיגן זאָץ איז פאַלש און זי קאָן נאָר באַגריפן ווערן אויף אַזוי
ווייט, ווי מיר ריכטן אונזערע אויגן אויף דער נאַטור פון דעם מענטשן גופא,
אַדער פיל מער אויף דער נאַטור פון גאָט אַליין, נישט אויף אַזוי ווייט ווי
ער איז אומענדלעך, נאָר אויף אַזוי ווייט ווי ער איז די אורזאָך פון דעם
מענטשנס עקזיסטענץ.

דאָס און אַנדערע זאָכן, וועלכע מיר האָבן שוין באַוויזן, האָט משה, ווי
עס שיינט, אָנגעדייטעט אין דער געשיכטע פון אדם הראשון. דאָרט ווערט
נישט געדאַכט וועגן קיין אַנדער מאַכט פון גאָט, אַחוץ דער, וואָס מיט איר
האָט ער דעם מענטשן באַשאַפן, דאָס הייסט, די מאַכט, וואָס מיט איר האָט
ער אַליין געזאָרגט פאַר דעם נוץ פון דעם מענטשן; עס ווערט דאָרט דער-
צייט, אַז גאָט האָט פאַרבאָטן דעם פרייען מענטשן צו עסן פון דעם עץ
הדעת, און אַזוי פאַלד ווי דער מענטש וועט האָבן געגעסן פון אים, וועט ער
מער מורא האָבן פאַר דעם טויט איידער באַגערן דאָס לעבן. עס שטייט דאָרט
ווייטער געשריבן, אַז ווען דער מענטש האָט אַ ווייב געפונען, וועלכע האָט
אינגאַנצן מיט זיין נאַטור צונויפגעשטימט, האָט ער דערקענט, אַז עס קאָן
קיין זאָך נישט זיין אין דער נאַטור, וואָס זאָל זיין צו אים ניצלעכער פאַר
איר; נאָכדעם, אָבער, ווי ער האָט געגלויבט, אַז די חיות זענען געגליכן צו
אים, האָט ער גלייך אָנגעהויבן נאָכצומאַכן זייערע עמאָציעס (טייל III). זאָץ
XXVII) און צו פאַרלירן זיין פרייהייט, וועלכע איז צוריקגעוואונען געוואָרן
פון די פאַטריאַרכן, וועלכע זענען געלייטעט געוואָרן פון דעם גייסט פון
קריסטוס, דאָס הייסט, פון דער אידעע פון גאָט, וואָס פון איר אַליין הענגט
אַפּ דאָס דער מענטש זאָל זיין פריי, און ער זאָל באַגערן פאַר אַנדערע דאָס
גוטס, וואָס ער פאַגערט פאַר זיך גופא, ווי מיר האָבן אויבן געצייגט (טייל
IV, זאָץ XXXVII).

זאָן LXIX. די טוגענט פון אַ פרייען מענטשן צייגט זיך גלייך אַרויס אין דעם פאַרמיידן ווי אין דעם גובר זיין פון געפאַרן.

באַ ווייז. אַן עמאַציע קאָן אונטערדריקט אָדער אַוועקגעשאַפט ווערן דורך אַן עמאַציע, וואָס איז דער היפּוך פון זיך גופא, און וואָס באַזיצט מער מאַכט איידער די עמאַציע, וועלכע איז צום אונטערדריקן (טייל IV, זאָן VII). בלינדע געוואַגטקייט, אָבער, און שרעק זענען עמאַציעס, וואָס קאָנען אַלס גלייך גרויסע באַגריפּן ווערן (טייל IV, זאָן V און III); דער-פאַר, פּאָדערט זיך נישט ווייניגער טוגענט אָדער גייסט-שטאַרקייט צו אונ-טערדריקן געוואַגטקייט ווי צו אונטערדריקן שרעק (טייל III, אָנמערקונג צו זאָן LIX), מיט אַנדערע ווערטער, (דעפיניציעס XL און XLI פון די עמאַ-ציעס) דער פרייער מענטש פאַרמיידט געפאַרן מיט דער זעלבער טוגענט פון דעם געמיט, מיט וועלכער ער זוכט זיי גובר צו זיין, וו. א. ג. צ. ב.

שלוס זאָן. ביי אַ פרייען מענטשן איז דאָס אָפּטרעטן צוריק אין דער ריכטיגער צייט אַקוראַט אַזאַ צייכן פון ווילנסקראַפט ווי דער קאַמף, אָדער: דער פרייער מענטש קלייבט-אויס מיט דער זעלבער ווילנסקראַפט אָדער נשמה-שטאַנדאָהאַפטיגקייט, ווי דעם קאַמף אזוי אויך דעם צוריקטריט.

אָנמערקונג. וואָס ווילנסקראַפט איז, און וואָס איך פאַרשטיי אונ-טער דעם, האָב איך דערקלערט אין טייל III אָנמערקונג צו זאָן LIX. אונ-טער געפאַר, אָבער, פאַרשטיי איך אַלץ דאָס, וואָס קאָן זיין די סיבה פון אַ וואַסער עס איז שלעכטס, ווי פון אומלוסט, האַס און צוויסטיגקייט א. א. וו. זאָן LXX. דער פרייער מענטש, וואָס לעבט צווישן אומוויסנדע, באַמיט זיך אויסצוווייכן, ווי ווייט ער קאָן, זייערע חסדים.

באַ ווייז. יעדער איינער באַאורטיילט וואָס איז גוט לפי זיין געמיטס-צושטאַנד (טייל III, אָנמערקונג צו זאָן XXXIX); דעריבער וועט דער אומ-וויסנדער, וואָס האָט געטאָן אַ חסד צו אַן אַנדערן, אָפּשאַצן אים לפי זיין איי-גענער השגה, און אויב דער, צו וועמען דער חסד איז געטאָן געוואָרן, זאָל עס נישט אַזוי הויך שאַצן, וועט דער חסד-טוער זיך זייער מצער זיין (טייל IV, זאָן XLII). דער פרייער מענטש, אָבער, ווינטשט צו פאַרבינדן אַנדערע מענטשן מיט זיך אין פריינטשאַפט (טייל IV, זאָן XXXVII) און ער צאָלט נישט צוריק זייערע חסדים מיט אַנדערע, וואָס קאָנען אויסגעחשבונט ווערן, אַז זיי זענען פון דעם זעלבן ווערט, נאָר ער לייטעט זיך זעלבסט און די איבריגע מענטשן לויט דעם פרייעם אורטייל פון דער פאַרנופּט און טוט נאָר אַזעלכע זאַכן, וועלכע ער אַליין ווייסט, אַז זיי זענען פון גרויס וויכטיגקייט. דער פרייער מענטש, דעריבער, פּדי נישט צו ווערן פאַרהאַסט פון די אומ-וויסנדע, אָדער בכדי צו פאָלגן זייער פאַרנופּט, און נישט זייערע באַגערן,

זעט שטרעבן, ווי ווייט ער קאָן, אויסצוווייכן זייערע וואוילטהאַטן. וו. א.
ג. צ. ב.

אַנמערקונג. איך זאָג, ווי ווייט ער קאָן. דען הגם מענטשן
זענען אומוויסנד, זענען זיי דאָך מענטשן, און אין נויט-פאלן קאָנען זיי
לייסטן מענטשלעכע הילף, וועלכע איז די ווערטפולסטע זאָך פון אלע זאָכן:
דערפאַר איז עס אָפט זייער נויטיג אָנצונעמען פון זיי וואוילטהאַטן, און,
ממילא, זיי דאַנקבאַר צו זיין פאַר זיי לויט זייער זין נאָך. און ווען מיר
ווייזן צוריק זייערע וואוילטאַטן, מוזן מיר עס טאָן מיט דער גרעסטער פאַר-
זיכטיגקייט, פדי נישט אַרויסצורופן ביי זיי דעם חשד, אַז מיר פאַראַכטן זיי,
אָדער אַז מיר ווילן נישט אויס זשענדעקייט זיי צאָלן מדה פננד מדה, און
אזוי אַרום וועקן ביי זיי אַ צאָרן געגן אונז, גראַד דורך דעם, וואָס מיר האָבן
געזוכט צו פאַרמירן זייער האַס. אין דעם אָפּזאָגן זיך פון חסדים מוזן מיר,
אַלזאָ, זיך רעכענען מיט דער ניצלעכקייט און העפלעכקייט.

זאָך LXXI. נאָר פרייע מענטשן זענען העכסט דאַנקבאַר איינער צו
דעם אַנדערן.

באָווייז. נאָר פרייע מענטשן זענען איינער צום אַנדערן פולקאָמען
ניצלעך, און פאַרבינדן זיך איינער מיט דעם אַנדערן דורך דעם פעסטן בונד
פון פריינטשאַפט (טייל IV, זאָך XXXV און שלוסזאָך I צום זעלבן זאָך).
נאָר אַזעלכע מענטשן שטרעבן מיט אַ גלייכער התלהבות פון ליבע איינער
דעם אַנדערן וואויל צו טאָן (IV, זאָך XXXVII) און, ממילא, זענען נאָר
זיי אַליין איינער צו דעם אַנדערן העכסט דאַנקבאַר. וו. א. ג. צ. ב.

אַנמערקונג. די דאַנקבאַרקייט, וועלכע מענטשן, וואָס ווערן גע-
לייטעט פון בלינדן באַגער, ווייזן אַרויס איינער צו דעם אַנדערן, איז ער פי
רוב אַ האַנדלס-געשעפט אָדער אַ רמז אויף הבטחות ליבערשט, איידער ריינע
דאַנקבאַרקייט. אומדאַנקבאַרקייט, ווידער, איז נישט קיין עמאָציע. דאָך איז
אומדאַנקבאַרקייט שעדלעך, מחמת ער פי פלל צייגט זי אָן, אַז דער מענטש
איז באַווירקט פון צופיל האַס, פעס, שטאַלץ, גיין, א. א. וו. דער, ווער אויס
נאַרשיקייט ווייס נישט ווי טובות צו פאַרגעלטן, איז נישט אומדאַנקבאַר, און
נאָך ווייניגער דער, ווער עס ווערט נישט באַוועגט דורך די מתנות פון אַ
קעפס-ווייב צו דינען איר תאוה, אָדער פון אַ גנב צו פאַרבאָרגן זיינע גנבות,
אָדער פון אַ וואָסער עס איז אַנדער פערזאָן פון דעם זעלבן סאַרט, דען
אַזעלכער צייגט גראַד אין געגנטייל, אַז ער האָט אַ שטאַנדהאַפטן גייסט, וואָס
לָאָזט זיך נישט, צו זיין אייגענעם אָדער אַלגעמיינעם הילף, פאַרדאַרבן.

זאָך LXXII. דער פרייער מענטש האַנדלט קיינמאָל נישט אויף אַ
פאַטריגרישן אופן, נאָר אלע מאָל מיט אויפריכטיגקייט.

בא ווייז. ווען דער פרייער מענטש, אויף אזוי ווייט ווי ער איז פריי, זאל טאן עפעס אויס באטרוג, וואָלט ער עס געטאָן נאָך דעם געבאָט פון דער פאַרנונפט, דען נאָר אויף אזוי ווייט רופן מיר אים פריי. יעמאַלט וואָלט באַטריגעריש צו האַנדלען געווען אַ טוגענט (טייל IV, זאָץ XXIV, און פּאָלגלעך, לויט דעם זעלבן זאָץ) וואָלט עס ראַטזאָם געווען פאַר יעדן איינעם, וואָס וויל דערהאַלטן זיין יש, אויף אַ באַטריגערישן אופן צו האַנדלען, דאָס הייסט, (ווי עס איז פון זיך קלאָר) עס וואָלט ראַטזאָמער געווען פאַר די מענטשן בלויז אין ווערטער צו האַרמאָנירן, אין טאַט, אָבער, צו זיין איינער אַנטקעגן דעם אַנדערן. דאָס איז (טייל IV, שלוסזאָץ צו זאָץ XXXI) אומ-זיגיק. דער פרייער מענטש האַנדלט דעריבער, א. א. וו. וו. א. ג. צ. ב.

אַנמערקונג. ווען מען זאל איצט פרעגן: ווען אַ מענטש קאָן דורך טריילאָזיגקייט זיך רעטן פון אַ פנים-אל-פנימדיגער טויט-געפאַר, ראַט דען יעמאַלט נישט דער צוריקבליק אייף דער זעלבסטדערהאַלטונג אומבאַדינגט טריילאָז צו זיין? דערויף ענטפערט מען אויף דעם זעלבן אופן: ווען די פאַרנונפט זאל דאָס ראַטן, וואָלט זי עס אַלזאָ געראַטן אַלע מענטשן, און דערמיט וואָלט די פאַרנונפט אומבאַדינגט קיין אַנדער זאָך די מענטשן נישט געראַטן ווי צו שליסן פאַלשע אָפמאַכן וועגן דער פאַראייניגונג פון זייערע קרעפטן און אָפּהייט פון געמיינזאַמען רעכט, דאָס הייסט, זי וואָלט זיי געראַטן צו באַשליסן, אַז אין דער אמתן זאָלן זיי קיין געמיינזאַמען רעכט נישט האָבן — וואָס איז אומזיניג.

זאָץ LXXIII. דער פון דער פאַרנונפט געלייטערטער מענטש איז פרייער אין א שטאַט, וואו ער לעבט אונטער אַן אַלגעמיינעם סיסטעם פון גע-זעצן, איידער אין איינזאַמקייט, וואו ער איז אומאָפּהענגיק.

בא ווייז. דער מענטש, וואָס ווערט געלייטערט פון דער פאַרנונפט, ווערט נישט דורך שרעק געבראַכט צו געהאַרכזאַמקייט (טייל IV, זאָץ LXIII). נאָר אויף אזוי ווייט ווי ער שטרעבט צו דערהאַלטן זיין יש לויט דעם גע-באָט פון דער פאַרנונפט, דאָס הייסט (טייל IV, אַנמערקונג צו זאָץ LXVI) אויף אזוי ווייט ווי ער שטרעבט צו לעבן פריי, זוכט ער איינצואַרדענען יין לעבן אין איינקלאַנג מיט דעם געמיינשאַפטלעכן לעבן און מיט דעם געמיינזאַמען נויץ (טייל IV, זאָץ XXXVII, און פּאָלגלעך, ווי מיר האָבן געצינגט אין טייל IV, אַנמערקונג II צו זאָץ XXXVII) צו לעבן אין איינקלאַנג מיט די געזעצן פון זיין לאַנד. דער פרייער מענטש, אַלזאָ, פרי מער פרייהייט צו גע-ניסן, באַגערט צו באַזיין די אַלגעמיינ-בירגערלעכע רעכט. וו. א. ג. צ. ב.

אַנמערקונג. די דאָזיגע און ענלעכע באַווירקונגען, וואָס מיר האָבן געמאַכט וועגן דעם מענטשנס אמתע פרייהייט, באַציהען זיך אויף שטאַרקייט,

דאָס הייסט, אויף קוראַזש און איידלקייט פון כאַראַקטער (טייל III, אָנמערקונג
 צו זאַץ LIX). איך האַלט אָבער נישט, אַז עס איז ווערט די מיה אָנצוגעבן
 דאָ בפרטיות אַלע אייגנשאַפטן פון גייסטיגער שטאַרקייט, און נאָך פיל ווייני-
 גער, צו באַווויזן, אַז דער גייסט-קרעפטיגער מאַן האַסט קיינעם נישט, איז
 אויף קיינעם נישט אין פעס, איז קיינעם נישט מקנא, געגן קיינעם נישט
 אויפגעבראַכט, פאַראַכטעט קיינעם נישט, און ער איז בשום אופן נישט שטאַלץ.
 דען דאָס און אַלץ, וואָס געהערט צום אמתן לעבן און צו רעליגיע, לאַזט זיך
 גרינג דערקלערן פון טייל IV, זאַצן XXXVII און XLVI; נעמלעך, אַז
 האַס דאַרף דורך לייב באַזיגט ווערן, און אַז יעדער מענטש, וואָס ווערט פון
 דער פאַרנונפט געלייטלט, באַגערט אויך פאַר אַנדערע דאָס גוטס, וואָס ער
 ווינטשט פאַר זיך. מיר קאָנען אויך איבערחזרן דאָס, צו וואָס מיר האָבן אויפ-
 מערקזאַמקייט געצויגן אין דער אָנמערקונג צו טייל IV, זאַץ L, און אין אַנ-
 דערע שטעלן; נעמלעך, דאָס דער גייסטיג-קרעפטיגער מענטש האַט פריהער
 פון אַלץ אין זין, אַז אַלע זאַכן פאָלגן פון דער נויטווענדיגקייט פון דער געט-
 לעכער נאַטור; אַזוי אַז אַלץ, וואָס ער באַטראַכט פאַר שעדלעך און שלעכט,
 און אַלץ, וואָס זעהט-אויס צוליב דעם, אַלס גאָטלאָז, שרעקלעך, אומגערעכט
 און נידעריג, נעמט זיך דערפון, וואָס זיין באַגריף וועגן די זאַכן גופא איז אַן
 אַסדר, צעפּיצלט און מוושטש. מהאי טעמא שטרעבט ער טאַקע פריהער פון
 אַלץ צו באַגרייפן די זאַכן ווי זיי זענען אַן און פאַר זיך, און אַוועקצושאַפן
 די מניעות צו דער אמתער דערקענטעניש, ווי דאָס זענען עס האַס, פעס,
 קנאה, שפּאַט, שטאַלץ און ענלעכע צמאַציעס, וועלכע איך האָב אויבן דער-
 מאַנט. דעריבער, ווי געזאָגט, שטרעבט ער, ווי ווייט ער קאָן, צו טאָן גוטס,
 און צו גיין זיך אין זיין וועג מלא-חדוה. ווי ווייט, אָבער, די מענטשלעכע
 טוגענט איז ביכולת אַזאַ מדרגה צו דערגרייכן און ווי ווייט עס קאָנען גיין
 אירע כחות וועל איך צייגן אין דעם קומענדן טייל.

הוספה.

וואָס איך האָב געזאָגט אין דעם דאָזיגן טייל וועגן דעם ריכטיגן לעבנס-
 פיר, איז נישט אויסגעשטעלט געוואָרן אין אַסדר אַזוי, אַז מען זאָל עס
 קאָנען מיט איין בליק אַרומנעמען, נאָר עס איז געגעבן געוואָרן שטיקלעכווייז,
 לויט דעם ווי איך האָב געדענקט, אַז יעדער זאַץ האַט געקאָנט גרינגער
 אַרויסגעדרונגען ווערן פון דעם פריהערדיגן. איך וועל דעריבער ווידער איבער-
 שטעלן מיינע באַמערקונגען און זיי ברענגען אין איינצלע הויפט-זאַצן.

1

אַלע אונזערע באַשטרעבונגען אָדער באַגערן פאָלגן אַזוי פון דער נויט-

ווענדיגקייט פון אונזער נאטור, אז זיי קאָנען פאַרשטאַנען ווערן, ענטוועדער דורך איר אַליין, אָלס זייער נאָהנטסטע סיבה, אָדער אויף אַזוי ווייט, ווי מיר זענען אַ טייל פון דער נאטור, וועלכער דורך זיך אַליין, אָן אַנדערע אינדי- וויזן, קאָן אַדעקוואַט נישט באַגריפן ווערן.

II

די באַגערן, וואָס פּאָלגן פון אונזער נאטור אויף אַזאַ אופן, אַז זיי קאָ- נען דורך איר אַליין פאַרשטאַנען ווערן, זענען אַזעלכע, וואָס באַציהען זיך אויף דעם גייסט אויף אַזוי ווייט, ווי ער ווערט באַגריפן צו באַשטיין פון אַדעקוואַטע אידעען. די איבריגע באַגערן באַציהען זיך אויף דעם גייסט, אויף אַזוי ווייט, ווי ער באַגרייפט זאָכן אומאַדעקוואַט, און זייער מאַכט און זייער וואוקס קאָנען על פי כּלל דערקלערט ווערן נישט דורך דער קראַפט פון דעם מענטשן, נאָר דורך דער קראַפט פון זאָכן, וואָס זענען אויסנווייניג פון אונז, און דערפאַר הייסן די ערשטע מיט רעכט טאַטן, די לעצטע דאַגען ליידנשאַפטן; דען די ערשטע צייגן תמיד אָן אונזער קראַפט, די לעצטע, דא- גען — אונזער אָנמאַכט און אונזער פראַגמענטאַרישע דערקענטעניש.

III

אונזערע טאַטן, דאָס הייסט, יענע באַגערן, וועלכע ווערן דערקלערט דורך דעם מענטשנס קראַפט אָדער פאַרנונפט, זענען תמיד גוט. די איבריגע קאָנען זיין גראָד אַזוי גוט ווי שלעכט.

IV

עס איז, דעריבער, אין לעבן פריהער פאַר אַלץ ניצלעך צו פאַרפולקאָ- מען דעם פאַרשטאַנד אָדער די פאַרנונפט, וויפיל נאָר מיר קאָנען, און דערין אַליין באַשטייט דעם מענטשנס העכסטער גליק אָדער גליקזעליגקייט; דען די גליקזעליגקייט איז, באַמת, קיין אַנדער זאָך נישט, ווי די נשמה-רוה, וועלכע אַנטשטייט פון דער אינטואיטיווער דערקענטעניש פון גאָט; דעם פאַרשטאַנד ווידער צו פאַרפולקאָמען איז אָבער אויך קיין אַנדער זאָך נישט, ווי צו דער- קענען גאָט, גאָטס אַטריבוטן און די טאַטן, וועלכע פּאָלגן פון דער נויט- ווענדיגקייט פון זיין נאטור. דערפאַר איז דער לעצטער ציל פון דעם פון פאַר- נונפט געלייטעטן מענטשן, דאָס הייסט, זיין העכסטער באַגער, וואָס דורך אים זוכט ער אַלע זיינע מיטמענטשן צו פירן, דער יעניגער, וועלכער פירט אים צו אָן אַדעקוואַטן באַגריף פון זיך זעלבסט און פון אַלע זאָכן, וואָס קאָ- נען ווערן געגנשטאַנדן פון זיין דערקענטעניש.

V

עס איז דערום, נישט פאַראַן קיין פאַרנופטיג לעבן אָן דערקענ-
טעניש; און זאַכן זענען גוט נאָר אויף אזוי ווייט, ווי זיי העלפֿן דעם מענטשן
צו געניסן דאָס גייסטיגע לעבן, וועלכעס ווערט דורך דערקענטעניש דער-
קלערט, דאָגעגן, דאָס אַליין, וואָס הינדערט דעם מענטשן זיין פאַרנופֿט צו
פאַרמולקאַמען און צו געניסן אַ פאַרנופטיג לעבן, רופן מיר שלעכט.

VI

היות, אָבער, ווי אַלע זאַכן, וואָס פון זיי איז דער מענטש די וויר-
קנדע אורזאַך, זענען אויף אַ נויטווענדיגן אופן גוט, לכן קאָן שלעכטס דעם
מענטשן טרעפֿן נאָר דורך אויסנווייניגסטע אורזאַכן; אויף אזוי ווייט, נעמלעך,
ווי ער איז אַ טייל פֿון דער אוניווערסאַלער נאַטור, וואָס אירע געזעצן איז
די מענטשלעכע נאַטור געצוואונגען צו פּאָלן, און אויף פּמעט אומענדלעכע
אופנים זיך צו זיי צופאַסן.

VII

עס איז אוממעגלעך, אַז דער מענטש זאָל נישט זיין אַ טייל פֿון דער
נאַטור, אָדער אַז ער זאָל נישט פּאָלן איר געמיינזאַמע אָרדנונג; לעבט ער
אָבער צווישן אינדיווידן, וואָס זייער נאַטור שטימט צונויף מיט זיין אייגע-
נער, ווערט דורך דעם זיין ווירקונגס-קראַפֿט געהאַלפֿן און גענערט. געפינט
ער זיך אָבער צווישן אַזעלכע, וואָס זייער נאַטור שטימט זייער ווייניג צונויף
מיט זיין אייגענער נאַטור, וועט ער קוים זיך קאָנען צופאַסן צו זיי אָן אַ
גרויסער פאַרענדערונג פֿון זיך זעלבסט.

VIII

אַלץ אין דער נאַטור, וואָס מיר פּאַטראַכטן אַלס שלעכט, אָדער אַלס
עפעס אַזעלכע, וואָס איז ביכולת צו שעדיגן אונזער עקזיסטענץ-פּעהיגקייט
און דעם גענוס פֿון אַ פאַרנופטיגן לעבן, באַדאַרפֿן מיר דערווייטערן אויף
אַן אופן, וואָס שיינט צו זיין דער זיכערסטער פּאַר אונז; דאָגעגן, אַלץ, וואָס
מיר פּאַטראַכטן אַלס גוט און ניצלעך פּאַר דער דערהאַלטונג פֿון אונזער זיין
און פּאַר דעם גענוס פֿון אַ פאַרנופטיגן לעבן, באַדאַרפֿן מיר פאַרווענדן צו
אונזער נוצן און געברויכן עס ווי מיר דענקען אַמבעסטן. איבערהויפט איז
יעדן איינעם לויט דעם העכסטן רעכט פֿון דער נאַטור דערלויבט צו טאָן אַלץ,
וואָס וועט לויט זיין איבערצייגונג פאַרבעסערן זיינע אייגענע אינטערעסן.

IX

קײן זאך האַרמאָנירט נישט אַזוי מיט דער נאַטור פון אַ געגעבענער זאך, ווי אַנדערע אינדיווידן פון דעם זעלבן מין; דערפאַר (הויפטזאַץ VII) איז פאַר דעם מענטשן אין דער דערהאַלטונג פון זײן יש אוּן אין דעם גענוס פון זײן פאַרנופטיגן לעבן נישט פאַראַן קײן מער ניצלעכערע זאך, איידער דער פון דער פאַרנופּט געלייטעטער מיטמענטש. ווייטער, היות ווי מיר ווייסן נישט צווישן איינצלנע זאַכן קײן זאך — וואָס זאָל זײן פאַרטעפלעכער איידער דער מענטש, וואָס איז פון דער פאַרנופּט געלייטעט, פאַלגלעך, קאָן קײן מענטש נישט אַרויסווייזן בעסער זײן געשיקטלעכקײט און באַגאַבונג, אײ דער דורך דעם, וואָס ער וועט אַזוי דערצײהען די מענטשן, אַז זײ זאָלן סוף פֿל סוף לעבן אונטער דער הערשאַפט פון זײער אייגענער פאַרנופּט.

X

אויף אַזוי ווייט ווי מענטשן ווערן געטריבן פון קנאה, אָדער פון וועל-כער עס איז אַנדער אַרט האָס פון איינעם צום אַנדערן, זענען זײ אַנטקעגן-געזעצט איינער צו דעם אַנדערן, און דעריבער וואָס מעכטיגער זײ זענען פאַר זײערע מיטמענטשן, אַלץ מער דאַרף מען פאַר זײ מורא האָבן.

XI

דאָך ווערן די געמיטער געוואונען נישט דורך וואָפּן-געוואַלט, נאָר דורך ליבע און איידלקײט.

XII

עס איז פריהער פאר אַלץ ניצלעך פאַר די מענטשן צו פאַראייניגן זײערע לעבנס-דרכים, דורך אַזעלכע התחייבותן זיך פאַרקניפן איינער מיט דעם אַנדערן, וואָס דורך זײ זאָלן זײ אַלע אַמבעסטן קאָנען אין אַן איינהײט צו-נויפגעזאַמלט ווערן, און, בכלל, צו טאָן אַלצדינג, וואָס דינט דער באַפעס-טיגונג פון פריינטשאַפט.

XIII

פאַר דעם פּאָדערט זיך, אָבער, געשיקטלעכקײט און וואַכזאַמקײט. דען די מענטשן זענען פאַרשיידנאַרטיג — איינצלנע נאָר לעבן לײט דער פאַר-שריפט פון דער פאַרנופּט — דאָך, אין אַלגעמיין, זענען זײ פול מיט קנאה און זענען מער גענייגט צו נקמה איידער צו פאַרעמהאַרציגקײט. עס פּאָדערט זיך, דעריבער, נישט קײן קליינע קראַפט פון כאַראַקטער אויף צו נעמען יעדן איינעם ווי ער איז, און אויף צוריקצוהאַלטן זיך פון נאָכצומאַכן די עמאָציעס

פון די אַנדערע. די יעניגע, אָבער, וואָס רייסן אַרונטער די מענטשהייט, און וואָס זענען מער געשיקט צו שימפן פאַר חטאים, איידער צו לערנען טוגענטן, און וואָס ברעכן די געמיטער פון די מענטשן ליבערשט, איידער זיי צו באַ-פעסטִיגן, זענען אַ לאַסט צו זיך און צו אַנדערע. אַזוי אַרום האָבן אַ סך אויס צו גרויסער אומגעדולד פון גייסט אָדער אויס פאַלשער רעליגיעזער התלהבות, פאַרגעצויגן צו לעבן ליבערשט צווישן חיות, איידער צווישן מענטשן; אַזוי ווי יינגלעך און יונגע לייט, וואָס קאַנען נישט אַריבערטראָגן אויף אַ רוהיגן אופן די פאַרוואָרפן פון זייערע עלטערן, וועלן זיך איינשרייבן אַלס סאַלדאַטן און אויסקלייבן די שוועריגקייטן פון מלחמה און די דעספּאָטישע דיסציפּלין, אין פאַרצוג צו די באַקוועמלעכקייטן פון דער היים און די אויסריידונגען פון זייער פּאָטער, און זיי וועלן לאָזן אַרויפלייגן אויף זיך וועלכע עס איז לאַסט, כדי נאָר זיך נוקם צו זיין אין די עלטערן.

XIV

הגם, אַלדאָ, די מענטשן ריכטן אַלץ איין על פי רוב נאָך זייערע גליס-טונגען נאָך, דאָך האָט אין זיך די פאַרגעזעלשאַפטונג זייערע מער מעלות, איידער חסרונות. דערפאַר איז עס בעסער צו ליידן געדולדיג די עולות, וואָס זיי קאַנען באַגיין געבן אונז, און מיט חשק צו באַטרייבן אַלץ, וואָס העלפט צו ברענגען האַרמאָניע און פריינטשאַפט.

XV

האַרמאָניע קומט אויף דער וועלט דורך די זאַכן, וועלכע געהערן צו גערעכטיגקייט, אָרנטלעכקייט און עהרנהאַפטיגקייט. דען מענטשן טראָגן אומ-געזען איבער נישט בלוז דאָס, וואָס איז אומגעזען און אומגלייך, נאָר אויך דאָס, וואָס ווערט אַלס געמיין באַטראַכט, אָדער ווען עמיצער זאָל אָן אומ-אַכטונג אַרויסווייזן צו די מנהגים פון זייער געזעלשאַפט. בכדי, אָבער, ליבע צו געווינען זענען דער עיקר נויטיג די דאָזיגע קוואַליטעטן, וואָס האָבן אַ שייכות צו רעליגיע און פרומקייט (טייל IV, אָנמערקונגען I און II צו זאָך XXXVII; אָנמערקונג צו זאָך XLVI; און אָנמערקונג צו זאָך LXXIII).

XVI

האַרמאָניע איז אַחוץ דעם אָפט דער רעזולטאַט פון מורא, אָבער אַזא האַרמאָניע איז נישט זיכער. מורא, ווידער, אָנטשטייט פון אַן אומטיכטיג-קייט פון דעם גייסט, און געהערט נישט דערפאַר צום געברויך פון דער פאַר-נונפט. דאָס אייגענע איז אמת וועגן מיטלייד, הגם די לעצטע זעהט-אויס צו טראָגן אין זיך אַ דמיון פון פרומקייט.

XVII

מענטשן לָאָזן זיך אויך געווינען דורך פרייגעפיגקייט, דערהויפט די יעניגע, וואָס זענען נישט אין דער לאַגע זיך צו פאַרשאַפן אַלץ נויטווענדיגס פאַר זייער לעבנס-אונטערהאַלט. דאָך איז דאָס איבער די כחות און די נוצן פון וועלכן עס איז פרייוואַטמענטשן צו העלפן יעדן נויטבאַדערפטיגן. מחמת, דאָס רייכטום פון אַ וועלכער עס איז פרייוואַטפערזאָן איז לגמרי נישט געניגד אויף צו פאַרענטפערן אַזאַ נויטבאַדערפטיגקייט. דערצו זענען די רעסורסן פון דעם כאַראַקטער פון דעם איינצלעם מענטשן צו-באַשרענקט, אַז ער זאָל זיין ביכולת צו מאַכן אַלע מענטשן פאַר זיינע פריינט. דערום ליגט די זאָרג פאַר די אַרעמע אויף דער גאַנצער געזעלשאַפט און דאָס אַ שייכות בלויז צו דעם אַלגעמיינעם נאָך.

XVIII

אין דעם אָננעמען פון טובות און אין דער צוריקגעבונג מיט דאָנקבאַר-קייט, מוז אונזער פליכט זיין גאָר אַן אַנדערע (טייל IV, אָנמערקונג צו זאָץ LXX און אָנמערקונג צו זאָץ LXXI).

XIX

די זינלעכע ליבע, דאָס הייסט, דער געשלעכטס-באַגער, וועלכער ווערט געוועקט פון קערפערלעכער שיינקייט, און איבערהויפט יעדע ליבע, וואָס אָנערקענט אַלס איה אורזאך עפעס אַנדערש, ווי די פרייהייט פון דער נשמה. גייט זייער גרינג אַריבער אין האַס; סיידן זי איז באמת, וואָס עס איז נאָך ערגער, אַן אַרט פון משוגעת, און אין אַזאַ פאַל ווערט זי מער פון דיסהאַר-מאַניע איידער פון האַרמאַניע גענערט (טייל III, שלוסזאָץ צו זאָץ XXXI).

XX

וואָס אָנבאַלאַנגט הייראַט, איז עס זיכער, אַז דאָס איז אין איינקלאַנג מיט דער פאַרנופנט, ווען דער באַגער נאָך אַ פיזישער פאַראייניגונג ווערט אַרויסגערופן נישט בלויז דורך דער קערפערלעכער שיינקייט, נאָר אויך דורך דעם פאַרלאַנג קינדער צו געבוירן, און זיי מיט חכמה צו דערציהען; אין ווען אַחוץ דעם האָט די ליבע פון ביידע זייטן פון דעם מאַן און פון דער ווייב אַלס איר אורזאך נישט נאָר די קערפערלעכע שיינקייט, נאָר אויך די פרייהייט פון דער נשמה.

XXI

אויך חניפה ברענגט מיט זיך האַרמאַניע; אָבער בלויז דורך דער הער-

לעכער לעסטערונג פון נשמה-קנעכטשאפט אָדער דורך פּאַלשקייט; דען קיינער
לאָזט זיך נישט מער פּאַנגען פון חניפה ווי די שטאַלצע, וואָס ווילן זיין
די ערשטע, און זענען נישט.

XXII

אין קליינמוט שטעקט אַ פּאַלשע שיין פון רעליגיע און פרומקייט. און
גם קליינמוטיגקייט איז דער היפּוך פון שטאַלצקייט, דאָך איז דער, וואָס דער-
נידעריגט זיך זעלבסט, אַ נאָהנטער קרוב צו דעם שטאַלצן (טייל IV,
אַנמערקונג צו זאָך LVII).

XXIII

די שאַם טראַגט אויך ביי צו דער האַרמאָניע, נאָר אָבער אין אַזעלכע
זאָכן, וואָס לאָזן זיך נישט פאַרבאַהאַלטן. היות, איבריגנס, ווי די שאַם איז
אַן אַרט פון אומלוסט, האָט זי גאָרנישט צו טאָן מיט דעם געברויך פון
פאַרנופּט.

XXIV

די איבריגע געגן אַנדערע מענטשן געריכטעטע עמאַציעס פון אומלוסט
זענען דער דירעקטער געגנטייל פון גערעכטיגקייט, אָרנטלעכקייט, עהרע, פּיע-
טעט און רעליגיע. און גם די אַנטריסטונג טראַגט אויף זיך דעם שיין פון
אָרנטלעכקייט, דאָך איז דאָס לעבן אין אַ געזעצלאָזן צושטאַנד, דאָרט, וואו עס
איז יעדן איינעם ערלויבט צו משפטן איבער די טאַטן פון דעם אַנדערן און
זיך גופא אָדער דעם אַנדערן רעכט צו פאַרשאַפּן.

XXV

די לייטזעליגקייט, דאָס הייסט, דער באַגער צו די מענטשן, געהערט,
ווען ער ווערט באַשטימט פון דער פאַרנופּט, צו דער פרומקייט (ווי מיר
האָבן געזאָגט אין טייל IV, אַנמערקונג I צו זאָך XXXVII). אַנטשטייט זי
אָבער פון אַן עמאַציע, איז זי אַן אַמביציע, אָדער דער באַגער, וואָס דורך
אים, אונטער דעם פּאַלשן מאַנטל פון פּיעטעט, פאַראורזאָכן מענטשן אין אַל-
געמיין צווייטיגקייט און אויפרור. דען דער, וואָס באַגערט צו העלפּן אַנדע-
רע מיט ראַט אָדער טאַט, אַז זיי זאָלן מיט אים געניסן דאָס העכסטע גוטס,
דער וועט אין דער ערשטער ליגער טראַכטן וועגן דעם, ווי אַזוי זייער ליב
צו געוואונען, נישט אָבער וועגן דעם, ווי אַזוי זיי אין באַוואונדערונג אַריי-
ציהען, כדי די לערע זיינע זאָל זיין נאָמען טראַגן, און ער וועט איבערהויפּט
נישט געבן קיין גרונד פאַר קנאה, אויך וועט ער אין געמיניששאַפטלעכן פאַר-

קָרַר זיך היטן פון צו רעדן וועגן די חסרונות פון די מענטשן, און ער וועט זיין פאַרזיכטיג צו רעדן וועגן די מענטשלעכע שוואַכקייטן מיט צוריקהאַלטונג; דאַגעגן וועט ער רעדן פיל איבער די מענטשלעכע טוגענט אָדער קראַפט און דעם מיטל, וואָס דורך אים קאָן זי פאַרפולקאָמט ווערן. אויף אַזאַ אופן וועלן מענטשן באַוועגט ווערן, נישט אויס מורא אָדער אָפניגונג, נאָר דורך דער עמאַציע פון פרייד גופא, צו שטרעבן, אַזויפיל וויפיל זיי קאָנען, צו לעבן לויט דער פאַרשריפט פון דער פאַרנונפט.

XXVI

אַחוץ דעם מענטשן קענען מיר נישט קיין איינצלענס וועזן אין דער נאַטור, וואָס אין זיין גייסט זאָלן מיר זיך דערפרייען, און וואָס אים וואָלטן מיר געקאָנט פאַרבינדן מיט אונז אין פריינטשאַפט אָדער אין אַ וועלכן עס איז סאָרט חברשאַפט. אַלץ איבריגס, וואָס איז פאַראַן אין דער נאַ-טור אַחוץ דעם מענטשן, פאָדערט נישט פון אונז די פאַרנונפט, וואָס האָט איינזעהעניש מיט אונזערע נוצן, אַז מיר זאָלן זיי דערהאַלטן; זי לערנט אונז זיי צו צעשטערן אָדער צו דערהאַלטן לויט זייער פאַרשיידענער געברויכבאַר-קייט און צו צופאַסן זיי צו אונזער געברויך אויף דעם בעסטן פאַר אונז אופן.

XXVII

די נוצן, וואָס מיר ציהען פון די זאַכן, וועלכע זענען אויסנווייניג פון אונז, באַשטייען — אַ הויך אין דער דערפאַרונג און אין דער דערקענטעניש, וואָס מיר געווינען דערפון, וואָס מיר באַאַבאַכטן זיי און דערפון, וואָס מיר רעקאָמבינירן זייערע עלעמענטן אין פאַרשיידענע פאַרמען — אין דער דערהאַל-טונג הויפטזעכלעך פון אונזער קערפער; אין דעם דאָזיגן פרט זענען די יעניגע קערפער פון באַזונדערן נוי, וועלכע קאָנען דעם קערפער אַזוי אונ-טערהאַלטן און דערנערן, אַז אַלע זיינע טיילן זאָלן זיין ביכולת ריכטיג אויטצואיבן זייערע פונקציעס. מהמת, וואָס פעהיגער דער קערפער איז אויף פילערדיי אופנים אויפגעוועגט צו ווערן, און די אויסנווייניגסטע קערפער אויף פילפאַכע אופנים אויפצורעגן, אַלץ פעהיגער איז אויך דער גייסט צום דענקען (טייל IV, זאַצן XXXVIII און XXXIX). עס זענען אָבער פאַראַן, זעהט אויס, זייער ווייניג זאַכן פון דעם דאָזיגן מין; דערפער זענען פאַר דער נויטיגער דערנערונג פון דעם קערפער נויטיג אַ סך נאַרונגס-מיטלען פון פאַרשיידנאַרטיגער נאַטור. דען דער מענטשלעכער קערפער איז דאָך צונויפ-געזעצט פון גאָר פילע טיילן פון פאַרשיידענער נאַטור, וואָס באַדאַרפן אַן אומאויפהערלעכע און אַ פאַרשיידנאַרטיגע דערנערונג, בכדי דער גאַנצער

קערפער זאָל זיין צוגלייך פעהיג אויף צו טאָן אַלץ, וואָס קאָן פאָלגן פון זיין אייגענער נאַטור, און, ממילא, אַז אויך דער גייסט זאָל זיין צוגלייך פּע- היג אויף צו בילדן אַ סך השגות.

XXVIII

נו, כדי צו פאַרוואַרן די דאָזיגע נאַרונגען וועט די קראַפט פון יעדן איינצלנעם קוים גענוג זיין, ווען די מענטשן זאָלן נישט לייסטן איינער דעם אַנדערן געגנזייטיגע הילף. געלט, אָבער, איז געוואָרן דער אויסדרוק-צייכן פאַר אַלע זאַכן, און דערפאַר איז דער גייסט פון דעם המון אינגאַנצן פאַר- נומען מיט דעם באַגריף פון געלט; ניין, ער קאָן זיך קוים פאַרשטעלן אַ חעלכן עס איז אַרט פאַרגעניגן, וואָס איז נישט באַגלייט פון דער אידעע פון געלט אַלס זיין אורזאָך.

XXIX

אין דעם דאָזיגן אויספיר זענען שולדיג נאָר די דאָזיגע, וועלכע זוכן געלט נישט אויס אָרעמקייט אָדער כדי צופרידנצושטעלן זייערע נויטיגע באַ- דערפענישן, נאָר ווייל זיי האָבן געלערנט די קונסט פון מאַכן פראָפיטן, וואָס דורך זיי קאָנען זיי פירן אַ לעבן פול מיט פראַכט און גלאַנץ. געוויס דערנערן זיי זייער קערפער, ווי דער מנהג איז, אָבער קאַרגלעך, וואָרים זיי גלויבן, אַז וואָס זיי גיבן-אויס אויף דער האַלטונג פון זייער קערפער פאַרלירן זיי אַזוי פיל פון זייער רייכטום. ווער עס ווייסט, אָבער, דעם ריכטיגן נוצן פון געלט, און ווער עס מעסט אָפּ די מאָס פון רייכטום בלויז לויט די אַק- טועלע באַדערפענישן, דער לעבט צופרידן מיט ווייניג.

XXX

היות, אַלזאָ, ווי די דאָזיגע זאַכן זענען גוט, וועלכע העלפן די פאַר- שידענע טיילן פון דעם קערפער אין דער אויסאיבונג פון זייערע פונקציעס, און היות ווי לוסט באַשטייט דערין, וואָס די קראַפט פון מענטשן, אויף אַזוי ווייט, ווי ער איז צונויפגעשטעלט פון גייסט און קערפער, ווערט געהאַלפן אָדער פאַרמערט, ובכן, זענען אַלע זאַכן, וואָס ברענגען לוסט, גוט. אַזוי ווי אָבער זאַכן אַרבעטן נישט מיט דעם צוועק אויף צו פאַרשאַפן אונז פרייד, און אַזוי ווי זייער ווירקונגס-קראַפט איז נישט איינגעשטעלט געוואָרן אויף צו צופאַסן זיך צו אונזערע נוצן און אַזוי ווי, ענדלעך, די לוסט באַציהט זיך

בכלל אויף איין טייל פון קערפער מער, איידער אויף די אנדערע טיילן; דערי-
בער, זענען דאָס רוב פון די עמאַציעס פון לוסט — ווען די פאַרנופּט און
די וואַכזאַמקייט זענען דערביי נישטאָ — און, ממילא, די באַגער, וואָס אַנט-
שטייען פון זיי, איבערמעסיג. דערצו נאָך קומט דאָס, וואָס די עמאַציעס
האַלטן פאַר דאָס וויכטיגסטע דאָס, וואָס איז אייגענעם אין דער געגנוואָרט,
און דערפאַר פאַרשטייען מיר נישט ווי אָפּצושאַצן מיט די צוגלייך-לעבהאַפּ-
טיגע עמאַציעס די צוקונפּט (טייל IV, אָנמערקונג צו זאַץ XLIV, און אַנ-
מערקונג צו זאַץ LX).

XXXI

דער אַבערגלויבן זעהט-אויס גראָד פאַרקערט צו דערקלערן אַזס גוט
זאָגן, וואָס ברענגט אמלוסט, און אַלס שלעכט אַלץ, וואָס ברענגט לוסט. פּונ-
דעס טוועגן, ווי מיר האָבן אויבן געזאָגט (טייל IV, אָנמערקונג צו זאַץ XLV),
קלייבט קיינער נישט אַחוץ דעם בעל-מקנא קיין נחת פון מיין אָנמאַכט און
פון מיינע צרות, דען, וואָס גרעסער די לוסט, וואָס פון איר ווערן מיר אויפ-
גערעגט, אַלץ גרעסער איז די פּוילקאָמענהייט, צו וועלכער מיר גייען אַריבער,
און ממילא, אַלץ אַ גרעסערן חלק האָבן מיר אין דער געטלעכער נאַטור.
אויך קאָן קיין לוסט קיינמאָל שלעכט נישט זיין, וועלכע איז רעגולירט דורך
אַן אמתער פאַרשטענדעניש פון אונזערע נוצן. ווער אַנשטאַט דעם לאָזט זיך
לייטן פון דער שרעק, און טוט גוטס פּדי צו פאַרמיידן דאָס שלעכטס, דער
ווערט נישט געלייטעט פון דער פאַרנופּט.

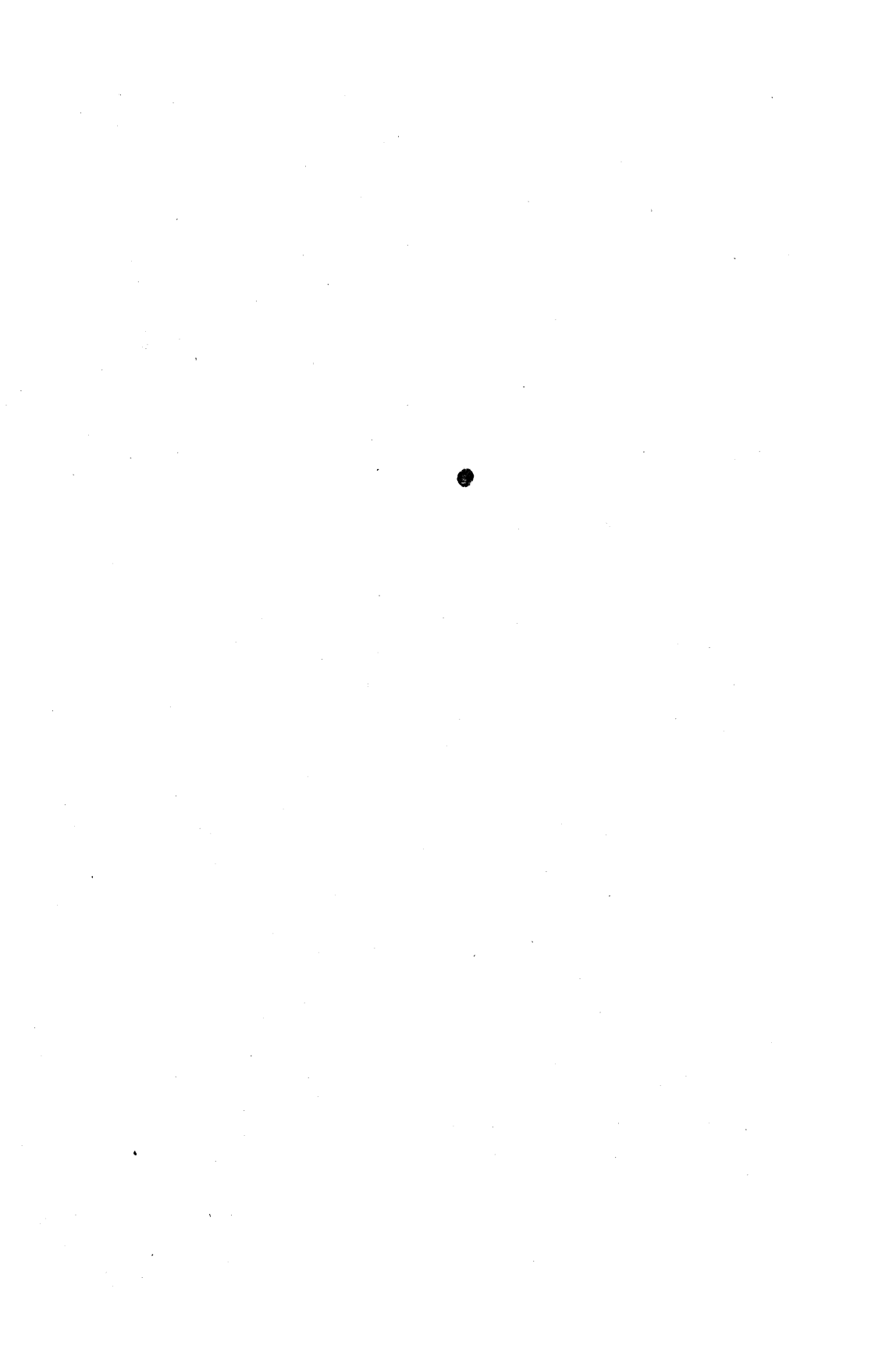
XXXII

די מענטשלעכע קראַפט, אַבער, איז ביז דעם העכסטן גראָד באַשרענקט
און זי ווערט אומענדלעך איבערטראָפּן פון דער קראַפט פון אויסנווייניגסטע
אורזאַכן; מיר האָבן נישט, דעריבער, קיין אומבאַדינגטע מאַכט צו צופאַסן
די זאַכן, וואָס זענען אויסנווייניג פון אונז, צו אונזער נוצן. פּונדעסטוועגן
וועלן מיר מיט גלייכן מוט איבערטראָגן אַלץ, וואָס באַגעגנט אונז אין ווידער-
שטרעב צו די פּרעטענסיעס אויף אונזער אייגענעם נוי, אַזוי לאַנג, ווי מיר
זענען באַוואוסטזיניג, אַז מיר האָבן געטאָן אונזער פליכט, אַז די מאַכט, וואָס
מיר באַזיצן, איז נישט גענוג אויף צו מאַכן אונז אימשטאַנד זיך פּוילשטענדיג
צו באַזיצן, און אַז מיר זענען נאָר אַ טייל פון דער אוניווערסאַלער נאַטור,
וואָס איר סדר פאַלגן מיר. זעהען מיר דאָס איין קלאָר און דייטלעך, וועט
דער טייל פון אונזער נאַטור, וואָס געפינט זיין אויסדרוק אין דער דערקענ-
ענ-
ענ-

טעניש, דאָס הייסט, דער בעסערער טייל אין אונז, דערביי זיך זיכער באַרו-
היגן, און ער וועט זוכן דויערהאַפטיג צו בלייבן אין דער דאָזיגער רוה. דען
אַזוי ווייט ווי מיר דערקענען, קאַנען מיר נאָר באַשטרעבן דאָס, וואָס איז
נויטווענדיג, און גאָר אינגאַנצן צו רוה קומען נאָר אין דעם אמת. אויף אַזוי
ווייט, אַלדאָ, ווי מיר זעהען דאָס ריכטיג איין, שטימט דער באַשטרעב פון דעם
בעסערן טייל אין אונז צונויף מיט דעם סדר פון דער גאַנצער נאַטור.

פינפטער טייל

פינפטער טייל

זייגן דער מאכט פון דער דערקענטעניש, אָדער
וועגן דער מענטשלעכער פרייהייט

פאָרוואָרט

איך גיי ענדלעך איבער צו דעם איבערגעבליבענעם טייל פון מיין עטיק
וואָס האַנדלט וועגן די מיטלען און די וועגן, וואָס פירן צו פרייהייט. אין
דעם דאָזיגן טייל וועל איך רעדן וועגן דער מאכט פון דער פאַרנונפט, אָנ-
צייגנדיג ווי ווייט די פאַרנונפט קאָן קאָנטראָלירן די עמאַציעס, און וואָס
אַזעלכס איז די פרייהייט פון גייסט, אָדער די גליקעליגקייט. דערפון וועלן
מיר זעהן אויף וויפיל מעכטיגער דעה חכם איז פון דעם אומוויסנדן.
עס גייט נישט אַריין אין די ראַמען פון מיין אָפּהאַנדלונג דאָס אָנצייגן
פון דער מעטאָדע און די מיטלען, וואָס דורך זיי ווערט דער פאַרשטאַנד פאַר-
פולקאָמט, און אויך נישט דאָס אָנצייגן פון די קונסט-רעגלען, וואָס דורך זיי
זאָל דער קערפער אַזוי אָפּגעהיט ווערן, אַז ער זאָל קאָנען אויסאיבן ריכטיג
זיינע פונקציעס. די לעצטע פראַגע האָט איר אָרט אין דער מעדיצין, די
ערשטע אין דער לאַגיק.

דאָ אַלזאָ וועל איך, ווי געזאָגט, האַנדלען וועגן דער מאכט פון גייסט
אָדער פון דער פאַרנונפט; און איך וועל צייגן דער עיקר די גרויס און דעם
באַשאַף פון איר הערשאַפט איבער די עמאַציעס אויף זיי צו קאָנטראָלירן און
צו מעסיגן. אַז מיר האָבן איבער זיי נישט קיין אַבסאָלוטע געוועלטיקייט,
האָבן איך שוין אויבן געוויזן.

דאָך זענען די סטאָיקער געווען מיט דער מיינונג, אז די עמאַציעס
הענגען אָפּ אומבאַדינגט פון אונזער ווילן, און אַז מיר וואָלטן געקאָנט זיי
אומבאַדינגט באַהערשן. די סתירות אָבער פון דער דערפאַרונג האָבן געצוואונג-
גען די דאָזיגע פילאָסאָפּן, — בשום אופן נישט זייערע פרינציפּן — זיך מודה
צו זיין, אַז מען באַדאַרף אַ היפש ביסל איבונג און אַנשטרענגונג, בכדי זיי

צו קאנטראָלירן און מעסיגן; און דאָס האָט איינער (אויב איך געדענק עס
ריכטיג) געפרוּווט אילוסטרירן דורך דעם ביישפּיל פון צוויי הינט, איינער אַ
הויז-הונט און דער אַנדערער אַ יאָגד-הונט. דען דורך לאַנגער איבונג קאָן
עס געבראַכט ווערן דערצו, אַז דער הויז-הונט זאָל זיך צוגעוואוינען צו דער
יאָגד, און דער יאָגד-הונט זאָל זיך אָפגעוואוינען פון צו פאַרפאַלגן האָזן. נישט
ווייניג גענויגט צו דער דאָזיגער מיינונג איז אויך דע קאַרט, מחמת, ער האָט
באַהויפטעט, אַז זי נשמה אָדער דער גייסט איז באַזונדערס ענג פאַראייניגט
מיט אַ געוויסן טייל פון די געהירן, נעמלעך, מיט דעם טייל, וואָס רופט זיך
צירבל דריזע, וואָס מיט איר הילף איז דער גייסט ביכולת צו פילן אַלע באַ-
וועגונגען, וואָס גייען אָן אין קערפער און אויך אַלע אויסנווייניגסטע געגנ-
שטאַנדן, און וואָס זיי קאָן דער גייסט, דורך דעם גופא, וואָס ער וויל, אויף
פאַרשיידענע אופנים זעצן אין באַוועגונג. ער פּי דער השערה זיינער שוועבט
די דאָזיגע דריזע אַזוי אין דערמיט פון די געהירן, אַז זי קאָן אין באַוועגונג
געזעצט ווערן דורך דעם גרינגסטן ריהר פון די לעבנס-גייסטער. ער באַהויפּ-
טעט ווייטער, אַז די דאָזיגע דריזע שוועבט אין דער מיט פון די געהירן אויף
אופנים אַזוי פיל פאַרשיידענע, וויפיל די לעבנס-גייסטער שטויסן זיך אין זיי
אָן, און אַז אויף איר ווערן אַזוי פיל פאַרשיידענע שפורן אָפגעדרוקט, וויפיל
פאַרשיידענע אויסנווייניגסטע געגנשטאַנדן זענען פאַראַן, וואָס טרייבן צו איר
די לעבנס-גייסטער; דערפון קומט, וואָס ווען די דאָזיגע דריזע ווערט דורך
דעם ווילן פון דער נשמה, וואָס באַוועגט זי פאַרשיידנאַרטיג, געבראַכט אין
אַזאָ אָדער אַן אַנדער לאַגע, וואָס אין איר איז זי שוין פריהער געבראַכט
געוואָרן פון די לעבנס-גייסטער, וואָס ווערן געטריבן אין אַזאָ אָדער אַן אַנדער
וועג, וועט די דריזע פון איר זייט רעאַגירן אויף די דערמאַנטע לעבנס-
גייסטער און זי טרייבט זיי און באַשטימט זיי צו אַ צושטאַנד. וואָס אין אים
זענען זיי געווען, ווען זיי זענען פריהער צוריקגעשטויסן געוואָרן ביי אַן
ענלעכער לאַגע פון דער דריזע. ווייטער נעמט ער אָן, אַז יעדעס וועלן פון
גייסט איז פון נאַטור פאַרבונדן מיט אַ באַוועגונג פון דער דריזע. ווען עמי-
צער, למשל, וויל קוקן אויף אַ ווייטן געגנשטאַנד, וועט דער דאָזיגער ווילן
באַוירקן, אַז דער שוואַרצאַפּל פון אויג זאָל זיך פאַנאַנדערציהען; דענקט ער
אַבער בלוז וועגן דער פאַנאַנדערציהונג פון דעם שוואַרצאַפּל, וועט דער דאָ-
זיגער ווילן בלוז צו פאַנאַנדערציהען דעם שוואַרצאַפּל נישט ברענגען קיינע
רעזולטאַטן, וואָרים די באַוועגונג פון דער דריזע, וואָס דינט דערצו אויף צו
טרייבן די לעבנס-גייסטער צו דעם זעה-נערוו, אויף אַן אופן, וואָס זאָל פאַנאַנ-
דערציהען אָדער צונויפציהען דעם שוואַרצאַפּל, איז נישט פאַרבונדן אין נאָ-
טור מיט דעם ווילן פאַנאַנדערציהען אָדער צונויפצויהען דעם שוואַרצאַפּל,
רק מיט דעם ווילן. צו קוקן אויף ווייטע אָדער זייער נאָהנטע געגנשטאַנדן.

ענדלעך, האָט ער באַהויפטעט, אַז הגם יעדע באַוועגונג פון דער דערמאָנטער
 דריזע זעהט-אויס צו האָבן געווען זיין פאַראייניגט דורך דער נאַטור מיט
 איין איינצילעם געדאַנק פון דעם גאַנצן סך-הכל פון אונזערע געדאַנקען פון
 דעם סאַמע אָנהויב פון אונזער לעבן. דאָך קאָן זי פונדעסטוועגן אַסאַציאַ-
 צירט ווערן מיט אַנדערע געדאַנקען; דאָס זוכט ער צו באַוויזן אין זיין
 שריפט וועגן די ליידנשאַפטן פון דער נשמה טייל I, אַרטיקל L.
 דערפון ציהט דעקאַרט דעם פּוּעל-יוצא, אַז עס איז נישט פאַראַן אַזאַ שוואַכע
 נשמה, וואָס זאָל נישט קאָנען אונטער גוטע אָנווייזונגען בייקומען אַן אומבאַ-
 דינגטע מאַכט איבער אירע ליידנשאַפטן. דען ליידנשאַפטן, ווי זיי ווערן פון
 אים דעפּנירט, זענען, געוואָרווערונגען אָדער עמפּינדונגען, אָדער באַוועגונגען
 פון דער נשמה, וואָס באַציהען זיך ספּעציעל אויף דער נשמה, און וועלכע
 (מערקט דעם אויסדרוק) ווערן אַרויסגעבראַכט, דערהאַלטן און פאַרשטאַרקט
 דורך אַ באַוועגונג פון לעבנס-גייסטער" (זעה אַרטיקל XXVII, טייל I פון דער
 שריפט וועגן די ליידנשאַפטן פון דער נשמה). אַזוי ווי מיר
 קאָנען אָבער פאַרבונדן יעדע באַוועגונג פון דער דריזע און, פאַלגלעך, אויך
 פון די לעבנס-גייסטער מיט יעדן ווילן, הענגט אָפּ די באַשטימונג פון דעם
 ווילן לגמרי פון אונזער אייגענער מאַכט; אויב מיר באַשטימען דעריבער אונ-
 זער ווילן מיט זיכערע און פעסטע אורטיילן אין דער ריכטונג, וואָס אין איר
 ווילן מיר טרייבן אונזערע האַנדלונגען, און מיר פאַרקניפן די באַוועגונגען פון
 די ליידנשאַפטן, וועלכע מיר ווילן קריגן, מיט די דערמאָנטע אורטיילן, וועלן
 מיר דערגרייכן אַן אַבסאָלוטע הערשאַפט איבער אונזערע ליידנשאַפטן.

דאָס איז די דאָקטרין פון דעם הויכבאַרימטן פּילאָסאָף. — אַזוי ווייט
 ווי איך נעם זי פון זיינע אייגענע ווערטער. וואָלט זי געווען ווייניגער שאַרפּ-
 זיניג, וואָלט איך שווערלעך געגלויבט, אַז זי קומט אַרויס פון אַזאַ גרויסן
 מאַן. איך קאָן מיך באַמת נישט גענוג וואונדערן, אַז אַ פּילאָסאָף, וועלכער
 האָט זיך פעסט פאַרגענומען נישט צו ציהען קיינע שלוסן, וואָס פאַלגן נישט
 פון זעלבסטפאַרשטענדלעכע גרונדזאַצן, און נישט צו באַהויפטן קיין זאַך,
 וואָס ער האָט נישט דערפאַסט קלאָר און דייטלעך, און וועלכער האָט אַזוי
 אַפט געטאָדלט די סכאַלאַסטיקער דערפאַר, וואָס זיי האָבן געוואָלט דערקלערן
 טונקעלע זאַכן דורך פאַרבאָרגענע קוואַליטעטן, זאָל אַליין אונטערהאַלטן אַ
 היפּאָטעזע, וועלכע איז פאַרבאָרגענער, איידער אַלע פאַרבאָרגענע קוואַליטעטן
 אינאיינעם. וואָס, פּרעג איך, פאַרשטייט ער אונטער אַ פאַראייניגונג פון גייסט
 און קערפּער? איך מיינ, וואָס פאַר אַ קלאָרן און דייטלעכן באַגריף האָט ער
 וועגן אַ געדאַנק אין דער אינטימסטער פאַראייניגונג מיט אַ געוויסן טיילכל
 פון אויסגעשפּרייטער מאַטעריע. איך וואָלט געוואונטשן, אַז ער זאָל די דאָ-
 זיגע פאַראייניגונג דערקלערן דורך דער נעכטער אורזאַך. ער האָט, אָבער,

געהאט אזא דייטלעכן באגריף וועגן דעם גייסט אלס אזעלכס, וואָס איז אזוי פארשיידן פון קערפער, אז ער האָט נישט געקאָנט אָנגעבן קיין באַזונדערע אורזאַך נישט פון דער דאָזיגער פאַראייניגונג און נישט פון דעם גייסט גופא; ער איז דעריבער געצוואונגען געווען צוריקצוגיין צו דער אורזאַך פון דעם גאַנצן אוניווערס, דאָס הייסט, צו גאָט. ווייטער וואָלט איך זייער גערן גע-וואָלט וויסן, וויפיל גראַד פון באַוועגונג וואָלט דער גייסט געקאָנט מיטטיילן דער דאָזיגער צירבעל דריזע, און מיט ווי גרויס אַ קראַפט קאָן ער זי האַלטן אין אַ שוועפענדן צושטאַנד? מחמת, מיר איז אומפאַקאָנט, אויב די דאָזיגע דריזע ווערט אַהין און אַהער געטריבן שנעלער אָדער לאַנגזאַמער פון דעם גייסט איידער פון די לעבנס-גייסטער, און אויב די באַוועגונגען פון די ליידנשאַפטן, וואָס מיר האָבן ענג פאַרקניפט מיט פעסטע אורטיילן, קאָנען נישט ווידער פאַנאָדעררגענומען ווערן דורך פיזישע אורזאַכן; אין אַזאַ פאַל וואָלט געשאַלט, דאָס ווען אַפילו דער גייסט וואָלט זיך פעסט פאַרגענומען זיך צו שטעלן פנים אל פנים מיט דער געפאַר, און ער וואָלט מיט דעם דאָזיגן אַנטשלוס פאַרבונדן די באַוועגונג פון דרייטטיקייט, וואָלט דאָך ביים אָנבליק פון דער געפאַר די דריזע געקאָנט ווערן סוספענדירט אויף אַן אופן, וואָס זאָל נישט דערלאָזן דעם גייסט צו טראַכטן וועגן קיין אַנדער זאַך אַ חוץ פון צו מאַכן פליטה. און אין דער אמתן, אזוי ווי עס איז נישט פאַראַן קיין שייכות צווישן דעם ווילן און דער באַוועגונג, אזוי איז אויך נישט מעגלעך קיין פאַרגלייכפאַרקייט צווישן דער מאַכט און די קראַפטן פון גייסט און דער מאַכט און די קראַפטן פון קערפער; און, פאַרגלעך, קאָנען די קראַפטן פון דעם קערפער בשום אופן נישט באַשטימט ווערן דורך די קראַפטן פון דעם גייסט, דערצו קאָן אויך צוגעגעבן ווערן, אז מען געפינט גאָר נישט די דאָ-זיגע דריזע צו ליגן אזוי אין מיט פון די געהירן, אזוי זי זאָל אזוי גרינג און אויף אזוי פיל אופנים קאָנען אַרומגעטריבן ווערן, און אז אויך נישט אַלע נערוון זענען פאַרלאָנגירט ביז צו די הללים פון די געהירן.

שליכטעך, לאָז איך אין אַ זייט אַלץ, וואָס ער האָט באַהויפטעט וועגן דעם ווילן און זיין פרייהייט, מחמת, איך האָב שוין גענוג און איבערגענוג באַוווּן, אז זיינע גרונדזאַצן זענען פאַלש.

היות, אַלזאָ, ווי די מאַכט פון גייסט ווערט, ווי איך האָב אויבן גע-צייגט, בלויז דורך דעם פאַרשטאַנד דעפינירט, וועלן מיר דעריבער באַשטי-מען בלויז דורך דער דערקענטניש פון דעם גייסט די תרופות אַנטקעגן די עמאַציעס, וואָס, ווי איך גלויב, אַלע מענטשן האָבן דערפאַרן, דאָך באַאַבאָכטן זיי נישט גענוי, און האָבן זיי נישט דייטלעך פאַר די אויגן, און, אויס דער זעלבער גרונדלאַגע, וועלן מיר דערוצירן די דאָזיגע אַלע באַשלוסן, וואָס באַ-ציהען זיך אויף דער גליקזעליגקייט פון דעם גייסט.

אַקסיאָמען

I. ווען אין דעם זעלבן סוביעקט ווערן אָנגערעגט צוויי אַנטקעגנגע-
זעצטע האַנדלונגען, מוז אַנטוועדער אין ביידע פון זיי אָדער אין איינער פון
זיי אַ פאַרענדערונג אויף אַ נויטווענדיגן אופן געשעהן און אָנהאַלטן ביז די
הערן אויף צו זיין אַנטקעגנגעזעצט.

II. די קראַפט פון אַ ווירקונג ווערט באַשטימט דורך דער קראַפט פון
איר אורזאַך, אויף אַזוי ווייט ווי איר תמצית ווערט דערקלערט אָדער באַ-
שטימט דורך דער תמצית פון איר אורזאַך (די דאָזיגע אַקסיאָמע איז קלאַר
פון טייל III, זאץ VII).

III. גראַד אַזוי ווי די געדאַנקען און די אידעען פון זאַכן זענען
איינגעפאַרדנט און פאַרקייטלט אינווייניג אין דעם גייסט, אַזוי זענען אויף אַ
פּינקטלעכן שטייגער איינגעפאַרדנט און פאַרקייטלט די פאַרענדערונגען פון
קערפער און די פאַרשטעלונגס-בילדער פון זאַכן אינווייניג אין דעם קערפער.

IV. די אָרדענונג און די פאַרקניפונג פון אידעען איז (טייל
II, זאץ VII) די זעלבע, ווי די אָרדענונג און די פאַרקניפונג פון זאַכן,
און דעריבון די אָרדענונג און פאַרקניפונג פון זאַכן איז (טייל II שלוסזאץ
צו זאץ VI און זאץ VII) די זעלבע, ווי די אָרדענונג און פאַרקניפונג פון
אידעען. ווען אַזאָ, די אָרדענונג פון פאַרקייטלונג פון די אידעען אין גייסט
אַנטשטייען לפי דער אָרדענונג און פאַרקייטלונג פון די פאַרענדערונגען פון
קערפער (טייל II, זאץ XVIII), אַזוי, אומגעקערט, אַנטשטייען די אָרדענונג
און פאַרקייטלונג פון די פאַרענדערונגען פון דעם קערפער לויט דעם, ווי עס
ווערן איינגעפאַרדנט און פאַרקייטלט די געדאַנקען און די אידעען פון זאַכן
אין דעם גייסט. ו. א. ג. צ. ב.

V. ווען מיר לאָזן לויז אַ געמיטס-באַוועגונג אָדער אַן עמאַציע
פון דעם געדאַנק פון אַן אויסנווייניגסטער אורזאַך, און מיר פאַרקניפן זי מיט
אַנדערע געדאַנקען, וועט יעמאַלט די ליבע אָדער דער האַס געגן דער אויסע-
רער אורזאַך, ווי אויך דאָס שוואַנקען פון דער נשמה, וואָס איז אַנטשטאַנען
פון די דאָזיגע עמאַציעס, פאַרניכטעט ווערן.

VI. דאָס, וואָס שטעלט צונויף די רעאַליטעט פון ליבע אָדער
האַס, איז לוסט אָדער אומלוסט, באַגלייט פון דער אידעע פון אַן אויסנווייניג-
סטער אורזאַך (דעפיניציעס VI און VII פון די עמאַציעס), ווערט, אַזאָ, די
דאָזיגע אורזאַך אַוועקגעשפּאַן, ווערט אינאיינעם מיט איר אויך אַוועקגעשפּאַן
די רעאַליטעט פון ליבע אָדער האַס, און פאַלגלעך, ווערן פאַרניכטעט די
דאָזיגע עמאַציעס, און די וועלכע אַנטשטייען פון זיי. ו. א. ג. צ. ב.

VII. אַן עמאַציע, וואָס איז אַ ליידנשאַפט, הערט אויף צו זיין

א ליידנשאפט, אזוי שנעל ווי מיר בילדן א קלאַרע און באשטימטע אידעע פון איר.

ב א ווייז. אן עמאָציע, וואָס איז אַ ליידנשאַפט, איז אַ צעמישטע אי-דע (נאָך דער אַלגעמיינער דעפ. פון עמאָציעס). ווען מיר בילדן, דעריבער, אַ קלאַרע און באשטימטע אידעע פון דער עמאָציע, וועט זיך די דאָזיגע אי-דע, אויף אזוי ווייט ווי זי באַציהט זיך אויף דעם גייסט בלויז, אונטער-שיידן פון דער עמאָציע נאָר דורך דער דאָזיגער אַרט פון באַציהונג (טייל II, זאָך XXI און אָנמערקונג צום זאָך); דערמיט (טייל III, זאָך III) וועט די עמאָציע אויפהערן צו זיין אַ ליידנשאַפט. וו. א. ג. צ. ב.

ש ל'ס זאָך. אן עמאָציע שטייט דערום אַלץ מער אונטער אונזער קאָנטראָל, און דער גייסט איז אַלץ ווייניגער פאַסיוו בנוגע צו איר, וואָס מער מיר ה'בן זי דערקענט.

זאָך IV. עס איז נישט פאַרהאַן קיין פאַרענדערונג פון קערפער, וואָס וועגן איר זאָלן מיר נישט קאָנען בילדן אַ וואָסער עס איז קלאַרן און באַשטימטן באַגריף.

ב א ווייז. אייגנשאַפטן, וואָס זענען געמיינזאַם צו אַלע זאַכן, קאָנען נישט אַנדערש ווי אַדעקוואַט באַגריפן ווערן (טייל II, זאָך XXXVIII); און פּאָלגלעך (טייל II, זאָך XII און הילפּזאָך II הינטער זאָך XIII, טייל II), איז נישט פאַרהאַן קיין פאַרענדערונג פון קערפער, וואָס וועגן איר זאָלן מיר נישט קאָנען בילדן קיין קלאַרן און באשטימטן באַגריף. וו. א. ג. צ. ב.

ש ל'ס זאָך. דערפון פּאָלגט, אַז עס איז נישט פאַרהאַן קיין עמאָציע, וואָס וועגן איר זאָלן מיר נישט קאָנען בילדן אַ וואָסער עס איז קלאַרן און באַשטימטן באַגריף. דען אן עמאָציע איז די אידעע פון אַ פאַרענדערונג פון דעם קערפער (נאָך די אַלגעמיינע דעפיניציעס פון די עמאָציעס) און זי מוז דעריבער (נאָך דעם פּאָריגן זאָך) איינשליסן אין זיך אַ קלאַרן און באשטימטן באַגריף.

אָנמערקונג. היות, ווי עס איז נישט פאַרהאַן קיין זאָך, וואָס פון איר זאָל אַ וועלכע עס איז ווירקונג נישט פּאָלגן (טייל I, זאָך XXXVI), און היות ווי מיר דערקענען קלאַר און דייטלעך אַלץ, וואָס פּאָלגט פון אן אידעע, וועלכע איז אין אונז אַדעקוואַט (טייל II, זאָך XL), ובכן, קומט אויס, אַז יעדער איינער האָט די מאַכט זיך אַליין און זיינע עמאָציעס קלאַר און דייט-לעך צו דערקענען, אויב נישט אומבאַדינגט, איז, לפחות, צום טייל, און פּאָל-גלעך, צו באַווירקן, אַז ער זאָל זיין ווייניגער אונטערגעוואָרפן צו זיי. מיר מוזן, אַלזאָ, אונזרע באַמיהונגען פאַרווענדן, דער עיקר, דערויף, אַז מיר זאָלן באַקומען ווי ווייט מעגלעך אַ קלאַרע און דייטלעכע דערקענטעניש פון יעדער עמאָציע, בכדי דער גייסט זאָל אויף אַזא אופן קאָנען דורך דער

עמאָציע באַשטימט ווערן צו דענקען וועגן יענע זאכן, וואָס ער ווערט געוואָר קלאָר און דייטלעך און וואָס אין זיי געפינט ער פולע רוה, און אז די עמאָציע גופא זאָל קאָנען אזוי אַרום אָפגעטיילט ווערן פון דעם געדאַנק וועגן אַן אויסנווייניגסטער אורזאך, און מיט אמתע געדאַנקען פאַרקניפט ווערן. דער פּרעליינצא דערפון וועט זיין, אַז נישט בלויז די ליבע, דער האַס א. א. וו. וועלן פאַרטיליגט ווערן (טייל V, זאץ II), נאָר אז אויך די פאַרלאַנגען און די באַגערן, וואָס פלעגן פון אַזאַ עמאָציע אַנטשטיין, וועלן נישט קאָנען האָבן קיין איבערמאָט (טייל IV, זאץ LXI).

עס מוז איינגעלעך פריהער פון אַלץ באַמערקט ווערן, אַז דער פאַרלאַנג, וואָס דורך אים, זאָגן מיר, איז דער מענטש אַקטיוו, איז איינער און דער זעלבער פאַרלאַנג, וואָס דורך אים, זאָגן מיר, איז דער מענטש פאַסיוו. מיר האָבן, למשל, געצייגט, אַז די מענטשלעכע נאַטור איז אזוי קאָנסטיטוארט, אַז יעדער איינער באַגערט, אַז זיינע מיטמענטשן זאָלן לעבן לויט זיין זין נאָך (טייל III, אָנמערקונג צו זאץ XXXI); נו, איז דער דאָזיגער באַגער אין דעם מענטשן, וואָס איז נישט געלייטעט פון דער פאַרנופּט, אַז ליידנשאַפט, וואָס הייסט אַמביציע, און אונטערשיידט זיך נישט צופיל פון גאווה; בעת אין דעם מענטשן, וואָס לעבט לויט די אָנווייזונגען פון דער פאַרנופּט, איז דער זעלבער באַגער אַן אַקטיוויטעט אַדער טוגענט, וואָס רופט זיך פּיעטעט (טייל IV, אָנמערקונג I צו זאץ XXXVII, און דער צווייטער באַווייז פון דעם זעלבן זאָץ). אויף דעם זעלבן אופן זענען אַלע פאַרלאַנגען און באַגערן — ליידנשאַפטן נאָר אויף אזוי ווייט, ווי ווייט זיי אַנטשטייען פון אומאַדעקוואַטע אידעען; זיי ווערן אָבער אַלס טוגענטן פאַררעכנט, ווען זיי ווערן אַרויסגע-רופן אַדער אַרויסגעבראַכט דורך אַדעקוואַטע אידעען. דען אַלע באַגערן, וואָס דורך זיי ווערן מיר צו אַ געוויסער אַקטיוויטעט באַשטימט, קאָנען פון אַדעק-וואַטע אזוי גוט ווי פון אומאַדעקוואַטע אידעען אַנטשטיין (טייל IV, זאץ LIX).

קיין מער פאַרטערפלעכן מיטל (אום צוריקצוקומען צום פונקט, פון וועלכן מיר זענען אַרויסגעגאַנגען) געגן די עמאָציעס, וואָס זאָל ליגן אין אונזער מאַכט, איידער דער, וואָס באַשטייט אין אַן אמתער דערקענטעניש פון די עמאָציעס, קאָן נישט צוגעטראַכט ווערן. מחמת, דער גייסט האָט נישט קיין אַנדער קראַפט אַחוץ דער קראַפט פון דענקען און בילדן אַדעקוואַטע אידעען, ווי מיר האָבן אויבן געצייגט (טייל III, זאץ II).

זאץ V. אַן עמאָציע געגן אַ זאך, וועלכע מיר שטעלן זיך פאַר איינפאַך, און נישט אַלס נויטווענדיג, אַדער אַלס צופעליג, אַדער אַלס מעג-לעך, איז, אונטער אַלע אַנדערע גלייכע אומשטענדן, שטאַרקער, איידער וועלכע עס איז אַנדער עמאָציע.

בא ווייז. אן עמאָציע געגן אַ זאָך, וועלכע מיר שטעלן זיך פאַר אַלס פריי, איז שטאַרקער, איידער די עמאָציע געגן אַ זאָך, וועלכע מיר שטעלן זיך פאַר אַלס נויטווענדיג (טייל III, זאָך XLIX), און, ממילא, איז זי נאָך שטאַרקער, איידער די עמאָציע געגן אַ זאָך, וועלכע מיר שטעלן זיך פאַר אַלס מעגלעך אָדער צופעליג (טייל IV, זאָך XI). זיך פאַרצושטעלן, אָבער, אַ זאָך אַלס פריי, קאָן נישט מיינען קיין אַנדער זאָך ווי פאַרצושטעלן זיך זי אַלס איינפאַך, ווייל מיר קענען נישט די אורזאַכן, וואָס דורך זיי איז זי צו האַנדלונג באַשטימט געוואָרן (טייל II, אָנמערקונג צו זאָך XXXV); דעריבער איז אַן עמאָציע געגן אַ זאָך, וועלכע מיר שטעלן זיך פאַר איינפאַך, אונטער צו דערע גלייכע אומשטענדן, שטאַרקער, איידער די עמאָציע, וואָס מיר פיהלן צו אַ זאָך, וועלכע איז נויטיג, מעגלעך אָדער צופעליג און ממילא איז זי שטאַרקער פאַר אַלע אַנדערע עמאָציעס. וו. א. ג. צ. ב.

זאָך VI. אויף ווי ווייט דער גייסט דערקענט אַלע זאַכן אַלס נויטווענדיג, אויף אזוי ווייט האָט דער גייסט אַ גרעסערע מאַכט איבער די עמאָציעס און איז ווייניגער אונטערגעוואָרפן צו זיי.

בא ווייז. דער גייסט דערקענט, אַז אַלע זאַכן זענען נויטווענדיג (טייל I, זאָך XXIX) און אַז זיי ווערן באַשטימט צו דער עקזיסטענץ און צום ווירקן דורך אַן אומענדלעכער פאַרקניפונג פון אורזאַכן (טייל I, זאָך XXVIII); דורך דעם באַווירקט ער (לויט דעם פאַריגן זאָך), דאָס ער איז ווייניגער אונטערגעוואָרפן צו די עמאָציעס, וואָס אַנטשטייען פון די זאַכן (טייל III, זאָך XLVIII) און ווערט ווייניגער אויפגערגט מיט עמאָציעס געגן די זאַכן גופא. וו. א. ג. צ. ב.

אָנמערקונג. וואָס מער די דאָזיגע דערקענטעניש, אַז זאַכן זענען נויטיג, ווערט אָנגעווענדעט אויף איינצלע זאַכן, וואָס זיי שטעלן מיר זיך פאַר דייטלעכער און לעבהאַפּטער, אַלץ גרעסער איז די מאַכט פון גייסט איבער די עמאָציעס, ווי דאָס באַווייזט אויך די דערפאַרונג. דען מיר זעהען, אַז די אומלוסט איבער פאַרלוירן גוטס ווערט געמילדערט באַלד ווי דער מענטש, וואָס האָט עס פאַרלאָרן, באַדענקט זיך, אַז עס האָט בשום אופן נישט געקענט דערהאַלטן ווערן. אזוי זעהען מיר אויך, אַז קיינער האָט נישט קיין רחמנות אויף אַ קליין קינד דערפאַר, וואָס עס קאָן נישט רעדן, גיין, ציהען קיינע פאַרנוממט-שלוסן, אָדער, שליסלעך, וואָס עס פאַרברענגט אַזויפיל יאָר אין אַ געוויסער מאָס אָן באַוואוסטזיין פון זיך זעלבסט. ווען, אָבער, דאָס רוב מענטשן וואָלטן געבוירן געוואָרן אַלס דערוואַקסענע און נאָר איינער דאָ און דאָרט אַלס אַ קליין קינד, וואָלט יעדער איינער מיטלייד געהאַט אויף די קליינע קינדער; מחמת, יעמאַלט וואָלט מען נישט געקוקט אויף קינד הייט ווי אויף עפעס נאַטירלעכס און נויטווענדיגס, רק ווי אויף אַ חסרון אָדער אַ

פארברעכן פון דער נאטור; און אזוי וואָלטן מיר געקאָנט נאָך אנדערע ביי-
שפילן ברענגען.

זאָך VII. די עמאָציעס, וואָס אַנטשטייען אָדער ווערן געוועקט פון
דער פאַרנופּט, אויב מיר לָאָזן נישט אַרויס פון אויג די צייט, זענען שטאַר-
קער איידער די, וואָס פאַציהען זיך אויף איינצלנע זאַכן, וואָס זיי באַטראַכטן
מיר אַלס אַפּוועזנדע.

באַ ווייז. מיר באַטראַכטן אַ זאָך אַלס אַפּוועזנד נישט צוליב דער
עמאָציע, וואָס דורך איר שטעלן מיר זיך פאַר די זאָך, נאָר דערפאַר, וואָס
דער קערפער איז באַווירקט פון אנדערע עמאָציעס, וואָס שליסן-אויס די עק-
זיסטענץ פון דער געגעבענער זאָך (טייל II, זאָך XVII). דערפאַר איז די
עמאָציע, וואָס פאַציהט זיך אויף דער זאָך, וועלכע מיר באַטראַכטן אַלס אַפּ-
וועזנד, נישט פון אַזאַ נאטור, וואָס זאָל איבערשטייגן די איבריגע האַנדלונגען
פון דעם מענטשן און זיין מאַכט (טייל IV, זאָך VI). נאָר זי איז פיל מער
פון אַזאַ נאטור, וואָס קאָן קאָנטראַלירט ווערן פון די עמאָציעס, וואָס שליסן-
אויס פון עקזיסטענץ איר אויסנווייניגסטע אורזאָך (טייל IV, זאָך IX). אַן
עמאָציע, אָבער, וואָס אַנטשטייט פון פאַרנופּט, פאַציהט זיך אויף אַ נויט-
ווענדיגן אופן אויף די געמיינזאַמע אייגנשאַפטן פון זאַכן (זעה די דעפ. פון
פאַרנופּט אין טייל II, אַנמערקונג II צו זאָך XL), וואָס זיי באַטראַכטן מיר
תמיד אַלס געגנוואַרטיג (דען עס קאָן נישט געבן קיין זאָך, וואָס זאָל אויס-
שליסן זייערע געגנוואַרטיגע עקזיסטענץ), און וואָס זיי שטעלן מיר זיך תמיד
פאַר אויף דעם זעלבן אופן (טייל II, זאָך XXXVIII). דערפאַר בלייבט
אַזאַ עמאָציע תמיד די זעלבע; און, פאַלגלעך, (טייל V, אַקסיאָמע I) וועלן
מוזן די עמאָציעס, וואָס זענען אַנטקעגנגעזעצט צו איר און ווערן נישט אונ-
טערשטיצט פון זייער אויסנווייניגסטע אורזאָכן, זיך צופאַסן מער און מער
צו איר, ביז וואָנען זיי זענען נישט מער אַנטקעגנגעזעצט צו איר; און אויף
אַזוי ווייט איז די עמאָציע, וואָס אַנטשטייט פון דער פאַרנופּט, מער מעכטיג.
ו. א. ג. צ. ב.

זאָך VIII. וואָס מער פון אינאיינעם ווירקנדע אורזאָכן אַן עמאָציע
ווערט אַרויסגערופן, אַלץ שטאַרקער איז זי.

באַ ווייז. מערערע אורזאָכן אינאיינעם זענען מעכטיגער, איידער וויי-
ניגע (טייל III, זאָך VII); דעריבער (טייל IV, זאָך V), וואָס גרעסער די צאָל
פון אורזאָכן, וואָס רופן צוגלייך אַרויס די עמאָציע, אַלס שטאַרקער ווערט די
עמאָציע. ו. א. ג. צ. ב.

אַנמערקונג. דער דאָזיגער זאָך איז אויך קלאָר פון טייל V,
אַקסיאָמע II.

זאץ IX. אן עמאָציע, וואָס באַציהט זיך אויף אַ סך און פאַרשיידענע אורזאַכן, וואָס זיי באַטראַכט דער גייסט מיט דער עמאָציע צוגלייך, איז ווייניגער שדלעך און מיר זענען ווייניגער אונטערגעוואָרפן צו איר און מיר ווערן ווייניגער אויפגערעגט געגן יעדער איינצלנער פון אירע אורזאַכן, איינער ווען עס וואָלט געווען אַן אַנדערע גלייך שטאַרקע עמאָציע, וואָס וואָלט זיך באַצויגן אויף ווייניגער אורזאַכן, אָדער אויף איין און איינציגער אורזאַך. באַווייז. אן עמאָציע איז נאָר אויף אַזוי ווייט שלעכט אָדער שעדלעך, אויף ווי ווייט דער גייסט ווערט דורך איר אין זיין דענקען געשטערט (טייל IV, זאצן XXVI און XXVII); דעריבער, איז אן עמאָציע, וואָס דורך איר ווערט דער גייסט באַשטימט צו טראַכטן וועגן פילע זאַכן מיט אַמאָל, ווייניגער שעדלעך, איידער אן אַנדערע, גלייך שטאַרקע עמאָציע, וואָס אַלע אַזוי פעסט דעם גייסט אין דער איין און איינציגער באַטראַכטונג פון אייניגע געגנשטאַנדן, אָדער פון איין געגנשטאַנד, אַז ער איז נישט ביכולת צו טראַכטן וועגן קיין אַנדער זאַך. דאָס איז געווען אונזער ערשטער פונקט. ווייטער, היות ווי די עסענץ פון דעם גייסט, מיט אַנדערע ווערטער, זיין קראַפט (טייל III, זאץ VII) באַשטימט אויסשליסלעך אין דענקען (טייל II, זאץ XI), לכן איז דער גייסט ווייניגער פאַסיוו בנוגע אן עמאָציע, וואָס דורך איר ווערט ער באַשטימט צו טראַכטן וועגן פילע זאַכן צוגלייך, איידער בנוגע צו אַ גלייך שטאַרקער עמאָציע, וואָס האַלט אים פעסט אין דער באַטראַכטונג פון אייניגע אָדער פון איין געגנשטאַנד. דאָס איז געווען אונזער צווייטער פונקט. שליסלעך, די דאָזיגע עמאָציע (טייל III, זאץ XLVIII), אויף ווי ווייט זי באַציהט זיך אויף פילע אורזאַכן, איז ווייניגער מעכטיג בנוגע צו יעדער איינצלנער פון זיי, וו. א. ג. צ. ב.

זאץ X. אַזוי לאַנג ווי מיר ווערן נישט אָנגעגריפן פון עמאָציעס, וואָס זענען אַנטקעגנזעצט צו אונזער נאַטור, האָבן מיר די מאַכט איינצוואַרדענען די פאַרענדערונגען פון אונזער קערפער, לפי דער אָרדענונג, וואָס אַנטשפּרעכט אונזער דערקענטעניש.

באַווייז. די עמאָציעס, וואָס זענען אַנטקעגנזעצט צו אונזער נאַטור, דאָס הייסט (טייל IV, זאץ XXX), וואָס זענען שלעכט, זענען שלעכט אויף אַזוי ווייט, ווי זיי הינדערן דעם גייסט אין דעם דערקענען (טייל IV, זאץ XXVII). אַזוי לאַנג, דעריבער, ווי מיר זענען נישט אָנגעגריפן פון אַנטקעגנזעצטע צו אונזער נאַטור עמאָציעס, אַזוי לאַנג איז די מאַכט פון אונזער גייסט, וואָס מיט אים שטרעבט ער צו דערקענען זאַכן (טייל IV, זאץ XXVI), נישט געהינדערט, און דעריבער איז ער ביכולת צו פילן קלאַרע און גאַנטימטע אידעען און אַריסצודרינגען זיי איינע פון דער אַנדערער (טייל II, אָנמערקונג II צו זאץ XL; און אָנמערקונג צו זאץ XLVII); ממילא, האָבן

מיר אין אזא פאל די מאכט איינצוארדנען און צו פארקייטלען די פארענ-
דערונגען פון דעם קערפער לויט אן ארדענונג, וואָס אַנטשפּרעכט אונזער
דערקענטעניש. וו. א. ג. ז. ב.

אַנמערקונג. דורך דער דאָזיגער מאַכט ריכטיג איינצואַרדנען און
צו פאַרקייטלען די קערפּערלעכע באַוועגונגען קאָנען מיר באַווירקן, אַז מיר
זאָלן נישט גרינג באַוועגט ווערן פון שלעכטע עמאַציעס. דען (טייל V,
זאָך VII) מען באַדאַרף אַ גרעסערע קראַפט צו קאָנטראַלירן די עמאַציעס,
ווען זיי זענען איינגעאַרדנט און פאַרקייטלט לויט דער דערקענטעניש און
אַנטשפּרעכנדער אַרדענונג, איידער ווען זיי זענען נישט זיכער און נישט אין
קיין אַרדענונג.

דאָס בעסטע, אַלזאָ, וואָס מיר קאָנען טאָן, אַזוי לאַנג ווי מיר באַזיצן
נישט קיין פּולקאָמפּענע דערקענטעניש פון אונזערע עמאַציעס, איז פּעסאַצו-
שטעלן אַ ריכטיגן לעבנס-פיר, אַדער באַשטימטע לעבנס-דאָגמען, אויסלערנען
זיי אויף אויסנווייניג און, נישט אָפּלייגנדיג, אָנווענדן זיי צו די איינצלנע
אומשטענדן, מיט וועלכע מיר טרעפן זיך אָפט אָן, אַזוי אַז אונזער פאַרשטע-
לונג זאָל מיט זיי דורכגעדרונגען ווערן, און זיי זאָלן צו אַלע צייטן אונז
שטיין פאַר די אויגן.

אַזוי האָבן מיר, למשל, צווישן אַנדערע אויפגעשטעלט אַ לעבנס-העגל,
אַז דער האָס זאָל דורך ליבע און איידלמוט באַזיגט ווערן (טייל IV, זאָך XLVI,
און אַנמערקונג) און זאָל נישט דורך געגנהאַס פאַרגאַלטן ווערן. כדי, אָבער,
דער דאָזיגער פאַרשריפט פון דער פאַרנופּט זאָל קאָנען זיין תמיד ביי דער
האַנט, ווען מיר נויטיגן זיך אין אים, מוזן מיר אָפט נאָכדענקען און נאָכ-
טראַכטן וועגן די עולות, וואָס ווערן געוויינטלעך באַגאַנגען פון מענטשן, און
אויף וואָסער אַן אופן און דורך וועלכע מיטלען קאָנען זיי דורך איידלמוט אָפּ-
געווענדט ווערן; אויף אזא אופן, וועלן מיר אַסאַציאַצירן די אידעע פון עולה
מיט דער אידעע פון דעם דאָזיגן פאַרשריפט, וואָס וועט ווי געהעריג זיין
גרייט צום נוצן, ווען אַן עולה וועט געגן אונז באַגאַנגען ווערן (טייל II,
זאָך XVIII).

ווען מיר וועלן נאָך אויך האָבן אין אויג דעם באַגריף פון אונזער אמתן
נוצן און פון דעם גוטס, וואָס פאַלגט פון געגנזייטיגער פריינטשאַפט און גע-
זעלשאַפטלעכער פאַראייניגונג, און ווען מיר וועלן געדענקען, אַז פון אַ ריכ-
טיגן לעבנס-פיר קוועלט אַרויס די העכסטע נשמה-רוח (טייל IV, זאָך LII),
און אַז מענטשן, נישט ווייניגער ווי אַלץ אַנדערס, האַנדלען אויס דער נויט-
זענדיקייט פון זייער נאַטור, יעמאָלט וועט דאָס שלעכטס אַדער דער האָס,
וואָס אַנטשטייט געוויינטלעך פון איר, נעמען אין באַזיך אַ קליינעם טייל פון
אונזער פאַרשטעלונג און מ'וועט אים גרינג גובר זיין, און פאַלס דער

צאָרן, וואָס אַנטשטייט פון אַ שווערער צוֹלָה, זאָל נישט גרינג איבערוואונדן ווערן, וועט ער פונדעסטוועגן איבערוואונדן ווערן, הגם נישט אָן אַ גייסטיגן קאָנפליקט, אין אַ סך אַ קירצערער צייט, ווי ווען מיר וואָלטן פריהער נישט געטראַכט וועגן דעם דאָזיגן ענין, ווי דאָס איז קלאָר פון זאַצן VI, VII און VIII אין דעם דאָזיגן טייל.

אויף דעם זעלבן אופן מוזן מיר נאָכדענקען וועגן קוראזש אַלס אַ מיטל בייצוקומען שרעק; די געוויינטלעכע געפאָרן פון לעבן זאָלן אָפט דערמאָנט ווערן און פאָרגעשטעלט ווערן אינאיינעם מיט די מיטלען, וואָס מיט זיי, דורך דער אומפאָרלאָרניקייט פון מוט און טאָפּפערקייט, קאָנען זיי אויסגעמיטן און בייגעקומען ווערן.

עס מוז אָבער באַמערקט ווערן, אַז ביי דער איינפאָרדונג פון אונזערע געדאַנקען און באַגריפן, זאָלן מיר תמיד האָבן אין זינען דאָס, וואָס איז גוט אין יעדער איינפֿלעך זאָך (טייל IV, שלוסזאַץ צו זאַץ LXIII און טייל III, זאַץ LIX), בכדי מיר זאָלן קאָנען אַלע מאָל צו האַנדלונג באַשטימט ווערן פון אַ לוסט-עמאָציע. ווען אַ מענטש זעהט, למשׁל, אַז ער טראַכט אַביסל צופיל וועגן פּוּד, זאָל ער זיך פאָרטראַכטן וועגן זיין ריכטיגן געברויך, צו-ליב וועלכן ענד-צוועק זאָל ער פאָרפּאָלגט ווערן, און וועגן די מיטלען, וואָס דורך זיי קאָן ער דערגרייכט ווערן; נישט אָבער איבער זיין מיסברויך און אינהאַלטסלאָזיקייט און איבער דער אומבאַשטענדיגקייט פון די מענטשן און דאָס גלייכן, וואָס וועגן דעם טראַכט נישט קיין מענטש, סיידן נאָר ווען ער איז אין אַ קראַנקהאַפטיגער שטימונג; דען מיט אַזעלכע געדאַנקען קוועלן זיך גראָד על פּי רוב די עהרע-גייציגסטע, ווען זיי זענען זיך מיאש פון צו באַ-קומען די אויסצייכענונגען, וואָס נאָך זיי גלוסטן זיי, און זיי ווילן קלוג אויס-זעהן, פּעט זיי גיסן-אויס זייער ביטער האַרץ. דערפאָר איז עס זיכער, אַז די, וואָס שרייען אַמראַשיגסטן געגן דעם מיסברויך פון פּוּד און דעם הבל הבלים פון דער וועלט, זענען עס די, וואָס באַגערן אים זייער גיריג. און דאָס איז נישט די אויסשליסלעכע אייגנשאַפט פון די אַמביציעזע, רק עס איז געמיינזאַם צו אַלע, וואָס האָבן קיין מזל נישט, און וואָס זענען שוואַך אין גייסט. דען אויך דער אָרימער מענטש, וואָס וואָלט גערן געוואָלט זיין רייך, וועט רעדן אומאויפהערלעך וועגן דעם מיסברויך פון געלט און וועגן דער לעסטערונג פון די רייכע, וואָס דורך דעם מאַטערט ער פּלוזי זיך גופא, און ווייזט דער וועלט, אַז ער טראַגט ביי זיך אין האַרצן אַ שלעכטמוטיקייט, נישט נאָר געגן זיין אייגענער אָרעמקייט, נאָר אויך געגן דער ריינקייט פון אַנדערע מענטשן. גענוי אזוי דענקען די יעניגע, וועלכע ווערן פון זייערע געליבטע שלעכט אויפגענומען, וועגן קיין אַנדער זאָך, ווי וועגן דער אומבאַ-

שטענדיגקייט, פאָלשקייט און אַנדערע אויסגעדראָשענע חסרונות פון דעם שיי-
נעם געשליכט; דאָס אַלץ ווערט איבערגעגעבן צו דער פאַרגעסנהייט, אַזוי באַלד
ווי זיי ווערן צוריק גוטמוטיג אויפגענומען פון זייערע געליבטע.

ווער אַזאָ עס באַמיהט זיך זיינע עמאָציעס און פאַרלאַנגען בלייז דורך
דער ליבע צו פרייהייט צו רעגולירן, דער שטרעבט, ווי ווייט ער קאָן, דער-
נען צו קענען זיינע טוגענטן און זייערע אורזאָכן און אַנצופילן די בשמה מיט
דער פרייד, וואָס אַנטשטייט פון דער אמתער דערקענטעניש פון זיי; ער וועט
אַבער בשום אופן נישט וועלן זיך אָפּשטעלן אויף די חסרונות פון די מענטשן,
אַרונטערצורייסן זיינע מיטמענטשן און צו פרייען זיך מיט דער פאַלשער
שיין פון פרייהייט. ווער עס וועט מיט התמדה באַאָפּאַכטן און פראַקטיצירן
די דאָזיגע פּללים — וואָס זענען אין דער אמתן נישט שווער — וועט זיכער-
לעך אין אַ קורצער צייט זיין ביכולת איינצורייכטן דעם רוב פון זיינע האַנד-
לונגען לפי די געבאָטן פון דער פאַרנופּט.

זאָן XI. אויף וואָס מער זאָכן אַ פאַרשטעלונג-בילד באַציהט זיך,
אַלץ אָפּטער חזרט זיך די פאַרשטעלונג איבער, אָדער אַלץ אָפּטער לעבט זי
אויף און באַשעפטיגט דעם גייסט.

באַווייז. אויף וואָס מער זאָכן אַ פאַרשטעלונג-בילד אָדער אַן עמאָ-
ציע באַציהט זיך, אַלץ מער אורזאָכן זענען פאַראַן, וואָס פון זיי קאָן זי
אַרויסערופן און דערנערט ווערן, און די דאָזיגע אורזאָכן (לפי דער
היפּאָטעזע) באַטראַכט דער גייסט צוגלייך אין פאַרבינדונג מיט דער גע-
געבענער עמאָציע; דעריבער חזרט זיך די עמאָציע אָפּטער איבער און לעבט
אויף אָפּט און (טייל V, זאָן VIII) באַשעפטיגט מער דעם גייסט.

זאָן XII. די פאַרשטעלונג-בילדער פון זאָכן ווערן לייכטער פאַרבונדן
מיט בילדער, וואָס באַציהען זיך אויף זאָכן, וואָס מיר דערקענען קלאָר און
דייטלעך, איידער מיט אַנדערע.

באַווייז. זאָכן, וואָס מיר דערקענען קלאָר און דייטלעך, זענען אַנט-
וועדער די געמיינזאמע אייגנשאַפטן פון זאָכן אָדער דעדוקציעס פון זיי וועה
דעפיניציע פון פאַרנופּט טייל II, אַנמערקונג II צו זאָן XL, און, פאַגלעך,
(לויט דעם לעצטן זאָן) ווערן זיי אָפּטער אין אונז אַרויסגערופן. עס קאָן דער-
פאַר לייכטער געשעהן, אַז מיר זאָלן באַטראַכטן אַנדערע זאָכן אינאיינעם מיט
די דאָזיגע, איידער אינאיינעם מיט אַנדערע, און (טייל II, זאָן XVIII) ממילא,
אַז די בילדער פון די דערמאָנטע זאָכן זאָלן אָפּטער זיין אַסאָציאצירט מיט די
בילדער פון די דאָזיגע, איידער מיט די בילדער פון אַנדערע. וו. א. ג. צ. ב.
זאָן XIII. מיט וואָס מער אַנדערע פאַרשטעלונג-בילדער אַ פאַרשטע-
לונג-בילד איז פאַרקניפּט, אַלץ אָפּטער לעבט עס אויף.

באוייז. מיט וואס מער אנדערע פארשטעלונגען א פארשטעלונג איז פארקניפט, אלץ מער אורזאכן זענען פארהאן (טייל II, זאץ XVIII), וואס דורך זיי קאן זי ארויסגערופן ווערן. וו. א. ג. צ. ב.
 זאץ XIV. דער גייסט קאן באווייזן, אז אלע פארענדערונגען פון קערפער, אדער בילדער פון זאכן, זאלן זיך באציהען אויף דער אידעע פון גאט.

באוייז. עס איז נישט פארהאן קיין פארענדערונג פון דעם קערפער, וואס וועגן איר זאל דער גייסט נישט בילדן א קלארן און דייטלעכן באגריף (טייל V, זאץ IV), און פארגלעך קאן ער באווייזן, אז זיי זאלן אלע זיך באציהען אויף דער אידעע פון גאט (טייל I, זאץ XV). וו. א. ג. צ. ב.
 זאץ XV. ווער עס דערקענט זיך גופא און זיינע עמאציעס, ליבט גאט, און אלץ מער, וואס מער ער דערקענט זיך גופא און זיינע עמאציעס.
 באוייז. ווער עס דערקענט זיך גופא און זיינע עמאציעס קלאר און דייטלעך, האט לוסט (טייל III, זאץ LIII), און די דאזיגע לוסט איז (נאך דעם לעצטן זאץ) באגרייט פון דער אידעע פון גאט; אזעלכער, אלזא (דעפיניציע VI פון די עמאציעס), ליבט גאט, און (מחמת דעם זעלבן טעם) אלץ מער, וואס מער ער דערקענט זיך גופא און זיינע עמאציעס. וו. א. ג. צ. ב.
 זאץ XVI. די דאזיגע ליבע צו גאט מוז פארנעמען דעם אויבן-אין דעם גייסט.

באוייז. דען די דאזיגע ליבע איז פארקניפט מיט אלע פארענדע-רונגען פון קערפער (טייל V, זאץ XIV) און איז דערנערט פון זיי אלע (טייל V, זאץ XV), דעריבער (טייל V, זאץ XI) מוז זי פארנעמען דעם אויבן-אין דעם גייסט. וו. א. ג. צ. ב.

זאץ XVII. גאט איז פריי פון אלע ליידנשאפטן, און ער ווערט נישט באוועגט פון קיינע עמאציעס פון לוסט אדער אומלוסט.
 באוייז. אלע אידעען, אויף ווי ווייט זיי באציהען זיך אויף גאט, זענען אמת (טייל II, זאץ XXXII), דאס הייסט (טייל II, דעפיניציע IV), אדעקוואט, און דעריבער (נאך די אלגעמיינע דעפיניציעס פון די עמאציעס) איז גאט אן ליידיגשאפטן. ווייטער קאן גאט נישט איבערגיין צו א גרעסערער אדער א קלענערער פולקאמענהייט (טייל I, שלוסזאץ II צו זאץ XX), און, פארגלעך (נאך דעפיניציעס II און III פון די עמאציעס), ווערט ער נישט בא-וועגט פון קיין עמאציע פון לוסט אדער אומלוסט.

שלוס זאץ. איינגטלעך גערעדט, ליבט און האסט גאט קיינעם נישט. מחמת גאט (לויט דעם פאריגן זאץ) איז נישט באוועגט פון קיין עמאציע פון לוסט אדער אומלוסט, ממילא (דעפיניציע VI און VII פון די עמאציעס) ליבט ער און האסט קיינעם נישט.

זאָן XVIII. קיינער קאָן גאָט נישט האָסן.
 באַווייזן די אידעע פון גאָט, וועלכע איז אין אונז, איז אַדעקוואַט
 און פּרֹפּאָרמאָן (טייל II, זאַצן XLVI און XLVII); זענען מיר אַלדאָ, אױף
 אַזױ װײט װי מיר טראַכטן װעגן גאָט, אַקטױו (טייל III, זאָן III); פּאַל-
 גלעך (טייל III, זאָן LIX), קאָן נישט זײן קײן אומלױסט, באַגלײט פון דער
 אידעע פון גאָט, מיט אַנדערע װערטער (דעפ. VII פון די עמאַציעס), קײנער
 קאָן נישט האָסן גאָט. װ. א. ג. צ. ב.

שלוס זאָן. די ליבע צו גאָט קאָן זיך נישט פאַרוואַנדלען אין האָס.
 אָנמערקונג. עס קאָן אײנגעװענדעט װערן, דאָס הױז װי מיר
 דערקענען גאָט אַלס די אורזאַך פון אַלע זאַכן, לִכְּן באַטראַכטן מיר אים דורך
 דעם אַרײן אַלס די אורזאַך פון אומלױסט. דערויף ענטפער איך אָבער, אַז
 אַזױ װײט װי מיר דערקענען די אורזאַכן פון אומלױסט, אױף אַזױ װײט
 (טייל V, זאָן III) הערט זי אױף צו זײן אַ לײדנשאַפט, דאָס הײסט זי הערט
 אױף צו זײן אַן אומלױסט (טייל III, זאָן LIX); און, פּאַלגלעך, אױף אַזױ
 װײט װי מיר דערקענען גאָט צו זײן די אורזאַך פון אומלױסט, אױף אַזױ
 װײט עמפּינדן מיר לױסט.

זאָן XIX. װער עס לײבט גאָט, דער קאָן נישט שטרעבן, אַז גאָט
 זאָל אים צוריק לײבן.

באַווייזן. דען, װען אַ מענטש זאָל אַזױ שטרעבן, װאָלט ער באַנערט
 (טייל V, שלוסזאַץ צו זאָן XVII, אַז גאָט, װעמען ער לײבט, זאָל נישט
 זײן גאָט, און פּאַלגלעך, װאָלט ער באַנערט צו עמפּינדן אומלױסט (טייל III,
 זאָן XIX) װאָס דאָס איז אומזײניג (טייל III, זאָן XXVIII); פּאַלגלעך,
 װער עס לײבט גאָט א. א. װ. א. ג. צ. ב.

זאָן XX. די דאָזיגע ליבע צו גאָט קאָן נישט באַפּלעקט װערן פון
 דער עמאַציע פון קנאה אָדער אײפּערוזכט, נאָר זי װערט נאָך מער דערנערט,
 װאָס מער מענטשן מיר שטעלן זיך פאַר מיט גאָט פאַראײניגט דורך דעם
 זעלבן בונד פון ליבע.

באַווייזן. די דאָזיגע ליבע צו גאָט איז דאָס העכסטע גוטס, װאָס מיר
 קאָנען זוכן אונטער דער לײטונג פון פאַרנופּט (טייל IV, זאָן XXVIII),
 זי איז געמײנזאַם צו אַלע מענטשן (טייל IV, זאָן XXXVI, און מיר באַ-
 גערן, אַז אַלע זאָלן זיך פּרײען מיט איר (טייל IV, זאָן XXXVII); דערי-
 בער קאָן זי נישט װעפּן (דעפ. XXIII פון די עמאַציעס) זײן באַפּלעקט פון דער
 עמאַציע פון קנאה און אױך נישט פון דער עמאַציע פון אײפּערוזכט (טייל V,
 זאָן XVIII). זעה דעפּיניציע פון אײפּערוזכט, טײל III, אָנמערקונג צו זאָן
 XXXV); נאָר פאַרקערט, זי מוז מער דערנערט װערן, װאָס מער מענטשן,
 מיר שטעלן זיך פאַר, פּרײען זיך מיט איר. װ. א. ג. צ. ב.

אָנמערקונג. אויף דעם זעלן אופן קאָנען מיר צייגן, אז עס איז נישט פארהאן קיין עמאָציע, וואָס זי זיין דירעקט אַנטקעגנזעצט צו דער דאָזיגער ליבע, וואָס דורך איר זאָל זי דאָזיגע ליבע קאָנען פאַרניכטעט ווערן. דערפאַר קאָנען מיר ציהען דעם ש'ס, אז די דאָזיגע ליבע צו גאָט איז די באַשטענדיגסטע פון אַלע עמאָציעס, און אויף אַזוי ווייט ווי זי באַציהט זיך אויף דעם קערפער, קאָן זי נישט פאַרניכטעט ווערן, סיידן דער קערפער זאָל אויך פאַרניכטעט ווערן. וואָס אָנבאַלאַנגט איר נאַטור, אויף אַזוי ווייט ווי זי באַציהט זיך בלויז אויף דעם גייסט, וועלן מיר שפּעטער זעהן.

דערמיט בין איך דורכגעגאַנגען אַלע תּרופּות געגן די עמאָציעס, אָדער אַלץ, וואָס דער גייסט, פאַר זיך אַליין באַטראַכט, קאָן געבן זיי טאָן. דערפון זעהט זיך אַרויס, אז די מאַכט פון דעם גייסט איבער די עמאָציעס באַשטימט: I. אין דער אַקטועלער דערקענטעניש פון די עמאָציעס (טייל V, אָנמערקונג צו זאץ dV).

II. דערין, וואָס ער טיילט אָפּ די עמאָציעס פון דעם געדאַנק פון אַן אויסנווייניגסטער אורזאַך, וועלכע מיר באַגרייפן אויף אַ מטושטשן אופן (טייל V, זאץ II, און אָנמערקונג צו זאץ IV).

III. דערין, וואָס בנוגע דער צייט-דויער, איבערווינדן די עמאָציעס, וואָס באַציהען זיך אויף זאַכן, וועלכע מיר דערקענען קלאָר, די יעניגע עמאָציעס, וואָס באַציהען זיך אויף עפעס, וואָס מיר באַגרייפן אויף אַ מטושטשן און צעפּיצלטן אופן (טייל V, זאץ VII).

IV. אין דעם סכּום פון אורזאַכן, וואָס דורך זיי ווערן דערנערט די פאַרענדערונגען, וועלכע באַציהען זיך אויף די געמיינזאַמע אייגנשאַפטן פון זאַכן אָדער אויף גאָט (טייל V, זאצן IX און XI).

V. אין דעם סדר, וואָס אין אים איז דער גייסט ביכולת זיינע עמאָציעס איינאָרדענען און פאַרקלייפן איינע מיט דער אַנדערער (טייל V, אָנמער-קונג צו זאץ X און זאצן XII, XIII און XIV).

בכּדי, אָבער, די דאָזיגע מאַכט פון דעם גייסט איבער די עמאָציעס זאָל בעסער פאַרשטאַנען ווערן, מוזן מיר דאָ באַזונדערס באַמערקן, אז מיר רופן די עמאָציעס שטאַרק, ווען מיר פאַרגלייכן די עמאָציע פון איין מענטשן מיט דער עמאָציע פון אַן אַנדער מענטשן, און זעהען, אז איין מענטש איז מער איידער דער אַנדערער אויפגערגט פון דער זעלבער עמאָציע; אָדער ווען מיר פאַרגלייכן די פאַרשיידענע עמאָציעס פון דעם זעלבן מענטשן איינע מיט דער אַנדערער און געפינען, אז ער איז אויפגערגט אָדער באַוועגט פון איין עמאָציע, מער איידער פון דער אַנדערער. דען די קראַפט פון יעדער עמאָציע דערקלערט זיך אויס אַ פאַרגלייך פון אונזער אייגענער קראַפט מיט דער

קראפט פון אן אויסנווייניגסטער אורזאך (טייל V, זאץ V). די קראפט פון גייסט, אָבער, ערקלערט זיך אויס דער בלויער דערקענטעניש, זיין אָנמאכט אָדער ליידנשאפט, דאָגעגן — אויס דעם בלויון מאַנגל פון דער דערקענטעניש, דאָס הייסט, אויס דעם גופא, צוליב וואָס זיינע אידעען הייסן אומאָדעקוואַט. דערפון פאָלגט, אַז יענער גייסט איז דאָס רוב פאַסיוו, וועמענס גרעסטער טייל באַשטייט פון אומאָדעקוואַטע אידעען, אַזוי אַז ער קאָן כאַראַקטעריזירט ווערן גיכער דורך זיינע פאַסיווע צושטאַנדן איידער דורך זיינע אַקטיוויטעטן; פון דער אַנדערער זייט איז יענער גייסט דאָס רוב אַקטיוו, וועמענס גרעסטער טייל באַשטייט פון אָדעקוואַטע אידעען, אַזוי, דאָס הגם ער קאָן אַנטהאַלטן אַזויפיל אומאָדעקוואַטע אידעען ווי דער ערשטער גייסט, דאָך ווערט ער לייכטער כאַראַקטעריזירט דורך די אידעען, וואָס ווערן צוגעשריבן צו דער מענטשלעכער טוגענט, איידער צו אידעען, וואָס זאָגן עדות אויף מענטשלעכער אָנמאכט.

ווייטער איז צו באַמערקן, אַז די קראַנקשאַפט צושטאַנדן און אומ-גליקלעכע צופאַלן פון דעם געמיט האָבן בדרך כּלל זייער מקור אין דער צו-גרויסער ליבע פאַר עפעס, וואָס איז אונטערגעוואָרפן צו אַ סך וואַריאַציעס, און איבער וואָס מיר קאָנען נישט ווערן קיין בעלי-בתיים. מחמת, קיינער זאָרנט זיך נישט און קימערט זיך נישט וועגן אַ זאך, וואָס ער האָט נישט ליב, און אַלע עולות, פאַרדאַכטן און פיינטשאַפטן אַנטשטייען פון זאַכן, וואָס קיינער ווירקלעך קאָן נישט זיין איבער זיי קיין בעלי-בית.

אויף אַזא אופן באַגרייפן מיר לייכט, וואָס פאַר אַ מאַכט די קלאַרע און דייטלעכע דערקענטעניש, און, דער עיקר, די דריטע אַרט פון דערקענטעניש (טייל II, אָנמערקונג צו זאץ XLVII), וואָס איר גרונדלאַגע איז די אַקטועלע דערקענטעניש פון גאָט, באַזיצט איבער די עמאָציעס. און הגם זי קאָן זיי נישט אומבאַדינגט פאַרניכטן, אויף אַזוי ווייט ווי זיי זענען ליידנשאַפטן (טייל V, זאץ III, און אָנמערקונג צו זאץ IV), קאָן זי, לכּל הפּחות, באַ-ווירקן, אַז זיי זאָלן פאַרנעמען אַ זייער קליינעם טייל פון דעם גייסט (טייל V, זאץ XIV). ווייטער ברענגט זי אַרויס אַ ליבע צו אַ זאך, וואָס איז אומ-פאַרענדערלעך און אייביג (טייל V, זאץ XV), און וואָס זי קאָנען מיר באַמט באַזיצן (טייל II, זאץ XLV); און דערום קאָן זי אויך נישט באַפּלעקט ווערן פון אַלע די פעלערן, וואָס זענען איינגעבוירן אין געוויינלעכער ליבע; נאָר זי קאָן אַנטשאַט דעם גרעסער און גרעסער ווערן, און אַרומנעמען דעם גרעסטן טייל פון גייסט און אים טיף דורכדרינגען.

דערמיט האָב איך ערליידיגט אַלץ, וואָס באַציהט זיך אויף דעם געג-וואַרטיגן (צייטלעך באַגרענצעטן) לעבן; דען ווי איך האָב געזאָגט אין דעם

אָנהויב פון דער דאָזיגער אָנמערקונג, האָב איך קורץ צוזאָמענגעפאַסט אַלע תּרופות גענן די עמאַציעס. און דאָס האָט יעדער איינער לייכט געקאָנט זעהן. ווער עס האָט מיט אויפמערקזאָמקייט נאָכגעפּאָלגט דאָס, וואָס איז געזאָגט גע- ווערן אין דער דאָזיגער אָנמערקונג און אויך די דעפיניציעס פון דעם גייסט און זיינע עמאַציעס און, שליסלעך, די זאַצן I און III פון טייל III. עס איז איצט צייט דערפיער אַריבערצוגיין צו די ענינים, וואָס געהערן צו דער דויער פון גייסט, אָן אַ שייכות צו דעם קערפער.

זאָן XXI. דער גייסט קאָן נאָר אַזוי לאַנג ווי דער קערפער דויערט, זיך עטוואָס פּאַרשטעלן, אָדער זיך אָן פּאַרגאַנגענע זאַכן דערמאָנען. באַווייז. דער גייסט דריקט-אויס די אַקטועלע עקזיסטענץ פון זיין קערפער און ער באַגרייפט אויך די פּאַרענדערונגען פון זיין קערפער אַלס אַקטועל, נאָר אַזוי לאַנג, ווי דער קערפער דויערט (טייל II, שלוסזאָן צו זאָן VIII); און פּאָלנלעך (טייל II, זאָן XXVI), פּאַסט ער אויף יעדן אַג- דערן קערפער אַלס באמת עקזיסטירנד נאָר אַזוי לאַנג, ווי זיין אייגענער קערפער דויערט. אויף אַזאַ אופן קאָן ער זיך נישט פּאַרשטעלן קיין זאָן (פאַר דער דעפיניציע פון פּאַרשטעלונג, זעה אָנמערקונג צו זאָן XVII, טייל II) אָדער דערמאָנען זיך אין פּאַרגאַנגענע זאַכן, נאָר אַזוי לאַנג, ווי זיין קער- פער דויערט (זעה די דעפיניציע פון זכרון, טייל II, אָנמערקונג צו זאָן XVIII). וו. א. ג. צ. ב.

זאָן XXII. אין גאָט אָבער איז אויף אַ נויטווענדיגן אופן פּאַרהאַן אַן אידעע, וואָס דריקט-אויס די עסענץ פון דעם אָדער יענעם מענטשלעכן קערפער אונטער דער פּאַרם פון אייביקייט.

באַווייז. גאָט איז די אורזאַך נישט נאָר פון דער עקזיסטענץ פון דעם אָדער יענעם מענטשלעכן קערפער, נאָר אויך פון זיין עסענץ (טייל I, זאָן XXV). די דאָזיגע עסענץ מוז, אויף אַ נויטווענדיגן אופן, באַגריפן ווערן דורך דער עצם עסענץ פון גאָט (טייל I, אַקסיאָמע IV), און אייגנטלעך דורך אַ געוויסער אייביגער נויטווענדיגקייט (טייל I, זאָן XVI); און דער דאָזיגער באַגריף מוז אויף אַ נויטווענדיגן אופן עקזיסטירן אין גאָט (טייל II, זאָן III). וו. א. ג. צ. ב.

זאָן XXIII. דער מענטשלעכער גייסט קאָן נישט אַבסאָלוט פּאַרניכ- טעט ווערן מיט דעם קערפער, נאָר עס בלייבט עפעס פון אים, וואָס איז אייביג.

באַווייז. עס איז אויף אַ נויטווענדיגן אופן פּאַרהאַן אין גאָט אַ באַ- גריף אָדער אידעע, וועלכע דריקט אויס די תּמצית פון דעם מענטשלעכן קערפער (לעצטער זאָן), און וועלכע איז דערפאַר על פי הכרח עפעס אַזעלכע,

וואָס געהערט צו דער תמצית פון דעם מענטשלעכן גייסט (טייל II, זאץ XIII). דעם מענטשלעכן גייסט, אָבער, האָבן מיר צוגעשריבן אַ דויער, וואָס ווערט דורך דער צייט דעפינירט, נאָר אויף אַזוי ווייט, ווי ער דריקט אויס די אַקטועלע עקזיסטענץ פון דעם קערפער, וועלכע ווערט דערקלערט דורך דויער, און קאָן דורך צייט דעפינירט ווערן — דאָס הייסט (טייל II, שלוסזאָץ צו זאץ VIII), מיר שרייבן צו דויער צו אים נאָר אַזוי לאַנג, ווי דער קערפער דויערט. דאָך, היות ווי עס איז פאַרהאַן פונדעסטוועגן עפעס, וואָס ווערט באַגריפן נאָך אַן אייביגער געוויסער נויטווענדיגקייט דורך דעם עצם תמצית פון גאָט (לעצטער זאָץ), וועט דער דאָזיגער עפעס, וואָס געהערט צו דער תמצית פון גייסט, זיין אויף אַ נויטווענדיגן אופן אייביג. וו. א. ג. צ. ב.

אַנמערקונג. די אידעע, וואָס דריקט אויס די תמצית פון דעם קערפער אונטער דער פאָרם פון אייביגקייט, איז, ווי מיר האָבן געזאָגט, אַ געוויסער מאָדוס פון דענקען, וואָס געהערט צו דער תמצית פון דעם גייסט, און איז, אויף אַ נויטווענדיגן אופן, אייביג. טראָץ דעם איז עס נישט מעגלעך, אַז מיר זאָלן געדענקען, אַז מיר האָבן עקזיסטירט פריהער פאַר דעם קערפער, מחמת אונזער קערפער קאָן נישט טראָגן אין זיך קיינע שפורן פון אַזאַ עקזיסטענץ, אויך קאָן אייביגקייט נישט דעפינירט ווערן דורך דער צייט, אָדער האָבן אַ וואָסער עס איז שייכות צו צייט. פונדעסטוועגן אָבער פיהלן מיר און ווייסן, אַז מיר זענען אייביג. דען דער גייסט פיהלט די יעניגע זאָכן, וועלכע ער באַגרייפט דורך דערקענטעניש, נישט ווייניגער, אידער די יעניגע זאָכן, וועלכע ער האָט אין זכרון. די אויגן פון דעם גייסט, וואָס מיט זיי זעהט ער און באַאָפּאָכטעט זאָכן, זענען אין עצם תוך די באַווייזן. הגם, אַלזאָ, מיר געדענקען נישט, אַז מיר האָבן עקזיסטירט פריהער פאַר אונזער קערפער, דאָך פיהלן מיר, אַז אונזער גייסט, אויף ווי ווייט ער שליסט איין די עסענץ פון דעם קערפער אונטער דער פאָרם פון אייביגקייט, איז אייביג, און זיין עקזיסטענץ, אויף אַזאַ אופן, קאָן נישט דעפינירט ווערן דורך צייט, אָדער דערקלערט ווערן דורך דויער. אונזער גייסט קאָן אַלזאָ נאָר אויף אַזוי ווייט אַלס דויערנד באַצייכנט ווערן, און זיין עקזיסטענץ קאָן דורך אַ געוויסן צייט-דויער באַשטימט ווערן, אויף ווי ווייט ער שליסט איין די אַקטועלע עקזיסטענץ פון דעם קערפער; און נאָר אויף אַזוי ווייט האָט ער די מאַכט צו באַשטימען די עקזיסטענץ פון זאָכן דורך צייט און צו באַגרייפן זיי אונטער דער קאָטעגאָריע פון דויער.

זאָץ XXIV. וואָס מער מיר דערקענען איינצלענע זאָכן, אַלץ מער דערקענען מיר גאָט.

באַווייזן. דאָס איז קלאָר פון טייל I, שלוסזאָץ צו זאץ XXV.

זאָן XXV. דער העכסטער באַשטרעב פון דעם גייסט, און די העכסטע טוגענט איז צו דערקענען זאכן לויט דער דריטער אַרט פון דערקענטעניש.

באָווייז. די דריטע אַרט פון דערקענטעניש גייט פון אַן אַדעקוואַטער אידעע פון געוויסע אַטריבוטן פון גאָט ביז צו אַן אַדעקוואַטער דערקענטעניש פון דער תּמציט פון זאכן (זעה די דעפיניציע פאַר איר, טייל II, אָנמערקונג II צו זאָן XL); און וואָס מער מיר דערקענען זאכן אויף אַזאַ אופן, אַלץ בע-סער דערקענען מיר גאָט (לעצטער זאָן); דעריבער (טייל IV, זאָן XXVIII) איז די העכסטע טוגענט פון דעם גייסט, דאָס הייסט (טייל IV, דעפ. VIII), די קראַפט, אָדער די נאַטור פון גייסט, אָדער (טייל III, זאָן VII) זיין העכ-סטער באַשטרעב צו דערקענען זאכן נאָך דער דריטער אַרט פון דערקענטעניש. ז. א. ג. צ. ב.

זאָן XXVI. וואָס מער דער גייסט איז ביכולת צו דערקענען זאכן לויט דער דריטער אַרט פון דערקענטעניש, אַלץ מער באַגערט ער צו דער-קענען זאכן לויט דער דאָזיגער אַרט.

באָווייז. דאָס איז קלאָר. מחמת אויף ווי ווייט מיר באַטראַכטן דעם גייסט אַלס אַזעלכן, וואָס איז ביכולת צו דערקענען זאכן לויט דער דאָ-זיגער אַרט פון דערקענטעניש, אויף אַזוי ווייט באַטראַכטן מיר אים אַלס אַזעלכן, וואָס איז באַשטימט אויף אַזאַ אופן צו דערקענען זאכן; און, פאַלג-לעך (דעפיניציע I פון די עמאַציעס), וואָס מער דער גייסט איז ביכולת דע-רויף, אַלץ מער באַגערט ער אויך אַזוי צו טאָן. ו. א. ג. צ. ב.

זאָן XXVII. פון דער דאָזיגער דריטער אַרט פון דערקענטעניש אַנטשטייט די העכסטע גייסטיגע רוה, וואָס קאָן נאָר געבן.

באָווייז. די העכסטע טוגענט פון דעם גייסט איז צו דערקענען גאָט (טייל IV, זאָן XXVIII), אָדער צו דערקענען זאכן לויט דער דריטער אַרט פון דערקענטעניש (טייל V, זאָן XXV), און די דאָזיגע טוגענט איז גרע-סער, וואָס מער דער גייסט דערקענט זאכן לויט דער דאָזיגער דערקענטעניש-אַרט (טייל V, זאָן XXIV). ווער, אַלזאָ, עס דערקענט זאכן לויט דער דאָ-זיגער אַרט פון דערקענטעניש, דער גייט אַריבער צו העכסטער מענטשלעכער פּוּרקאַמענהייט, און ער ווערט דעריבער (דעפיניציע II פון די עמאַציעס) באַווירקט פון דער העכסטער לוסט, אַ לוסט, וואָס איז באַגלייט אפילו פון דער אידעע פון זיך גופא און זיין טוגענט, און דערפאַר (דעפיניציע XXV פון די עמאַציעס) אַנטשטייט פון דער דאָזיגער אַרט פון דערקענטעניש די העכסטע רוה, וואָס קאָן נאָר געבן. ו. א. ג. צ. ב.

זאָן XXVIII. דער באַשטרעב אָדער באַגער צו דערקענען זאכן

לויט דער דריטער אָרט פון דערקענטעניש קאָן נישט אַנטשטיין פון דער ערשטער, נאָר פון דער צווייטער אָרט פון דערקענטעניש.

באַווייזן. דער דאָזיגער זאָץ איז קלאָר פון זיך אַליין, דען אַלץ, וואָס מיר דערקענען קלאָר און דייטלעך, דערקענען מיר עס אַנטוועדער דורך זיך זעלבסט, אָדער דורך אַן אַנדערס, אַזעלכס, וואָס ווערט דורך זיך זעלבסט באַגריפן; דאָס הייסט, די אידעען, וואָס זענען קלאָר און דייטלעך אין אונז, אָדער וואָס באַציהען זיך אויף דער דריטער אָרט פון דערקענטעניש (טייל II, אָנמערקונג II צו זאָץ XL), קאָנען נישט פאַלגן פון די צעברעקלטע און מטושטשע אידעען, וועלכע געהערן צו דער דערקענטעניש פון דער ערשטער אָרט, נאָר זיי מוזן פאַלגן פון אַדעקוואַטע אידעען, אָדער פון די אידעען פון דער צווייטער אָדער דריטער אָרט; דעריבער (דעפ. I פון די עמאַציעס) קאָן נישט דער באַגער צו דערקענען זאָכן לויט דער העכסטער אָרט פון דער-קענטעניש אַנטשטיין פון דער ערשטער אָרט פון דערקענטעניש, רק ער מוז אַנטשטיין פון דער צווייטער אָרט. וו. א. ג. צ. ב.

זאָץ XXIX. אַלץ וואָס דער גייסט דערקענט אונטער דער פאַרם פון אייביקייט, דערקענט ער עס נישט אויף דעם גרונט דערפון, וואָס ער באַ-גרייפט די געגנוואַרטע אַקטועלע עקזיסטענץ פון דעם קערפער, נאָר אויף דעם גרונט דערפון, וואָס ער פאַסט-אויף די תמצית פון דעם קערפער אונטער דער פאַרם פון אייביקייט.

באַווייזן. אויף ווי דער גייסט באַגרייפט די געגנוואַרטע עק-זיסטענץ פון זיין קערפער, אויף אַזוי ווייט באַגרייפט ער דויער, וואָס קאָן דורך צייט באַשטימט ווערן, און אויף אַזוי ווייט נאָר האָט ער די קראַפט צו באַגרייפן זאָכן און זייער שייכות צו צייט (טייל V, זאָץ XXI, טייל II, זאָץ XXVI). אייביקייט, אָבער, קאָן נישט אויסגעדריקט ווערן דורך קיין דויער (טייל I, דעפיניציע VIII, און דערקלערונג); פאַלגלעך, האָט דער גייסט נישט אויף אַזוי ווייט די קראַפט צו באַגרייפן זאָכן אונטער דער פאַרם פון אייביקייט, ער באַזיצט אָבער אַזאַ קראַפט, ווייל עס ליגט אין דער נאַטור פון דער פאַרנופנט צו באַגרייפן זאָכן אונטער דער פאַרם פון אייביקייט (טייל II, שלוסזאָץ II צו זאָץ XLIV) און אויך, ווייל עס געהערט צו דער נאַטור פון דעם גייסט צו באַגרייפן די עסענץ פון דעם קערפער אונטער דער פאַרם פון אייביקייט (טייל V, זאָץ XXIII), דען אַחוץ די דאָזיגע צוויי, איז נישט פאַראַן קיין זאך, וואָס געהערט צו דער תמצית פון דעם גייסט אונטער דער פאַרם פון אייביקייט צום גייסט נאָר אויף אַזוי ווייט, ווי ער באַגרייפט די תמצית פון קערפער אונטער דער פאַרם פון אייביקייט. וו. א. ג. צ. ב.

אַנמערקונג. זאָכן ווערן אויפגעפאַסט פון אונז אַלס אַקטועל אויף צווייערליי אופנים: אַנטוועדער אַלס עקזיסטירנד אין שייכות צו אַ באַשטימט-טער צייט, אָדער אַ באַשטימטן אַרט, אָדער אַלס אַזעלכע, וואָס זענען אַנט-האַלטן אין גאַט און וואָס זענען אַ פּועל-יוצא פון דער נויטווענדיגקייט פון דער געטלעכער נאַטור. אַלץ וואָס מיר באַגרייפן אויף דעם צווייטן אופן אַלס אמת און רעאַל, באַגרייפן מיר אונטער דער פאַרם פון אייביגקייט, און זייערע אידעען שליסן איין די אייביגע און אומענדלעכע עסענץ פון גאַט, ווי מיר האָבן באַוווּזן אין טייל II, זאץ XLV. זעה אויך אַנמערקונג צו דעם דאָ-זיגן זאץ.

זאץ XXX. אויף ווי ווייט אונזער גייסט דערקענט זיך גופא און דעם קערפער אונטער דער פאַרם פון אייביגקייט, אויף אַזוי ווייט האָט ער אַ דערקענטעניש פון גאַט און ווייט, אַז ער איז אין גאַט, און ווערט באַ-גריפן דורך גאַט.

באַווייזן. אייביגקייט איז דער עצם תמצית פון גאַט אויף אַזוי ווייט, ווי ער שליסט-איין די נויטווענדיגע עקזיסטענץ (טייל I, דעפיניציע VIII). צו באַגרייפן זאָכן אונטער דער פאַרם פון אייביגקייט, הייסט דעריבער, צו באַגרייפן זאָכן אויף אַזוי ווייט, ווי זיי ווערן באַגריפן דורך דער תמצית פון גאַט אַלס ווירקלעך זייענדע, אָדער אויף אַזוי ווייט, ווי זיי שליסן-איין עק-זיסטענץ דורך דער תמצית פון גאַט, און דערפאַר האָט אונזער גייסט, אויף חי ווייט ער באַגרייפט זיך גופא און דעם קערפער אונטער דער פאַרם פון אייביגקייט, אויף אַ נויטווענדיגן אופן אַ דערקענטעניש פון גאַט, און ווייטט א. א. וו. א. ג. צ. ב.

זאץ XXXI. די דריטע אַרט פון דערקענטעניש הענגט אָפּ פון גייסט, אַלס איר ווירקלעכע אורזאָך, אויף אַזוי ווייט, ווי דער גייסט גופא איז אייביג.

באַווייזן. דער גייסט באַגרייפט נישט קיין זאָך אונטער דער פאַרם פון אייביגקייט, אַחוץ נאָר אויף אַזוי ווייט, ווי ער באַגרייפט זיין אייגענעם קערפער אונטער דער פאַרם פון אייביגקייט (טייל V, זאץ XXIX); דאָס הייסט, אַחוץ אויף אַזוי ווייט, ווי ער איז אייביג (טייל V, זאָצן XXI און XXIII); דעריבער (נאָך דעם לעצטן זאָץ נאָך) אויף אַזוי ווייט, ווי ער איז אייביג, באַזיצט ער די דערקענטעניש פון גאַט, אַ דערקענטעניש, וואָס איז אויף אַ נויטווענדיגן אופן אַדעקוואַט (טייל II, זאץ XLVI); דערפאַר איז דער גייסט, אויף אַזוי ווייט ווי ער איז אייביג, ביכולת צו דערקענען אַלץ, וואָס קאָן פאַלגן פון דער גענעבענער דערקענטעניש פון גאַט (טייל II, זאץ XL). מיט אנדערע ווערטער, צו דערקענען זאָכן דורך דער דריטער אַרט פון דערקענטעניש (זעה דעפיניציע אין טייל II, אַנמערקונג II צו זאץ XL), פון

וועלכער דער גייסט, אויף אזוי ווייט ווי עה איז אייביג, איז די אדעקוואטע
אָדער ווירקלעכע אורזאך. וו. א. ג. צ. ב.

אָנמערקונג. וואָס מער תקיף איינער איז דעריבער אין דער דאָ-
זיגער אַרט פון דערקענטעניש, אַלץ בעסער באַוואוסטזיניג וועט ער זיין וועגן
זיך זעלבסט און וועגן גאָט; דאָס הייסט, אַלץ פולקאָממענער און גליקזעליגער וועט
ער זיין, וואָס ס'וועט נאָך קלאָרער ווערן דערפון. וואָס מיר וועלן שפעטער
זאָגן. דאָ מוזן מיר אָבער באַמערקן, דאָס הגם מיר זענען שוין זיכער, אַז
דער גייסט איז אייביג אויף אזוי ווייט, ווי ער באַגרייפט זאָכן אונטער דער
פאָרם פון אייביגקייט, דאָך, בכדי דאָס וואָס מיר ווילן צייגן זאָל קאָנען לייכ-
טער דערקלערט ווערן און בעסער פאַרשטאַנען ווערן, וועלן מיר באַטראַכטן
דעם גייסט גופא, ווי ער וואָלט נאָר וואָס אָנגעהויבן צו עקזיסטירן און צו
דערקענען זאָכן אונטער דער פאָרם פון אייביגקייט, ווי מיר האָבן עס באַמט
ביז-איצט געמאָן. מיר קאָנען דאָס טאָן אָן אַ וואָסער עס איז געפאַר פון אַ
טעות צו מאַכן, אזוי לאַנג ווי מיר וועלן זיין פאַרזיכטיג נישט צו ציהען
קיינע שלוסן, סידן אונזערע פּרעמיון זענען דייטלעך.

זאָ XXXII. מיט אַלץ, וואָס מיר דערקענען לויט דער דריטער
אַרט פון דערקענטעניש, פרייען מיר זיך, און אונזער פרייד איז באַגלייט פון
דער אידעע פון גאָט אַלס אורזאך.

באווייז. פון דער דאָזיגער אַרט פון דערקענטעניש אַנטשטייט די
העכסטע צופרידנהייט פון גייסט, וואָס קאָן נאָר געבן, דאָס הייסט (דעפ. XXV
פון די עמאַציעס), די העכסטע לוסט, און די דאָזיגע צופרידנהייט איז באַ-
גלייט פון דער אידעע פון דעם גייסט גופא (טייל V, זאָ XXXVII), און,
ממילא (טייל V, זאָ XXX), פון דער אידעע אויך פון גאָט אַלס אורזאך.
וו. א. ג. צ. ב.

שלוסזאָ. פון דער דריטער אַרט פון דערקענטעניש אַנטשטייט,
אויף אַ נויטווענדיגן אופן, די אינטעלעקטועלע ליבע צו גאָט. פון דער דאָ-
זיגער אַרט פון דערקענטעניש אַנטשטייט די לוסט, באַגלייט פון דער אידעע
פון גאָט אַלס אורזאך, דאָס הייסט (דעפ. VI פון די עמאַציעס), די ליבע צו
גאָט נישט אויף אזוי ווייט, ווי מיר שטעלן זיך אים פאַר אַלס גענוואָרטיג
(טייל V, זאָ XXIX), נאָר אויף אזוי ווייט, ווי מיר דערקענען אים אַלס
אייביג-זייענדן, און דאָס איז, וואָס איך רוף די אינטעלעקטועלע ליבע צו גאָט.
זאָ XXXIII. די אינטעלעקטועלע ליבע צו גאָט, וועלכע אַנטשטייט
פון דער דריטער אַרט פון דערקענטעניש, איז אייביג.

באווייז. די דריטע אַרט פון דערקענטעניש איז אייביג (טייל V,
זאָ XXXI, טייל I, אַקסיאָמע III), דעריבער איז (לויט דער זעלבער אַק-

פיאמע) די ליבע, וועלכע אנטשטייט פון איר, אויף א נויטווענדיגן אופן אויך אייביג. וו. א. ג. צ. ב.

אָנמערקונג. הגם די דאָזיגע ליבע צו גאָט האָט נישט קיין התחלה (נאָך דעם פּאַריגן זאַץ נאָך), דאָך באַזיצט זי אַלע פּולקאָמפּנהייטן פּון ליבע, אַקוראַט אַזוי ווי זי וואָלט אַנטשטאַנען, ווי מיר האָבן זיך פּלומרשט פּאַרגע-שטעלט אין דעם שלוסזאַץ פּון דעם לעצטן זאַץ. עס איז דאָ אויך קיין אונ-טערשייד נישט פּאַראַן, אַחוץ דעם, וואָס דער גייסט האָט באַזעטן פּון אייביג אָן די זעלבע פּולקאָמפּנהייטן, וועלכע מיר האָבן זיך פּלומרשט פּאַרגעשטעלט, אַז ער האָט זיי נאָר וואָס דערגרייכט, און זיי זענען פּאַרבינדן מיט דער אידעע פּון גאָט אַלס אורזאַך. אויב אַלזאָ לויטט באַשטייט אין דעם איבער-גאַנג צו אַ גרעסערער פּולקאָמפּנהייט, מוז די גליקזעליגקייט זיכערלעך באַ-שטיין דערין, וואָס דער גייסט איז באַגאַבט מיט פּולקאָמפּנהייט זעלבסט.

זאַץ XXXIV. דער גייסט איז אונטערגעוואָרפן צו די עמאָציעס, וועלכע געהערן צו די ליידנשאַפטן, נאָר אַזוי לאַנג, ווי דער קערפּער דויערט. באַווייז. די פּאַרשטעלונג איז אַן אידעע, וואָס דורך איר באַטרעכט דער גייסט אַ זאַך אַלס געגנוואָרטיג (טייל II, אָנמערקונג צו זאַץ XVII); דאָך צייגט אָן די דאָזיגע אידעע דעם געגנוואָרטיגן צושטאַנד פּון דעם מענטש-לעכן קערפּער ליבערשט, איידער די נאַטור פּון דער אויסנווייניגסטער זאַך (טייל II, שלוסזאַץ II צו זאַץ XVI, אַן עמאָציע איז, אַלזאָ, זעה אַלגע-מיניע דעפ. פּון עמאָציעס) אַ פּאַרשטעלונג אויף אַזוי ווייט, ווי זי צייגט אָן דעם געגנוואָרטיגן צושטאַנד פּון דעם קערפּער; דעריבער (טייל V, זאַץ XXI) איז דער גייסט אונטערגעוואָרפן צו די עמאָציעס, וועלכע געהערן צו די ליי-דנשאַפטן, נאָר אַזוי לאַנג, ווי דער קערפּער דויערט. וו. א. ג. צ. ב.

שלוס זאַץ. דערפון פּאַלגט, אַז קיין אַנדער ליבע איז אייביג, אַחוץ דער אינטעלעקטועלער ליבע.

אָנמערקונג. ווען מיר קוקן זיך צו צו דער אַלגעמייער מיינונג פּון די מענטשן, זעהען מיר, אַז זיי זענען באַמט באַוואוסטזיניג אויף דער אייביגקייט פּון זייער גייסט, נאָר זיי מישן צונויף אייביגקייט מיט דויער, און שרייבן זי צו צו דער פּאַרשטעלונג אָדער דעם זכרון, וואָס זיי גלויבן, אַז ער בלייבט איבער נאָך דעם טויט.

זאַץ VXXX. גאָט ליבט זיך גופא מיט אַן אומענדלעכער אינטע-לעקטועלער ליבע.

באַווייז. גאָט איז אַבסאָלוט אומענדלעך (טייל I, דעפיניציע VI), דאָס הייסט (טייל II, דעפ. VI), די נאַטור פּון גאָט פריידט זיך מיט דער אומענדלעכער פּולקאָמפּנהייט; און אזא פרייד איז (טייל II, זאַץ III) באַגלייט פּון דער אידעע פּון זיך זעלבסט, דאָס הייסט (טייל I, זאַץ XI און דעפ. d,

פון דער אידעע פון זיין אייגענער ארוואך, און דאָס איז, וואָס מיר האָבן באַ-
צייכנט (אין טייל V, שלוסזאָץ צו זאָץ XXXII) אַלס אינטעלעקטועלע ליבע.
וו. א. ג. צ. ב.

זאָץ XXXVI. די אינטעלעקטועלע ליבע פון דעם גייסט צו גאָט
איז גאָטס ליבע זעלבסט, וואָס מיט איר ליבט גאָט זיך גופא, נישט אויף אַזוי
ווייט, ווי ער איז אומענדלעך, נאָר אויף אַזוי ווייט, ווי ער קאָן דערקלערט
ווערן דורך דער תמצית פון דעם מענטשלעכן גייסט, וואָס ווערט באַטראַכט
אונטער דער פאָרם פון אייביגקייט; מיט אַנדערע ווערטער, די אינטעלעקטועלע
ליבע פון דעם גייסט צו גאָט איז אַ טייל פון דער אומענדלעכער ליבע, וואָס
מיט איר ליבט גאָט זיך גופא.

באַווייז. די דאָזיגע ליבע פון גייסט מוז צוגערעכנט ווערן צו די
אַקטיוויטעטן פון דעם גייסט (טייל V, שלוסזאָץ צו זאָץ XXXII און טייל
III, זאָץ III); זי איז אַליין, אין דער אמת, אַן אַקטיוויטעט, וואָס דורך איר באַ-
טראַכט דער גייסט זיך גופא אונטער דער באַגלייטונג פון דער אידעע פון
גאָט אַלס ארוואך (טייל V, זאָץ XXXII און שלוסזאָץ), דאָס הייסט (טייל I,
שלוסזאָץ צו זאָץ XXV און טייל II, שלוסזאָץ צו זאָץ XI), אַן אַקטיוויטעט,
וואָס דורך איר באַטראַכט זיך גופא גאָט אויף אַזוי ווייט, ווי ער קאָן דער-
קלערט ווערן דורך דעם מענטשלעכן גייסט, אונטער דער באַגלייטונג פון דער
אידעע פון זיך זעלבסט; דעריבער איז (נאָך דעם לעצטן זאָץ נאָך) די דאָזיגע
ליבע פון דעם גייסט אַ טייל פון דער אומענדלעכער ליבע, וואָס מיט איר
ליבט גאָט זיך גופא. וו. א. ג. צ. ב.

שלוס זאָץ. דערפון פאָלגט, אַז גאָט, אויף אַזוי ווייט ווי ער ליבט
זיך גופא, ליבט די מענטשן, און, פאָלגלעך, אַז די ליבע פון גאָט צו מענטשן
און די אינטעלעקטועלע ליבע פון דעם גייסט צו גאָט איז איינס און דאָס
זעלבע.

אַנמערקונג. דערפון, וואָס עס איז געזאָגט געוואָרן, פאַרשטייען
מיר דייטלעך, אין וואָס עס באַשטייט אונזער היילונג, אָדער גליקזעליגקייט,
אָדער פרייהייט, נעמלעך, אין דער באַשטענדיגער און אייביגער ליבע צו גאָט,
אָדער אין גאָטס ליבע צו מענטשן. די דאָזיגע ליבע אָדער גליקזעליגקייט
רופט זיך אין דער ביבל כבוד און נישט מיט אומרעכט. דען מעג זיך די
דאָזיגע ליבע באַציהען אויף גאָט, אָדער מעג זי זיך באַציהען אויף דעם
גייסט, קאָן זי גאַנץ ריכטיג זיך רופן נשמה-רוח, וועלכע אין דער אמת אונטער-
שיידט זיך נישט פון כבוד (דעפיניציע XXV און XXX פון די עמאָציעס).
אויף אַזוי ווייט, ווי זי באַציהט זיך אויף גאָט (טייל V, זאָץ XXXV) איז זי
לוסט — אויב מיר קאָנען נאָך אַלץ ניצן דעם דאָזיגן אויסדרוק — באַגלייט
פון דער אידעע פון זיך זעלבסט, און זי איז דאָס זעלבע אויף אַזוי ווייט, ווי

זי באציהט זיך אויף דעם גייסט (טייל V, זאץ XXVII). מחמת, אזוי ווי די תמצית פון אונזער גייסט באשטייט בלויז אין דער דערקענטעניש, וואָס איר אורשפרונג און פונדאמענט איז גאָט (טייל I, זאץ XV און טייל II, אָנ-מערקונג צו זאץ XLVII). ווערט אונז דערמיט קלאָר, אויף וואָסער אָן אופן און אין וואָסער אַ הינזיכט אונזער גייסט, לויט זיין תמצית און עקזיסטענץ נאָך, פאָלגט פון דער געטלעכער נאָטור און איז כסדר אָפּהענגיג פון גאָט.

איך האָב געהאַלטן, אַז עס איז ווערט די מיה דאָס צו דערמאָנען, בכדי צו צייגן דורך דעם דאָזיגן ביישפּיל ווי שטאַרק עס איז די דערקענ-טעניש פון איינצלנע זאַכן, וואָס זי האָב איך אָנגערופן אינטואיטיווע אָדער פון דער דריטער אָרט (טייל II, אָנמערקונג II צו זאץ XL) און וויפּיל וויכ-טיגער זי איז פאַר דער אוניווערסאַלער דערקענטעניש, וואָס זי האָב איך באַ-צייכנט אַלס די דערקענטעניש פון דער צווייטער אָרט. דען הגם אין דעם פרשטן טייל האָב איך געצייגט אין אַלגעמיין, אַז אַלע זאַכן — ממילא אױך דער מענטשלעכער גייסט — הענגען אָפּ לױט זײער עסענץ און עקזיסטענץ פון גאָט, דאָך מאַכט נישט דער דאָזיגער באַווייז, אפילו ווען ער ווערט גע-פירט לויט אַלע פּללים פון רעכט און לאָזט נישט צו דעם מינדסטן ספק, דעם זעלבן איינדרוק, ווי ווען דער זעלבער פּועל-יוצא ווערט געצויגן פון דער תמצית פון אַ געוויסער איינצלנער זאַך, וואָס וועגן איר זאָגן מיר, אַז זי הענגט-אָפּ פון גאָט.

זאץ XXXVII. עס איז נישט פאַרהאַן קיין זאַך אין דער נאָטור, וואָס איז אַנטקעגנגעזעצט צו דער דאָזיגער אינטעלעקטועלער ליבע, אָדער וואָס זאָל זי קאָנען אַוועקנעמען.

באַווייז. די דאָזיגע אינטעלעקטועלע ליבע פאָלגט, אויף אַ נויטוענ-דיגן אופן, פון דער נאָטור פון דעם גייסט אויף אזוי ווייט, ווי ער ווערט באַ-טראַכט דורך דער נאָטור פון גאָט אַלס אַן אייביגער אמת (טייל V, זאָצן XXXIII און XXIX). וואָלט אַלזאָ געווען אַ וועלכע עס איז זאָך, וואָס זאָל זיין אַנטקעגנגעזעצט צו דער דאָזיגער ליבע, וואָלט די דאָזיגע זאָך גע-ווען אַנטקעגנגעזעצט צו דעם, וואָס איז אמת; פאָלגלעך, וואָלט דאָס, וואָס וואָלט געווען ביכולת אַוועקצונעמען די דאָזיגע ליבע, געקאָנט באַוירקן, אַז דאָס, וואָס איז אמת, זאָל זיין פאַרש; דאָס איז (ווי עס איז קלאָר פון זיך אַליין) אומזיג. דעריבער, איז נישט פאַרהאַן אין דער נאָטור קיין זאַך, וואָס א. א. וו. וו. א. ג. צ. ב.

אָנמערקונג. די אַקסיאָמע פון פערטן טייל באַציהט זיך אויף איינצלנע זאַכן, אויף ווי ווייט זיי ווערן באַטראַכט אין שייכות צו אַ באַשטימ-טער צייט און אָרט, איבער וואָס קיינער, גלויב איך, קאָן נישט צווייפלען.

זאץ XXXVIII. וואָס מער זאָכן דער גייסט דערקענט לויט דער צווייטער און דריטער אָרט פון דערקענטעניש, אַלץ ווייניגער ליידיט ער פון די עמאַציעס, וועלכע זענען שלעכט, און אַלץ ווייניגער האָט ער אויך מורא פאַר דעם טויט.

באַווייז. די עסענץ פון דעם גייסט באַשטייט אין דערקענטעניש (טייל II, זאץ XI), וואָס מער זאָכן, דעריבער, דער גייסט דערקענט נאָך דער צווייטער און דריטער אָרט פון דערקענטעניש, אַלץ גרעסער וועט זיין דער טייל פון אים, וואָס דויערט (טייל V, זאָצן XXIII און XXIX), און פאַלג-לעך, (נאָך דעם לעצטן זאץ נאָך) וועט אַ גרעסערער טייל פון אים בלייבן אומ-באַרירט פון די עמאַציעס, וועלכע זענען אַנטקעגנגעזעצט צו אונזער נאַטור, מיט אַנדערע ווערטער, פון די עמאַציעס, וועלכע זענען שלעכט (טייל IV, זאץ XXX). וואָס מער זאָכן אַלזאָ דער גייסט דערקענט לויט דער צווייטער און דריטער אָרט פון דערקענטעניש, אַלץ אַ גרעסערער טייל פון אים בלייבט אומפאַרלעצט און אַלץ ווייניגער ליידיט ער דערפאַר פון די עמאַציעס, א. א. וו. וו. א. ג. צ. ב.

אַנמערקונג. דערפון פאַרשטייען מיר דעם פונקט, וועלכן איך האָב באַריהרט אין טייל IV, אַנמעהקונג צו זאץ XXXIX, און וואָס אים האָב איך צוגעזאָגט צו אַנטוויקלען אין דעם דאָזיגן טייל; נעמלעך, אַז דער טויט איז אַלץ ווייניגער שעדלעך, וואָס גרעסער עס איז די קלאַרע און דייט-לעכע דערקענטעניש פון דעם גייסט, און ממילא, וואָס מער דער גייסט לייבט גאָט. היות, ווייטער, ווי פון דער דריטער אָרט פון דערקענטעניש קוועלט אַרויס די העכסטע צופרידנהייט, וואָס קאָן געבן (טייל V, זאץ XVII), ס'כן פאַלגט, אַז דער מענטשלעכער גייסט קאָן דערגרייכן דעם זיין פון אַזאַ נאַטור, אַז דער טייל זיינער, וואָס, ווי מיר האָבן געצייגט, גייט צו גרונט אינאיינעם מיט דעם קערפער (טייל V, זאץ XXI), זאָל זיין פון גאָר אַ קליינעם באַדייט אין פאַרגלייך מיט דעם טייל, וואָס דויערט. וועגן דעם וועל איך אָבער גלייך רעדן באַריכות.

זאץ XXXIX. ווער עס האָט אַ קערפער, וואָס איז פעהיג אויף אַ זייער גרויסער צאָל אַקטיוויטעטן, דער האָט אַ גייסט, וואָס דער גרעסטער טייל זיינער איז אייביג.

באַווייז. ווער עס האָט אַ קערפער, וואָס איז פעהיג אויף זייער אַ גרויסער צאָל טעטיגקייטן, דער איז אַמווייניגסטנס באַשטורעמט פון די עמאַ-ציעס, וועלכע זענען שלעכט (טייל IV, זאץ XXXVIII) — דאָס הייסט (טייל IV, זאץ XXX), פון די עמאַציעס, וועלכע זענען אַנטקעגנגעזעצט צו אונזער נאַטור; דעריבער (טייל V, זאץ X) האָט ער די קראַפט צו איינאַרדנען און פאַרבלינדן די פאַרענדערונגען פון קערפער על פי דעם אינטעלעקטועלן

סדר, און, ממילא, צו באווירקן, אז אלע פארענדערונגען פון דעם קערפער זאלן זיך באציהען אויף גאט, דער פועל-יוצא דערפון איז (טייל V, זאץ XV), אז ער וועט ווערן אָנגעפילט מיט ליבע צו גאט (טייל V, זאץ XVI), וואָס זי מוז פארנעמען, אָדער צונויפשטעלן דעם הויפט-טייל פון דעם גייסט; אזא מענטש, אַלזאָ (טייל V, זאץ XXXIII), וועט האָבן אַ גייסט, וואָס זיין הויפט-טייל איז אייביג. וו. א. ג. צ. ב.

אָנמערקונג. ווייל די מענטשלעכע קערפער זענען פעהיג אויף דער גרעסטער זאַל טעטיגקייטן, קאָנען זיי בלי ספק זיין פון אַזא נאַטור, וואָס זאַל געהערן צו די גייסטער, וועלכע האָבן אַ גרויסע דערקענטעניש פון זיך און פון גאט, און וואָס זייער גרעסטער אָדער הויפט-טייל איז אייביג, אַזוי אז זיי האָבן כמעט גאַרנישט וואָס מורא צו האָבן פאַר דעם טויט. בכדי, אָבער, דאָס זאַל קלאָרער פאַרשטאַנען ווערן, מוז איך דאָ אויפמערקזאַם מאַכן דערויף, אז מיר לעבן אין אַ צושטאַנד פון כסדרדיגער פאַרענדערונג, און לפי דעם נאָך, ווי מיר פאַרוואַנדלען זיך אין עפעס בעסערס אָדער ער-גערס, הייסן מיר גליקלעך אָדער אומגליקלעך.

דען ווער עס שטאַרבט אַלס זויגלינג אָדער קינד הייסט אומגליקלעך, און פאַרקערט, עס ווערט געהאַלטן פאַר אַ גליק, ווען מיר קאָנען דורכלויפן די גאַנצע לעבנס-באַן מיט אַ געזונטן גייסט און אַ געזונטן קערפער. און אין דער ווירקלעכקייט ווער ווי אַ זויגלינג אָדער אַ קינד האָט אַ קערפער, וואָס איז אויף ווייניגע זאַכן פעהיג, און איז על פי רוב אָפהענגיג פון אויסנוויי-ניגסטע אורזאַכן, האָט אַ גייסט, וואָס, אין זיך גופא באַטראַכט, האָט כמעט גאָר קיין באַוואוסטזיין פון זיך, אָדער פון גאט, אָדער פון זאַכן; דאָגעגן, ווער עס האָט אַ קערפער, וואָס איז פעהיג אויף זייער אַ סך טעטיגקייטן, דער האָט אויך אַ גייסט, וואָס, אין זיך גופא באַטראַכט, באַזיצט פיל באַוואוסטזיין פון זיך, פון גאט און פון זאַכן. אין דעם דאָזיגן לעבן, אַלזאָ, שטרעבן מיר פרייהער פאַר אַליץ צו באַווירקן. אז דער קערפער פון אַ קינד, אויף ווי ווייט זיין נאַטור ערלויבט עס, און ווי ווייט עס איז ניצלעך פאַר אים, זאַל פאַר-וואַנדלט ווערן אין אַן אַנדערן, וועלכער איז פעהיג אויף זייער אַ סך טעטיג-קייטן, און וואָס זאַל צו אַ גייסט געהערן, וועלכער האָט אַ הויכן באַוואוסטזיין פון זיך, פון גאט און פון זאַכן; און מיר ווינטשן אַזוי אים צו ענדערן, אַז דאָס וואָס געהערט צו זיין פאַרשטעלונג און זכרון זאַל כמעט פון קיין באַדייט גישט זיין לפי ערך צו זיין אינטעלעקט, ווי איך האָב עס שוין געזאַגט אין דער אָנמערקונג צו דעם לעצטן זאָץ.

זאץ XL. וואָס מער פולקאַמענהייט אַ זאך האָט, אַליץ מער אַקטיוו איז זי און ווייניגער פאַסיוו, און להיפוך, וואָס מער אַקטיוו אַ זאך איז, אַליץ פול-קאַמענער איז זי.

באוייז. וואָס פּולקאָמענער אַ זאַך איז, אַלץ מער רעאַליטעט האָט זי (טייל II, דעפ. VI), און, פּאַלגלעך (טייל III, זאַץ III און אַנמערקונג), איז זי אויף אַזוי ווייט מער אַקטיוו און ווייניגער פּאַסיוו; אַ באַזוייז, וואָס ווערט אין אַ להיפּוכדיגן סדר געפיהרט אויף דעם זעלבן אופן, און וואָס פון אים פּאַלגט יעמאַלט, אַז וואָס מער אַקטיוו אַ זאַך איז, אַלץ פּולקאָמענער איז זי. ו. א. ג. צ. ב.

שלוס זאַץ. דערפון פּאַלגט, אַז דער טייל פון גייסט, וואָס דויערט, מעג ער זיין גרויס אָדער קליין, איז מער פּולקאָמען איידער דאָס איבעריגע. דען דער אייביגער טייל פון גייסט (טייל V, זאַץ XXIII און XXIX) איז די דערקענטעניש, וואָס צוליב איר אַליין זאָגט מען וועגן אונז, אַז מיר האַנדלען (טייל III, זאַץ III); דער טייל, וואָס מיר האָבן געצינגט, אַז ער גייט אונטער, איז די פּאַרשטעלונג (טייל V, זאַץ XXI), וואָס צוליב איר אַליין הייסן מיר פּאַסיוו (טייל III, זאַץ III און אַלגעמיינע דעפ. פון די צמאָ-ציעט); דעריבער איז דער ערשטער טייל, מעג ער זיין קליין אָדער גרויס, מער פּולקאָמען איידער דער לעצטער. ו. א. ג. צ. ב.

אַנמערקונג. דאָס איז עס, וואָס איך האָב מיך אונטערגענומען צו צייגן בנוגע דעם גייסט, אויף אַזוי ווייט ווי ער ווערט פּאַטראַכט אַן אַ שייכות צו דעם קערפער; דערפון, ווי אויך פון טייל I, זאַץ XXI און אַנדערע ער-טער, איז דאָס קלאָר, אַז אונזער גייסט, אויף אַזוי ווייט ווי ער דערקענט, איז אַן אייביגער מאָדוס פון דענקען, וועלכער איז באַשטימט פון אַן אַנדער מאָדוס פון דענקען, און דער דאָזיגער אַנדערער פון אַ דריטן און אַזוי ביז דער אומענדלעכקייט; אַזוי אַז אַלע אינאיינעם מאַכן אויס די אייביגע און אומענדלעכע פּאַרנופּט פון גאָט.

זאַץ XLI. אַפילו ווען מיר וואָלטן נישט געוואוסט, אַז אונזער גייסט איז אייביג, וואָלטן מיר אַלץ פאַר דער העכסטער וויכטיגקייט געהאַלטן פרומ-קייט און רעליגיע, און איבערהויפּט אַלע זאַכן, וואָס זיי האָבן מיר געצינגט אין טייל IV, געהערן צו ווילנסשטאַרקייט און דעהאַבנקייט.

באוייז. די ערשטע און איינציגע גרונדזאַגע פון טוגענט אָדער דער ריכטיגער לעבנספיהר איז (טייל IV, שלוסזאַץ צו זאַץ XXII און זאַץ XXIV) דאָס זוכן פון איינעם אייגענעם נוצן. בעת, אָבער, מיר האָבן באַ-שטימט וואָס די פּאַרנופּט פּאַרשרייבט אַלס ניצלעך, האָבן מיר אין חשבון נישט אַריינגערעכנט די אייביגקייט פון גייסט, וואָס וועגן איר זענען מיר גע-וואָר-געוואָרן אין דעם דאָזיגן פינפטן טייל. הגם אַלזאָ מיר האָבן נאָך דאָרט נישט געוואוסט, אַז דער גייסט איז אייביג, האָבן מיר פונדעסטוועגן באַהויפּ-טעט, אַז אַלץ, וואָס געהערט צו ווילנסשטאַרקייט און ערהאַבנקייט, איז פון

דער גרעסטער וויכטיגקייט; ווען מיר וואָלטן, דעריבער, נאָך אויך איצט גע-
ווען אומוויסנד וועגן דעם, וואָלטן מיר דאָך די אויבנדערמאָנטע פּאַרשריפטן
פון דער פּאַרנומפט אין דער ערשטער ליניע אַוועקגעשטעלט.

אַנמערקונג. די געוויינלעכע מיינונג פון דעם המון שיינט צו
זיין אַן אַנדערע. דאָס רוב פון די מענטשן זעהען-אויס צו גלויבן, אַז זיי זע-
נען פריי, אויף ווי ווייט זיי קאָנען זיין געהאַרזאָם צו זייערע תּאוות, און אַז
זיי געבן-אויף זייער רעכט אויף אַזוי ווייט, ווי זיי מוזן לעבן לפי די געבאָטן
פון דעם געטלעכן געזעץ. זיי גלויבן דערפּאַר, אַז פרומקייט, רעליגיע און
איבערהויפט אַלץ, וואָס געהערט צו דער קראַפט פון דער נשמה, זענען לאַסטן,
וואָס נאָך דעם טויט האָפּן זיי פון זיך זיי אַראָפּצוואַרפּן און פאַר זייער
קנעכטשאַפט. דאָס הייסט פאַר זייער פרומקייט און רעליגיע, מקבל פּרט זיין;
און נישט נאָר די דאָזיגע האָפּנונג אַליין, נאָר אויך, און דער עיקר, די
שרעק נאָך דעם טויט מיט שרעקלעכע מאַטעריאַלן פּאַשטראַפט צו ווערן, פאַ-
וועגט זיי צו לעבן לפי דער פּאַרשריפט פון דער געטלעכער פּאַרנומפט אויף
אַזוי ווייט, ווי די פּאַרשענעקייט און שוואַכקייט פון זייער גייסט ערלויבט עס.
ווען מענטשן וואָלטן נישט געהאַט די דאָזיגע האָפּנונג און די דאָזיגע
שרעק, נאָר זיי וואָלטן געגלויבט, אַז דער גייסט גייט מיט דעם קערפּער צו
גרונט, און, אַז פאַר די אומגליקלעכע, וואָס ווערן ערשעפט מיט דער לאַסט
פון פרומקייט, שטייט נישט פאַר קיין ווייטערער לעבן, וואָלטן זיי זיך צוריק-
געקערט צו זייערע אייגענע ניגונגען און וואָלטן אַלץ איינגעריכטעט נאָך
זייערע גלוסטונגען נאָך, און זיי וואָלטן מער חשק געהאַט זיך צו צוהערן צו
דער שמים פון די אומשטענדן, איידער צו זייער אייגענער שמים. דאָס שיינט
מיר צו זיין אַקוראַט אַזוי אומזיניג, ווי ווען איינער, וואָס גלויבט נישט, אַז ער
קאָן פאַר דער אַלעראַייבליגקייט דערהאַלטן זיין קערפּער מיט גוטע נאָהרונגס-
מיטלען, וואָלט מהאי טעמא זיך געשטאַפט מיט גיפטן און טויטלעכע שטאַפּן;
אָדער ווייל ער זעהט, אַז דער גייסט איז נישט אייביג אָדער אומשטערבלעך,
זאָל ער וועלן ליבערשט אָן פאַרשטאַנד זיין און אָן פּאַרנומפט צו לעבן;
די דאָזיגע אידעען זענען אַזוי אומזיניג, אַז עס לוינט זיך קוים אויף זיי
אַפּצושטעלן.

זאָך XLII. די גליקזעליגקייט איז נישט דער שחר פון טוגענט, נאָר
די טוגענט גופא; און מיר פרייען זיך מיט איר, נישט דערפּאַר, וואָס מיר
קאָנטראַלירן אונזערע תּאוות, נאָר פאַרקערט, ווייל מיר פרייען זיך מיט איר,
זענען מיר ביכולת צו קאָנטראַלירן אונזערע תּאוות.
באָווייז. די גליקזעליגקייט באַשטייט אין דער ליבע צו גאָט (טייל
V, זאָך XXXVI און אַנמערקונג). וועלכע פליסט פון דער דריטער
אַרט פון דערקענטעניש (טייל V, שלוסזאָך צו זאָך XXXII); דעריבער מוז

די דאָזיגע לײַבע (טייל III, זאַצן III און LIX) זיך באַצײהען אויף דעם גײסט, אויף אַזוי ווייט, ווי ער איז אַקטיוו; און דערפאַר (טייל IV, דעם VIII) איז זי טוגענט אַלײן. דאָס איז געווען אונזער ערשטער פונקט. ווייטער, וואָס מער דער גײסט פריידט זיך מיט דער דאָזיגער געטלעכער לײַבע אָדער גליק-זעליגקײט, אַלץ מער דערקענט ער (טייל V, זאַץ XXXII); דאָס הייסט (טייל V, שלוסזאַץ צו זאַץ III), אַלץ מער מאַכט האָט ער איבער די עמאַ-ציעס, און (טייל V, זאַץ XXXVIII) אַלץ ווייניגער איז ער אונטערוואָרפן צו די עמאַציעס, וואָס זענען שלעכט; דורך דעם, אַלזאָ, וואָס דער גײסט פריידט זיך מיט דער געטלעכער לײַבע אָדער גליקזעליגקײט, האָט ער די מאַכט צו קאָנטראָלירן די תאוות, און היות ווי די מענטשלעכע מאַכט צו קאָנטראָלירן די עמאַציעס באַשטייט בלויז אין דער דערקענטעניש, לכן פאַלגט, אַז קיינער פריידט זיך נישט מיט גליקזעליגקײט, מחמת ער קאָנטראָלירט זײנע תאוות, נאָר פאַרקערט, די מאַכט צו קאָנטראָלירן זײנע תאוות אַנטשטייט פון דער דאָזיגער גליקזעליגקײט גופא. וו. א. ג. צ. ב.

אַנמערקונג. דערמיט האָב איך פאַרענדיגט אַלץ, וואָס איך האָב געוואָלט אַרויסברענגען וועגן דער מאַכט פון גײסט איבער די עמאַציעס, און דער פרייהייט פון גײסט. דערפון זעהט מען אַרויס ווי שטאַרק דער קלוגער מענטש איז און וויפיל מעכטיגער ער איז פאַר דעם אומוויסנדן, וועלכער ווערט געטריבן בלויז פון זײנע תאוות. דען דער אומוויסנדער מענטש, אַפ-געזעהן דערפון, וואָס ער ווערט פון אויסנווייניגסטע סיבות אויף פלעצליי אופנים היין און הער געטריבן, און ער איז קיין מאָל נישט אין דעם באַזיך פון אמתער נשמה-רוה, לעבט ער נאָך דערצו אָן דעם באַוואוסטזיין פון זיך אַלײן, פון גאַט און פון זאַכן, און אַזוי באַלד ווי ער הערט אויף פון לײדנ-שאַפטן באַוועגט צו ווערן, הערט ער אויך אויף צו זיין. דער קלוגער מענטש, דאַגעגן, אויף אַזוי ווייט, ווי ער ווערט אַלס אַזעלכער באַטראַכט, ווערט קוים אין דער נשמה באַאומרוהיגט, נאָר באַוואוסט אויף זיך אַלײן, אויף גאַט און אויף זאַכן הערט ער לײַ אַ געוויסער אייביגער נויטווענדיגקײט נישט אויף צו זיין, נאָר ער געפײנט זיך תמיד אין דעם באַזיך פון אמתער נשמה-רוה. ווען אַלזאָ דער וועג, וואָס, ווי איך האָב געצײגט, פיהרט צו דעם דאָזיגן רעזול-טאַט, שײנט אַפילו צו זיין זײער אַ שווערער, קאָן ער דאָך געצײנען ווערן, און אייגנטלעך מוז זיין גאַנץ שווער דאָס, וואָס מען טרעפט אַזוי זעלטן אָן, דען ווי וואָלט עס מעגלעך געווען, ווען די זעליגקײט וואָלט געווען אַזוי גרינג צו דער האַנט, און וואָלט געקאָנט אָן פיל מיה געפײנען ווערן, אַז זי זאָל כמעט פון אַלע מענטשן פאַרבאַלעסיגט ווערן? אָבער אַלץ, וואָס איז דער-האַבן, איז אַזוי שווער ווי עס איז זעלטן.

קױפֿן אין פּאַרױזן דאָס בײַך
אין אַמזריקע איז פּאַרײַטן
